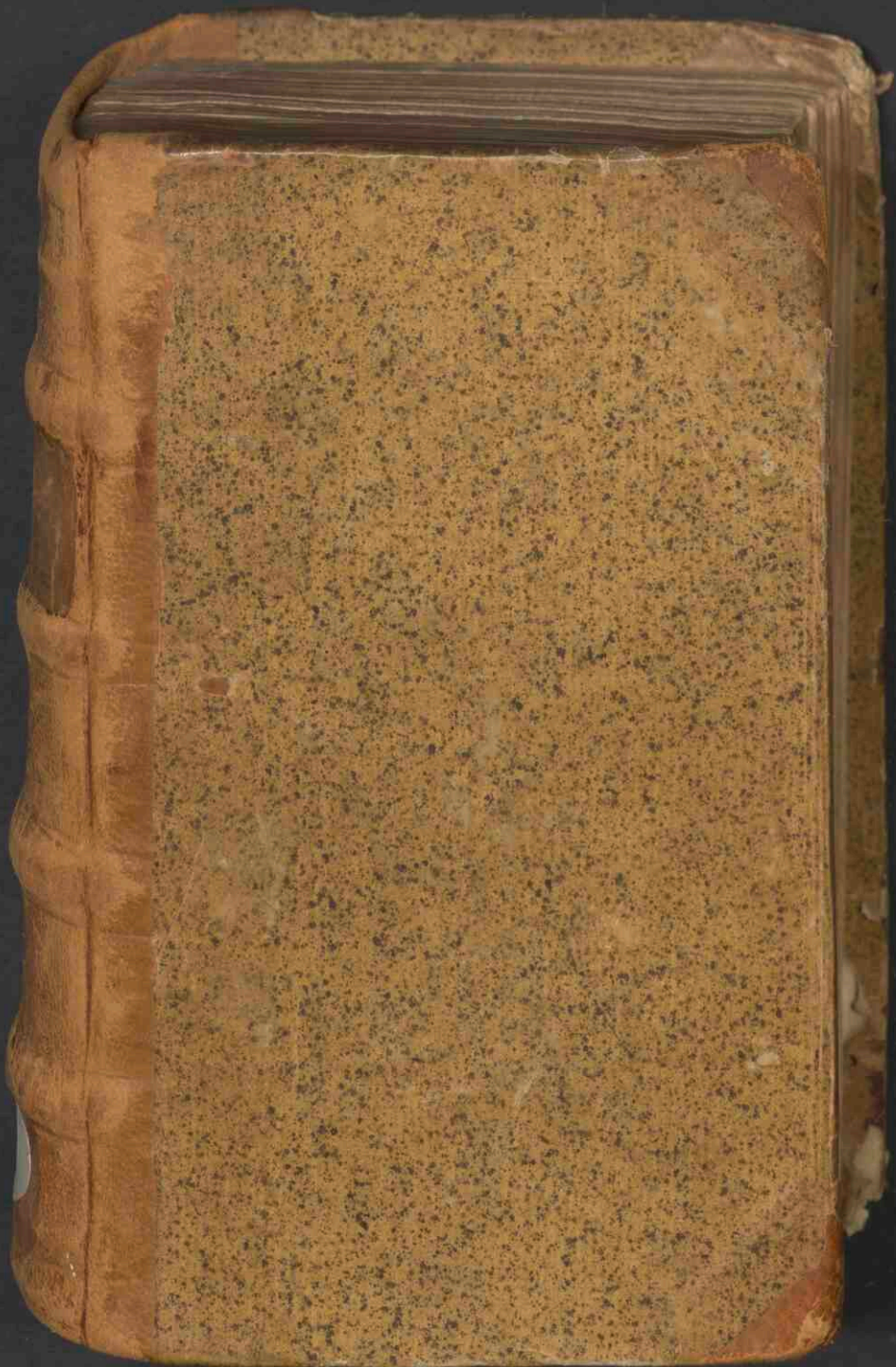

**Ioannis Leonis Africani, De totius Africae descriptione, libri IX
: quibus non solum Africae regionum, insularum, &
oppidorum situs, locorumq[ue] interualla accurate
complexus est, sed regum familias, bellorum causas &
euentus, resq[ue] in ea memorabiles**

<https://hdl.handle.net/1874/451844>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
  - de kopsnede
  - de frontsnede
  - de staartsnede
  - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

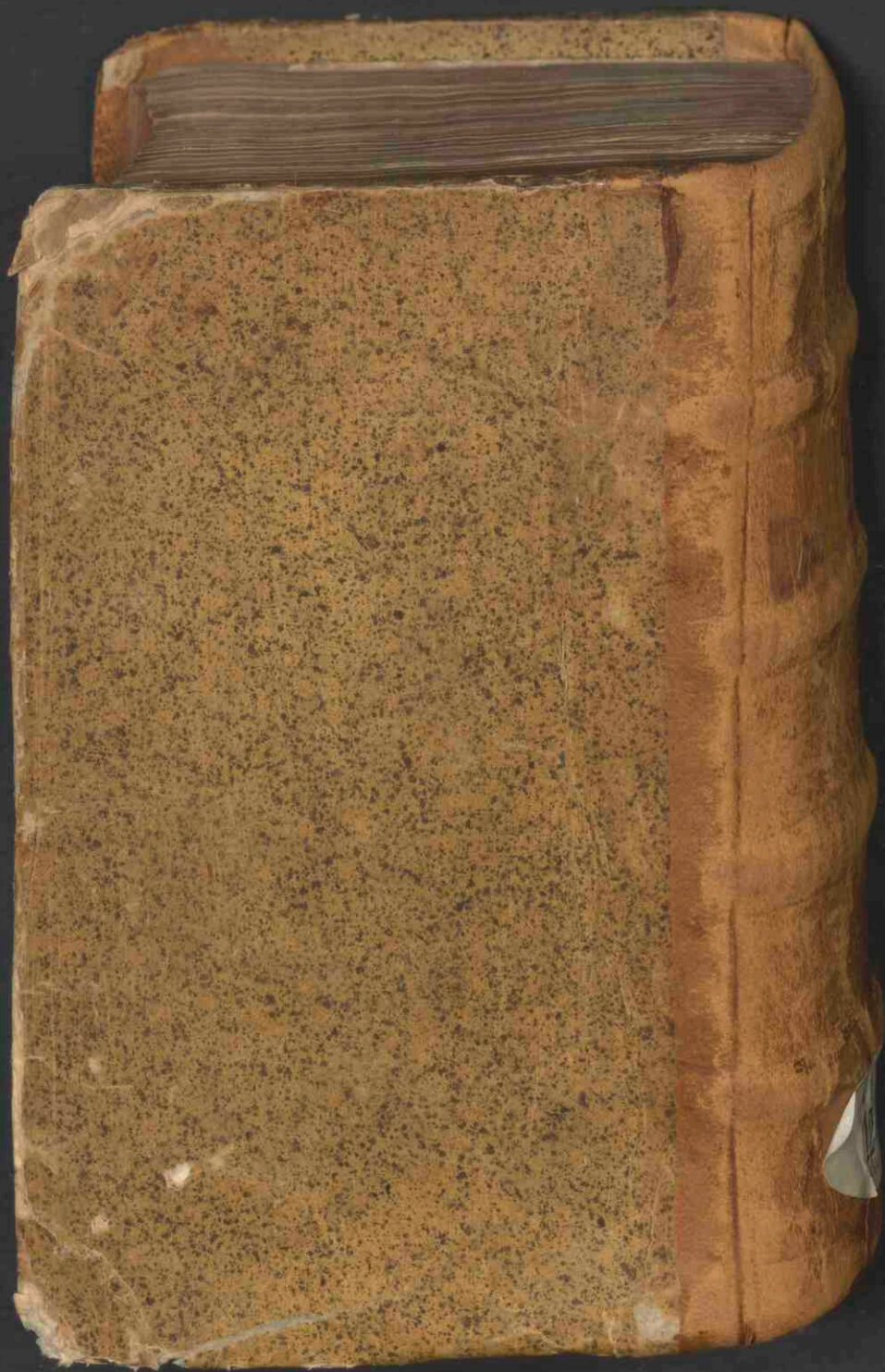
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

T oct.
122
U.B.U.

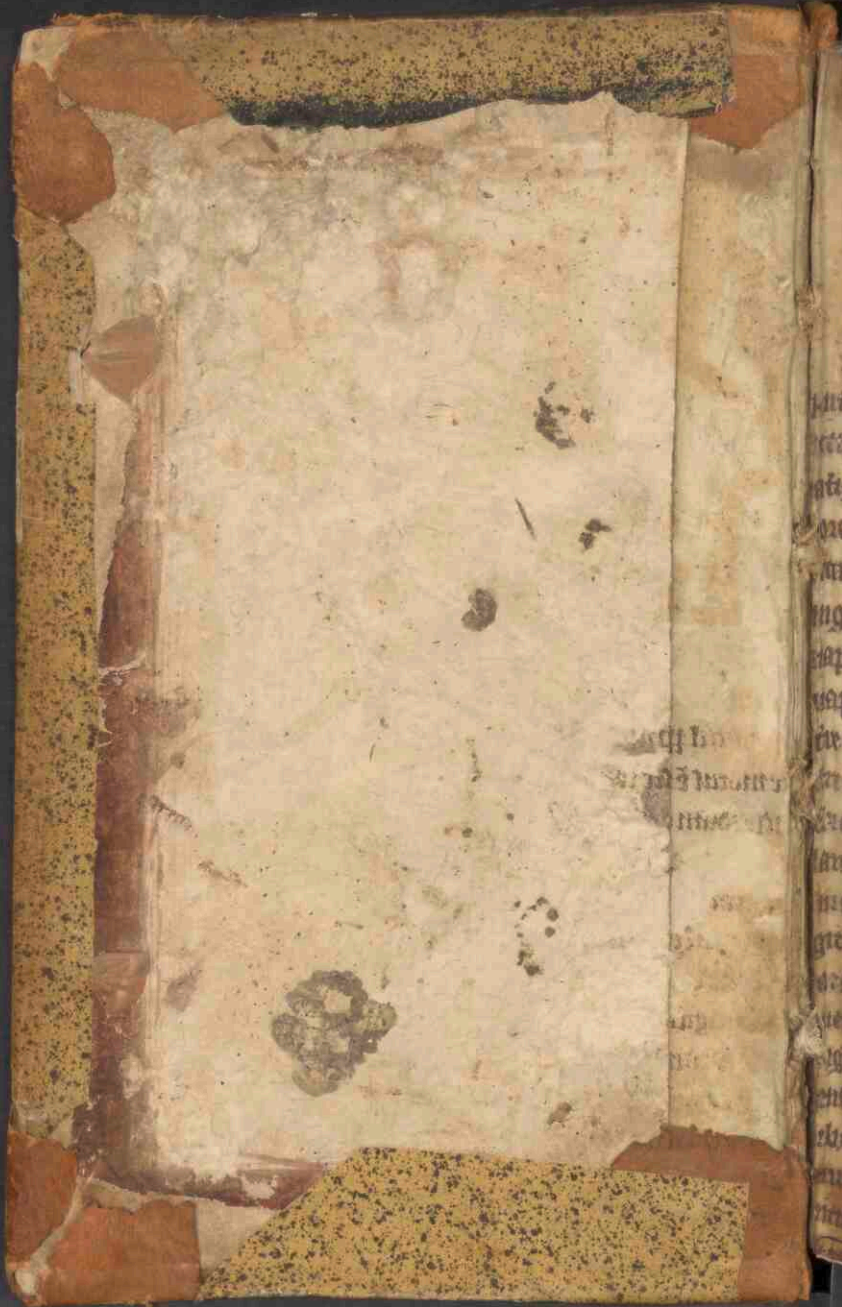

89

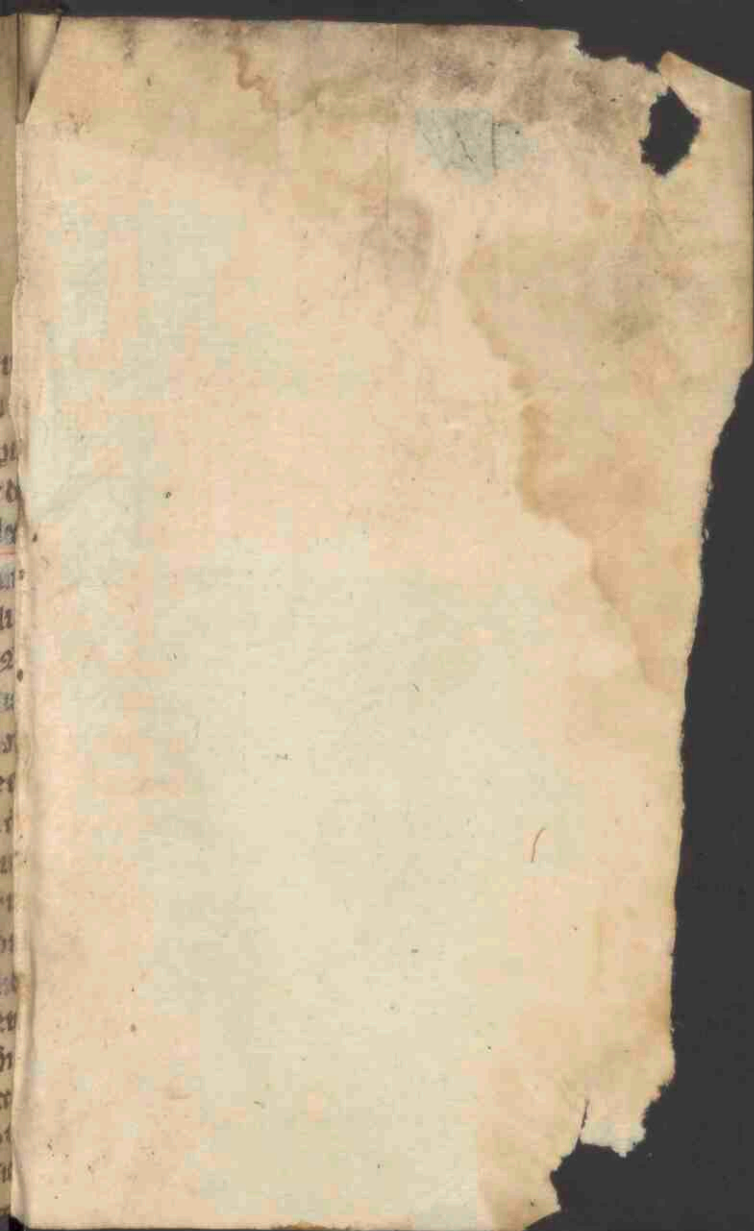

in meo facta sic pl
re ut que in dicitur
a p h u e s t m e o t p
ore sup qd domina
m f e m m u l t i p l i c a
m g m s t a t u r . 7 o p u l a t
a p o r t . q r c o a r t a t
a p o r m e a . q a a a
e r m o t u s i n m u d
e r m o t u s i n f i c r e s **b**
a q u i d a m e s t
a n t u m c o r p
m a e r e q a c c i d i t e r
g r e a t o m s i n u r i o c
a r h e n t k
q u e n c i a a g n e
i s t o a u s u p b i q d
e n t e r e m o r a e s t q d
e l y d a m l o c i t e r m o
e n t r o n e e s t i s s a e s t
m u s d e i l l e l o c o a u

revertit cum eo
istud civitate
erec. ita q. corrup
tutatem ycarie de
jumpsio an huius
usq. vult. **¶** Huius
ut est. p. ea q. cali
est in illo loco. **¶**
¶ in a civitate q. a
alio m. loco. ite m. p.
ascendens an ceter
tus coartatus m. p.
eum aqua m. p.
tra. q. r. s. m. p.
r. accidit q. m. p.
tra. **¶** Et itum m. p.
ital regens solet
apud a. m. p. r. o.
locis m. p. q. b. y. a. c.
uenti faciētes
duntur a tra m.
q. r. s. m. p.

122

N 97. C.

Geographi et Itineratores

Octavo n°. 122,

100
Ioannis Leonis

AFRICANI, DE TOTIVS

Africae descriptione, LIBRI. IX.

Quibus non solum Africae regionum, insularum, & op-
pidorum situs, locorumq; intervalla accuratè complexus
est, sed Regum familias, bellorum causas & euentus,
resq; in ea memorabiles, tam à seipso diligenti observa-
tione indagatas, q̄ in veris Maurorum Annalib. memo-
riae traditas, copiose descripsit, recens in Latinam
linguam conuersi Ioan. Floriano Interprete. *per nova*

Donim H. à Brinkell

ANTVERPIÆ

Apud Ioan. Latium, M. D. LVI.

Cum Priuilegio.

Priuilegij sententia.

NE quis in Brabantia Ducatu
præter Ioannem Latium, Descriptionem
Africae Ioannis Leonis Africani, recens à
Ioanne Floriano Latina lingua donatam
imprimat, vel alibi impressam inter pro-
mercales habeat, Serenissimi Philippi Re-
gis Priuilegio cautum est. Velut fulius pa-
tet in Diplomate illi concesso Bruxellæ
viiij. Calend. April. M. D. LVI. Signatis

P. Lens.

MAGNIFICO DOMINO

D. Melchiori Scheto Coruino, The-
saurario præclaræ Urbis An-
tuerp. optimè merito,
Ioan. Florianus

S. D. P.

Et uisissima consuetudi-
ne à multis retro seculis
obseruata, receptum est,
ornatissimè vir, ut qui
vel proprio Marte, in-
genijque fœlicitate libros
conscriptissint, vel alio-
rum scripta in aliam linguam transtulissent, suas
vigilias aut amicis, aut Magnatibus consecra-
rent, inscriberent atque nuncuparent. Hunc
morem mihi etiam atque etiam imitatu dignis-
simam iudicanti, tu mihi omnium primus occur-
rebas, qui quidem egregiis parentibus, & hone-
sta amplissimaque familia ortus, propter insignes
virtutes tuas animique dotes singulares nuper
ad Rempub. admotus, atque ærario publico non
sine summa laude atque gloria præfectus, dignis-
simus

firmus esse videbare , cui cou Patrono æquissimo
hanc nostram qualemcunque opellam piis votis
dedicarem, idque cum propter innatum tuum er-
ga literatos candorem , tum quòd exterarum &
maxima ex parte nobis incognitarum regionum
descriptions , ei potissimum conuenire putaue-
rim , cuius nomen in exteris etiam regionibus,
vtpote in Orbe nouo, notissimum esset . Cùm an-
te menses aliquot in Ioannis Leonis Africae de-
scriptionum , rerumque in ea memorabilium li-
bros , non lectu modò , verùm & maxima laude,
dignissimos incidissem, non potui non seriò homi-
nis summam hac in re mirari diligentiam . Imò
mibi ingentem thesaurum inuenisse persuadebã,
qui singulorum Regnorum , Regionum , Oppi-
dorum , Populorum , Montium, & Fluminum
exactissimam haberem delineationem . Nam si
Pythagoram aliquando propter vnã à se in-
uentam figuram Geometricam, centum boues diis
sacrificasse constat , quantò magis ego gaudere
debeo , qui de locis amplius sexcentis veteribus
incognitis, nactus sim integram cognitionem? Re-
peritur quidem Africa, Ptolemæi tabulis Geo-
graphicis depicta, sed si quis cum hac conferre ve-
lit, maximam atque adeò potissimam partem, vt
quæ

quæ per id tempus adhuc incognita esset, à Pto-
lemao cæterisq̃ silentio prætermittam intelliget.
Neq̃ est quòd quisquam Authoris nostri vigilias
ceu somnia vel figmenta criminetur: hic siquidem
natione Granatensis, patria per Ferdinandum
& Elisabeth Hispaniarum Reges expugnata in
Barbariam profugiens, Fessæ literis Arabicis
operam dedit, quibus & libris à se editis clarus
euasit. Deinde variis iactatus profectioibus
præter Asiam & Europæ partem à se perlustra-
tam, Africa Regiones, ac Prouincias, partim
animi causa, partim legationem Principum ge-
rens peragrauit, locorum distantias, nomina, si-
tus, naturam, incolarum mores, & quæ in iis me-
moranda occurrebant, sedulò annotans. Postre-
mò à piratis ad insulam Zerbi captus, Romamq̃
perductus, Leoni Pontifici eius nominis Decimo
dono datus est: qui hominem Geographiæ periti-
tum, humanissimè excepit, & celebre opus de A-
fricæ Topographia conscripsisse atque circumfer-
re intelligens, amplissima pensione ditauit, tan-
demque ad Christi fidem pertractum, imposito illi
in fonte Baptismatis nomine, Iohannem Leonem
appellauit. Post hæc Romæ aliquot annis re-
mansit, vbi Italicam linguam edoctus, conscri-

ptum Arabico idiomate opus, vertit: quod nunc
Latinè versum sub tui nominis auspicio in lucem
emitto. Non quidem ea persuasione fultus, ut ex
hac versione vel dignitatis, vel ornamenti quic-
quam ad cumulum virtutum tuarum accessurum
putem: aut quòd hìc quippiam sis reperiturus,
quod non per te ex autographo Italico facillime
intelligere posses, sed potius ut huic versioni ex
nominis tui patrocinio aliquid gratiæ concilietur.
Quod quidem de tua humanitate plurimum con-
fidens, attentare præsumpsi, facile me veniam con-
secuturum sperans, si nonnulla tui nominis digni-
tati minus responderint. Quare sic habeas ve-
lim, ut non munus ex re ipsa æstimes, sed po-
tius offerentis affectum & voluntatem.

Bene vale integerrime Mecænas,
tui Ordinis decus, & or-
namentum.

Antuerpiæ ex Musæo nostro
Idib. Martiis Anno
restituta salutis.
M.D.LVI.

INDEX IN IOANNIS

Leonis Africani descriptionem, in quo Africae
Regna, Prouinciæ, Ciuitates, Insulae, Deserta,
Populi, Sectæ, Familiae, atque adeò quicquid
in ea memorabile est, Alphabero
ordine pertractatur.

a priorem folij paginam, b posteriorem designat.

 Buginan castrum	238.b
Abulhusein pop.	11.b. 15.a
Abuscid mons	205.a
Accha castrum	234.a
Accipitris historia	299.a
Addad radix virulenta	301.b
Adendunum opp.	96.a
Adimain animal domesticum	293.a
Adimmei mons	68.a
Adiuratores vrbs Fessane	137.a
Ægyptus regio	258.a
Ægypti diuisio 258.b Temperies	260.a
Ægyptiorum genus & origo	259.a
Afri cognominati Soaua, eorumque ritus	22.a
Afri Sicularum mancipia qui	21.b
Afri agriculturæ dediti	30.b
Africa vnde dicta	1.a
Africa nubus obnoxia	25.b
Africanorum encomia	33.b
Africae termini & diuisio	1.b
Habitationes a.b Situs	25.a
	* iiii Astro

I N D E X.

<i>Afrorum origo</i>	4. b
<i>Afrorum qui Libyæ deserta inhabitant mores</i>	
<i>et ritus</i>	16. a
<i>Agades ciuitas et regnum</i>	4. a. 252. b
<i>Agbal mons</i>	205. a
<i>Agla opp.</i>	154. b
<i>Agmettum Marocci opp.</i>	63. a
<i>Aguechet Regio</i>	247. a
<i>Alcairi maximæ et admirandæ vrbs luculentâ</i>	
<i>descriptio</i>	266. a
<i>Alcairi ciuium ritus ac mores</i>	272. b
<i>Alcairum à quo condita</i>	7 b
<i>Alchymista in vrbe Fessana</i>	136. b
<i>Alexandria Ægypti ciuitas</i>	261. a
<i>Algeria quæ Gesèir</i>	201. b
<i>Alemdinum Hascoræ oppidum</i>	78. a
<i>Ambaræ piscis descriptio</i>	294. b
<i>Annulos ex auribus suspensos gestant Africanæ</i>	
<i>mulieres</i>	20. b
<i>Ansa Temesnes oppidum</i>	94. a
<i>Angadi desertum</i>	190. a
<i>Angera mons</i>	161. b
<i>Anthius ciuitas</i>	264. a
<i>Antimonium in Africa</i>	299. b
<i>Apologus de auicula et Rege anium</i>	37. a
<i>Aquila descriptio</i>	298. a
<i>Arabes ad Ismaëlem Abrahæ filium originem</i>	
<i>referentes qui</i>	15. b
<i>Arabes Africanam incolentes</i>	7. b
<i>Arabes lubricæ fidei</i>	11. a
<i>Ara</i>	

I N D E X.

<i>Arabes quomodo Afri commixti</i>	7.b
<i>Arabes tentoria incolentes</i>	7.b
<i>Arabū Africam incolentium mores & ritus</i>	19.a
<i>Arabum Africam incolentium in plures partes diuisio</i>	11.b
<i>Arabum qui inter Barbariam & Ægyptum deserta tenent vivendi modus</i>	21.a
<i>Arabum mansiones & numerus</i>	12.a
<i>Argan fructus</i>	38.b
<i>Ariana oppidum</i>	221.a
<i>Arietis Africi descriptio</i>	293.a
<i>Aromatarij vrbis Fessanae</i>	119.b
<i>Arriani Africa expulsi</i>	23.b
<i>Artifices vrbis Fessanae</i>	114.a
<i>Arzilla ciuitas</i>	156.a
<i>Asgara regio</i>	3.a
<i>Aseis Fessae regio</i>	149.b
<i>Affacus ciuitas</i>	213.a
<i>Afgegia populus 11.b</i>	Situs 13.a
<i>Asinus syluaticus</i>	292.b
<i>Asioth Ægypti ciuitas</i>	281.a
<i>Asna Ægypti ciuitas</i>	283.a
<i>Asuan Ægypti ciuitas</i>	283.a
<i>Atlantis montis situs</i>	25.b. 26.a
<i>Augela Insula</i>	3.a
<i>Augela regio</i>	246.a
<i>Auras mons</i>	229.b
<i>Azasi oppidum</i>	69.b
<i>Azamurum Duccala oppidum</i>	74.b
<i>Azgan mons</i>	183.a
	17.

I N D E X:

<i>Azangan mons</i>	174.b
<i>Azgara Fessa regio</i>	150.b
<i>Azoadi desertum</i>	3.b
B <i>Alneorum Fessa descriptio</i>	111.a
<i>Bambasilum Fessa oppidum</i>	105.b
<i>Bani Teude ciuitas</i>	153.b
<i>Barbam radere cœlibatus indicium</i>	39.b
<i>Barbanda Ægypti ciuitas</i>	282.b
<i>Barbar significatio</i>	4.b
<i>Barbaria Africa pars</i>	1.
<i>Barbaria diuisio</i>	2.b
<i>Barca desertum</i>	232.b
<i>Bardeoa regio</i>	246.b
<i>Barnabal Ægypti ciuitas</i>	264.b
<i>Baron mons</i>	180.b
<i>Basra ciuitas</i>	155.b
<i>Bat fluius Africa</i>	285.a
<i>Batha Telensini oppidum</i>	197.a
<i>Beb Elloch Alcairi suburbium</i>	268.a
<i>Beb Zuaila Alcairi suburbium</i>	267.b
<i>Bedis oppidum</i>	163.a
<i>Beggia oppidum</i>	213.b
<i>Beni Achmet Fessa mons</i>	170.b
<i>Beni Bachlul oppidum</i>	184.a
<i>Beni Besseri regio</i>	239.a
<i>Beni Buzuibeth mons</i>	168.a
<i>Beni Chelit mons</i>	166.a
<i>Beni Chessen mons</i>	161.a
<i>Beni Fensicare mons</i>	160.a
<i>Beni Garr mons</i>	165.b
	Beni

I N D E X.

Beni Gebaramons	167.a
Benigomis oppidum	3.b
Beni Gualid mons	168.a
Beni Guanut mons	171.b
Beni Gnariid mons	231.a
Beni Guariten tractus	149.b
Beni Guazeual Fessæ mons	169.b
Beni Guedarfeth mons	162.a
Beni Guertiagel Fessæ mons	170.a
Beni Guertenage mons	181.a
Beni Gunii regio	238.b
Beni Guerened mons	205.a
Beni Haros mons	160.b
Benibemiri Arabes	11.b
Beni lasga mons	182.b
Beni Iedir mons	169.a
Beni Ieginesen mons	171.a
Beni Ierso mons	167.b
Beni Iesneten mons	204.a
Beni Iesseten mons	181.b
Beni Ioseph mons	166.b
Beni Mansor mons	165.b 166.a
Beni Merasen mons	186.b
Benimegher mons	75.b
Beni Mesgalda mons	171.a
Beni Rasid regio	196.b
Beni Rasin mons	166.b
Benisuaif Ægypti ciuitas	280.a
Beni Tefren montes	230.b
Beni Teusin mons	174.b
Beni	

I N D E X.

Beni Zaid mons	174.a
Beni Zaruel mons	166.b
Berdeitæ Numidæ	3.b
Berdoæ populi desertum	245.b
Biledulgerid Afris quæ Latinis Numidia	1.b.242.b
Birdeua Insula	3.b
Biserta oppidum	214.a
Bitos oppidum	4.a
Bochyris Ægypti ciuitas	263.b
Bona quæ olim Hippo	211.a
Bonæ montes	230.a
Berbunum oppidum	11.b
Borgi oppidum	241.b
Bornum regnum Nigritarum	4.a. 255.a
Bos marinus	295.a
Bos syluaticus	292.b
Boues Africæ montium	292.b
Bosiri ciuitas Ægypti	261.a
Bresch oppidum Telensini	199.b
Bucchuia mons	166.a
Bulachuan oppidum	73.b
Bugia regio	3.a
Bugia regni descriptio	206.a
Bugia montes	229.a
Bulacum Alcairi suburbium	269.a
Buragragus fluiuis	285.a
Burbuni populus	14.a
Bzo Hascoræ oppidum	80.b
C Abalistici Fessana vrbis	135.b
Cabra oppidum	251.a
	Ca-

I N D E X.

<i>Cachini Arabes</i>	11. b
<i>Cæsarea vrbis Fessanæ pars</i>	119. a
<i>Cassa oppidum Numidiæ</i>	243. a
<i>Cair Hessin castrum</i>	231. a
<i>Cairoani oppidi descriptio</i>	223. a
<i>Cameleontis historia</i>	297. b
<i>Cameli historia</i> 290. a <i>Cammer oppidum</i>	221. a
<i>Cannis Metgara Fessæ oppidum</i>	105. a
<i>Canos regnum Nigritarum</i>	4. a. 253. a
<i>Capes ciuitas</i>	225. a
<i>Capis fluuius Africæ</i>	287. b
<i>Capbesa oppidum</i>	3. b
<i>Carafa Alcairi suburbium</i>	269. b
<i>Carthago</i>	214. b
<i>Casair oppidum Numidiæ</i>	239. a
<i>Casar Elcabir, hoc est, Regium palatium</i>	151. b
<i>Casar Ezzaghir, hoc est, palatium minus</i>	158. a
<i>Casba oppidum</i>	214. a
<i>Casena regnum Nigritarum</i>	4. a. 253. b
<i>Castr castrum</i>	231. a
<i>Cassiam ferentis arboris descriptio</i>	300. b
<i>Centiputeus mons</i>	185. a
<i>Centum putei oppidum</i>	72. b
<i>Coruorum mons</i>	186. a
<i>Chalbis oppidum</i> 3. b <i>Chana Ægypti ciuitas</i>	282. b
<i>Chancha Ægypti ciuitas</i>	280. a
<i>Characteres Afrorum</i>	23. b
<i>Chasasa oppidum Gareti</i>	172. b
<i>Chaulan Fessæ castrum</i>	146. b
<i>Chaus Fessæ regio</i>	175. b
	Che-

I N D E X.

<i>Chebib arx</i>	160. b
<i>Cheneg regio</i>	235. b
<i>Chian Aegypti ciuitas</i>	282. b
<i>Chinana oppidum</i>	11. b 13. b
<i>Chollo oppidum</i>	208. b
<i>Choros castrum</i>	214. a
<i>Chusaini Arabes</i>	11. b
<i>Cibum capiendi apud Fessanos modus</i>	124. a
<i>Citbitheba oppidum</i>	89. a
<i>Ciuitas vetus, quæ Misfrulhetich Alcairi suburbium</i>	270. a
<i>Columbaria urbis Fessanæ</i>	128. a
<i>Constantina regio</i>	3. a
<i>Constantinæ descriptio</i>	209. a
<i>Constantinæ montes</i>	229. b
<i>Conta oppidum</i>	72. a
<i>Corpus Iuris Afrorum idiomate conscriptum</i>	45. b
<i>Crocodili hystoria</i>	295. b
<i>Culeibat Elmuridin, arx Heæ</i>	46. a
<i>Cuniculi Africi</i>	294. b
D <i>Abuh animal lupi magnitudine</i>	294. a
<i>Daçtylorum maior quàm frumenti prouentus</i>	31. b
<i>Daçtylorum esus dentibus noxius</i>	32. a
<i>Dant fera siue Lant</i>	292. a
<i>Dara prouincia</i>	234. a
<i>Dara fluius Numidiæ</i>	287. b
<i>Dare oppidum</i>	3. b
<i>Dau</i>	

I N D E X.

Dauma oppidum	4.a
Dedetis montis descriptio	91.b
Defesra oppidum	196.a
Delgumuba noua arx	56.a
Dellegi Arabes	11.b
Dehemruni populus	14.a
Demensera He.æ mons	49.a
Derottis Ægypti ciuitas	265.b
Desertorum inter Numidiam & Nigritas descriptio	3.b
Deubensen populus	11.b. 13.b
Deiuhubaidulla populus	11.b. 13.b
Deimansor populus	11.13. 14. 15.
Deuadia populus	11.b
Deusis oppidum	3.b
Deusen oppidum	242.a
Draco	297.a
Duccala regio	2.b. 69.b
Dub animal	297.a
Dubdu oppidum	177.a
Dulein populus	11.b. 13.b
Dulipanum capitis tegmen	16.a
E Chebdeuon mons	174.a
E Eddara desertum	15.a
Elabata Regio	3.a
Elborgium opp.	3.b
Elgiumuha Marocci opp.	55.a
Efza Tedletis opp.	88.b
Eutdeuetum He.æ oppidum	45.b
Eitbiad Tedletis opp.	89.b
	El-

I N D E X.

Elcainus Califas	8.a	Elcaon regio	3.a
Elchairoe oppidum obsessum			10.a
Elcheritha pop.	11.b	Situs	13.a
Elephantis historia			289.b
Elgiumuha Hascora opp.			80.a
Elhasid cibus Heensium			39.a
Elhasis populus			11.13.b
Elmadi facinus			6.a
Elmadina Hascora opp.			77.a
Elmedina Duccala metropolis			72.b
Elmuntefigi Arabes			11.b
Eloacatus Africae vrbs			1.b
Eloachetum insul.			3.b
Enedria populus	11.b	Situs	13.a
Equitatio Afrorum ridicula			16.b
Equus Barbaricus			291.b
Equus syluaticus			292.a
Eraclia oppidum			221.b
Errifa Fesse Regio			162.a
Erristis Regio			3.a
Essual fluuius			38.a
Esnoaihila castrum			237.b
Ethegi populi Arabum nobilissimi			11.b
Ettalches arboris descriptio			301.a
Euphorbij experientia medicis incognita			300.a
Excantatores Fessanae vrbs			137.a
Exagemum Habatis opp.			153.b
Ezzaba Regio			3.a
F anzara opp. Fesse			101.a
Farcala Regiuncula			238.b

Fa

I N D E X.

<i>Fatiloquorum in vrbe Fessana enumeratio</i>	130.a
<i>Fegigum opp.</i>	3.b
<i>Fels excrementum emittens</i>	294.a
<i>Fercale opp.</i>	3.b
<i>Fessa regnum</i>	2.b
<i>Eius perfectissima delineatio</i>	92.b
<i>Fessa regionis tractus</i>	99.b
<i>Fessa totius Mauritaniae metropolis descriptio</i>	105.b. 107.a
<i>Fessa noua descriptio</i>	140.a
<i>Festi Fessanorum dies</i>	127.b
<i>Fexxen regio.</i>	244.a
<i>Ficus Aegyptia, quae Sycomorus</i>	301.a
<i>Fijum Aegypti ciuitas</i>	280.b
<i>Fizza Insula</i>	3.b
<i>Flumen quod Magnum dicitur in Africa</i>	286.b
<i>Fora vrbis Fessana</i>	114.b
<i>Fuoia Aegypti ciuitas</i>	265.a
G <i>Ademes regio</i>	244.a
<i>Gademis Insula</i>	3.b
<i>Gago opp. & regnum</i>	251.a
<i>Ganzigates Numida</i>	3.b
<i>Gaoga regnum Nigritarum</i>	2.a 4.a 256.a
<i>Gar vicus</i>	231.b
<i>Garagi Arabes</i>	11.b 15.a
<i>Garet Fessa regio</i>	171.b
<i>Gareti desertum</i>	175.a
<i>Garfa pop.</i>	11.b
<i>Garguessem arx</i>	55.a
<i>Gariani mons</i>	230.b
	*
	Gar-

I N D E X.

Garrion insula	3. b
Garseluin opp.	15. a. 188. a
Garsis castrum	176. b
Gauara mons	180. a
Gebha opp.	164. b
Gedmeua mons	67. a
Gegel Bugia castrum	207. a
Gohoanite Arabes	15. b
Geboar Elcaini Califa praefectus Aegyptum & Syriam subigit	8. a. & b
Geluum insula quae Lotophagitis	226. a
Gemeb Tailon Alcairi suburbium	268. a
Gemiba Elchmen Fessa opp.	105. a
Geoani Arabes	11. b
Georgia Christianorum in Aegypto mona- sterium	282. a
Gerbe insula	3. b
Geseir, quae Algeria	201. b
Geseiri montes	205. b
Gesira insula	154. b
Geza Aegypti ciuitas	279. b
Gezirat Eddeheb hoc est insula aurea	265. a
Ginea Regnum Nigritarum	4. a
Ginea Regni descriptio	248. b
Gyr Numidiae fluius	288. a
Giraffe historia	289. b
Giuna Azgara opp.	151. a
Gogidema mons	84. a
Gozania	4. a
Geron fructus	29. a
	Goz

I N D E X.

Goz portus Taculetenfium		41.b
Guachde Regio		239.a
Guadelhabit fluius		284.b
Guaden vicus		233.b
Guadenum Numidia opp.		3.b
Guadilbarbar Africa fluius		287.a
Guagida opp. Telenfiri		190.b
Gualata Regnum Nigritarum	2.a.	4.a
Gualata Regni descriptio		248.a
Gualbafa mons		204.b
Gualilis Fessa opp.		148.a
Guangara Regnum Nigritarum	4.a.	254.a
Guanferis mons		205.b
Guaral animal		297.b
Guardan mons		175.a
Guargala Numidia ciuitas		141.a
Guarghela opp.		3.b
Guber Regnum		252.a
Gueblen mons		181.a
Gumeri populus		5.a
Guraigura Fessa mons		150.a
Guzula Regio.		2.b. 68.b
H Abat Fessa regio	153.a	Eius montes 160.a
H Habrum populus	11.b	Situs 12.b
Hacca oppidum		3.b
Haddaggia oppidum		177.b
Hadecchis Hea ciuitas		42.a
Hagustum mons		169.a
Hain Echallu Fessa opp.		96
Hain Lifuan opp.		184.a
		* ij Hais

I N D E X.

Hain Samit opp.		213.b
Haira desertum		3.b
Hammamet opp.		221.b
Hamina opp.		225.a
Hamra populus	11.b.	14.a
Hamroxus vicus		322.a
Hanchifa mons		54.a
Hangad desertum		15.b
Hannimea oppidum		64.a
Hanteta mons		67.a
Haoari populus		5.a
Harais Azgara opp.		151.a
Haresgol Telensini opp.		192.b
Hascora Regio 2.b	Eius delineatio	77.a
Hassani Arabes		11.b
Hea Regio 2.b	Situs ac descriptio	38.a
Hedegi Arabes	11.b.	15.a
Hemrim populus	11.b.	14.b
Hydra serpens		297.a
Hilelli Arabes 11.b	Eorum situs	12.b
Hippo qua nunc Bona		211.a
Hippopotamus belua		295.a
Homar ciuitas		155.b
Homar Seyef apostata, primò concionator, de- inde tyrannus		46.b
Hortorum Fessa vrbis descriptio		139.b
Hospitiorum Fessa descriptio.		113.a
Hubbed castrum		146.a
Hebbed Telensini opp.		196.a
Hucben populus 11.b	Situs	12.b
		Ha-

I N D E X.

<i>Humeledegi castrum</i>	237.b
<i>Hunain Telenfimi opp.</i>	192.a
<i>Huroa populus</i>	11.b
<i>Husein populus</i>	11.b
<i>Hutment Arabes</i>	11.b
I <i>Adog fluuius</i>	287.a
I <i>lasluten Regio</i>	244.a
<i>Ichmin Egypti ciuitas</i>	281.b
<i>Ideuacal Heæ populus</i>	48.a
<i>Idris familia</i>	5.b
<i>Ielles opp.</i>	164.a
<i>Ientaculum Afrorum</i>	16.b
<i>Ifran castrum</i>	233.b
<i>Ifrenum opp.</i>	3.b
<i>Igilingigilum Heæ oppidum</i>	47.a
<i>Ignem pro deo Afri colunt</i>	22.b
<i>Ilalemus mons</i>	54.b
<i>Ileusugagen Heæ oppidulum</i>	43.a
<i>Imegiagen arx</i>	55.a
<i>Imesna Fessa regio</i>	93.a
<i>Imizmizi ciuitas</i>	56.b
<i>Insula aurea, quæ Gezirat Eddeheb.</i>	265.a
<i>Ioannes Leo Africanus Granata oriundus</i>	37.b
<i>Regi Fessano meruit</i>	50.a
<i>Iosephus Ieffin Maroccenorum primus Rex</i>	10.a
<i>Itali Gothorum furorem exhorrentes in Africa</i>	
<i>profugi</i>	23.a
<i>Iudæi morbum Gallicum ex Hispania in Africam</i>	
<i>transstulère</i>	33.a
<i>Iudæi hæretici dicti Carraum</i>	49.a

I N D E X.

Izli castrum	190.b
L Anionis ad iurisperitum collatio	46.a
L Lant siue Dant fera	292.a
Legis Machumeticæ superstitiones	132.b. 134.a
Lentæ populi desertum	245.b
Leontis historia	293.b
Leopardi descriptio	293.b
Lepida ciuitas	227.a
Lentatæ Numidæ	3.b
Libya Africa pars	1.
Libya Regio plane deserta & arenosa	28.a
Libyæ desertum	244.a
Lingua Africana conformitas	6.b
Literæ Afrorum	24.a
Literarum contemptus	17.a
Locusta in Africa	299.a
Lotophagitis insula quæ Geluium	226.a
Lucanus Fessæ mons	169.b
Luccus fluuus	286.a
Ludi Fessanorum	128.b
Ludi literarij in Fessana vrbe	129.a
Luntuna familia	6.a
M Acarmeda Fessæ oppidum	146.a
M Machdia oppidum	184.b
Machili Arabes	11.b
Machres castrum	225.b
Mader Auuan Fessæ opp.	98.b
Magilla Fessæ opp.	149.a
Magistratus vrbis Fessanæ	122.b
Magistratus Egyptiorū Sultanorū tempore	278.b
Ma	

I N D E X.

<i>Magraua mons</i>		205.a
<i>Magranus mons</i>		91.a
<i>Magroa familia</i>		6.a
<i>Machdia oppidum</i>		222.b
<i>Mahimora Fessa opp.</i>		101.b
<i>Mahumetica secta principium</i>		23.b
<i>Manf Loth Ægypti ciuitas</i>		281.a
<i>Mansor Marocci Rex</i>		10.b
<i>Mansora opp.</i>		95.a
<i>Marocci Regnum</i>		2.b
<i>Marocci regionis situs</i>		54.b
<i>Marocci vrbs exacta descriptio</i>		57.b
<i>Maroccum à quibus condita</i>		6.a
<i>Marfa oppidum</i>		221.a
<i>Masalig castrum</i>		238.b
<i>Mastari Arabes</i>	11.b	Eorum situs 13.a
<i>Matgara mons</i>		180.a. 204.b
<i>Matgara Numidicæ prouincia</i>		14.b. 236.a
<i>Matrimoniorum apud Fessanos ritus</i>		125.a
<i>Mazuna opp.</i>		201.a
<i>Mechella Ægypti ciuitas</i>		265.b
<i>Mechellat Chais Ægypti ciuitas</i>		265.b
<i>Mecnasa familia</i>		5.b
<i>Mecnasa ciuitatis descriptio</i>		103.b
<i>Medera</i>		4.a
<i>Medna oppidum</i>		203.b
<i>Megerada fluius Africa</i>		287.a
<i>Megesa mons</i>		180.b
<i>Meggeum Garetii opp.</i>		173.a
<i>Meies mons</i>		1.b
	* iij	Me-

I N D E X.

<i>Mela oppidum</i>	211.a
<i>Melela Gareti oppidum</i>	172.a
<i>Meliana oppidum Telenfimi</i>	200.b
<i>Mella regnum Nigritarum</i>	4.a 249.a
<i>Menebben oppidum 11.b Situs</i>	14.b
<i>Merameris oppidum</i>	75.a
<i>Mercatores arena ac siti suffocati</i>	28.b
<i>Mercatorum in Fessana vrbe statio</i>	118.b
<i>Mergo oppidum</i>	154.a
<i>Mernixa mons</i>	168.b
<i>Mersalcabir oppidum Telenfimi</i>	198.b
<i>Mesabia oppidum</i>	3.b
<i>Mesdaga oppidum</i>	183.b
<i>Mesellata prouincia</i>	232.a
<i>Mesellata insula</i>	3.b
<i>Mesemme oppidum</i>	165.a
<i>Mesetta mons</i>	187.a
<i>Mesila oppidum</i>	207.b
<i>Mesrata prouincia</i>	232.a
<i>Messa oppidum</i>	1.b
<i>Messa trium oppidorum nomen</i>	50.a
<i>Mestrata insula</i>	3.b
<i>Mesxad regio</i>	240.a
<i>Mexzagran oppidum Telenfimi</i>	199.a
<i>Mina fluius Africae</i>	286.b
<i>Mola vrbis Fessanae</i>	114.a
<i>Monaster oppidum</i>	222.a
<i>Mons ferreus, qui vulgò Sebelelhadich</i>	50.b
<i>Mons viridis</i>	75.b
<i>Montes Tuneto proximi</i>	230.b
	Mor-

I N D E X.

Morbus Gallicus Africa parti ignotus	33.a
Morborū genera quibus Africani afficiuntur	32.b
Mortuos lugendi apud Fessanos modus	127.b
Motus naturales in Africano aëre	29.a
Muachedim secta	10.b
Mubaisira Ægypti ciuitas	280.a
Muhallaca Ægypti ciuitas	279.b
Mulieres manus ac pectus fuce perlinunt	20.b
Mulua Africa fluuus	286.a
Mulullus Africa fluuus	286.a
Munia Ægypti ciuitas	280.b
Munsia Ægypti ciuitas	281.b
Musa fructus gustu suauis	300.b
Musmudæ populus	5.a
Mussum oppidum	11.b
Musluganin oppidum	199.a
N Arangia castrum	154.b
N Neapolis oppidum	220.b
Mecaus Bugiæ oppidum	208.a
Ned Roma Telensini oppidum	181.a
Nesfra oppidum	242.a
Nesfrea oppidum	3.b
Nessaoa castrum	242.b
Nest auis descriptio	198.b
Nesta oppidum	3.b
Nisifa mons	49.a 64.b
Niger fluuus	2.a Eius fertilitas
	31.b
Nigritarum terra Africa pars	1.b
Nigritarum in sua regna distributio	4.a. 247.a
Nigritæ à quo originem ducant	5.a
	Nili

I N D E X.

<i>Nili fluminis descriptio</i>	288.a
<i>Niubus Africa obnoxia</i>	26.b
<i>Nubia regnum Nigritarum</i>	4.a. 257.a
<i>Nuchaila oppidum</i>	95.b
<i>Nufusæ montes</i>	230.b
<i>Numidia Africæ pars</i>	1.b
<i>Numidia serpentibus abundat</i>	28.a
<i>Numidiæ partitio</i>	3.a
<i>Nummus quadratus in vsu</i>	41.a
<i>Nun regio</i>	245.b
O <i>Fsicinæ urbis Fessanæ</i>	114.a
<i>Oliuæ in Mauritania ingētis proceritatis</i>	29.b
<i>Ommirabih fluius</i>	284.b
<i>Orania oppidum maritimum</i>	198.a
<i>Ore aperto cibum sumere Afris indecorum</i>	17.b
P <i>Escara oppidum</i>	3.b. 241.b
<i>Petra rubra Fessæ oppidum</i>	148.b
<i>Pharaonis palatium Fessæ oppidum</i>	148.b
<i>Pharmacopola urbis Fessanæ</i>	119.b
<i>Picis consiciendæ ratio in Africa</i>	300.a
<i>Planetæ Afris coluntur</i>	22.b
<i>Poësis in precio apud Afros</i>	19.a. 20.a
<i>Poëtæ Afri</i>	128.b
<i>Præstigiatores in vrbe Fessana</i>	131.a
<i>Pfittaci in Africa versicolores</i>	299.a
<i>Quadrîs mons</i>	161.b
R <i>Abati descriptio dilucida</i>	96.b
<i>Racmen oppidum</i>	11.b. 14.a
<i>Rahona mons</i>	160.a
<i>Religio Afrorum ac fides</i>	22.b
	Re-

I N D E X.

Retebbe Numidia provincia	14.b
Retel regio	236.a
Riehi Arabes 11.b. Situs eorum	13.a
Rifa fluius	5.b
Rosetum quæ Rasid Ægypti ciuitas	263.b
Rucheorum in bello agilitas	13.b
Ruchen oppidum	11.b
S Achbel Marga planicies maxima	184.b
Sahidi Arabes	11.b
Sal Africum	299.b
Sanbagij populus	5.a
Sarman vicus	232.b
Sarra Afris quæ Latinis Libya	2.a
Sessaia Africa fluius	286.b
Segelmessa provincia	235.a
Segelmessa Numidia locus	3.a
Segelmessa territorium	236.b
Segelmessa oppidum	237.a
Seggeme mons	90.a
Seu desertum	2.a
Sela Fesse oppidum	100.a
Selef Africa fluius	286.b
Selelgus mons	182.a
Selim oppidum	11.b
Sella Fesse oppidum	98.a
Semedede mons	65.a
Sepultura Fessanorum	139.a
Sepultura Regie	139.a
Septa maxima ciuitas	158.b
Seriphus Heæ regionis Princeps	43.b
	Ser-

I N D E X.

<i>Sersel opp. Telenfimi</i>	220.a
<i>Serte opp.</i>	246.b
<i>Seusaon mons</i>	167.a
<i>Seusaua mons</i>	66.a
<i>Simia historia</i>	294.b
<i>Soara opp.</i>	227.a
<i>Sofroi opp.</i>	183.a
<i>Sol pro Deo habetur apud Afros</i>	22.b
<i>Stefa Bugia opp.</i>	207.b
<i>Struthiocameli historia</i>	298.a
<i>Studia ab Afrorum principibus è medio sublata</i>	33.b
<i>Suaidia opp. 11.b Situs</i>	13.a
<i>Subairi Arabes</i>	11.b
<i>Subeica castrum</i>	231.a
<i>Subita opp.</i>	73.a
<i>Subu fluius</i>	285.b
<i>Suburbiorum Fessana urbis descriptio</i>	137.b
<i>Sucaicada portus</i>	208.b
<i>Susieni Arabes</i>	11.b
<i>Sufmare fluius</i>	287.a
<i>Sultanum creandi ritus, deque eius magistratu- tum ratione</i>	275.b
<i>Sultani militia.</i>	278.a
<i>Sumaita Arabes.</i>	11.b
<i>Surnag radix virginitati noxia</i>	301.b
<i>Sus fluius</i>	50.a. 287.b
<i>Susa Regio</i>	51.a
<i>Susa opp.</i>	221.b
<i>Susa Regio</i>	2.b. 50.a
<i>Sycomorus quæ ficus Ægyptia</i>	301.a
	T a

I N D E X.

T <i>Agauostum Susæ opp.</i>	53.b
<i>Tagtessa ciuitas Heæ</i>	45.a
<i>Tagia Tesmesnæ ciuitas</i>	99.a
<i>Tagiora vicus</i>	232.a
<i>Tagodastum Hascoræ opp.</i>	79.a
<i>Taolacca opp.</i>	3.b
<i>Targa populorum desertum</i>	245.a
<i>Tarodantum Susæ opp.</i>	52.b
<i>Tartaruca testudo</i>	295.a
<i>Tauzarghentes radix</i>	301.a
<i>Tausor ciuitas</i>	154.a
<i>Tebecritum Telensini opp.</i>	191.b
<i>Tebelbeltum vicus</i>	238.a
<i>Tebessa opp.</i>	212.b
<i>Teculetum Heæ oppidum</i>	41.b
<i>Teddeles opp.</i>	204.a
<i>Tedletis Regionis descriptio</i>	84.b
<i>Tednesta Heæ ciuitas</i>	40.b
<i>Tedsi Susæ opp.</i>	53.b
<i>Tefa oppidum</i>	212.a
<i>Tefelfeltum</i>	103.a
<i>Tefetne Heæ portus & emporium</i>	47.b
<i>Tefne fluiuis</i>	286.b
<i>Tefza Tedletis opp.</i>	84.b
<i>Tegassa opp.</i>	164.b
<i>Tegaza Regio</i>	246.a
<i>Tegdemt opp.</i>	203.a
<i>Tegegetum opp.</i>	96.a
<i>Teggortum</i>	3.b
<i>Tegorarin Regio</i>	239.b
	Te-

I N D E X.

Tegorarin regio		239. ^a
Tegoraris oppidum	3.b. & desertum	12. ^b
Tegort oppidum		240. ^a
Teuentum Hea oppidum		44. ^a
Teneutum Susa oppidum		51. ^a
Telebi Arabes	11.b. Situs	15. ^b
Telensin regio	3.a. Eius descriptio	188. ^b
Telensini maxima opulentissima que vrbs descri- ptio	193. ^a Ritus	195. ^a
Temendfust oppidum		204. ^a
Temeracostum Duccala oppidum		73. ^a
Temesne regio		3. ^a
Temnella mons		67. ^a
Temporis apud Africanos partitio		30. ^a
Temzegzetum castrum Telensini		190. ^a
Tenessa mons		55. ^b
Tenex oppidum Telensini		200. ^b
Tensist flumen		248. ^a
Tensita mons		83. ^a
Tenuamia oppidum		4. ^a
Tenuues mons		81. ^a
Teoirraga Insula		3. ^b
Teolaca oppidum		242. ^a
Teosara oppidum		3. ^b
Teorregu regiuncula		243. ^b
Terfez radix		300. ^b
Terga Errifa oppid.		162. ^b
Terga oppidum		73. ^b
Tergates Numida		3. ^b
Tesebit regio		239. ^b
Te-		

I N D E X.

Tesegdeltum Heæ oppidum	44.b
Teserin regio	238.b
Teseuon mons	84.b
Teseubin duo eiusdem nominis flumina	284.b
Tesrastum Marocci oppidum	57.a
Tessetum Numidæ oppidum	233.a
Tetteguis ciuitas	159.b
Teurertum oppidum	176.a
Teusar oppidum	242.b
Teza ciuitas	178.b
Texarrin mons	167.b
Texzota oppidum	172.b
Tessela oppidum	196.b
Texergha oppidum	186.b
Thebæ Ægypticæ	264.b
Thefaurorum in vrbe Fessana inuestigatores	136.a
Tingis quæ Tangiara Mauritanicæ ciuitas	157.a
Tit ciuitas	72.a
Tobulla oppidum	222.a
Todgatanum oppidum	3.b
Togata Fessæ mons	150.a
Teguatum oppidum	3.b
Tolda regiuncula	238.b
Tombutum regnum	249.b
Trighig castrum	239.a
Tripolis regio	3.a
Tripolis antiqua	227.a
Tripolis Barbaricæ	22.b
Tsabita oppidum	3.b
Tuneglastum Marocci oppidum	57.a
Tu-	

I N D E X.

<i>Tunetensis Regis aula, deque variis in ea ritibus ac ceremoniis</i>	219.a
<i>Tuneti descriptio</i>	215.b
<i>Tunetum ab Arabibus occupatum</i>	11.a
V <i>Erecundia castrum</i>	149.a
<i>Vespertilioes Columbae magnitudinis</i>	299.a
<i>Vitae Afrorum breuitas ac longitudo</i>	32.a
<i>Vmen Giunaibe oppidum</i>	186.b
<i>Vmmelhesen castrum</i>	238.a
<i>Vodein oppidum</i>	11.b 23.b
<i>Vrbs oppidum</i>	213.a
X <i>Xenodochiorum Fessae descriptio</i>	111.a
Z <i>A fluius Africa</i>	286.a
<i>Zanegae Principis humanitas</i>	18.a
<i>Zanegates Numida</i>	3.b
<i>Zanfara regnum Nigritarum</i>	4.a 154.a
<i>Zanhaga desertum</i>	244.a
<i>Zanzor vicus</i>	231.b
<i>Zarfa oppidum</i>	99.b
<i>Zaronius Fessae mons</i>	147.b
<i>Zauia Fessae oppidum</i>	146.b
<i>Zauiat vicus</i>	231.b
<i>Zeb regio Numidia</i>	241.a
<i>Zegzeg regnum Nigritarum</i>	4.a 154.a
<i>Zelag Fessae mons</i>	147.a
<i>Zeneti populus</i>	5.a
<i>Zis Fessae montes</i>	187.a
<i>Zis Numidia fluius</i>	288.a
<i>Zuensigae populorum desertum</i>	244.b

F I N I S.

Ioannis Leonis Africani

descriptionum Africae rerumq; in
ea memorabilium,
LIBER PRIMVS.

¶ AFRICA VNDE DICTA.

Dicta est Africa lingua Arabica Iphrichia, à verbo faraca, quod eorum lingua idem sonat, quod Latinis diuido: cur autem sic dicatur, duæ sunt opiniones, quarum prior hæc est: quod ea terræ pars sit ab Europa mari Mediterraneo, ab Asia verò flumine Nilo separata. Altera, quod hoc nomen ab Ifrico Arabiae felicitis Rege deductum arbitrentur, qui omnium primus hanc terram incoluisse fertur. Hic quum aduersus Assyriae Regem bellum gereret, ab eodem tandem regno pulsus, cum toto exercitu Nilum transiit, & Occidentem versus suas copias traducens, non prius quieuit, quàm in eam partem Carthagini vicinã peruentum est. Hinc est quod Arabes solum Carthaginis regionem, & eam partem quæ Occidentem respicit, Africam esse opinentur.

¶ Africae termini.

Habet Africa suum initium (si modò illius gentis scriptorib. sit fides habenda, qui & literati, & Cosmographiæ peritissimi sunt) à fluminibus qui ex lacu Gaogæ deserti effluunt, idq; ex Meridie. Ad Orientem terminatur Nilo flumine: extendit se autem Septentrionem versus ad Ægypti fines, vbi Nilus septem ostiis in mare Mediterraneum prolabitur: inde ad Occidentem, Herculeis columnis, deinde Nuno extremo ma-

A riti-

ritimoque Libyæ oppido clauditur. Ex Meridie verò, porrigit sese supra mare Oceanum, quod vsque ad deserta Goagæ, totam cingit atque complectitur Africam.

¶ *Africa diuisio.*

Tradunt nostri scriptores Africã in quatuor diuidi partes, Barbariam, Numidiam, Libyam, & Nigritarum terram. Barbaria initium sumit a monte Meiete, qui extremus punctus Atlantis est, distatq; ab Alexandria trecentis ferè miliarib. Ex Aquilone, finit ad mare Mediterraneum, assumendo montis Meietis initium, diffunditque sese ad fretum vsque Herculeum. Ad Solis occasum, terminatur iam dicto freto, atque transiens mare Mediterraneum, finitur postremis Atlantis punctis: hoc est, ad id caput occidentale, illi oppido vicinum quod Messa appellatur. Ad Meridiem finitur ea Atlantis facie, quæ Mediterraneum mare respicit. Hæc est nobilissima totius Africæ regio, hanc homines subfusci coloris inhabitant, qui & ratione, & præscriptis quibusdam vtuntur legibus.

Secūda Africæ pars Latinis Numidia, Arabibus verò Biledulgerid nuncupatur: hæc ea regio est quæ dactylos producit. Habet suum ex Oriente principium ab Eloacato vrbe, quæ ab Ægypto centum distat miliaribus, extenditurq; Occidentem versus ad Nunum vsq; maris Mediterranei oppidum. In Septétrione Atlante clauditur, ea nempe môtis parte, quæ Austro exposita est. Ad Austrum verò, terminatur Libyæ deserto arenoso. Arabes eam vno nomine omnes terram appellant

daſtyliſeram: eò quòd hæc ſola Africæ regio daſtylos habet.

Tertia pars quæ Libya Latinis, Arabica lingua non aliter quàm Sarra appellatur, quæ vox idem quod deſertum ſignificat, exorditur ad orientem Solem à Nilo, hoc eſt ab eo loco qui Eloacato oppido confinis eſt, extenditq; ſeſe in Occidentem ad mare Oceanum. Septentrio eam Numidia claudit, in Meridie Nigritarum regioni iungitur, ex Oriente Gaogæ regno inchoatur, diffunditq; ſeſe Occidentem verſus ad regnum vſque Gualatæ, quod mari Oceano adiacet.

Quarta Africæ pars, quam Nigritarum terram vocant, ex Oriente initium habet ad regnum Gao gæ, inde Occidentem verſus ad Gualatam vſque extenditur. Septentrio eam Libyæ deſerto claudit, terminaturq; ad Meridiem mari Oceano, locis nobis incognitis: verùm mercatores q; inde ad Tombutti regnū indies proficiſcuntur, ſatis nobis illius regionis ſitum deſcribunt. Habet hæc Nigritarum terra fluuium, qui à regione ſibi nomen aſſumens, Niger appellatur: ſumit ſuum ex quodam deſerto initium, quod Seu apud illos dicitur, atque hoc ex Oriente. Alij volunt hunc fluuium ſuam habere ex quodam lacu ſcaturiem, ſeſeque Occidentem verſus voluere, donec in mare Oceanū delabitur. Affirmant noſtri Coſmographi, Nigrum fluuium è Nilo deriuari, quæ ſub terra ſeſe condere volunt, vnde tandem huiusmodi lacus naſci videtur. Sunt præterea qui dicant iam dictum fluuium in Occidente ex quodam monte ſcaturire, atq; Orientem verſus fluendo maximum tandem lacum illic effi

cere: quod quidem verisimile non est, nam ex Oriente nauigatur à Tombutto Occidentem versus vsq; ad regnum Gineæ, aut etiam ad regnum vsq; Mellis: quæ duo si Tombutum respicias, in Occidente sunt: neq; habet hæc Nigritarum terra vlla regna, quæ cū his loci amœnitate certare possint, quæ ad iam dictum fluuium sita sunt. Aduertendum autem est, quòd (vt volunt nostri Cosmographi) ea Nigritarū regio, per quam Nilus fluere dicitur, hoc est pars Occidentalis illa, quæ ad Orientem vergit ad mare vsque Indicum, & quæ in Septentrione aliqua sua ex parte mari rubro confinis est, id est, ea regio quæ extra fretum Arabiæ foelicis est, non sit Africæ pars dicenda, idq; multis rationibus, quæ in longo hoc opere latius explicatæ reperientur: Latini eam partem Æthiopiam vocant. Inde veniunt religiosi quidam fratres, qui faciem habēt igne signatam, videnturq; per totam ferè Europam, & Romæ potissimum. Habent illi Imperatorem quendam, quem Pretum Ioannem dicunt, atque maiorem illius regionis portionem Christiani incolunt. Est tamen & quidam Mahumeticus apud illos, qui multum etiam ditionis possidere dicitur.

¶ *Quatuor iam dictarum Africæ partium diuisio.*

Barbaria in quatuor distinguitur regna, quorum primum est regnum Marocci, quod rursum in septem diuiditur regiones, Heam, Susam, Guzulam, Marocci terrā, Duccalam, Hascorā, & Tedletem. Secundum regnum Fessa nuncupatur, quod sub se totidem regiones comprehendit,

Temefne, Feflam regionem, Azgaram, Elabatham, Errifitim, Garetum, Elcaon. Tertium regnum Teleufinū dicitur, quod & tres habet regiones, montes nempè, Teneté, & Elgefairam. Quartum Barbariæ regnum Tunetū appellatur, cui & aliæ quatuor fuppositæ funt regiones, Bugia, Constantina, Tripolis Barbariæ, & Ezzaba, quæ bona Numidiæ pars eſt. Bugia aſſiduo ſemper vexata eſt bello, eò quòd aliquando fuerit ſub rege Tuneti, nonnunquam etiam & ſub rege Teleufini. Hoc certum, ad noſtra uſq; tempora regnum per ſe fuiſſe, idq; donec à quodam Petro Nauarrieni, regis Hiſpaniarum Ferdinandi iuſſu, præcipua illius regionis vrbs capta fuit.

¶ *Numidiæ partitio.*

HÆC totius Africae ignobiliffima pars eſt, hinc eſt quòd noſtri Coſmographi illi regni nomen denegârunt, eò quòd huius habitationes longè admodum ab inuicem diſtent: quod ex eo facile colliges. Teſietum, Numidiæ vrbs domos habet circa quadringentas, eſtque ab omni habitatione (propter Libyæ deſertum) trecentis ferè miliaribus ſemota, quare non regnum eſſe dicendum còplures ſunt opinati. Narrabimus quædam tamè de locis habitatis, ſunt enim quædam quæ reliquis cum regionib. conferri poſſunt, quemadmodum eſt Segelmeſſa, qui locus in ea Numidiæ parte eſt, quæ Mauritanix reſpondet: ſitus item Zebi qui Bugiæ regnum reſpicit, & Biledulgerida regio, quæ ad Tuneti regnum extenditur. Seruatſis igitur multis in ſecundam huius operis partè, ſumemus exordium ab iis qui in Orientali

DESCRIP. AFR. RERV Mq;

plaga reperiuntur locis, quorū nomina hæc sunt: Telleum, Guadenum, Ifrenum, Hacca, Dare, Tebelbeldum, Todgatanum, Fercalc, Segellomessa, Benigomis, Fegigum, Teguatum, Tlabita, Tegoraris, Mesabia, Teggortum, & Guarghela. Zebum regio quinque cōtinet oppida, Pescarā, Elborgium, Nestam, Taolaceam, & Deusin: totidem habet & Biledulgerida ciuitates, nempe Teozarā, Caphesam, Nefreoam, Elchamiden, & Chalbin: atque ab hac Orientem versus reperiuntur Insulæ Gerbe, Gation, Messellata, Mestrata, Teoirraga, Gademis, Fizza, Augela, Birdeua, & Eloachetum. Hæc sunt nomina locorum famosorum totius Libyæ, à mari Oceano, et antea dictum est, ex Occidente, & terminantur Nilo flumine.

¶ *Desertorum quæ inter Numidiam sunt
& Nigritarum solum descriptio.*

HÆC deserta nullum adhuc apud nos habent nomen, quanuis in quinque diuidantur partes, habeantq; omnes ab incolis suā denominationem, hoc est à Numidis, qui etiam in quinque partes distinguuntur, Zanegates, Ganzigates, Tergates, Leutatas, & Berdeitas. Sunt & quædam loca quæ ex soli bonitate aut malignitate particulare aliquod sunt nomen sortita, vt est Azoadi desertum, sic dictum propter illius loci sterilitatem atque ariditatem: sic & Haira, etsi desertum sit, tamen sic dicitur propter aëris temperiem atque bonitatem.

¶ *Terræ Nigritarum in sua regna
distributio.*

Diui

Duiditur & Nigritarū terra in multa regna, quæ quāuis bona ex parte nobis incognita longeque à nostro commercio remota sint, narrabimus de iis locis tamen, quæ inhabitauimus ipsi, & quæ longa rerum experientia nobis sunt admodum nota: de illis præterea vnde mercatores ad eas ciuitates venerunt, quas tum temporis ego incolebam, vnde etiam illorum ritus optimè edoctus sum. Vidi ego quindecim Nigritarum regna, sunt tamē & multò plura, quæ ab illis satis perlustrata atque nota sunt, quæ ego non inuisi: eorū igitur nomina, sumendo ab Occidente principium atq; Orientem versus & Meridiem pergendo, sunt hæc: Gualata, Ginea, Melli, Tombutum, Gagos, Guberis, Agades, Canos, Casena, Zegzega, Zanzara, Guangara, Burnum, Gaoga, Nube. Hæc sunt quindecim illa regna, quæ maxima ex parte ad Nigrū sita sunt, & per quæ mercatoribus ex Gualata ad Chairam proficiscentib. iter patet. Longa est admodum via, secuta tamen atque tuta. Sunt oīa hæc regna sibi inuicem adiacentia, decem autem ex his sunt aut aliquo deserto arenoso, aut Nigro flumine separata: habuitq; olim quodlibet suum regem, verū nunc temporis omnia tribus ferè regibus subiiciuntur: Regi Tombuti qui maximam partē obtinet, Regi Bornensi qui minimā occupat, reliquum Regi Goagē paret: qui verò Ducalæ regnum possidet, exiguum admodum habet satellitium. Habent & hæc regna alia multa ad Meridiem confinia, vt sunt Bitos, Tenuamia, Dau ma, Medera, & Gorania, quorum reges atque incolæ ditissimi & industrij, iusticiæ & æquitatis

amantissimi, quidam tamé beluino more viuêtes.

¶ *Africae habitationes, item huius vocis
Barbar significatio.*

Affirmant Cosmographi & Historici, Africam olim prorsus inhabitatam, præter eam quæ nunc Nigritarum terra dicitur, plagâ: illudq; vel certissimum habetur, Barbariam atque Numidiam multis sæculis incolis nudas exstitisse. Huius subfusci coloris incolæ, appellati sunt nomine Barbar, à verbo Barbara, quod eorû idiomate idem sonat quod Latinis murmure: eò quòd Africanus sermo Arabibus non aliter sonet, quàm beluarum vox, quæ nullo accentu suas edunt vociferationes. Alii volunt Barbar nomen replicatû esse, eò quòd Bar lingua Arabica desertû denotet. Et dicunt quòd cum rex Iphricus ab Assyriis, siue ab Æthiopsis regno pulsus, Ægyptum peteret, sicq; ab hostibus se pressum videret, vt quid de se deq; suis ageretur incertus esset, suos rogasse quo modo quæue via salus querenda esset, atq; illi responsum fuisse Barbar, quod erat ad desertum ad desertum: hac voce indicare volentes, nullum tutius illi patere refugium, quàm transmissio Nilo, ad Africae desertum confugere. Videturque hæc ratio illis quadrare, qui Africanos ab Arabiae felicitis populo ortos affirmant.

¶ *Afrorum origo.*

Circa Afrorum originem reperias nostros historicos multum admodum inter se dissentientes. Volunt enim quidam eos à Palæstinis deriuatos, eò quòd cum ab Assyriis fugarentur, in Africam tandem venisse, atque ibi propter
soli

foli fecunditatem, sedem fixisse asserunt. Sunt & alii qui illos à Sabæis Arabiæ felicis populo ortos putent (vti iam dictū est) antea quàm ab Assyriis aut Æthiopsis in fugam redigerentur. Alij, Africanos à quibusdam Asiæ incolis descendisse ferunt, vnde bello à quibusdam illis moto, in Græciam aufugisse scribit, quæ tum temporis nullos adhuc habebat incolas. Verùm insequentibus hostibus, coacti sunt mare Peloponesiacum traicere, atque vbi iam in Africam appulissent, illic sedem fixere: hostes verò in Græcia remanserunt. Quæ omnia de eorum duntaxat qui subfusci sunt coloris, hoc est de Numidarum & Barbarorum origine intelligi debent. Nam Nigritæ omnes ab origine Chusi dependent, q̄ patrem habuit Chamū filium Noë. Attamen qualescunq; habeant subfusci & Nigritæ inter se discrimē, certum est idem omnes habuisse principium. Nam hi ex Palæstinis, Palæstini autē ex Mesraimo Chusi filio: illi verò ex Sabeis suum traxisse ortum volunt, Saba autem ex Rama Chusi filio progenitum cōpertum habetur. Sunt & aliæ circa hæc opiniones multæ, quæ quoniam nō vsq; adeo necessariæ videbantur, consultò omisimus.

¶ *Subfuscorum in plures populos diuisio.*

QVI subfusci sunt coloris in quinque populos partiti sunt, Sanhagios, Musmudas, Zenetos, Haoaros, & Gumeros. Musmudæ occidentalem Achlantis partē occupant, ab Heha ad flumen vsque Serui. Inhabitāt & eam montis partem, quæ Meridiem respicit, atque totam interiorē illius regionis planiciem. Hi sub se quatuor

ha-

DESCRIP. AFR. RERVM q̄;

habent prouincias, Heham, Sufam, Guzulā, & Marrocci regnum. Gumeri in montibus Mauritaniæ habitant, in ea parte quæ mari Mediterraneo opposita est, totumq̄; fluuium occupāt qui illis Rifa appellatur. Habet hic fluuius suum ex freto Herculeo principium, atque Orientem versus fluit ad regnum vsque Telenin, quod à Latinis Cæsarea nuncupatur.

Hi duo populi habent seorsim suas mansiones, reliqui promiscue per totā dispersi sunt Africam: iis tamē dinoscūtur indiciis quibus extranei, atq̄; semper inter se belligerantur, præsertim illi qui Numidiam incolunt. Hi, inquam, sunt populi illi (vt à multis proditū est) qui non aliam habebant mansionem, quā tentoria & rura: dicuntq̄; eos ante aliquot sæcula inter se acriter pugnasse, victosq̄; ad oppida missos, victores autem sibi rura camposq̄; seruassee, atque illic suas mansiones extruxisse. Videtur & illud satis ex eo probabile, quòd illi qui ciuitates incolunt, habent cum reliquis vnum idemq̄; prorsus idioma: Zeneti enim siue ciuitates, siue rura habeant, eodem omnino loquuntur modo: quod & de reliquis item intelligendum est. Zeneti, Haoari, & Sanhagij rura Temefnes incolunt: hi aliquādo in pace agunt, nonnunquam & prædictarū rixarum memores, acriter admodum inter se belligerātur. Sunt & ex his quidam, qui per totam Africā regnum possident, veluti Zeneti, qui olim eam familiam profigarūt quæ Idris dicebatur, vnde deriuatos volunt veri Duces Fessæ, atq̄; illius ciuitatis conditores: horū progenies dicta est Mecnasa, Venit postea & alia
Zene

Zenetorū familia ex Numidia, quæ Magraoa dicta est, hæc Mecnalam cum omnib. ducibus regno pulsit. Non multum postea temporis expulsi sunt & hi à quibusdam qui ex Numidiæ deserto venerūt, ex progenie Sanariorū quæ Luntuna dicebatur.

Ab hac tandem vastata atque prorsus eversa est Temesna, omnesq; trucidati, præterq̄ qui ex Luntunis reperti sunt, quibus Duccala tradita est inhabitanda, estq; ab his ea ciuitas condita quod Marroccum vulgò dicitur. Euenit postea fortunæ mutatione, quod quidam Elmadus summus apud illos cōcionator, inuito cum Hargijs consortio (erāt illi ex Musinudis oriundi) omnes Luntinos eiecit, sibiq; id regni vsurpauit. Post huius mortem successit in eius locū quidam ex illius discipulis nomine Habdul Mumen à Banigueriaghel ex Sanagiorum origine. Remansit regnum huic familiæ circa centum & viginti annis, fuitque illi tota ferè Africa subiecta: tandem regno priuata à Banimarini in fugam redacta fuit, qui ex Zenetorum origine prognati, postea circa centum & septuaginta annis rexisse dicuntur.

Gesserunt Banimarini assiduū bellum cum Banizeano Teleufini rege, qui ex Sanagiis & ex Magroa stirpe orti sunt: belligerantur & cum Tuneti regibus, qui ex origine Hantata & ex Musinudis venerunt. Videtis igitur quantū quinque illis populis semper fuerit negocij atque laboris in his regionibus.

Certum est neque Gumeros neque Haoaros nihil iam ditionis possidere, quanuis antea (vt in eorum Chronicis legitur) aliquam habuerint dominij

DESCRIP. AFR. RERVMQ;

minij portionem, idq; ante susceptā Mahometicam legem. Ex quibus iam certissimò colligitur, prædictos omnes populos in campis suas habuisse mansiones atque tentoria; fauebat autem quique suæ parti, habebantque omnes ad hominis vitam labores inter se communes. Agrorum præfecti armenta curabant: qui ciuitates incolebant, aliquo opere manuali aut agriculturæ intenti erant. Diuisi sunt populi illi in sexcētas stirpes, uti in Afrorum genealogiis videre licet, cuius autor est quidā Ibnu Rachu, quē & sæpissimè me legisse memini. Habent multi historici regē Tombuti, regē Melli, & regē Agudessē, suam habere ex populo Zanaga, hoc est ex ijs qui desertum incolunt, originem.

¶ *Lingua Africana conformitas
atque diuersitas.*

Q Vinque illi populi, qui plusquam in centenas sunt progenies diuisi, quique innumeras habent habitationes, in vna omnes cōueniunt lingua, quæ ab illis Aquei Amariq, hoc est lingua nobilis nominatur; Arabes qui Africam incolunt eam Barbaram linguam vocant, estque hæc vera atq; genuina Afrorum lingua. à reliquis tamen prorsus aliena, quanquā multa habeat vocabula cum Arabibus communia, vnde aliqui colligere voluerunt, Africanos ex Sabeorum Arabiæ fœlicis populi, ut antea dictum est, origine processisse. Alii verò dicunt huiusmodi vocabula tum demum inuenta, cum Arabes in Africam venerūt eamq; possidere cœperunt, verum illi admodum rudes hebetioriq; fuerunt ingenio, adeò quòd nihil scripti reliquerūt, quod in hanc aut illam partem

tem adduci possit. Est & inter illos alia quædam non prolationis modò, verùm & significatorum diuersitas; vti illi qui Arabibus viciniore sunt, quique cum illis plus habent commercii, illorum magis vtuntur idiomate. Quin & Gumeri ferè omnes & maxima Haoarorum pars, Arabicè loquuntur quanuis corrupte, id quod ex eo venisse puto, quod longa admodum fuerit illis cum Arabibus consuetudo.

Nigritæ diuersa inter se habent idiomata, inter hæc quoddam Sungai ab illis dicitur, seruntq; multis regionibus, veluti Gualatæ, Tombuto, Gineæ, Mellidi & Gagonti. Est & alia lingua quæ Guber ab illis appellatur, hæc apud Guberos, Canonentes, Chesenas, Perzegregos & Gangrates in vsu est. Habet & regnum Borni suum loquendi modum, illi omnino similem, qui apud Gaogam est. Seruatur & Nubæ regno sermo quidam, qui cum Arabica lingua, cum Chaldaica & Ægyptia magnam habet affinitatem. Omnes autem Africæ ciuitates maritimæ, à mari mediterraneo ad Atlantem vsq; montem, Arabico vtuntur sermone corrupto. Excepto tamen Marrocci regno, & Marocco oppido quod Barbara admodum vtitur lingua, etiam Numidæ mediterranei, hoc est ii qui Mauritaniæ & Cæsareæ viciniore sunt. Quare qui Tuneti regno & Tripolitano confines sunt, Arabicè loquuntur, sed corruptissimè.

¶ Arabes urbem Africam incolentes.

EX illo exercitu qui à Califa Otmeno tertio missus erat, anno hegiræ .400. venerunt in Africam tam nobiles quàm alii, circa octuagin-

ginta millia, qui post multas sibi deuictas prouincias, in Africam tandem appulerunt: remansitque ibi totius exercitus dux, qui Hucha Hibnu Nafich dicebatur. Hic iam magnam illam ciuitatem condiderat, quæ & apud nos Alcaira appellatur. Metuerat enim à Tuneti fluminis populis sibi infidias parari, verebaturq; ne accito ex Sicilia insula præsidio, bellum sibi ab illis moueretur. Quare cum omni quem sibi nactus fuerat thesauro, desertum terramq; solidam adiit, quæ à Carthagine circa centum & viginti miliaribus distat, illicque Alcairam tandem exstruxisse fertur. Illos autem qui illi adhuc supererant milites, iussit loca tutiora atque defensionis aptiora seruare, & vbi nulla esset rupes, nullumq; munimentum, illic eos ædificare volebat. Quod vbi sic factum est, effecti Arabes Africae incolæ, atq; inter Afros misceri cœperunt, qui quoniam iam aliquot annis sub Italis egerat, illorum adhuc idioma seruauerant, hinc est quod sic paulatim corrupta est genuina illa Arabum lingua, quæ cum Africana magnam admodum habet affinitatem: sicque duo illi populi in vnum tandem coaluisse dicuntur. Solent tamen Arabes vel cantionibus quotidianis suum semper referre genus, quod & nobis & Barbaris etiam nū in vsu est. Nullus enim quanuis vel infimæ sit conditionis, qui non suo nomini adiungat suæ generis nomē: veluti Arabs aut Barbarus aut aliud simile.

¶ *Arabes qui tentoria incolunt.*

Semper vetarunt Mahumetani Pontifices, ne Arabes cum exercitu & tentoriis Nilū transmitterent. Sed anno Hegiræ .400. id illis à quo-

quodam Califa scismatico permissum legitur: eò quòd quidam ex illius magnatibus se illi opposuerat, atque iam Alcairam cum tota fere Barbaria occupauerat. Post huius mortem remansit ad aliquot annos suæ familiæ id regnum, atque, vt volunt Africanorum historiographi, in tantum illorum creuit ditio tempore Elcaini illius gentis & Califæ & Pontificis, quòd cum maximo exercitu ad illos missus fuerit quidam Gehoar, quem Califa Elcainus ex seruo sibi à cõsiliis fecerat. Hic suas copias occidentem versus traducens, totam recuperauit Numidiam, Barbariam, perrexitq; ad regionem vsque Susam, vbi census sibi atq; tributa largissima reddi iussit. Quibus omnibus absolutis, ad suum Califam redit, atq; quicquid hostibus ademptũ erat, id illi totum summa cum fide reddidit. Califa vbi fœlices huius successus vidit, iam de maioribus exequendis cogitare cœpit. Gehoar autem quemadmodum iam occidentale illud regnum domino recuperauerat, ita se mox armis totam orientalem plagam, hoc est Ægyptũ, Soriã, & Arabiam recuperaturum firmissimè pollicetur, nihilque intentatum se relicturum promittit vel summo vitæ periculo, vt iniuriam illam vindicet quæ huius prædecessoribus à familia quæ Lhabus dicebatur, illata erat, vtque illum in suorum illustrißimorum auorum, proauorum, atque progenitorum sedem restituat. Califa vt huius animosam pollicitationẽ intelligit, mox exercitu octuaginta millium collecto, ingentẽ illi auri vim, cum omnibus iis quæ bello necessaria videbantur, tradi iubet. Sic tandem bello paratus strenuus ille. &

cor-

cordatus exercitus dux, suos per deserta Ægypti & Barbariæ ducit, atque prius fugato Ægypti Viscalifa (hic iam in Bagadedam ad Calitam Eluir cõfugit) paucis diebus minimoq; negotio omnes Ægypti & Soriæ regiones sibi subegit. Non tamẽ potuit securo prorsus esse animo, verebatur enim ne Califa à Bagadedam cû Asiatico exercitu sibi negotium facesseret, néve quos ille ad Barbariam tuendam reliquerat, cogeretur iam deuictas provincias relinquere. Quare munimen aliquod extruere decreuit, ad quod, si eo opus esset, se milites recipere, atq; hostium sustinere impetus possent. Condidit igitur ciuitatem, murisq; eam cin gere iussit. Hic continuò vnũ ex suis, cui maxime fidebat, cum bona sui exercitus parte reliquit: ciuitati autem nomen indidit Alchaira, quæ postea apud quosdam Chair dicta est. Hæc adeò indies creuisse fertur, cum ædificiis tum incolis, vt vel toto orbe nõ reperiatur quæ cû hac sit vlllo modo conferenda. Cùm iam Gehoar videret Califam Bagadedæ nihil belli apparatus habere, mox suo domino rescribit, omnes quas vicerat vrbes, sibi debitos honores exhibere, omniaq; in tuto esse atq; tranquilla: quare si videretur commodum, & ipse Ægyptum inuiseret, plus sua præsentia effecturũ ad ea quæ adhuc recuperanda restabant, quàm vel quouis expeditissimo exercitu: sperabat em̃ fore, vt cùm Califa Bagadedæ huius aduentus certior fieret, ipse relicto & regno & pontificatu in fugã ageretur. Id vbi egregium lætumque nuncium ad Califam Elcainum peruenit, mox huius felicioris fortunæ euẽtu, multò q̃ antea superbior redditus, neque

neque prius quid mali inde euenire posset præcogitans, numerosum sibi exercitum collegit, totiusq; Barbariæ gubernatorē reliquit quendam ex ea stirpe quæ Sanhagia antea dicta est, hunc illi nō ex animo amicum postea intelliges. Mox ubi iam Califa Alchairam appulisset, honorificè admodum à suo Gehoar exceptus, cœpit magni aliquid animo voluere, atque maximo vndique collecto exercitu, Califam Bagadedæ ad arma vocare parat. Interea qui Barbariæ dux summus relictus erat, inito cum Califa Bagadedæ fœdere, se totamq; sibi commissam Barbariam huic in manum dedit, Califa autem alacriori illum excepto animo, atq; totius Africæ Regē constituit. Quod ubi Calife qui Alchairæ agebat nunciatum est, incredibile dictu quàm tum id sibi tristiciæ attulerit, partim quòd se regno expulsus videret, partim etiam quòd omne aurū quod secum allatum erat, consumpserat: adeò vt quid tandem aggrederetur, prorsus inscius esset, sepiissimeque illi mali quicquā ominabatur, cuius cōsilio regnum reliquerat. Erat illi à secretis vir quidā apprime doctus, promptissimiq; ingenij, qui cū herum adeò mœstum videret, volens repētino casui, qui iam mox imminere videbatur, aliqua cōsiliij dextertate occurrere, in hunc illum solatur modum: Scit tua celsitudo, Califa inuictissime, fortunæ varias esse mutationes, neq; ob iam præteritos euentus, vllam virtutis tuorum diffidentiam esse habendam. Ego si fidum vnquam me tibi præstiti amicum, nunc quoq; bona fide consilium dabo, quo paucos intra dies omnia recuperes quæ tibi

perfidia adempta sunt, quoque (mihi crede) ad
 optata facillime venias. Id autem vel nullo po-
 teris efficere satellitio, quin multam ab eo exer-
 citu auri vim polliceor, quem ego mox tibi con-
 gesserō, si modo quod dicam exequi velis. Califa
 his verbis aliquantulum alacrior factus, rogat
 quoniam id possit tandem fieri modo: ille verò
 sic pergit: Certum est, mi domine, Arabes iam
 ita creuisse, illorumque tantum esse numerum, ut
 Arabia illos omnes capere non facile possit, vix
 redditus illorum armentis sufficere possunt, ma-
 xima afficiuntur inedia, magna est illis non habi-
 tationis modò, verum & annonæ caritas atque pe-
 nuria. Quamobrem si id illis abs te concessum
 fuisset, iam dudum Africam intrassent. Quare si
 id illis nunc licitum fuerit, ingentem auri vim ab
 his te accepturum non est quod dubitem. Non
 potuit hoc consilium Calitæ animum usque adeò
 exhilarare: videbat enim fore, ut Arabes totam va-
 starent Africam, sicque nec sibi id, nec hostibus pro-
 futurum sciebat. Tamè quoniam omnino de suo
 regno actum esse videbatur, iudicavit præstare se
 illos numos recipere, quos ille pollicebatur, sicque
 de hoste supplicium sumere, quod simul & regnum
 & aurum perdere. Quare singulis Arabibus, qui
 ducatum illi pendere volebant, permissum est,
 liberè Arabiam ingredi, ea tamen lege atque sa-
 cramento, quod perfido sese Barbariæ Regi ho-
 stes præberent atrocissimos. Quod ubi id illis
 permissum est, mox decem Arabum stirpes in
 Africam venisse dicuntur, quæ dimidia totius A-
 rabix desertæ pars fuit, his sese adhuc quidam ad-

iungunt Arabiæ fœlicis incolæ, sicque inter hos reperti sunt circa quinquaginta millia, qui iam armis apti erant: mulierum, puerorum, & pecudum tanta fuit multitudo, vt penè horum numerus infinitus sit habitus: quorû omnium meminit diligentissimus ille rerum Africanarum historiographus Ibnu Rachu, cuius & antea fecimus mentionem. Mox igitur vbi Arabes id desertum transissent, quod iam inter Ægyptum & Barbariam esse diximus, primò Tripolim Barbariæ oppidum obsidione cinxerunt, qua tandem deuicta, bona ciuium pars trucidata, reliqui fuga sibi salutē quæsierunt. Post hæc Cabino oppido arma paratur, quod ab iisdem captum atq; euersum est. Tandem & Elchairoë obsidetur, verum quia illis optimè prouisum erat, octo mensibus hostium impetus sustinuisse dicuntur: quibus iam transactis, oppidum obsidentib. patere coactum est: hic miseranda strages, crudelis vbique exspirantium vox, atq; horrenda vndique mortis imago. Hanc Arabes terram inter se diuiserunt, illicq; habitare cœperunt, magnos interim prouentus à sibi subditis oppidis atque prouinciis exigentes. Sic totius Africæ circuitum sibi seruarunt, donec successerit in Marocci regnum quidam Iosephus Ieffin filius, hic primus Marocci Rex fuit, atque omnibus viribus conatus est iam defuncti Africæ regis amicos ad regnum prouehere, nec prius quieuit, quàm Arabes Elchairoën deserere coegit. Arabes tamen loca viciniora occuparunt, atq; quòd potuerunt, se rapinæ & furtis dederunt: defuncti verò amici diuersis tantum locis imperare

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

potuerunt. Successit postea Marocci regno quidam Mansor, hic quartus fuit Rex & Pontifex eius sectæ, quæ Muoachedim dicta est. Ille quem admodum aui atque proavi semper iam dicti defuncti amicis fauerant, illosq; pristino statui reddiderant, sic huic prorsus in animo fuit se illis hostem præbere, sibiq; illorum ditionem vsurpare. Falsò igitur cum illis pace sancita, Arabes in hos mouisse, atque vel minimo negotio illum superiorem euasisse legitur. Mansor posthæc maximam Arabum partem secum in Occidentale regnum adduxit, horum nobiliorib. Duccalam & Azgaram habitandam dedit, iis verò qui inferioris erant conditionis, Numidia donauit. Successu autem temporis, qui Numidarú serui erât, libertati reddi iussit, sic inuitis illis, eos in ea Numidiæ parte quam illis dederat, habitare voluit: hi verò indies suam magis atque magis locupletarunt ditionē. Qui verò Azgaræ & in aliis quibusdam Mauritaniæ locis habitabant, ad vnum omnes in seruitutē redegit. Quia Arabes si extra deserta habitent, non aliter sese habent ac pisces sinè aqua: sæpissimè iam deserta adire tentaerant, sed oberat illis mons Atlas, qui tum temporis à Barbaris tenebatur. Neque per planiciem patebat illis transitus, quia reliqua illorum pars, illic suas habebant colonias: quare posita superbia, se agriculturæ dederunt, neque quicq; præter casas, tuguria, atque tentoria habebant. Accedit & horum miseriam, quòd insuper & regi Mauritaniæ singulis quoque annis largissimos census soluere cogantur. Qui Ducculam incolebât, quia
mul

multitudine pollebant, se facile ab omni tributo liberarunt. Bona Arabū pars Tuneti remanserat, eò-quòd Mansor hos secū adducere recusauerat: hi mortuo Mansore Tunetum sibi occuparunt, remansitque illis id dominiij, donèc tandem quibusdam ex populo q̄ Abu Haf dictus est, ea lege regnū relegarunt, vt illi dimidium censuum atq; prouentuū totius regni ferrent: quod & in nostrum adhuc remansit æuum. Verū quia Arabum tantus tamq; copiosus est numerus, vt annuus totius regni non illis sufficiat prouētus, Tuneti rex quibusdam ex his optimè debitum reddit, vt illi mercatoribus transitum tutum atque securum reddant, quod & præstant, non enim cuiquam nocent. Alij verò qui huiusmodi emolumentis priuantur, rapinæ, cædibus, furtis, & huiusmodi se nequissimis dedunt facinorib. Hi ferè semper in nemoribus latēt, atq; vbi mercatorem aliquem sibi aduentare sciunt, continuò erumpunt, illumq; bonis omnib. exutum interficiunt: adeò vt iam mercatores illac ad Tuneti regnum transire non audeant, nisi adhibito conductitio aliquo satellitio. Sic tandem transitur, non sine maximo interim mercatorum incommodo. Coguntur enim iam dictis Arabibus, à Tuneti rege prouisis, ingentem pecuniæ vim exsoluere: tum illis periculum est, ne (quod sæpenumero fit) viribus superati, à prædonibus & bonis & vita spoliarentur.

¶ Arabum qui Africam incolunt, quiq̄
Barbari appellantur, in plures
partes diuisio.

Qui Africam inhabitant Arabes, tribus distribuuntur populis. Horum enim quidam Cachini, alij Hilelli, reliqui verò Machili nuncupantur. Cachini in tres diuiduntur populos, Ethegos, Sumaitas, & Sahidos. Ethegirursum tribus diuisi sunt partibus, Dellegis, Elmuntefigis & Subairis; occupantq; hi innumeras fere regiones. Hilelli quatuor item sub se populos habent, Benihemiros, Riehos, Sufienos, & Chufainos. Benihemir partitur in Huroam, Hueben, Habrum, Mullinum. Rieh verò in Deuudiam, Suaidiam, Afgegiã, Elcherithã, Enedriam, & Garfam, quæ quidẽ partes infinitas occupant ditiones. Machili tres sub se habent populos, Mastaros, Hutmenos, & Hassanos. Mastari partiri volunt in Ruchen & Selim, Hutmen in totidem Elhasin & Chinanam. Hassan autem diuidunt, Deuihessen, Deuimansor, & Deuihubaidulla. Deuihessen distinguunt in Dulein, Berbunum, Vodein, Racmen, & Hamram. Deuimansor in Hemrun, Menebben, Husein, & Abulhusein. Deuihubaidulla denique in Garagos, Hedegos, Telebos, & Geoanos. Quæ omnes innumeras possident regiones, quarum enumeratio non difficilis modo, verum & impossibilis planè videtur.

¶ Prædictorum Arabum mansiones & numerus.

Arabum omnium nobilissimi fuerunt Ethegi, quibusque Almanfor Duccalæ regionem atque Tedles solum inhabitandum dedit. Hi in nostrum vsque diem cum à Lusitanicæ Rege, tum à Rege Fessæ, miris vndiq; afficiuntur modis. Si quando belligerandum est, milites

lites habent armis aptos centum millia, horumq; bonam partē equites. Sumaitæ Libyæ desertum occupant, respondentq; Tripolitano deserto. Sæpenumero ab his incurfiones patitur Barbaria: nullus enim illis in ea locus datur, sed perpetuò vnà cum camelis deserta tenēt loca. Horum numerus octoginta millia militiæ accōmodi, pedites ferè omnes. Sahidi quoq; Libyæ desertum inhabitant, illisq; maxima semper fuit cum Guargalæ Rege consuetudo.

Adeò huic genti copiosum pecus, vt ad omnes illius regionis ciuitates abundè inde carniū deuehatur, idque æstiuo præcipuè tempore, hyeme enim nunquam deserta exeunt. Accreuit horum numerus ad millia plus minus centum & quinquaginta, atqui non admodum multos inter hos reperias equites. Dellegi diuersas habent mansiones, horum maximam partem Cæsaria habet. Nonnulli & fines Bugiæ regni occupant, qui & annum stipendium ab eorum vicinis accipere dicuntur. minima verò pars Acdeseni campos incolunt, vnà cum Mauritanix fines ac montē Atlantem, hi Regi Fessæ subijciuntur. Elmuntefigi Afgari solum inhabitant, suntque à neotericis Elchaluth appellati. Enumerant & hi Regi Fessæ annum quendam censum, pollentq; equitibus apparatusi bellico aptissimis ad numerum ferè octomillium. Sobairi propemodum regno Gezeir confines sunt, sub Rege Telensini stipendia merent, ac bonam Numidiæ partē occupare dicuntur. Equites habēt rei militaris peritissimos numero plus minus trium milium. Maxima est

illis camelorū copia, quare hyeme desertum habent. Reliqua horū pars planiciem occupat quæ inter Salam ac Mecnesen sita est. Copiolum habent armentorū numerum, agricultura sese exercent, cogunturque singulis quoque annis Regi Fessæ aliquid census exsoluere. Horum equites quos bello planè natos dicas, numerum reddunt quatuor millium.

¶ *Hilel populus, eorumque situs.*

Hilelli qui & Benihamiri appellantur, Regno Telensino & Oranico vicini habentur. Illi per Tegararin desertum discurrunt, sub Telensini Rege stipendiantur, maximè & viribus & diuitiis pollent, & si in quenquam mouēda sunt arma, mox illis sex millia equitum in promptu est. Hurua fines tantum Mustuganim sibi occupant, Hi syluestres sunt, furtis atque rapinis sese dedunt, nec admodum illis ad arma animus est. Nunquā à deserto discedunt, nullus enim illis locus, nullæ prorsus mansiones, nec stipendium vllum à Barbaris datur: equites habent plus minus duo millia. Hucbani Melianæ regionis confines sunt, hi nonnihil stipendij merent à Rege Tenetis, rudes sunt, agrestes, atque vt semel dicam, omnis humanitatis alienissimi: equites illis numero circiter mille & quingentos esse volunt. Habru eam regionē occupant quæ est inter Orania & Mustuganim, hi agriculturā exercent, Regi Telensini annum censum exoluunt, vixque centesimus illis eques reperiri potest.

Massimi ea Massiliæ deserta incolunt, quæ ad Bugiæ regnum extenduntur. Sunt & hi furtis

tan-

tantum & rapinis apti, tributa accipiunt tum à Mullimis, tum etiam ab aliis sibi regionibus vicinis. Riehi ea Libyæ deserta inhabitat quæ Constantinis confinia sunt, Amplissimam habent in Numidia ditionem, suntq; sex iam in partes diuisi. Gens ea & nobilissima & rei militari aptissima, stipendia meret sub Tuneti Rege, equitum illis numerus quinque millium. Suaidi id desertum habent quod ad Tenetis regnū extenditur. Latum admodum his patet imperium, à Telenfini Rege stipendia accipiunt, miraque illis cū in bello tum in omni vitæ genere animi dexteritas. Asgegi non vno loco habitant: horū enim pars quædam Garitum inhabitat, inter eum populum cui Hemram nomē est: reliqui verò, eam Duccalæ partem habent, quæ Azafi vicina est. Elcheritæ id Helini solum habēt, quod in Saidimæ planicie situm est, sibiq; Heha populum tributarium habent. Rude admodum atq; incultum hominum genus. Enedri in Heæ planicie sedes occupant: perficit autem Hea numerū ferè quatuor millium equitū: atqui exigua illis in armis præstantia. Garfæ diuersas habent mansiones, nullus illis neq; Rex neq; Dux est. Cæteris populis & præsertim Mannebbæ & Hemram commiscuntur. Deuehunt illi è Segelmesa dactylos ad regnum Felsæ, indeq; rursus ea conuehunt, quæ Segelmesæ necessaria videntur.

¶ *Mabchil populus.*

R Vche populus qui à Mastaro originē duxisse creditur, id desertū sibi habet quod Dedeti atq; Farcalæ proximum adiacet.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Exiguas admodum habent ditiones, quare nec diuites habentur, sunt tamē bellis gerendis aptissimi, cursuque velocissimi, adeò vt turpissimum illis habeatur, si quis pedes à duobus equitibus superetur. Neque inter hos vix quenquam reperias, qui non cursu quemlibet etiam equū quantumuis velocem anteuertat, sit quantumuis longum peragendum iter. Equites habent circiter quingentos, pedites verò militiæ aptissimos octo millia. Selimi ad Daræ fluiuium sibi mansiones delegerunt, discurrunt & hi per deserta, multas habent diuitias, singulis quoque annis merces ad Tombuti regnum deuehunt, atq; illis Tombuti Rex maxime fauere creditur. Est his in Derha multum sanè ditiosis, copiosusque camelorum numerus: tum si quis belli tumultus exoriri videatur, mox illis tria millia equitū in promptu reperiuntur. Elhasimi id Oceani littus incolūt, quod Messæ adiacet. Equites armatos numerant plus minus quingentos. gens est bello planè rudis atque ignara. Eorum pars quædam Asgaram inhabitat: quos Messa habet, liberi habentur, sed qui in Asgar morantur, Regi Fessæ subijciuntur. Chinanitæ inter eos moram trahunt, quos antea Elchalutas diximus, suntq; & hi Regi Fessæ subditi. Bello plurimum valent, numerantque circa bis mille equitum. Deuihessemi in Duleimos, Burbunos, Vodeos, Deuimansores, & Deuihubei dallas diuiduntur. Duleini moras gerūt in Libyæ deserto, cū populo illo Africano, cui Zanaga nomen est. Neque imperium, neq; stipendium vllum obtinent, quare nec diuitiis pollent, furtis ad-

admodū valent, Daras frequenter inuisunt, cum quibus armentis dactylorum commutationem ineunt. Omnis illis negligitur ornatus atque decor: estque horum numerus decies mille hominum, equites circiter quatuor millia, reliqui pedites. Burbuni populus eam Libyæ desertæ plagam obtinet, quæ regioni Susæ contigua est. Horum magnus admodum numerus, neque villas habent diuitias præter camelos. Illis subiecta est Tesseta, quæ sola non illis sufficit equis alendis, etsi exiguus illis tamē sint numero. Vodæi id desertum habent quod inter Guadenum ac Gualatam situm est. Hi Guadenitis imperant, certumque censum annum a Gualatæ Duce accipiunt, ac in infinitum ferè numerū accreuerunt. Dicuntur enim producere sexaginta ferè millia hominum bello peritissimorum, verū illis magna est equorum inopia. Racmeni id desertum tenent quod Hacchæ proximum adiicitur. Copiosas habent possessiones, solentque Vernis quibusque temporibus in Tessetum proficisci: nam eo tempore cum huius regionis incolis non nihil illis negocij incedit. Milites armisque adulti numerū ferè duodecim millium perficiunt, at paucos proferunt equites. Hamrus populus, Taganoti deserta inhabitant, à Taganoti incolis non nihil tributi accipiunt, ac crebris indies per id deserti incursionibus Nuno populo molestias inferunt. Milites supputant ad numerū ferè octo milium.

¶ *Deuimansor.*

DEhemruni qui à Deuimansore genus traxisse dicuntur, id desertum occupant quod

Se-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Segelmessæ opponitur, ac quotidie p Libyæ de-
 ferta ad Igidam vsque discurrunt. Horum tribu-
 tarij sunt Segelmesseni, Todgitæ, Tebelbetti, atq;
 Daræ: tanta illis dactylorû copia, vt annuus pro-
 uentus vitæ necessitati facile sufficeret, etsi nihil
 lucri accederet: hi apud reliquas nationes maxi-
 mi sunt nominis, numerantque equites circiter
 tria millia. Habitât & inter hos abiectiores qui-
 dam Arabes, equorû tamen ac omnium generû
 pecudum maxima illis copia est, qui eorum lin-
 gua Garfa Esgeh sunt appellati. Est & huius po-
 puli Hemrun pars quædam, quæ multum apud
 Numidas ditionis obtinet, vnde & vberimus il-
 lis annuus proventus reportatur: ab his frequês
 fit ad desertum vsque Figbig discursus. Æstiuo
 tempore per totam Garitæ prouinciam disper-
 guntur, eamq; Mauritaniæ partem occupât, quæ
 ad orientē Solem vergit. Nobiles sunt, viri probi,
 atque omnis humanitatis amantissimi, adeò vt
 reges Fessæ solent ferè oës ex his sibi vxores deli-
 gere, quare & maxima eos amicitia atq; consue-
 tudo cõiungat oportet. Menebbe populus idem
 ferè desertû inhabitant, duasq; sub se habent Nu-
 midia prouincias, Matgaram & Retebben. Sunt
 & hi validissimi, stipendia merent sub Segelmess-
 senis, annumerantque equites duo ferè millia.
 Huseini qui & à Deuimansore ortum habere cre-
 duntur, Atlanti subiiciuntur. Spaciosam habent
 in montibus illis ditionem, multa passim castra,
 multas denique vrbes opulentissimas, quas sibi
 olim à Marini Viceregibus datas opinantur: quû
 enim id regni primùm adepti fuissent, maximã
 illis

illis Hufeinitæ opem tulerunt. Est & horum regnum regibus Fessæ atq; Segelmessæ subiectum. Ducem habent qui ferè semper eam urbem inhabitat, quam Garfeluinum vulgò appellitant. Per id deserti ferè semper vagatur, quod eorum lingua Eddara nuncupatur. Opulentissimi atque probissimi habentur, equitum adnumerant plus minus sex millia, sæpenumero inter hos & quosdam Arabes reperias, verùm illos tantùm pro seruis habent. Abulhusein populus, partim iam dictum Eddara desertum incolunt, atqui minimùm illic ditionis possident: maxima verò horum pars ad tantam miseriam redacta, vt nec victus illis in tentoriis syluestribus suppetat. Verum quidem est eos in Libyæ deserto quasdam sibi mansiones exstruxisse, sed tamen & fame & summa rerum omnium inopia premuntur: quin & (ne nõ sint omni ex parte miserimi) affinibus & parètib; annuos exsoluere census coguntur.

¶ *Deiuhubaidulla.*

Est huius populi Deiuhubaidulla pars quædam, quæ Gharragi nominatur: hi Benegomi atque Fighig deserta occupant, latamque in Numidia possessionem obtinent. Stipendia merent sub Telenfîni rege, qui & sedulò in hoc incumbit, vt eos in pacem vitæque tranquillitatem redigat: sunt enim & latrociniis & furtis addictissimi. Æstate solent se Telenfînum cõferre, vbi & per id tempus sedes figere creduntur: equites illis quater millesimùm complent numerum, quos omnes & Marte dignissimos dicas. Hedegi quoddam desertum Telenfîni vicinũ habent

bent, quod illis Hangad nuncupatur. Nullum prorsus stipendium merent, nihil omnino ditio nis possident, rapina tantum illis atque præda cordi sedet, his duntaxat & sibi & familiæ prouidetur, numerantque equites ferè quingentos. Tehlebi Elgezairæ planiciem incolunt, sitque ab his frequens admodum per deserta ad Tegdeatû discursus, Illis Elgezair atq; Teddelles vrbes maximè insignes subijciebantur: verum nostro hoc tempore à Barbarossa illis ademptæ sunt, quod & eorû regem pessimè habere facile quis conijcere poterit. Quin & tum temporis eum deletû populum perhibet qui apud illos Tehleb dictus erat: hos quidem neque virium neque rei militaris præstantia cuiquam populo cedere dixisses, equites numerabant plus minus tria millia. Gehoanita non vno loco habitant, horû enim pars quædam vnà cum Guaragis, reliqua verò inter Hedegos reperias, suntque illis non aliter quàm feruorum vice, quod & animo tamen æquissimo tolerant perferuntque. Illud autem hoc loco notandum, priores illos duos populos, quos Schachinos atque Hilellos appellauimus, Arabes esse Arabiæ desertæ, qui & originè ab Ismaële Abrahami filio se traxisse opinantur. Quos autem nomine Machil antea notauimus, hos Arabiam felicem habere, ortumque ducere à Saba. Hos Mahumetici iis posthabitos volunt, qui ab Ismaële Ismaelitæ sunt appellati. Et quia maxima semper inter eos fuit disceptatio, vtra pars nobilitatis primas partes obtineret, hinc factû est quòd vtrinq; multa fuerint conscripta colloquia atq;

epigrammata, quibus quisque suæ gentis encomia, mores atque ritus decantare solitus est. Veteres illi Arabes, qui ante Ismaëlitas fuere, ab historiographis Africanis Arabi Araba, hoc est Arabes Arabici (vt sic dicatur) vocitari solent. qui ab Ismaele genus duxisse dicuntur, Arabi Mustaharaba, id est, Arabes (vt ita loquar) inarabati, vel Arabes per accidens nominatur, eò quòd non sint Arabes natiui. Quæ ex eo tempore in Africam demigrarunt, eorum idiomate Arabi Mustehgeme (quod latinè Arabes barbari sonat) sunt appellati, quòd extraneis sese adiunxerunt, adeò vt non solum habeant sermonem, verùm & mores corruptissimos, sintq; moribus prorsus barbari. Hæc sunt, amice lector, quæ potuit memoria de Africanorum atq; Arabum origine ac diuisione, hoc toto decennio seruare, quo neque me legisse neq; vidisse vllam de ea gente historiam meminisse. Si quis plura videre velit, eum Hibnu consulat oportet, quem antea nominauimus.

¶ *Africanorum qui Libya deserta inhabitant mores atque ritus.*

Q Vinque illi iam antea enumerati populi Zenagates, Guanligates, Tergates, Leutata, & Bardeita, à Latinis Numidæ dicuntur, estq; omnibus vnus idemq; viuendi modus, absque vllis legibus aut rationis vsu. Horū vestis panniculus est admodum angustus atque rudis, quo vix eorum pars dimidia tegi potest. Quorundam caput tela quædam nigra ad fasciæ modum reuoluta cingit, cuiusmodi fermè Turcas vti videmus, Dulipanum Itali vocant. Qui ceu
ma-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

magnates inter cæteros dinosci volunt, subuculã ex gossipio cæruleo confectam, latis manicis circumferunt. Gossipium autem illis à quibusdam mercatoribus è Nigritarum solo aduehitur. Nul- lum habent equitationi aptum animal, præter camelum, cui natura inter eum gibbum quem in posteriori dorsi parte gerit & collum, ephip- pium dedit. Res sanè risu digna si quis hos equi- tantes aspiciat. Nonnunquã enim tibiam tibiæ innixam in ipso cameli collo habent: interdum verò stapedis vice, restis est camelo ex humeris dependens, nulla staffæ habita cognitione. Pro calcaribus, bacillo vnus cubiti longitudine vtun- tur, qui cusptide altero ferreum habet pugionem, quo humeros tantùm camelorum pungere so- lent. Qui equitatu parantur cameli, nares ferè omnes perforatas habent, annulusque coreaceus illis aptatur, quo ceu freno quodam & domari & duci facilius possint, quemadmodũ & apud Ita- los bubalos videre licet. Lecti vice, stibadiis seu storeis ex iunco confitis vtuntur. Tentoria ferè ex vndulato, aut ex aspera quadam lana confici- untur, quæ intra daetylurũ racemos reperiri so- let. Quod ad victum attinet, non dictu facile, q̄ sit ea gens famis inediaq; patientissima. Neque pane vescuntur, neque cibo aliquo vel quocunq; modo cocto, solo camelorum lacte contenti, nil præterea deliciarum ambiunt. Pro ientaculo in- gentem lactis tepentis cyathum epotant, in cœ- nam nonnullæ carnes siccæ lacte ac butyro con- diri solent, ex his suam quisque portionem arri- pit, ac sic è manu vorat. Et ne quid in stomacho
situs

fitus contrahat cibus, id iuris quoque sorbent,
 quod carnes antea condiderat: qua in re caua ma-
 nu cochlearis vice vtuntur, tanquam naturæ in-
 strumento ad id peragendum aptissimo. Exinde
 rursus lactis patera exhauritur, estq; hic totius
 cœnæ colophon. Dum illis adhuc lactis aliqua
 datur copia, aquam prorsus negligunt, quod fere
 in Vere accidit, quo toto tempore quoddam in-
 ter hos reperias, qui nec manus nec faciem semel
 abluerunt. Quod hac de causa euenire credibile
 est, nam vt antea diximus, dum illis lac durat, ea
 loca non aduent, quibus aqua inueniri posset;
 adde, quod illorum camœli, dum herbis pascun-
 tur, aquam non bibunt. Omnis eorum vita ve-
 nationibus ac rapinis transigitur, in hoc enim to-
 tis brachiis incumbunt, vt hostium camœlos abi-
 gant, nec vltra triduum eundem locū occupant,
 nō enim diutius possent pascua eorum sufficere
 camœlis. Et quanuis, vt iam dictum est, nullam
 habeant ciuitatis rationem, nullumque vitæ in-
 stitutum præscriptum, illis tamen dux quidam
 siue princeps præsidet, cui ceu regi & obediunt
 & debitos honores tribuunt. Non literarū mo-
 dō ac disciplinarū rudissimi perhibentur, verū
 etiam & virtutum apud illos summus est negle-
 ctus: adeo vt vnum vix in toto illo populo repe-
 rias, qui aut consilio polleat aut iudicio. Quin &
 si quisquam iniuria affectus velit aduersarium in-
 ius vocare, huic totos quinque aut sex dies equi-
 tandum, priusquā iudicis cuiusquam tentorium
 pertingere queat. Tanta huic genti artium atque
 bonarum disciplinarum despectus, vt ne deserta
 C illa

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

studij ergò exire dignentur: neque si quis eruditus fuerit, eorum amare commercium potest, propter mores tum incultos, tam omnibus modis detestandos. At si quis tamē iudex reperiatur, qui illorum mores utcunque ferens, cum illis manere velit, largissima huic in annum stipendia numerantur. Sunt enim qui mille ducatos annuè, sunt qui plus, sunt qui minus suo iudici exsoluant, idq; pro eorū iudicio atq; arbitrio. Qui nobiliores videri volunt, pannum, ut dixi, nigrum in capite gerunt, cuius pars quædam totam faciem oculis tantum exceptis tegit, estq; hic eorum habitus quotidianus. Quoties autem cibum in os ingerunt, pannum auferunt, ac mox singulis moribus retegunt: huiusq; talem afferunt rationem: Quemadmodum, inquiunt, indecorum est, si quis cibum euomat, aut ex ore in terram deiiciat, ita nec honestum videri poterit, aperto ore cibum sumere. Huius populi fœminæ crassiores sunt atque carnosæ, cæteram non vsque adeo albæ. Maxima illis pinguedinis portio circa pectus ac mamillas, sed ea parte quam cingulum premit, graciliores sunt. Ciuitatem summè colunt, cum inter loquendum, tum & in porrigendis manibus; patiuntur & interdum se osculo excipi, verum si quis propius accedere conetur, vite periculo sese exponit. Eâ nãq; ob causam multos se mutuò indies interficere videas, idq; beluino prorsus more, nulla adhibita hac in re misericordia. Videnturq; hac in parte plus sapere, quàm nostratium plerique, cum nec caprarū mariti se effici villo modo velint. Maius semper illis fuit liberalitatis studium,

dium, quàm quis facile exprimere queat. Quàdo
 vtcunque licet per eius loci siccitatem aliam in-
 cedere viam, nemo est qui per eorum castra vel
 tentoria transitum sibi quærat, neque illi etiam
 communem illam adire viam volunt. Et si qua
 populi frequentia illorum deserta transire velit,
 tenentur huius populi principi quiddam persol-
 vere census, nempe pro cuiuslibet cameli sarcina
 pannicellum, (vt vocât) quod nostra moneta du-
 cato æquiualeere dicitur. Memini me quodam die
 cum quibusdam mercatorib. in eam planiciem
 descēdisse, quæ Araoan illis nūcupari solet, nosq;
 illic Zanagæ principē inuenisse obuium, qui de-
 bitum sibi tributū exegit, pōst, vniuersam illam
 mercatorum multitudinem rogauit, vt sua secū
 adire castra velit, illicq; conuiescendi gratia in
 triduum aut quadriduum manere. At quia illius
 castra nimium erāt à via nostra semota, fuissetq;
 diutius nobis ac voluissemus errandum, consul-
 tius ducentes rectam semper seruare semitam,
 gratias egimus illius humanitati maximas. Ve-
 rùm ille cū nec precibus finē imponeret, iussit
 camelos recta præcedere, mercatores autem secū
 manere voluit, ac tandem in suo hospitio magni-
 ficè excepit. Quò vbi deuentum est, mox bonus
 ille vir multos iubet mactare omnium generum
 camelos ac strutiones, quos in itinere illo venat⁹
 fuerat. Nos verò, ne cameli mactarentur assidue
 rogabamus, illud & præterea affirmantes, nos nō
 præsentibus aliis huiusmodi animantium car-
 nibus vesci solitos. Hic ille responsum dedit, nō
 ciuilitè se facturum, si tam magnificis ac nunq̄

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

antea visis hospitib. parua tantum animalia præponat. Quare nobis quæ in promptu erāt, edenda fuerunt. Maximam hīc vidisses carniū assarum ac elixarum copiam; strutiones assī vasis vimineis variis herbis multoq; conditi aromate apponebātur. Panis ex millio ac panico confectus, subtilissimi ac gratissimi erat saporis; tandem & dactylorum luxuriem, vasaq; lacte referta afferebant. Quin & insignis ille princeps, quō nos sibi gratissimos hospites re ipsa comprobaret, nostro conuiuiō, vñā cum omnibus suæ regiæ aulicis, interesse voluit: nos tamē separatim prandebamus. Tum & religiosos quosdam doctissimosq; viros nostro conuiuiō accersi iussit, neque panem toto eo tempore quo apud illum epulabamur illorum quisquam tangebāt, sed solis carnibus ac lacte vescabantur. Quamobrē nobis plus satis attonitis, humanioribus occurrit princeps ille verbis, seq; omnes iis locis natos affirmat, vbi nulla frumētī species nasceretur: esse tamen semper magnā penes se frumentorum vim, vt esset quo exteri excipiantur. Proinde nos bono esse animo ac securo hortatus est, se autem iis duntaxat vesciturū quæ id solum ferebat: illud insuper addens, diebus pasce atque aliis quibusdam quibus sacrificabatur, panē apud illos in vsu remansisse. Hunc in modum apud illum totū biduum moras traximus, quo dictu incredibile quā opulentis ac miris nos exceperint modis. Tertio aut die nobis discedere volentibus, princeps ad eum vsque locum comitatur, vbi præcedentem illam turbam consequuti sumus. Illud autem vel sanctissime
 affir

affirmare aufim, nos decies plus apud principem
 consumpsisse, quàm antea tributi exsolueramus.
 Illud hoc loco subnectere libuit, vt quàm sit ea
 gens humana atque liberalis, vtcunque docerem.
 Neque princeps ille nostrum, neque nos princi-
 pis poteramus intelligere idioma, sed quicquid
 dicebatur aut respòdebatur, interprete id fiebat.
 Quod iam de vno hoc populo diximus, de reli-
 quis quatuor intelligendum est, qui per cætera
 Numidiæ deserta disperguntur.

¶ *Arabum qui Africam incolunt
 mores atque ritus.*

Quemadmodû Arabum variæ sunt man-
 siones atq; situs, sic & aliam habent atq;
 aliam viuendi normam. Qui inter Nu-
 midiam atq; Libyam habitant, vitam agunt mi-
 ferrimam atq; calamitosam, multumq; hac in re
 ab iis differunt Africanis, quos Libyam habere
 iam diximus. Sunt tamen illis longè animo-
 siores: mercaturâ camelorum apud Nigritas exer-
 cent, estq; illis copiosus admodum equorû grex,
 quos in Europa vulgò Barbaros appellitant. Illis
 venatio admodum placet, ceruos, onagros, stru-
 tiones, atq; id generis animalia insectantur. Neq;
 id interim omittendum, maiorem Arabum par-
 tem qui Numidiam inhabitant, maximâ habere
 in describendis versibus lepòrem atque elegan-
 tiam, quibus suos quisque amores, venatus, præ-
 lia, resque præclare gestas decantare solet, idq; fit
 rithmis ad Italorum ferè morem compositis. Li-
 beralitatis cùm sint amantissimi, nullum per fa-
 cultates eius specimè ædere licet, quotidie enim

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

supra modum innumeris vexantur incōmodis. Hi omnino ad Numidarū vestiuntur vsū, nisi quōd eorum mulieres nonnihil à Numidiæ fœminis varient. Quæ iam illi habent deserta, olim ab Africanis occupari sunt solita: sed cū eorum exercitus eam Africę regionem inuasit, Numidis bello pulsis, sibi Arabes hi ea deserta seruarunt quæ dactylorū solo adiacet: Numidæ verò, tum id deserti inhabitare cœperūt, quod Nigritarum regioni vicinum est. Qui intra Africæ fines inhabitant Arabes, inter Atlantem ac mare mediterraneum, iam antea nominatis ditiores atque copiosiores habētur, cū vestibis sumptuosioribus, tum & equorum pabulo, ac tentoriorum amplitudine atque magnificentia. Horum equi multò habitiores sunt, at non vsq; ad eò veloces, ac illi quos iam dictum desertum alit. Agriculturam exercent, prouenitque illis copiosus admodum grani cumulus. Pecorum atque armentorum innumerus illis ferè grex est, quare non vno loco habitare possunt, non enim omnibus pascua sufficerent. Aliquantulo barbariores ac viliores iis sunt, qui in desertis degunt, quanuis aliam quam habeant liberalitatis portionem: estque illorum quędam pars (nempe qui Fessæ habitant) Fessæ Regi subiecta. Qui in Marocco atq; Duacula moratur, longo temporis interuallo liberi fuerunt ab omni grauedine ac tributo: sed cū primum Lusitanicę Rex Azafitis atque Azemoribus imperare cœpit, inter eos subortæ lites bellaque ciuilia. Quamobrem cū à Fessæ, tum à Lusitanicę rege, maximaq; illius anni rerum omnium

inopia ac caritate domiti, ad id miseræ redacti sunt, vt etiam vltro se Lusitanis mancipia obtulerunt, & se cuiuslibet astrinxerunt, qui Saguntinâ illorum famem sedare volebat; hoc pacto eorum vix quisquam in Ducalâ remansit. Porrò illi, qui in desertis Telensino atque Tuneto confinibus morantur, omnes ferè nobiles atque magnates dici possent. Horum enim principes maximum quotannis à Rege prouentum recipiunt, quem postea inter suos quisque ciues distribuunt, ne quid discordiarû obrepat; hæc arte omnis procul dissentio pellitur, seruatürque pax inter ciues integra. Mira illis venustas cùm in componendis tentoriis tum in equis educandis. Solent æstiuo quoque tempore Tuneti quedam loca viciniora inuisere, vt sibi quisq; abunde prouideat, hic panes, arma, ac quicquid vsui futurum arbitrantur, auferunt: atq; hoc modo deserta repetentes, tota illic latitant hyeme. Veris temporibus se venationi dedunt, nullaque reperiri potest fera, quæ non ab his insidietur. Alias me eorum tentoria inuisisse memini, nec id meo quidem incòmodo, vbi & maiorem panni, æris, ferri atq; aurichalci copiam inueni, quàm quis apud ditissimos quarundam vrbiũ ciues se inuenturũ credat. Non tamen illis fidendum est, sunt enim vbi locus datur, fures admodum peritissimi; etsi non nihil ciuilitatis præ se ferre videantur. Poësis summè ab his amplectitur, versus describunt elegantissimos, quum eorum lingua nunc sit castigatissima atq; ornatissima. Si quis alicuius momenti poëta inter eos reperiatur, hic ab illius regionis magnatibus

tibus summo excipitur honore atq; munificen-
 tia, nec quenq̄ facile credere puto, quantus in sit
 illorum carminibus lepor atq; venustas. Horum
 mulieres ad illius loci modum ornatissimo vtun-
 tur vestitu, linea circumferunt indusia nigra ma-
 nificis latissimis, insuper & eiusdē coloris, aut cæ-
 ruleum aliquando gestant linteamē, sic vt argen-
 teum quoddam spinter affabrē admodum con-
 fectum, linteaminis angulos in humeris conne-
 ctat. Annulos ex auribus suspensos habent, qui
 ferē ex argento fabricātur: quin & digitos quoq;
 multis solent onerare annulis. solent itē & crura
 atq; calcanea fasciis & annulis Afrorum more
 circumdare. Facies illis panniculis quibusdam
 cooperitur, qui ad oculi locum foramen habent
 quo ceu perpicillo quodam vtuntur. Quòd si
 quisquam illis occurrit obuiam, cōtinuò faciem
 abscondunt, ac mutæ prætereunt, nisi forsan is
 ex cognatione sit aut consanguineus, nam inter
 hos habēt semper faciem apertam, nullusq; tunc
 est iam dicti panniculi vsus. Si quando est illis
 aliquò migrandum (quod sæpenumero fit) fœ-
 minas camelis vimineis quibusdam sellis ad id
 apprimē compositis (cistulas esse dicas) impo-
 nunt, neq; latiores sunt, quàm quæ soli fœminæ
 sufficere possint. Quum ad bellum proficiscun-
 tur, suam quisque vxorem comitem ducit, quæ
 maritū consoletur atque timorem excutiat. So-
 lent innuptæ omnes ferē puellæ, fūco quodam
 faciem, pectus, brachia, manus ac digitos depin-
 gere: quæ res apud illas honestissima videtur. Ma-
 nauit autem id moris ab Arabibus illis quos Afri

canos antea nominauimus, cùm primùm eam inhabitare regionem cœperunt: nunquam enim antea fuce vix fuerat aut colore aliquo ascitio. Quæ Barbariam incolunt mulieres, nullum habent fuci fictive coloris vsum, natiuo tantùm colore contentæ, nihil præterea asciscunt. Confiunt tamen aliquando ex gallæ fumo atq; croco quendam colorem quo dimidia illis genarû pars, orbiculari figura ad vnus aurei magnitudinem depingitur. Inter supercilia quendam triangulû describunt, similiter mento nescio quid appingitur, quod oliuæ folium non dissimile videtur. quædam etiam tota depingunt supercilia: estq; hic mos à poëtis Arabicis, atq; ab illius regionis nobilibus summo loco habitus. At non vltra biddum aut triduum ita ornatè incedunt: quandiu enim adhuc iam dicti videntur colores, nulli amicorum, præterquam filiis aut marito videri possunt, quod ea res ad libidinè plus satis allicere videatur, dum hoc modo multò formosiores atque elegantiores se effectas arbitrentur.

¶ *Arabum qui inter Barbariam & Ægyptum deserta tenent, viuendi modus.*

Horum vita miseris atque calamitatibus abundat: sunt enim ea quæ inhabitant loca sterilia atque aspera. Est illis camelorum atque pecudum sic satis copiosus numerus: verùm quoniam tanta est pabuli inopia, non admodum feliciter succedere queunt. Neque si totam illam regionè peragraueris, vix vllum serendis frugibus aptum locum inuenias. Quod si quæ reperiantur in eo deserto tuguriola, aut qui agri-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

agriculturam exercere conentur, id tam cum exiguo fit frugum fœnore, vt nihil supra, nisi quòd dactyli aliquantò illis vberius proueniant. Camelos ac reliquas pecudes frugibus atq; dactylis commutant: sicq; miseris illis agricolis vtcunq; labores pensantur: sed quid hoc famelicę illi multitudini satisfacere posset? Eam ergo ob causam multos indies inuenias horum filios apud Siculos, qui pignore illic relinquuntur. Si quando enim nihil ad manus est, quòd frumento cõmutetur, filiis obsidibus de pecunia cauendum est. Tum si non statim ad præscriptum numeretur diem, pueros sibi mancipiorum loco seruât. Quo die elapso, si quis parens suum redimere filium velit, ter aut quater debitam summam exsoluat oportet: quò fit vt nulli reperiantur neque furtis neque rapinis intentiores. Si quisquã extraneus in illorum manus incidat, rebus omnibus exutus mox ab his in Siciliam deuehitur, atque illic aut venditur aut frugibus commutatur. Neque putem ab hinc centum annis aliquam mercatorum societatem ea maritima loca introgredi ausam, quibus iam dictorum desertum cingitur. Quum fortè ob mercaturam, aut aliud quiduis serij, est prætereundum, illorum regio ad quingenta aut eò plus miliaria deuitatur. Memini me quondam, quò tutior esset transitus, minusque ab his periculi immineret, quibusdam mercatorib. adiunctum fuisse, tribusq; nauibus illos præternauigasse. Cumq; ab his videremur, mox ad littus accurrunt, ac indicio nescio quo significant se velle nobiscum inire mercaturam, quam nobis
 maxi

maximè profuturam pollicebantur. Sed quia nō adeò fidem illis habebamus, nullus natem exire audebat, quin prius quosdam nobis obsides tradidissent. Quod ubi præstitissent, ab his aliquot eunuchos bonamque butyri copiam emimus. Ac mox solutis anchoris inde fugā ocepimus, metuentes ne à Siculis ac Rhodiensib. piratis obruti, non bonis modò, sed & libertate spoliaremur. Sunt ergo hi rudes admodum, squalidi, panosi, macilenti, fame fracti, deos omnes perpetuò illis infensos dicas, à quibus tot quotidie plagis afficiuntur.

¶ Soana, hoc est, qui pecudum atque armentorum curam gerunt, quiq̃e cum Africani sint, mores tamen Arabum imitantur.

Multos admodum inter Afros reperias, qui nihil aliud quàm pastores agunt, habitantq̃e ad montis Atlantis initium, atque variè in illo monte disperguntur. Semper aut Regi illius regionis, aut Arabibus tributa exsoluere cōguntur, nis tantummodo demptis, qui Temesnam incolunt, sunt enim liberi atque potentissimi. Idioma habeat cum cæteris Africæ populis commune, nisi quòd illi qui cum Urbis (hæc ciuitas Tuneto vicina est) incolis versantur, Arabicè loquuntur. Est & quidam præterea populus, qui id solum occupat, quod regionem dactyliferam à Tuneto dirimit. Solent hi sæpenumero in regem mouere arma, vt annis his iam proximè elapsis videre licuit, quibus dicti regis filius cum à Constantina ad hos proficisceretur, quò debitum sibi censum exigeret, infœliciter

riter admodum pugnavit. Mox enim ubi de regij filij adventu certiores facti sunt, cum duobus equitum millibus obviam eunt, ac tandem nihil tale cogitantem bello superant atque interficiunt, omnemque quam secum adduxerat suppellectilem secum abducunt. Id autem accidit anno Hegiræ. 915. Ab eo tempore maximi fuerunt apud omnes nominis. Multi etiam qui sub Tuneti rege erant, à rege ad hos desciverunt, ad eò vt horum princeps tantus euasit, vt non habeat in tota Africa, qui cù eo vlllo conferri modo possit.

¶ *Priscorum Afrorum fides atque religio.*

F Verunt Africani illi antiqui idololatriæ dediti, quemadmodum & in hunc diem adhuc sunt Persæ, qui alij solem alij igne ceu Deos colunt. Habuerunt iam dicti Africani magnifica atque amplissima templa, cùm in Solis, tum in ignis honorè exstructa. In his noctes atque dies accensus fouebatur ignis, accurateque cauebatur, ne quid extingueretur, vti & apud Vestales Romanas factitatum legimus: quæ omnia fusius atq; copiosius videre licebit apud Persarum ac Africanorum Chronographos. Qui Numidiam & qui Libyam incolebant Africani, planetam quendam quisque adorabat, cui & sacrificia atq; vota fiebant. Quidam ex illis quos antea Nigri vocabulo notauimus, Guighimo, hoc est Cœli Dominum venerabantur, fuitq; illis sanior hæc mens, non à propheta quodam aut doctore, sed quasi diuinitus introducta. Inde Iudæicam tandem sibi assumpserunt legem, in qua & multis annis stetisse dicuntur. Postea & Christia

næ fidei assertores, in ea tempora Christiani remanserunt, quibus suborta Mahumetanorū superstitionis est, quod euenit anno Hegiræ. 208. Eo tempore quidam ex Mahumetis discipulis apud hos tanta facundia, tantaque linguæ fallacia habere conciones, vt infirmos adhuc animos in suam pertraxerunt sententiam, adeò quòd omnia illa Nigritarum regna quæ Libyæ adiacent, Mahumetis sibi fidem assumpserint: vixque vlla illic reperiri poterit regio, quæ Christianos in hunc vsq; diem habeat, Qui tum aut Iudæi, aut Christiani, aut Afri inueniebantur, statim interfecti sunt atq; omnino deleti, Illi verò qui mari Oceano viciniore sunt, idololatriæ cum primis incumbunt omnes. Maxima his fuit etque & in hunc vsq; diem cum Lusitanis consuetudo. Barbariæ incolæ in permultis annis idolorum cultores remanserunt, verum annis ante natum Mahumetem plus minus ducentis & quinquaginta, fidem Christianam assumpsisse dicuntur: id eam ob causam factum putant, quòd ea pars quæ Tunetum atq; Tripolitanum continet regnū, olim duces habuit, Apulienses ac Siculos, Cæsariæ verò & Mauritanæ tractus, Gothis paruisse creditur. Quo etiã tempore permulti Christiani Gothorum furorem atque rabiem fugientes, dulciter liquerunt Italiæ arua, & ad ea loca tandem venerunt, quæ Carthagini viciniore sunt: vbi postquam aliquandiu sedes fixissent, eius regionis dominiū sibi vsurpauere. Qui tamen Barbariam inhabitabant Christiani, nihil Romanæ ecclesiæ ritus curantes, illorum viuendi formam atque religionem

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

nem sequebantur, qui Arriani dicti erant: in horum numero fuit eximix ille pietatis atque eruditionis vir Diuus Augustinus. Cum ergo Arabes ad sibi subigendā Barbariam venissent, Christianos iam adiacētis regionis principes effectos inuenerūt, quare & acriter vtrinque pugnatum, victoria tamen tandem penes Arabes remansisse dicunt. Arriani ergo rebus omnibus atque dominio destituti, partim Italiam, partim Hispaniam adierunt. Post Mahumeteni mortuum annis circiter ducentis, tota ferē Barbaria Mahumetis fidei atque normam assumpsit. Postea vero frequentioribus inter hos dissidiis obortis, Mahumetis fide neglecta, omnes eius sacerdotes atque regionis duces necauerunt. Quæ res mox vbi ad Pontifices deuenisset, copioso admodum exercitu in rebellātes Barbaros, id est in eos qui à Bagadedæ Pontifice defecerāt, atrociter animaduersum est. Ex eo tempore iactū est Mahumeticæ legis perniciosissimum fundamentū, remanserunt tamen & in hunc vsque diem multæ inter eos hærereses. De Mahumeticæ fidei assertoribus, deque religionis inter Afros atque Asiaticos discrimine, latius deo fauente alio volumine scribemus, hæc hoc loco annotasse lectori modò satisfaciat.

Literæ atque Characteres Afriorum.

QVI Arabum res gestas atq; historias describunt, in ea omnes stant sententia, vt Africanos literis tantū Latinis vsos fuisse credant. Idque quoque firmissimè scribunt, Arabes cum Africam, ac potissimum Barbariam (quæ Africanorum sedes erat) inuaderent, nullas

ibi literas præter Latinas inuenisse. Neq; negant Afros peculiarem quendam atque proprium sermonem, sed easdem prorsus habere literas, quas in Europa Tusci, constanter affirmant. Nullam habent Arabes de rebus Africanis historiam, quæ non prius fuerit Latinè descripta. Auctores habent antiquos quosdam, qui partim Arrianorum temporibus scripserunt, partim etiam qui ante ea tempora fuerunt, quorum omnium nomina memoriæ exciderunt. Illorum autem volumina permultos continere libros credibile est: cum enim horum interpretes nobis quid persuadere vellent, id septuagesimo haberi libro ex illis me audisse memini. Neq; in vertendis iam dictis voluminibus, auctoris ordinem per omnia sunt secuti, sed sumpta cuiusdam Principis historia, tempora illa cum Persarum Regum aut Assiriorum, aut Chaldeorum, aut Israëlitarum temporibus connexa maluerunt. Eo autem tempore quo (vt iam dictum est) à Bagadeda Pontifice deficientes rerum in Africa potirentur, omnes Afrorum libros igni committi iusserunt. Sic enim persuasum habebant, quandiu penes Africæ incolæ esset aliqua naturalis scientiæ aut bonarum disciplinarum cognitio, fore vt superbia eos indies ad tumultum atq; ad Mahumeticæ legis contemptum magis ac magis prouocaret. Contrà, non desunt apud nos historiographi, qui Africanos proprias habuisse literas dicat, verum ab eo tempore quo Itali primùm Barbariam inhabitare, quoque Christiani ex Italia Gothorum fugientes impetum, has sibi prouincias subigere

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

coeperūt, sublatas esse atque deletas. Victos enim victorum ritum atque characteres assumere debere quis neget? Nonne idem & Persis dum adhuc Arabum staret imperium accidisse legitur? Certissimū constat hos quoque literas quas tum sibi peculiare habuere, amisisse: omnesque illorum libros Pontificum, Mahumetanorum iussu igne consumptos, ne quid rerum phisicarum cognitio aut idolorum leges, Mahumeticæ detrherent dignitati. Idem & Barbaris euenisse antea indicauimus, cū Romanos atque Gothos eam sibi terram vsurpasset scripsimus: quod hoc loco lectori sufficere videtur. Certissimum est atque compertum, omnes Barbariæ tam maritimas quā non maritimas ciuitates, Latinis tantūm vti characteribus, cū aut epitaphia, aut aliud quippiā posteritati committere volunt. Quæ omnia tam mihi persuaserunt argumenta, vt Africanos suas habuisse literarum notas proprias crediderim, quibus & suas descripsisse res gestas non dubitauerim. Verisimile enim est, Romanos cū eam occupassent puinciam, omnes eorum literas (vt semper fieri solet) atque memoriam abstulisse, suasque literas intulisse, vt sola Romani populi illic staret memoria atque dignitas: quod & conatos fuisse Gothos in Romana ædificia, item & Arabes in Persarum monumēta, omnibus abunde notum est. Id quoque à Turcis quotidie factitatum videmus, qui vbi Christianis locum aliquem ademerunt, mox diuorum omnium imagines inde eiiciūt. Et vt hæc omnia omittamus, num obsecro nostris hisce temporibus Romæ
 quo

quotidie accidere videmus, vt ædificia quãtũuis magna atque sumptuosa, ob præmaturam mortem vnius Pontificis imperfecta, à succedente fonditus extirpari, atque propter nouitatem nescio quam destrui? num statim nouus ille Pontifex præcedentis deleri arma, & sua insculpi iubet? aut certè si minus arrogans videri velit, relictis prioris monumētis, sua multò sumptuosiora atque eminentiora erecta curat? Non igitur mirum, si Africanis longus ille rerum successus literas ademit. De .900. illis annis, quibus Afri Arabum vsi sunt literis, Ibnu Rachich Africanarũ rerum scriptor diligentissimus, suo Chronorũ libro copiosissimè differit, fuerit ne Afris peculiaris scribendi modus nec ne. Cõcludit aut tandem partem affirmatiuã: nam si quis, inquit, id neget, & eos proprium habuisse idioma neget necesse est. Nam fieri nequit, vt aliquis populus habeat proprium loquẽdi modum, literis autem vtatur ab aliis mutuatis, atque à suo idiomate prorsus alienis.

¶ *Africa situs.*

Quemadmodũ Africæ quatuor sunt partes, ita non vnus est eius situs. Ea pars quæ mare Mediterraneum spectat, hoc est, à stricto Zibeltar ad confinia vsque Ægypto loca, montibus occupata est. Ad Meridiem quibusdam locis ad centum circiter miliaria distenditur, quibusdam locis latior ac quibusdam strictior. Ab his montibus vsque ad Atlantem planiciem habent spaciosam, & quosdam item colliculos. Maxima est huic regioni fontium copia,

D   qui

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

qui in vnum tandem confluentes, riuulos reddunt perspicuos, visuq; amœnissimos. Inter iam dictos montes & planiciem situs est mons Atlas, qui à mari Oceano ex Occidente oritur, extenditq; sese Orientē versus ad confinia Ægypti loca. Ab Atlante ea videtur Numidiæ regio, quæ dactylos producit, omni ex parte propemodum arenosa. Inter Numidiam & regionem Nigritarum, Libyæ desertū est arenosum, quod & multos continet montes, verūm nō illac mercatores iter faciunt, cūm facilius atque multò tutius per alias proficisci licet. A Libyæ deserto initium habet Nigritarum regio, cuius omnia loca sunt arenosa, præter ea quæ flumini Nigro cōfinia sunt, item & agri omnes qui fluuio aliquo aut flumine alluuntur.

¶ *Africa loca fera atque inuosa.*

○ Omnis Barbariæ tractus, atque qui in ea reperiuntur montes, frigiditatis maiorem habent portionem quàm caloris, vix enim vlla illis pertransit aura, quæ non niuem secum adferat. His omnibus montibus fruges proueniunt atque fructus, at non frumenti vsq; magna copia. Horum incolæ maxima anni parte pane vescūtur hordeaceo. Qui ex illis montibus scaturiunt fontes, natiui soli saporem præ se ferunt, turbidiores sunt, iisq; præsertim locis, qui Mauritaniæ confines sunt. Sunt & iam dicti montes nemorosi atque excelsis admodum arboribus consiti, omnium generum animalibus feracissimi. At colles atque planicies quæ inter iam dictos montes & Atlantā reperiuntur, multò præ
stan-

stantiores frugumque vbertate fœliciores sunt. Undique fluuis irrigantur ab Atlante manantibus, qui & tandem in mare Mediterraneum prolantur. Rariora hinc reperiuntur nemora, estque hæc multo fœcundior planicies, quam ea quæ inter Atlantem & Oceanum inuenitur. vt sunt regiones Marocci, Duccalæ, Tedles, Temesnes, Agaræ, & id solum quod ad Zibeltaram vsque distenditur. Mons Atlas & frigidissimus est & sterilis, minimam fert frugum portionem, omniq; ex parte nemorosus, omnia ferè totius Africæ flumina procreat. Fontes huius motis summo æstu frigidissimi, adeo vt si quis manum aliquandiu huic aquæ immersam teneret, nulli dubium quin eam profus perderet. Non tamen vbique æquè magna est frigiditas: quædam enim loca adeo temperata, vt commodissime inhabitare liceat: quin & bona horum pars incolas habet, vti secunda huius libri parte copiosius dicitur. Quæ habitatoribus destituuntur loca, aut admodum frigida, vt sunt ea quæ Mauritaniam spectant: aut aspera, qualia sunt quæ Temesnæ regioni ex aduerso respondent. Æstate quidem licet greges pecusque cogere, cæterum hyeme nullo modo. Mox enim simul cum niue tam incrudescit Boreas, vt omnes pecudes quæ in pascuis inueniuntur, nec non & bonam hominum partem interficiat: quare temporibus illis quisque sibi aliquò proficiscens, iter inter Mauritaniam atq; Numidiam deligit. Qui dactylos è Numidia ad alias nationes deuehunt mercatores, solent se circa finem mensis Octobris itineri committere, & tamen sæpenu-

D ij   merò

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

merò tam subita niue opprimuntur, vt vix eorū
 quisquam ex tempestatū periculis aufugere pos
 sit. Quū enim noctu ningere incipit, mox ante
 exortum diem non currus modò ac homines, ve
 rùm etiam & arbores niue adeò obrutæ, vt ne ha
 rum quidem vel vllum vestigium videre licet.
 Mortuorum tum demum corpora inueniuntur,
 cùm Solis accessu nix est liquefacta. Ego quoque
 bis Dei Opt. Max. beneficio maximū aufugi pe
 riculum niuosum, idq; quopactò euenerit, si non
 molestum est, paucis accipite. Quodam die iam
 dicto mense cum magna mercatorum frequētia
 ad montem Atlantem veneramus, vbi circa Solis
 occasum frigidissima quadam niuosaq; grandine
 salutabamur. Hic ego vndecim aut duodecim
 equitum copiam (Arabes putabam esse) inueni,
 qui currus deferere atque secum ire hortati, bo
 num securumque hospitium polliciti sunt. Ego
 ne inciuilis viderer, non audebam commodè re
 cusare, & tamen ab his metuebam mihi, ne quid
 mali inferrent. Quamobrē de relinquenda qua
 dam aureorum summa, quæ tum penes me erat,
 cogitare cœpi. At quoniam iam omnes ad equi
 tatum accincti nihil ocij condendi nummos ab
 his mihi dabatur, finxi me debere exonerare al
 uum. Inde me paululum ab illis subduco, ac sub
 arbore quadam, quam sedulò quodam noto in
 dicio, pecunias inter saxa atq; arborem recondo.
 Postea in mediam vsque noctem taciti equita
 uimus. Tum horum vni satis diu expectatū for
 tasse videbatur, id demum prodere incipit, quod
 in animo erat. Rogat num quid nummorum pe
 nes

nes me habeam. Hic ego, me meas pecunias cui-
dam ex illis commisisse dico, qui currus comita-
bantur, nihilque prorsus ad manus esse. Id verò
quoniam nò satis illis persuaserat, vestes omnes
exuere iubent, nulla interim habita frigoris ra-
tione. Cùm nec tum quidem quicq̃ pecuniarum
reperire potuerunt, ridendo atque iocando fin-
gunt id eam ob causam factum, vt videret, num
fortis essem, & num possem frigus atque tempe-
statum seuitiam ferre. Deinde quantum potui-
mus in ea cùm obscure noctis tum temporis in-
iuria atq; incommoditate viam equitando con-
sequenti sumus, ac tandem multarum ouium ba-
latu percepto, nos non procul ab hominum con-
uentu abesse intelleximus. Quare è vestigio illac
nobis equitatio dirigebatur: equos cùm per den-
sum nemus tum per altissimas rupes diducere
maximo iterũ cum vitæ periculo cœpimus. Ac
tandem post multos labores in quodã antro pa-
stores inuenimus: qui postquam oues omnes nò
sine magno negotio introduxissent, luculentum
sibi construxerāt focum, quem & assidue ob fri-
gus ambiebant. Qui vbi nos Arabes esse intelle-
xissent, primo exterriti ac veriti ne quid sibi mali
à nobis inferretur, postremo aure seuitia persuasi
ac paulò securiores redditi, hospitalitatẽ produnt
erga nos maximam. Panem, carnes atq; caseum
nobis apponunt, quibus statim ac cœnam absol-
uissimus, quisque se ad ignem somno dedit. In-
gens adhuc omnes frigus habebat, meque præfer-
tim, qui maximo cum tremore paulò antea ve-
stibus omnibus fuerã exutus. Sic totum biduum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

apud hos remansimus: nam non antea propter
 cōtinuas niues exitus patebat. Tertio autem die
 vbi iam niuem nō amplius cadere vident, sum-
 mo labore eas quas pro antri ostio niues habe-
 bant, amouere occipiunt. Quo peracto, nos eò
 diducūt vbi equos nostros optimè de fœno pro-
 uisos reperimus, idq; in alio quodam erat antro.
 Postquam iam equis insedimus, pastores nobis
 ad aliquot passus comitantur, viam monstrant,
 qua non vsque adeò altam esse niuem sciebant,
 equorum tamen adhuc pectora contingebat. Eo
 die vsi sumus cœlo sereno, sol ferè totam præce-
 dentis diei frigiditatem abstulit. Tandem quod-
 dam rus ingressi quod Fessæ vicinum erat, intel-
 leximus prætereuntes currus niuium ruina op-
 pressos. Tum Arabes, cùm viderent nihil spei su-
 peresse, quæ actorum laborum pensationem ali-
 quam polliceri videretur (currus enim à latronū
 atque prædonum insultu securos seruarant) Iu-
 dæum quendam, qui in nostro erat numero (hic
 magnam propter niues dactylorū copiam ami-
 serat) captiuum in eorum tentoria abducunt, eo
 animo, vt tam diu detineretur, quoad pro omni-
 bus satisfecisset. Mihi verò equum ademerunt, ac
 ventis atque fortunæ cōmendarunt. Inde mulo
 quodā vectus, tertio die Fessam appuli, quo iam
 triste nuncium allatum inueni de amissis inter
 niues mercibus atq; mercatoribus. Quin & me
 quoque cum cæteris oppressum opinati fuerāt,
 verū aliter fati visum est benignitati. Nunc fi-
 nita rerum mearū prolixa enumeratione, ad id
 redeamus vnde digressi sumus. Ultra Atlantem

repe-

reperiuntur quædam loca calida simul atq; arida, quæ paucis admodum, iisdemque ex Atlante manantibus fluuiis irrigantur, quorum nonnulli ad Libyæ deserta deriuantes, in arena disperguntur, quidam lacum tandem efficiunt. Neq; multos hic reperiatis frugibus ferendis aptos agros, & si dactylorum maximam habeant copiam. Inueniuntur & hinc aliæ quædam arbores fructiferæ, verum adeo raræ, vt nihil ferè inde detrahare liceat. Habes & in iis Numidiæ locis quæ Libyæ confinia sunt, asperos quosdam arboribusq; nudos montes, ad cuius radices spinosæ quædam atq; infrugiferæ proueniunt arbusculæ. Nullos inter hos montes riuos aut fontes inuenias, nullamque prorsus aquam, nisi puteis quibusdam illius regionis incolis ferè incognitis. Habet & Numidia infinitam scorpionum atq; serpentum copiam, quorum morsibus venenosis multi quotannis interfecti inueniuntur. Est & Libya regio deserta planè, arida atque arenosa, quæ nec fontes, nec riuos, nec vllam habet aquam, præter eam quæ falsa vt plurimum rarioribus quibusdam continetur puteis. Adde quod sex interdum aut septem dierum itinere ne gutta quidem aquæ inueniatur, nisi à mercatoribus, vtriusque camelis impositis fuerit illis aduecta. quod iis præsertim locis euenit, quæ è regno Fessæ Tombutum, item quæ à Telenfino Agadim itur. Est & periculosa satis profectio, quæ à recentioribus per Libyæ deserta Fessa Chairam iter facientibus, nuper est inuenta, nisi quod maximus illic reperiatur lacus, cuius accolæ sunt Sinitæ & Gorranitæ. Ea

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

autem via quæ è Fessa Tombutum ducit, quosdam habet puteos aut camelorum pellibus aut ossibus circumseptos. Neq; paruo mercatorum vitæ periculo illac æstate transitur: tum enim sæpissime euenire aiunt, vt Austro incrudescente, putei omnes arena suffocentur. Mercatores verò cum nec puteos ipsos, nec indicium aliquod puteorum reperire queant, extrema intereant siti oportet: horumq; corpora postea hic atque illic Sole ac æstu tosta offenduntur. Vnum hac in re idque inauditum prorsus illis remedium: cum enim tam ingenti discruciantur siti, vnum è camelis mactât, è cuius intestinis aquam premüt, hanc potant, hanc circumferunt, donec aut puteum quendam inueniunt, aut certe nimia siti animam expirent. In eo deserto quod Azaoad illis nuncupatur, duo adhuc extant monuméta marmore nescio quo exstructa, estq; epitaphiũ marmori insculptũ, quod alterum ditissimum fuisse mercatorẽ, alterum verò mercium vectorẽ significat. Ditissimum autem ab alio aquæ cisternam decem millibus ducatorum emisse, nec tamen potuisse aquam neque huic, neque illi sufficere, quin vtrunque sitis ingens suffocauerit. Continet & iam dictum desertũ multa omnium generũ animalia, de quibus in quarta huius libri parte, vbi de Libya, deq; Africa animalibus copiosior fiet enumeratio, sumus dicturi. Plura scripturus eram de iis rebus quæ nobis obuenerunt, cum per Libyæ deserta Gualatã nobis iter erat. Interdũ enim nobis impensẽ sitientib⁹, ne gutta quidem aque reperiri poterat, partim quoniam
 dux

dux noster iam à recta aberrarat via, partē quā
 hostes puteorum aquæductus atq; venas obstru-
 xerant. Adeò vt paululum illud quod inuenera-
 mus aque, parcè admodū seruandum fuit, quæq;
 vix ad quintū sufficere potuisset diem, totis de-
 cem diebus sufficere necessum erat. Verùm si o-
 mnia scriptis persequi vellem, quæ memoratu di-
 gnissima sunt, vix totus hic annus satis esse pos-
 set. Nigritarum regio calidissima est, habetque
 humiditatis quoq; aliquam portionem, idque
 propter Nigri fluuij continuam irrigationem.
 Omnes autē qui Nigro vicini sunt agri, felicif-
 simi sunt, pecorum frugumq; feracissimi. Nul-
 las hîc arbores præterquā magnas quasdam vidi,
 quæ fructum castanæ similem eundemq; non-
 nihil amarum producunt, Goron eorum lingua
 appellitât. Prouenit & in hisce regionibus cocci,
 cucumeris, cœpæ, atq; id genus holerū maxima
 copia. Nullos neque Niger, neque Libya montes
 continent: crebrè vbiq; paludes & lacus inue-
 niuntur, qui ex Nigri inundationib. remansisse
 dicuntur. Neque desunt huius regionis nemo-
 ribus elephantes, atque id genus animalium, de
 quibus & suo dicetur loco.

¶ *Quos habeat Africa aër motus naturales,
 quidq; inde producat.*

PER totam ferè Barbariam medio Octobri
 transacto occipiunt imbres atq; frigus in-
 crudescere. Decembri autem atq; Ianuario
 (quod vbiq; ferè accidit) frigus intentius ali-
 quantulū percipitur, verùm hoc manè duntaxat,
 idq; adeò remissè vt nemo ignem magnoperè cu-
 ret.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ret. Februarius hyemi bonam frigoris partē adimit, sed inconstans adeò, vt quinquies interdum aut sexies vno die incidat auræ mutatio. Martio mense summo impetu flant Boreas atq; Zephiri, efficiuntq; vt totæ arbores floribus vestiantur. Aprilis omnibus propemodum fructib. dat formam, ita vt Maij initium ac Aprilis exitus maturatione solent dare cerasa. Medio Maio ficus ex arbore colligunt: medioq; Iunio vuas quibusdam locis maturas inuenire licet. Pira quoque chrysomelæ atque pruna Iunio atque Iulio mensibus ad maturitatem pertingunt. Autumni ficus Augusto maturi decerpuntur, nulla tamen maior ficuum atque malorum persicorum copia, quàm in Septembri. Dimidio iam Augusto peracto, vuas Sole deficcari curant. Quòd si id in Septembri per cæli serenitatem perfici non possit, è relictis adhuc in palmitate vuas, vinũ sibi conficiunt atque mustum, idque præsertim in Rifa prouincia, vti & suo dicetur loco. Medio Octobris mel colligunt, item mala punica atque cotonea. Nouembri autem oliuas, non scalis, quemadmodum fit in Europa, ac manibus detrahunt, eò quòd tam excelsæ sunt Mauritanix atq; Cæsariæ arbores, vt ad fructum scala quantumuis longa pertinere non possent. Quas autem Tuneti regnum oliuas cõtinet, eiusdem cum Europæ oliuis dicas esse altitudinis. Cùm ergo oliuas maturitatē pertigisse vident, arbores ipsas ascendunt, ac proce-rioribus quibusdã perticis ramos pulsitant, quibus autem id maximo arborum incõmodo fieri sciunt. Est interdum Africæ satis copiosus oliuæ
 pro-

proventus, interdum verò harum summa est penuria. Maiores hìc quædam oliuæ inueniuntur, quæ oleo cum non adeò conducât, maturæ illius regionis incolis eduntur. Nulla illis tanta anni intemperies, quin tres illos Veris menses semper temperatos habeant. Veris autem initium ad decimum quintum Februarij diem constituunt, finem verò decimo octauo Maij annumerât: quo toto tempore aura illis perpetuò gratissima. Quòd si à vigesimo quinto Aprilis vsque ad quintum Maij nulla illis obtingat pluuia, sinistri quippiã ominis exinde colligere volunt. Iam dicti verò temporis pluuialem aquam, aquam Naisan, hoc est, à Deo benedictam vocant. Plerique hanc vrceolis quibusdam inclusam, ceu rem sacram, religiosissimè seruant. Æstatem computant ad decimum sextum vsq; Augusti, quo tempore cælo vtuntur calidissimo atque serenissimo. Nisi fortè Iulij atque Augusti temporibus pluuia incidat, quæ totum aërem velut infectum reddat, hinc statim pestilentissima illis febris oboritur, qua quisquis inficitur, ægrè aut nullo modo inde cõualescere datur. Autumnũ à decima septima Augusti, vsque in decimum sextũ Nouembris diem collocant: habentq; duobus illis mensibus, Augusto videlicet atque Septembri, æstum nõ tam ingentem. Id tamen tempus quod inter decimũ quintum Augusti ac decimum quintũ Septembris includitur, ab antiquis totius anni furnum appellitari cõsuevit, eò quòd ficus, mala cotonea, atque id generis fructus ad maturitatem perdere solet. A decimo quinto Nouembris die prin-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

cipium hyemis numerant, quam in decimūquar-
 tum Februarij diem protrahi volunt. Ad huius
 initium eam arare terram incipiunt, quæ in pla-
 nicie est: in montibus verò, Octobri mense agri-
 culturā exercent. Certissimū sibi Africani per-
 suasum habent, annum quadraginta dies habere
 calidissimos, quos à duodecimo Iunii initium su-
 mere volunt: contraq; totidem & frigidissimos,
 quos à duodecimo Decembris die inchoare di-
 cunt. Æquinoctia ad decimum sextum Martij, si-
 militer & ad decimum sextum Septemb. Solsti-
 tia verò ad decimum sextum Iunij atque ad de-
 cimum sextum Decembris diem constituunt.
 Hanc regulam accuratissimè seruāt, cum in agri-
 cultura atq; nauigatione, tum & in planetarum
 domos atq; situs inuestigando: hæc q; atque simi-
 lia ad ipsam rem cōducentia, mox pueris ab ipsis
 æui rudimentis edocta curant atque instillata.
 Multi sunt Africani rustici, qui cum nunquā ne
 literas quidem norunt, disertissimè tamen de re-
 bus Astrologicis disputant, rationibusq; validis-
 simis argumenta comprobant. Quicquid hac in
 re cognitionis habent, id ad illos è Latinis mana-
 uit fontibus: menses quoq; ad eum, quo Latini,
 appellant modum. Exstat & penes hos ingens
 quoddam in tres diuisum partes volumen, The-
 saurum agriculturæ vocant. Hic iis temporibus
 è Latino in eorum linguam versus est, cum Man-
 sor apud Granatas rerum potiretur. In hoc the-
 sauro omnia reperiuntur, quæ ad agrorum cul-
 turam pertinere videntur: veluti temporum va-
 rietas, serendi modus, multa q; id genus similia,
 quæ

quæ nec hodie Latinus sermo, ex quo desumpta
 sunt hæc, continere puto. Quicquid vel Africani
 vel Mahumetani habent, quod ad illorum vel le-
 gem vel fidem pertinere videtur, id omnino ad
 Lunæ cursum computatur. Illis annus in trecen-
 tis & quinquaginta quatuor diuiditur dies: sex
 enim menses triginta, reliqui viginti tantum &
 nouem dies continent: quos si in vnam college-
 ris summâ, iam dictus inde excrescet numerus:
 quare illorum annus à Latinorum vndecim dif-
 fert diebus. Horum dies festus atque ieiunia di-
 uersis accidunt temporibus. Autumnus finis, tota
 hyës, bonaq; Veris pars, impetuosis plena ventis,
 quin & grâdinib. fulgurib. fulminib. q; horridis
 discruciantur: neq; deest multis Barbariæ locis
 nix copiosa. Qui ex Oriente aut ex Austro, aut
 ex Euroaustro flant venti, Maio atq; Iunio men-
 sibus maximè nocent: tum enim & segetes per-
 dunt, & arborum fructus ad maturitatem perue-
 nire non sinunt. Maximè quoque infestantur
 segetes à niue, idq; præsertim si nix interdum ca-
 dere incipiat, cum seges floribus ornatur. In At-
 lante diuidunt annum tantum in duas partes: nã
 ab Octobri vsq; ad Aprilem continua illis hyems
 est: & ab Aprili rursus in Octobrem, Æstatem id
 tempus nominant: nullus verò datur dies, quo
 non montium summitates multa niue niteant.
 In Numidia velocissimè fluunt anni partes. Maio
 enim mense frumentum colligunt, Octobri da-
 ctulos: à medio autem Septembri frigus ingens
 in Ianuarium vsque durat. Quod si September
 pluuiam secum adducat, actum est de maxima
 da-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

dactylorum parte. Omnes Numidiæ agri irrigationem propter semina exigūt, at si Atlas nullas habuerit pluuias, & Numidię ferè fluuij aqua destituuntur, quò fit vt nec agri irrigentur. Octobri à pluuiis abstinente, omnis agricolę ferendi spes adimitur: idè euenit, si Aprilis pluuialem secum nõ adferat aquam. Contrà vero dactyli siccitate gaudēt, estq; multò potior apud Numidas dactylorum, q̄ frumenti collectio. Quauis enim vberimū habeant frumēti prouentū, vix illis ad medium potest sufficere annū. Atqui si fœlix fuerit dactylorū redditus, fieri nõ potest quin habeant & satis copiosam frumēti affluentia, quæ illis ab Arabibus frumento cõmutatur. Si in Libyæ deserto incidat circa mediū Octobris auræ immutatio, & si pluuias per totum Decembrē, Ianuariū, ac aliquā Februarij partē duret, dictu incredibile quantam adferat pascuis atq; lacti fœcunditatē: multi tum passim lacus, frequentesq; inuenias in Libya paludes, quare his temporib. per Nigritarum regionē mercatoribus Barbaris proficiscendum est. Hic oīa multò maturius proueniunt, si pluuias circa Iulij exitum inchoatur, at non vsq; adeò copiosa. Porro ea est pluuiæ apud Nigritas natura, vt nec prosit quicquam, nec damnum adferat. Tanta à Nigro flumine fertilitas ad illorum agros (quibusdam tantū montibus exceptis) reportatur, vt nihil illis fructuosius excogitari potest: nam quod Nilus Ægypto, id Niger est Nigritarum solo: crescit enim ad Nili instar à decimo quinto Iunij die p totos quadraginta dies, ac per eundem decrescit. Incrementū aut sumente Nigro,

gro, cymbâ per totam Nigritarum regionē deducere licet, cum oīa inundatione Nigri sint plena, quanq̄ id nō sine maximo nauium fiat periculo, vt in quarta huius libri parte copiosius dicitur.

¶ *De huius populi vitæ breuitate atq; longitudine.*

Vniuersus ille de quo locuti sumus Barbariæ populus ad annū. 65. aut. 70. pertingit, pauci verò hunc numerū excedunt. Nisi quod in illis montibus quosdam vidi qui .100. attigerant annū, nonnullos etiam qui & eum se egressum dicebāt, illis senectus erat vegetatiss. atq; florentissima. Quin & quosdā hīc inuenias octogenarios qui agris arandis, vineis amputandis, ac bellis gerendis validissimi sunt, ita vt etiā sepius iuniores illis dare palmā coguntur. In Numidia, hoc est in regione illa dactylitera, longissime sunt ætatis, sed maturius illis dentes excidunt, ac mirū in modum oculorū acies rampitur. Quod eam ob causam euenire credibile est, quia assiduò dactylis vescuntur, quorū dulcedo atq; vis natua dentes sensim euellit; tū quòd puluis atq; arena sub solano vento in aërem redacta, oculos intret, ac tandem visum miserè deprauet. Qui Libyam incolūt aliquantulò breuioris sunt vitæ, robustiores tamen ac validissimi ad annum perueniunt. 60. quanuis corpore sint graciliores atq; macilētiores. Nigritæ his omnib. breuiorē degunt vitā, at maximus illis semper vigor, maximaq; dentium omniū firmitas ad extremū vsq; vitæ diem; sed nulla gens his ad luxuriam procliuior, quo vicio & Libyæ atq; Numidiæ incolæ maximè inficiuntur. Barbari verò his omnibus imbecilliores sunt.

¶ *Mor-*

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

¶ *Morborum, quibus afficiuntur Africanæ, genera.*

H Vius regionis puelli, nonnunquã & pro-
uectioris ætatis mulieres, alopecias pati-
untur, qui morbus ægre admodum ab
his diuelli potest. Frequẽs illis dolor capitis, qui
nullo etiam febris accessu eis accidere solet. Nõ
paucos dentium quoque dolor offendit, quem
inde contractum opinantur, quòd immediatè
sumpto iure calido, aquã bibant frigidam. Cru-
ciantur & interdum maxima stomachi ægritu-
dine, quam ob imperitiam, cordis dolorem vo-
cant. Vexantur item indies totius corporis in-
terno quodam cruciatu, idq; propter cõtinuum
aquæ potum. Neque desunt his frequentes ar-
ticulares morbi atque podagræ, quæ ex eo nasci
creduntur, quòd plus æquo humi sedeãt, quodq;
nunquam pedibus calceos adiungant. Quidam
magnates sibi podagram ex nimio vino, cibusq;
delicioribus contraxerunt. Nonnulli ex oli-
uis, nucibus, & huiusmodi cibus crassioribus ac
vilioribus scabiem sibi cõciliauere. Qui natura
sunt sanguinei, ex eo sibi magnam tussim parãt,
quòd Vernis temporib. plus satis humi sedeãt.
Nec me mediocriter oblectauit, quòd diebus Ve-
neris non semel ab illis factitatum vidi. Hoc die
concionis causa copiosus solet in eorũ templis
confluere hominum numerus. Iam si cuiquam
dum concio habetur incidat sternutatio, id oẽs
vno ore vnoq; impetu sequũtur, fitq; tantus in-
ter illos obstrepitus, qui non nisi vnã cum con-
cione finitur, vt vix quisquam fructũ aliquem

ex

ex concione illa domum reportare possit. Si quis apud Barbaros eo morbo inficiatur, qui gallicus vulgò dici solet, raro aut nunquam pristinae redditur sanitati, quin mors tandem inde consequatur. Solet autem hic morbus quodam dolore ac tumore primùm prorepere, ac tandem in vlcera verti. Paucis admodum toto Atlante, tota Numidia, totaq; Libya hoc notū est contagium. Quòd si quisquā fuerit qui se eo infectum sentiat, mox in Numidiam aut in Nigritarum regionem proficiscitur, cuius tanta est aëris temperies, vt optimè sanitati restitutus inde in patriā redeat: quod quidem multis accidisse ipse meis vidi oculis, qui nullo adhibito neque pharmaco neque medico, præter saluberrimum iam dictum aërem, reuauerant. Huius mali ne nomen quidem ipsis Africanis antea ea tempora notum fuit, quam Hispaniarum Rex Ferdinandus Iudæos omnes ex Hispania profligasset, qui vbi iam in patriam rediissent, cœperūt miseri quidam ac sceleratissimi Æthiopes cum illorum mulieribus habere commercium, ac sic tandem velut per manus pestis hæc per totam se sparsit regionem: ita vt vix sit familia, quæ ab hoc malo remansit libera. Id aut sibi firmissimè atq; indubitatè persuaserunt, ex Hispania ad illos transmigrasse, quãobrem & illi morbo ab Hispania, malum Hispanicum (ne nomine destitueretur) indiderūt. Funeti verò, què admodum & per totā Italiam, morbus Gallicus dicitur. Idem nomen illi in Ægypto atque Syria ascribitur, vnde malè imprecantis prouerbiū: Te morbus malè perdat Gallicus. Apud Barba-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ros rarum id malum est, quod Latinis Hernia appellatur, Ægyptiis verò aliquantò notius. Nonnullis interdum adeò turgent testiculi, vt nõ facile quis exprimere possit; morbum autè ex eo natum coniciunt, quòd plus æquo gummi, falsoq; vescantur caseo. Morbus caducus pueris plerisq; obtingit, verùm vbi paulò grandiusculi eadunt, à morbo illo liberantur. Hoc malum ad multas fœminas Barbaras atq; Nigritas deuenit, atqui vt paulò honestius illis sonet, spiritosæ dici malunt. Pestis apud Barbaros, ad decimum, decimũ quintum, aut vigesimum quintum semper recurrit annum, maximamq; hominũ turbam è medio tollit: siquidem nullum nouerunt huic addere remedium, nisi quòd fortè glandem vnguento quodam ex Armeniaca terra confecto, vngat. In Numidia pestis vix anno percipi potest centesimo. Nigritæ autem quid sibi hic morbus velit prorsus ignorant: quandoquidem nunquam experti sunt.

¶ Africanorum encomia.

QVI in Barbaria ac in maris Mediterranei tractu habitant Arabes, maxime trahuntur ad scientiæ studium atque cupiditatem: habentque apud illos locum primum, ea quæ ad illorum fidem atque religionem spectant. Fuerunt olim & Mathematicarum disciplinarum, Philosophiæ, atq; Astrologiæ studiosissimi: sed ab hinc annis ferè quadringentis, ea studia (vt iam dictum est) ab illorum principibus, atque fidei professoribus è medio fuerunt sublata. Ciuitatum incolæ, ea quæ ad religionem spectant,

stant, religiosissimè seruant atq; reuerètur: quin & doctores atque sacerdotes, vnde legis notitiam accipiunt, ceu semideos quosdam venerantur. Continuò templa adeunt, vt præscriptas quasdã illic absoluant preces: miraq; superstitione sibi persuaserunt, non debere eo quo orant die, quædam corporis membra ablui, cum aliàs & totum corpus lauent. De his, Deo fauente, secundo libro copiosius dicetur, vbi de Mahumetis fide atque lege incidet mentio. Sunt & hi qui Barbariæ ciuitates incolunt in Architectura atque inuentione mathematica mirè dexeri, quod faciliè ex eorum structuris artificiosis colligere quis poterit. Probissimi sunt viri, nullus illis fucus: simplicitatem omnem atque veritatem non amplectentes modò, verùm & re ipsa comprobantes; quanquã longè aliter Latini quidam scriptores, qui de iis regionibus scripserunt, sentire videantur. Validissimi sunt atque robustissimi, & inter hos præcipuè illi, qui montes incolunt. Fidei omnis obseruantissimi, eitiusq; illis vitã adimas, quàm non quicquid polliciti sint, præstent. Nulla gens magis vexatur zelotypia, adeò vt vel mori malint, quàm ex vxoris parte aliquã ferre contumeliam. Diuitiarum atque honoris adeò auidi, vt nullis quidem cedere sibi videantur. Per vniuersum ferè orbem mercatũ proficiscuntur. Perpetuò enim videntur apud Ægyptios, Æthiopes, Arabes, Persas, Indos, atq; Turcas: quoquò autem sese conferant, summo honore excipiuntur: nemo enim inter illos est, qui non eam cui operam impendit artem, exactissimè sciat. Illis

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

semper ciuilitas omnis atque pudor maximè ar-
 riserunt: idq; inter eos religio est maxima, si quis
 in publicum scurrile quoddam proferat verbū.
 Vbiq; illud in animo est, quod scripsit quidam:
 Maiori cede. Si quis filius corā patre, patruo, aut
 quodā consanguineo de amorib. aut canat aut lo-
 quatur, id illis summo habetur supplicio dignū.
 Quod si fortè quis puer aut iuuenis eò incidat,
 vbi de amorib. fit mentio, mox se inde subducit,
 vbi qd dicatur intellexerit. Hæc sunt quæ de Bar-
 barorū ciuilitate, humanitate, atq; morū integri-
 tate relatu dignissima arbitrati sumus: nunc ad
 alia. Qui tentoria inhabitant Arabes, hoc est, qui
 pecorum curam gerunt, liberaliori sunt ingenio
 præditi: pij, animosi, patientissimi, comes, œco-
 nomi, vitæq; integritatis amātissimi, si quiquam
 alij. Fidei atq; promissū seruatores accuratissimi:
 suorum morū ceu æmulos habent, quos in mon-
 tibus illis degere antea indicauimus. Hos tamen
 cum eruditione, tum virtutis atq; religionis stu-
 dio antecedere videntur Numidæ, quanq̄ phisicę
 philosophiæ nullam aut paruam habeant cogni-
 tionem. Rei militaris peritissimi, animosi, atque
 humanitatis omnis ardentissimi perhibentur.
 Libyæ incolę Afri atq; Arabes liberalioris quoq;
 sunt ingenij, synceri, non fucati, exteris fauen-
 tissimi, simplicitatis quoque amantissimi. Quos
 subnigros aut fuscos antea nominauimus, fidem
 in amicitia quàm arctissimam seruant: externa-
 rum quoque nationū æstimatores candidissimi:
 in hoc totis incumbunt viribus, vt vitam quàm
 lætissimam atque hilarissimam transigant. Bo-
 narum

narum artiũ fautores, eruditissimos quoq; alunt viros, religioniq; addictissimos. Neque vllos habet vel tota Africa populos, qui feliciorem aut splendidiorem degant vitam.

¶ *Iam dictorum Afrorum vicia.*

NVlla vnquã gens tam virtutibus prædita fuit, quin sua habuerit & cõtraria vicia, sed videamus nũc, num horum vicia virtutibus sint maiora nec ne. Quos iamiam Barbariã ciuitatum incolas appellauimus, egeni sunt, superbia multa tumidi, iracundi vt nihil supra, adeo vt vel minimã iniuriam durissimo (vt aiũt) insculpant marmore, ne aliquo temporis interuallo excidat. Tam illis rufficitas omnis atque morum ruditas animo sedet, vt vix exterus quispiam illorum sibi conciliare amicitiam potest. Simplicioris sunt ingenij, plus satis creduli, etiã si quis impossibilia apud illos referat. Phisicæ philosophiæ tam sunt ignari, vt omnes naturæ actus atq; operationes pro diuinis habent. Nulla illis neq; vitæ neq; legis aliqua methodus seruetur. Cholericæ bile plus satis infecti, nunquã nisi iracundè, stentoreaq; voce (quod aiunt) loquuntur. Neq; multas interdiu inuenias plateas, quibus non bini aut terni sint qui se mutuis pugnis laceffant. Natura viliores sunt, neq; apud suos duces multò maiori in præcio, q̃ si canes essent. neq; oratores habent neq; causidicos, quorũ aut consilio, aut prudentia regantur. Nec minus mercaturæ ignari, neq; trapezitas habent, neque pecuniarum campsores: quamobrẽ mercator absens nihil quicquam efficere potest, at cogitur quo-

eunq; sequi, quò merces deuehuntur. Nihil excogitari potest auarius hoc populo: nec multos hic reperiri posse puto, qui aut ciuilitatis, aut humanitatis, aut etiã religionis ergò, exterũ quendam ignotum suo dignentur hospitio. Iniuriarũ memores, beneficiorũ autem planè immemores semper fuerunt. Animus illis perpetuò turbarũ atque dissidiorum plenus, sic vt nunquã aut raro admodum aures cuiquam benignas præbere velint, idque inde factum volunt, quòd impense lucro intenti vilissimo, nunquam aut humanitatẽ, aut ciuilitatem aliquam discere potuerunt. Pastores illius regionis, miseram, laboriosam, calamitosam atque inopem viuunt vitam, rudiores sunt, furtis, perfidiæ atque brutis moribus planè natos dicas. Adolescentibus omnibus licet & amica & amore frui vario, donec ex omnibus vnam sibi in matrimoniũ delegerint. Quin & pater filię procum benignissimè excipit, vt vix credam quenquam quanuis magnatẽ, ex his sibi virginem in vxorem ducere: quanquã hanc viro coniunctam nemo præterea ambiat aut inuiset, sed nouos sibi quisq; aliunde parat amores.

Horum maxima pars neq; Mahumetani, neq; Iudæi sunt, neq; Christiani, vixq; in his vel fidei alicuius scintillulã quis inuenire poterit. Nulla habent templa, nullas omnino orationes, sed ab omni planè pietate alienissimi, vitam agunt beluina: & si cui fortasse melior mens afflauerit, cùm neq; legillatorem habeat, neq; syncerioris fidei institutorem, aliorum vitam atq; mores sequatur necessum est. Numidæ omnes rerum o-

mnium cùm naturalium tum domesticarum ac
politicarum imperitissimi, proditionibus, insi-
diis, cædibus, furtis atq; rapinis addictissimi. Ea
gens cùm sit vilissima, nullû apud Barbaros tam
vile aut abiectum reperiri munus potest, quod
non vel lubentissime obire velit. Inter illos ple-
rique latrinas euacuant, alij culinariâ curant, alij
stabularios agunt, alij id genus similia exercent.
Qui Libyam incolunt, beluino etiâ viuunt mo-
re, literarum bonarumq; artium negligentissimi
atque ignari, furtis se prorsus atque rapinis de-
dunt. Nulla illis religio, nullę leges, nulla deniq;
vitæ regula, sed fuit ac erit semper vita illis mi-
serissima atq; infœlicissima. Nulla tam horrenda
excogitari proditio potest, quàm illi lucri causa
perpetrare nõ ausint. Totam vitam aut nequis-
simis negociis, aut venationib⁹, aut bellis transi-
gunt, neque calceos gestant, neque vestes. Nigri-
tarû regionis incolę beluino etiam viuunt mo-
re, à rationis vsu, ab ingenij dexteritate atq; ab
omni arte alienissimi, nihil omnino meliorem
vitam ducunt, quàm si nunquã inter feras aliud
quicquã præter sylvas vidissent. His numerosus
satis meretricum grex est, vnde & quam vitam
degant, facilè quis colligere poterit, nisi fortasse
aliquantò se melius habeant, qui famosiores vr-
bes inhabitant: hos enim paulò propius ad hu-
manitatem accedere, credibile videtur. Nec me
latet quàm meipsum dehonestem, quum talia
de Africa scribam, cui & vitæ initium & educa-
tionis meæ bonam partem debeo: verùm hæc in-
re nullam omnino purgationem quæro, præter

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

vn̄um illud historiographi officium, seriam v-
 bique in scribendo veritatem, quæ si cuiquam
 adulari videatur, in vicium vertitur. Ea me res
 omnes vti sunt enarrare cogit, nullo prorsus fu-
 co adhibito: quare hoc in loco lectorem roga-
 tum velim, hunc nostrum laborem ne lato qui-
 dem digito à vero discedentem, (quanuis nul-
 lus reperiaturn ornatus verborum, nullaque arti-
 ficij elegancia) ceu noua quædam benigno ex-
 cipiatur animo, ac quàm fuerit illis æquitatis stu-
 dium animusque prorsus infractus, ex iis faci-
 le ediscere poteris, quæ tribus verbis narraturus
 sum. Ferunt nostratem quendam iuuenem sce-
 lestum ac moribus corruptissimū propter quod-
 dam facinus fustuario adiudicatum. Postridie
 verò, vbi se negotio parauit carnifex, cognouit
 nebulo se ante aliquot annos carnifici amicum
 fuisse atque familiarē: quæ res non mediocrem
 spem addidit, fore, vt aliquantò mitius secum
 ageretur, quàm cum aliis non notis. Sed egre-
 giè sua spe frustratus, nihilo melius à carnifice
 acceptus, quàm si nunquā nouisset. Quare ini-
 tio miser ille de carnifice conquerens, Au mi
 germane, exclamat, quæ te iam crudelis agit fu-
 ria, vt non veterem agnoscas sodalitatem? Hic
 carnifex multo quàm antea atrocius fustigans:
 Amice, inquit, ego semper officij memor, nullū
 hac in re soleo misericordiæ dare locum: ac sic
 continuò fustigans, non prius ab officio quie-
 uit, quàm iudicis sententiæ satisfactū fuit. Ma-
 gnum æquitatis argumentum, cum in punien-
 do nullus omnino fuerit præcedentis amicitix

respectus. Hæc ego eam ob causam hoc loco inferere volui, ne illorum tantum vitia describēs, his adulari videar, quibus cum nunc mihi negocium est, aut præstantiam Afrorum solummodo enumerans, illorum in futurum mihi gratiam venari dicar, unde iam meapte sponte descui, vt aliquando tutior ad eos pateret recursus. Huius etiam argumenti & hanc quoque accipite apologiam: Auicula elegantissima atque naturæ tam insigni dote prædita, vt tam in mari inter pisces, quam in aëre inter aues degeret, *ἀντιπύριον* dicere potuisses, cum quodam die apud auium regem in ius vocaretur, vt annum solueret centum, mox de mutando elemento, deoque Rege illudendo cogitare cœpit, ac vnico volatu se ex aëris regione demittens, Oceano immerfit. Quod vbi pisces miraculū animaduertunt, continuo gregatim omnes accurrunt, aduenam salutant, ac quid causæ huc venerit, sedulo inquirunt. Mox auicula: An nō scitis, inquit, pisces boni, sic profum inuersum rerum ordinem, vt vix quis in aëris parte amplius degere securè possit? Noster si diis placet imperator iniquissimus, rabie nescio qua impulsus, membratim me lacerare iusserat, cum tamen nullam vnquam haberet sua aula auem, quæ adeo atque ego regiis per omnia fauerit commoditatibus. Quam postquam iniquissimam intellexi conspirationem, huc ad vos transmigraui. Quare vel angustus vsquam mihi hîc apud vos concedatur angulus, quo me plus fidei atque benevolentia apud exteros, quam apud conciuēs inuenisse affirmare queam. Hac

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

oratione piscibus persuasit, ac apud eos totum annum transegit, nemini vel obulum numerare coactus est. Quo peracto, Rex piscium sua quoque tributa exigere cœpit, ac tandem ad auiculam peruentum est. Auis porrò æquitatis eam esse regulam affirmat, vt unicuique quod suum est reddatur, seque omnia facturam, quæ fidissimo conueniunt subdito. Hæc dum loquitur, expansis alis subito se in altum tollit, atque ad superos redit. Sicque quotannis auicula vbi se regis exactionibus grauatum iri videt, elementum mutat. Nihil ex hoc Apologo inferre nunc velim, quàm homines omnes eam maxime regionem appetere, quæ minimum adfert damni atque incommoditatis. Quòd si Afros apud quosdam malè audire sensero, ego me ex Granata ortum affirmabo: sin autè Granatenses aliquo vicio notatos percepero, Afrum me profitebor. In hoc autem aliquantò Africanis magis adblandiar, quòd illorum tantum vicia magis nota atq; præcipua enumerabo, iis omnino neglectis quæ leuia videbuntur atque minima.

Ioannis Leonis Africani
 descriptionum Africæ rerumq; in
 ea memorabilium.

LIBER SECVNDVS.

Numeratis prima huius operis parte Africæ ciuitatibus, terminis, diuisionibus, iisq; maximè rebus quæ memoria dignæ videbântur: secunda hæc parte multò vberius, propius, copiosius atq; distinctius varias describemus prouincias, oppida, montes, situs, leges, ritus atque mores. Adeoq; nihil non tactum relinquemus, quod ad huius instituti intelligētiam vtcunq; facere videbitur. Sumpto igitur ab occidentali parte exordio, enar rationem eo vsque extendemus, dum ad Ægypti terminos peruentum fuerit. Partiemur autem hunc nostrum laborem in septem libros, quibus diis fauentibus & octauum annectemus, qui flumina, animalium genera, arbores, plâtas, fructus, stirpes, aliaque id genus lectu iucundissima complectetur.

¶ *Hea regio occidentalis.*

Hea Marocci regio ex Occidenti atq; Septentrione mari Oceano alluitur, ex meridie Atlantente terminatur, atque ex oriente flumine quod illi Effualo appellât, clauditur. Nascitur autem is fluuius ex iam dicto monte, tandemque delabitur in Tensistim fluuium, atque Heam à proximè sibi adiacente regione diuidit.

¶ *Hea situs atque descriptio.*

Est

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

E St hæc terra admodum aspera, saxosis montibus, umbrosis nemoribus & riuis vndique scaturientibus plena, inhabitatoribus tam copiosa atque opulenta, vt vix credere quis posset. Maximus illis caprarum atque asinorum numerus, verum non adeo magna ouium, bouum aut equorum copia est. Ingens his est fructuum inopia, non quod solum sit infrugiferum, sed hac in parte tam sunt rudes atque ignari, vt perpauci illic reperiantur, qui arborum culturam nouerunt. Quod ex eo facile mihi persuaserim: memini enim me apud quosdam rei hortensis peritiores satis bonam inuenisse fructuum copiam. Frumentum non tam illis copiosum est, quam sunt hordeum, millium, & panicum. Magna apud hos mellis affluentia est, quo ceu vulgariore cibo vescuntur, & quoniam quid cera valeat prorsus ignorant, eam eiiciunt ac negligunt. Reperiuntur & hic spinosæ quædam arbores, quæ fructum crassiores producunt, iis oliuis similem, qui nobis ex Hispania afferuntur: hunc illi eorum idiomate Argan appellat. Oleum inde conficiunt quod grauioris est odoris, tamen eo cibos condire, lychnoque pensili infundere solent.

Huius populi cibus atque victus.

H I ferè semper pane vescuntur hordeaceo non fermentato, quem libum dicas citius quam panem: coquitur autem in huiusmodi sartagine testacea, qualis est apud Italos ea quæ placentas tegere solet: neque adeo multos inuenias, qui pane vescantur furnaceo. Reperitur & apud hos insipidus quidam vilisq; cibus, qui
eorum

eorum idiomate Elhafid dici solet, atq; in hunc fere modum cōponitur: Farinam hordei in bulientem aquam iniiciunt, quam assiduò quodam bacillo circumuoluunt miscentq;, idq; tantisper dum iam abundè coctam vident. Deinde huic puli mensæ appositæ oleum quod apud illos nascitur infundunt, omnes illius familiæ ipsum catinum circumstando, non cochlearibus sed manibus ac digitis exedunt. Veris autem atq; æstatis temporibus iam dictam farinam lacte commiscent, & olei vice, butyrum iniiciunt: sumiturq; apud illos hic cibus non nisi inter cœnandum. Nam ientaculo hyemali, panis ac mel satisfaciunt: æstiuo autem tempore lac atque butyrum pani addunt. Solent præterea & carne elixa vesci, cui quidam cœpe, quidam fabas, non nulli etiam cōdimentum quoddam quod apud illos Cuscusu dicitur, addere solent. Nullus inter hos est mensarum aut mapparum vsus, sed matam quandam rotundam humi sternunt, quæ & mensæ & mappæ vicem apud rudem hâc gentem obtinere consuevit.

¶ Iam dictorum vestitus atq; ritus.

Horum maxima pars panno vestitur, qui ex lana ad straguli modum confici solet, eorum idiomate Elchise nuncupatur, lo-dices esse dicas, quibus Itali lectos supersternere consueuerunt. His inquâ pannis sese inuoluunt, deinde nō medium, sed nates laneo quodam cingulo circundant. Est & apud hos pannicellum quoddam palmorum longitudine decem, latitudine verò duorum in vsu, quo solent caput ornare:

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

nare: hoc ferè ex iuglandium radicū succo tingitur, aptaturq; capiti in hunc modum, vt superior pars semper nuda remaneat. Pileum nemo gestat nisi sit senex aut vir doctus, si q; tamè reperiatur docti: estq; hic pileus duplicatus atq; rotundus, eius propemodū figuræ, qualis est quorundam in Italia Medicorū. Rarò admodum in his regionib. subuculas inuenias, quod eā ob rē facile euenire crediderim, quòd aut linū nō illis pueniat, aut si prouenit, nō est qui texendi telam artem calleat. Illorū sedilia nihil aliud q̄ storeæ quædā pilis iunisq; intertextæ. Lecti vice culcitram quandam habent pilosam, quarū quædam decē vlnas longitudine, quædam etiā plus, quædam minus occupāt, quin & quædam viginti vlnarum reperias, nunq̄ verò longiores: harum pars vna lectus est, reliquæ verò linteaminis atq; straguli loco vtūtur. Verno semper tempore parte quæ pilosa est corpus tegunt, aliquantò enim plus caloris adfert: æstate verò villosa illa parte reiecta, atq; culcitra inuersa, alterā malunt. Puluinaria ferè ex huiusmodi tela vili atq; aspera cōficiunt: qualis ea est quæ nobis ex Albania aut Turcia equis tegēdis adferri solet. Illorū mulieres vt plurimū facie denudata incedunt, hæc vasculis ligneis tornatilib. vtūtur: catini verò ceteraq; culinæ vasa, vt plurimū fictilia sunt. Hoc indicio facilè internoscas quis vxorē duxerit, & qui non: quòd qui nō duxit, barbam radere solet, quā post matrimonium initum prolixiorem gerunt. Habet hæc regio non multos admodum equos, verùm eos adeò agiles, vt nō felis his velocius mōtes illos transuolare possit. Nulli
illis

illis adhibentur calces, solentq; huius regiones coloni equis tantum atq; asinis arare. Magnam hic inuenias ceruorum, capreolorum, atq; leporum copiam: at nulla illis venatio placet. quæ res, credo, facit, vt multo copiosiori numero reperiantur. Id autem omnino mirum videri potest, quod quum multi hic vbiq; reperiantur riuli, rariori tamen numero sunt molæ: verum id ex eo sequi credibile est, quod quælibet ferè domus suam habeat molam ligneam, quam eorum mulieres manibus agere consueuerunt. Hic neq; artes neq; literæ locum aliquem habent: nisi forte aliquot reperiantur qui aliquam sibi legis notitiam polliceantur, cum præterea virtutis ne umbra quidem inter hos reperiri possit. Nullus apud illos medicus, nullus omnino chirurgus alicuius eruditionis aut gratiæ. Quod si quando aut morbus aliquis, aut aliqua vrget necessitas, mox illi hominibus perinde atq; Itali equis cauteria addunt. Chirurghi tamem aliquot apud illos inueniuntur, qui circuncidendorum puerorum curam tantum gerunt. Non conficitur apud illos sapo, sed eius loco cineres vsui sunt lotricibus. Perpetuum apud illos est bellum, sed intestinum, adeo vt nullos præterea populos bello lacestant. Quod si cuiquam peregrè proficiscendum est, hic alterius partis vel scortum, vel uxorem, vel religiosum aliquem suæ viæ comitem assumere cogitur. Iustitiæ nullus plane inter eos cultus, idq; præsertim ijs in motibus, qui principe ac duce omnino destituti sunt: quin & huius regionis nobiliores, qui intra ciuitatis alicuius muros habitant, vix populo aliquod ius, aut regulam aliquam præscribere audent, tanta est horum vbiq; insolentia.

Horum

Horum ciuitates exiguo sunt numero, at multos habent pagos, vicos, atq; castra munitissima, de quibus postea suo loco copiosius atque vberius, Deo fauente, dicemus.

¶ *De Tednesta Heæ ciuitate.*

TEdnestam ciuitatem antiquissimam condiderunt Africani in planicie amœnissima atque amplissima, quam altissimo muro ex lateribus atque creta circumdederunt. Est & riulus qui ex vrbe defluens huius fossæ aquam prebet. Aliquot hîc reperias mercatores, qui pannum venalem habent, ex quo huius incolæ vestes sibi conficere consueuerunt. Venit & apud hos quoddam telæ genus, quod illuc ex Lusitania aduelitur: cæterû artifices nullos admittunt, præter sutores, sartores, fabros, atq; aurifices quosdam Iudæos. Nullum habet hoc oppidum diuersorium, nullumque hypocaustum, aut ænopoliû: quod si quis mercator huc appulerit, ad notum aliquem se cõferat necesse est: si verò huiusmodi nõ occurrat, fortiuntur inter se nobiles, quisnam ignotum hunc mercatorem hospitio excipiat: adeò vt nemini quamuis Barbaro hospitium desit aut humanitas, quin & exteros splendide atq; honorificè semper accipere solent. Qui autem hospitio exceptus fuit, in digressu suo hospiti munus aliquod in gratitudinis signum dare cõsuevit, quò gratior illi in posterum pateat reditus. Si verò huiusmodi advena non fuerit mercator, huic fas est quam velit ipse eligere magnatis domum, nulli astrictus dono aut hospitij pensitationi. Quod si denique

men-

mendicus aliquis illac transeat peregrinus, huic mox apparatus cœna in quodam Xenodochio, quod pauperibus tantum exstructum, publico fouetur ære. Urbis medio vetustum templum visitur sumptuosum & inusitatae magnitudinis, iis temporibus erectum putant, quo Marocci Rex apud eos rerum potitus est. Habet porro templum medio sui loco ingentem quandam cisternam, multos præterea sacerdotes, atque id genus homines, qui eius curam habent, ac rebus necessariis prouident. Reperiuntur hic passim & alia permulta templa, quæ etsi angusta, nitidissima tamen sunt, atque optimè exulta. Iudæi in hac urbe ædeis plus minus centenas possident, quæ nullum prorsus annum exsoluunt tributum, nisi quod nobilibus quibusdam, quos sibi quisq; maxime fauere intelligit, munusculum subinde mittit, quod amicitiam foueat, augeatq; estq; maxima urbis pars Iudæis referta. Horum sunt monetariæ ædes, nummumq; cudunt argenteum, cuius Asperi (sic enim illi vocant) centum ac septuaginta, vnciam vnâ pendent, ei monetæ persimiles, quæ apud Hungaros in vsu est, nisi quod hæc quadrata cuditur, Hungarorum autem non ita. Illorum incolæ ab omni tributo annuoq; censu liberi sunt; si quibus tamen in publicum aliquod ædificium aut alium quemuis sumptum pecuniis opus fuerit, mox conuocatur populus, ac quod cuiusque vires ferunt, id illis in promptu numerandum est. Ruinam passâ hæc ciuitas anno Mahumetes. 1918. Quo tempore illorum ciues omnes ad montes confugere, indeq; Maroccum se contulerunt. Huius

F   autem

autem rei hanc rationem enumerant: Audierant incolæ vicinos Arabes cum Lusitanæ Ducibus (qui tum temporis Azafam occuparant) fœdus iniisse, pollicitosq; se oppidum in Christianorû ditionem tradituros, quæ res inhabitatores adeo deterruisse dicitur, vt illi protinus fuga salutem quaerierint. Memini quoque me hanc ciuitarem omnino euersam vidisse, muros solo æquatos, ædificia deserta, nihilque in iis præter cornicum aliarumve auium nidos tum temporis videri potuit. Fuit hoc anno. 920.

¶ *Teculetum Heæ oppidum.*

Habet Tednesta vicinum sibi ex Oriente oppidum, quod octodecim ab ea miliarium spacio, ad cuiusdam montis radices situm est, Teculetû illis appellari consuevit, domosque circa mille obtinet. Huic contiguus est quidam riuulus, qui ex vtraq; parte hortos amœnissimos, omniscq; generis arbores habet. Multi intra huius vrbis muros putei reperiuntur, e quibus aquam limpidissimam atq; dulcissimam hauriunt. Egregium hic eminentissimûq; templum conspicitur; quatuor item pauperû Xenodochia, atque vnum religiosorum monasterium. Incolæ multò ditiores habentur, q̄ qui Tednestam inhabitant: quod facile ex eo quis colligere poterit, nam portum celeberrimum habent ad mare Oceanum, mercatoribus Goz vulgò appellatum. Magna reperitur apud illos frugum atque leguminum copia, quæ ex fertilissimis illis circumiacentibusq; agris proueniunt. Solent & hi ceram mittere in Lusitaniâ: magnaq; illis est in vestitu

& equorum apparatu cura. Quo tempore apud illos agebam, repperi nobilem quendam qui in eorum Conciliis primum obtinebat locū: huius officium erat, cum de tributo, quod singulis annis Arabibus exsoluebatur, tum etiam de pace inter Arabes atque suos ciues curare, si qua esset inter eos orta dissentio. Ingentes sibi hic collegerat diuitias, quas amicis parādis potius q̄ scriniis augendis collocari maluit: in pauperes munificentissimus, in omnes suos ciues largissimus, atq; fautor cādidissimus, adeo vt nō immeritō illum omnes ceu patrem atque tutorem optimum venerarentur. Cuius etiam rei ipse ego periculum feci; qui non vulgariter, sed miris admodum ab illo exceptus modis, aliquandiu apud eum commoratus sum, variasq; in illius ædibus de Afrorū rebus gestis historias legi. Cecidit vir ille probus vnā cum filio in quodam prælio, quod cum Lufitanis gessit: idq; anno secundum nostram computationē. 923. Christi verō anno. 1514. Post hæc, ciuitatem euersam, populi partem in fugam reductam, partem captiuam, ac reliquā ab hostibus interfectam intelleximus, quæ omnia multo copiosius enumerauimus in eo libello, qui de Africanis rebus, nunc recenter excusus, in lucem editus est.

¶ *De Hadecchite Hæc oppido.*

H Adecchis ciuitas in planicie sita, octo miliaribus ad Meridiem à Teculetho distat: focos numerat septingētos: huius murus ex viuo lapide, ac ex eodē constructa totius vrbis templa atque domus. Vrbis medio amplissimus

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

est fluvius, qui vtrinque multas vites atque pergulas habet. Multos reperias artifices Iudæos, vestitus illis sic satis decorus: equi habiles: mercaturam vt plurimum exercent; nummum cudent, suntque apud illos singulis quoque annis nundinæ, ad quas vicinæ nationes conuenire solent. Magnam apud hos inuenias armentorum, lanæ, butyri, olei, ferri, & panni copiam; durantq; illis nundinæ dies quindecim. Mulieres forma præcellentes, candidæ, obesulæ, venustæ, atq; imprimis elegâtes. At viri beluino prorsus sunt animo, adeoq; zelotypia laborant, vt si quem cum vxore confabulantem reperiant, cõfestim interficiant. Nullus apud hos qui ius dicat, nullus eruditus qui inter ciues Magistratus pro dignitate distribuat; solus is suo arbitrato regit, qui diuitiis cæteros antecellit. In his quæ ad religionem pertinēt, sacerdotes habent administratos. Neque tributum aliquod, neq; annum exsoluunt censum, quemadmodum nec illi, de quibus iamiam diximus. Hic à quodam sacerdote, ingenio mihi liberali, hospitio exceptus sum, qui & carminib, Arabicis admodum sese oblectabat. Quãobrem splendide ab eo exceptus, prælegi illi de eadem re opusculum: quæ res fecit, vt non nisi amplissimis onustum munerib, à se discedere sit passus. Maroccum hinc me contuli. Post hæc audiui & hoc oppidum similiter à Lusitanis excisum, omnesque incolas ad proximos montes confugisse, Anno .922. hoc est, eodem quo patriam, visendi studio, reliqui, Anno qui erat à Christo nato . M . D . X I I I .

¶ *Ileusugaghen Hæa oppidulum.*

AB Hædecchite Meridiein versus octo distat miliaribus, in iugo excelsi cuiusdam montis situm: focos numerat circa quadringentos: infimū collem alluit paruus amnis. Nusquam hortus reperitur, nulla omnino arbor à qua fructum aliquem expectent: cuius hæc, ni fallor, ratio est, quòd horum incolæ adeò sunt ignaui atque inertes, vt nihil præter hordeum & oleum curent. Omnibus anni temporib⁹ nudis incedunt pedibus, ditiores calceos ex camelino aut bubulo corio gestare solent. Continuum cum vicinis bellum gerunt, idque tanta cum sanguinis effusione ac hominum strage, vt canes magis quam homines appellados dicas. Nullum apud hos iudicium, nullus sacerdos, nullusq; legis peritus, qui aliquem vitæ modum, quive reipub. inter eos cõstituat: quare nec iustitiæ nec probitatis vllus eis est cultus. Nihil omnino fructuum producunt montes illi: magnam habent mellis copiam, quo omnes incolæ vesci, finitimisq; nationibus diuendere solent. Et quia ceræ nullum nouerunt vsu, eam cum reliquis mellis excrementis eijciunt. Habet hoc oppidulum angustū facellum, centum vix hominū capax, quo tamen ita infrequentes cõueniunt vt ampliore illic nõ sit opus, tantus est his religionis atque pietatis neglectus. Quocunq; foris se conferant, pugionem, quidam etiam hastam gestant: neque raro audias apud illos ciuem aliquem interfectum. Nihil his excogitari potest sceleratius, nihil proditionis atque omnis nequitie amantius.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Memini me quondam cum Serifo iter illuc fecisse, qui & Hææ sibi vendicat imperium, idque quò dissidium inter eos componeremus: dictu enim incredibile, quàm acre illie cùm ob homicidas tum ob latrocinia atq; furta, bellum exortum erat. At quia Serifus nullos secum adduxerat Legisperitos, nullos item qui dissidia componerent iudices, voluit me pro virili id munus suscipere. Mox gregatim accurrunt oppiduli ciues; hic vicinum octo ex sua cognatione interfecisse docet, ille còtrà ex suis decem necatos queritur, atque ob id factum aliquot pro veteri consuetudine aureos sibi numerari cupit. Hic sibi aureos exolui debere asseuerat, quòd decem sint ex sua familia interfecisti, cùm ille ex alterius octo tantum cæde affecerit. Ad quod, iure id factum respondetur, eò quòd fundum quendam patrum, sibiq; ex hæreditario iure debitum, vi atq; iniuria eripere studuerat, verum suos inuitis legibus & æquitate solùm vindictæ cupiditate obrutatos. Eiusmodi nugis trásgitur totus dies, neq; ullus dabatur interim dissidia finiendi modus. Circa medium noctis vidimus magnam in foro turbam concurrentem, tantaq; sanguinis effusione atq; strage dimicantem, vt neminem tam atrocem putem, qui non serio exhorrescat. Quamobrem sibi metuens Serifus, ne quid prodicionis aut còspirationis lateret inter scelestissimos nebulones, mox satius illinc migrare existimans quàm huius actus finem expectare, hinc Aghilinghigilum profecti sumus.

¶ *Teigentum.*

Teij-

T Eijcutum item oppidulū in planicie ab
 Ileusugagheno Occidētem versus decem
 distat miliaribus: familias numerat plus
 minus trecentas. Murum habet ac domus late-
 ritias: incolæ agrorum curam gerunt: solum hor-
 deo fecundissimum, vix aliud semen recipit.
 Hortos amēnos & spaciosos habent, vitibus, fi-
 cubus, & persicis cōlitos: Capras innumeras pos-
 sident. Multi hīc passim leones, à quibus non
 mediocri afficiuntur incommodo: sequunt enim
 indies cū in capras, tum & in cæteras eius re-
 gionis pecudes. Nos cū in hanc terram inci-
 dissemus, ob hospitij inopiam ad quandam do-
 munculam diuertimus, quæ vetustate ruinā mi-
 nabatur: equis de pabulo abūdē prospectis, fores
 lignis & spinis quā fieri potuit curiosissime,
 occlusimus: Quæ dum à nobis geruntur, mensis
 erat Aprilis, quo tempore ingens illis est æstus.
 Quare nos in summū domunculæ ascendimus
 locum, quò magis aëri inter dormiendum ex-
 positi essemus. Circa medium noctis, sensimus
 duos insignis magnitudinis leones, q̄ huc equo-
 rum odore allecti, senticosum illud munimentū
 ab ostio submouere conabantur. Equi verò ter-
 rore commoti, talem hinnitum atque strepitum
 edebant, vt omnino vereremur ne inualida ca-
 sula corruente, nos leonibus ientaculo futuri es-
 semus. Post hæc vbi iam auroram sensimus, mox
 equos sternimus, atque inde ad eum locum nos
 contulimus, vbi principem cum exercitu adesse
 sciebamus. Non longo post hæc tempore sub-
 sequutum est oppiduli excidium. Bona ciuium

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

pars occisa, reliqui à Lusitanis capti, in Portugalliam abducti sunt. Hæc autem Anno. 920. gesta, à Christo nato .1513.

¶ *Tesegdeltum Hæc oppidum.*

Tesegdeltum sic satis amplum familias habet plures octingentas, in summitate excelſi cuiusdam môtis ſitum, altiffima rupe ceu natiuo muro cingitur: diſtat aut à Teijeuto meridiem verſus, miliarib. duodecim, habetq; ſub ſe fluuium, cuius nomen memoriæ excidit. Horti apud illos amœniſſimi, omniſque generis arboribus feraciſſimi, iuglandibus conſiti. Incolæ ditiffimi, equorum magna illis affluentia, nullumq; Arabibus tributum exoluere coguntur. Continuum hiſ cum Arabibus bellum, nõ ſine maxima vtrinque ſanguinis effuſione atque hominum ſtrage. Solent vicinioreſ pagi & vici eò quicquid grani habent deferre, ne ab hoſtibus quotidie incurſiones facientibus, ſpolientur. Ciues humanitatis atque ciuilitatis amantiſſimi, à nullis ſe neq; liberalitate, neq; erga exteroſ munificentia ſuperari ſinunt. Habet quælibet vrbis porta ſuoſ cuſtodeſ, qui ingredienteſ humaniſſimè excipiunt, atque num quem habent illic amicum aut notum ſciſcitantur. Quòd ſi nemo ſit, in egregiũ aliquod hoſpitiũ deducunt, atq; pro dignitate acceptũ dimittunt: quicquid ſumptuſ fuerit, non ex hoſpitiſ ſed ex publica penſatur pecunia. Laborant & hi quidem zelotypia, ſed fidei atque promiſſi obſeruantiffimi. Eſt in ciuilitatis medio templum elegantiffimum & ornatiffimum, quod ſuoſ habet ſacerdoſeſ atque

mi-

ministros. Et quò apud illos ius summa æquitate administretur, iudicem habent apprimè doctum, qui omnium totius Reipub. rerum (criminalibus tantùmmodo exceptis) curam gerit. Campi in quos sementem iacere solent, per montem sunt dispositi. Ad hos quoque vnà cum Serifo profectus sum Anno. 919. qui Christi fuit millesimus quingentesimus decimus.

¶ *Tagtessa civitatis descriptio.*

TAgtessa antiquissima ciuitas figura rotunda, in summitate montis sita: cuius cliuus flexuosos gradus habet, ipsi montis faxo incisus. Distat à Tesegdelto miliaribus plus minus quatuordecim. Ad huius montis radices præterfluit fluuius, ex quo Tagtessanæ fœminæ aquam hauriunt, neq; alium habent incolæ potum: tametsi à Tagtessa sex ferè miliarib. distat, tamen si quis è ciuitate prospiciat, sesquimiliare vix abesse videtur. Est porrò via angusta quæ ab vrbe gradibus rupi incisis ad eum ducit fluuium. Huius ciues direptionibus, furtis, rapinis, & perpetuo cū vicinis bello gaudent. Nullus illis ager, nullum pecus, præterquam in hoc monte: aprorum maxima illis copia: equorū verò tantainopia, vt vix vnum in hac ciuitate quis reperire posset. Adeò difficile per eorum regionem patet iter, vt nemi:nem transire sinant, nisi fide publica exhibita. Ego cū apud eos agerem, magna regionem illam inuaserat locustarum copia, quas in tantum creuisse affirmare ausim, vt spicas, quæ tum temporis maturitatem attigerant, multis partibus excederent: adeò vt ipsa soli super-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

perficies locustis planè tegetur. Idque Anno
. 919. qui Christi fuit. 1510.

¶ *Eitdeuetum.*

A Tagtessa Meridiem versus miliaribus cir-
citer quindecim distat & aliud oppidū,
Eitdeuetum vocant, loco eminentiori,
in planicie tamē exstructum. Familias numerat
plus minus septingentas: habetq; sui medio fon-
tes limpidissimos atque frigidissimos. Cingitur
oppidum rupibus vndiquaq;, & nemoribus va-
stissimis. Omnis generis artifices Iudæos hīc re-
perias: neque desunt qui primos huius incolas
ex Dauide prognatos asserant: verū vbi eam
regionem Mahometes occupasset, etiam populi
fidem iisdem temporibus immutatam dicunt.
Multos hīc videre licet Iuris peritissimos, qui le-
gum ac decretorum summam ad vnguē tenēt:
memini enim me quendam apud illos proue-
ctissimæ ætatis hominem vidisse, qui magnū
eorum idiomate conscriptum volumen prom-
ptissimè recitabat, Elmudeuana vocabant, hoc
est, totius Iuris corpus. Diuiditur id volumen in
tres tomos, in quibus quæ difficiliōres sunt quæ-
stiones explicātur: tum etiam cuiusdam autoris
(Melic appellant) in easdem consilia. Forū dicas
iudiciale, in quo quicquid inter ciues atque vici-
nas ciuitates dissidij exoriri potest, continuò de-
ciditur ac sedatur. Neq; solum ea attingunt, quæ
ad Remp. attinent, verū etiam quæ ad religio-
nem & fidem spectant: quanquam in crimina-
libus non admodum illis à populo fides habeat-
tur, neque etiam hac in re magni fit eorum eru-
ditio.

ditio. Cùm apud hos agerem, diuersabar apud quendam caulidicum, virum eruditissimum, qui vt suum hospitem lautius exciperet, multos secum ad cœnam suæ farinæ doctores conuocari iusserat. A cœna verò, multæ (vt fit) in medium allatæ sunt quæstiones: ac inter cæteras rogatum est, Num vendere quis eum posset, qui à quoquam populi cõmodo nutritur. Erat inter eos senex quidam barba vultuque verendus, cui omnes multum tribuebãt honoris, hunc eorũ lingua Hegazzare vocitabant. Quod nomen vbi iam ter quatèrve audiuissem, ex cõuiuis illius nominis veram etymologiam mihi dari cupio. Illi Lanionem significare affirmant: nam, inquit, quemadmodum lanio singularum partium anatomiam probè nouit, sic senex ille nodos omnes difficilesq; Iuris quæstiones optime soluit explicatq;. Horum vita miseris atque calamitatibus obuoluta, cibus illis panis hordeaceus, oleum arcticũ & carnes caprinæ. Nullum nouerunt frumenti vsum: fœminas habet forma præcellentes, coloris non aspernandi: viri validi atq; robustiores, pectus fere omnes pilosum habent, insignis liberalitatis, at zelotypiæ morbo addictissimi.

¶ *Culeihat Elmuridin, quod Latinis rupem discipulorum sonat.*

EST arx in iugo excelsi cuiusdam montis exstructa, habetq; vtrinq; & alios eiusdem fere altitudinis montes, qui rupibus ac vastissimis syluis cinguntur. Nullus ad arcem accessus, præter anguitam quandam semitam ex altero montis latere. Ab altera parte rupes altera verò

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

verò Tefegdelti promiōtorium ad sesquimiliare vicinum habet, distatq; ab Eitdeueto miliaribus fermè octo & decē. Nostris temporib. à quodam Apostata (Homar Seijef vocabant) exstructa est: qui primū populo à concionibus, nescio quid nouæ legis innumeris, quos in suam sententiam traxerat, discipulis pponere conatus est. Hic vbi se tantū apud suos profecisse vidisset, vt ab his pro semideo propemodum haberetur, ex cōcionatore versus est in atrocissimum tyrannū, stetitq; eius imperium annis duodecim. Hic qdem ruinę totius eius puinciæ causam dedit. Tandem ab vxore interfectus, quòd cum filia, quā ex alio marito susceperat, rem habere conuictus esset. Tum demum apud omnes illius detecta est peruersitas & nequitia: nullam enim nec legum, nec probitatis cognitionem habuisse perhibetur. Quare non multis ab huius obitu diebus, omnes regionis incolæ collecto vndique satellitio, cunctos ipsius discipulos, falsæq; fidei sectatores interfecerunt. Relictus tamen est Apostatæ nepos, qui postea in hac arce conspiratorū vim totum annum pertulit atque repulsi, adeò vt illis ab incepto desistendum fuerit. Idem & in hunc vsq; diem Heam & viciniore incolas perpetuo vexat bello, ex rapto furtoq; viuit, quare & aliquot secū habet equites, qui viatores obseruēt, & infestent, quiq; nunc armenta, nunc homines captiuos abducant. Nec illi sclopettarij desunt, qui viatores quamuis longinquos (distat enim ab eo loco via publica integro ferè miliari) non parum timoris incutiant. Verū tam acri eum persequuntur omnes

omnes odio, vt ne latum quidem pedem extra montem feminare aut dominari possit. Hic aui sui corpus in eadem arce honorifice sepeliri curauit, eumq; ceu Diuum quendam à suis adorari patitur. Parū abfuit cū quodam die illuc preterirem, quin sclopi ictu interfectus fuerim. Huius auunculi vitam, fidem, atque mores, ex quodam illius discipulo probè didici, ac in quodam de rebus Mahumeticis compendio copiosissimè depinxi.

¶ *Igilingigilum Heæ oppidum.*

EST præterea & oppidulum in mōte ante aliquot sæcula ab Africanis exstructū, Igilingigil incolæ nominant: distat ab Eit-
deueto Meridiem versus circiter sex miliaribus, familias habet ferè quadringentas. Multos hinc inuenias artifices, rebus tantum necessariis vacantes, vt sumptū sibi inde comparent. Horum ager hordeo fertilissimus, mellis atq; olei arganici magna apud hos copia. Angustissima ad hanc urbē ducit via, idq; ex vna tantummodo mōtis parte. Est porrò adeò ardua atque difficilis, vt non nisi maximo labore illac ascendere equi possint. Incolæ omnes validissimi, armisq; exercitatissimi, perpetuum cum Arabibus bellum gerūt, verūm faustissimo vt plurimū Marte, idque propter locum natura situque munitissimum. Hac gente liberaliores inueniri vix vlli possent. Vasis fictilibus conficiendis pariter se omnes exercent, quæ nusquam finitimis in locis formari existimo.

¶ *Tefethne Heæ portus atque emporium nobilissimum.*

Ad-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

A Diacet mari Oceano vrbs, quæ & situ & opere munitissima est, Tefethne vulgò nominant: distat ab Igilingigilo miliaribus circiter quadraginta Occidentem versus. Hanc à quibusdam Africanis exstructâ volunt, atq; focos numerare sex centos aut eo amplius. Hic naues mediocres satis tutas habet stationes; solent autem illuc Lusitani cõfluere mercatores, qui ceram pellesque caprinas inde auhunt. Nihil illi agrorum præter quosdam hordeo feracissimos montes obtinent. Habet hoc oppidum vicinum quendam riuulum, in quem se naues aduersa tempestate tutò recipiunt. Huius murus ex candido elaboratoque lapide & lateribus constructus est, annumeratur & apud hos annuus census: verùm quicquid redditus est aut emolumentum, id in solidum ciuibus ex æquo distribuunt, nempe qui armis apti inueniuntur. Neque hîc sacerdotes neq; iudices desiderabis, atqui ad illos nihil de homicidiis aut huiusmodi criminibus inquirere quicquam pertinet. Quòd si interfecti aut vulnere affecti affinis quispiam illi occurrat qui vel interfecit vel vulnus intulit, illico ad talionis penam, nullis adhibitis iudicibus vocatur: quod si id nõ fiat, ab illorum consortio per septem continuos annos segregatur: quibus transactis, reus defuncti affinibus aureis exolutis, in gratiam recipitur & inter ciues annumeratur. Huius loci omnes incolæ candidissimi, amicitie atq; adeò humanitatis studiosissimi, plus exteris quàm conciuibus fauent, Amplissimum atq; ditissimum habent xenodochium, tamen si
 qui

qui isthic agunt, vt plurimum in ciuium ædibus diuersentur. Viximus & nos apud eam gentem cum Seripho principe tribus diebus, qui quidem totidem mihi annis constare visi sunt, cum propter pulicum incredibilem multitudinem, tum propter vrinę atque caprorum stercoreis fetorem nulli ferendum. Habet enim quilibet ferè ciuis copiosum caprarū gregem, quas interdum ad pascua adigunt, noctu aut per totam domum, imò & ad cubiculi ostium ferunt.

¶ *Ideuacal populus qui Atlantis montis priorem occupat partem.*

E Numeratis hæcenus omnibus Heæ ciuitatibus quæ memoratu dignæ videbatur, visum est & hoc loco montes omnes annectere, ne quid huic nostro labori deesse videatur, quod lectorem oblectare posset. Maxima igitur huius populi portio montes occupat, atque inter hos nonnulli Ideuacal (sic enim nominantur) eam Atlantis partem inhabitant, quę ab Oceano Orientem versus ad Igilingigilum vsque extenditur, hæc Heam à Susa dirimit. Huius montis latitudo trium dierū itinere constat. Tefetnę enim, inde hic mons in Septentrione initium habet, tantum à Messa (quod oppidum montem in Meridie terminat) distat, quantum ego equitando tribus potui conficere diebus.

Qui regionem hanc æquę atque ego nouerit, mihi facile testis erit, quàm nõ sit incolis destituta, & quàm multa passim reperiantur rura. vescuntur carnibus caprinis, hordeo atq; melle.

Ne-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Neq; subuculas gerunt, neq; alias vestes sutiles, eò quòd nemo inter eos sit, qui aut acum, aut eius aliquè nouerit vsus: quicquid verò vestium habent, id nodo quodam ex humeris dependet. Horum mulieres annulos argenteos auribus addunt, quædam tres, nonnullæ plures. Fibulas habent argenteas tantæ magnitudinis, vt vnciam vnâ quælibet pendeat, his vestes in humeris cõiungunt, ne decidant. Gestant & digitis atque tibiis annulos argenteos nobiles atque diuites, qui verò tenuioris sunt fortunæ, ferreos duntaxat aut ex aurichalco cõfectos. Habet & hæc regio equos aliquot, eosque tam pusillos tantęque velocitatis, vt nõ immeritò quis eos miretur. Innumeros hîc reperias capreolos, lepores atq; ceruos, nec tamen illorum quisquam est, qui venationi studeat. Innumeri hîc fontes, innumeræ vbiq; arbores, ac inter eas iuglandes numero excedunt. Maxima illorũ pars Arabum viuit more locumq; subinde mutant. Pugionibus vtuntur latis & incuruis: enses vero crassitudinis falcium, quibus fœnum demetimus. Si quando illis est belligerandum. 3. aut. 4. gestant venabula. Nullus toto hoc monte, neq; iudex, neq; sacerdos: nullumque templum reperitur. Eruditio tam illis incognita, vt neminẽ habeant qui eam colat aut amplectatur. Omnes nequissimi, sceleratissimi, atque omnibus flagitiorũ generibus deditissimi. Seripho me præsentẽ nunciatũ est, hanc montis plagam viginti millia armatorum, si quando res postulat, annumerare posse.

¶ *Mons Demensera.*

Est

EST & hic mons Atlantis pars quædam à prædicto monte exordium sumens, distenditq; sese ad orientem Solem per miliaria plus minus quinquaginta, ad montem vsq; Nisifam, in Maroccenorum regione. Diuidit autem bonam Hæ partem ab ea regione quam antea nomine Sus appellauimus. Non procul hinc ad Susam itur. Incolis abundat, verùm barbaris, moribusque planè beluinis. Equorum magna hïc est copia: frequens gerunt cum vicinis cæterisq; Arabibus bellum, e quibus neminem intra sui regni fines ingredi patiuntur. Nulla hïc neq; oppida, neq; arces: multos habent pagos & tuguria, quò se ditiores recipere solent. Nobilium magnus vbique numerus, quibus & reliqui optimè parent. Ager hordeo atq; milio fœcundissimus. Fontium magna hïc passim reperitur copia, qui per totâ eam prouinciam sparsi, in eum tandem fluiuium prolabuntur, qui eorû lingua Siffaia nuncupatur. Vestitus, sic latis cultus: ferri item maxima copia, quod inde in cæteras exportatur nationes, estque gens ea ad rem plus satis attendit. Innumeri hïc reperiuntur Iudæi, qui sub Principe aliquo stipendia merent, suntque continuo in armis: hi à cæteris Iudæis Africanis hæretici reputantur, dictiq; sunt eorum lingua Carraim. Excelsas habent buxos atque lentilcos, præterea & iuglandes proceras. Nuces argano (sic fructum vocant) addere solent, atque ex hac commistione oleum plus satis amarum exprimunt, quod illi quibuidam eduliis, lychnoque pensili infundere solent. Ex multis huius regionis magnatibus in-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tellexi, posse apud hos aptissimorū militum reperiri ad viginti quinque millia. Mihi è Susa redeunti, propter quasdam à Seripho principe traditas literas, maximos exhibuerūt honores: nec me (quò suum erga Seriphum animum declararent) nò nisi amplissimis donis atq; muneribus dimiserunt. Id accidit Anno .920. qui à Christo nato fuit M. D. XI.

¶ *Mons ferreus, qui à Gebelehadib
vulgò appellatur.*

NON est hic mons Atlantis pars dicendus, initiū enim habet ex Septentrione ab Oceano: distendit sese Meridiem versus ad fluvium vsque Tensittum: Heam autem à Duccala atq; Marocco diuidit. Incolæ Regraga dicuntur. Vasta hic vbique solitudo, fontes limpidissimi, mellis atque olei arganici vbertas magna, frumenti leguminumq; penuria, nisi id sibi ex Duccala adferri curarent. Rari hic diuites, sed omnes religionis obseruātissimi, veraq; pietatis cultores studiosissimi. In huius montis iugo multos reperiās heremitas, qui fructib. tantum modo quarundam arborum & aqua vescuntur. Est ea gens fidissima pacisq; amantissima. Si quis in furto, aut alio quouis maleficio deprehensus fuerit, per aliquot cōfestim annos in exilium mittitur. Mira inter eos simplicitas, adeò vt quicquid ab heremitis factitatū viderint, ceu miraculū quoddam admirentur. A vicinis Arabibus crebris infestantur incursionibus, quare gens pacis studiosissima, annum numerare censum, q̄ bellum gerere mauult. In hos Fessæ Rex Mahumetes castra mouit

mouit, adeò vt hi relicta patria ad montes fugere coacti sint. Monticolæ verò, Mahumetis adiuti copiis, Arabes fuderunt, adeò vt interfectorù tria millia & octuaginta equi ad Mahumetè deducti sint. Monticolæ ex eo tempore propter bellum feliciter gestum, ab omni tributo liberi remanere. Hæc cum ita gererentur, regi stipendium merebam. Id autem Anno .921. hoc est à Christo nato, M. D. XII. Solent vbi bellum aliquod suscipiendum est, duodecim millium armatorum exercitum educere.

¶ *Susa.*

Nunc se mihi regio Susa offert Meridiem versus, vltra Atlantè regni Hææ è diuerso posita, hoc est in extrema totius Africae parte. Ex Occidente initium habet à mari Mediterraneo, in Meridie deserto arenoso clauditur, ex Septentrione Atlante atque extremo Hææ oppido terminatur. Occidens verò eam regionem magno illo fluuio, qui à regione nomen accepit, còcludit atq; finit. Sumpto igitur ab Occidente exordio, eas omnes ciuitates, eaq; loca enumerabimus, quæ memoratu digna videbuntur.

¶ *Messa.*

Tria nõ procul à mari Oceano ab antiquis Africanis condita sunt oppidula, ad mille passus ab inuicè distantia, eodem ipso loco quo Atlas initium habet: his omnibus idem nomen Messa indiderunt, estq; illis ex lapide candido murus. Fluit inter eas latus quidam fluuius, quæ Sus illorum lingua appellauere: hic æstate tam aquis destituitur, vt nullo periculo facilè quis eũ

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

pedes permeare liceat, Verno tempore non item. Habent tum quidem nauiculas quasdam, verum non huic flumini aptas. Situs autem harum urbium locus est palmis fecundissimus, neque alias ferè habent diuitias, quanquam dactyli illi non magni admodum sint valoris, non enim in annum vnum seruari possunt. Incolæ omnes agriculturam exercent, idque mensibus præsertim Septembri atque Aprili: illis augetur fluuius. Maio verò mense fata maturitatem pertingunt. Quòd si duobus illis mensibus flumen solito more non excreuerit, actum est de satione illius anni. Pecudum his summa est penuria. Non procul à maris littore templum habent, cui religiosissimè fauèt. Ex quo eum Prophetam venturum scribunt historiographi, de quo vaticinatus est magnus ille Mahumetes. Neque desunt qui Vatem illum Ionomam à pisce in Messæ solum eiectum affirmant, cum ad Niniuitas prædicationis causa missus esset. Huius templi tigni ex balænarum costis sunt: nec raro illis viu venit, vt mare balænas visendæ magnitudinis in littus mortuas eiciat, quæ propter molem atque miram deformitatem, terrorem aspicientibus incutiant. Vulgus omnes balænas morti addictas putat, quæ illud templum præternatant, idque propter arcanam quandam vim huic templo à Deo cœlitus infusam: quæ res mihi aliquo modo persuasisset, & tunc præsertim, cum quodam die illuc iter faciens, ipse maximam quandam in ripam eiectam vidissem: nisi postea quidam mihi Iudæus non id mirum esse dixisset, cum vtrinque magni ad duo miliaria reperiantur scopuli, ac cōmoto

moto mari solent se quoque balenæ cōmouere: quòd si illis fortè contingat, vt scopulo aliquo illidantur, facile ex vulnere intereant, adeò vt in proximum littus eiciantur. Hæc mihi ratio magis quàm vulgi opinio persuasit. Memini & me in his regionibus iis temporibus fuisse, quibus Seriphus rerum potitus est, atque à quodam nobili inuitatum, & in hortum deductum suburbanum: vbi balenæ costam quandam tam admirandæ magnitudinis ostendit, vt in arcum reflexa, portam referebat, cuius summitatem neq; ille neq; ego camelis insidentes vel capite contingere potuimus: hanc ille plusquam centum annis eo loco positam fuisse affirmabat, eamque ceu miraculum quoddam asseruari. Repèrias in maris littore magnâ electri copiam, quod inde à quibusdam Lusitanis atq; Fessæ mercatoribus auehi solet, idque vel vilissimo precio: vix enim illi aureum vnum pro electri selectissimi vncia exsoluunt. Nonnulli electrum è balenæ stercore, alij verò è spermate deriuari volunt, quod tandem à mari induratum in proximum projicitur solum.

¶ *Teijutum Susæ antiquum oppidum.*

Teiutum à priscis, vt illi dicunt, Africanis amœnissimo exstructum loco, in tres partitur partes, quarum vnaquæque per intergrum ferè miliare ab alia distat, redduntq; inter se figuram triangularē: familias numerant quatuor millia, neque procul à Susa absunt flumine. Solum frumēto, hordeo, omnibusq; leguminib. feracissimū. Prouenit & apud hos saccarum fatis

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

copiosè: verùm quoniam illud neque coquere, neque parare nouerunt, nõ aliter quàm nigrum atq; insipidum habent: quare mercatoribus Fessæ, Marocci, & Nigritis diuendunt, quicquid sacri illis superesse potest. Dactyloru item bona illis prouenit copia, neque aliqua illis in usu est pecunia, præterquã aurum suo natiuo solo euulsum. Mulieres vnus aurei panniculum in capite gerunt. Nihil illis est argenti præterquam quod fœminæ pro ornamento habent. Minima apud hos moneta ferrea est vnus ferè vnciæ. Nihil fructuum apud hos luxuriat, præter ficus, vvas, persica mala, atque dactylos. Non oliuas hîc inuenias, neque oleum, nisi ex quibusdam Marocci montib. sit aduectum. Olei cantarum Sufæ quindecim venit aureis: Cantarus autem centum & quinquaginta libris Italicis æquiualeat. Horum aurei, quia nullam habent monetam, eius semper sunt ponderis, vt septem cum parte tertia vnus aurei vnciam vnã pendant. Vncia illis eadem est, qualis est Italis: verùm libra octo & decem capit vncias, vocaturq; eorum lingua Rethl, centum verò Rethl Cantarum vnum efficiunt. In deuehendis huc atque illuc mercibus, illud ferè obseruat, vt pro cameli sarcina, id est, pro. 700. libris Italicis, tres aureos adnumeret, Verno præsertim tempore: nam Æstiuo nunc quinque, nunc sex aureos pro temporis exigentia persoluunt. Hic egregium illud corium paratur, quod vulgò Maroccenum dicunt, horum duodecim sex coronatis diuenduntur, quum totidem coria, Fessæ octo veniant coronatis. Ea parte qua Atlantem spectat, multa

multa habet hæc regio rura, multos item vicos
 atq; pagos: sed ea quæ Meridiè respicit, omnino
 est incolis nuda, vicinis enim Arabibus subiacet.
 Huius vrbis medio egregium est visendæq; am-
 plitudinis templum, quod illi maximum sum-
 mumq; appellant, ac per illius medium iamdicti
 fluminis partem aliquam deducunt. Incolæ hor-
 ridi, intestinis perpetuò bellis vexati, vix vllum
 vnquã viderunt pacis diem. Habet quilibet vr-
 bis pars suum ducem atque rectorem, qui simul
 totius Reipub. curam gerunt: sed nunquam nisi
 tribus imperant mensibus, quibus transactis, suc-
 cedunt & alij tres. Vestitu eos ferè referunt qui
 Heam incolunt: nisi quod quidã inter eos vestes,
 subuculam, omniaq; corporis ornamenta ex tela
 candida conficiunt. Huius regionis canna (quæ
 vlnas duas facit) panni vilioris selquiaureo ven-
 ditur, tela quæ vel ex Lusitania, vel è Germania
 inferiori illuc deuehitur, mediocris gracilitatis,
 si vlnas cõtineat viginti quatuor, quatuor ad mi-
 nimum aureis vendi solet. Sunt & hîc iudices ac
 sacerdotes cõplures, sed religioni tantùm curam
 gerunt: in rebus ciuilibus, qui plures habet ami-
 cos, huic maximè semper fauent. Si quando con-
 tingat, vt quis ab alio quopiã interficiatur, mox
 interfecti cognati in eiusdem oës mortem con-
 spirant, qui amicum interfecit. Quòd si id per-
 ficere nequeât, reus toto septennio ciuitatis exul
 pelamatur, nisi malit inuitis omnibus, semperq;
 ad arma paratus, remanere. Qui ab exilio redeunt
 ante tempus sibi præfixum, talis indicitur pec-
 na, qualis pòst suo loco describetur. Post totum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

septennium ab exilio rediens, ciuitatis magnates atq; proceres ad conuiuium vocat, ac sic pristinæ restituitur libertati. Multi hic habitant Iudæi, insignesq; artifices, qui neque censum annuum neque tributum aliquod exsoluere coguntur: nisi quòd vrbis primoribus vel vltro munusculum aliquod offerant.

¶ *Tarodantum Susæ oppidum.*

Tarodantū oppidum satis amplum ab antiquis Africanis cōditum, domorū numerat circiter tria millia. Ab Atlante Meridiem versus distat miliarib. quatuor, à Teijeuto verò Orientem versus triginta quinque. Huic eadem est soli vbertas, ijdem prorsus mores, quales sunt qui Teijeutum incolunt, nisi quòd hæc aliquantò minor, moribusq; vtcunq; ciuiliorib. prædita sit. Cùm enim Marinorū familia Fessæ ageret, huius quoque pars quædam Susam inhabitabat, eratq; Susa tum temporis illius sedes, qui Regis vicem gerebat. Visitur & in hūc vsq; diem rupes quædam humi prostrata, quæ à iam dicto Rege exstructa fuit. Deficiente verò ea familia, incolæ ad pristinum rediere statum. Horum vestes partim tela, partim panno conficiuntur, habentq; omnis generis artifices quamplurimos. Omnium rerum potestas penes nobiles est, qui semper quaterni sex tantum mensibus imperat. Pacis admodum amantissimi: nemini vnquam vicinorum nocuisse leguntur. Ab hoc oppido Atlantem versus multi sunt pagi, multaq; vbiq; rura: ea aut pars quæ Meridiem spectat, ager est Arabicus. Oppidani magnū quotannis censum

enumerant, vt iter mercatoribus huc atque illuc proficiscentib. tutum atq; securū semper seruetur. Hoc oppidum nostris temporib. Arabibus bellum indixit: quod vt felicius illis gereretur, Seripho principi sese dediderunt, Anno. 920. hoc est Christi M. D. XI.

¶ *Guarguessem.*

GArguessem arx est in ipso Atlantis iugo loco. munitissimo exstructa, eamque Oceani plagam respicit, quæ Susæ flumini initium præbet: agrum habet felicissimum atq; vberimum. Hunc Lusitani locum abhinc annis viginti occupauerunt, quæ res ilico Heæ atque Susæ incolas ad arma vocauit, vt arcem vi captā, vi quoque reciperent. Innumero igitur exercitu tam exterorum q̄ incolarum collecto, ducem sibi elegerunt Seriphum quendam, hominem ex Mahumetis familia oriundum: ac arcem obsidione circumdederunt. Verūm res infausto Marte tentata est, nam qui obsidium tenuerant, vbi viderēt se nihil proficere, multa suorū strage, relicta arce in patriam redierunt. Nisi quòd nonnulli apud Seriphum remanserunt, eo animo vt bellum in Christianos ad extremum vsque vitæ diem continuarent. Qui Susæ habitabant, cum non essent vsque adeo bellandi auidi, Seripho pecunias enumerarunt quibus quingentos aleret equites. Qui postquam innumeros sibi nummis adiunxisset milites, omnibusque illius regionis incolis innotuisset, ipse sibi id ditionis vsurpauit. Illud mihi certissimum constat, Seriphum eo tempore quo me ab illius aula subduxi, equites habuisse plus

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

3000. Peditum verò atque pecuniarum tantam vim, vt non facile quis enumerare queat.

¶ *Tedsi Susæ oppidum.*

TEdsi magnum admodum est oppidum ab Africanis ante aliquot sæcula loco amœnissimo atque fertilissimo exstructum, familias habet aliquantò plures q̄ quatuor millia: distat à Tarodanto Orientem versus, miliaribus triginta, à mari Oceano sexaginta, ab Atlâte verò viginti. Magna hîc prouenit frugum, saccari, atq; glasti syluestris copia. Multos in hac vrbe reperias mercatores, qui huc è Nigritarû regione ad mercatum veniunt. Ciues omnes pacis atq; ciuilitatis omnis amâtissimi: egregia apud hos Resp. totius ciuitatis moderatio semper penes sex est, qui ad id muneris sorte creantur: illorum autem regimen sedecim tantum est mensium. Susa fluiuius tribus hinc abest passuum millib. Multi hîc habitât Iudei aurifabri, fabri, & id genus artifices peritissimi. Templum habent egregium, sacerdotes legisque doctores quamplurimos, qui publico aluntur stipèdio. Singulis quibusq; diebus Lunæ, solent huc ad mercatum innumeri confluere Arabes, rustici atq; monticolæ. Anno. 970. se vtrò in Seriphi deditiõnem coniecerût: estq; huc totius regionis collatû publicum cõcilium.

¶ *Tagauostum.*

NUllam habet Susa urbem quæ cum ea pugnare possit, quam Tagauostum vulgari nomine appellare solet: domos em̄ numerat plusquam octies mille: huius murus ex crudo lapide: ab Oceano miliaribus plus minus
 sexa-

sexaginta, ab Atlante verò Meridiem versus circiter quinquaginta distat: vrbis autè conditores Afros fuisse volunt. Hinc ad miliaria ferè decem illis est fluuius Susa: ingens hìc artificum atque officinarum multitudo: populus in tres diuìsus est partes. Bellum illis perpetuò intestinum geritur, habetque semper pars altera Arabes secum, qui pro stipendij præstantia nunc huic nunc illi fauent parti. Magna hìc frugum pecudumq; copia, magna item lanæ vilitas. Conficiuntur apud hos vestium quædam genera, quæ postea Tombutum atq; Gualatâ apud Nigritas deferri consueuerunt, idq; semel in anno. Mercatus illis bis qualibet celebratur septimana: vestitu vtuntur sic satis culto atque honesto: horum mulieres forma præcellentes: virorù bona pars subfusca, ex nigro nempe atq; candida prognata. Summa illic rerum potestas penes eos est, qui & ditissimi & potentissimi habentur. Nos quoque per tredicim apud hos cum Seriphi cancellario primario egimus dies, qui in hoc venerat, vt suo principi aliquot seruos emeret: id autem anno .919. hoc est, a nato Christo M. D. X.

¶ *Hanchisa mons.*

SVmit hic mons suum ab Atlante ex Occidente initium, extenditque sese Orientem versus ad miliaria ferè quadraginta. Ad huius radices, sita est Messa cum reliqua totius Susæ parte. Huius incolæ pedites valentissimi, adeo vt vnus nõ dubitet duobus sese opponere equitibus. Nihil frumenti hìc neq; frugum nascitur præter hordeum, mellis quoque maxima illis est afflu-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

affluentia. Nullum ferè datur tempus, quo non multa niue vexentur: verùm quàm sint trigoris patientissimi, ex eo facile quis colligere poterit, quòd quatuor anni temporibus vnici tantùm vestibus vti consueuerunt. Hos sæpe conatus est Seriphus princeps in suam redigere ditione, sed rem illi nondum feliciter cessisse intelleximus.

¶ *Mons Ilalemus.*

Habet hic mô ex Occidente suum à iam dicto monte exordium, ex Oriente Guzula regione terminatur, atq; ex Meridie ipsa Susæ planicie clauditur. Incolæ validi atque nobiles, magnam habent equorum copiam. Perpetuum illi inter se propter quasdã in hoc môte fodinas, bellum gerunt: qui superiores euadunt, argenti quantum possunt effodiunt, ac inter se diuidunt, donec ab aliis rursus illis adimatur effodiendi potestas.

¶ *Marocci regionis situs atque habitus.*

Habet hæc regio suum Occidentè versus à monte Nisifa principiũ, tendit in Orientem ad montem vsque Hadimeum, diducitur ad Septentrionem in eum vsque locum, vbi Tensiftum & Asifinual, notissimi fluuij coniunguntur, hoc est, vbi ad Orientale latus Hea inchoat. Figuræ propemodum triangularis hæc regio est, omnino amœnissima, multiugis armatorum, pecudum, atq; ferarum generibus abundans: vbiq; herbida, rerum omnium quæ ad vitum conueniunt, quæ naribus adblandiuntur, quæ oculos pascunt, feracissima. Perpetua penè planicies, Longobardię nõ admodum dissimilis.

Mon-

Montes si quos habet, frigidissimi atque sterilissimi sunt, adeo vt nihil aliud quàm hordeum producant. Sumpto igitur à parte Occidentali initio, reliqua omnia, eo vt hæcenus cœpimus ordinè, perstringemus.

¶ *Elgimuhha Marocci oppidum.*

EST in planicie ea quæ ab Atlante miliaribus fere septem distat, nec procul à flumine Sessieua oppidulum quoddam, Elgimuhha appellant incolæ, ab Africanis vt illi arbitrantur constructû. Postea in quorundam Arabum redactum ditionè est, iis ipsis temporibus ea familia quæ Muachidin dicta est, à regno deficere cœpit. Nunc perexigua rarâq; huius oppiduli tantùm vestigia cernere licet. Qui nunc eo loco habitant Arabes, tantum duntaxat seminis terræ ingerût, quantum vitæ necessitati satis esse putant, reliquum agrorum incultum atque ociosum relinquentes. Eo autem tempore quo adhuc incolumis illorum stabat Respub. annuus inde proventus aureorû centum milliû ad principem redibat: familias supputabant sex millia, aut eo plus. Ego cum illac iter facerem, humanissime à quodam Arabe exceptus, huius populi liberalitatem maximè persensî: nisi quod perfidos, proditoresque scelestissimos à quibusdam eos esse intelleximus.

¶ *Imegiagen.*

IMegiagen propugnaculû est in vertice quoddam Atlantis exstructum, loci natura adeo munitum, vt nullum prorsus murum nec habeat, nec adeo indigere videatur. Dissidet ab Elgihu-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

gihumuha Meridiem versus miliaribus ni fallor, viginti quinque. Imperium quondam penes illius regionis nobiles fuit, atq; postea à quodam Homar Essuef Apostata occupatū est, vti postea dicemus: hic maximam eo loco exercuit tyrannidem, ita vt neq; pueri, neq; mulieres quamuis grauidæ, huius effugere crudelitatem potuerint, quin aperto matris vtero, infantulos nondū natos (horribile dictu) interficere iusserit. id factū est anno .900. remansitque locus ille habitatoribus vacuus. Anno .920. incepit aliqua huius regionis pars novos recipere incolas: sed potest nunc montis tantummodo dorsum alterum excoli, planicies enim huic loco subiecta, tam non est tuta, vt nec illac quisquam iter facere audeat, cū propter Arabes tum propter Lusitanos eam regionem quotidianis incurtionib. diuexantes.

¶ *Tenessa.*

EST & Atlantis mons quidam Ghedmina dictus, in hoc situm est ab antiquis (vt volunt) Africanis exstructū oppidum, quod Tenessa appellauere, fortissimum atq; munitissimum, à flumine Afisinal Orientem versus circiter octo distat miliaribus. Huic subiacet egregia quædā planicies, quæ nisi à perditissimis quibusdam impediretur Arabibus, nullum haberet solum, quod cum hoc frugū vbertate certare posset. Et quoniam huius vrbs coloni insigni hoc priuantur bono, eam duntaxat terram exercent, quæ in montis dorso, quæq; inter ipsum flumen atq; ciuitatem est. Neq; id gratis illis concessum est, tertiam enim frugum portionem Arabibus

vedtigalis loco quotannis pendunt.

¶ Delgumaha noua.

MAximum munitissimumque in vertice excelsi cuiusdam montis exstructū est nostro xuo propugnaculum, frequentibus vndiq; cinctum montibus, Delgumaham nouā incolę vocant; ad huius mōtis radices principium sumit Afisinal, quod Africē Rumoris fluuius interpretatur, quod nimirum per montem maximo strepitu perrumpens, gurgitē reddat profundissimum, illi persimilem, quem Romani infernum Tyburtinū appellauere. Habet hic locus familias ferē mille. Aliquandiu sub quodam tyranno egit, qui ex familia Marocci Regis huc venerat. Numerosum hīc reperias equitatum atq; peditatum, colligunt singulis annis à confinib. Atlantis partibus vedtigal ad minimum decem millium aureorū. Arctissima illis cum Arabibus semper fuit familiaritas, mutuis illi inter se donis inuicem salutare ac resalutare consueuerunt: quo nomine etiam Marocci principes maximē sibi infensos non semel reddiderunt. Ciuitatis apud hos summum semper fuit studium, vestitus nitidus atque decorus, nullus in tota vrbe est angulus, qui non frequentissima sit hominum turba oppletus: artificum hīc nullum genus desideres, cum à Marocco quinquaginta tantū miliaribus distet. Spaciosi in hoc monte reperiuntur horti, vnde & magna ad illos fructuum copia quotannis redire solet. Hordeum, linum, atq; cannabim cōferunt, estq; apud hos infinitus propemodum caprarum numerus.

Et

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Et sacerdotes habent & iudices complures, cæterum quod ad ingeniū attinet, rudes sunt, agrestes atque zelotypiæ addictissimi. In hac vrbe apud quendam mihi affinem per aliquot dies cōmoratus sum, qui dum adhuc Fessæ habitaret, immodico alchimisticæ studio exhaustus, coact^o fuit in hunc locum migrare, vbi successu temporis loci primario à secretis factus est.

¶ *Imizmizi.*

EST & in quadam Atlantis parte ciuitas sic satis ampla, quam Imizmizi dixerunt. Occidentē versus à iamdicta miliarib. circiter quatuordecim distat: huius conditores feruntur Arabes fuisse. Huic subiacet via illa publica quæ in transfuersum Atlantis ad Gufulano rum regionem ducit, appellaturq; vulgò Burris, hoc est via plumis strata: eò quòd frequētes illic admodum cadāt niues, quas plumas quis potius quàm niuem iudicaret. Subiecta est & huic oppido egregia amplaq; planicies, quæ per triginta continua miliaria ad Marocci vsque regnum extenditur. Solum felicissimum tam inigne producit frumentum, vt non putem me vnquā tale vidisse. Nisi quòd Arabes & Marocci milites multis eos agros semper vexent incommodis, ita vt potior pars incolis nuda sit, quin & quā plurimos ciues ciuitatem deserere audiui: satius esse existimantes migrare, quàm tot indies incommodis diuexari. Exigua his pecuniæ summa, verum id maxima cū agrorum tum frugum abundantia pensatur. Ego cū ad hos venissem, ad quendam heremitam me cōtuli, quem illi Sidicanon appellabant:

labant, non facîle dixerim, quàm me vir ille illu-
stris magniq; nominis, humanè exceperit.

¶ *Tumeglastum.*

TRia sunt in planicie oppidula hoc nomi-
ne appellata, à Marocco triginta distantia
miliaribus, ab Atlante verò Septentrionè
versus quatuordecim, palmis, vineis, omnisque
generis fructiferis arboribus circuncincta. Cam-
pos habet spaciosos atq; sationi aptissimos, nisi
multa Arabum indies vastarentur iniuria. Inco-
larum tanta hic est paucitas, vt non putem ultra
quindecim familias in iis reperiri posse, quæ om-
nes iam dicto heremite affinitate cõiuncte sunt:
quæ res facit vt aliquam illius planicie partem
exercere detur, nullo interim numerato Arabi-
bus tributo. Nisi quòd Arabes illac aliquò iter
facientes, hospitio excipere tenentur. Calulas il-
las humiles minimeque commodas, porcilia po-
tius dicas, quàm hominum receptacula: hinc fit
quòd pulcibus, cimicibus, aliisque id genus in-
sectis perpetuò vexentur. Horù aqua mirè falsa.
Nos hanc quoq; visimus cum Sidi Iehie amico
nò vulgari prouinciam, qui huc venerat, quò re-
gis Portugallie nomine tributa illius regionis
reciperet, hic totius tractus qui Azafi apud illos
appellatur præfectus constitutus fuit.

¶ *Tefrastum oppidulum.*

Situm est in ripa fluminis Afiselmel. à Ma-
rocco Occidentè versus quatuordecim di-
stat miliaribus, ab Atlante verò circiter vi-
ginti. Multos passim habent hortos dactyliferos
frugibusque maxime commodos, maxima inco-
larum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

larum pars studio hortensi sibi victum parat. Id interim interdum illis euenit, vt flumen in eum excrescat modum, quòd hortos omnes frugesq; submergat. Accedit & horum calamitati, quòd Arabes æstiuis quibusq; temporibus totam eam regionem occupent, omniaq; vorent, quæ miseri sibi coloni maximo studio atq; labore collegere. Tantum ego temporis apud hos cõmoratus sum, quantum equo sumèdi pabuli sufficere poterat; parũ tamen abfuit quin ab Arabibus quibusdam prædonib. & vita & bonis omnib. exutus fuerim.

¶ *Magna illius insignisq; vrbis, quam Maroccum vocant, exactissima descriptio.*

INTER maximas totius mundi vrbes, ea adnumerari solet, quæ in Africa nõ obliuio nomine Maroccum appellari consuevit. In spaciosissimo est exstructa campo, ab Atlante miliaribus circiter quatuordecim distat. Conditorem ferunt quendam Iosephum, qui patrem habuit Telfinum, populi Lontunensis regẽ, iisq; ipsis temporibus conditam, quibus ille suas in hanc regionem copias adduxit, sedemq; fixit nõ procul a via illa publica, quæ ab Agmeto vltra Atlantem ad ea deserta ducit, quæ à iamdicto populo occupari consueuerũt. Miram híc reperiatur architecturam: tanta omnia arte ingenijq; dexteritate sunt exstructa, vt nõ facile quis depingere posset. Amplissimum hoc atq; inauditæ magnitudinis oppidum, eo tempore quo adhuc principem habuit Hali Iosephi regis filium, domos numerabat plusquã centies mille. Portas in ambitu

bitu. 24. habebat: murus maximæ crassitudinis ex candido lapide atq; calce viua exstructus est. Distat ab hac vrbe Tensitum flumen sex ferè passuum millibus. Non hîc templorum, nô collegiorum, hypocaustorum, neque hospitiorum copiam desiderabis: omniaque secundum illius regionis normam atq; consuetudinem. Quædam templa à Lontunorû rege, quædam item ab huius successore Elmuachidino exstructa sunt: sed nulum artificiosius neque magnificentius, q̄ quod medio vrbis, ab Hali Iosephi illius filio, primo Marrocci rege, ædificatum est, vulgò templum Hali-ben Iosephi nominant. In huius tamen locum successit quidam Abdul Mumen, q̄ vt prius illud nomen deleteret, suumque apud posteros notum redderet, maximû hoc totius Marrocci templum extinguere, atque aliquantò quàm antea magnificentius reformare curauit. verûm non oleum modò, sed sumptum omnem atq; operam perdidit: vulgus enim & in hunc vsque diem templum antiquo illo nomine appellant. Est & in hac ciuitate non procul à rupe templû ab eodem exstructum, qui secundus id sibi regnum vi occupauit: ac post huius mortem illius nepos Mansor, templum hoc quinquaginta cubitorum amplitudine ex qualibet parte auctû reliquit, multisq; columnis, quas ex Hispania huc conuehere iussit, opulentiùs reddidit. Cisternâ sub hoc templo eius magnitudinis confecit, cuius totum est templum: tectû templo addidit plumbeum: singulis angulis canales dedit, qui pluuialem aquâ in cisternam subiectâ mittant. Turris ex lapide

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

durissimo atque elaborato, quale Romanū illud est Vespasiani amphitheatrum, vlnas in ambitu plus centum continet, altitudine turrim ipsam Bononiensem superat. Gradus quibus ad hanc turrim ascenditur, habēt singuli nouem palmos latitudinis: exterius verò muri latus decem, turris autē crassitudo quinque. Septem habet hæc turris mansiones, ad quas gradibus viaq; satis lucida ascenditur: innumeræ enim ferè sunt fenestrate, quæ quò plus luminis adferant, interius latiores sunt quàm exterius. Huic turri superstructa est & alia turricula, quæ in acus modum asurgit, capitq; in ambitu. 25. vlnas, altitudine verò paulò plus q̄ duas hastas superans, tres alteram alterè superpositas habet mansiones, fitq; ab vna ad aliam lignea quadam scala ascensus. Habet & hæc turricula in summa parte ferrum quoddam luna ornatū aurea, tres item sphæras aureas, quæ ferro sic sunt insertæ, vt maxima inferiorem, minima superiorem locū occupet. Si quis à summo turris loco oculos in terram defigat, non potest quin multa laboret vertigine, adeò vt illi homines, quamuis procerioris staturæ, non aliter ac pueri appareant vnus tantum anni. Hinc commodissimè Azafi promontoriū, quod tamē inde centum & triginta distat miliarib. videri potest. Quòd si montes vel procul distantes propter magnitudinē facillè perspici posse dicas, iam & illud addam, quòd inde etiam ad quinquaginta miliaria in planicie facillimè sereno cœlo videatur. Interior huius templi pars nō vsque adeo ornata est. Tectum habet summa elegantia laqueatum,

asseribus affabrè admodum cõpositis, ita vt ple-
 raque Italiae templa non elegantiora vidisse me-
 minerim. Sed quãuis maius vix reperiatur tem-
 plum, etiam si vniuersum orbem pererraueris,
 locus tamen ferè omnino desertus est, nunquam
 enim præterq̃ diebus Veneris huc populus con-
 fluere consuevit. Quin & bona vr̃bis pars habi-
 tationibus est destituta, idq̃ue vel maximè circa
 iam dictum templum, adeò vt maximo labore
 illud adire liceat, propter ruinam multarum do-
 morum accessum impredientem. Sub huius tem-
 pli porticu centum ferè librorum officinas, to-
 tidemq̃ue è regione quondam fuisse dicunt: ve-
 rùm non puto vel vnum modò reperiri posse in
 tota hac vr̃be bibliopolam. Vix tertia oppidi
 portio incolas habet. Hic intra muros vineæ,
 palmi, horti spaciosi, agrique frumentis fœcun-
 dissimi: nam extra muros terram exercere, fre-
 quens Arabum illos vetat incurfio. Hoc vnum
 certissimum habetote, hãc vr̃bem intempestiuè
 sibi senium cõtraxisse: vix enim quingenti & sex
 sunt anni, quòd illa primũ ædificari cœpit, quan-
 doquidem temporibus Iosephi, qui Tefsin filius
 fuit, anno .424. Hegiræ, prima illius sunt iacta
 fundamenta. Verùm ego non aliam ob causam
 id euenisse existimo, quàm belli quotidie ingru-
 entis iniuria, ac frequètes Magistratus atq; Reip.
 mutationes. Iosepho patri successit filius Hali,
 post quem illius filius princeps creatus, Reipub.
 præfuit. Huius tempore exorta est cuiusdam cõ-
 cionatoris Elmaheli, hominis in hoc monte &
 nati & educati, factio: hic multa vniq; collecta

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

militum copia, bellum in suum principē Abrahamū mouit. Rex verò eduēto in hunc exercitu, infelici pugnauit Marte: interruptū illi fuit iter quo ad urbem rediret, quare Orientem uersus cū aliquot militibus, qui à pugna adhuc supererāt, ad Atlantem vsq; confugiendum fuit. Elmaheli verò, cui suum principem regno expulsū necdum sufficere poterat, cuidam ē suis (Abdul Mumen uocabant) cum sui exercitus parte dimidia negotium iniungit, ut regem profugum quantū posset, insequeretur: ac quod reliquum fuit militum Elmaheli remansit, quo Maroccum obsidione cingeret. Rex verò cum iis qui illum comitabantur tandem Oraniam peruenit, sperās fore ut ibi nouas sibi reciperet copias. Sed subito accedente Abdul Mumen cum ingenti exercitu, ciues regi denūciant, se nihil periculi illius causa subire uelle. Quare miser ille rex omnino sibi desperās, noctu equo infedit, sumpta secum quam habebat uxore, atque in equo sibi à tergo locata, urbem reliquit. Ast ubi se ab hoste notum animaduertit, mox ad rupem quandam, quæ Oceanum respiciebat, confugit: hic equo eum in modum calcar addit, ut se cum coniuge charissima, cumq; equo precipitē dederit: ac paulò post inter rupes atq; saxa interfectus, ab incolis vicinis repertus sit. Abdul Mumen uictoria exultans, Maroccum repetit, ubi iam dictus ille Elmaheli uitā finierat, in cuius locum rex electus est atq; pontifex quadraginta discipulorū, habuitq; decem uiros sibi à secretis, quod nouum quiddam fuit in lege Mahumetis. Hic igitur postquam totum
 annum

annum id oppidum obsidione vexasset, superavit tandem: ac Isaaco qui Abrahami relictus erat filius vnicus, propria manu interfecto, oēs quoq; qui id loci seruarant milites, nec non & bonam ciuium partem interficere iussit. Regnavit huius posteritas ab Anno quingentesimo decimosexto Hegiræ, vsque ad annum sexcentessimum sexagesimum octauum, fuitq; tandem regno pulsus à quodam Marinorum rege. Nunc varias mihi hinc fortunæ vices atque mutationes quæso animaduerte. Marini huic regno post huius mortē præfuerunt ad annum vsq; Hegiræ. 785. Tandem indies decresciente magis ac magis Marocci imperio, reges habuit qui huc ex monte proximo venerant. Verùm nullos habuit Maroccum duces, à quibus tanta fuerit cõtumelia affectum, quàm à Marinorū familia. Hæc Fessæ suam habuit curiam præcipuā, Marocci verò quendam qui imperatoris vicē suppleret: adeo vt Fessæ perpetuò totius Mauritaniæ atque totius Orientalis regni caput fuerit: vti copiosius à nobis, Deo fauente, eo cõpendio dicetur, quo Mahumeticas leges describemus. Sed plus satis hæctenus à nobis cessatū est, nunc ad id quod cõceptum erat redeamus. Est in hac vrbe arx quædam munitissima, quæ si amplitudinem, si muros, si turres, si denique portas ex Tyburtino marmore extractas videris, oppidum iure censeas. Templum habet altissima turri ornatissimum, in cuius fastigio luna, atque sub hac tres inæqualis magnitudinis spheras aureas, quæ omnes .130. mille aureos pendent. Non defuerunt reges huic ciuitati, qui precio auri al-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

lecti, sphaeras loco amouere conati sint: sed mirū illis semper obtigit infortunium, quod conatum impediuit: adeò vt omen maxime sinistrū vulgò opinentur, si quis eas manu cōtrectare studuerit. Quidam tali planetarū influentia ibi positas affirmant, vt nullo artificio inde distrahi queant. Alij dæmonem quendam arte magica ad id cōactum asserunt, vt contra omnes omnium impetus sphaeras loco seruet. Nostro hoc æuo factum est, quòd Marocci princeps vulgi opinionem negligens, sphaeras auferre voluit, quò se contra Litanorum vim, qui tum in illum arma parabāt, tutum redderet: verū non id permiserūt ipsius aulae purpurati, totius Marocci præcipua monumenta existimātes. Memini me apud quendam historiographum legisse, Mansoris vxorem condito à marito templo, quo & suum nomē apud posteros notissimum redderet, sphaeras illas ex mūdo muliebri, quem à marito sumptuosissimū acceperat constatas, dedisse. Habet & hæc arx nobilissimum quoddam collegium, cui triginta insunt aulae. Huius medio visendæ amplitudinis quædam est, in qua publicè maximoq; apparatu prælegere solebant, dum adhuc apud illos literaria floreret Respub. Qui in hoc collegio recipiebantur, his victus dabatur atq; vestitus. Professorum alius centum, alius ducentos quotannis pro lectionis qualitate aureos accipiebat: neque quenquam prælectioni admittebant, qui nō exactissimè calleret, quæ ad eam artem quam profitebatur, pertinere putabāt. Locus ornatissimus, parietes habet opere vermiculato elegantissimos,
 eaq;

eaq; præsertim aula, in qua publicè semper prælegere solent. Omnes porticus, omnesque adeò conuexitates ex lapide depicto vitreoque compositi sunt, apud illos Ezzulleia dici solet, cuiusmodi adhuc apud Hispanos in vsu est. Huius struaturæ medio egregius limpidusq; admodum est fons, cuius murus ex marmore candido atq; elaborato, quamuis humilis, quales ferè sunt qui in Africa inueniuntur. Audiui frequentem quondam hîc fuisse discipulorum numerum, verùm meo tempore non plures quinque inueni: prælectorem nunc habent stupidissimum, atque ab omni humanitate alienissimum.

Ego cùm Marocci agerè, magna mihi erat cum quodam Iudæo, homine ditissimo atq; historiographo peritissimo, licet iurisperito frigidissimo, familiaritas atque notitia. Hic propter egregia quædam in suum principè collata officia, sensit in se quoque regis liberalitatem atq; munificentiam. Reliqui omnes, qui publico hic funguntur munere, ingenio quantū conijcere possum, infeliciores sunt atque obtusiores. Habet præterea & ea arx vndecim, ni fallor, aut duodecim atria, maxima industria summaq; artis acuitate à quodam Mansore ædificata. Primum quosdam Christianos balistarios, numero ferè quingètos habebat, qui semper Regem quocunq; iret præcedebant. Huic illud proximum est, in quo se totidem sagittarij regij continere solent. Non procul hinc Cancellarij ædes sunt, illorumque qui principi sunt à secretis, quæ domus apud illos negociorū locus appellari consuevit. Tertium victoriæ atrium

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

trium nuncupatur: in hoc totius vrbis arma atq;
munimenta recondi solent. Quartum is occupa-
bat, qui equorum omnium curam gerebat. huic
contigua tria sunt equorum stabula, quorum v-
numquodque ducentis sufficere poterat equis.
Sunt & præterea equilia duo, quorum hoc mu-
los, illud vero regios duntaxat centum ad mini-
mum caperet equos. Stabulis adiuncta erant
horrea duo, duobus à se inuicem distinctis locis.
in inferiori stramen, in superiori hordeum repo-
nebatur. Est præterea & alius recondendis fru-
mentis locus spaciosissimus, adeò vt illorum quib-
libet modia trecenta capiat, aut eo plus. Huius
tectum foramen habet, ad quod certis quibusdã
ascenditur gradibus lapideis. Vbi iam iumenta
frumentis onerata ad dictum peruenerunt fora-
men, dimensum illud per id foramen iniiciunt.
Quòd si rursus ab eo loco quid auferre velint,
nihil aliud quàm inferiora quædam aperiunt fo-
ramina, per quæ quantum satis est frumenti, ef-
fluere sinunt, idq; nullo prorsus negotio aut la-
bore. Est præterea & alia quædã aula, in qua re-
gis filio cæterisque omnibus purpuratis prælegi
solutum est. Reperias deinde egregium quoddam
còclauæ quadrangulare, quibusdam circa ambu-
lacris vitreis circumductu fenestris, in quibus va-
riæ summo artificio sunt historiarum depictæ: arma
riã hinc visuntur multo auro micantia. Post hoc
atrium est stipatorum quorundam, deinde & illud
in quo de regni negociis, deq; Reipub. statu age-
batur: cui adiunctum est & aliud, in quo legati
consilium conferebant cum iis qui principi erant
à se-

à secretis. Habent & regis amicæ, cæteræq; principes fœminæ, suum quoque locum non aspernandum : huic contiguæ sunt & ædes, in quas regis filij sese recipere solent. Ea autē arcis parte quæ campos respicit, non procul à muro, spaciosissimum reperias hortum, in quo vllum vix arboris genus desiderare posses. Est præterea & porticus sumptuosa atque superba, ex marmore plusquam Tyburtino atque quadrato exstructa: cuius medio columna est quæ leonem marmoreum summo artificio exsculptum habet, è cuius ore aqua fluit limpidissima, quam ipsa porticus quodam receptaculo excipit: habet & quilibet huius porticus angulus ex marmore candido cõfectum leopardum, maculis à natura distinctum rotundis: huius marmoris genus nusquã præter in quodã Atlantis loco reperiri potest, qui à Marocco miliaribus circiter centû & quinquaginta situs est. Non procul ab horto sylua est, muris vndiquaque circunseptâ: in hac nullum animalium aut ferarum genus deesse puto: hîc enim elephâtes, leones, ceruos, capreolos, atq; id genus alia reperias: leones autem interstitio quodam à cæteris feris sunt discreti, vocaturq; is locus & in hunc vsq; diem, leonum mansiones. Quæ igitur Marocco relicta sunt antiquitatis monumenta, etsi numero exigua sint, fidẽ tamen facient, qualis ea Mansoris tempore ciuitas fuerit. Omnia hoc sæculo vacua sunt atria illa, iam antea à nobis depicta: nisi quòd fortassẽ principis muliones, quiq; equorum curam gerunt, atrium illud occupent, quod iamiam balistarios atque sagittarios

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

rios habuisse diximus: reliqua omnia auihus tantummodo relicta sunt. Hortus ille, quem antea paradifum dixiffes, nunc locus est in quo totius urbis sordes colliguntur. Vbi quondam copiofa illa fuit bibliotheca, nunc tantum gallinæ, columbæ, cateræque id genus aues habitant, ibiq; nidof construunt. Certum est, illum de quo iam sæpè locuti fumus Mansorem, fuiffe potentiffimum principem: nam constat eum à Meffa vfq; ad Tripolitanum Barbariæ regnū imperaffe, quæ nobiliffima & præftantiffima est totius Africæ regio, adeò lata atque ampla, vt quis huius longitudinem nonaginta vix diebus itinere conficere poffit: latitudo autem itineris quindecim ad minimum est dierum. Imperauit olim ille Mansor huic Hispaniæ regioni quæ Granata dicitur. itē habuit quæ à Tariffa ad Arragoniam extenduntur, cū bona Castellæ atq; Portugalliæ portione. Neque folūm hic, fed & ipfius auus Abdul Mumen, pater Iofephus, hic Iacobus q; Mansor fuit, tum & huius filius Mahumetes Enafir, qui victus in ea regione quā Venalza appellant, milites amiffit tam equites quàm pedites ad sexaginta millia hominum: ipfe tamen faluus euafit, ac Maroccū reuerfus est. Christiani hac victoria superbi, non prius à bello deftiterunt, q̄ triginta annorum fpatio hæc omnia oppida fuis regnis adiecerint, Valentia, Deniam, Alicantū, Murciam, Carthagenā, Cordubā, Hifpalim, Iæen, & Vbedā. Infaufitū hoc illis gefitum bellum, mox fubfecuta est Marocci regni ruina. Reliquit Mahumetes ab obitu decem iam puectæ ætatis filios, inter quos variè de regni

im

imperio certatum. Hinc factum est, dum nihil inter fratres conuenire potuit, dumq; illi se mutuis infestarent bellis, cœpit Marinorū populus Fessæ, cæterarumq; regionum adiacentium sibi id imperium vsurpare. Populus qui illis Habdul uad appellatur rerum Telenfinarum potitus est, Tuneti verò principe ab hoc populo expulso, illi pro arbitrio alium instituerunt. Habes iam illorum exitum, qui Mansori relicti sunt successores. Deuolutum igitur est regnum ad quendam Iacobum Habdulach filium, qui primus fuit Marinorum rex. Tandem autē in signe illud oppidum ad summam deuenit calamitatem, perpetuis Arabum iniuriis obnoxium: tanta est rerum omnium vicissitudo. Quæ hic de Marocco scripsimus, partim vidimus ipsi, partim cùm ex historia cuiusdam Ibnu Abdul Malich, rerū Maroccenarum historiographi accuratissimi, tum ex eo quod de rebus Mahumeticis compendio conscripsimus, desumpta sunt.

¶ *Agmettum oppidum.*

D Istat à Marocco Agmettum miliaribus plus minus viginti quatuor, ante aliquot sæcula ab Afris ædificatum oppidum in cuiusdam montis dorso, qui ab Atlante ferè principium habet. Familias quondã plus sexies mille numerabat, dum principé habuit Muachidinū: populus erat sic satis ciuilis, tantaq; his erat omnium rerum affluentia atq; magnificētia, vt eam Marocco æqualem dicere quamplurimi non dubitauerint. Amœnissimos vtrinque habuit hortos, nec nõ & vitium magnam copiam, quarum
nõ-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

nōnullæ in ipso monte, reliquæ in planicie erāt. Huic subterfluit flumen satis amplum, quod ex Atlante nascēs, tandem in Tensiftum delabitur. Qui flumini adiacet ager, tantæ est fertilitatis vt fatorum quinquagecuplum quotānis proferre dicatur. huius aqua perpetuò alba, quanquam si quis flumē aspiciat, Narniæ solum, aut etiam Nigrum Umbriæ fluuium colore non male referre videatur. Nec desunt qui id flumen Maroccum vsque fluere affirmant, idq; subterraneis quibusdam ductibus, vt nusquā sese prodat nisi in loco quodam Marocco proximo, vbi tandē erumpere dicitur. Complures olim principes fuere, qui absconditi fluminis viam cognoscere studētes, quosdam per eos ductus intromisere, qui vt facilius viam reperirent, faces atque lucernas circumferrebant. Hi vbi aliquatò processissent, ventorum tantam sensere procellam, quæ lumen extinxit, quæque illos non sine maximo vitæ periculo repulsi, vt nunquam se tale quid sensisse affirmarent. Tum & hoc addunt, quòd flumen crebris scopulis interruptum, quos aqua nunc hac nūc illac pulsatur, item quòd & scrobes atque gurgites non infrequentes transitū impediunt. Remansit igitur in hunc vsq; diem res illa incognita, neq; iam quisquam reperiri potest, qui tantum discrimen amplius aggredi audeat. Illud me apud quosdam historiographos legisse memini, quòd is qui Maroccum condidit, cuiusdam Astrologi vaticinio edoctus, fore vt ea regio perpetuo vexaretur bello, arte magica effecisse, vt id flumen omnibus semper remaneret incognitum: ne si
quis

quis in posterum hostis lædere vellet, non posset huius cursum adimere ciuitati. Huic flumini vicina est via illa publica, quæ ultra Atlantè ad Gutzulam Marocci regionem ducit. Verùm hæc ciuitas cuius iam descriptionem habuistis, nullos omnino præter lupos, vulpes, ceruos, & id genus animantia, incolas habet. Nisi quod cum illac forte iter facerem, heremitam quendam inueni, qui centum secum ducebat suæ vitæ sectatores: hi omnes equos habebant maximè habiles, studebantq; imperiû exercere, verùm non illis suppetebat facultas. Apud hûc decem, ni fallor, diebus cômoratus sum, inueniq; inter huius discipulos quendam, quo cum ab ipsa adolescētia maxima fuerat familiaritas: nos enim aliquot annos Fessè vnà studueramus, & cum eiusdem ferè essemus eruditionis, eum Theologiæ librum audiuius, qui Epistola Nensesi illis nuncupari solet.

¶ *Hannimeæ oppidum.*

EST in eo Atlantis dorso quod planiciem respicit, oppidulum quoddam, quod Hannimeæ illis appellatur, à Marocco circiter quadraginta distat passuum millib⁹ Orientè versus: hac ex ea Atlantis parte Fessam proficiscentibus iter patet. Hoc oppidum Agmet fluiuius ad miliaria ferè quindecim præterfluit: ager autem inter eum fluiuium & ipsum oppidulum feracissimus, quemadmodum & ille quem Agmeto adiacere modò scripsimus. Ea regio quæ inter Maroccû & fluiuium hunc continetur, Marocci principii paret: à fluiuo autem ad Hannimeam, sub ditione Hannimeorû est. Habuit hoc oppidum egre-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

egregium quendam Ducem ætate iuuenili; qui continuum gerebat cum Marocci principe, interdum etiam & cum Arabibus bellum. Amplissimam habuit & in Atlante ditionem, ingenium illi liberale atque strenuum: vix decimum sextum egressus annū, auunculum interfecit, sibiq; illius imperium vsurpauit. Mox vbi id Arabes rescuerunt, numero suo exercitui trecentos equites Christianos, qui è Lusitania venerāt, adiungunt: ac ex improviso ad portam vsque ciuitatis exercitum educunt. Princeps verò cum suo exercitu, cui vix centum intererant equites, pedites perpauci, hostib. occurrit, ac eo animo pugnavit, vt Arabum bonam partem interfecerit: Christianos item in hunc modum fudit, vt nō putem ex iis quenquā in Portugalliam rediisse, quod eam ob causam illis euenisse volunt, quòd Christiani neque regionem, neque illorum bellandi nouerant modum. hæc gesta sunt Anno 920. Christi verò . 1511. Posthæc & à Fessæ rege bello fatigatus (hic sibi ab Hannimeis tributum exsolui volebat) bombardæ ictu cecidit: quare & oppidulum regi Fessæ tributarium remansit. Quin & defuncti principis vxor regi aliquot nobiles captiuos in manum dedit. Rex verò postq̄ ducem quēdam instituisset, qui suas vices apud Hannimeos gereret, urbem reliquit Anno. 921. à Christo autem nato M. D. XII.

¶ *Mons Nifisa.*

E Numeratis hæctenus omnibus Marocci ciuitatibus, superest nunc, vt & montium summo quod fieri poterit compendio, sitū atq;

atq; naturam explicemus. Exordium igitur sumemus à monte Nifisa, vnde ex Occidente principium sumit Maroccorum regio, quiq; Maroccum ab Hea diuidit. Incolarum hîc maxima est copia: huius môtis iugum etsi perpetuas habeat niues, hordei tamen maximâ producit quotannis affluentiam. Agrestissimum hoc hominum genus tam ab omni humanitate atque morum ciuilitate est alienum, vt non externos modò, verùm & exterorum vestitum maximè mirentur. Ego biduo tantùm apud hos mansi, quo omnes totius oppidi ciues ad me confluxere, neque poterant satis vestem mirari, quæ candida erat, vti solent ferè nostrates incedere, qui literas profitentur, eam quisq; manibus contrectare gestiebat, adeò vt quæ antea cãdida erat, intra biduum atra sit facta atq; sordidissima. Hic ciuem quendam inueni, qui rei nouitate allectus, non prius à rogâdo quieuit, quàm illi ensẽ meum, quem Fessæ sesquiaureo emeram, illius equo commutassẽ, quem plusquã decem emptum affirmabat. Id ex eo facile enenire existimarim, quòd nunquam neque Fessam, neque alias adeant ciuitates. Neque si maximè velint, non audent tamen se publicæ cõmittere viæ, propter prædonũ atq; latronum frequentes impetus. Maxima illis mellis, caprarum, atq; olei arganici copia est: nam ab hac regione illud oleum in vsu esse incipit.

¶ *Semedẽ mons.*

A Nifissæ terminis initium habet & alius quidam môtis, qui illis Semede appellari solet: hos duos diuidit fluiuius Sessaur:

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

extendit sese Semede ad orientem Solem per viginti ferè miliaria. huius incolæ vilioris sunt conditonis, ingenijque hebetissimi. Magna hic fontium vbiq; copia est, perpetua nix, nulla lex, nullusq; prorsus ciuilitatis aut probitatis cultus, nisi fortasse aduenæ cuiusdam sequantur consilium, si viderint aliquam præferre modestiam. Hic ego à quodam illius gentis religioso (is plurimi inter suos habebatur) exceptus, iisdem cibus vescendum fuit, quibus solent illi, hoc est, hordei farina calida commixta aqua, tum & additæ erant caprinæ carnes, quæ duricie ipsa magnam præferebant atatem. A cœna, nullus omnino datus est lectus, præter nudam terrâ. Postridie vbi iam equitationi summo mane me paraueram, me isthinc discedere volenti circuncingunt plusquàm quinquaginta incolæ: horum mox quilibet suas causas enumerare cœpit, non aliter ac solent corâ iudice nostrates. Quibus ego me illius regionis mores nunq; neq; sciuisse neq; audiuisse, respondi. Mox se nobilis quidam magnique nominis vir obtulit, qui apud eos id esse moris affirmavit, vt nullum à se exterum discedere patiantur, quin prius omnes incolarû lites & audierit & optimè diffinierit. vix ille hæc dixerat, cum mihi equum ademptû vidi: quare per nouem dies totidemq; noctes, illius regionis penuriam, ne dicam miseriam, mihi ferendum fuit. Accessit hoc & meæ molestiæ, quòd in tanta tamq; varia negotiorum turba, nullus fuit qui vel verbum scribere, aut adnotare nouerat: quare mihi & iudicis & scribæ fuit obeundum munus. Vbi iam octauus dies

nobis

nobis fuit transactus, egregium oēs impofterum munus polliciti sunt. Ea nox totus visus est mihi annus: sperabam me postridie ingentem aureorū summam à montanis recepturum. Postquā iam dies sequēs illucescere cœpisset, sub quadam templi porticu me cōstituunt: hīc finita quadam de more oratiuncula, quilibet suum munus summa cum reuerentia attulit. Hic gallum dono adferbat, ille nuces aut cœpas, nonnulli & alij manipulum offerebant. Qui nobiliores videri cupiebant, hircum adducebant: atqui cū nullas habeat hic mons pecunias, nemo fuit qui pro muneribus vel obulum numerare posset: quare hæc omnia meo hospiti pro egregio reliqui hospitio. Hæc insignis illa fuit tantorum laborum remuneratio: quibus omnibus peractis, quinquaginta mihi inde proficiscenti adiungunt milites, qui viam alioqui periculosam, securam reddiderunt, atque à latronum infidiis tutam.

¶ *Mons Sensusana.*

SVmit hic mons à Semede initium, producitq; de se riuulum, qui à monte ceu à progenitore sibi nomen accepisse creditur. Nunquam huic niues deesse quisquam vidit. Incolæ beluino prorsus viuūt more: perpetuum illis cum vicinis geritur bellum: qua in re neque gladiis, neque hastis, neque aliis omnino instrumentis, præterquam funda vtuntur, qua lapides mirum in modum emittere solent. Horū victus hordeum & mel, quibus insuper carnes addunt caprinas. Innumeri in hoc monte reperiuntur Iudæi, qui artem exercent fabrilem, conficiunt

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

& hi sapam, falces, & calces equinos. Multi item hinc inueniuntur cementarij. Non ex alia materia, quàm ex crudo lapide atque creta muri apud hos construi solent, quibus tandem culmen ex palea addi consuevit: neque aliud habent calcis aut laterum genus. Ex huiusmodi materia ædificatæ sunt domus omnes, quas iam dicti mōtes habent. Magna hinc doctissimorum & legisperitorum copia, quorum semper vtuntur consilio. Inter hos nonnullos repperi, qui mihi in studiis literariis Fessæ commilitones aliquando fuerant: quique propter veterem illam inter nos amicitiam, magnificè me exceperunt: & quò tutior essem à latronum iniuria, bonam itineris partem comitati sunt.

¶ *Secfua mons.*

Nihil ferè in hoc monte altissimo atque frigidissimo, præter syluas niuesq; perpetuas reperiri potest. Incolæ pileos candidos geltare solent: estq; maxima illis fontium copia. Ab hoc scaturiginè habet fluuius ille, qui Alifinual à nobis antea dictus est. Altissima hinc passim inueniuntur antra, quibus illi per totos tres mēses, Nouembrè, Decembrè, & Ianuarium pecus introcludere solent, pabulumq; quantum sufficere putant, scœnum, ac frondes quarundam arborum apponūt. Victus illis ex proximis aduehitur montibus, cum nihil frugum id solum gignat: nisi fortè Veris & Æstatis temporibus, lactis, casei recentis, & butyri bonam habeant affluentiam. Senectus illis in annū nonagesimū, aut etiam centesimum, nonnunquā vegetissima
atque

atque robustissima agitur. Pecus ad extremum usque vitæ diem cogunt, neq; vnquam aut rarò exteros vident. Nullos omnino calceos, præter soleas quasdam, quò pedis planta tueatur, gerunt; tum & cruribus pannum quendam seu fasciam crurulem addunt, vt à niuis iniuria aliquantò sint tutiores.

¶ *Temnella.*

Altissimus simul & frigidissimus hic mōs, incolas vndique permultos habet: huius vertex oppidum habet, quod à monte nomen accepit. ciuium item maxima hîc copia: egregium quoque atque amplissimū templum visitur. Riuulum habent amœnissimum atque limpidissimū. Est illud oppidum Elmahdi concionatoris quondam disertissimi, nec non & huius discipuli Abdul Mumen monumētis nobile. Incolæ etsi ab omnib. pro hæreticis habeantur, nulla tamen eruditio, quam sibi nō arrogare audeant: idque eò fortasse, quò Elmahdi scripta (qui tamē & hæreticorum dux fuit) ad vnguem teneant: adeò vt si quem ad se exterum venisse sciant, mox hunc ad literarium certamen prouocent. Pannosi admodum incedunt, idq; eam ob causam, quòd nullos apud se habeant vestiarios. Respublica beluino illis regitur modo, quanquā sacerdotem habent, qui hanc restituere suo consilio maximè studet. Horum victus panis hordeaceus & oleum oliuarū: magna item illis nucū atque pinorum copia est.

¶ *Mons Gedmeua.*

Gedmeua à monte Semmeda ad Occidentale latus principium habet, p̄trahiturq;

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Oriente versus per miliaria ferè viginti & quinque, adeò vt regioni Mizmizi contiguus sit. Incolæ omnes rustici, miseri, inedia vexati, Arabib. subditi, eò quòd iis campis vicini sint, q ex Meridie moti Tenmellæ opponitur. In huius dorso innumeræ proueniunt oliuæ, ager hordeo fertilissimus, spaciofa in montis iugo nemora, fontes item producant quamplurimos.

¶ *Hanteta mons.*

N Usquam me, quòd sciam, excelsiore vidisse puto montè, quàm eum qui Hanteta illis appellari consueuit. Ex Occidente principium sumit à Gedmeua, extenditq; sese Orientè versus per quadraginta quinq; ferè miliaria, ad eum vsq; montem, quem Adimmei antea diximus. Huius accolæ validi, ditissimi, & equorum numero copiosissimi. Est & hic arx quædam munitissima, quæ à quodam nunc nobili possidetur, quem Marocci principi affinitate iunctum volunt: perpetuum tamen inter hos geritur bellum, idq; propter quosdam agros inter horum ditiones sitos. Multi hîc Iudæi habitant, quorum quilibet suam exercet artem. narrantq; huius montis principi ingentem quotannis auri vim. Quod ad fidem attinet, eorum potissimum sententiam sequuntur, qui Carrain sunt nuncupati. Perpetua in huius summitate nix est. ego cum primû hunc montem vidi, nubes propter incredibilem altitudinem arbitratus sum. huius costæ herbis atque arboribus planè destitute, loca habet complurima vnde marmor egregie candidum effodere possent, nisi illorum
cum

cum ignauiâ, tum & poliendi ac effodiendi insci-
tia in causa esset. Innumera hic columnæ atque
epistylia, quæ summo artificio confecta curaue-
runt præpotentes illi principes, quorum antea
non vno loco nomina scripsimus: decreuerat au-
tem iis in construendis fontibus vti, ni belli in-
iuria institutum interrupisset. Vidi & apud hos
rerum memorabilium maximam copiam, quo-
rum nulla hoc loco fiet repetitio, partim quod
memoria exciderint, partim etiam quod ab hu-
iusmodi minutulis ad seriora progredi statueri-
mus, ne quid lectori simus plus satis molesti.

¶ *Adimmei mons.*

AB Hanteta ex Occidente initium habet
& alius quidam mirandæ magnitudinis
atq; altitudinis mons, quæ illi Adimmei
vocitare solent, porrigitq; sese Orientem versus
ad fluuium vsq; Teseutum. In hoc sita est ea ci-
uitas, cuius principem in prælio cum Fesse Rege
inito, cecidisse diximus. Maximus huic monti
incolarum numerus, syluæ frequentissimæ, quæ
iuglandes, oliuas atq; mala cotonea producunt.
hic homines inhabitant validissimi, animalia o-
mnium generum possident, est enim mira illius
aëris temperies, maximaq; agri fecunditas. In-
numeri ferè fontes, item & duo flumina ex hoc
monte scaturiunt, quorū copiosior fiet suo loco
descriptio. Enumeratis igitur omnib. Marocci
ciuitatibus ac montibus, hoc est iis locis quæ At-
lanti ex Meridie adiacent, nunc montem traij-
ciamus, eamque regionem describamus oportet,
quæ vltra Atlanta Marocco è regione sita est,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Guzzulam vulgò dicunt.

¶ *Guzzula Regio.*

EST regio hæc incolis ditissima, ex Occidente Ildæ Susæ monti confinis: ex Septentrione Atlanti contigua, ad orientem verò Solem Heæ vicina est regioni. Incolæ feri, pecuniarû egentissimi, pecudum verò atq; hordei copiosissimi. Maxima hic effoditur æris atq; ferri copia, conficiunturq; apud illos ænea vasâ, quæ ad alias solent deuehi nationes: hæc panno, telæ, equis aliisq; id genus mercimoniis illorum regioni necessariis, comutant. Nullum hic neq; oppidum, neq; castrum inuenitur, quod aliquo sit muro cinctum: pagos habent latissimos atq; ditissimos, quorû multi familias plus mille enumerant. Nullus illis rex est neque dux, qui leges præscribat: sibi hic quisque dux est atque imperator, hinc fit quòd perpetuum inter illos sit bellum, neque vnquam diutius illis sunt induciæ, quàm tribus qualibet septimana diebus, quibus liberè ac tutò illis licet vel cum hoste mercaturâ exercere, atque quocunq; velint locorum proficisci. Verùm his transactis, ingentè quotidie stragem inter scelestissimos huius regionis nebulones reperias. Inducias illis quidam heremita instituit, quem illi ceu numen quoddam venerabantur. hunc ego monoculum vidi, fidum tamè, syncerum, humanum, atq; modis omnibus liberalem. Vestitus illis subucula est ex lana confecta, strictissima & sine manicis. Pugiones circumferunt incuruos, latos atq; ancipites: gladij verò iis persimiles, quales illi qui in Hea inueniuntur.

Se-

Semel in anno apud hos sunt nūdinæ, q̄ duobus
durant mensibus: hoc tempore omnib⁹ victum
gratis præbent, qui apud illos aut merces attule-
runt, aut illuc merces euehendi causa venerunt,
quantumuis etiam magnum habeant mercato-
rum numerum educandum. Vbi illis nundinarū
appetit tempus, mox inducias ineunt, ac subito
quælibet pars suam creat ducem, qui cum centū
peditibus nundinarū fidem ab omni nebulonū
incurfione atq; iniuria sanctam tueatur. Si quid
peccatur, mox in reum à ducibus animaduerti-
tur: quòd si quisquam fuerit furto deprehensus,
ille continuo non aliter ac si brutum esset inter-
ficitur: interfecti verò furis cadauer canibus ac fe-
ris dilaniandum relinquunt. Celebrantur nun-
dinæ in quadam planicie, quæ inter montes sita
est: merces omnes intra tentoria continentur, &
in tuguriolis ex frondibus cōpositis, sic vt quod-
libet mercaturæ genus suum habeat ab aliis se-
cretum locum, qui armenta habent venalia, pro-
cul à tentoriis sunt semoti. Habet & quodlibet
tentorium suum ex frondibus compositum tu-
guriolum, in quo se magnates atque nobiles reci-
pere solent. Hic exteris mercatoribus mensa ster-
nitur, victus vt iam diximus gratis ministratur.
Sunt & quidam inter eos, qui eduliorum curam
gerunt, quiq; aduenis optimè de cibis providere
solent. Et quauis ingens hac in causa infumatur
pecunia, id tamen multo cum fœnore ad illos re-
dit: illuc enim omnes illius regionis mercatores
ad mercatū confluere solent, tum & è Nigritarū
regione huc proficiscuntur nō pauci, qui copio-
sis.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ffimos secum adferunt omnium mercium cumulos. Et quanuis crassissimū illis sit ingenium, mira tamen in conseruandis nundinis industria est: quarū initium est, eodem ipso die quo natus fuit magnus ille Mahumetes, hoc est. 12. die mensis Rabih, qui tertius est anni Haraba, vt illi numerāt. Interfuimus & nos vna cum Seripho his nundinis p. 15. dies anno. 920. hoc est Christi. 1511.

¶ *Duccala regionis succincta descriptio.*

SVmit hæc regio suum ex Occidente à Tensifto principium, terminatur ad Septentrionem mari Oceano, ex Meridie flumine Habid clauditur, atq; ad Occidentem solem fluuio Hammirabilh finitur. Huius longitudo iter est trium dierum, latitudo verò plus minus duorū. Incolis hæc est frequentissima: populum habet admodum rudem, ciuilitatis atque humanitatis plus satis ignarum. Paucas habet ciuitates muris cinctas, de quibus omnibus suo dicetur loco, neque quicquam quod memoria dignum videbitur, diis fauentibus, omitemus.

¶ *Azafi oppidum.*

IN eodem Oceani littore ab Afris exstructum, familias numerat quater mille: incolarū maxima frequentia: ciuilitatis autem atque humanitatis mira illis raritas est. Quamplurimos olim habuit Iudæos, qui & varias exercebant artes. Ager illis supra modum fertilis, sed tanta est ingenij ruditas atque ignauia, vt neque colendi, neque serendi, neque vites plantandi artem calleant: nisi forsan qui ingeniosiores videri volunt, hortulis nescio quid olerum inserant. Postquam

Marocci reges huius reliquerunt imperium, cepit ea ciuitas a quibusdam occupari, qui ex Farchon originem traxisse dicebantur. Nostris autem temporibus hæc imperio cuiusdam principis paruit, qui Hebdurrahmâ dictus fuit. Hic regnandi auiditate adactus, auunculum interfecerat: post cuius mortem aliquot annis oppido imperauit. Filiam habuit forma præcellentem, quæ amore cuiusdam aulici capta (Hali vocabatur, eratque cuiusdam Gnesimeni filius) opera matris ac ancillæ sæpenumerò cum amatore rem habuit. Pater ubi rem rescivit, uxorem obiurgauit, ac mortem nisi filiam mores corrigeret, minatus est: postea verò furor rem dissimulauit. At quoniam mater probè mariti animum nouerat, filiam amatori nunciauit, quæ non esset regi fidendum, proinde sibi cauendum esse. Hali verò metuens ne quid sibi mali inferri posset, ipse de interficiendo rege cogitare cepit, ac suæ coniurationis sibi socium adiungit, quem à pueris & fidum & maximè familiarè habuerat, eratque & ille quorundam peditum dux. Vbi iam utriusque idem esset erga suum regem animus, nihil illi aliud quam suæ conspirationis locum atque opportunitatem expectabant. Rex contra, sui instituti quantum poterat ansam quærens, Hali quodam festo die renunciari iussit, se finita conuisione cum eo deambulare velle: ac locum indicat in quo collecto satellitio eum interficere statuerat: post hæc templum adiit. Hali porrò non nihil mali suspicans, consodali indicat iam tempus adesse, quo, quicquid illis in animo erat, peragendum esset. Id mox & aliis decem familiaribus.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

exponunt, quod animo conceperant: ac vt res omnino secura atque rata euaderet, ingentē mox colligunt peditum copiam, quam post die se in Asamurum missuros fingebant, vt si fugiendum esset, mox haberent in promptu, vnde auxilium peterent. Postquam iam quisq; probe armis instructus esset, ea ipsa hora templum ad eunt, quare rex vix intrauerat cum suis, ac se concionatori quē proxime iunxerat. Templum auditoribus plenum, rex circū se suam habebat custodiam, quare quoniam sciebant hos iuuenes principi admodum notos atque familiares, noluerūt accessum illis impedire, nihil enim mali suspicabantur. Iuuenem igitur alter quasi salutaturus regem, à fronte sese obtulit: Hali verò, à tergo se ingerit, ac pugione transfodit: alter eodem momento gladio quoque regem transfixit, adeò miser ille animam cum multo sanguine exspirauit. Regij milites coniuratos apprehendere conati sunt, sed ab aliis viribus superati, tum etiam eam esse populi coniurationem suspicati, fuga salutem sibi quaesierunt. Id quoque & alij omnes sequuti, ita vt soli remanserunt, qui huius coniurationis fuerāt autores. Hi etiam mox in publicum prodierūt, ac populo multis verbis persuaferunt, eam ob causam regem interfectum, quòd & sibi, & vniuerso populo exitium fuerat machinatus. Ciues plus satis creduli, hos duos in regnu admiserunt: verum non diu inter illos de regni imperio conuenire potuit, quin mox variè huc atq; illuc, nunc ab hoc, nunc ab illo coacta fuit illorum Respub. Quare mercatores Lusitani, quorū maxima semper

per in eâ ciuitate erat cōpia, suo regi rescripserūt, vt exercitum mox ad eam urbem mitteret: nam illi fore sperabant, vt facillimè minimoq; negotio eam in suam redigeret deditiōem. Rex verò nihil hoc nuncio commotus, nullas omnino colligere copias voluit, quàm prius à mercatoribus audiuisset, interfecto ciuitatis rege, multa esse inter coniuratos dissidia. Tum etiam quòd huiusmodi pactum cum quodam alterius partis duce inierant, vt nihil fere in deuincendo oppido laboris infumendum esset. Illis enim arx quædam munitissima in ipso maris littore erat exstructa, qua in tuto illorum seruarentur mercimonia. Persuaserant nanq; Lusitani, quòd dum magnus ille tumultus propter regē interfectum irrepserat inter ciues, non procul abfuerat, quin & vita & bonis omnibus destituerentur. In hanc arcem bombardas, ac oīum generum bellica instrumēta intra olei vasa atq; mercibus obuoluta deuehi curauerunt: ciues autem rerum ignari, nihil præter debitum pro mercibus tributum exegerunt. Postquam iam abundè sibi de machinis bellicis atque armis prouisum viderunt Lusitani, omnibus modis ansam cum ciuibus pugnâdi quærere cœperunt. Tandem eò res rediit, Seruus quidam Lusitanus cūm carnes emeret, lanionem ad tantam concitauit iram, vt post multas lites, Lusitanus pugno læsus, lanionē gladio transfoderit, eumq; humo strauit, ac mox arcem petiit quam mercatores occupare sciebat. Mox populus ad arma confugit: arcem eo omnes animo adeunt, vt hanc euertant, omnesq; quotquot erant iugulent,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

gulent. At quæ tum erāt paratæ bombardæ atq; balistæ, in ciues mirum in modum scuire cœperunt: quæ res multum terroris attulisse, nemo est qui dubitet. Ceciderūt primo hoc instanti plusquam centum & quinquaginta ciues, nō tamen propterea à bello destiterūt reliqui, quin arcem crebris indies oppugnationibus vexarent. Tandem à Portugalliæ rege auxiliares missæ sunt copiæ, bombardarū magna copia, peditum. 5000. equitum verò. 200. Quos ubi aduentare ciues viderunt, mox se in pedes coniecerunt, ac ad montem Benimegher confugerunt: neque illorum quisquam manere ausus fuit, præterquam qui exstruendæ arcis autor fuerat. Ita factum est, vt Lusitanorū exercitus minimo negotio eam sibi urbē occupauerit. Posthæc totius exercitus dux arcis conditorem ad se accersi iussit, illumq; ad Portugalliæ Regē misit. Rex verò hunc cum aliquo satellitum numero Azafin remisit, atque totius circumiacentis regionis gubernatorem instituit. Lusitanus enim non illorum ritum nouerat, neq; quopactō administranda esset illorū Resp. didicerat. Subitò subsecuta est non ciuitatis modò, verum & totius regionis miseranda ruina. Nos aliquantò prolixiores hac in re æquum fuit, vt quid posset mulier, quidque mali secū adferrent dissidia, doceremus. Ego cū hæc agerentur, annū agebam, ni fallor, decimū: anno verò ætatis decimoquarto iam dicto duci me loquantum fuisse memini. Hic cū exercitu quingentorum equitum Lusitanorum, Arabum verò equitum plus. 12000. Marocci Regem aggressus,

Por

Portugalliæ Regi totam eam recuperavit prouinciam anno .920. vti in nostro compendio fufius atque copiofius dicitur.

¶ *Conta Duccalæ oppidulum.*

AB Azafi miliaribus plus minus viginti fitum est, à Gotthis iis temporibus, quib⁹ eam regionem occupabant, exstructum volunt; nunc autem deletum est prorsus: huius tamen ager imperio quorundam Arabum paret, qui Duccalam inhabitant.

¶ *Tit eiusdem regionis ciuitas.*

ANtiquissima hæc ciuitas ab Azemuro miliaribus ferè viginti quatuor sita est, ab Afris quondam in ripa Oceani condita. Spaciosos habet agros, qui frugum fertilitate nõ immeritò laudari debet. Huius incolæ crassiori sunt ingenio atque infelici, neq; hortorum, neq; ciuilitatis vlla illis cura est. Vestitus aliquo modo ferendus: solent enim illi maximum semper habere cum Lusitanis cõmercium. Eo tempore quo subactum fuit Azemurum, hæc quoque ciuitas se in deditiõne Regij ducis coniecit, exsoluitq; Regi per aliquot annos tributum. Nostro tempore conatus est Fessæ Rex regioni Duccalæ subuenire, verum ea re non fœliciter illi cedente, Christianum quendam, qui regi fuerat à thesauris, cum Iudæo suspendi iussit. Quos secum habebat socios, Fessam adduxit, illisque regiunculam quandam inhabitandam dedit, quæ incolis nuda erat, hæc à Fessa .12. distabat miliaribus.

¶ *Elmedina Duccalæ vrbs celeberrima.*

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ELmedina p̄p̄modū illius regionis caput, viliorib. quibusdam ad regionis modum cincta muris. Incolæ quemadmodum ingenio, ita & vestitu planè sunt inculto: pannum gerunt qui apud illos confici consuevit. Horum mulieres argentea habent ornamenta: viri validissimi, equorum magnam habent affluentiam. Hi à Fessæ regis regno pulsi sunt, eò quòd nonnullam hic de Lusitanis opinionem animo conceperat. Audierat enim quendam illius regionis ducem suis subditis consiliū dedisse, vt Portugalliæ regi tributa exsoluerent. Hunc ego miserum nudis pedibus captiuum abducere vidi: neque potui sanè lachrimas tenere, cum coactus non perfidia hæc fecerat. Duxerat enim vir bonus, multò satius esse Lusitano nonnihil census exsoluere, quàm simul cum omnibus facultatib. vitam amittere. Huius liberandi causa permulti proceres summā adhibuerunt diligentiam: tandem ingenti nummorum summa adnumerata, in pristinam rediit libertatem. Post verò remansit ea vrbs habitatoribus orba, idq; Anno. 921.

¶ *Centum putei Duccalæ oppidum.*

EST in colle quodam qui ex Tyburtino est marmore oppidulum conditum, quod in suburbano multa habet antra, in quibus suum recondere frumentum solent: quod illic adeò integrum atque sanum seruabatur, vt vel centum annis perdurare posset, nullo prorsus contracto fœtore aut corruptione. A multitudine aut antrorum, puteorum formam referentium, is locus Centum putei appellari cœpit. Illius incolæ
nul

nullius aut exigui admodum sunt nominis, nullos præter Iudæos quosdã habent artifices. Cùm Feslæ Rex Elmadinę inhabitatores in suam coëgisset regionem, conatus est & hos quoque illuc ducere: verùm illi loci mutationem recusantes, maluerunt ad Azafi ditionem confugere, quàm patriam deserere exoptatissimam. Id vbi ad Regem peruenit, mox id oppidulum depopulari iussit, in quo nihil præter frumentum, mel, & res quasdam minimi potuit inuenire momenti.

¶ *Subeita eiusdem regionis oppidum.*

Subeita angustum est oppidulum in ripa fluminis Ommirabilis exstructum à Meridie.

Distat ab Elmadina miliaribus plus minus quadraginta, atq; imperio Arabum quorundam qui in Duccala habitant, parere dicunt. Frugum atq; mellis maxima illis est affluentia: sed ea est illorũ cum ignorantia tum ignauia, vt neq; hortum, neq; vineam vllam hïc quis reperire possit. Eo tempore quo deuicta fuit Bulahuan, Rex Feslæ hos omnes in suam coegit prouinciam, illisq; plagam quandã antea nunquam habitatã dedit, quæ Feslæ cõfinis erat: Subeita verò, deserta atq; incolis vacua in hunc vsq; diem remansit.

¶ *Temeracostum.*

Habet & Duccala angustissimũ quoddam oppidulum ad flumen ferè Ommirabilis, ab eodem exstructum qui Maroccũ condiderat, vnde & nomen sibi vsurpassè creditur. Incolis ditissimum familias numerat plusquam quadringentas. Illud quondã sub Azemuris fuit, sed deletò à Lusitanis Azemuro, periit & hoc oppidu-

pidulum, populus verò se Elmadinam contulit.

¶ *Terga.*

Situm est & ad ripam fluminis Ommirabilis oppidulum, quod Terga illis appellari solet, ab Azemuro miliaribus plus minus triginta distat: maxima hinc populi confluentia, focos numerat circiter trecentos. Hæc quondam Duc calæ incolis paruit, sed exciso Azafite, Hali qui in Lusitanos exercitum duxerat, per aliquot dies hoc oppidulum cum suo exercitu tenuit. Postea verò à Fessæ rege eiectus est, remansitque oppidulum desertum: adeò ut nihil ab eo tempore præter noctuas, ac huiusmodi auiculas in ea reperire potuisses.

¶ *Bulachuan.*

Est & hoc oppidulum in ripa fluminis Ommirabilis exstructum, familias supputat circiter quingentas: habuit olim incolas nobiles atque præclaros, & præsertim eo vico qui flumini adiacet, quiq; ad Marocci regnum ducit. In hac vrbe egregium condiderunt hospitium, quod & multas habuit mansiones: hic quotquot illac prætereunt peregrini, magnificè excipi solent, atque cõmuni totius oppidi sumptu a symboli dimitti. Ditissimi hinc sunt incolæ, frugum atque pecudum opulentissimi. Nullus ferè ciuis, qui non centum possideat bouum iuga: horum præterea sunt qui duo milia, sunt & qui tria milia frugum mensurarum quotannis colligat: indeq; Arabes tantum frumenti euehunt, quantum totius anni necessitatibus satis esse putant. Anno 919. misit Fessæ rex fratrem, qui Duccalæ regionem &

regeret & tueretur, qui cùm ad hoc oppidũ per-
 nenisset, à quibusdam illi nunciatum est, princi-
 pem Azemuri cum exercitu copioso eo animo
 huc aduentare, vt vrbe excisa, ciues omnes capti-
 uos abduceret. Quare mox duos ad id oppidulũ
 duces cum .2000. equitibus, ac .800. sagittariis
 misit. Eadem autem hora qua hi ad urbem vene-
 runt, Lusitanos quoque milites cum .2000. Ara-
 bibus illuc appulisse senserunt: à quibus, eò quòd
 militum numero essent multò inferiores, miserè
 fuerunt trucidati, adeò vt sagittariorũ qui à Fessã
 venerant vix duodecim ad montes proximos cũ
 equitibus confugere potuerint. Postea tamen A-
 rabes ad prælium redierunt, ac interfectis ex Lu-
 sitanis plusquam centum & quinquaginta equi-
 tibus, hostes in fugam redegerunt. Deinde regis
 frater Duccalam peruenit, ac tributa sibi à popu-
 lo exsolui iussit, pollicitus se ad extremum vitæ
 diem hostes repulsurum. Posthæc viribus supe-
 ratur, coactus fuit Fessã redire ad fratrem. Po-
 pulus verò vbi vidit regis fratrem tributa rece-
 pisse, neq; quicquam ipsius aduentum illis pro-
 fuisse, mox oppido relicto ad Tedletis promon-
 torium confugerunt: timebant enim, ne si Lu-
 sitani quoque cum exercitu aduentarent, multò
 maiorem exigent argenti summam, quam qui
 non ilico exsoluerent, captiui abducerentur. His
 omnibus ipse interfui, atque vidi stragem illam
 quam dixi sagittariorũ: ab his nanq; ad integrũ
 ferè miliare aberam, eratq; mihi equus vlocif-
 simus. Tum temporis mihi Maroccum iter erat,
 missus à Fessã principe, vt Marocci regi atq; Se-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ripho indicarem, iam Duccalam mox venturum regis fratrem; proinde illi milites pararent, quò facilius Lusitanorum resisterent exercitui.

¶ *Azamurum.*

A Zamurú Duccalæ oppidum Afris conditoribus ad Oceani littus eo ipso loco, quo flumen Ommirabili initium habet, exstructum: ab Elmadina miliaribus ex Meridie plus minus triginta distat. Spatiosum est atque amplissimum, habitatorib. copiosissimum, familias numerat circiter quinquies mille. Hanc perpetuò Lusitani mercatores inhabitant. Incolas habet ciuiles, habituque admodum ornatos. Populus in duas diuisus est partes, & tamen perpetua illis pax est. Frugum atque leguminum maxima illis prouenit copia, etsi nihil quicq̃ horti præter ficus producant. Piscium his tanta est affluentia, vt inde singulis annis aureorú aliquádo sexies mille, nonnunquam & septies mille prouentus redeat. Piscandi autem tempus ab Octobri mense, ad finem vsq; Aprilis est. Solent pisces in sartagine cū aliqua olei portione frigere, atq; inde tantum pinguedinis colligunt, vt nõ facile quis credere possit: hanc lychno pensili infundunt, nõ enim aliud habent huic rei aptū oleum. Huc semel in anno cõfluunt Lusitani, ac tantam piscium copiam inde auerunt, vt illi iam dictam enumerent aureorum summã. Hinc factum est, quòd Portugalliæ Rex, spe prædæ allectus, non semel ad eos classes miserit exstructissimas: quarum prior, propter ducis imperitiam, in ipso gurte disiecta, ac p̃p̃modum omni ex parte submersa

mersa fuit. Posthæc rex ducentarum nauium classem expeditiss. misit, qua conspecta tantum intulit ciuibus terrorem, vt omnes in fugam sint redacti, tanta cum portas ingrediētium strepitu atque turba, vt in ea ciuium plusquã octuaginta fuerint interfecti. Venerat his in auxilium princeps quidam, qui, vt suæ saluti consuleret, se ex alia vr̄bis parte fune demisit. Mox variè huc atque illuc dispersi sunt incolæ: hic nudis pedibus, ille eques fugit. Nec potuisses, scio, à lachrymis continere, si fœminas, si senes atque pueros capillis passis, nudisque pedibus fugere vidisses. At priusquã Christiani cum Iudæis aliquod sint prælium auspicati, qui relictæ erant à fuga ciues, eo pacto sunt in gratiam recepti, vt Lusitanus nullis inuitis portisque vndique patentibus illarum rerû potiretur, quæ ciuitatis erant: proinde nulla præterea inferretur ciuibus iniuria. Hunc in modum cœperunt Lusitani eam incolere regionem. Iudæi verò partim Salæ & partim Fessæ adierunt regnũ. Nec puto aliam ob causam id illis à Deo Opt. Max. fuisse illatum, quàm propter horrendum illud Sodomitarũ crimen, cui ciuium pars maxima tam fuit addicta, vt iuuenem vix non corruptum à se dimitterent.

¶ *Merameris.*

○ Ppidum est à Gothis in ipsa planicie exstructũ, ab Azafi miliaribus ferè quatuordecim distat, focus habet circiter quadringētos: ager olei atq; frumenti mire ferax est. Paruit olim imperio Azafitis principis, verũ postea à Lusitanis occupatũ, incolis omni-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

bus in fugam redactis, remansit per integrū fere annum habitatorib. vacuum. Sed inito tandem cum Lusitanis fœdere, ad solitum quisque rediit locum. Nunc de montibus quoque nonnulla annumerare lubet, que memoria non indigna videbuntur.

¶ *Mons Benimegher.*

Benimegher mons est ab Azafite circiter. 12. distans miliaribus, multos habet omnis generis artifices, quorum quilibet suas quoque habet Azafiti ædes. Loci tanta est fertilitas, idque olei præcipuè atque frumenti, ut non facile quis sibi persuadere possit. Paruit hic mons aliquandiu imperio principis Azafitis, verum incolæ in fugam redacti, nullum habuerunt alium quo se reciperent locum, quam ad montē Benimegher. Postmodū per aliquot annos Lusitanis tributa exsoluit, sed cū illuc Fessæ Rex cum suo exercitu appulisset, quosdam secum Fessam cōduxit, reliqui Azafitem redierunt: quasuis enim iniurias perferre parati erant, quam sub Christianorum degere imperio.

¶ *Mons Viridis.*

Visendæ altitudinis hic mons est, initium habet ex Oriente ad flumē Ommirabih, extendit sese Occidentem versus ad colles vsque Hafara illorum lingua dictos, separatque Duccalam ab aliqua Tedeletis parte. Est autem hic mons nemorosus atque asper, magnam producit glandium & pinuum copiam, nec non & eius fructus quem Itali vulgò Africanum appellant. Innumeri in hoc monte heremitæ, non
ali

aliis vescuntur cibis, præterquam quos illis sup-
 peditat locus syluestris : abluunt enim ab omni
 hominum cōmercio plusquam. 25. miliarib. Ma-
 ximus hic fontium, maximus item ararum nu-
 merus, quæ omnes ad Mahumetanorum exstru-
 ctæ sunt modum: reperias & passim multa ædi-
 ficia ab Afris exstructa antiquissima. Ad huius
 montis basim insignis visitur lacus, illi persimi-
 lis, qui à Romanis lacus Volsiniensis appellari cō-
 suevit. Infiniti in hoc reperiuntur pisces, anguil-
 læ, lupi pisces, atq; id genus alij, quos nunquam
 in Italia vidisse memini: sed nemo est qui in hoc
 lacu piscib. insidietur, quare nō mirum, si tantus
 sit illorum numerus. Cū quodam die Mahu-
 metes Fessæ Rex illac ad Marocci regnū iter fa-
 ceret, ad hunc lacum per totos octo dies suum
 exercitū sistere voluit. Hic quibusdam piscandi
 fecit copiā, inter quos nonnullos vidi, qui subu-
 cularum manicas atq; collaria sarciebant, ac cir-
 culis quibusdam distendebāt, vt quoniam nihil
 aliud in promptu erat, retis loco illis esset, & ta-
 men hoc modo multas captabant piscium my-
 riades; illos taceo, qui retia habebāt, quos multo
 plures cepisse, nemo est qui dubitet. Atqui pisces
 vti mox dicemus, planè perturbati ad retia quasi
 coacti fuerunt. Nam Mahumetes. 14000. equi-
 tum ex Arabia habebat, qui & multo maiori nu-
 mero camelos secum adduxerāt: erant & equites
 huius fratris numero plusquam. 5000. cum infi-
 nito propemodum peditū exercitu: hos omnes
 lacum introire iussit, adeò vt vix tantum aquæ
 superesset, quantum camelorum siti satis esse po-
 tuit

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tuit: quare non vsqueadeo mirum videbitur, si tanta intra casses reperta est piscium multitudo.

In huius lacus ora multæ reperiuntur arbores, quæ folia habent pinus foliis nõ admodum dissimilia, intra quorum ramos infiniti sunt turturum nidi, sic vt mira hîc sit huiusmodi auium vilitas. Postquam ad hûc lacum iam per octiduum latitasset Mahumetes, voluit montem visere, quæ viridem iamiam diximus: nos cum maxima doctorum atque aulicorum copia illum sequuti sumus. Quotiescunque aram aliquam videret, exercitum illic paululum manere iussit, ac positus genibus supplex his orabat verbis: Tu scis Domine Deus meus, me non aliam ob causam huc venisse, quàm vt Duccalæ populû à tyrannide Arabum atque ab immanis. Christianis liberarem: quod si institutum non rectum esse cognoueris, in me solum cadat peccati vindicta quæso: nihil enim mali qui me sequuntur meruerûnt. Eo modo per totum illic remansimus diem: appetente verò nocte ad tentoria reuersi sumus. Postridie Rex venationem parari iussit, mox canes atque falcones (erat horum magna semper penes Mahumetè copia) in promptu erant, ea venatio non aliud quàm anseres anatesq; syluestres, turtures atq; alias id genus aues dedit. Sequenti verò die alia instructa est regis iussu venatio, cui canes venaticos, falcones atq; aquilas interesse voluit: præda fuerunt lepores, cerui, hystrices, capreoli, lupi, eoturnices atq; ariones: adeò non fuit infelix ea venatio, cum centum vix ante id tempus annis quisquam venatus fuerat. Postquam autem per
ali-

aliquot dies hic cōmorati sumus, Rex cum exercitu Elmadinam Duccalæ oppidum profectus est, doctores omnes atq; sacerdotes quos secum adduxerat, Fessam redire voluit. Me autem legatum cum aliquo militum numero, Maroccum misit: id anno euenit. 921. Hegiræ, qui Christi fuit. 1512.

¶ *Hascoræ regionis dilucida delineatio.*

Regio hæc ab iis collibus ex Septentrione originem habet, qui Duccalæ regioni confines sunt, ad Occidentem solem eo flumine terminatur, quod ad Hadimmi montis radices præterfluit, Tensiftum antea appellauimus. In Occidēte finitur flumine Quadehabid in Serui regione, quod flumē interstitium ponit inter Hascoram & Tedeletem. Duccalæ autem colles, Hascoram à mari Oceano diuidunt. Huius incolæ illis multis partib⁹ ciuiliores sunt, qui in Duccala habitant. Magna hic olei est affluentia, nusquam maior Maroccenorū copia, caprarum item greges complures, è quarum pilis pannum conficiunt atq; ephippia. Huc omnes vicinæ regiones caprinas cōferunt pelles, è quibus iam dictū conficitur corium. Plurimum his est cum Lusitanis commercij, telam enim huiusmodi coriis atq; ephippiis commutant. Moneta illis eadem est quæ Duccalæ. solent ex hac regione Arabes oleum, aliāq; illorū victui necessaria conuehere. Nunc ciuitates omnes suo ordine enumeremus.

¶ *Elmadina Hascoræ oppidum.*

EST Hascoræ oppidum quoddā quod Elmadina ab incolis vocari solet in Atlantis dor

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

dorso fabricata, focos habet aliquatò plures 2000,
 distat à Marocco Orientè versus nonaginta ferè
 passuum milibus, à Duccala verò circiter sexagin-
 ta. Hic multos reperias coriarios, aliosq; omnis
 generis artifices, mercatores Iudæos innumeros.
 cingitur id oppidum sylua, oliuis atq; iuglandi-
 bus altissimis confita. Incolæ perpetuò ferè bel-
 lo intestino vexantur, nec non & cum quodam
 oppidulo, quod quatuor hinc diffidet miliarib.
 continuas alunt inimicitias. Neque quisquam
 planiciè inter duas has vrbes intrare audet (man-
 cipiis tantum & fœminis demptis) nisi egregio
 satellitio securus: quare sibi quisque sagittarium
 habet, cui singulis mensib⁹ decem aut duodecim
 exsoluere aureos tenetur, qui apud Italos sede-
 cim æquivalent aureis. Reperiuntur & inter ci-
 ues doctissimi quidam insignisq; eruditionis vi-
 ri, ex quibus iudices creantur atq; notarij. Quic-
 quid exteri census exsoluunt, id quibusdã ad id
 destinatis quæstoribus ærariis enumerant, qui &
 eandem postea pecuniam in comunè vertunt
 vtilitatem. Arabibus pro iis possessionibus quas
 in ea planicie habent, nonnihil tributi exsoluere
 coguntur, verùm ea pecunia illis ab Arabibus ad
 decuplum aut eò plus redit. Ego cum Marocco
 redirem, hac iter facere libuit, vbi à quodam Gra-
 natensi meo conciue homine ditissimo splendi-
 dissimè exceptus fui, hic per octodecim annos sa-
 gittarium in his egerat regionib. Et quanuis ha-
 beret ea ciuitas insigne quoddam hospitium, in
 quo mercatores omnes illac iter facientes cre ale-
 bantur publico, hic tamè nunquam id permisit,
 quin

quin me cum nouē aulicis, præter seruos omnes quos nobiscum adduxeramus, humanissimè per totos tres dies exceperit, quibus alij ciues nunc vitulos, nunc agnos, nonnunquã & gallinas offerbât. Ego verò cum quodam die innumeras in ea ciuitate vidissem capellas, rogavi ex meo conciuie, quare non nobis capellam aliquam apponi iussisset: hic ille, id omnium abiectissimum atq; vilissimum animal apud eos esse, respondit. Horum mulieres formosæ atque candidæ, adeò exteros non fastidiunt adolescentes, vt si quando id secreto fieri datur, horum concubitum non inuito animo admittant.

¶ *Alemdinum.*

I Amdicto oppido vicinum est illud quod Alemdin vulgò appellant, distat hinc Occidentem versus miliaribus quatuor, in valle, ac inter quatuor altissimos est exstructum montes, quare & loci mira est frigiditas. Incolas habet mercatores, artifices, atque nobiles, familias numerat plus minus, 1000. Perpetuum huic cum iam ante dicto oppido bellum gerebatur, verùm nostro tempore redactæ sunt duæ illæ ciuitates in Regis Fessæ deditioem, idque cuiusdam mercatoris opera, vti mox dicemus. Mercator quidã Fessanus in hac ciuitate amicam habuit, quam propediem sibi in vxorẽ ducere decreuerat, verùm vbi iam nuptiarum venisset dies, repperit amicam sibi à quodam vrbis rectore præreptam, quæ res mirũ in modum huius excruciauit animum, etsi quantum poterat egritudinem celaret. Vbi iam ille ad Fessæ regẽ redisset, rara quædam

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

dam atque pretiosissima illi obtulit munera, rogans vt libi centum exhiberet sagittarios, trecentos equites ac pedites quadringentos; hos omnes se propriis stipendiis aliturum, nec non & iam dictum oppidum regis nomine occupaturum, e cuius prouentibus septies mille aureos singulis annis missurum pollicitus est. Hæc Regi conditio placuit, & ne illiberalis videretur, noluit committere, vt mercator cuiquam præterquam sagittariis stipendium numeraret. Mox Tedletis præfecto mandauit, vt mercatori equites atque pedites suppeditaret, tum vt adderentur & duo exercitus duces. Sic tandem Alemdinū ventum est, quam sex diebus obsidione cinxit. quibus tractatis ciues præfecto indicarunt, nolle se Fessæ regem sibi hostem, nedum quicquā sua causa mali ferre. Quare ille mendici habitu fugam tentare cœpit, sed agnitus ad mercatorem ductus, ab eodem in carcere asseruatus fuit. Mox ciuitatis portæ aperte, mercatorem cum exercitu intromiserunt, ac se illi regi que Fessæ dediderunt. Puellæ parentes apud mercatorem præfecti vim in causa fuisse affirmauerūt, quò minus ille optata potitus erat amica. Illa verò ex præfecto relicta erat grauida, sed postquam hanc enixam intellexisset mercator, rursus ad illam animum adiecit, ac tandem in vxorem duxit. Captiuus autem præfectus fornicationis reus à iudicib. pronunciat, ac eodem ipso die lapidibus obruitur. Remansit autem mercator duarum ciuitatum dux atque dominus, pacem inter eas firmissimam stabiluit, Regi que Fessæ bona cum fide promissam quo-

tannis numeravit pecuniam. Ego postea & oppidum illud ingressus, mercatorem principem probe noui. Eo ipso anno Fessa relicta itineri me commisi, ut Constantinopolim venirem.

¶ *Tagodastum Hascoræ oppidum.*

Exstructum est id oppidum in vertice excelsi cuiusdam montis, habetque circum se & quatuor alios montes eximie altitudinis: inter hos & iam dictum oppidum multi sunt horti spaciosissimi atque amoenissimi, in quibus nullum desiderare fructum posses: hic mala aurea ita luxuriant, ut non facile horum magnitudinem quis credere posset. Vineæ omnes in arborum ramos reiectæ, pergulas efficiunt elegantissimas: horum vix subrubræ, apud illos à magnitudine, ni fallor, oua gallinacea vocantur. Olei atque mellis optimi maxima apud hos est copia: mel autem quoddam candidum, quoddam flauum reperitur. Habet hoc oppidum multos fontes, qui in fluuium tandem conuersi, quibusdam molis vrbi vicinis aquam præbent. Innumeri hic reperiuntur artifices, qui rebus tantum necessariis sumptum exercent suum. Incolæ sic satis ciuiles, fœminæ formosissimæ, multoque argento ornatissimæ. Oleum ad vicinas vrbes conferunt, quæ infra Atlantem sunt Meridiem versus: corium verò Fessam atque Mecnasam mittunt. Illorum planicies patet in longum sex fere passuum millibus: ager frugibus ferendis fœcundissimus, cogitur Arabibus non nihil quotannis census numerare. Habet id oppidum & suos iudices atque sacerdotes, necnon & nobilium copiosam mul-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

titudinē. Ego, cū hac quodam die fortassē iter esset, illius loci rectorē quendam inueni extreme senectutis, qui iam senio visu captus erat. Hic ut à quibusdam intellexi, fortissimus atque validissimus in adolescētia vir fuerat, atque post multa alia præclarè ab eo gesta facinora, propria manu quatuor duces interfecerat ipsi populo infestissimos. Deinde tantum sua industria effecit, ut qui antea perpetuò inter se bellum gesserāt, amicitia reddiderit coniunctissimos. Nihil hīc quicquam ab vrbis rectoribus fit, quod ad Rempub. attinet, nisi huius id fiat consilio atq; autoritate. Apud hunc senem cum octuaginta equitib. diuerti, atque magnificè ab eo exceptus, quotidie è recentī venatione, recentes nobis apponi cibos iussit. Familiarissimè nobis omnēs suos labores exposuit, quos in pace farcienda sumpserat: neq; puto rem illi tam arcanam fuisse, quam nobis vir bonus ceu germanis, nō explicauerit. In digressu symbolum pro me ac focis numerare volui: verū homo ille liberalis id nullo modo permisit, quin se regi Fessæ addictissimum pronunciauit, non tamen illius causa hos sumptus fecisse affirmavit: verū quicquid bonorū habebat, id sibi à parentib. ea lege legatum, ut in amicos omnes, notos, atque exteros illac iter facientes, munificū sese præberet atque liberalem: tum etsi non ea lex astringeret, tamē suum erga Deum amorem, sibiq; à Deo insitam liberalitatē id exigere dicebat. Quin & Dei Opt. Max. beneficio omnia optimè prouidentis, hoc ipso anno septem milia frumenti atq; hordei modia collegisse se affirmabat:

ad eò

adeò vt plus satis & sibi & omnib. incolis pro-
 uentuum esset. Tum & numerum tam ouium q̄
 caprarum centum millia excedere dicebat, vnde
 sibi lanã tantùm referuari iubebat, caseum enim
 & lac pastoribus relinquebat, nisi fortasse sibi ali
 qua inde butyri afferretur portio. Nemo híc est
 qui caseum, butyrum, lac, aut huiusmodi quicq̄
 habeat venale, cum omnes maximũ habeant pe-
 cudum gregem. Coria verò, oleum, atque lanam
 ab ea ciuitate in circumiacentes deuehũt natio-
 nes. Præterea & hoc addidit, si fortè, inquit, con-
 tingat Fessæ regem Duccala redeuntem nostram
 ingredi regionem, non permittam quin mox illi
 obuius eam, ac me totum illi ceu principi obser-
 uantissimo dedam. Eo tandem modo ab hoc sene
 dimissus, nõ potui satis ignoti erga ignotum lau-
 dare humanitatem atque beneficentiam.

¶ *Elgiumuha.*

I Am dicto oppido vicina est Elgiumuha, quod
 quinque circiter passuũ millibus ab eo distat.
 Nostro æuo in iugo excelsi montis exstructa,
 familias numerat plus minus quingentas, toti-
 demq; domos pagi habet, qui in eo monte inue-
 niuntur. Innumeri híc fontes: horti vbiq; amœ-
 nissimi, omnisque generis fructibus feracissimi.
 Juglandes híc maximæ atq; altitudinis non vul-
 garis. Colles qui montẽ cingunt, campos habent
 hordeo vberimos, neque híc oliuarum desidera-
 bis copiam. Innumeri in hac vrbe inueniuntur
 artifices, fabri, coriarij, & id genus alij. Et quo-
 niam maxima apud hos ferri est fodina, calces
 conficiunt equinos. Quicquid autem ex eorum
 pro-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

prouenit labore, id ad externas deuehunt nationes, in quibus ea desiderari putant: unde mancipia, glastum syluestre, & quorundam animalium corium sibi conferunt, ex quo scuta construunt durissima belloq; validissima: hæc tandē Fessam ad mercatum deferūt, quorum vice tela, pannus, aliaq; illorum vsui necessaria, mutuò succedunt. Est illud oppidum publicæ viæ adeò propinquū, vt pueri quotidie prætereuntes illac mercatores summè admirentur, idque præsertim, si inusitato incedant vestitu. Omnes huius montis incolæ illius oppidi imperio atque consilio reguntur. Huius conditores eos fuisse volunt, quos Tagodastum inhabitare antea diximus: idque hunc in modum id factum narrant: Cùm enim inter Tagodastenses nobiles orta esset dissensio, populus neque huic neque illi fauere parti cupiens, Elgi umuha condiderunt, ac nobilibus Tagodastum reliquerunt inhabitandum: quò fit vt in nostra vsque tempora hic tantùm ignobiles, illic verò solum nobiles inueniantur.

¶ *Bzo Hascoræ oppidum.*

BZO oppidum antiquissimum in monte altissimo exstructum, à iam dicto Occidentem versus viginti distat miliarib. hoc ad tria ferè passuum millia præterfluit fluuius, quem Serui nuncupauimus. Ciues habet probos mercaturam exercentes, atque circa vestitum satis curiosos: ad eos qui deserta incolunt, pannū, oleum, atque corium transmittunt. Horū montes, oliuis, frugibus, atq; omnis generis fructibus luxuriant: solentq; quotannis vuas desiccare, quæ colo-

colorem habent atque saporem non vulgarem. Ficus hic vbiq; copiosa: inglandes verò tantæ altitudinis reperiuntur, vt in illarum summitate Miluus sibi securè nidum construat: nemo enim est, qui eorūque ascensu pertingere queat. Habet ea via, quæ ab hac vrbe ad Serui fluuium ducit, hortos vtrinq; elegatissimos atq; amœnissimos. In hac regione me fuisse memini, eo ipso tempore quo chrysomela, ficus, atque alij huiusmodi fructus maturi legebantur: vbi ab illius vrbis sacerdote exceptus fui: hic non procul à templo quodam magnifico habitabat, quod fluuiolus ille præterfluit, qui per forū quoq; luuum habet cursum.

¶ *Mons Tenneues.*

Situs est hic mons è regione Hascoræ, ea Atlantis facie, quæ Meridiem respicit: incolas habet permultos, validissimos, armis gerendis tam equites quàm pedites aptissimos: ingens illic equorum exiguæ magnitudinis numerus. Plurimum in hoc monte glasti syluestris atque hordei prouenit: sed frumenti ne spica quidem, adeò vt non nisi hordeaceo vescantur pane. Nul- lum datur anni tempus, quo non niues hîc reperias copiosas. Magnus item hîc nobilium atque magnatum numerus, qui imperio cuiusdam parent principis. Huic satis largum numerant quotannis tributum, quo ille suos alat milites: continuum enim illi geritur bellum cū montis Ten- sitæ inhabitatorib. Princeps mille fermè equites bello aptissimos habet, ac totidem semper huius montis nobiles propriis alunt stipendiis. Sunt præterea & principi centum, partim sagittarij,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

partim sclopettarij, qui regem quouis euntē comitantur. Ego cum hunc montem inuisi, principem offendi, qui supra modum laudari ab omnibus gestiebat: cæterum, quod ad liberalitatem, humanitatem, atque ciuilitatem spectabat, non puto facile reperiri posse, qui cum hoc sit vllō modo conferendus. Linguam Arabicam etsi nō intelligebat, tamen amabat vnicē: plurimumq; inde voluptatis capiebat, si quis sententiam illi explicabat, quæ in illius laudem composita esset. Eo ipso tempore, quo meus auunculus à Fessæ rege ad Tombuti regem legatus missus erat, in cuius sodalitia ego quoque eram, cum Darara regionem ingressi essemus (distat ea regio ab hoc principe centum ferè passuum milib.) protinus ille auunculi nomine audito, qui insignis erat orator atque poëta elegantissimus, Daræ principi literas misit, quibus orauit, vt ille auunculo persuaderet, illumq; vt per Tenueuē montem Tombutum proficisceretur, oraret: cupiebat enim hominem videre & alloqui. Auunculus autem id non decere affirmavit, vt qui à Rege legatus aliquò missus erat, principes longè à via distantes inuiseret, ac sic sui principis seriora negocia in longum differret. Verum ne videretur omnino non morigerus huius principis animo, se nepotē illuc missurum pollicitus est, qui hominē salutet, ac suo nomine debitos exhibeat honores. Post hæc insignia quædam dedit ad principem deferenda munera: stapedes inauratas artificiosissimè fabricatas, viginti quinq; ni fallor, aureis emptas: calcaria duo elegantissima quindecim aureorum.

Duos

Duos præterea funiculos holosericos, miro artificio filis aureis intertextos, quorum alter puniceus erat coloris, alter cerulei. Insuper & librum elegantissimum, qui illustrium atq; eximie sanctimonie Africanorum vitam enarrabat, cum quibusdam carminibus in laudem huius principis compositis. His tandem rebus onustus, ego me itineri comisi: sumpsiq; mecum duos equites, qui me ad hunc montem proficiscentem comitarentur: atq; inter equitandum carmen quoddam in eiusdem encomium composui. Vbi iam eò peruentum esset, princeps regiam egressus venationi sese parauerat cum summo nobilium apparatu. Qui postq̄ me aduenisse intellexit, ad se accersiri iussit, ac post salutationem exhibitam, rogauit, qui se auunculus haberet: ego illum perbellè valere, ac principi ad omnia addictissimum respondi. Postea hospitium egregium parare, ac tantisper ab itineris molestia cõquiescere iubet, donec à venatione redeat. Vbi verò multa iam nocte à venatu rediisset, continuo nos in regiam vocari iussit: vbi postquam hominem honorificè quoad potui salutassem, munera ab auunculo missa obtuli: quæ, quantum conicere potui, acceptissima fuerunt. Tandem & carmen ab auunculo cõpositum dedi: quod mox à quodam sibi legi iussit, quem à secretis habebat. Interea verò dum ille principi singulas explicaret voces atq; sententias, dictu mirum quantum ipsa facie alacritatis atque gaudij præseferbat. Absoluto carmine continuo mensæ accumbit, ac me sibi non modò conuiuam, verum & proximū esse voluit.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Discumbentib. appositi sunt castores, ac tandem carnes vitulinæ asinæ, atque elixæ, sed pane in placentæ ferè modum fartæ. Allati sunt præterea & alij permulti cibi, quorum non fuit facilè meminisse. Exacta autem cœna, cœpi principem his tandem alloqui verbis: Habes modò, mi domine, ea munuscula, quæ auunculus tibi ad omnia paratissimus per me misit, quò animi erga te promptitudinis fidem faceret, utque in tua memoria vel aliquis illi relinqueretur locus: ego verò, idem & sororis filius & discipulus, nihil habeo præter verba, quod tibi ceu principi obseruantissimo offeram: accipe igitur & à me quod nostrū in itinere potuit parere ingenium. His dictis cœpi illi & meum recitare carmen: hîc princeps summa animi alacritate me (qui iam annos ferè sedecim natus eram) legentem auscultauit, ac quicquid non probè intellexerat, id sibi per interpretè exponi iussit. Posthæc à venatu fatigatus, cum iam multam esse noctem intellexisset, nos oēs somno operam dare voluit. Postridie summo mane ad ientaculū vocari iussit, quo lautissimo traducto, centum aureos numerari curauit, quos auunculo deferendos dedit, insuper & tria addidit mancipia, quæ auunculum in itinere comitarètur. Mihi verò, quinquaginta aureos & equum egregium dari iussit: vtriq; illorum qui mecum venerant, decem aureos dono dedit: auunculo autem renunciare iussit, illud quicquid erat exigui muneris, propter elegās in illius laudem compositū carmen exhibitū fuisse, non propter insignia illa quæ acceperat donaria: nam horum gratiæ relationem

tionem, in reditu à Tombuto differre se affirmavit, quò sui in illù animi significationem aliquam daret. Deinde per quendam qui illi à secretis erat, nobis viam commonstrari iussit: atq; humanissime salutatos, valere iussit: se eodè die in hostes incurfionem facturum affirmans. Ab eo itaq; digressus, ad auunculum sum profectus. Hæc ea de causa hoc loco subnectere libuit, quò & Africam etiam homines liberales & humanos habere doceremus.

¶ Mons Tensita.

Tensita Atlantis pars est, initiu habens ex Occidente à iam dicto monte, vergitq; Orientem versus ad montem vsq; Dedes, ad latus verò meridionale eo deserto clauditur, quod apud illos Dara appellari consuevit. Est autem hic mons multitudine hominum abundans, habetq; castella plus minus quinquaginta, & creta crudis lapidibus exstructis muris circumsepta: & quia ad Meridiem vergit, ferè semper imbrium expers. Omnia autè ea castella ad Daran fluuium exstructa, hæc per tria, illa verò per quatuor miliaria ab inuicem distant. Potentissimus huius regionis princeps equites numerat ferè mille & quingentos, pedites autem numero haud multò minori, quàm princeps ille, de quo modò sumus loquuti. Et cùm inter hos maxima sit consanguinitas, nunquam tamen non potest alter quin in alterù bellum moueat atrocissimum. Incredibile dictu, quàm sit ille mons dætylis felix, incolæ partim agriculturam, partim mercaturâ exercent, Hordeum illis summa pro-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

uenit affluentia, verum frumenti atque carniū
 tanta apud hos penuria est, vt nusquam ferè ma-
 ior: non enim pecudes neque armenta ea alit re-
 gio. Ex hoc monte annuus prouentus viginti
 millium aureorum ad principem redire ferunt:
 sed illorum aureus duas tantum tertias Italici
 æquiualeat aurei. Maxima semper incessit inter
 hunc principem & Fessæ regem familiaritas atq;
 consuetudo, adeo vt frequentissime alter alteri
 insignia missitet donaria. Memini me cum pri-
 mis insigne ab hoc principe ad regem missum vi-
 disse munus, quinquaginta nempe mâcipia ma-
 scula & totidem fœminea ex Nigritarū regione
 collecta, decem eunuchos, duodecim camelos, v-
 num camelopardalum, strutiones decem, sedecim
 feles ex iis quæ excrementum odoriferum emit-
 tunt, tum & eius excrementi libram vnā, ele-
 ctri libram vnā, ac ferè sexcenta coria anima-
 lis cuiusdam quod apud illos Elamt appellatur,
 ex quibus clipeos sibi conficere solent, valetque
 quodlibet corium Fessæ aureis octo. Mancipio-
 rum masculorū singula viginti aureis erant em-
 pta, fœminæ verò quindecim. Eunuchus aureos
 quadraginta æquiualebat, camelus quinquagin-
 ta, felis ducetos: musci iam dicti excrementi atq;
 electri libra vna, sexaginta apud hos emitur au-
 reis. Mittebantur vnā cum his quæ iam enume-
 rauimus & alia permulta, quæ breuitatis causa
 consulto hic omisimus. Ego, cum hæc ad regem
 deferrentur donaria, vnā præiens aderam: orator
 natione Nigrita fuit, corpore humili atq; obeso,
 cæterum idiomate atq; moribus plusquam satis
 bar

barbaris : hic Regi literas obtulit ineptiss. atque imperitissimè depictas, sed multò rudior atque ineptior ea fuit oratio, quã pro suo principe coram rege pronunciauit, adeò vt rex ipse cum omnibus qui tum aderat, vix risum temperare valerent, quin cogebantur omnes os aut veste aut manu tegere, ne plus satis viderentur inciuiles. Finita tamen oratione, Rex oratorè splendidissimè excipi iussit apud summi templi sacerdotem, apud quem per aliquot dies cum quatuordecim sociis, quos secum adduxerat, commoratus, tandè regis liberalitate a symbolus ad suum principem reuersus est.

¶ Mons Gogidema.

EST prædicto monti & alius quidam confinis, quem Gogidema nominant. hic ad Septentrionalem tantùm faciem incolas habet: ea verò pars quæ Meridiem respicit, habitatoribus omnino vacua est: cuius rei hãc rationem esse affirmat, quòd cum Marocci Rex Abrahamus ab Elmadi discipulo prostratus regnoq; pulsus esset, ad hunc montem còfugerit. Incolæ Regis excidio commoti, omnibus modis (sinistro tamen Marte) illi auxilio venire studuerunt: Quod vbi rescivit Elmadi discipulus, in hos maximo exercitu, maximaq; animi furia còmotus, omnes illorum mansiones atq; pagos incendio deleuit, habitatores partim in fugam egit, partim interfecit. Ea verò facie quæ incolas habet, vilissimos tantùm, pannosos atque abiectissimos homines reperias: hi olei atque hordei exerceant mercaturam; neque hïc aliud præter hor-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

deum præterque oliuas prouenit. Satis magna apud hos caprarû & mularum copia est, verum mulæ & equi exiguæ admodum sunt magnitudinis. Huius montis cum situs tû qualitas prohibet, quò minus habitatores libertatē obtineant.

¶ *Teseuon.*

Teseuon duo sunt montes contigui, habentq; à supradictò ex Occidente initiû, finem verò in monte Tagodasto. Incolæ paupertate summa premuntur: nihil enim illorum agris præter hordeum & millium prouenit. Ex hoc monte scaturit flumen quoddam, quod inde per campos fluit amœnissimos. Sed quia hi montani nunquam in campos illos descendunt, hinc fit, quòd illud flumen ab Arabibus tantummodo occupetur. De his hoc loco satis dictû est, nunc ad Tedletis descriptionem veniamus.

¶ *Tedletis Regionis descriptio.*

Tedles regio non vsque adeo ampla, principium habet à flumine Serui, idque ex Occidente, finitur autem ad fluuium Ommirabih, hoc est ad caput iam dicti fluuij: ex Meridie Atlante terminatur, ex Septentrione autem eo loco finē habet, vbi Serui in fluuium Ommirabih prolabitur. Est ferè hæc regio figura triangulari: nascuntur enim duo hæc flumina ex Atlante, fluuntque Septentrionem versus, paulatim sese astringentia, donec in vnum confluant.

¶ *Tefza Tedletis oppidum.*

Tefza totius Tedletis celeberrimum oppidum, ab Africanis in Atlantis costa conditum, ab ipsa planicie quingētis circa passuum

suum milibus situm est. Huius murus ex Tybur-
 tino marmore exstructus, qui illorum idiomate
 Tefza appellari solet, hinc & oppidum sibi no-
 men sumpsisse asserunt. Hanc ditissimorum om-
 nis generis mercatorum turba maxima inhabitat:
 ducentarum ferè hic reperiuntur Iudæorum, merca-
 turam variaque vitæ munera exercentium fami-
 liarum. neque hic desiderabis exterorum copiosam
 affluentiam, qui inde chlamydes cum cucullis
 auferunt inconsutas & nigras, Ilbernus vulgò no-
 minant: harum non tam in Italia, quàm in His-
 pania copiosus est numerus. Nulla ferè Fessæ
 mercatura est, quæ nõ in hoc oppido reperiatur:
 quòd si quis mercator velit suas merces in alias
 comutare, facilius extrudit: indigenis enim mul-
 tæ sunt merces, veluti mancipia, equi, glastum,
 tergora, atq; id genus mercimonia: quæ quidem
 si non nisi pròpta pecunia distrahere velint, tum
 verò æquum valorem non adipiscuntur. Num-
 mum habent tantum aureum, neque imagine,
 neque vlla inscriptione insignitum: vestitus satis
 cultus atq; ornatus: mulieres forma moribusq;
 præcellentes. Multa hoc in oppido reperiuntur
 templa, multi sacerdotes atque iudices, fuitque
 optima semper inter illos Resp. sed in peius sem-
 per degenerantibus rebus, varia postmodum sub-
 orta dissidia atq; bella, adeò quòd quidam hinc
 expulsi ad Fessæ regem venerunt, supplicesq; ro-
 gauerunt vt illos alicuius satellitij auxilio in pa-
 triam restitueret, ea lege vt illi feliciter pacatis
 omnibus, regi id oppidum in manus traderent.
 Conditio placuit, Rex mille equites expeditissi-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

mos mox ad hanc rem peragendam in promptu
 habuit, his insuper & quingentos sagittarios atq;
 ducentos sclopetarios equites addidit. Præterea
 quibusdā Arabibus (Zuair vulgò dictis, hi equi-
 tum quatuor ferè milia sub se habent) rescripsit,
 vt si fortasse eorum auxilio opus esset, mox illi
 cū suis copiis suppetias ferrent. Huic exercitui
 rex quendam ducem præfecit strenuissimum,
 quē Ezzeranghi dicebant, ille mox vbi iam sua
 tentoria oppido vicina fixisset, cœpit oppugna-
 tionem cum oppidanis conferre. Verùm vbi res
 summis viribus attentata esset, ciuium animi ar-
 mis belloq; paratissimi exterorum conatum fa-
 cilè reddiderunt irritum. huic quoque accessit,
 quòd vicini Arabes Benigebir appellati, oppido
 cum 5000. equitum exercitu subsidio veniebāt.
 Quod vbi Fessæ dux animaduertisset, continuo
 obsidione soluta in aduentantes subito irruit A-
 rabes: quibus post triduum fusis, ille tutò se rur-
 sus ad obsidionē recepit. ciues vbi omnem sibi
 ab Arabibus spem ademptam viderent, legatis
 cum hoste pacem attentare seriò cœperunt, quā
 vt facilius impetrarent, oēs se sumptus restitu-
 turos, quos Rex in hanc expeditionē insumpse-
 rat, deinde & singulis annis plusquā decies mille
 aureos missuros polliciti sunt, ea tamen lege, vt
 illi in quorum gratiam Rex milites miserat, op-
 pidum ingressi, ab omni Reip. regimine seclude-
 rentur. Illi verò, postquam cōditiones intellexe-
 runt, ducem his verbis sunt aggressi: Si tuo præ-
 sidio contingat nos in pristinam redire dignitatē
 atque statum, aureos numerabimus plusquam

100000. neque est quòd quisquam iniuriam sibi aut vim yllam illatam iri formidet, neminem enim ne minimum quidem detrimenti à nobis passurum certissimum pollicemur: quin ab aduersariis tantum redditus bonorum nostrorum exigemus, quæ per tres annos continuos inuitis legibus sibi vsurpauerunt. excrescet autem pecunia ad summam vsq; 30000. aureorum, quæ tibi in solidum pro omnibus nostro nomine insumptis laboribus, vel lubētissimè persoluemus. dehinc & redditus huius regionis ad te quoque redibunt, qui aureos circiter. 20000. producant. præterea corradentur tibi ex Iudeorum tributo aureorum decem millia. His itaque præfatis, totius exercitus dux ciuibus renunciari iubet, Fessæ regem his qui secum venerant sanctissimè promississe, se illis nunquam defecturū, donec ad optata peruenerint: quare illos regere malebat, quàm qui iam adhuc oppidum illud occupabant, idq; multas ob causas: quocirca, inquit, si in Regis deditionem vos concedere statuistis, nihil quicquam mali vobis euenturū habetote: si autem ad extremum lubet vestra isthac persistere pertinacia, extremum à vobis teruncium exacturum regem certissimum scitote. Hæc ubi populus intellexisset, subito in varias scindi cœpit partes: erant enim qui Regi per omnia fauebāt, alij perpetuum gerere bellum, quàm regem admittere malebant: adeo vt iurgiis, rixis, atque dissidiis tota vrbs mirum in modum adimpleret. quod tandè per exploratores ad obsidionis ducem peruentū est, qui mox dimidium sui exercitus

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

exercitus ad arma vocari iussit: ac illorum opera trium horarum spatio vrbe potitus est, idque vel absque minima suorum strage. nam qui ex oppidanis regi fauebant, intus portas suis munitis nudabant, idem agebant foris & illi, qui obsidionem iam per aliquot dies tenuerāt, neq; quisquam illorum resistebat conatui, idque fortasse propter intestina illa quæ iam diximus bella. Tandem Fessiani exercitus dux, urbem ingressus, regis signa in foro atque in mœnibus attollere iussit, equites totam circumagere urbem voluit, ne quis ciuium hinc aufugere posset: deinde militibus per preconem nunciari præcepit, vt si quis vel minimā ciuibus inferret iniuriam, continuo capite plecteretur. Mox omnes alterius factionis duces ad se captiuos adduci imperauit, quibus tantisper carceres minatus est, donec Regi abunde, quicquid in illo exercitu consumptū erat, satisfactū esset: summa autem ad duodecim aureorū millia accreuerat, quam ilico captiuorū vxores atq; cognati annumerauerunt. Necdum tamen illis libertas est concessa: nam illi in quorum gratiam Rex milites miserat, omnia sibi restituta volebant, quæ per aliquot annos sibi inuitis legibus adempta affirmabant. Asseruati igitur captiui in proximū diem, quo summo mane vtrinq; producti sunt oratores atque causidici, qui coram iudice atque duce dissidia finirent. Verū post prolixam admodum inter eos disceptationem, nihil omnino cōuenire potuit, quin dux rædio affectus se ad cœnam cōtulit. Posthæc captiuos sibi adduci iubet, ac debitum vt exsol-

uant

uant argentum hortatur, ni malint ad Fessæ regem deduci, qui duplum (inquit ille) aut eò plus sibi exacturus est. His itaq; verbis attoniti, vxoribus rescribunt, vt alicunde eas corradere pecunias velint, alioqui de se actû esse. Octo posthæc diebus, mulieres cum aliquot aureis annulis, armillas, aliq; id genus ornamenta attulerûnt, quæ 28000. aureis æquiualebant: hæc enim dare pro maritorum liberatione, quàm quib. pollerent diuitiis ostentare, malebant: quasi exhaustis pecuniis coactæ fuissent, mundum adferre muliebrè. Vbi igitur & Regi & aliis ciuibus abundè satisfactum esset, adeò vt nihil obesse videbatur quò minus illi liberarentur captiui, illos in hunc Dux alloquutus est modum: Ego, Domini mei, Regi omnia significauit, quæ hîc acta sunt, quod tamè me male habet: nam ego vos nullo modo dimittere auderem, ni prius id mihi regis fuerit concessum literis. Atqui vos bono esse animo velim, quia quandoquidem cuiq; quod suum erat, bona fide reddidistis, nemini dubium, quin vos prope diem in pristinâ restituat libertatem. Hac eadem nocte dux quendam ad se vocauit, cuius sæpenuero consilio feliciter vsus fuerat, ac quo pacto plures pecunias ex iisdem extorquere posset, rogat: adeò vt culpa tamen atq; perfidia carere videretur. Ad quod ille: Finge te à Rege literis ad hoc coactum, vt illos ad vnû omnes capite truncet: verùm misericordia commotum, non posse tantum facinus perpetrare in innoxios: ceterùm te illos Fessam missurû, quò Rex pro arbitrio aut puniat aut cõdonet. Fictæ igitur sunt tanquam

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

à Rege missæ literæ, quas dux postridie quadraginta duobus illis (tot enim erant captiui) flebili voce ostendit. Sinistrum de vobis nuncium (inquit) ad Regem peruenit, amici mei, vos nescio quid conspirationis in aîo habuisse: quapropter his literis q̄ arctissimè iniungit, vt vobis omnib. ense caput auferam: id autè eesi animo maximè inuito, tamen principi mos gerendus est mihi, nisi meipsum quoq; perditū iri malim. Quibus intellectis cœperūt miseri multis lachrymis ducis implorare misericordiam. Ille etiam lachrymas simulans: Quandoquidem, inquit, nihil iam melius occurrit, quod eligamus, ego vos cum aliquo equitum numero ad Regem mittam, cuius fortassis aliquo modo iram mitigare poteritis. Hic captiui illi multò q̄ antea tristiores effecti, se dijs atque ducis benignitati cōmendare, multoq; cum luctu illius implorare clementiam cœperunt. Continuò interuenit alius quidam, qui vt aliquam inter se auri summam inuenirēt, hortatus est, quæ fortè Regis animum flecteret: ducemq; captiuorū nomine orare videbatur, vt & ille apud Regem literis quantum posset efficere vellet. Idem omnes vna voce captiui agebant, ad Regem se bonam auri vim missuros, nec non & ducē amplissimis donis salutaturos pollicebantur. Hic ille, quasi conditio non vsque adeò placuisset, tandem quantum auri ad Regem mittere statuisset, rogat: hic aureos . 1000. ille . 500. alius verò . 800. numeraturū promittit. At quasi hoc parum fuisset, finxit dux nolle se Regi tantillum renūciare: sed præstabit, inquit, vos ipsos

Re-

Regem adire, futurum forsitan vt melius quàm speratis cum illo agatis. Illi autem metuentes ne si Regem adirent, malè secum ageretur, multò quàm antea feruentius instare atque rogare, vt ipse quantum posset, illorum cõsuleret salutem. Quare dux tandem tanquam precibus victus, in hunc illos alloquitur modum: Vos hic quadraginta duobus nobiles atque ditissimi, si mihi singuli duo aureorum millia pollicemini, vestro omnium nomine id Regi indicabo, speroque me hoc pacto persuasurum: quòd si ea conditio non arriserit, ego vos ilico in Regis aulam relegabo. Conditionem omnes accipiunt, ea tamè lege, vt quisque pro facultatum ratione numeraret, atque vt numerandi tempus in quindecim produceretur dies. Duodecimo die, finxit à Rege missas literas, quibus significabatur, regem ducis gratia erga captiuos mitiorem redditum. Decimoquinto die numerata sunt duci octuaginta quatuor aureorum millia: neque potuit ille satis mirari tantam aurum in tam angusto oppidulo, inter .42. tam subito reperiri potuisse. Post suo Regi quid actum esset rescripsit, atque quid de auro agendum sit rogauit. Rex statim cum duobus qui ei erant à secretis, centum equites misit, qui aurum adferant. Qui libertati erant restituti, duci equos, mancipia, muscum, aliisque id genus munera miserunt aureis plusquam .2000. empta: gratiasque egerunt pro recuperata salute maximas: illud rogantes, vt quicquid erat muneris, æqui bonique consuleret: nam nisi exhaustæ omnino pecuniæ fuissent, multò sumptuosiora se daturus affirmauerunt.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Paruit igitur ab eo tempore ea regio Fessæ Regi, nec non & imperio iamdicti ducis (Ezzeranghi vocabant) donec à quibusdam Arabibus proditoribus interfectus est. Recipit & in hunc vsque diem Rex ab ea ciuitate aureorū. 20000. singulis annis prouentū. In hac narratione aliquantulò q̄ par erat plixior fui, id eò fortasse, quòd his ego omnib⁹ interfuerim, bonāq; nauauerim operā vt ciues liberarentur: neq; me vnquā memini maiorem vidisse auri cumulū, q̄ qui his astutia ademptus fuit. Imò ne ipse Rex quidem vnquam tantū vno tempore auri penes se habuit: quāuis enim quotannis. 30000. aureos recipiat, nunquā tamen tantū potuit vno momento colligere cumulum: id quod & de huius patre affirmant nō pauci. Gesta sunt hæc Anno . 915. Christi verò M. D. VI. Nunc mihi hoc loco perpende, quid humana possit in extorquēdis pecuniis efficere industria. Miratus est Rex hanc auri summā, sed multò magis postea cuiusdā Iudæi miratus opes, qui solus plus exoluit, q̄ omnes antea enumerati ciues. fuitque huius opulentia in causa, vt Rex à Iudæis collationem .50000. aureorum exegerit, eò quòd eius hostibus nonnihil fauisse dicebantur. Ego ipse illum sum comitatus, qui Regis nomine aureos à Iudæis recepit.

¶ *Efza Tedletis oppidum.*

A Tefza duobus passuum millibus sitū est, familias habet ferè sexcentas in colliculo ad Atlantis radices sito, constructū. Multos hīc Mauros atq; Iudæos reperias, qui bernussī conficiunt. Incolæ aut alicui artificio, aut agricul-

culturæ sunt addicti, parentq; Tefzanitarum imperio. Horum fœminæ lanificio sunt præcellentes, adeò vt eas plus lucrari dicat, quàm eiusdem oppidi viros. Inter id oppidum & Tefzam præterfluit fluuiolus quidam, Derne incolæ vocant, nascitur autem ex Atlante, ac per illius regionis campos fluens, tandè in Ommirabili delabitur. Habes ex vtraque fluuij parte hortos amœnissimos atq; spaciosissimos, in quibus nihil fructuû desiderare poteris. Ciues habet liberalissimos atque humanissimos, mercatorib. illac iter facientibus libere hortos ingredi, atque inde quantum velint fructuum sibi decerpere licet. Nulla gens in persoluendo debito tardior: nam etsi mercatores præsentibus annumerant pecunias, ea lege vt ab oppidanis barnussum intra trimestre recipiât, in integrum tamen interdum illis est expectandû annum. Ego in hoc fui oppido eo tempore quo Regis exercitus Tedlerem occupabat, atq; tum se Regis dediderunt imperio. Regij exercitus duci, cum ad hos secundo iam venisset quindecim equos totidemq; mancipia dono dederunt. Deinde & .15. vaccas obtulerunt, quo suæ erga Regem fidei atque animi fidem facerent.

¶ *Cubiteba.*

AB Africanis in monte excelso exstructa, à prædicto oppido Occidentè versus decem ferè distat passuum milibus. Incolis ditissimis atq; nobiles ditissima: & quoniam apud hos quoque barnussum confici solet, hinc fit quòd magna semper hic reperias mercatorum multitudinem. Perpetuæ hic niues in montis

M iugo,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

iugo: qui ciuitati circumiacent campi, vineis ac hortis spaciosis sunt amœnissimi, prouenitque illis tanta fructuum copia, vt in foro nullos omnino fructus reperias. Horû mulieres albissimæ, & quia pinguiores acceptissimæ, multoq; argēto ornatae incedunt: oculi atque capilli subnigri. Incolæ morosi plus satis, nunquã regis (qui Teditis sibi deuicerat reliquas ciuitates) imperio parere voluerunt: quin duce quodam mille equites collegere, quibus ita regio sese opposuerunt exercitui, vt non semel illi periculum fuerit, ne non quod partum erat, rursus amitteret. Posthac Rex vnâ cum fratre auxiliares suo Duci copias misit, verum ille quoq; infausto pugnavit Marte. Tandem vbi bellum in totum triennium protraxissent, huius ciuitatis dux à quodam Iudæo regis iussu veneno necatus est: sic tandem hanc sibi quoq; Rex prouinciam nactus est, anno Hegiræ . 921.

¶ *Eithiad.*

○ Ppidulum hoc in quodam Atlantis colliculo ab Africanis exstructum, familias numerat plus minus trecentas. Ex montis tantum parte muros habet, nam ea facies que planiciem respicit, tam est rupibus munita, vt muro nequaquam egere videatur. A Cithiteba miliaribus circiter. 12. distat. Templum hic angustum tamē ornatissimum est, quod circum feruulum habet ad fluminis ferè modum. Incolæ ditissimi atque nobiles, frequentissima illis mercatorum tam incolarum quam exterorum semper est copia. Qui hic habitant Iudæi, partim artem,

tem, partim mercaturā exercent. Innumeri hic fontes, qui per montis rupes erumpentes in fluuiolum oppido suppositum delabuntur. Ex utraq; fluuij parte horti reperiuntur vuis, ficibus atque iuglandibus fœlicissimi. Costę item huius colliculi oliuis sunt feracissimæ. Mulieres nô minore[m] habent formę quàm ciuilitatis portionē, multo ornatae sunt argento, annulos tum digitis tum brachiis addunt elegantissimos. Campus illis omnis generis frugibus, collis autem hordeo atq; capellis aptissimus est. Nostro æuo sibi Roman Benguihazzan id oppidulum vsurpauit, ac ad extremum vsque vitæ diem eo potitus est. Ego quoq; ab huius regionis sacerdote hospitio exceptus fui, anno. 921.

¶ *Seggeme Tedletis mons.*

ET si Meridiem respicit hic mons, tamen inter Tedletis mōtes adnumerari volunt. Initium habet ex Occidente à monte Tesauonio, extenditur autem Orientem versus ad montem Magranum, vnde & Ommirabili fluiuius notissimus suum habere exordium dicitur. Meridies illum Dedete monte terminat. Huius accolae à Zanagatibus genus traxisse volunt: habiles sunt, alacres, animosi, belloque valentissimi. Illorum arma sunt iacula, gladij incurui atq; pugiones. Mira illis quoque in mittendis saxis dexteritas atq; vis est. Continuum illis cum Tedletis incolis bellum geritur, adeò vt mercatoribus illac transire non liceat, nisi fide publica interposita, maximoque pecuniarum dispendio. Adeò non voluptariæ illorū sunt mansiones, vt ternæ

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

interdum aut quaternæ in vnam sint constrictæ domus. Caprarum hic maxima est copia, nec nō & mulorum asini staturam vix excedentium, hi pabulum sibi iis in nemoribus quærunt, fitque læpnumero vt à leonib⁹ dilanientur. Nulli vnquam voluerunt parere principi, adeò enim scabrosus atque difficilis mons est, vt inexpugnabilis ferè videatur. Nostro tempore conatus est dux ille qui Tedletis sibi oppida deuicerat, & in hos quoq; mouere arma. Quod vbi montani animaduertūt, collecto copiosissimo exercitu, se in quodam montis loco condunt, quā mox transiuros hostes sciebant. Postquam verò vidissent equos omnes montem ascendisse, subito ex insidiis irrupentes se in hostes conijciunt. Bellum nō admodum prolixum fuit, verum plusquam satis cruentum: ducis nanque exercitus montanorum vim ferre nō potuit, neq; ascendere, neq; descendere dabatur: quare cum hoste cominus ad extremum vitæ spiritum dimicandum erat. Multi vnà cum equis à rupibus disiecti, animam cadendo exspirauerunt: reliqui aut capti, aut interfecti sunt, adeò vt quenquā vix saluum inde aufugisse crediderim. Captiui autem omnium miserrimi fuerunt: nam cum viri captiuos interficere nollent, eos vxoribus dilaniandos dederūt, quæ miseros non aliter ac si beluæ fuissent, crudelissimo affecerūt mortis supplicio. Ab eo tempore nullum omnino habuerunt cum Tedletanis commercium, neq; etiam illorum opera magnoperè egere videntur: magnā enim habet ille locus hordei, pecudū, atq; fontium copiam: nisi quod

quod fortasse ab omni mercatura excludantur.

¶ *Magranus mons.*

Aliquantò vltra iamdictum montem situs est Magran^o, qui ex Meridie Farclam regionem deserto confinem respicit: ex Occidente initium ferè sumit à Seggeme, in Oriente verò ad radices Dedetis finem habet. Perpetuis cooperitur niuibus, incolæ pecudib. atq; armentis opulentissimi, adeò vt non vno possint manere loco. Domos sibi ex quarundam arborù cortice construunt, quibus tectum ex perticis gracilioribus compositum addunt: trabes huiusmodi sunt circuli, è quibus cistarum cooperculum, quam secum mulieres Italæ in muli dorso gerunt, cum aliquò proficiscuntur. Integra illis hunc in modum domus quibusdã circumfertur mulis, donec locum aptum inuenerint: què vbi nacti sunt, in eo domos figunt, ac cum tota familia tantum temporis remanent, quantû gramen illis sufficere potest. Vernis tamen temporibus fixas sibi seruant mansiones, stabula componunt admodum humilia, quibus tectum ex frondibus confertum addunt, atq; in iis armenta noctu seruantur: & ne frigus illis impense noceat, ignem stabulo propinquum construunt maximum: fit autè sæpenumero, vt ignis ventis agitatatus stabulum inuadat, adeò vt nisi pecus fugæ salutem consuleret, in maximo esset vitæ periculo: quemadmodû igitur nullos habent domus parietes, sic neque stabula. Maximo Indies à leonibus atque lupis afficiuntur incòmodo. Vestitus atq; ritus illis omnino iidem sunt cum iis, quos

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

prædictum montē occupare antea diximus, nisi quòd hi domos ligneas, illi verò lapideas sibi habeant. Fuimus & nos in hac regione anno. 917. cum Dara Fessam rediremus.

¶ Dedetis montis descriptio.

EXcellsus atque frigidissimus hic mons fontes habet quâ plurimos, totus nemorosus. à Magrano initium sumit ex Occidente, finiturq; non procul à monte Adefano: in Meridie Todgæ campis confinis est. patet autē in longum octuaginta ferè passuum millibus. In huius montis summitate antiquissima fuit fabricata ciuitas, cuius propter ruinam rara tantum hodie visuntur monumenta: muri nempe ex candidis lapidibus, in quibus quasdam inscriptiones videre licet, quas nec incolæ intelligere possunt. Permulti adhuc in ea perstant sententiâ, vt illam à Romanis conditâ arbitrentur: verum ego nullum vnq; rerum Africanarum historiographum inueni, qui illud affirmet, aut qui de ea ciuitate scribat. Nisi quòd Serif Essacalli in quodam suarum historiarum libro Tedsi mentionem faciat, quam Segelmessæ atq; Daretæ confinem scribit: sed non indicat, sit ne in Dedete monte fabricata nec ne. Nos tamen eandem esse iudicamus: nam in ea regione non alia quàm hæc reperiri ciuitas potest. Incolæ, vt verum fatear, vilissimi sunt: horum pars maxima antra inhabitant: illorū cibus hordeum est atque Elhasid, hoc est hordei farina aqua cum sale elixa, vti antea diximus, cum Hææ regiones describeremus: nam nihil hic omnino præter hordeum reperiri potest. Maxima illis

capra-

caprarū atq; afinorū copia: antra aut̄ in quibus pecudes feruare solent, nitro mirum in modum sunt referta: adeo vt nō dubitem si hic mons Italicæ vicinus esset, quin singulis annis inde plus q̄ 25000. aureorum prouentus colligeretur. Verū tanta est illorum cū ignauia tum inscitia, vt ad quid nitrum conducatur prorsus ignorent.

Tantam illi in vestibus præferūt ignauiam, vt plusquā dimidia corporis pars nuda remaneat. Mansiones habēt admodum deformes, multoq; caprarū numero fortidas. Toto hoc monte neq; castellum, neque oppidum inuenias muris cinctum: si quando domunculam exstruere velint, lapides tantum lapidibus sine aliqua calce super imponunt, tectum autem ex rudere conficiunt, quod & in quibusdam locis Sisæ atque Fabriani videre licet: reliqui vt iam diximus, antra inhabitant, neque vnquam tūc maiorem vidisse pulicem copiam memini, quā apud hos. Sunt præterea & proditores, furtis, rapinis nec nō & rixis addictissimi, ita vt vel minimo cōmoti verbulo, non rixentur modò, verū & se mutuo interficiant. Neque Iudicem, neque sacerdotem, neque alicuius probitatis rectorem habent. Nullus hic mercator reperiri potest: nam cū incolæ perpetuum agant ocium, nec operæ quicquā inter illos sit, nihil mercatoribus est negotij. Quod si quis merces per illorum regionem deuehere stuerit, nisi ab illorum duce fide publica sit munitus, ei periculum est, ne bonis omnibus spoliatur. Si verò merces illorum non videantur conuenire necessitatib. harum partem quartam pro

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tributo sibi exigunt. Horum mulieres sordidissimæ, multoque quàm viri pannosiores. Illarum conditionem asinorum posthabendam dixeris, adeò perpetuis sunt laboribus impeditæ: atque vt semel dicam, nullus fuit in tota Africa locus qui magis me tædio affecit: tamè illac mihi iter necessario fuit, dum cuiusdam iussu Marocco Sengelmessiam proficiscerer, anno. 918.

Ioannis Leonis Africani

descriptionum Africae rerumq; in
ea memorabilium

LIBER TERTIVS.

Fessa exactissima delineatio.

FESSÆ regnum in Occidente à flumine Ommirabili initium ducit, finitur autem in Oriente Miluio flumine: Septétrio Fessam partim mari Oceano, partim Mediterraneo claudit. Diuiditur autem Fessæ in septem regiones: Temesnen, Fessæ tractum, Afgaram, Elhabetum, Errifam, Garetum, & Elchaulum: habuitq; quondam harum quælibet suum ducem: neq; semper Fessæ regiam habuit sedem, sed à quodam Apostata exstructum, remansit ibi huius posteritas annis ferè centum & quinquaginta. Huic successit Marinorum familia, quæ omnium primæ Fessæ regni dedit nomen, suasq; hic fixit sedes, idq; rationib. quibusdam, quas in eo libello, què de rebus Mahumetanis scripsimus, copiosius enarrabimus. nûc singulas partes suo ordine, sum

mo quoad fieri poterit cōpendio, perstringamus.

¶ *Temefna Fefſæ regio.*

IN Occidente initium habet à flumine Om-
mirabili, finiturque Orientem verſus Bura-
grago fluuio: Meridies hanc regionē Atlante,
Septentrio autē mari Oceano claudit. Perpetua
eſt planicies, patetque in longum ex Occidente
Orientē verſus octuaginta fere paſſuum millib.
ab Atlante autem ad Oceanum uſque ſexaginta
circiter numerantur miliaria. Fuit fere ſemper
hæc regio totius Africæ caput: habuit namq; op-
pida plus minus quadraginta, caſtella verò tre-
cēta, quæ incolas omnis generis Barbaros habuit.
Anno Hegiræ trecentefimo vigefimo tertio, à tri-
buto liberata fuit à quodam concionatore hære-
tico, Chemim Mennal filium vocabant. Hic po-
pulo Feſſano nullum principi neq; tributū neq;
honore exhibendum perſuaſit, quòd homo eſſet
plus ſatis iniquus: tum etiam ſe prophetam p-
feſſus eſt: quare mox nō religionis modò, verum
etiam & totius Reipub. negotia ſibi uſurpauit.
Tandem bello cōtra Feſſæ regem moto (hic cum
Zenetis bellum gerebat) eò res rediit, vt pacis le-
ges hæ fuerint inter illos ſancitæ, quòd hic Te-
meſnam, ille verò Feſſæ ſibi ditionem ſeruaret,
neque poſt hæc alter alteri quicquam noceret.
Tenuit hic imperiū annis circiter trigintaquin-
que: poſt hunc verò eius ſucceſſores annis fere
centum regno potiti ſunt. Aſt vbi Iosephus Ma-
roccum condidiſſet, conatus eſt & hunc in ſuam
redigere ditionem. miſit ergo doctores atq; con-
cionatores quamplurimos, qui hominem ab hæ-
reſi

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

res auocarent: atque, si modò fieri posset, sine armis illius se dederet imperio. quod vbi incolæ animaduertunt, vnà cum prædicti concionatoris cognato in quadam vrbe (Anfa vocabant) consilium inierunt, vt legatos Marocci regis interficeret: quod tandem fecerunt. post hæc exercitu quinquaginta millium collecto, Maroccum eo animo suas traduxere copias, vt Luntinos cū principe regno expelleret. Hoc vbi nuncium ad Iosephum allatum esset, dictu mirum, quantum inde conceperit animi mœrorem. Expeditissimo igitur atque numerosissimo exercitu non hostium expectauit aduentum: quin agmen ex insperato Temesnam tertio duxit die, atque iam Ommirabih cū suis transmiserat, cū Temesnitę huius perterriti copiis, Buragragum fluum transmiserant, Fessamq; omnes confugiebāt. Rex autem adeò totam depopulatus est Temesnam, vt ne puellis qdem pepercerit, quin omnes gladio subicere iusserit. Remansit huius exercitus per octo menses in ea regione, atque ciuitates omnes sic deleuit, vt exigua tantum hodie illarum videre licet monumēta. Fessæ verò rex vbi Temesnitas iam aduentare intellexisset, induciis cum Zenetis pactis, se cum ingenti exercitu in horum copias conuertit. Hos tandem ad Buragragū multa iam fame atque inedia fractos repperit, illisq; vltius progrediendi omnem facultatem ademit, quare præruptos montes atq; syluas adire coacti sunt. Postremò regis copiis circumacti, nonnulli fluminis aquis submersi, alij ab excelsis rupibus præcipitati, reliqui ab hostibus miserè trucidati sunt

sunt. Decem igitur mensium interuallo, adeò omnes Temesnitæ deleti sunt, vt perpaucæ admodum relictæ sint ab eo bello eius populi reliquix. Luntunorum porrò Rex Iosephus posthæc Maroccum redijt suas copias reparaturus, quò Fessæ Regem bello peteret. Temesnam autem habitatoribus vacuam, feris tantùm inhabitandam reliquit. neque prius nouos ea regio sibi incolas recepit, quàm centum & quinquaginta pòst annis Mansor à Tuneto rediens quosdam secum Arabes adduxit, quibus Temesnam inhabitandam reliquit. Hi tantisper sibi id regni occupauere, donec quinquaginta ab eo tempore annis Mansor regno pulsus est: atque tum demum à Luntunis eiectionis, ac in extremam calamitatem redacti sunt. Quibus transactis Marinorum Rex Zenetis atque Haoaritis eam regionem dono dedit. Hinc factum est quòd Zeneti atque Haoaritæ Luntunis vt plurimùm semper fauissè, ac à Marocci principis impetu securos reddidissè creduntur. Ab eo ergo tempore Temesnam tranquillè occupant, ac in tantum nunc creuissè dicuntur (centùm annis ni fallor illorum vix stetit imperium) vt regè Fessæ nihil formident. equites enim. 60000. aut eò plus numerant, castra verò ducenta. Ego maximam cum illis habui consuetudinem atq; notitiam, quare & singula quæ hîc memoratu digna reperiuntur, enumerabo.

¶ Ansa Temesnes oppidum.

Amplissimùm hoc oppidum à Romanis in Oceani littore exstructùm, ab Atlante Septentrionem versus sexaginta, ab Azemuro

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

muro Orientē versus totidem, à Rabato autem Occidentē versus, quadraginta distabat passuum milib. Ciues habuit humanissimos atque opulentissimos: ager illis omnibus frugum generib⁹ fecundissimus: neq; est vlla in tota Africa ciuitas, quę cum hac situ lociq; amœnitate certare queat. Planicies illi (præterquã in Septentrione, nam ea parte mare respicit) patet in longum octuaginta ferè passuum milib. Tempa quondam habuit magnificè exstructa, officinas complures, palatia in lignia: cuius rei facilè fidē facient, quę in hunc vsq; diem relicta sunt monumenta. Spaciosi illis fuere horti, è quib⁹ & hodie magna fructuum copia decerpitur, melonum præsertim ac citrioli: quę omnia maturitatē medio Aprili attingūt. quare incolæ suos fructus Fessam deferre solent, quòd multò citius matura colligantur, q̄ Fessæ. Vestitus illis cultus est atq; ornatus, fuitq; summa eis semper cum Lusitanis ac cum Anglis consuetudo. Eruditorum hîc copiosus numerus est. Verùm duas ob causas huius loci ruinam euenisse volunt, primò quòd supra modum libertatem ambiebant, secundò quòd myoparones in portu habebāt, quibus Gades atq; Lusitanos miris indies vexabant incōmodis. Quare tandem Portugalliæ Rex classē expeditissimam quadraginta nauium ad eos misit, quę incolis tantum terroris intulit, vt illi arreptis secū quę poterant bonis, Rabatum nonnulli, alij Selam confugisse dicantur, hostibus eam urbem depopulandam relinquentes. Qui autem à Rege totius classis dux missus erat, fugę omnino ignarus, suas

œopias accuratè instruit. Postea verò quæ gesta erant à quibusdã intellectis, milites in urbem introduxit, quam vnus diei spacio sic vastarunt, domos incendio deleuerunt, atq; muros multis locis solo æquarunt, vt in hunc vsq; diem habitatoribus vacua remanserit. Ego cum huc venissem, vix lachrymas tenere potui, vbi quorũdam ædificiorum atque templorum (quorum adhuc quædam exstabant monumenta) miserandam ruinam seriò contemplatus fuisset. Horti etsi nonnihil adhuc fructuũ producant, syluas tamẽ dicas magis quàm hortos. Nunc autem Fessanorum iniuria ad tantam redacta est ea vrbs calamitatem, vt nulla prorsus spes sit, novos in posterum colonos recipiendi.

¶ *Mansora.*

A Mansore Marocci rege ac pontifice in amœnissimo campo exstructum est oppidulum, ab Oceano duobus, à Rabato quinque & viginti, ab Anfa verò totidem distat miliaribus: familias olim numerauit fermè quadringentas. Hoc oppidum alluit fluuius quidam quem Guir incolæ appellant, felicissimos habuit vtrinque hortos, verum nunc nihil hic omnino fructuum reperire licet. Excisa enim Anfa, huius incolæ relicto oppido Rabatum confugerunt, metuentes ne à Lusitanis simili vexarentur incommodo. Huius tamen murus vbiq; integer remansit, nisi quibusdam in locis Temesnitè solo æquarunt. Hoc ego etiam oppidum non sine maximo animi mœrore inuisere potui: facillimè restaurari, nouisque incolis reparari posset.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

si quis domos aliquot à ruina reuocet: sed tanta Temesnitarum nequitia est, vt neminem hic sibi ædeis exstruere paterentur.

¶ *Nuchaila.*

Medio ferè Temesnæ exstructū fuit oppidulum quoddam non vsqueadeo amplum, Nuchaila incolæ vocauerunt. Inhabitatores olim habuit quamplurimos, fueruntq; illis iis temporibus quibus heretici id imperium tenuerūt, nundinæ annuæ, ad quas omnes totius Temesnæ solent accurrere mercatores. Ciues habuit ditissimos, planicies enim illis omni ex latere quadraginta ferè in longū patebat passuum milib. Ego me apud quendam historiographum legisse memini, tantam illis fuisse frugum vberitatem, vt quantum camelus frumenti ferre poterat, pro calceorum pari commutauerint. Cum autem Iosephus Temesnæ Rex eam regionē vastaret, deletum est & hoc oppidulum cum omnibus cæteris, quæ tum ea regio capiebat ciuitatibus: hodie tamen aliquot huius monumenta videre licet, partes nempe quasdam muri, item turrim quandam templi eminentissimā. videas & hic hortos quosdā spaciosissimos, vitibus atq; arboribus cōfitos, quæ propter ætatē nihil quicquam fructuum producant. Vbi agricolæ illius regionis pensum diei absoluerunt, rastros, aliaq; id genus rustica instrumēta in hanc turrim reponunt: arbitrantur namq; eximix sanctitatis virum hic sepultum, cuius vi effectum credunt, vt nemo huius terrore aliena loco amouere instrumenta audeat. Sepissimè hoc ego oppidulū vidi,
cum

cum mihi Rabato Maroccum iter esset.

¶ *Adendunum.*

Intra quosdam colliculos exstructū fuit hoc oppidulum, ab Atlante quindecim fere miliaribus, à prædicto autem oppido viginti & quinque situm erat. Ager illis frugibus terendis felicissimus. Nō procul ab huius muris nascitur insignis quidam riuus. Innumeras hīc reperias palmas, verūm humiles admodum atque infrugiferas. Riuus per valles atque rupes præterfluit, vbi ferri fodinas olim fuisse affirmāt, quod partim ex terra ferri colorem referente, partim ex aqua gustu ferrum arguente, facile deprehendi potest. Nihil hīc præter perexigua quædam videntur monumenta, domorum ruinas, columnasque humi prostratas: deletum enim id oppidulum fuit eo tempore quo totam eam regionē vastatam antea docuimus.

¶ *Tegegetum.*

AB Africanis in littore Ommirabili exstructum est, ea via, quæ à Tedlete Fessam ducit. Incolas aliquando habuit ciuiles atq; ditissimos, non enim procul distat à quadam via publica, quæ ab Atlante ad desertum tendit: huc omnes vicini confluere, atque frumentum inde auertere solent. Excisum etiam fuit & hoc oppidulum eo tempore quo aliæ oēs ciuitates, quanquā longo post tempore nouos receperit incolas. Huc omnes Temesnitæ frumentum cōuehunt, quod à ciuibus seruatur. nullam hīc omnino officinā, nullumq; adeo artificem, præter quosdam fabros ferrarios reperias, qui agricolarum instrumenta,

fo-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

soleasq; ferreas cudant. Ciuibus autem ab Arabibus, quorum imperio parent, serio iniunctum est, ut exteros omnes illac iter faciētes, honorifice excipiant. Mercatores pro panni aut telæ sarcina Regalis vnus portorium exsoluunt; ab equis aut ac camelis nihil sibi tributi exigunt. Mihi sæpissime illac iter facienti oppidum non admodum placuit, etsi illorum ager frugibus atque armentis sit felicissimus.

¶ *Hain Elchallu.*

EXiguum admodum oppidulum est, non procul à Mansora conditum in quadam planicie. Hic frequentissimæ corni, aliæq; arbores reperiuntur spinosæ, fructum ferunt rotundum, cerasis non admodum dissimilem, nisi quod crocei sint coloris; magnitudine oliuas excedunt, estq; exterior pars saporis nõ adeo grati. Frequēs hic palus maximam habet testudinum atque rubetarum copiam: rubetas autem non venatas ab illius loci incolis intelleximus. Nemo inter historicos Afros est, qui huius aliquam dederit descriptionem, propterea fortasse, quod vix oppidi nomine digna putauerunt, vel quod olim euersum fuerit atque destructum. Neque ab Africanis, quantum videre licuit, conditum est: verum à Romanis, aut ab alia quavis gente nõ nota constructum existimarim.

¶ *Rabati descriptio dilucida.*

Maximum hoc atque amplissimum oppidum, non multis abhinc annis à Mansore Marocci rege atque pontifice constructum in Oceani littore. Hoc ex Oriente alluit

fluuius, quem Buragragū antea nominauimus, vbi & le in Oceanum fundit. In Buragragi gurgite rupes est, quæ ab vna parte fluuium, ab alia verò mare habet Oceanum. Quod ad structuram pertinet, aut ædificia, Marocco non dissimilem dixeris, cū Mansor id sedulò imitari iusserit; nisi quòd multis partib. angustius sit Marocco. Quòd autem eo loco conditum fuerit, hanc illi adferunt rationem, quòd Mansor Granatense regnum & bonam Hispaniæ partem occupans, vidit Maroccum adeò longè hinc abesse, vt si quòd bellum ingrueret, non posset aduersus Christianos auxiliares copias mittere; quare oppidum in maris littore condere statuit, vbi tota æstate cum suo exercitu remaneret. Suaserant nonnulli vt in Setta (quæ ciuitas ad fretum Calpes sita est) cum suis remaneret: verùm Mansor cū ea ciuitate propter soli penuriam non posset regios milites tribus vel quatuor mensibus alere, breui admodum temporis spacio hoc sibi construxit oppidum, quòd mirū in modum templis, collegiis, palatiis, officinis, hypocaustis, xenodochiis, aliisque id genus structuris ornandum curauit. Tum extra vrbs mœnia ea parte quæ Meridiem respicit, turrim quandam Maroccenæ turri per similem composuit, sed ampliori multò cochlea, adeò vt terni equi turrim ascendere commodè possent: à summitate autem turris naues in mari quam longissimè dissidentes videri possunt. Eius sanè meo iudicio altitudinis est, vt nò facile ædificium reperiri posse putem, quòd hanc altitudine superet. Atque quò maior huc vndiq; con-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

flueret artificum atque mercatorum copia, flauit vt cuilibet pro officij aut exercitij ratione annua etiam præterea numeraretur pecunia, quò factum est, vt intra paucos mentes ea ciuitas omnis generis artificib. atque mercatorib. referatissima ferè totius Africæ euaserit, eò quòd duplum ciuibus contingebat lucrum. Hic Mansor cum suis ab Aprilis initio in mensẽ vsque Septembrem remanebat. Et quoniam ei loco non erat aqua potui accõmoda (mare enim ad miliaria ferè decem in fluuiũ irrupit, putei item falsam tantũ habent aquã) Mansor per quosdam aqueductus à quodam fonte miliarib. duodecim inde distãte aquam huc deriuari curauit. Aqueductus autem per arcus composuit, quales permulti reperiuntur in Italia, & Romæ potissimũ. Vbi in ipsum oppidum protractus esset aqueductus, illic in plures partes distribui voluit, quarum quædam aquam in templa, aliæ in collegia, aliæ in Principis aulam, cæteræ autem ad fontes cõmunes per omnes ciuitatis vicos mitterent. Post mortem verò Mansoris, id oppidum ita collapsum est, vt decima vix hodie pars videri queat. Egregius ille aqueductus eo bello deletus est, quod Marini cum Mansoris successorib. gesserunt, decrescitq; indies magis ac magis nobilis illius vrbis imperium: adeò vt quadringetas vix hodie domos in tota vrbe reperiatis quæ habitatores habeant, reliquæ in campos atque vineta mutatae sunt. Circa rupem duæ adhuc sunt aut tres plateæ in quibus officinas aliquot reperiatis, neque tamen periculo carent, nam quotidie à

Lusitanorum exercitu sibi excidium inferri timeant: cum Portugalliæ Rex nõ semel in animo habuerit hos armis adoriri, speras fore vt ea vrbe sibi deuicta, facile ad reliqua Fessæ regna pertingeret. Summis tamen viribus hanc semper Fessæ rex seruauit, atque quantumq; potuit in aduentantes hostes munitam reddidit. Ego huius præteritam felicitatē cum præsentis rerum omnium mutatione conferens, non possum sanè quin lacrimis miserandam illorum vicem prosequar.

¶ *Sella.*

○ Ppidulum hoc nõ procul à flumine Bura-grago à Romanis exstructum, ab Oceano duobus miliaribus, à Rabato aut vno tantum miliari situm est: per quod si quis Oceanum adire velit, iter sit peragendum. Iisdem quoque temporibus deletum est, quibus vt antè diximus, heretici inferiores euasere. Postea verò Mansor nouis illud cingi mœnibus curauit, ac in eo xenodochium egregium cum palatio magnifico extruxit, in quo se eius milites vbi videretur recipere possent. Amplissimū item hic templum locauit, in quo aulam opere vermiculato fenestrisq; vndiq; elegantissimis superbam construivoluit, atque vbi se morti proximum vidit, suis iniunxit vt corpus in ea aula sepelirent. Quod vbi sic factum esset, marmoream tabulam illi ad caput, vnā item ad pedes posuerūt, in quibus varia sunt descripta epitaphia. Hoc sequuti omnes eiusdem familiæ magnates, in eadem aula sepulturam sibi delegerunt. Idem à Marinis factatum legimus, cum illorum adhuc floreret

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Respub. Ego eandem aulam aliquando ingressus, triginta ibi procerum sepulchra numeravi, omniaque sedulo epitaphia excerpti: id autem Anno euenit Hegiræ. DCCCC. XV.

¶ *Mader Annan.*

NOstris temporibus à quodam conditum est pontificis Habdulumé thesaurario, in ripa fluuij Buragragi. Neq; desunt qui propter qualdam ferrifodinas tantum exstructum affirmant. Ab Athlante decem distat passuum milibus, reperiunturq; inter Athlantem & hoc oppidum nemora umbrosa ingentibus leonibus atque leopardis plena. Tantisper dum penes conditoris posteros huius dominium remansit, fuit incolis, ædificiis, templis, hospitiiis, atque xenodochiis refertissimum: verum quotidie magis ac magis ingruente Marinorum impetu, tandem ab illis deletum est. Incolæ partim trucidati, partim capti, & partim in fugâ redacti Sellam confugerunt. Missæ erant à Marocci rege auxiliares copiæ, at ciues viribus victi, oppidum deseruerant, atque in deditionem Marinorû coniecerat. Verum aduentante à Marocco dux quidam cum exercitu numerosissimo, Marinum ducem oppido pellit, atq; ipse sibi eius imperium assumit. Tandem verò ipse Marinorum rex cum suis copiis, cum fortasse Maroccum peteret, hac sibi iter instituit: qua re perterritus qui prædictum tenebat oppidum, antequam Rex adesset fuga salutem sibi quæsierat. Rex verò ciuibus omnibus interfectis, oppidum adeò destructum reliquit, vt ab eo tempore nullos habuisse incol-
las

lās dicant. Visuntur & in hunc vsq; diem huius
muri atque templorum quorundam turres. Ego
hanc eo tempore visi, quo Fessæ Rex pacem cum
suo cognato composuit, cumq; Thagiam profi-
cisceretur, quò sepulchrum eximie sanctitatis
viri inuiseret (Seudi Buhafa vocabant) id Anno
euenit. DCCCC.XX. qui Christi fuit. M.D.XI.

¶ *Thagia Temesna ciuitas.*

A Ngustum admodum est oppidum ante
aliquot secula ab Africanis inter quosdā
Atlantis montes exstructū. Cœlo vtitur
frigidissimo, agrum habet plus satis aridum ac
sterilē. Vastissimas habet syluas leonibus aliisq;
feris refertas. Exigua hic frumenti prouenit co-
pia, sed id abunde mellis atque caprarū pensatur
affluentia. Nullam apud hos reperias ciuitatē,
domos habent rudi admodum modo fabricatas,
nullum enim habēt calcis vsum. Visitur hic egre-
gium quoddā summę sanctitatis viri sepulchrū,
qui tēpore Abdūlmumen pontificis multa edi-
disse cōtra leonum sæuitiam miracula creditur,
quare ceu vates summus à multis est habitus.
Memini me huius miraculorum enumerationē,
apud quendam illius gentis scriptorem legisse,
quem Etdedle vulgò nominabant: verum ea ne
arte magica, an miro aliquo naturæ secreto effe-
cerit, incertū est. Huius interim fama, summaq;
reuerētia in causa est, quòd id oppidum incolas
habeat frequentissimos. Fessani quotannis mox
transacto paschatis festo, huc sepulchri visendi
caussa confluere solent, idq; tanta cum hominū
eaterua, vt exercitum iure censeas, quisque enim

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

suum tentorium, & quæ vitæ necessitati conuenire videntur secum deuehi curat, sic gregatim centena tentoria aut numero interdû plura incedunt. Totis quindecim diebus in eo sunt itinere, distat enim id oppidû à Fessa C. XX. ferè passuum milia. Ego aliquoties cum patre illuc puer profectus sum, & in virili ætate me propter crebra vota in leonum periculis nuncupata, sæpissimè admodum recurrendum fuit.

¶ *Zarfa.*

IN spaciosa atq; amœna Temesnes planicie conditum fuit ab Africanis hoc oppidum, fluuiolos atq; fontes habet limpidissimos. Circum antiqua vrbis vestigia, frutices permultos, ficus, cornos atque cerasos inuenias, quæ huiusmodi cerasa producunt, qualia Romani ultramarina appellare consueuerunt. Spinosa præterea hic arbores sunt, cuius fructum Arabes Rabich nominant. Aliquanto minor est ceraso, sapore autem Zizipho non adeò est dissimilis. Reperias & hic passim palmas quasdam syluestres, Vnde fructum quendam oliuæ hispanicæ non multò dissimilem decerpunt, nisi quòd nucleus maior, saporis verò non tam grati sit: sorbi propemodù saporem habere dixeris, anteq̃ ad maturitatè peruenerint. Oppidû vnà cum hereticis deletû fuit, nunc illorum possessiones Temesnitarû sementè suscipiunt, idq; summo fit cum frugù sænore.

¶ *Fessa tractus.*

EX Occidente à Buragrago flumine initiû habet, distenditq; se Orientem versus ad fluuium vsq;, quem Inauem vulgò dicunt:
di-

distant autem ab inuicem hi fluuij centum ferè miliaribus. In Septentrione fluuiò Suba, in Meridie verò Atlantis radicibus finitur. Ager illis tam frugibus, fructibus atq; armentis abundans, vt nulli planè cedere videatur. Pagos hic vbique maximos reperias, quos oppida non immerito appellaueris. Planicies præteritorum bellorum iniuria adeò vastata, vt paucos admodù iam habeat incolas, nisi quòd miseros hic quosdam inuenias Arabes, quorum nonnulli proprium habent agrum, nonnulli cum Fessanis, alij cum Rege aut cum quodam aulico còmunem possident. Porrò Salæ atq; Mecnasæ ager à quibusdam Arabibus nobilioribus colitur, subijciturq; vt plurimum Regi Fessæ. Nunc quæ hic memoriæ digna reperiuntur, suo quoq; loco enumerare decreuimus.

¶ *Sela.*

Vrbis antiquissima à Romanis còdita, post à Gothis vi occupata. Deinde cum Mahumetanorum exercitus eam regionem ingressus fuisset, Gothi eam Mahumetico duci Tarico in manum dederunt. Verùm ab eo tempore quo exstructa fuit Fessa, cœpit hæc vrbs Fessanis parère ducibus. Sita autem est in littore Oceani loco amœnissimo à Rabato sesquimiliari vix distante, sic vt Buragragus fluuius duas has vrbes ab inuicem dirimat. Hic ædificia antiquitatem præ se ferunt, domus opere vermiculato in marmoreisq; columnis admodù superbæ. Tempa ornatissima, officinæ sub porticibus latissimis compositæ. Post verò multas officinas arcus est qui (vt illi volunt) artem ab arte diuidit. ac (vt

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

vno dicam verbo) omnia hic reperias, quæ ad urbem ornatissimam atq; Reip. statum elegantissimum pertinere videntur. Adde quod vnus hic Fessæ portus frequētissimos omnis generis mercatores tam Christianos q̄ alios recipit. Huc Genuenses, Veneti, Angli, atq; inferioris Germaniæ populi se recipiebant. Anno Hegiræ . DCLXX. à Castellano quodam duce occupata fuit, incolis fugatis, Christiani sibi urbē reseruarunt. At postquam eam per decem tantum dies occupassent, à quodam Iacob primo Marinorum rege adorti, (idque ex improviso; non enim putabant illum ab eo instituto posse desistere quod iam in Telenosinæ cœperat) oppidani inferiores remanserūt. Maxima horum pars interfecta, reliqui fuga salutem sibi quæsierunt. Ab eo tempore Rex ille ceu princeps omnib. exoptatissimus illarum rerum potitus, atq; post hunc regno successerunt qui ex eadem stirpe ortū ducebant. Et quamuis intra paucissimos dies hæc vrbs hostibus fuerit rursus adempta, non tamen facile quis credat, quanta interea inciderit cum domorū tum Reip. stat^o immutatio. Vbiq; hic inuenire licet domos vacuas, idq; circa mœnia potissimū: quæ quauis multo opere vermiculato marmoreq; elegantissimo sint ornatissimæ, nemo tamē est, qui eas inhabitare velit. Quæ ciuitati circumiacēt loca, arenosa sunt: quorū permulta frumēto non admodū sunt apta, sed hortos habent atq; campos linoxilino feracissimos. Incolæ vt plurimū gossipiū texunt subtilissimū. Conficiuntur itē & hic petines elegantissimi, qui per totum Fessæ regnū

distrahuntur, habet enim ea regio buxi alteriusq; ligni ad id peragendum aptissimi bonam copiam. Composita admodum est in hunc usq; diem illorum Resp. doctissimi hic iudices, rectores atq; legis administratores sunt. Innumeri illic Genuenses, mercatores ditissimi à rege in summo semper habitati sunt precio: nam ex illorū industria haud parvū quotannis sibi colligit emolumentum. Mercatores partim hīc, partim Fessæ suas habent mensas: atq; quod ad mercaturę tractum attinet, mutuam illi inter se operā præbent. Hos ego in negotiis atq; mercaturis peragendis insigniter liberales intellexi: nihil non attentare audent, quò aulicis grati euadant, neq; id lucri gratia, sed vt apud exteros etiam candidi vocari merito possent. Meo tempore in Regis aula quendā vidi Genuensem, quem Thomam Marinum vocabant, hominem sanè doctum atq; sapientem, hic à Rege summo profectò honore semper excipiebatur. Postquam iam triginta ferè annis in regis aula vixisset, vita defunctus à rege Genuā, vti morti proximus petierat, cadatier mitti iussum est. Reliquit mercator ab obitu multos in Regis aula filios, qui & ditissimi, & Regi per omnia amantissimi perhibentur.

¶ *Fanzara.*

○ Ppidum est nō admodum amplum, sed in amœnissimo quodam campo à Rege Machidin constructū, à Sela decem ferè passuum milia distat. Estq; illis ager frumento cæterisque frugibus mire abundans. Extra vrbis mœnia nō procul à muro frequentes admodum
lim-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

limpidosque inuenias fontes, quos hoc loco ab Abulchefeno Fessæ Rege exstructos ferunt. Temporibus Abusahidi qui vltimus Marinorum rex fuit, eius cognatus (Sahid vocabant) à Granatensium Rege Habdilla captus fuit, qui suum cognatum Fessæ Regem per literas orauit, vt summam quandam argenti, à Granatensium Rege exactam mitteret. Quod vbi Rex facere denegasset, mox Habdilla suum captiuum libertati restituit, ac cum maximo exercitu Fessam misit, quo oppidum ipsumque regem perderet. Sahid posthæc montanorum quorundam Arabum auxiliis adiutus septem annis Fessam obsidione cinxit, quo tempore deleta sunt omnia oppida vicina, oēs pagi atque vici ferè totius Regni. Postea autem pestis inter milites suborta, ipsum ducem cum bona sui exercitus parte abstulit: Anno Hegiræ. 918. Deleta verò illa oppida nunquam nouos ab eo tempore incolas receperunt, præcipuè Fanzara quæ principibus quibusdam Arabibus, qui Sahid in auxilium venerant, inhabitanda tradita est.

¶ *Mahmora.*

M Ahmora angustiss. oppidulum à quodam Muachidinorum rege eo loco conditum vbi Subo fluuius in mare labitur, distat tamen à mari ferè sesquimiliare, à Sela autem miliaribus plus minus duodecim. Quæ circumiacet loca, omnia sunt arenosa. In hoc porro exstructum fuisse ferunt, vt hostes à fluminis ingressu arceret. Haud procul ab oppido sylua est arboribus excelsis referta, quarum glandes magni atque oblongi, prunis Damascenis non admodum dissimiles

miles, gustu verò atque suauitate castaneas vincunt. Vicini bonam horum partem Fessam conuehunt, maximamq; inde pecuniæ vim colligunt, nisi quòd maximū semper illis instet à leonibus. periculum, qui quum sint totius Africæ maximi, necnon & hominibus atque pecudibus infestissimi, solent non rarò in eos sæuire qui hunc fructum colligunt, nisi sibi hoies prouidere sciant. Ab hinc Annis centum & viginti id oppidum eo bello deletum est, quod Sahid cum Fessæ rege gessisse diximus, neq; inde quicquam remansit, præter exigua quædam rarâq; admodum vestigia, quæ angustissimum fuisse oppidulum declarant maximè. Anno Hegiræ . D C C C C . XXI. Portugalliæ Rex numerosum huc misit exercitum, vt propugnaculum in annis ostiis exstruerent, id mox vbi eò appulissent cœptū est. Iam iacta erant fundamēta, iam muros in altum extollere cœperāt, cum à Fessæ regis fratre illis institutum est interruptum: quin vna nocte tria fere Lusitanorū milia à Fessanis sunt interfecta, idq; in hunc euenit modum: Lusitani quadam nocte ante Solis exortum trium milium exercitu collecto, eo animo Fessanos inuisere statuerunt, vt bombardas omnes secum in nouam arcem abducerent. id autem incogitanter ab illis factum est, cum numero tantum . 2000. essent, Fessani autē peditum . 50000. equitū verò . 4000. numerabāt. Verūm Lusitani milites tam astute se suum negocium peracturos sperabāt, vt prius quàm Fessani ad arma profilirēt, illi bombardas in arcem, quæ inde duobus distabat miliaribus,

ad-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

adueherent. Qui bombardas obseruabant milites, numero ferè 7000. cùm Lusitani in eorum castra venissent, somno oēs sese dederant, fuitq; res tam fausto Marte attentata, vt ad integrum ferè miliare bombardas auexerint, priusquam id hostes animaduertissent. Verùm rumore tandem nescio quo oborto, mox se Fessani ad armā parauerunt, summoque impetu Lusitanos sunt insequuti, qui mox agmine in vnum cōtracto, prælio omnes se cōposuerunt. Et quamuis vndique se hostibus inclusos viderent, tam non timuerunt, vt etiam summo impetu se in hostes coniecerunt, tantoque animo pugnaverunt, vt facillè salui ad suos rediissent, nisi scelestissimi quidam nebulones Fessani Lusitanorum linguā clamitassent: Ponite arma socij, iam pax est cum Regis fratre sancita. Quod postquam Lusitani fecissent, Mauri, vt sunt admodum inhumani, hos omnes interfecerūt, tribus tantum aut quatuor demptis, qui ducis miseratione salui euaserunt. Hac strage fractus Lusitanorū dux (in eo namq; prælio omnes amiserat, quorum virib. maximè fesus fuerat) auxilium ab alio quodam petiit, qui cum classe exstructissima, cumq; nobilium magna multitudine huc venerat. Atqui ille à Fessanis impeditus (hi illū quotidie maximis vexabant incommotis, adeò vt multæ essent naues submersæ) non potuit quod in animo erat perficere. Interea rumor de Hispaniarū regis morte inter Lusitanos sparsus est, ita vt permultæ naues adornarentur, quæ in Hispaniam innumeros propemodum Lusitanos veherēt. Ille etiam
qui

qui relictus erat nouæ arçis dux, vbi se ab omni auxilio destitutū vidit, relictæ arce naues intrare voluit, quæ tum in ipso flumine erant. Verùm factò in recessu totius ferè classis naufragio, sclopettariorum impetum euitare studentes, arenæ sese infigebant, cùm non adeò altum eo loco flumen esset, atque à Mauris miserè interficiebatur. Quamplurimæ hîc naues igne consumptæ sunt, machinæ autem bellicæ in mare sunt dilapsæ. Adeò magna fuit illa Christianorū strages (decem milium scribunt nonnulli) vt totis tribus diebus maris vndæ eo loco multo fuerint sanguine tinctæ. Posthæc Fessanus in fundo maris quadringenta repperit tormenta aenea. Duabus igitur ex causis maxima hæc Lusitanis obuenit calamitas; primò quòd temerè vel minimo militum numero Fessanos aggredi sint ausi, quos tamè adeò potentes sciebant. Deinde quòd cùm Lusitanus propriis sumptibus ad hanc expeditionem classes mittere potuerat, nō consultò videbatur suas cum Castellanis coniunxisse. Quandoquidem cùm propter militum, tum propter consiliorum diuersitatem, nihil perniciosius, q̄ si quis duos simul populos in eandem gentē ducat; quin Fessani mox futurā victoriam ex eo sperat, quādo exercitum ex duobus populis collectum vident. Nos singula huius regionis loca perlustrauimus, cùm hinc Constantinopolim proficisceremur.

¶ *Tefelfeltum.*

IN campo arenoso conditū hoc oppidulum à Mahmora Orientem versus quindecim, ab Oceano autem duodecim ferè distat milibus.

LIBER TERTIVS.

ribus. Non procul hinc riuulus præterfluit, qui vtrinq; nemora habet multò immaniorib. leonibus referta, quàm antea scripsimus, maximoq; illos afficiunt incommodo, qui in his regionibus pernoctare coguntur. In eo suburbano qua Fessam proficisci solitum est, domunculâ inuenias desertam, quæ conclaue concameratû habet: huc se muliones atq; mercium vectores noctu recipere dicuntur, ostium verò ramis atq; spinis muniant quantum possunt. Neq; desunt qui hanc domunculam (dum adhuc id oppidum incolas habebat) egregium fuisse diuersorium affirmēt. Deletum autem est eo bello Sahidico, cuius iam ante descriptionem dedimus.

¶ *Mecnasæ descriptio.*

A Conditoribus Mecnasitis nomē accepit hoc oppidum, à Fessa triginta sex, à Selaplus minus quinquaginta, ab Atlante verò quindecim ferè distat miliaribus. Familias habet sexies mille, incolis ditissima. Quibus temporibus hi in campis degebât, tranquillam inter se gerebant vitam; verùm dissidio inter eos orto, qui inferiores remansere, cum pecore illis adempto, nihil amplius in campis esset quod agerent, consortio inter illos inito, hanc sibi civitatē exstruxerunt in planicie amœnissima. Huic vicinus est angustus quidam fluuius; horti qui hinc tribus circiter absunt miliaribus, omnium generû arboribus sunt felicissimi. Mala hic coto nea insignis sanè magnitudinis atq; odoris colligere licet; mala itē punica hic reperias, quæ maxima atq; esui gratissima cū sint, nullos omnino ha-

habent nucleos, tamen vili admodum emuntur. Magna hic etiam est prunorum damascenorum, candidorum atq; ziziphorum copia, quæ vernis quibusq; temporib. sole exsicca edunt, bonamq; partem Fessam deuehunt. Reperias & apud hos bonam ficuum ac vuarum affluentiam, sed quæ non nisi recentes edi possunt; nam si ficus desiccare conentur, non secus ac farina in puluerè reducuntur, neq; vnæ si exsiccatae sint, palato grate esse possunt. Tanta est illis malorum persicorum atq; chrysomelorum abundantia, vt ea planè negligant; sed persica mala aquosa, immatura palato minime sunt grata. Oliuarū apud illos cantarus (qui centum libras Italicas continet) sesquiauxero emi solet. Est quoq; ea regio lini ditissima, quod Fessam ac Selam ad mercatum deferre solent. Tempa hic ornatissima structure mirificæ visuntur: tria item collegia ac decem Thermae amplissimæ. Singulis Lunæ diebus forum hic frequentissimū extra vrbis mœnia reperias, ad quod Arabes vicini confluere solent. Hic boves, castores, aliaq; id genus animalia emuntur: neque butiri, neque lanæ, hic desiderabis affluentiam, quæ omnia paruo admodum emuntur. Nostro hoc æuo Rex id oppidum principi cui-dam dono dedit, vnde tantum quotannis fructuum colligitur, quantum è tertia totius Fessæ regni parte. Multa quondam passa est ea ciuitas bellorum incommoda, adeò vt huius redditus nunc triginta, nunc quadraginta, nonnunquam & plurium etiam aureorum milibus sint diminuti; totis enim sex aut septem annis obsidione

cin

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

eincam legimus. Nostro tempore huius prin-
 cept, qui Regi Fessæ germanus erat, populi fauo-
 re fretus, cœpit bellum aduersus suum principē
 atque germanum gerere. Quare Fessanus cum
 numerofo exercitu hanc vrbe duorum men-
 fium obsidione vexauit, quæ cū ei parēre nul-
 lo modo vellet, vicina circum loca vastauit atq;
 destruxit: adeo vt eo bello redditui annuo vi-
 ginti & quinque aureorum milia adempta fue-
 runt. Quid de obsidione censendum, quæ ci-
 ues sex aut septem annis continuis fatigasse le-
 gitur? Tandem qui Fessano fauebant ciues, por-
 tam quandam aperuerunt, atq; fortissimè aduer-
 sariorum sustinentes impetum, Regem cum suis
 intromiserunt. Sic illorum ope vrbe potitus est
 Rex: perduellis autem Fessam captiuus ductus,
 post aliquot dies effugit. Munitissima igitur at-
 que amoenissima hæc ciuitas vicos habet admo-
 dum latos, aqua his limpidissima ex quodam a-
 quæductu, qui per tria ferè extenditur miliaria,
 profluit, atque variè se huc atque illuc inter ci-
 ues diffundit. Molæ ab vrbe duobus ferè ab-
 sunt miliarib. Incolæ validissimi armisq; exer-
 citatissimi, nullis liberalitate neq; ciuilitate ces-
 serint, ingenio tamen sunt aliquantò hebetiori
 atq; rudiufculo præditi: illorum quidam merca-
 turam exercent, alij artificium aliquod, reliqui
 pro nobilibus habētur. Dedecori habetur si quis
 iumentū frumento onustum ad agricolam mit-
 tat. Perpetuas ferè semper alunt cū Fessanis ini-
 micitias, verum vnde id natum sit, vix sciri po-
 test. Nobilium fœminæ nunquam nisi noctu
 domum

domum exeunt, nec tum non nisi coopertæ, vt à nemine videantur, tanta hinc viros vexat zelotypia. Vernis temporibus adeò lutosa hæc vrbs est, vt mihi sæpissimè non minus molesta quàm tædiosa fuerit.

¶ *Gemiba Elchmen.*

Antiquum hoc oppidum in planicie non procul à Thermis quibusdam conditum, à Mecnasa Meridiem versus quindecim, à Fessa Occidentem versus triginta, ab Athlante verò decem circiter distat passuum milibus. Hæc Fessa Tedletem proficiscentibus iter patet. Illorum ager ab Arabibus occupatus, oppidum autem bello Sahidico deletum fuit. Quibusdam tamen in locis mœnia adhuc integra, turres autem atque templa tectis nudata videre licet.

¶ *Cannis Metgara.*

Oppidulum hoc ab Afris in Zuage campo exstructum, à Fessa Occidentem versus quindecim fermè distat miliaribus: ager illis fertiliss. hortos habuit ad duo miliaria fructibus felicissimos: verùm iniuriâ belli Sahidici vastatum. remansit ea regio centum & viginti annis habitatoribus orba. Postquàm autem Granatensium pars quædam Mauritaniam traiecit, cœpit hæc regio novos recipere colonos. Et quoniam Granatæ vtplurimum serico sese exercent, factum est quod innumeras huc aduehi arbores curauerint, quæ mora ferebant candida. Sacchari præterea cannas quamplurimas huc attulerunt, e quibus non tantum collegerunt, quantum solent in Bætica. Habuit hic locus aliquando in-

colas admodum ciuiles, sed id nostris temporibus, videre non contigit, quando quidem iam omnes agriculturam exercent.

Banibasilum.

Oppidulum hoc ab Africanis in ripa cuiusdam riuli eo loco exstructum est, qui Mecnasen à Fessa æquis inter se spaciis dirimit. A Fessa Occidentem versus circa decem & octo distat passuum milibus. Planiciem habet in qua riuli permulti suam desumunt scaturiginem, quæq; omnino ab Arabibus hordeo atque lino exculta est: neq; hic aliud quicquam ferri commodè potest, cum propter sterilitatem, tum propter perpetuam ferè aquarum inundationem. Quicquid hic utilitatis colligitur, id in vniuersum ad Fessæ summi templi Sacerdotes redit, colligunt autem singulis ferè annis. XX. M. aureorum. Fuerunt & olim hic spaciosi atq; fructibus fecundissimi horti, quod ex monumētis quis facillè videre poterit, sed vnà cum cæteris ciuitatibus excisi sunt tempore Sahidici belli. Vrbs circiter C. X. annis incolis nuda remansit, sed redeunte à Duccala Fessæ Rege, aliquam sui populi partem hunc locum inhabitare iussit, quamuis id populus agrestissimus inuito animo perficiat.

*Fessa, totius Mauritaniæ Metropolis,
eiusque conditores.*

FESSA temporibus Aronis Anno Hegiræ CLXXXV. hoc est à Christo nato. 786. ab hæretico quodam condita est. Cur autem sic dicta sit, nonnulli ex eo esse opinantur, quòd

quòd quum prima eius iacerentur fundamenta, eo loco inuentus fuerit auri cuiulus, quod Arabibus Fez appellatur. Quæ quidem ratio non mihi sinistrè quadrare videtur, quanquam nonnulli à flumine sic dicto nominatam putent. Quoquo autem modo se res habeat, aliis discutendum relinquimus, illud certissimum habetur, conditorem habuisse Idridem, qui pontifici maxima consanguinitate coniunctus fuit. Huic eò magis pontificia dignitas debebatur, quòd Hali Mahumetis germani nepos fuerit, qui sibi Falernam Mahumetis filiam in vxorè duxerat, adeò vt ex vtroque parente cognationem duceret: Aron verò ex altera tantùm parte, nepos videlicet cuiusdam Habbus, qui Mahumetis auunculus fuit. Vterque tamen à Pontificatu eas ob causas quæ in Chronicis reperiuntur, exclusus fuit, quamuis Aron fraude sibi pontificatù vsurpauerit. Nam huius auunculus cùm esset homo callidissimus, fingens se Hali familiæ maximè fauere, maximeq; optare vt hæc pontificatù adipisceretur, suos legatos in vniuersum ferè orbem misit. Hic in causa fuit, vt ea dignitas ab Vmeuo ad Habdullam Sefsec primum pontificem translata fuerit. Quod vbi Vmeuus animaduertisset, Hali familiæ mox bellum indixit, tantumq; armis effecit, vt nonnullos in Asiam, reliquos verò in Indiam confugere coëgerit. Remansit tamen ex ea familia religiosus quidam in Elmadina, qui quum grandæuus admodum esset, dignitatè illam non curauit. Relicti tamen sunt huic duo filij, qui vbi confirmatâ ætatem attigissent, coe-

pere Elmadinorum familiae mirum in modum
 fauere, adeo vt ab hostibus in fugam redacti, vnus
 in fuga captus, ac postea suspensus fuerit: alter,
 cui nomen Idris, in Mauritaniam aufugerit. Hic
 cum in monte Zaron, qui a Fessa triginta distat
 miliaribus, habitaret, non Reip. tantum, verum
 & religionis quoque curam suscepit: atque huic
 annum censum numerauit totius Mauritaniae
 tractus. Tandem sine prole legitima mortuus I-
 dris, ancillam reliquit gravidam, quae ex Gothia
 in illorum fides collecta erat. Filium patris no-
 mine Idridem appellauerunt. Hunc sibi incolae
 Principem cum delegissent, curiosissime edu-
 candum curarunt: post vero armis edoctum vo-
 luerunt, illique strennuum quendam atque rei
 militaris peritissimum ducem (Rasid vocabant)
 adiunxerunt, qui puerum instrueret. Vix puer
 decimum quintum excefferat annum, cum præ-
 claris facinoribus atque stratagematis omnibus
 innotescere, mirisque modis regnum amplificare
 coepisset. Quare crescente indies exercitu atque
 familia, de extruendo oppido, deq; habitatione
 mutanda cogitari coeptum est. Quamobrem in-
 numeros ex omni natione architectos accersiri
 iussit: qui omnibus regionis locis sedulo perlu-
 stratis, eum tandem locum delegerunt, vbi iam
 Fessa est sita. Hic enim reperti sunt frequentissimi
 fontes, item & amplum quoddam flumen, quod
 ex planicie quadam non procul hinc nascens, pla-
 cide admodum inter colliculos per octo fere mi-
 liaria fluit in planiciem. Ex Meridie vero nemus
 innenerunt, quod maxime ad oppidi comodum
 fore

fore prouiderunt. Hic igitur oppidulum in fluminis ripa ad Orientale latus condiderunt, quod ter mille familiarum capax erat: neq; quicquam quod ad egregiam Remp. pertinere videbatur, omissum est. Defuncto Idride, huius filius alterum e regione ab altera fluminis parte oppidum construxit. Successu vero temporis in tantum utrumq; creuit oppidum, ut minima tantum inter ea esset distantia: nam qui in hoc vel illo imperium habebat, in hoc quisque summis viribus incumbere, ut suam amplificaret ditionem. Posthac vero circiter centum & octuaginta annis, maxima inter has ciuitates sunt orta dissidia atque bella, quae totos centum annos durasse leguntur. Tandem Luntanorum Rex Iosephus, exercitu maximo in hos principes educto, captiuos in suam patriam adduxit, atque crudelissimo mortis supplicio affecit. Incolas vero sic fudit, ut interfectorum triginta millia sint enumerata. Deinde statuit Iosephus, duo illa oppida in summam rerum omnium concordiam reducere: quare longo in trauersum fluij ponte instructo, muroq; utriusque ea parte soli aequato, in unum tandem redegit, quod postea in duodecim diuisit regiones. Nunc singula quae hic hodie memoratu digna uisuntur, suo quoque loco enumerabimus.

Exactissima Fessae descriptio.

Dictu incredibile, quam ampla, quam frequens, quamque muris egregie cincta sit haec ciuitas. Maxima eius partem montes atq; colles occupant, sic ut urbis tantum me-

dio planicies reperiatur. Duabus viis fluvius op-
 pidum intrat, in duas namq; est diuisus partes,
 quarū altera Fessam nouam alluit hoc est latus
 meridionale, altera autem eo loco ingreditur, qui
 Occidentem respicit. Moxque vrbein collapius
 in infinitas ferè, per quosdam aquæductus sese
 spargit, ac per singulas ferè domos, per templa,
 per collegia, per hospitia, & Xenodochia sese dif-
 fundit: Templis vicinæ sunt quædam foricæ ad
 quadratæ domus figuram ædificatæ, quibus cir-
 tum adiunctæ sunt cellulæ quædam cum suis
 porticibus: horum singulæ fontem habent, qui
 per parietem perrumpēs, in quodam marmoreo
 recipitur vasculo. Deinde per foricas percurrēs,
 totius ciuitatis sordes secum trahit atq; foras in
 fluiuū educit. Huius domus medio fons est ad-
 modum humilis, cuius profunditas trium est cu-
 bitorū, latitudo quatuor, longitudo autem duo-
 decim, aqua porro per quosdam canales in iam
 dictas foricas mittitur, quæ numero ferè centum
 sunt & quinquaginta. Maxima domorum pars
 lateribus depictoque lapide sunt elegantissimæ.
 Aperta item loca atq; porticus ex latere versico-
 lori exstructa sunt, qualia sunt vasa illa cretacea
 quæ Itali maiorica appellant. Domorum laque-
 aria multo auro aliisq; coloribus elegantissimis
 depingūt, quæ quidem lignea & plana fabrican-
 tur, quò æstiuo tempore pannus superinsterni
 commodè possit, nam hic propter æstum noctu
 quiescere solent. Habet autem quælibet domus
 duas, nonnullæ verò tres contignationes; deinde
 elegantissimæ his addunt deambulacra, quibus

ex vno in aliud transeunt sub eodem tecto cubiculum, nam mediū semper domus tecto caret, cubicula autē quædam ab hac, alia ab illa parte sunt ædificata. Ostia cubiculorum insignis sunt altitudinis atque latitudinis: qui ditiores sunt, ea ex quodam ligno elegantissimo atque artificiose inciso conficiunt. Cubile quodlibet armarium ornatissime depictum habet eius latitudinis qualis est cubiculum, quidam illud altum, quidam sex tantum palmorum altitudinis volunt, ut supra lectum locari possit. Omnia cubiculorum deambulacra columnis lateritiis maiorica obductis, quædam etiã marmoreis innuntur. Columnas autē in superiori loco arcu quodam connectunt, quæ multo mæleaco exornant. Quæ tabulatū sustinent trabes, summo artificio incisæ sunt atq; depictæ. Reperias & apud quædam domos cisternas figura propemodum quadratas, quarum latitudo sex, aliquando septem, longitudo verò nonnullis decem, nonnullis autem duodecim est cubitorum, altitudo quorundam sex, quorundam septem est palmorum, omnes autem apertæ lateribus & maiorica obducta variè pictæ. In longitudine cisternæ fonticulos elegantissimos construunt, qui aquam in vala quædam marmorea diffundunt, vti in Europa multis in locis videre licet. Vbi fontes aqua peræquantur, quod superest in cisternas coopertis quibusdam aquæductibus effluit: quodq; cisternis supereffluit, id rursus aliis meatibus in latrinas fertur, ac sic tandem in fluvium dilabitur. Cisternæ porro mundæ atq; nitidæ semper ser-

nantur, neq; eas vnquam præterquã æstate cooperiunt, quo tempore in iis se viri, mulieres atq; pueri abluere soleat. Turrim insuper ædibus fabricare solent multis ornatâ cubiculis, ad quam sese mulieres, vbi laboris sunt pertæsa, recipere, animumq; remittere solent, à qua ad omnia ferè vrbis loca prospectus patet. Templâ atq; oratoria hîc septingentesimum ferè complent numerum, Reperias inter hæc quinquaginta magnifica atque sumptuosissime exstructa templâ suis instructa fonticulis, insigniter marmore atq; lapide Italis ignoto compositis, columnæ in summitate opere museaco, tabulisq; mirum in modum incisæ sunt elegantissimæ. Culmen perinde atque in Europâ ex asseribus compositum est: area verò storeis ad inuicem consutis tam artificiosè tegitur, vt ne latum quidem digitum nudatum videre liceat. Parietes quoque intus ad hominis altitudinem storeis veliuntur elegantissimis. Turrim item quodlibet habet templum, è qua nõnulli qui huic negotio creantur, horas orationum indicare solent. Vnicum habet quodque templum sacerdotem, cui orandi committitur ratio: hic etiam omnes qui ad templû pertinent redditus, pro necessitate dispergit: ex iis namq; fouentur lampades nocturnæ, ianitores, & qui noctu horas orationi statutas clamando indicant: nam qui interdum à turri vociferantur, nihil inde lucri habent, quàm quòd ab omni tributo atq; exactione liberantur. Summum in hoc oppido templû, Carrauen appellatur, estq; tãtæ magnitudinis, vt in circuitu sexquimiliare

fere contineat. triginta & unam habet visendæ magnitudinis atque altitudinis portas. Tectum in longitudine centum & quinquaginta capit cubita Hetrusca, in latitudine verò plus minus octuaginta. Huius turris, unde pluiquã stentorea voce ad concionem vocatur populus, altissima est. in latitudine viginti, in longitud. verò triginta innititur columnis. Ex Oriente, Meridie atq; Occidente deambulacra habet, quorum longitudo quadraginta, latitudo autem triginta capit cubita. His subiecta est cella quædam, in qua oleum, lychni pensiles, stozæ, aliaq; id genus templo necessaria recondere solent. In hoc templo singulis noctibus. DCCCC. accenduntur lucernæ, habet enim quilibet arcus suam lampada, atq; ij præsertim, qui per medium chori extenduntur. Rerias & quosdam arcus, qui singuli centum & quinquaginta habent lucernas: item luminaria quædam maxima ex ære conflata, quæ mille & quingentas capiunt lucernas, quæ ex campanis confecta ferunt Christianis olim à Fessano rege adeptis. Suggestus in hoc templo iuxta murum reperias frequetes, unde doctissimi quidam viri populo ea prælegere solent, quæ ad fidem atque religionem pertinere videntur. Lectionem Italianam post auroram auspicatur, atque in primam diei horam producit. Æstiva verò lectio tantum à vigesima quarta hora, in noctis sesquihorâ durata. Neque hic minorem habent moralis philosophiæ, quam earum rerum rationem, quæ ad Mahumeticam fidem conducunt. Lectio æstiva à privatis quibusdam hominib. prælegi solet, hyeme

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

me autem ij tantum prælectioni admittuntur, qui legis summam habere notitiam creduntur. numeratur autem professorib. amplissimum in annum stipendium. Huius templi sacerdos orationū tantum curam gerit, & quicquid in pauperum usum offertur, summa fide administrare cogitur. Singulis quoque festis ab eo omnibus pauperibus pro cuiusq; egestate erogatur, quicquid pecuniarū aut grani allatum est. Quæstori verò reddituum singulis diebus aureum unum pendunt. Hic octo sub se notarios habet, quorū quilibet singulis mensibus sex aureos lucratur: item & alios sex, qui locationes domorum, officinarum, atque aliarum rerum recipiunt, quæ ad templum pertinent, hi pro mercede vigesimā sumunt omnium proventuum portionem. habet præterea & viginti procuratores, qui extra urbis mœnia ad operarios, ad agricolas ad vinitores atq; hortulanos eant, atq; de omnibus provideant: horum lucrum est singulis mensib. tres aurei. Distant ab urbe fornacēs plus minus viginti, qui calcem, totidemque qui lateres faciunt, quæ ad templi aut ad aliquam templi domum necessaria sunt. templum autem singulis diebus ducentorum aureorum proventum recipit, quorum plusquam dimidia pars in res prædictas expenditur. Tam si quæ sunt templa, quæ nihil omnino proventus habent, ab hoc omnia foueantur necessum est, si quid omnib. sumptibus superest, id in communem erogatur utilitatem: populus enim nullum planè proventū recipit. Rex nostro tempore ab huius templi sa-

cerdote maximas sibi pecunias mutuo dari ius-
 fit, quas nunquam postea reddidit. Sunt in hac
 urbe duo celeberrima collegia, multis ædificiis
 multoque opere museaco elegantissima, horum
 omnes trabes incisæ, parietes tû marmorei, tum
 cretacei. Sunt quæ centû habent museolos, sunt
 quæ plures, sunt quæ pauciores, omnia autê di-
 uersis regibus, qui ex Marinis oriundi erant, con-
 dita sunt. Atque horum quoddam est amplitu-
 dine & elegantia admirandum visuque dignissi-
 mum, quodque à quodam Rege conditum est,
 quem illi Habu Henon vocabant. Hic egregium
 quendam fontem reperias marmoreû, cuius vas
 duas cupas continet. præterfluit quoque in hoc
 collegio ritulus intra canalem nitidum atq; ele-
 gantissimum, cuius margines marmore & maio-
 rica sunt elegantissime cõstructæ. Tria item hic
 visuntur deambulacra tecta, miro artificio atque
 labore ornatissima, quæ columnis quibusdã in-
 nituntur octogonalibus variis coloribus distin-
 ctis. Ab vna autê columna ad aliam arcus videas
 labore museaco auro atq; ceruleo colore conspi-
 cuos, tectum autê ligneum est miro artificio in-
 cisum. Porticus cancellis elegantissimis sunt se-
 creti, adeo vt qui foris sunt illos videre nequeant
 qui intus deambulant. Murus vndiq; quantum
 manu contingere licet, opere cretaceo, quod ma-
 iorica vocant, depictus est. Reperias multis in
 locis carmina quædã quæ annum indicant, quo
 exstructum fuit collegium, item & per multa in
 conditoris laudem conscripta epigramata. Sunt
 & characteres magni admodû nigro colore ob-
 duct

ductæ quæ à longè optimè legantur. Portæ collegij istius æreæ multo artificio ornatissimæ, cubiculorum verò ianuæ lignæe mirò item artificio incisæ. Aula quæ orationibus est dicata, suggestum habet, ad quem nouem gradib. ebore & hebeno constructis ascenditur. Absoluto collegio dicunt nonnulli, Regem quantum pecuniarum in eo exstruendo consumpsisset scire voluisse, moxq; folio vno aut altero perlustrato, quadraginta milium aureorum summâ repperisse, quare omnino lacerū librum in eum fluuiolum coniecit, hoc addens ex cuiusdam Arabis scriptis dictum: Quicquid charum quamuis carū, si pulchrum, carum non est: neq; nimio constitisse dicendum, quod animo arridet. Fuit tamen Regi quidam à thesauris qui sumptum accuratissime annotauit, atque in egregium hoc opus quadringenta & octuaginta aureorū milia insumpta collegit. Reliqua Fessæ collegia cum hoc aliquā habent similitudinem, habetq; quodlibet suos professores, quorum quidā ante meridiem, alij horis pomeridianis prælegunt. his autē optimè à conditoribus prouisum est. Olim qui hic literis incumbebant, toto septennio vestitus atque victus dabatur, at nunc illis nihil præter cubiculum obtingit gratis. Bellum enim Sahidicū multas deleuit possessiones, quarū emolumentis alebantur studia: nunc autē ducenti huic collegio, illi verò centum vix aurei in annum redeunt, qui professorib. enumerantur. Hæc fortassè inter alias permultas vna ratio est, cur tam minutum sit non Fessanum imperium modò, verum & totius A-

fricæ ciuitatum. Iam nullos habent hæc collegia præter exteros quosdã scholasticos, qui ciuium victitant eleemolymis; & si quis e ciuibus inhabitet, numerum duorum vel trium nõ transcendant. Professore lectioni parato, ex auditoribus quisquam textum prælegit, cui postea prælector commentum addit atque locorum obscuriorum interpretationem aliquam. solent & interdum præsentente prælectore discipuli inter se de lectionibus certare.

¶ *Xenodochiorum atque balneorum, quæ in hac urbe reperiuntur, descriptio.*

Multa Fessæ reperias xenodochia, prædictis collegiis neque structura, neque elegantia inferiora. Solebãt in his quotquot adueniebant exteri per triduum communi sumptu excipi. Sunt & in suburbano quædam, quæ non minori sunt neque amplitudine neque artis præcellentia exstructa. Nihil his olim opulentius excogitari potuisset; verum eo tempore quo Sabidicu adhuc gerebatur bellum, cum ingenti pecuniarum summa egeret Rex, non detulerunt, qui vt xenodochiorum diuenderet bona, hortati sunt. Quod vbi populus permittere nollet, orator regius ea omnia bona ad huius regis auis atq; proavis data populo persuasit, proinde multo præstantius esse, his periclitanti regi occurrere, qui bello finito omnia breui recuperare posset, quàm omnes regis fortunas in discrimen adducere. Venditis igitur omnibus, Rex prius immatura morte interiit, quàm quod erat in animo absolueret potuerit: quare bonis omnibus

bus destituta remanserunt xenodochia. Recipiuntur quidem & hodie huius ciuitatis pauperes, verum nullo modo exteri, nisi doctores sint aut nobiles. Est hic & aliud quoddam, quod exteros recipit morbo correptos, his solus datur victus, nullus autem illis adhibetur Medicus, aut medicamentum: sed sunt quæ ægrotos curant, donec aut pristinae sunt restituti sanitati, aut animam expirauerint. Habent in hoc xenodochio & fanatici suum locum, qui strictissime catenati seruantur: huius autem loci pars quæ deambulacrum respicit, ligneis atque ferreis trabibus est munitissima. qui illorum curam habet, quoties cibum illis adfert, bacillo ad id composito mordentes atque percutientes cohibet. Euenit etiam interdum, vt illac prætereuntes fanatici ad se accersant, ac quam iniquè hic detineantur, quantaque indies contumelia à ministris afficiantur exponunt, cum tamen ad mentem se redisse affirmant. Quod cum ita esse persuaferunt, tandem aliquatò propius accedentes veste vna manu attrahunt, atque altera vestem atque faciem multo stercore defedant. Et licet omnes habeant suas latrinas, nisi à seruis locus aqua subinde purgaretur, suo stercore perirent: adeò vt ingens perpetuusque foetor in causa sit, quò minimè à ciuibus inuisentur. Habet & hoc xenodochium multas mansiones, quæ à Procuratoribus, Notariis, coquis, aliisque ægrotorum ministris occupantur, numeraturque singulis in annum mediocre stipendium. Ego cum adhuc iuuenis essem, duobus annis hic notarium egi, quod officium qui exercet,

singulis mensibus tres aureos lucreantur.
 Reperias præterea in hac vrbe plusq̃ centum
 balnea, multo artificio atque structura elegan-
 tissima: & quâuis inæqualis sint magnitudinis,
 omnia tamē ad eundem modum sunt fabricata.
 Habet quodlibet balneum quatuor aulas: foris
 verò sunt quædam ambulacra loco eminentiori
 fabricata, ad quæ quinque aut sex ascenditur
 gradibus: hîc se homines exuunt, nudique inde
 ad balneum eunt. In medio aquâ ceu in cisterna
 quadam conseruant. Primò igitur balneum in-
 trare volentes, aulam quandam transeunt frigi-
 dam, in qua frigida seruaturs aqua, qua calidam
 commiscere solent, deinde ad alium locum ali-
 quanto calidiorem itur, vbi à seruis mundan-
 tur atque abluuntur: postea ad tertium vapora-
 rium, vbi quantum lubet sudatur, in hoc aqua
 calefit, quæ ligneis quibusdam vasis adfertur, ac
 in caldarium effunditur. Cuiq; homini eiusaque
 duo dantur vasa, qui plura, aut qui largius lauari
 volunt, ministro ad minimum liardum exsol-
 uunt, vaporarij autem domino duo tantum te-
 runcij numerantur. Ignis quo aqua calefit non
 nisi stercore quorundâ animalium deficcato ex-
 struitur: quamobrem permulti ad hoc aluntur
 pueri, qui huc atque illuc per stabula discurren-
 tes, sterco omne extra oppidum in cumulum
 congerunt, quo per duos aut tres menses sole in-
 durato, ignem exstruere solent. Habent & fœ-
 minæ suum vaporarium à viris secretum. Quæ-
 dam tamē & viris simul & mulieribus seruiunt,
 diuersis tamen temporibus, viris nempe à tertia
 vsq;

vsq; in decimanquartam diei horam, reliquum
 temporis mulieribus patent. Interea dum se fo-
 mine abluunt, funem in primum ingressum ex-
 tendunt, qui viros tam temporis nō vterius in-
 troeundum esse indicat. Neq; viris hic cum vxo-
 ribus vel colloquiū miscere non datur, tanta illis
 est honestatis ratio. Solent hic tam viri quā fœ-
 minæ genio admodum indulgere post lotionem
 atq; cantiuinculis vocalissimis animi lætitiā in-
 dicare. Iuvenes nudi sine aliquo pudore balneū
 intrant, viri autem pudenda linteolo tegunt. Qui
 ditiores haberi volunt, non commune, sed or-
 natum atq; nitidum ingrediuntur, quod magna
 tibus semper seruat. Quando aliquem abluere
 volunt, hūc humi sternunt: postea nūc vnguento
 quodam illinunt, nunc instrumentis sordes oēs
 auferunt. Ditiorebus pannum feretrum substernere
 solent, caput verō in ligneum puluinar pan-
 no feretro tectū reclinare iubēt. Reperias quoq;
 hic tonsores atque chirurgos complures, qui &
 hic officium exercent suum. Maxima balneorū
 pars ad templa atque collegia pertinent, illisque
 maximam quotannis pecuniæ vim exsoluunt,
 nonnullæ enim centum, aliæ centū & quinquaginta
 enumerant aureos. Neque hoc loco tacen-
 dum, quod balnearum seruuli singulis annis fe-
 stum habent diem, idque hunc in modum. Con-
 uocatis amicis tubis atq; tibiis vr̄bem egrediun-
 tur, atque ibi cæpam agrestem colligunt, quam
 linteo lixiuio madido in æneo quodam vase te-
 gunt: posthæc multo tubarum atque tibiaram
 sonitu cæpam, ad vaporarij vsq; ostium afferunt
 vbi

ubi capam canistello inclusam suspendunt, dicentes hanc fore vaporarij omen felicissimum. Mihi tamen magis huiusmodi sacrificium videtur, quale solebant olim Africani peragere, cum nullam adhuc haberet legem, remansitq; is mos illis in hodiernum vsque diem. Quod & inter Christianos videre licet, qui cum festa habeant perimulta, multorum tamen rationem ignorant. Habuit præterea & quodlibet oppidum suum festum, quæ nunc à Christianis, cum illi rerum Africanarum potirentur, aboleta sunt, atque obliuioni tradita.

¶ Hospitia,

IN hoc oppido ducenta ferè sunt hospitia, atq; inter hæc maxima, quæ in eminentiori vrbis parte summo templo sunt viciniora. Horum quodlibet triplicem habet contignationem: cubicula autè centum & viginti, aut etiam plura. Est & cuique suus fons cum secessu & aqueductibus elegantissimis, qui sordes omnes efferunt. Neque vnquam maiora me ædificia vidisse memini, nisi fortasse Hispanorù collegium quod Bononiæ est, aut palatium Cardinalis Sancti Georgij quod Romæ visitur, cum his sit aliquo modo conferendum: omnes autem cubiculorum ianua, deambulacro ex aduerso sunt posita. Et quamuis magna admodum atq; ampla sint huic vrbi diuersoria, sordidissimè tamè hospites excipiunt: nullus enim hic neque lectus neque lectica reperiri potest: hospes saltem lodicem quandam cū storea exhibet. Quòd si coenam tibi parari velis, necessum est vt macellum

27 DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ipse adeas, atq; tuo hospiti coquendum des quod inde tibi contulens. Fouentur & in his hospitibus viduæ Fessanæ, quæ neque bona habent, neque affines à quibus alantur: harum singulis aut interdum binis cubiculum assignatur, proq; egregio hoc hospitio mulieres lectorum & coquinæ curam gerunt. Pandochei hic omnes ex quadam stirpe originem habent, quæ Elcheua dicta est, fœmineo autem more incédunt vestiti, barbaram radunt, atque adeò formiñas imitantur, vt non sermone tantum eas referant, verum & nent interdum. Habet suam quisque meretricem, cum qua consuetudinē seruat perinde ac si vxor esset, cum illæ tamen non vultu solum, verum & moribus atque totius corporis habitu sint infames. Vinum adeò liberè vendunt ac reuendunt, vt nemo sit qui molestiam aliquam inferat. Nulli hic præterquam nebulones, ganeones, alij q; id genus homines scelestissimi verlantur, idq; vt liberius atque impunitus peccare possint. Habent pandochei inter se consulem, tributumque vrbi rectori enumeranti. Quod si vsu veniat vt Rex exercitum aliquem conscribat, mox illi largum muneribus commeatum mittere coguntur, vtpote ad hoc muneris aptissimi. Nisi me historica lex eo coëgisset, vt rem ita prorsus vt se habet enarrarem, maluissimè sane hæc silentio prætermissa, quibus Fessa misere dehonestatur, quibusque e medio sublatis, nullam haberet tota Africa regionem, quæ cum hac ciuium probitate esset alio modo conferenda. A pandocheorum igitur commercio adeò viri probi, literati, atque mercatores

eatores abhorrent, vt ne colloquiū quidem cum his miscere velint. Est præterea illis sedulo iniunctum, ne quis aut templū, aut mercatorū cœtū, aut balneum intret. Nec his quoq; permittitur, vt in illa diuertoria commigrent, quæ summo templo sunt vicina, quibusque mercatores excipi solent. Nemo est qui non nequillimis his nebulonibus malè precetur: at quoniam regius exercitus his opus habet, vt iam diximus, eam ob causam inuitis etiam ciuibus admittuntur.

¶ *Molæ.*

Quadringentis circiter locis hîc molas reperias. habet autem quilibet locus molas quinque aut sex, adeò vt molarum aliquot milia hîc inuenias. quælibet verò mola in amplissima quadam aula columnæ est superimposita, solentq; multi rustici ciuitatis adire molas. Sunt & hîc mercatores quidam, qui quum molas atque officinas habent conductitias, frumentum emunt, ac molitum ciuibus vendunt, vnde etiam maximum emolumentum colligunt: nam potissima ciuium pars, cum per facultatum tenuitatem frumentū penes se cumulare nequeat, farinam ab his emunt. sed qui aliquatò ditiores sunt, frumentum ipsi emunt, ac ad quasdam molas publicas delatū curant, vbi pro qualibet mensura solidum exsoluunt. Pertinent autem molæ omnes aut ad templa, aut ad collegia: nam ciuē ditissimū esse oportet, qui molam sibi propriam habet, quælibet enim duorum aureorum ad minimum redditum domino persoluit.

¶ *Artificum, officinarum, atque fori descriptio.*

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

H Abent hic quælibet artes locum peculiariter, quarum nobiliores summo templo sunt proxima: nam notariorum officinas hic circiter octuaginta reperias, quarum quædam templo sunt contigua, reliquæ ex opposito sunt posita: habet autem quævis officina duos semper notarios. Inde Occidentem versus bibliopolas inuenias plus minus triginta. Calcearii, mercatores Meridionalem occupant plagam, hi à sutoribus calceos & cothurnos cumulatim emunt, atque inter ciues distribuunt. Deinde qui puerorum tantum calceos faciunt, quorum officinae sunt plus minus quinquaginta. In Orientali templi latere locum habent qui ænea vasa aliâque per multa ex ære confecta venalia habent. Ex opposito portæ maioris prædicti templi forû est fructuariû, in quo nullum fructus genus desiderare possis, officinis constans quinquaginta. Horum ordinem sequuntur cerearii mercatores artificio adeo ingeniosi, vt non immeritò quis eos admiraretur. Institores deinde reperias, sed numero admodum paucos. Forum hinc se offert olitorium, in quo mala citrea varijque generis frutices perpetua fronde virêtes vernum tempus representant, quorum sunt viginti circiter tabernæ: nam qui vino vti solent, inter arborum ramos recumbunt. His confines sunt & ij lactarii institores, penes quos maxima semper est vasorum cretaceorum, quæ Itali maiorica vocant, copia: lac autem à quibusdam afferri curant ligneis quibusdam vasis, ferreis constrictis circulis, quæ angustum os, fundum aliquanto latiorum habent. ab

his solent nonnulli singulis diebus magnā emere lactis copiam, atque inde butyrum conficere: reliquum lactis aut congelatum, aut acre interdum ciuibus diuendant, adeo vt vix diem præterire crediderim, quo amplius q̄ viginti quinque vendantur lactis dolia. Hos sequuntur, qui gossipium vendunt, horum autem triginta sunt officinæ: mox eos reperias qui cannabum, funes, capistra, aliâq; ad genus ex cannabe confecta venalia habêt. Deinde qui coreacea cingula, crepidas, capistra coriacea multo serico intertexta conficere solent: mox illorū sequuntur officinæ, qui vaginas gladiatorum & equorum pectoralia consunt. horum vicini sunt qui sal vendunt atque gipsum. Post hos circiter centum officinæ sunt sigulorum, qui omnium generum vasa variis distincta coloribus fingunt. Dehinc qui ephippia, baltea, habenas, aliâque huiusmodi conficere solent. Deinde locus est baiulorum, quos numerā trecentessimum excedere puto: habent hi inter se consulem, aut potius, præfectum, qui singulis septimanis quantum perficiendum sit inter operas distribuit. Quod porro inde lucrū venit quadam seruatur in arca, quod inter eos diuidūt, qui ea septimana operati sunt. Dicit nō potest quāto amore quātaque beneuolentia se mutuo prosequantur, adeo vt si quenquam illorum è vita migrare contingat, viduam & proles communibus alant sumptibus, donec aut moriatur & ipsa, aut nouam sibi delegat maritū. pueros verò summa cum diligentia educandos curant, donec alicui arti adoleuerint. Quod si quenquam contingat

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

vxorem ducere, prolemq; ex ea suscipere, omnes
 fere socios inuitare: vocati aut ad festum, sponso
 aut patri munuscula singuli offerunt. Nemo ad
 illorum admittitur consortium, nisi prius præci-
 puos illius artis ad cœnâ vocauerit duces: alio-
 qui dimidiam saltem lucri portionem ferre po-
 test. Ab omnibus liberi sunt tributis & exactio-
 nibus: quin & gratis illorû pinsetur panis. Quod
 si quisquam in flagitio aliquo deprehensus fue-
 rit, is priuato tantum, non publico afficitur sup-
 plicio. Omnes dum operantur, vestib. vnus co-
 loris breuiusculis vtuntur: ociosi autem, pro arbi-
 trio vestiuntur: honestissimi aut sunt omnisque
 probitatis cultores curiosissimi. Horum ordinē
 sequitur is locus, quem obsoniorum atque edu-
 liorum præfecti occupant. Hic quoq; ædificium
 quoddam est arundine cõtextum atq; quadratū,
 in quo ciceres atq; napi vendi solent, quæ tanto
 apud illos in precio habentur, vt à rusticis emerē
 tantum liceat iis, qui ad id muneris sunt creati,
 qui quidē telonariis quoddam exsoluere tributū
 tenentur: neque vllus vix est dies, quo non plus-
 quàm quingentas cicerum atque naporum sarcina-
 nas inuenies. Et quanuis maximo (vt iam dixi-
 mus) habeantur in precio, vilissimo tamen con-
 stant: triginta enim aut viginti ad minimum li-
 bræ liardo emuntur. fabæ recentes suo quoque
 tempore paruo admodum constant. Nō procul
 hinc officinas reperias, in quibus pilæ quadam
 carnis pistillo contusa oleoq; frixæ & multo aro-
 mate conditæ venduntur, quarū quælibet vnus
 fere sicus magnitudinem æquat, neq; alio carnis

genere quàm bubula aridissima confici solent. Deinde septentrionem versus locus est, ad quem omnium generum olera adferuntur, quæ cum carnibus condiri consueuerunt; huic autem rei quadraginta officinæ sunt destinatae. Posthæc locus est, quem illi à fumo, fumosum appellant; hic panem oleo frictum reperiæ illi per similem, qui apud Romanos melleus dici solet. huius maxima quotidie venditur copia; singulis enim diebus ientaculi vice sumunt, præsertim festiuis. cui obsonij loco carnes assas addunt aut mel: interdum iure quodam macerant sordido ex carnibus contusis coposito, quas semel elixas rursus contundunt, atque inde ius conficiunt, quod postea terra quadam rubra tingunt. Carnes non hic verum sed fumo assantur. solent enim duos furnos componere, sic ut vnus alteri superponatur: in interiori ignem exstruunt, atque in superiorem ubi calor sufficere videtur, carnes iniiciunt. Neque facile credas quàm eleganter hic assantur. nõ enim illis fumus neque calor superfluous nocere potest, tota enim nocte lento igne coquantur, ac summo mane expromptæ publicè venduntur. Singulis autem diebus carnes illæ & panis (de quo antea diximus) tam copiose inter ciues diuenditur, ut ducentorum aureorum summam in singulos dies excedat: horum enim quindecim reperiuntur officinæ, quæ aliud nihil venale habent. Venduntur & hic pisces quidam frixi, & carnes, præterea & panis sapidissimus quæ laganum fere dicas. Huc autem cum butyro pistum, nõ nisi cum butyro, aut melle obsonij vice addito vorant. Reperiæ

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

& hic quorundam animalium pedes elixos, quibus rustici matutina hora in ipsis popinis ientaculum sumunt. deinde rursus se ad laborem recipiunt. Hos insequuntur, qui oleum, butyrum falsum, mel, caseum, oliuas, mala citrea & capparos vendunt: horum officinæ vasis testaceis elegantioribus refertæ sunt, quæ multo preciosiora quàm quæ in iis continentur. Butyrum & mel per præcones diuēdi solet, qui certi sunt baiuli huic officio destinati. Nequē quēuis ad vasa implenda admittunt, id enim officij baiulis tantum quibusdā reseruatur, qui ad hoc muneris lecti sunt, quiq; & olei mensuras implent, quoties illud mercatores emerunt. Vas apud illos centum & quinquaginta libras capit, tantum enim butyri singulis vasis iniicere solent rustici. Sequitur macellum constans officinis circiter quadraginta, in quibus carnes incidunt stateraq; distrahunt. Nulla in macello animalia mactant, est em̄ huic rei locus quidam non procul à flumine dicatus, vbi postquam carnes adornarunt, per quosdam seruos huic tantum negotio destinatos in macellum mittunt. Verum priusquam inter populum quis suas carnes vendere audeat, eas macelli præfecto deferendas curat, qui simulatq; carnes vidit, chartula quadam earum precium inscribit, quam populo vnà cum carnibus ostendunt, nec licet precium illud excedere. Sequitur forum in quo panni viliores venduntur. horum centum ad minimum reperiuntur officinæ: pannos quibusdam præconibus tradunt (horum plus minus sexaginta reperias) qui per singulas officinas pannos

baiulantes, precium cuiq; indicant: quòd si ven-
 dere contingat, pro singulis aureis hardos duos
 recipiunt. durat aut illud exercitium à meridie
 ad finem vsque diei, nec sanè sine maximo mer-
 catorum commodo. Reperias deinde qui arma,
 gladios, hastas, aliaque id genus instrumenta ex-
 poliunt ac vendunt. Postea piscatorù statio est,
 qui minimo optimos maximosque vendunt pi-
 sces, cum in huius vrbs flumine, tum & alibi ca-
 ptos, libram enim duobus tantùm hic emas te-
 runciis. Maxima illius hic est piscis copia, qui a-
 pud Romanos Laccia appellari consuevit, idque
 præcipue à principio Octobris ad mensẽ vsq;
 Aprilem, vti postea fufius dicemus, vbi de flumi-
 nibus mentio inciderit. Hos sequuntur qui ca-
 ueas gallinaceas conficiunt, idq; ex arundine du-
 riori: horù quadraginta sunt officinæ. solet enim
 quisq; ciuium bonam alere gallinarum copiam.
 & ne domum habeant multo gallinaceo stercore
 immundam, illas sic perpetuò caueis inclusas ser-
 uant. Posthæc illorum est locus, qui saponem li-
 quidum venalem habent, verùm non multè ad-
 modum illorum sunt officinæ, quin & plures in
 aliis reperias vrbs locis. Neque etiam Fessie, ve-
 rùm in montibus vrbi proximis sapo confici so-
 let, vnde per quosdam muliones eum sibi adue-
 ctum curant. Deinde aliquot reperias officinas
 eorum qui farinam vendunt, quanquam & illi
 quoque variè per vrbs huc atque illuc disper-
 guntur: horum ordinem sequuntur, qui fruges
 atq; legumina sationi quidem magis quàm esui
 accommoda, venalia habent: neq; hæc ab aliquo
 ciue

tiue emere poteris, quandoquidem quisq; suos
 sibi fruges seruare maualt: reperias & eodem lo-
 co multos, qui mulis aut equis fruges aut legu-
 mina quocunq; velis deuehunt. solet autem mu-
 lus tres ferre in dorso leguminu mensuras (quas
 muliones emetiri debent) idque tribus altero al-
 teri superimpositis faccis. Postea sunt qui stram-
 en vendunt, quorum decem reperiuntur offic-
 inæ. Deinde forum, vbi filum ac linum vānit,
 tum & vbi linum pectitur: quod quidē adinstar
 magnarum ædium exstructum in circuitu qua-
 tuor habet ambulacra: primum occupāt qui tel-
 lam vendunt, filumq; ponderant: in aliis duobus
 innumera sedent mulieres, quæ magna copia fi-
 lum venale habent, quod quidem isthic per præ-
 cones venditur, qui a meridie in vesperam vsque
 circumferūt. In huius loci medio frequentes re-
 periuntur mori, qui mercatoribus vmbra præ-
 bent: tanta verò huc confluere solet mulierum
 multitudo, vt non facilè sit se ex hoc mercatu
 subducere: suboriturq; non rarò tanta inter fœ-
 minas rixa, vt risum illas audiendo vix tenere
 possis: quin & pugnis se mutuo afficientes sæ-
 pissimè videas. Nunc ad eam partē tandem de-
 scendamus, quæ occidentem solem respicit, hoc
 est, à templo ad eam vsque portam quæ Mecna-
 sen itur. Post eum locum, quem antea fumosum
 appellauimus, via recta suas habent mansiones,
 qui situlas coriaceas conficiunt, quibus vtuntur
 aqua è puteis haurienda: huius artis quatuorde-
 cim sunt officinæ. Deinde illorum locus est, qui
 viminea aut alia quæuis vasa frumento ac farinæ
 repo-

reponendæ apta conficiunt, hi triginta occupât officinas. Inde sutorum locus est, qui plus quàm centum & quinquaginta officinas implêt. Post illorû ordo est qui clypeos conficiunt coriaceos, quales sæpenumero in Europa aduectos videmus. Deinde viginti ferè officinas lotores quidã occupant, vilioris conditionis homines, ad quos ciues qui domi ancillam non habent, subuculas, linteamina aliãq; id genus sordida deferre solent, atque ab iisdem post aliquot dies adeò nitida & candida recipiunt, vt incredibile ferè narratu videatur. hi contiguas in hoc loco habent officinas: reperias tamen per totam vrbem hinc inde disperlos plus quàm ducentos eius generis homines. Deinde sequuntur qui lignea ephippia corio tegenda conficiunt, horû maximus in eo loco reperitur numerus, quã Orientem versus ad regis Abuhinan collegiũ itur. Hos sequuntur qui stapedes, calcaria, frena, aliaque huiusmodi adeò artificiosè ornant, vt non facilè tales in Europa reperiri posse arbitrer, horû plus minus quadraginta sunt officinæ. Tandem illorum vicus est, qui rudi modò stapedes, frena, atque calcaria fabricant. hinc in plateam descenditur eorum qui ephippia de quibus iam locuti sumus triplici corio, eoque selectissimo, vestiunt: quod optimum est, supremum locum habet, vilius infimum, què miro artificio perficiunt, vt videre est in plexisq; locis Italiae. horum centum aut eò plus refertæ sunt officinæ. Deinde longas admodum habent officinas, qui hastas lanceasq; cõficiunt. Ab hoc loco rupem inuenias, quæ deambulacra duo habet,

bet, quorum alterum ad Occidentalem portam, alterum ad regium quoddam palatium ducit, in quo se Regis foror, aut alius quispiam ex regis affinibus continere solent. hoc autem notandū, quod forum istud à summo templo initium capit: ego verò ne ordinem inueterē, ea tantum descripsi fora, quæ circumcirca sunt, vltimò de mercatorum statione dicturus.

¶ *Mercatorum statio.*

VRbem non immeritò eum appellabis locum, qui mercatorib. dicatus est, vndiq; muris cinctus, duodecim habet in ambitu portas, quarū quælibet ferrea catena in transversum ducta, equis & vehiculis transitū adimit. Locus in quindecim diuisus est partes, duas futores occupant, qui nobiliū tantum calceos conseruunt: duas item sericarij mercatores, quorum alij, faniculos atq; id genus ornamenta venalia habent, suntq; horū officinæ circiter quinquaginta: alij sericum tantum ornandis subbuculis, puluinaribus, & huiusmodi rebus ex tela cōfectis aptū venale habēt, quorum totidem ferè reperiuntur officinæ. Deinde prostant qui muliebria cingula ex lana rudiori componunt, quæ nonnulli ex serico quoq; cōficiunt, verū non admodum elegantiora, illorum enim crassitudinē duos digitos excedere putem, quibus vel nauem contra ventorum iniuriam retinere possent. Hos insequuntur qui pannum ac telam vendunt, quæ ex Europa huc mitti solet: apud quos & pannum ex serico cōfectum, pileos, aliaq; huiusmodi venalia reperire poteris. Vbi hos præterieris, nonnull-

nullos reperies qui storeas, stibadia, puluinaria, aliaque permulta ex corio composita vendunt. Dein illorum locus est qui vectigal recipiunt, solent enim panni per quosdam praecones vendi, quos priusquam in forum adferantur, necesse est ut ab illis signentur, quos iam vectigal recipere diximus. Praecones plus minus sexaginta hic inuenies, qui pro singulis pannis liardum recipiunt. Postmodum sartorum quoque locum inuenias, qui tres sibi vicos occupant. Mox in forum descendis, in quo telae mercatores sunt, qui & muliebres subuculas venales habent: habentur autem hi pro ditissimis totius Feslae mercatoribus. nulla enim est mercatura, quae maius adferat emolumentum. Ultra hunc locum vestes quaedam venales reperias, eo panno confectas, qui ex Europa isthuc deferri solet. Singulis horis pomeridianis pannum per praecones in hoc loco venditur, idque cui libet licitum est, quoties necessitas aut alius quicumque casus cogit. Postremus omnium is locus est, in quo subuculae, mappulae, aliaque permulta interpolata vendi solent: nec procul hinc tapetes, lectique, stragulae venduntur.

¶ Quare haec urbis pars Caesarea sit appellata.

Locus iste muro circoseptus Caesarea antiquo nomine a Monarcha illo Iulio Caesare deducto, appellatur: cuius hanc scriptores adferunt rationem: quod omnes Mauritaniae ciuitates iis temporibus, primo Romanorum, deinde Gothorum paruerunt imperio. habebatque quaelibet semper ciuitas, aut Romanos, aut Gothos, qui tributa reciperent ac seruarent.

Verum quoniam frequenter in hos populus intestina mouerat bella atque direptiones, visum est vt in qualibet ciuitate locus aliquis muris vndique muniretur, vbi vnà cum tributo merces & preciosiora ciuium bona in tuto essent: sperantes hoc modo fore, vt ciues æquè anxie principis ac sua seruarent bona. Quod consilium si imitati fuissent Itali, non tam crebras passi fuissent direptiones. Sæpenumero enim contingit vt intestino bello commoto, milites vbi hostium bona sibi non sufficere vident, mox quoque ad amicorum bona recurrant.

Aromatarij atque Pharmacopola.

Hic loco vicini sunt Aromatarij, idè; ea parte quæ Septentrionem respicit, horum centū & quinquaginta in via quadam recta sunt officinæ, quæ vtrinque munitisimè occluduntur portis. noctu vigiles quidam conductitij atq; armati vnà cum lucernis & canibus excubias agunt. Hi nec syrupos, nec vnguenta, nec electuaria conficere norunt: nam à Medicis domi perficiuntur, à quibus & petenda sunt. Maxima officinarum pars aromatariis contigua est, quanquam maxima populi pars neque Medicum norit, neque medicamentorum vsum. Adeo ornatæ summoq; artificio fabricatæ sunt hic officinæ, vt nò crediderim posse vsquam tales reperiri. Memini me in Tauris Persiæ ciuitate egregias aliquot officinas vidisse, sub quibusdam deambulacris elegantissimè exstructas, verum obscuras, adeo vt multis partibus eas Fessæ officinis postpositas existimarim. Vbi has officinas præ-

præterieris, aliquot inuenies qui pectines ex buxo, aut alio quouis ligno parant. Orientem versus non procal à Pharmacopolis, sunt qui acus conficiunt, horum circiter quinquaginta sunt officinæ. Deinde illorum locus est, qui torno ebur aliaque huiusmodi polire solent, quorum cum inter cæteras artes misceantur, non vsque adeo magnus est numerus. Tandem aliquot reperias, qui farinam, saponem, atque scopas vendunt: qui cum foro vbi filum vendi antea diximus, sint proximi, vix numerum vigesimum implent: reliqui enim alibi reperiuntur, vti postea dicemus. Inter illos qui gossypium vendunt, reperias & nonnullos qui lectorum atque tentorium ornamenta venalia habent. Horum ordinem aucupes sequuntur, apud quos, etsi numero perpauca sint, reperias tamen omnium generum tam esui quam oblectationi aptas aues: vnde & aucupum locus appellari consuevit. Postea illorum sunt officinæ qui funes cannabinos venales habent. Mox sequuntur qui suberes siue magnatum crepidas conficiunt, quibus perlitofas plateas iter facturi nobiles vti solent, verum sumptuose admodum, multo serico conoq; excellentissimo parantur: quæ vilissimæ sunt, aureo ad minimum constant, nonnullæ decem, reperiuntur & quæ viginti quinque emuntur aureis: conficiuntur autem ex moro alba & nigra, in glanle atro & zyzipho, quæ pro elegantioribus atque sumptuosioribus habentur, tametsi priores aliquando fortiores sint, diutiusq; quamuis ferat iniuriam. Deinde decem officinas Mauri aliquot

Hispani occupant, qui balistas conficiunt: tum qui scopas ex palma quadam syluestri componunt, quales Romæ è Sicilia aduectas indies videmus. Scopas autè magna quadam sporta per orbis plateas ferunt, easque aut vendunt, aut furfure, cineribus, detritisue calceis commutare solent: furfurem pastoribus, cineres filorum dealbatoribus, detritos autem calceos sutoribus quibusdam reuendunt. Aliquãtò vltorius fabri sunt, qui clauos fabrifaciunt: tandem vietores reperias, qui vasa quædam prægrandia in situlæ modum componunt: apud hos & frumenti quoque mensuras reperire licet. Quas vbi huius rei quidam præfectus examinari, pro qualibet teruncium suo iure accipit. Mox lanæ sequuntur venditores, qui postquam lanam à lanionibus emerunt, per quosdam huic rei conductos purgandam atque abluendam curant. Corium iisdem adornare solent, sed non nisi ouillum: bubulum enim, quoniam alia prorsus arte paratur, alium etiam habet locum. Deinde quosdam reperias qui sportas certosque funiculos parant, quos Africani equorum pedibus addere solent. Quos subsequuntur anei opifices: hos, qui non procul ab his pondera & mensuras: tum qui instrumenta parant, quibus linum atque lana carminari solent. Tandem in longum quendam descenditur vicum, vbi promiscuè multarum artium reperias artifices, quorum nonnulli stapedes, calcaria, aliaque huiusmodi (quæ fabri rudia & impolita reddunt) linare solent. Postea fabros quosdam lignarios habes, qui temonibus, aratris, molarum

rotis

rotis, aliisque huiusmodi conficiendis sese exercent. Tinctoribus sua est in fluuij ripa mansio, quarum quælibet fontem habet limpidissimū, in quo quicquid ex serico confectū est, abluunt. Ex opposito latum admodum & spaciosum habent locum vallorum fabricatores, qui cum sit umbriferis moris confitus, æstiuo tempore amœnitate sui valde recreat. Sequitur fabrorū ordo, qui mulas & equos calceant: tum & qui balistis arcus ex chalybe accommodant. Vterius qui equorū calceos cudunt: hos, qui telam dealbant: vbi & vrbis pars quæ ad Occidentē vergit, finitur: quæ olim ciuitas per se fuit (vt antea diximus) ac post alterā ædificata, quæ Orientem respicit.

¶ *Alterius Fessæ partis descriptio.*

Alia quoque vrbis pars ad Orientem sita, pulcherrimis palatiis, templis, ædibus, & collegiis abundat: quanquā hīc non tam copiosæ neq; frequentes sint diuersæ artes, atq; in ea quā modò descripsimus. Hīc enim nec sunt mercatores, nec sartores, nec calcearij, præterquā ex panno grossiori. Aromatariorum est forum exiguum, triginta officinarum capax. Ad inœnia vrbis agunt laterarij & figuli: paulò inferius forum est amplum, in quo vasa candida figulina, catini, scutellæ, patinæ venundantur. Vterius ad forum itur granarium, in quo cellæ sunt frumentariæ. E regione summi templi forum est lateribus stratum, in quo diuersæ exercentur artes atque opificia. Sunt & aliæ artes mechanicæ, variè per totam vrbem dispersæ: mercatores autem pannarij vnà cum aromatariis, loca sibi destinata

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

occupant. Numerantur in hac vrbe quingentæ & viginti textorum ædes, pluribus contignationibus aulisq; spaciosis magnifice admodum constructæ: in quarum singulis multæ sunt textinæ, quæ locatoribus magno sunt emolumento: huius opificij asserunt in vrbe esse ad viginti milia, quemadmodum in molendinorû exercitio. Sunt quoq; in hac vrbe centum officinæ filo candidando extructæ, quarum potiores ad fluminis ripam sitæ, caldarius, & vasis muratis sunt instructissimæ: & in alios vrbis vsus sunt ingentia ædificia, in quibus varij generis ligna ferrantur, quod quidem officium à Christianis mancipijs exercetur, & quicquid inde lucri consequuntur, ad illos redit à quibus aluntur. His nulla omnino quies datur, præterquã diebus Veneris à meridie in vesperam: & octo diebus diuersis temporibus per annum dispersis, in quibus Maurorum celebrantur festa. Habent & meretrices suum locum, quæ fautores habent maximos, interdum potentissimosq; vrbis rectores. Reperias quoque nonnullos ænopolas, quibus vel impune meretrices alere, & cuiuslibet tradere licet. Sunt & hic amplius quàm sexcenti fontes limpidissimi muris cincti, curiosissimeque seruati, quorum quilibet subterraneis quibusdam ductibus, variè se huc atque illuc per domos, templa, collegia, & hospitia diffundit: estque illis hæc aqua multò charior: nam quæ è flumine peti solet, frequenter æstiuis temporibus desideratur: huc accedit, quòd quoties aquæ ductus sunt purgandi, flumen extra vrbem ducatur necessum est. Solet

igitur quælibet familia ex fontibus sibi petere aquam: & quanquam nobiles tempore æstiuo fluuiali vtantur, iubent nihilominus & fontanâ adferri, quòd frigidior sit, gustuq; grãtior. Vere autem contrarium accidit. Fontium porro maxima pars ex Occidente & Meridie fluit: nã quæ Septentrionem respicit, môtibus, marmoribusq; Tiburtinis est referta, vbi antra quædam reperias, in quibus frumentum ad multos annos seruari solet: quædã verò adeò ampla vt plus quàm ducenta capiant frumenti modia. Qui in ea vicinia habitant ciues, quiq; antra ea possident, satis inde pro vitæ necessitate colligunt, centesimam namque singulis annis frumenti mensuram pro locatione referunt. Pars quæ ad Meridiem est, dimidia fermè incolis est vacua, hortos habet fructiferos, in quibus nullum fructuum florumque genus desiderari potest. Cuilibet horto suæ sunt ædes, fonsque limpidissimus, rosis, aliisq; herbis cinctus odoriferis, adeò vt si quis Verno tempore hanc inuisat vrbis partem, habet vnde & animum & oculos pascat: quare paradisum nõ immeritò dixeris, cum in iis nobiles ab Aprili ad Septembris vsque finem se continere soleant. Ab Occidente, hoc est ea parte quæ regiæ vicina est, arx visitur, quæ à Rege Lantunæ exstructa, magnitudine oppido æquatur: in qua Fessæ principes priusquam hic regiam statuissent, se continere solebant. Verùm postquam noua Fessa à Marinorum regibus ædificari cœpit, arx tantùm vrbis præfecto relicta est. Visitur in ea egregium sanè templum, iis temporibus ædificatum, quibus,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

bus, vt diximus, à principib. & magnatib. occupabatur, postea multa loca diruta, atq; in hortos conuerſa ſunt: præfecto quædam tantum relicta ſunt ædificia partim habitationi, partim litibus definiendis apta: eſt & hic cõcameratus quidam locus, in quo captiui detineri ſolent, adeo ſpatioſus multisque columnis ſuperinſtructus, vt trium millium hominum capacem multi affirmare velint. neque in hoc carcere locus aliquis ſegregatus reperitur, quandoquidem Feſſæ omnibus vnus idemque carcer assignatur. Præterſuit hanc arcem riuulus quidam præfecti negotiis accommodus.

¶ *Magiſtratus, Iura adminiſtrandi, atque veſtiendi apud Feſſanos modus.*

Habet Feſſa particulares quosdam magiſtratus atque iudices: eſt præfectus qui cauſas ciuiles definit, & in malos animaduertit. habet & ius canonicum ſuum quoque iudicem, ad quem omnia quæ in lege Mahumetana continentur, pertinent. eſt præterea iudex quidam qui Matrimonia atque repudia curat, quiq; teſtes omnes & audire, & audita probe diiudicare conſueuit. Deinde cauſarum patronus, ad quem ab iudicum ſententia prouocant, cum vel falluntur, vel authoritati inferioris notæ doctõris innixi ſententiam ferunt. Præfectus magnam vim nummorum ſibi corradit ex condemnationibus, quæ diuerſis temporibus fiunt. Hoc autem ſere modo reus peragitur: poſtquam centum aut ducẽtis coram præfecto plagis affectus eſt, carniſex catenam collo inijcit, atq; hoc pacto

nudum (pudendis tantum exceptis) per omnes
 civitatis partes deducit, carnificè comitatur qui-
 dam satellites, quodque perpetratum est à reo faci-
 nus omnibus nunciatur, donec miserum suis ve-
 stibus indutum, in carcerem reducant. Fit etiam
 sepe numero, ut multi simul concatenati per vr-
 bem ducantur: præfectus pro quolibet reo sup-
 plicio affecto aureum unum cum quarta habet,
 nec non & à quolibet iam primum carcerem in-
 gresso nonnihil sibi tributi dari iubet, quod per
 quosdam mercatores aliosque artifices ei rei de-
 stinatos particulatim numerari solet. atque inter
 cetera emolumenta, ex quodam monte annuum
 proventum septem milium aureorum colligit
 idem quando res exigit, Fesse Regi trecentos alit
 equites, stipendiumque persolvit. Qui ita cano-
 nicè dicunt, nullum nec salarium, nec præmiam
 inde percipiunt: vetitum enim est lege Mahumè
 tica, ne iudici quicquam persolvatur, sed victum
 sibi parent vel ex prælectionibus, vel sacerdotibus
 habet & hæc facultas suos causidicos idiotas litè-
 rarum prorsus ignaros. Est in hac vrbe lætis, in
 quem iudices propter debitum aliquod, aut leue
 quoddam crimen ciues conijcere solent. Repti-
 tias in tota hac vrbe quatuor tantum satellites,
 qui noctu ab hora vigesima quarta in secundam
 usque omnes civitatis partes circumeunt, neque
 aliud salarium quam certum censum, quem ab iis
 quos in vincula deducunt, pro delicti magnitu-
 dine exigunt, illisque liberè permissum est, ut &
 vinum publicè vendant, & scorta domi alant.
 Nullos habet præfectus neque scribas, neque no-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tarios, sed sententiam quam lubet ore profert. Vnus tantum est in tota vrbe qui census ac vectigalia recipit, numeratq; singulis diebus in Regis vsu triginta aureos: substituit nonnullos qui singulas vrbis portas obseruent, neq; vlla res est, quamuis exigui precij, quæ non aliquid census exsoluere cogatur. Solent & interdum in campos vsq; extra urbem mulionibus obuiam procurrere, ne qua fortasse mercatura celetur, aut tecta in urbem deuehatur. quod si fraudem cõperiant, duplex exigunt vectigal. Is autem hac in re seruari ordo consuevit, vt duos aureos in singulis centum vectigalis loco pendant: pro onychinis gemmis quorum magna huc affertur copia, quarta persoluitur: ligna, frumentum, boues, gallinæ, nihil census enumerant. neq; ad ingressum vrbis arietes tributum exsoluere coguntur, sed in macello duos liardos: & eius præfecto vnum pensitât. Qui autem macelli præfectus est, duodecim semper secum satellites habet, ac totam frequenter adequitat urbem, panem vrbisq; pondera examinaturus. Quod si panem infra iustum pondus distrahât, pistorem publicè fustigare ac eo modo per urbem deducere iubet. Solet istud officij insignis tantum probitatis dari viris: nunc autem cuiuis, quantumuis ignaro aut scelesto conceditur. Huius vrbis ciues civili vtuntur habitu, vernis temporibus vestes gerunt extero panno confectas: sagum subuculæ addunt dimidiis tantum strictisq; manicis, cui vestem quandam latam atq; ante pectus oclusam superinduunt. Pileos habent simplices, quales apud nostrates noctu gestari

stari videmus, verum qui aures illis non contingant: pileum fascia quædam tegit, quâ binis glomerationibus capiti & circum barbam obductis nodo hæere faciunt. Caligas nec fœmoralia gerunt, verno tempore equitaturi ocreas sumunt, at qui tenuioris sunt fortunæ, sagum tantum habent & barnussum quem vocant, & vilissimum pileum. Doctores atque nobiles grandævi veste quadam latis manicis incedunt quemadmodum nobiles Veneti. Plebei vestes fere ex pãno grossiori atque albo conficere solent. Mulieres sic satis ornatae incedunt, æstiuo tamen tẽpore solam subuculam gestant. Hyeme palla vestiuntur latis manicis ante pectus occlusa, qualis ea est, quam viros gestare modo diximus. si quando in publicum prodire volunt, fœmoralia cruribus addunt, quibus totæ tibiæ cooperiuntur, præterea pannus illis ex capite pendet, qui ad Syriæ formam totum corpus velat. facies quoque tela quadam in eum velatur modum, vt oculis tantum fenestellas quasdam relinquunt. Aures anulis aureis gemmisq; ornant preciosissimis: qui infimioris sunt conditionis, argenteos tantum anulos auribus addunt, neque alias inaures habent. Brachiis armillas adiungunt aureas quæ nobiliores sunt, reliquæ argenteas, nec non & tibiæ circulis aureis argenteisque ornare solent, idque pro facultatum ratione.

¶ *Cibum capiendi modus.*

Nunc quoque de victus ratione non nihil dicendum est. vulgus bis qualibet septimana carnes recentes coquere solet,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

nobiles verò & ditiores, quotidie & quoties lubet. Ter in die sumunt cibum; ientaculum ex fructibus quibusdã & pane, vel liquido pultis genere farina frumentove constat; hyeme far liquidum carnibus salis conditum sorbent. In prandio carnibus, acetariis, caseo, atq; oliuis vescuntur; æstate autem aliquantò lantius prandent. Cœna concoctu facillima, pane, melonibus, vuis, aut lactariis paratur: at hyeme carnes elixas comedunt, quam Cuscusu appellant, quæ ex farina in massam redacta conficitur, & in vasis quibusdã perforatis primò igni admouetur, deinde butyro subacta iure quodam conspergitur. Est & quibusdam carniū assarum satis frequens vsus.

Habes hic tam nobilium q̄ plebeiorum viuendi formam: quanquam magnates nonnihil lautius cœnent; verum si nobilium victum qui in Europa sunt, respicias, miseros atq; sordidos Africæ nobiles dixeris, non ab ciborum raritatem, sed quòd nulla prorsus inter hos mundicie seruetur regula. mensa nanque illis humilis, nuda, atque sordida apparatus: nullas præter terram sedes habent, nulla omnino præter digitos vnguesq; instrumenta. Cuscusu omnibus vna tantum testa apponitur, ex qua tam nobiles quam alij manibus nõ cochlearibus exhauriunt. Ius simul cum carnibus eadem quoque lance apponitur, vnde sibi quisq; quam vult partem digitis aduncis exterpere solet: nullos prorsus in mensa cultros vides, quin canino more carnes lacerant, atque summa cum festinatione vorant. neque potum sibi quis expetit, nisi prius cibus expleto stomacho,

cho, tum demum quisq; ingentem epotat aquæ cyathum. Doctores quidem aliquantò melius habent: sed vt verum fatear, vix tam miserum habet Italia nobilem, qui non victu, deliciis atque apparatus magnificentia vel summos quosque superet Africæ magnates.

¶ *Qui in matrimoniis consecrandis seruantur ritus.*

Circa matrimonium hæc ferè seruatür regula. Vbi pater filiam cuidam despondit proco, mox in templum itur, sponsum ac sponsam comitantur parentes & consanguinei, duo item accersuntur notarij, qui præsentibus omnibus pacta dotemq; conscribunt. Qui mediocris sunt fortunæ, filix triginta aureos in dotem enumerât, cui ancillam quindecim ad minimum aureis emptam adiungunt: præterea & telam versicolore m serico intertextam, cum aliis quibusdam panniculis ex serico confectis, quos in capite pepuli loco gestare solent. deinde & par calceorum artificiosè atque eleganter confutorum: duo item soccorû paria elegantissima: multas quoque clenodias argenteas, aut ex aliquauis materia fabrefactas, vt sunt pectines, suffimenta, ventilabra, aliaque istiusmodi, quæ mulieres maximo habent in precio. Quibus ita peractis, quotquot vtrinq; interfuerunt, ad cœnam vocantur, quæ vt sit suis deliciis optimè referta, panis adfertur frixus, quem antea melle temperatum diximus: huic carnes adduntur assæ, idq; primò sponsi sumptib.: postea & sponsæ pater suum apparare iubet cõiuuiũ. Quòd si filix præter

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ter iamdictam dotem aliquas dederit vestes, hoc illi pro liberalitate quadam ascribunt. Quanquã pater dotem triginta tantum aureorum pollicitus sit, solet tamen interdum ducentos, nonnunquã etiam & trecentos insuper in vestibus conficiendis, necnon & aliis quibusdam ad mundum muliebrem pertinētib. consumere aureos. rarò autem pro dote domum, vineam, aut agrum aliquem donant. Sponsæ tres conficiunt pallas, easdemq; ex pãno sumptuosissimo: tres item ex serico undulato, aut alio quouis panno precioso. Subuculas item artificiosissimè elaboratas, necnon & pepla elegantissima, & linreamina artificiosis emblematis vndiquaque exornata. ceruicalia item & puluinaria elegantissima. Solent quoque octo anachinteria sponsæ dari, quorum quatuor ornatus tantum gratia armaria contingunt: duobus lana viliori refertis lecti vice vtuntur: ac duobus coriaceis cubiculi stratum sternunt. Dantur insuper tapetes quidam villosi, cititer vltarum viginti: tria item stragula, altera parte panno ac tela suffulta, altera verò tométo referta, quibus noctu sic vtuntur. Parte quadam lectum sternunt, aliam reflexam corpori subiiciunt: quod illis perfacile est, cum vtrinque decem circiter vlnas in longitudinem pateat. His totidem serica multo artificio à superiori parte exornata addunt, quæ ab inferiori parte tela & gossypio duplicata sunt. Dant & candida stragula, æstiuo tantum tempori accommoda: tum & sindonem laneam in plures partes diuisam, atq; elegãter elaboratam, cum certis quibusdam ceu
 pin-

pinnulis coriaceis deauratis, quibus affuunt floccos sericos vericolos, & singulo flocco sphaerulam sericam, qua sindon ornatus gratia parieti affigi posset. Habes hic summam quid doti ad di soleat, qua quidem in re nonnulli ita cæteros excellere student, ut sæpenumero nobiles quosdam ad paupertatem redigi contingat. Sunt ex Italis qui putent viros dotem præbere mulieribus. Verùm ij harum rerum omnino sunt ignari. Sponsus suam ducturus domum sponsam, primò tabernaculum ligneum octogonale serico tectum intrare iubet, in quo à baiulis defertur comitantibus parentibus & affinibus, multo cum tubarum ac tiliarum sonitu, tympanorumque strepitu, necnon maximo facium numero: præcedunt sponsi affines cum facibus, sponsæ verò sequuntur: sic maximum itur ad forum, temploque præterito, sponsus focerum & reliquos omnes salutat, domumque quantum potest properat, atque in cubiculo sponsæ aduentum præstolatur. Pater, frater, & patruus, sponsam ad cubiculi ingressum deducunt, pariterque omnes matri sponsi tradunt: quamprimum verò sponsa cubiculum ingreditur, maritus pede suo uxoris pedem tangit, statimque ambo recluduntur. Interim apparatur conuiuium, & fœmina quædam pro foribus expectat, donec deuirginata sponsa hic linteolum sanguine tinctum illi porrigat, quod manu gestans hospitibus ostendit, alta voce clamans virginem hæcenus incorruptam fuisse. Hanc cum aliis quibusdam fœminis, primò sponsi, deinde sponsæ quoque parentes, excipiunt splendide.

Quod

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Quòd si fortasse non virginem fuisse reperiatur, mox maximo omnium dedecore, nuptiisq; infectis, ad parentes relegatur. Tria ferè parari solent cõuiuia: primum eodem celebratur die quo marito coniuncta est puella, secundum postridie mulieribus tantum paratur, tertium septimo à celebratis nuptiis die, huic omnes sponsæ amici atque parentes intersunt, quo etiam die sponsæ pater pro facultatum ratione magnifica ad generum deferri curat edulia: at quamprimum maritus domum egreditur (quod septimo fere fit die) bonam emit piscium copiam, quos aut per matrem aut aliam quamlibet mulierè super pedes vxoris proiicere iubet, id enim ex antiqua consuetudine pro bono habent auspicio. Solent & alia insuper duo in soceri ædibus apparari cõuiuia, alterum pridie quàm elocetur filia: hic totam noctem saltando atque iocando transigunt. Postridie mulieres ad sponsam exornandam veniunt, capillos comunt, genas minio tingunt: manus verò ac pedes nigros reddunt, sed mox ea perit tinctura & elegantia, alterum eodem die exhibetur conuiuium. Sponsam autem loco quodam eminentiori statuunt, vt ab omnibus facillè videatur, tum quæ sponsam adornarunt, lautè excipiuntur. Vbi ad viri domum deducta, solent mariti parentes grandia quædam vasa pane oleo frixo mulsòq; referta ad sponsam mittere, cum aliis quibusdam eduliis, quorum enumerationè breuitatis gratia hoc loco omisimus, quæ omnia inter amicos per sponsum vocatos consumuntur. Ea nocte quam saltando transigi diximus,

nup^a

nuptiis interesse solent tibicines & succentores, qui alternatim nunc tibus, nunc voce satis elegantē edunt harmoniam; temper soli tripudiare consueuerunt, & finita cantiuncula, stipem aliquam cantoribus adiciunt. Quod si quisquā saltatorem honore afficere velit, iubet eundem genu flexum ante se sistere, illique totam faciem pecunias tegit, quas tibicines mox excipiunt. Fœminæ solæ seorsim à viris ad propriorum tybicinum concentū saltare solent. Hæc (vti diximus) ita geruntur cum sponsa virgo est. Viduarū nuptias minori cū reputatione peragūt. Coquunt bubulam, arietinam, gallinas elixas, quibus varia interponunt edulia. Conuiuiis apponūt vice quadæ magnas duodecim scutellas ligneas, rotundas, adhibitis in conuiuium saltem decem aut duodecim. estq; hic inter nobiles & mercatores mos receptus. Qui tenuioris sunt fortunæ, offulas quasdam ex pane lagani persimili vorant, quem carniū iure madidum digitis tantum non colearibus ex maiusculo vase liguriunt, quorum singulis non plures quàm duodecim circumstare solent. Consueuerūt & solenne parare conuiuium, cum circumciditur mascula proles, quod septimo sit natiuitatis die, huic incisor vnà cum affinibus & consanguineis interesse solet: quo transacto, quisque pro facultatum ratione incisorem munusculis salutatur, idq; ferè in hunc modum. Suas quisque pecunias in facie cuiusdam pueri affigit, quem circūcisor huc adduxit. puer pronunciatō cuiusque nomine gratias agit: deinde puerō circūciso, diem non minori leticia trans-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

transigunt, quàm nuptias. Verùm si filia nascatur, minus alacritatis demonstrant.

¶ *Ritus diebus festiuis obseruati, & quo modo mortuos lugeant.*

REmanserunt & apud Fessanos certa vestigia festiuitatum à Christianis olim institutarum, ceremoniis vtentes, quas nec ipsi met intelligunt. Pridie natiuitatis dominicæ ferculo quodam vescuntur, ex variis herbis composito: coquuntur & apud hos omnia fere leguminum genera, quibus eadem nocte ceu delitiis vescuntur. Primo anni die pueri nobilium & mercatorũ domos laruata facie adeunt, & cantiunculis quibusdam fructus venari solent. Cùm apud Christianos Baptistæ natalitia celebrantur, maximos vbique videas ignes multo stramine compositos. Vbi puero dentes aduentare vident, conuiuium à parentib. paratur, itidem pueris, quod Latino vocabulo Dentillare vocât. Habent & alias cõsuetudines & modos auguria sumendi, quales Romæ atque in aliis Italię ciuitatib. obseruari vidi. Quod ad festa attinet, quę in lege Mahumetica præcipiuntur, ea fusius in eo libello descripta reperies, quem de lege Mahumetica conscripsimus. Mulieres si quãdo aut marito, aut patre, aut alio quouis orbantur amico, mox fit numerosus mulierum cõkursus, vestibus depositis, faccis induuntur vilissimis, faciem multo cõspurcant luto: deinde quosdam ad se accersunt, qui mulieribus induti vestibus, quadrata secum adferunt tympana, ad quorum strepitum cantiunculam de more funebrem canunt, idque quantum possunt

sunt in defuncti laudem : ad cuiusque carminis finem, mulieres mœstissimè vocem extollunt, capillos euellunt, multisque cum lachrimis pectus ac genas ita percutiunt, vt sanguine faciem cooperiant, durantque huiusmodi superstitiones per septem continuos dies. Deinde quadraginta interpositis diebus, luctum eundem (verum per triduum duntaxat) repetunt, estque hic inter plebeios tantum modus obseruatus, nobiles aliquanto modestius se gerunt : omnes quotquot sunt amici accedunt, mœstam solantur viduam, variosque eo mittunt cibos: non enim in domo funebri culinam curare, nisi post euectum cadauer licet. Mulieres nunquam funus comitantur, tametsi maritus, aut pater, vel frater, in sepulchrum deferantur. Quibus autem modis cadauer abluant sepeliantque, quibus in sepeliendo superstitionibus vti consueuerunt, eodem libello scripta reperies quem supra nominauimus.

¶ *Columbaria.*

Multi reperiuntur in hac vrbe qui columbis alendis maximam sumunt voluptatem, quarum hic omnium colorum maxima reperitur copia. Eas in domuum summitate caueis quibusdam inclusas habent, quas bis in singulos dies aperiunt, mane & circa vesperam, magnam ex volatu oblectationem capientes, nam quæ volando alias superant, pro optimis habentur. Euenit non raro, vt columbarum vicinorum inter se misceantur, quam ob causam qui eas alunt se mutuis pugnis afficere videas. Habent & nonnulli reticulum quoddam summitati cannarum ob-

LIBER TERTIVS.

oblongarū affixam, quo in domus tecto latitantes, præternolantes vicini columbas captare solent. Inter carbonarios septem aut octo tantum officinas inuenias, quæ columbas venales habēt.

¶ *Ludendi apud Fessanos modus.*

INter ciues Fessanos latrunculorum ludus est vltimatissimus, & antiquissimus. Reperiuntur & alia quædam ludorū genera, verūm rudia vulgoque tantummodo nota. Quibusdam anni temporibus pueri vnus vici in alterius regionis pueros fustibus agere solent, idque interdum tanto cum animi feruore, vt ad arma recurrentes etiam aduersarios interficiant, idque diebus præsertim festiuis, quibus mutuo extra vrbs mœnia se prouocare consueuerunt. Postquā totum ferè diem acriter pugnando transegerunt, circa vesperum saxis volatilib. res agitur: tandem accedentibus vrbs satellitibus, nonnulli captiui adducuntur, ac publicè per totam vrbsm fustigantur. Accidit interdum vt iuuenes armis instructi noctu ciuitatē exeant, ac per agros & hortos discurrant: quod si alterius factionis iuuenes obuios reperiant, dici non potest quā cruentum inter se ineant prælium: etsi sæpenumero atrociter in illos animaduertatur.

¶ *Poëta Afri.*

NON desunt Fessæ poëtæ famosissimi, qui lingua vulgari diuersa pangunt carmina. Horū nonnulli amores suos erga amicā, nonnulli erga puellos, omni pudore postposito carmine exponunt. Singulis annis quædam solent condere in Mahumetes laudē carmina, præcipuè

cipuè autem ipso Mahumetis natali: tum enim summo mane in eum confluant locum vbi consulum præfectus suam habet mansionem, cuius sedile conscendunt, atque inde sigillatim suam quisque magna vulgi frequentia recitat cantionem: quam qui elegantius & accommodatius dictauerit, eo anno poëtarum princeps acclamatur. Verùm quo tempore incolumis adhuc Marinorum regum erat familia, qui tum regno potiebatur, in regiam suam vocabat quotquot in vrbe erāt, doctos & literatos: quos magnificè excipiens iubebat vt se præsentè e loco eminētiori suum quisq; ordine in Mahumetis laudem recitaret carmen: qui verò omnium suffragiis optimè dixerat, à rege equo præstantissimo, serua, centum aureis, necnon vestes, qua tum Rex indutus erat, donabatur: cæteris omnibus quinquaginta enumerabantur aurei, adeò vt nullus nisi regis expertus munificentiam inde discederet. verùm centum & triginta elapsi sunt anni, ex quò hæc omnia paulatim decrescente Fessanorum imperio, in dissuetudinem abiire.

¶ *Ludorum literariorum descriptio.*

P Verorum apud Fessanos literas addiscere volentium, ducentæ ferè munerantur scholaræ, quarum quælibet formam aulæ habet amplissimæ. Circumcirca visuntur certi gradus, quib⁹ pueri ceu sedilibus vtūtur. Ludi magister legere ac scribere docet non ex libro verùm è tabula quadam maxima. Quotidie sententia vna aut altera Alcorani exponitur: quo absoluto, rursum ab initio auspicantur, idq; toties reiteratur,

donec memorię tenaciffimè inſculptum hereat; quod ad plurimum fit ſeptennio. Deinde gymnaſiarcha pueris orthographiæ partem aliquam prælegit, verùm ea ſicut & reliquæ grammaticæ partes, multò exactius in collegiis, quàm in huiusmodi ſcholis triualibus tractantur. Exiguum admodum præceptorib. numeratur ſtipendium, verùm quando pueri Alcorani partem aliquam attigerunt, ſolent ludi magiſtro munuſcula aliquot pro facultatum ratione adferre. poſtquam verò puerorum quiſquam integrum ad vnguem habet Alcoranũ, pater condiscipulos omnes magnifico excipit apparatu: in quo filius ſplendidè veſtitus pulcherrimo vehitur equo, què vnà cum veſtibus ciuitatis regiæ Præfectus mutuò dare tenetur. Reliqui ſcholaflici eum comitantur pariter equites aduſq; hoſpitiũ quod ingrediuntur, varias cantilenas in Dei laudè ac Machumetis canentes. Deinde conuiuium pueris paratur ſplendidiffimũ, cui quotquot ſunt patri affines, intereſſe ſolent; tum quiſq; ludi magiſtrum aliquo munuſculo ſalutat, pater verò nouis illum veſtibus ornat. Solent & pueri celebrare feſtum ipſo natali Machumetis, quo parètes mittere in ſcholam facem tenentur: deferunt ſinguli pueri ſingulas faces, quarum nonnullæ triginta libras pendent. Sunt autè faces elegantiffime confectæ, variisq; circumcirca cereis exornatę fructibus, ipſoq; diluculo incenſę ad ſolis exortum ardent, interea ſuccentores aliquot Mahumetes referunt laudes, moxq; exorto ſole finitur illius diei feſtiuitas: ſoletque hic dies maximam ludimagiſtris

adferre vtilitatem, vendūt enim quod reliquum illis relinquatur cere centum aut eò plus interdum aureis. Pro scholæ locatione, nemo quicquam exoluit: nam ante aliquot lustra in studio forum gratiam exstructos intelleximus ludos literarios. Quicquid cereis ornatus gratia additur, ludimagister inter pueros & succentores distribuit. Tam in publicis quàm triuialibus scholis duobus qualibet septimana diebus feriat, quibus nec docent, nec student.

¶ *Fatiloquorum qui in hac vrbe videntur enumeratio.*

Nihil adhuc de coriariis diximus, qui per multas habent in ripa fluminis mansiones, & pro quolibet corio vnus assis vetigal enumerat, vnde singulis annis ducenti ferè colliguntur aurei. Reperias hic chirurgos atque tonsores aliquot, quorum quoniam exiguus est numerus, vix hoc loco annectere potui. Venio ad fatidicos & diuinatores, quorū ingens est numerus, tria quæque genera: horum enim nonnulli geomanticis vti solent figuris. Alij aquam catino vitreo infusam olei guttula admixta, lucidam & transparentem reddunt, in qua tanquam in speculo dæmones confertim se videre affirmant, qui exercitum numerosum repræsentant, quorum nonnulli in itinere sunt, alij riuum transmittunt, alij terrestre prælium gerunt, quos vbi quietos videt, de rebus quas scire cupit interrogat: dæmones porro nutibus respondet, vel aliquo manuū vel oculorum indicio: adeò temeraria atque damanda horum est hac in re credulitas. Vitreum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

illud vas pueris interdum vix octauum egressis
 annum in manum dant, à quibus num hunc vel
 illum dæmonem viderint interrogant. Permulti
 in hac ciuitate reperiuntur eò dementiæ redacti
 vt maximas profundant in his nugis pecunias.
 Tertium genus diuinatorum constat mulieribus
 veneficis, quæ cum dæmonibus familiaritatem
 habere affirmât: dæmones autem aut rubros, aut
 albos, aut nigros appellitant: atque vbi alicuius
 fatum eloqui volunt, certis odoribus semetipsas
 suffiunt, eum quem accerferunt dæmonem se
 tum recipere affirmantes: deinde mutata voce
 dæmonem in ipsis loqui fingunt: tum qui rei, a-
 licuius perdiscendæ gratia venerunt, quicquid
 volunt ex veneficis illis scelestissimisque mulie-
 ribus sciscitantur, idque maximo cum tremore
 ac reuerentia, deinde numerato dæmoni precio
 discedunt. Verùm qui sanioris sunt iudicij, mu-
 lieres has Sahacat, quod Latinis fricatrices sonat,
 appellant, quòd illis damnanda sit consuetudo,
 venerem inter seipsas exercere, quod honestiori
 vocabulo exprimere nõ possum. Si quando con-
 tingat vt formosæ quædam mulieres illas adeât,
 veneficæ harum amore non secus atq; adolescen-
 tes puellarû accenduntur, & in dæmonis specie
 rogant, vt concubitum pro mercede patiantur:
 hoc modo sæpenumero fit, vt dum se demonio-
 rum dictis paruisse putât, rem cum veneficis ha-
 buerunt. Neque desunt quæ eius rei voluptate
 allectæ, veneficarû consortium ambient, & mor-
 bum fingentes vnâ earum ad se vocent, vel mi-
 serum eò mittant maritum: quæ vbi rem intel-

lexerint, mulierem à dæmone quodam vexatam affirmant, eamque ob causam nullo modo liberari posse, nisi se illarum adiunxerit numero. His verbis miser ille tandem victus, non id permittit modò, quin & sumptuosum veneficarum ordini parat conuiuium: quo absoluto ad strepitum tympanorum mirum in modum saltare solent: deinde vxorem charissimam diis ventisque committit. Reperiuntur tamè nonnulli qui vel minimo negotio fustibus vxores pulsando dæmonem eiiciunt: alij dæmonium se habere fingentes, non alio modo veneficas illas decipiunt, atque illorum deceptæ sunt vxores.

¶ *Præstigiatores.*

Reperitur & Fessæ præstigiatorum genus quoddam, Muhazzimin vocant: hi omnium promptissimè dæmonia eiicere dicuntur. & quia illorum vaticinio nonnunquam succedat effectus, dici nò potest quantum ea res existimationem augeat: quòd si eiicere non possint, aëreum esse spiritum asserunt. Modus autem adiurandi dæmones hic ferè est: primò characteres circulosque nonnullos in foculo, aut alio quouis loco depingunt, deinde signa quædam in dæmoniæ manibus aut fronte describunt, illumque miris modis fumigant. Postea carnè conficiunt: ex dæmone sciscitatur quæ & quomodo huc intrauerit, quis sit, quodque illi sit nomen ediscunt, tandem inde exire præcipiunt. Sunt & alterius generis, qui regula quadam Caballistica (Zairagia appellant) operantur: hæc autem multis continetur scriptis, naturalis siquidem scientia putatur

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tatur. neq; alios Fessæ reperias, qui maiori cum fide magisq; indubitanter ad interrogata respondeant, verum hæc ars difficillima est: qui enim huic operam dare studet, non minorem Astrologiæ, quàm Cabalisticæ cognitionē habeat, necesse est. Memini me aliquando huius artis peritum in vnius figuræ descriptionem integrum consumpsisse diem: figuræ autem in hunc ferè describuntur modum. Primò circulos multos in maiori circulo ducunt: in primo crucem formât, in cuius extremitatibus quatuor mundi plagas appingunt, Orientem, Occidentem, &c. in centro vbi lineæ concurrunt, vtrunque notant polum: extra primum circulum quatuor depingunt elementa: deinde circulum in quatuor secât partes, & sequentem circulum in totidem: post hæc quamlibet partem in alias septem secant, quarum quælibet characteribus maiusculis Arabicis insigniunt, adeò vt quodlibet elementum vigintiocto habeat characteres. In sequenti circulo septem planetas notant, in alio duodecim Zodiaci signa, in sequenti duodecim mensium Latina nomina, in alio vigintiocto Lunæ domicilia, in alio trecentos sexagintaquinque anni dies depingunt, extra hunc verò quatuor ventos cardinales adnotant. Deinde vnam tantum rei propositæ literam sumunt, atque per omnia ante enumerata multiplicant, productumque characteris numerum quodam modo diuidunt, atque pro characteris ratione loco aliquo colloquant, vtq; elementum illud exigere videtur in quo reperitur character sine figura, his omnibus ita perceptis, figuram a-

ni-

nimadvertunt, quæ cum numero iam producto conuenire videtur, cum quo eodem modo procedunt, veluti cum priore fit progressio, donec vigintiocto characteres habeant, ex quibus vnâ dictionem colligunt, ex dictione verò oratio conflatur, quæ ad rem ipsam in quæstionē vocatam respondet: ea porrò oratio semper in carmē primæ speciei cadit, quod Arabes Ethauil appellant, componiturque ex octo stipitibus & chordis duodecim, iuxta Arabicæ linguæ metricam, de qua tractauimus in vltima parte grammaticę nostræ Arabicæ. Carmen igitur ex iis characteribus compositum, verum atq; indubitatum rei propositæ præbet responsum, primò quid quærat, deinde rei interrogatæ sententia. Hi verò nunquam errant, quod Cabalisticam summè admirandam reddit: & quanquã naturalis habeatur, nunquam tamen quicquam vidi, quod cum scientia supernaturali atque diuina maiorem habeat affinitatem. Memini me quondam in loco aperto collegij Regis Abulunan (quod Fessæ videtur) in area leuigato marmore strata insignem vidisse figuræ descriptionem. areæ quodlibet latus quinquaginta erat vharum, huius duæ tertiæ iis occupabantur quæ ad figurâ pertinebant: tres verò descriptionem faciebant, quorum quilibet suum tantum curabat locum, durauitq; eâ descriptio per integrum diem. Huiusmodi quoque aliam Tuneti à quodam eius artis peritissimo descriptam vidi, cuius pater duo volumina commentationum in eius artis canones conscripserat, quos qui exactè sciunt, summo habetur

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ab omnibus precio. Ego solùm tres, Tuneti vnũ, Fessæ verò duos videre potui: duas quoq; in eius artis regulas explicationes, & commentarium Margiani cuiusdam, eius parentis quem Tuneti olim vidi, & aliud ab Ibtu Caldim Historiographo conscriptum. Quòd si quisquam desiderio teneretur eius artis regulas cum suis commentariis videndi, posset quinquaginta aureorũ dispendio hoc perficere: nam Tunetum ad nauigan- do Italiae vicinum oppidum, prædicta opera inueniret. Mihi oblata est occasio tam temporis q̄ præceptoris, qui me gratis se docturũ receperat: sed mihi nõ placuit, eò quòd lege Machumetica vetita, haberetur velut hæretica. Huius enim scriptura omne diuinationum genus vanum esse asserit, Deumque solum arcana & futura nosse: quare & à Machumetanorum inquisitorib, non nunquam in vincula coniiciuntur, neq; cessant persequi eius disciplinae sequaces.

¶ Regula quædam & superstitiones in lege Mahumetica obseruata.

REperias & hic doctos quosdam, qui se sapientes philosophosq; morales appellari volunt. Regulas nonnullas obseruant, quarum nec ipse vnquam meminit Mahumetes. Hi à nonnullis catholici, ab aliis hæretici habentur, maxima tamen vulgi pars illos ceu diuos venerantur, tametsi multa illicita velint, quæ lege Machumetica sunt interdita, cuiusmodi est illud: Machumetica lege vetitum, ne quis amores suos cantiunculis Musicis exprimat, quòd illi tamen fieri posse affirmant. Innumeræ in hac lege
repe-

reperiuntur regulæ, quarum quælibet suos habet fautores atq; protectores doctissimos. Secta hæc incæpit pullulascere Anno post Mahumetem octuagesimo, & qui primus eam introduxit Elhesenibnu Abilhalen nominabatur, Baïra opido oriundus, hic discipulos quos in suam sententiam illexerat, regulas aliquot edocuit, cæterum nihil omnino scriptum reliquit. Post hunc circiter annis centum fuit alius quidam insignis à Bagadedo (Elharit Ibnu Esed appellabant) qui egregium discipulis suis scriptum reliquit. Postea quotquot illius reperti sunt fautores, à pontificibus & legisperitis damnati sunt. Octuagesimo deinde anno cæpit eadem hæresis repullulascere sub insigni quodam viro, qui permultos ad se pertraxit, quibus publicè doctrinam suam prælegebat. Tandem cum omnibus suis à pontifice ac Iurisperitis morti damnatus est. quod vbi hæresiarcha intellexit, subito literis ad Pontificem datis, petiit vt cum Legisperitis de sua doctrina liceret disputare, à quibus si vinceretur, æquissimo animo se mortè subire velle, sin minus, non decere vt pro iniusta calumnia tam multi perirēt innocui. Pontifex iustam arbitratus petitionem, quicquid scriptum erat approbatit. Vbi ergo ad concertationem ventum fuit, iurisperitos omnes facillimè deuicit. Quod vbi pontifex animaduertisset, sententiam ceu inique latam reuocauit, & collegia & monasteria permulta in eius asseclarum vsum exstrui iussit. Remansit post hunc ea hæresis annis circiter centum, donec Imperator Malicsacho, stirpis & originis Turcica, ex Asia maiore

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

iore huc veniens, omnes eius sectæ assertores deleuisset. Horum nonnulli ad Chairum, reliqui in Arabiam confugerunt, per viginti annos huc atque illuc dispersi, donec regnante Caselo nepote Malifachi, Nidamus Elmulus eius consiliarius, vir magni ingenij, sectæ huic addictus, eam restituit, erexit, atque ita confirmauit, vt opera doctissimi cuiusdam Ebgazzuli, qui de ea re insigne opus in septem diuisum partes cōscripsit, Legis peritos cum huius dogmatis assertoribus reconciliauerit, ea tamen conditione, vt Iurisconsulti prophetæ Legis conseruatores, hi verò eius doctrinæ reformatores appellaretur. Remansit hæc inter eos cōcordia, donec Bagaded à Tartaris excisa fuit, quod anno Hegiræ sexcentesimo quinquagesimo sexto accidit: quo tempore adeò illorum creuerat numerus, vt totam ferè Asiam atq; Africam occuparent. Neq; quenquam in eorum admittebant ordinem, nisi literatissimus atque in omni disciplinarum genere exercitatissimus esset, quò & suam legem defendere, & aduersariorum opiniones refellere posset: nunc autem quatumuis rudem ac literarum ignarum admittunt, affirmantes nulla hic opus esse eruditione, nam spiritus sanctus (inquiunt) illis qui munito sunt corde, veritatis aperit cognitionem, multasque in hanc sententiã rationes adducunt, quamuis non admodum validas. Spretis igitur patrum ritibus, legisque obseruationibus, nihil aliud quàm delicias voluptatesq; ambiunt, crebro conuiuantur, lasciuas proferunt cantiones. Interdum vestes pro versuum quos cantillant

ratio

ratione, aut pro ingenij corruptissimi deprauatione dilacerant, se tum amore diuino correptos mentientes: ego verò ciborum affluentia & crapula correptos potius dixerim. singuli enim tantum cibiorum abliguriunt, quantum tribus facile sufficere posse dicas. aut, quod verisimilius apparet, hos clamores planctibus comitatos extollunt, quod imberbium iuuenum amore correpti sint. Nonnunquam enim contingit, ut ad nobilis cuiusdam viri nuptias accersatur vnus ex precipuis cum vniuerso discipulorum cœtu, qui conuiuium auspicatorum, orationes & cantiones diuinas recitant: absoluta verò cœna, qui maiores natu sunt vestes saltaturi dilacerant: quod si inter choreas quenquam propter copiosiorē potationem cadere contingat, mox ab vno discipulorum erigitur, atque lasciuus plus satis deosculatur. Vnde prouerbiū apud Fessanos ortum: Heremitarum cœuiuium, quo tunc uti solent, cum discipulum aliquem sui domini sponsum esse intelligunt.

¶ Diuersa regula ac secta, & superstitiosa multorum credulitas.

INter has sectas reperias nonnullos, qui diuersam non legem modo, verum & fidem quoque habent, quare à nonnullis heretici habentur. Sunt & nonnulli qui hominem per bona opera, per ieiunia, & abstinentiam, angelicam naturam adipisci opinantur, quæ ita mentem expiare & ab omni crimine liberare volunt, ut peccare tametsi vellet, nullo modo posset: Verum hanc felicitatem attingere non posse credunt, nisi prius per quinquaginta disciplinarum gradus ascenderit:

&

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

& licet in peccatum inciderint, priusquam quinquagesimū attingant gradum, id sibi à Deo peccatum non imputari dicunt. Hi principio quidem strictissimam agunt vitam, ieiunio mirum in modum sese macerant: deinde omni deliciarū ac voluptatum generi vacant. Habent quoque arctissimam, viuendi normam à doctissimo quodam Essehrauardo, à Sebratiard Corasanix ciuitate oriundo quatuor libris descriptam. Fuit & alius autor, dictus Ibnul Farid, hic omnem illorū fidem festiuis versibus descripsit, qui allegoriis referti nihil quàm amores tractare videntur: quā ob rem Elfarganus quidam, opus commentario explicauit, atque ex versibus lectæ canones perstrinxit, & gradus per quos transeundum est, ostendit. Carminum porro tanta est venustas & elegantia, vt huius dogmatis assertores nulla alia suis in conuiujs cantillent ac recitent: nam antea abhinc trecentis, nemo præter hunc eam linguam magis excoluit. Hi firmamentum, elementa, planetas ac stellas vnum esse Deum arbitrantur, nullamq; nec legem, nec fidem erroneā: cuique enim (inquiunt) adorare licet, quod suo animo maximè adorandum occurrit. Credunt omnem Dei scientiam in vnum hominē transfusam, quæ eorum lingua Elcoth appellatur, huic à Deo electum, Deoque in scientiæ portione æqualem esse dicunt. Reperias inter eos quadraginta homines, qui vno omnes nomine Elated nuncupantur, quod nobis idem quod truncus significat: ex his mortuo Elcotha, alius rursus creatur, idque suffragio septuaginta, penes quos
 hu

huius eligendi potestas est. Sunt & alij quidam numero septingenti sexagintaquinque, quorum nomen memoriæ excidit, ex his deficiente vno ex septuaginta Elcothæ electoribus, alius eligi solet. Hi regula quadam attricti coguntur semper incogniti incedere, solentque totum ferè transcurrere mundū vilissimo quodam habitu, amentes dicas atque ab omni sensu atque humanitate alienos, atq; sub huiusmodi vmbra scelestissimi homines nudi atq; effrenati totam reperiuntur Africam discurrentes, quibus adeò exigua vel honestatis vel pudoris ratio est, vt fœminas interdū publice beluino more ineant, vulgus tamen illos ceu eximie sanctimonie homines veneratur. Horum maximam reperias Tuneti copiam, ac multò plures in Ægypto, & Alcairo præcipue: vbi in foro quod Bain Elcafrain vocant, quendā illorum pulcherrimam mulierem quæ balneum egrediebatur in oīum conspectu deflorare meis oculis vidi: quod vbi peregisset, mox omnes accurrebant, vestesque mulieris ceu rem maximè sacram manibus contingebant. Adulterum verò sanctimonie summę virum affirmabant, eumq; peccatū finxisse saltem, nullo autem modo perpetrassè: quod vbi stupratæ maritus intellexisset, Deum benedicens, solenni conuiuio & eleemosynarum largitionibus tam singulare beneficium prosequabatur. Voluerunt vrbes iudices in scelus animadvertere, verū periculum fuit, ne à populo interficerētur, qui hos vt antea diximus, ceu diuos summæque sanctimonie viros colit. Vidi & alia quedam sceleratius perpetrata, quorum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

rum vel meminisse pudet.

¶ Cabalistici.

Est & aliud hominum genus, quos Cabalisticos nominare possumus. Hi arctissime ieiunant, neque ullius animalis carnibus vescuntur, verum certos habent cibos & vestes, cuilibet horæ diei ordinatos ac deputatos, & noctu certas preces pro ratione dierum ac mensium recitant, & tabellas quadratas characteribus depictas certisque numeris incisas circumferre solent. Angelos quotidie collocutores se habere fingunt, à quibus omnium rerum notitiam edocentur. horum insignis quidam fuit doctor, quem El Boni appellarunt, qui illorum regulam, orationes, & quadratas tabellas composuit. Quod quidem opus cum vidissem, iudicavi eam artem plus affinitatis habere cum Magica, quam Cabala. Eius octo præcipue erant partes, quarum prima Ellumha Enoramita, hoc est luminis demonstratio: quæ orationes ac ieiunia complectebatur. Secunda, quam Semsul Meharif, hoc est scientiarum solem appellant tabellas continebat, quas antea illos circumferre diximus, nec non & earum utilitatem. Tertiam partem Sirru Lasmei Elchusne vocant, hæc virtutes enumerabat quas nonagintanovem Dei nominibus inesse dicunt, quam Romæ penes Venetum quendam Hebræum vidisse memini. Est & alia quedam inter eos regula, quæ Suuach, hoc est heremitarum vocatur, cuius sectatores nemora solitariosque locos inhabitant, nec aliis unquam vescuntur cibus, quam quos locus ille agrestis supeditare solet: Horum vitam exacte describere

nemo potest, quod omnem fugiant humanam consuetudinem. Verum si figillatim describenda mihi essent variae Machumetanorum sectae, longe à proposito digrederer: tamen qui ampliora desiderat, opus consulat Elaciani, qui fufius tractat de diuersis sectis ex Machumetana religione manantibus, quarum potiores sunt septuaginta duae, quarum quilibet suam tuetur tanquam bonam & veram, in qua homo saluari possit. Hodie duas tantum praecipuas inuenies, quarum altera Leshari per totam Africam, Aegyptum, Syriam, Arabiam, atque Turciam extenditur: altera Imamia, totam occupat Persarum regionem, necnon & Corasani quaedam oppida, quam & Sophi Persarum Rex tuetur: propter hanc sectam tota ferè Asia deleta est. nam cum antea Leshari dogma haberent, Rex vi atque armis suum introducere voluit: tamen vna duntaxat secta vniuersum complectitur Mahumetanorum dominium.

¶ *Thefaurorum inuestigatores.*

R Eperias & Fessae nonnullos quos Elcane sin appellant, qui thesauros in aedificiorum antiquorum fundamentis reconditos putant, & perpetuo quaerunt. Solent stupidi illi homines extra urbis moenia specus & antra quaedam intrare, certissimò sibi persuadentes quod adempta Romanis Africa, dum ad Hispaniae Baeticam confugeret, thesauros multos in terrae viscera, quos conferre non potuerant, abdidisse, & magica arte ita excantasse, vt non nisi iisdem quoque artibus euelli possint, quare & incantatores quaerunt qui effodiendi thesauros artem doceant. Nec desunt, qui

LIBER TERTIVS.

qui in certa cauerna aurum vidisse afferunt: alij verò argentum, verùm nō potuisse euellere, quod fumigationibus & incantationib. accomodis destituti essent, & vana hac opinione seducti terræ penetralia fodientes, ædificiorum & sepulchrorū fundamēta destruunt, & nonnunquā ad iter dierum decem aut duodecim à Fessa producūt: eoq; vaxaniæ redacti sunt, vt libros qui effodiendi auri rationem pollicentur, ceu oracula Sibyllinaq; tenent folia. Priusquā Fessa discederem, suæ insanix creauerant consulem, & facta à locorum possessoribus fodiendi facultate, vbi quod satis erat fodissent, iacturam omnem illis relarciebant.

¶ *Alchymista.*

EST quoque magna in hac vrbe Alchymistarum frequentia, qui vanissimè huic arti insignem nauant operam: sunt verò stupidiissimi homines, quiq; sulfure & aliis foetidis odoribus sese contaminant. Serotina hora v̄sitate solent in summum templum conuenire, vbi falsas suas opiniones disputant. Habent autē eius artis multa opuscula à doctis viris conscripta, inter quos potiorē locum habet Geber, qui centum annis post Mahumetem vixit, quem natione Græcū aiunt fidem abiurasse. Huius opus, vniuersæq; præceptiones allegoriis refertæ sunt. Habent & alium quendam autorem qui de hac arte ingens edidit volumen, inscriptū Attogrehi: hic Bagadedæ principi à secretis fuit, de quo in vitis philosophorū Arabum scripsimus. Scripsit quoque eius artis cantica seu articulos Muganibus quidam Granatensis, quem commentatus

est

est Mammaluccus doctissimus patria Damascenus, sic tamen vt multò facilius textum quàm commentaria intelligas. Alchimistarum autem duo hic sunt genera, quorum alij Elissir, hoc est, materiam quærunt quæ æs & metallū tingit, alij metallorum quantitatum multiplicatione, quo ea cōmodè misceant. Scopus tamen fere esse solet, adulterinam cudere monetam: quare horum maximā partem Fessæ manu truncatā reperias.

Adiuratores & anguim incantatores.

Magna deniq; in hac vrbe est vilissimorum hominum copia, quos Itali adiuratores vocant: Hi per omnes vrbis vi-
 cos ineptas cantiones & rhytmos cantitant, tym-
 pano, lyra, cythara, aliisque instrumentis meras
 edentes ineptias, amuleta vel antidota, vt vocant,
 indoctę plebi diuendunt. His accedit & aliud vi-
 lissimum hominum genus eiusdem omnino fa-
 milia, qui vicatim simias saltantes deducunt, &
 collum brachiaque crebris anguibus circumdata
 habet. Profitentur & hi geomanticam, sortemq;
 se mulierib. prædicere persuadent. Solent quoq;
 admissarios quosdam equos ducere, quos tætus
 gratia certo precio equabus adiungunt. Possem
 alia enumerare hominū genera, verū hoc loco
 monuisse sufficiat maximam illorum partem vi-
 lissimæ esse conditionis, quique exteris parum fa-
 ueant, quanquam exiguus in hac vrbe sit pere-
 grinorum numerus, quòd à mari distet centum
 aut amplius miliaribus, ac via quæ ad mare ducit
 aspera & incommoda. Nobiles multa superbia
 tumidi, exiguam admodum aut nullam cum ci-
 uibus

vibus habent consuetudinem, quemadmodum neque doctores, neque iudices, qui vt maiori sint in precio, paucorum admittūt colloquium; oppidum tamen est pulcherrimū, & commodo loco ædificatum, in quo quum hyemali tempore lutolæ admodum sint plateæ, adeo vt non nisi peronibus quibusdam per eas incedere possint, per aquæ ductus tantam aquarū vim effundunt, vt facili omnes abluantur sordes. Vbi aquæ ductus desunt, vehiculis omne lutum in proximū deterunt fluvium.

Suburbiorum extra hanc urbem descriptio.

EXtra huius oppidi mœnia Occidentē versus suburbanum est, quod quingētas ferè numerat familias, domus abiectæ incolas habent vilissimos, camelorum aētores, aquæ huiusmodi, lignorumq; præparatores, quæ in regia consumi solent. Crebras tamen officinas, omnisque generis artifices inuenias. Hic omnes adiuratores nulliusque precij tibicines habitant, de quibus iam locuti sumus; meretricum adhuc ingens numerus tametsi sordidissimæ atq; abiectissimæ sint. In suburbij huius præcipuo vico antra quedam artificiosissime in marmore Tiburtino excisa reperies, in quibus magnates recondere solebant frumentū; verum postquam bellorum iniuria sæpius auferretur, in Fessam nouam suam quisque frumentum aduectum ibidemque seruatum curauit: Tiburtina autē antra ab eo tempore deserta remanserunt. Dictum incredibile quàm sint hæ speluncæ latæ atq; spatiosæ, namque harū est minima, plus quàm mille frumenti

men

mensuras capit, antra autem centesimū & quin-
 quagesimum superat numerum, quæ modo de-
 ferra & aperta remanent, adeo vt nonnullos exim
 prouiso in ea cadere contingat, quamobrem fau-
 ces muris sunt circumcinctæ. Cuiuslibet hic æno-
 polam & lenonem agere licet, quare non imme-
 rito hoc suburbium Fessæ sentinam dixeris. Ab
 hora vigesima, neminē in omnibus his tabernis
 reperias: cum enim quisq; choreis, iocis, luxui &
 ebrietati vacat. Est & aliud eiusdem oppidi sub-
 urbium leprosis dicatum, quorum familiæ sunt
 circiter ducetæ: Habent præfectum qui annuos
 redditus à nobilibus legatos colligit, quiq; tam
 exactam eorum curam gerit, vt nulla re egeant.
 Ex officio tenetur urbem à contagiosis homini-
 bus liberam tueri, & quos intellexerit eo morbo
 infectos, protinus in hoc suburbium se recipere
 cogat. Si quem leproforum ex hac vita migrare
 contingat, nulla prole nullōne hærede relicto, hu-
 ius bonorum pars altera in comunē omnium
 cedit vtilitatē, altera accuratoris est: quod si pro-
 les supersit, bona prolibus cedunt. In horum nu-
 merum rediguntur & illi qui candidis labeculis
 aut alio quouis morbo incurabili laborant. Ul-
 terius est aliud suburbium, quod muliones tan-
 tum, cementarij, & lignatores inhabitant: quod
 licet angustum, familias tamē circiter centum &
 quinquaginta numerat. Ea quoque via quæ in
 Occidentem vergit, maximum est suburbium,
 domorum amplius quadringentarū capax: sunt
 autem domus humiles & vilissimæ, incolæ pau-
 perrimi, qui inter alios habitare nec possunt, nec

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

volunt. Ab hoc suburbio planicies quædam est
 lata, quæ ad fluuium duobus miliaribus distantē
 ducit, extenditq; sese Occidentem versus ad tria
 ferè miliaria. In hac planicie singulis hebdoma-
 dibus frequentissimus fit mercatus, conuenit in-
 gens hominum multitudo cum armentis & pe-
 cudibus. Institores merces suas sub tentoriis væ-
 num exponunt. Consuetudo inualuit, vt exigua
 nobilium turma pariter cocant, qui arietem ma-
 ctatum inter se ipsos partiuntur, lanioni caput
 pro mercede relinquentes, pedes verò atque vel-
 lus lanariis vendunt mercatoribus. Pro iis autem
 quæ hic venduntur mercibus, tam exiguū prin-
 cipi exsoluunt tributum, vt eius declaratio hoc
 loco superuacua videatur. Hoc porrò silentio nō
 est prætereundum, me nec in Asia, nec in Africa,
 neque etiam in Italia frequentiore vidisse mer-
 catum, neque mercium maiorem copiam. Non
 procul à Fessa rupes visuntur altissimæ, quæ fos-
 sâ quadam cinguntur, cuius longitudo duorum
 est miliarium, ex rupibus saxa exciduntur, vnde
 calx conficitur. Ad Fossæ ripam multi sunt cli-
 bani, quorū nonnulli tantæ sunt magnitudinis,
 vt calcis amplius quàm sex mille mensuras ex-
 pleant, calcem verò ditissimi Fessæ ciues confi-
 cere iubent. Ea parte quæ in Occidentem ducit
 extra Fessæ mœnia in fluminis ripa circa centum
 inueniuntur tuguriola, quæ tantum ab iis occu-
 pantur, qui telis albicandis operam insumunt.
 Huc verno æstiuoque tempore telam ciues ad-
 ferre solent, quam in pratis explicatam quoties
 à sole desiccari videt, situlis quibusdam coriaceis
 ad

ad id paratis aquam aut ex flumine aut ex cana-
 li hauriunt, qua telam aspergunt: vesperi autem
 quisque sibi creditam telam in dicta retrahit tu-
 guriola. Prata autem quæ eò seruantur, nunquã
 reperiã herbis nudata. Non facilè credas quanta
 sit oculorum oblectatio, si quis procul albican-
 tes in viridi prato telas, & fluminis aquam limpi-
 dissimã aspiciat, quæ coloris glauci esse videtur,
 quarum rerum amœnitatem poëtæ suis celebra-
 uerunt carminibus.

Communis extracivitatem sepulturae descriptio.

Multos vbique non procul ab vrbe cam-
 pos reperiã, qui in publicam defuncto-
 rum sepulturam à nobilib. quibusdam
 sunt relictæ. Sepulchro ferè oblongum atque fi-
 gura triangulari saxũ superimponunt. Si quando
 nobilis, aut alicuius nominis ciuis moritur, huic
 saxum vnum ad caput, vnum item ad pedes po-
 nunt, quibus epitaphium insculpi cõsuevit, vnã
 eum die & anno quo ex hac vita migravit. Ego
 multum insumpsi laboris colligendis epitaphiis
 quæ cum Fessæ tum in aliis Barbariæ locis vidi,
 quæ omnia in libellum collecta Regis fratri dedi:
 varia autem est apud illos epitaphiorũ materia,
 alia enim consolationis, alia plena sunt tristitiæ.

¶ Sepultura Regiæ.
Extra urbem in colle quodam altissimo Se-
 ptentrionem versus palacium visitur, in quo
 monumẽta quorundam Regum Marinorum re-
 perias, multo artificio epitaphiisq; in marmore
 excisis ornatissima, quorum elegantiam non fa-
 cilè literis exprimere queam.

DE DESCRIPTIONIS AFRICÆ

¶ Hortorum descriptio.

Septentrionem, Orientem, atque Meridiam versus, frequentissimos inuenias hortos omnis generis fructibus arboribusq; altissimis refertissimos. Per hortorū medium fluminis aliquam ducunt venulam, estque nonnullis tantus arborum numerus, vt nemore citius quā hortos appelles. Nullo modo hortos excolunt, nisi quod Maio mense assidue irrigant, quare & magna illis prouenit fructuum copia. Fructus autem, malis tantum Persicis demptis, optimi sunt saporis, quorum postquam maturitatem attigerunt, plusquam quingenta quotidie plaustra in forum adferuntur, vis exceptis quas hoc loco non annuero. Fructus autem in quendam Fessæ vehuntur locum, in quo persoluto censu, per præcones præsentibus fructuariis venduntur. In eodem loco numerato quoque tributo mancipia fusci coloris venduntur. Deinde Occidentem versus planicies est, quæ in latum quindecim, in longū verò triginta patet passuum milibus: hæc fontibus atque riuis abundantissima est, atque in usum summi seruatur templi. Hanc elocant hortulanis, qui magnam lini, melonum, naporum, raphanorum, aliarumq; id genus herbarum atq; olerum serunt copiam, adeo vt singula æstate plusquā quindecim totidemq; hyeme plaustrorum millia colligi dicantur. Aer tamen illis non admodum serenus est, nam qui eam partem incolunt crebris laborant febribus, suntq; coloris rufi aut lutei.

¶ Fessa ciuitas nona.

Fessa

Fessa noua duplici muro altissimo atq; fortissimo cincta est, in planicie amoenissima non procul à flumine sita est, à veteri vnius ferè miliarij spacio distat, idque ad Occidentale atque propemodù Meridionale latus. Inter duos vrbis muros ea parte quæ Septentrionè respicit intrat pars quædã fluminis, vbi molas esse antea diximus, reliqua fluminis pars in duas rursum fecatur partes, quarum hæc inter Fessam nouam atque antiquam non procul à ripa fluit, illa verò per quosdam valles & hortos delabitur, tandemq; sese in regionè Meridionalem effundit. Reliqua fluminis pars per rupem, ac tandem per collegiù Regis Abutiman defluit. Huius ciuitatis cõditor fuit Iacobus Abdultaeh filius, primus ex stirpe Marinorum Rex, qui exactis Maroccenorum regibus eorum regna sibi usurpauit: cui contra Marocenos bellum gerenti impedimento erat Rex Thelemsinorum, vt Marocenos sibi deuinciret, & lætiore Marinorum fortunã subuerteret: finito autem Maroceno bello, Iacobo in animũ venit vt iniuriã sibi à Thelemsinis illatam summis visceretur viribus. Propugnacula illius regni à Thelesino longè abesse animaduertit, quare multò tutius esse statuit, nouam hanc sibi exstruere urbem, in quam regia totius Marocci transferretur: quam ædificatam, Albam urbem appellauit, postea verò ab incolis Fessa noua est nuncupata. Hanc cõditor Iacobus in tres diuisit partes, quarum prima regiam habebat, variasque nobilium mansiones, statuitque vt harum quælibet amoenissimum haberet hortum. Non procul à Regia

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

templum ædificauit elegantissimum, summoq;
 artificio sumptuosissimum. In altera vr̄bis par-
 te præsepe amplissimum construxit, in quo Re-
 gij equi seruantur. Deinde & palatia quamplu-
 rima suæ aula nobilibus extrui iussit. A porta
 verò Occidentali vsque ad Orientalem ciuitatis
 forū esse voluit, cuius tractus & longitudo mille
 propemodum & quinquaginta passus explet, ar-
 tificum & mercatorum officinis interius dispo-
 sitis. Ad portam Occidentalem custodibus am-
 plissimam porticum ædificauit, in qua se per-
 petuò ciuitatis contineret custodia. Non procul
 hinc duo constituit equilia, quæ trecentos facile
 capere possent equites, quos in regis suæ pro-
 tectionem alebat. In tertia vr̄bis parte se regij sa-
 tellites atque stipatores continebant, qui ex O-
 rientali plaga fere omnes venerant, neq; præter
 arcus alia habebant militaria instrumenta, nam
 tum temporis nullus erat in ea regione balista-
 rum vsus, quibus à Rege satis amplum enume-
 rabatur stipendium: modò autem hic locus tem-
 plis & hypocaustis elegantissimis, magnoq; sum-
 ptu exstructis refertus est. Iuxta Palatium Re-
 gium sunt Monetariorū ædes, quæ interius ha-
 bent aream quadrangularem, fabricatis vndiquaq;
 porticulis, in quibus degunt monetæ signatores.
 Est & alia porticus in medio areæ, in qua sedet
 monetariorum præfectus, cui perpetuò adsunt
 Scribæ & Notarij. Hic enim quemadmodum &
 aliis multis in locis, quicquid emolumenti colli-
 gitur, in vniuersum ad Regem redit. Huic loco
 confines sunt Aurifabrorū officinæ, quorū Con-
 sul

ful sigillum & typos monetarū conseruat. Fessæ
nec annulus, nec aliud quidpiam ex auro vel ar-
gento fabricari potest, nisi metallo prius sigilla-
to: grauisime enim in præuaricatores animad-
uertunt. Verūm sigillato metallo, quicquid inde
cōficitur, ac si moneta esset, expenditur. Maxima
autem Aurifabrorū pars, qui Fessam nouam in-
habitāt, Iudæis constat, vasaq; aurea & argentea
ad Fessam antiquā loco quodam nō procul ab
aromatariis sitō deferūt ac vendūt. In Fessā nanq;
antiqua, nec aurum, nec argentum cūditur, nec
Mahumetanis eam exercere artem licet, quōd fœ-
neratores habeant, qui opus aliquod argenteum
vel aurum carius reuendunt, quā pro ratione
ponderis, quanquam id Iudæis ab vrbis rectori-
bus conceditur. Reperias hīc quoque nonnullos
qui ciuium tantūm vasa, conficiunt, quibus tan-
tūm pro laboris ratione merces numeratur. Eam
vrbis partem quam Regi olim Stipatores inha-
bitabant, hodie Iudæi occupant: hisce enim tem-
poribus Reges eo satellitio non vtuntur. Iudæi
deniq; prius Fessam veterem incolebant, verūm
post Regis alricuius fatum, à Mauris expilabatur:
quare Abufabid Rex illos in nouam Fessam mi-
grare iussit, illisq; tributum annuum duplicauit.
Hi igitur in præsentem vsque diem in hac ciui-
tate longūm admodum occupant vicum, in quo
suas habent officinas & synagogas, accreuitq; in
infinītū illorum numerus ab eo potissimū tem-
pore, quo ab Hispaniis eiecti sunt. Hi ab omnib;
summo habentur contemptui, neque cuiquam
calceis vti licet, sed fœccos sibi iuncis marinis con-
fici-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ficiunt. In capite dulipanum gestant nigrum, si quis pileum gerere velit, huic panniculum quendam rubeum annectat oportet. Enumerant Fessæ Regi aureos quadringentos in singulos menses. Tandem spacio annorum centum & quadraginta fuit hæc ciuitas mœnibus cinctâ munitissimis, exornata templis, collegiis, palatiis, aliisque id genus ad ornandam urbem accommodis, adeo ut plus in expolienda urbe quàm in mœnibus cingenda consumptum esse crediderim. Extra urbis mœnia exstructæ sunt rotæ aliquot admirandæ magnitudinis, quæ aquam e summe supra mœnia ciuitatis in quosdam canales mittunt, unde per certos canaliculos in templa, hortos, palatia, aqua effunditur. Rotæ autem nostræ æuo, hoc est annis ab hinc fere centum exstructæ sunt, antea enim aqua per quendam canalem, qui suam habebat à fonte decem inde miliaribus distanti scaturiginem, in urbem fluebat. Huius aquæ ductus artificiosissimi autorem fuisse dicunt quendam Genuensem. Regi per id tempus maxime familiarem: rotarum uero inuentorem dicunt Hispanum: estque in rotis illis tantum artificij, ut incredibile fere uideatur in tantis aquarum impetu quater tantum & uigies die ac nocte quelibet uoluitur rota. Superest dicendum, paucos hic esse nobiles, exceptis aliquot aulicis, reliqui enim sunt ignobiles & mechanici: nam qui probitatis & bonitatis exhibitionem sustinent, adeo aulicos ac Regis nobiles spernunt, ut illis filias despondere nullo modo dignentur.

¶ Qui mores atque ritus in Regis seruentur curia.

In-

Inter Africæ totius principes nullus legitur
 populi suffragiis ad regnum vel principatū
 accitus, neque aliunde vocatus. In lege quoq;
 Machumetana, nullus dominium seculare quod
 legitimum dici queat, exceptis Pontificibus ob-
 tinet: verū decrefcentibus indies viribus Pon-
 tificis populorū duces deserta incolentium, ha-
 bitata loca bello petere cœperunt, & vi hēlica di-
 versos principes contra legem Machumetanam,
 inuitis Pontificib. constituere. Velut in Oriente
 accidit, vbi Turcæ, Cordi, Tartari, alijque populi
 Orientales, dominium in eos vsurpauerunt qui
 viribus illis impares fuere. Sic in Occidente re-
 gnarunt Zeneti, sic Lontuni, & Concionatores,
 deinde Marinorum quoq; familia. Lontunos ta-
 men dicunt Occidentalib. regionibus auxilium
 tulisse, vt miseros ab hæreticorum asserent in-
 iuria, qua in re se amicos, non hostes declarave-
 runt: postea exorta est tyrannis. Habes igitur ra-
 tionem, quare non hæditario iure, neque po-
 puli aut maiorum electione, nunc assumunt im-
 perium. Solet autem princeps, vbi se morti ad-
 dictum videt, ad se omnes magnates & nobiles
 conuocare, atque iuramento astringere, vt vel fi-
 lium, vel fratrem, aut alium quemuis cui magis
 fauet, in regnū succedere sinant. Verū illi post
 principis mortem nihil iusiurandum curantes,
 alium quemuis pro arbitrio eligunt. Est hæc serè
 Fessæ Regis electio, qui simulatque Rex est pro-
 clamatus, mox ex maioribus suis quendam sibi
 consiliarium primarium eligit, atque huius ter-
 tiam totius regni prouentuum partem legat. De-
 inde

inde & alium assumit, qui simul Regi sit à secretis, à thesauris, atq; ab œconomia. Postea quoq; magister equitum creatur, qui in principis custodiam sunt admissi, hi ferè semper cum equis in campis degunt. Postremo cuilibet ciuitati nouum creat rectorem, ad quem eiusdem loci prouentus omnes redent, ea tamen lege, vt quoties bellū aliquod ingruere videtur, suo Regi aliquot præstet equites. tandem & illis quoq; qui montes inhabitant suos cōstituit duces, quemadmodum & Arabibus suo imperio subiectis. Variè vbiq; pro loci consuetudine iustitiam administrant rectores vrbium. Reperias & nonnullos qui à Rege ad id muneris creati sunt, vt omnes totius regionis prouentus recipiant, summaque cum fide adhibitis calculis, ad Regem perferant. Eliguntur & quidam quos illi custodes appellant, atq; horum cuilibet castellum aliquod aut pagum legat, vnde tantum sibi prouentuum colligat, vt & se alat, & regem, vbi opus est, in castris comitetur. Alit & Fessæ Rex armaturæ leuidis equites, quibus tantisper dum regem in exercitu comitantur victus ex aula adportatur: pacis autem tempore, frumentum, butyrum, carnesque salas pro anno integro administrat, raro autem pecunias à Rege percipiunt. Semel in anno vestitiuntur, neque equorum domi aut foris curam habent, Rex enim quicquid opus habent perficit. Qui equos curant Christiani sunt, omnes ex captiuis mancipia facti, qui catenis grossisque compedibus vincti incedunt. Quod si cum exercitu aliquò proficiscendū sit, camelis vehuntur.

Est & alius qui camelorum tantum curam gerit, hic pastoribus pascua adsignat, camposque inter illos diuidit, & quantum camelorum Regi satis esse nouit, prouidet. Sunt autem cuique camelario duo cameli, quos sarcinis Regiis deferendis iuxta præfecti institutum onerant. Habet quoque Rex Oeconomum, qui ex officio annonam tum Regi, tum castris suppeditat, conseruat, & distribuit. Huic sunt decem aut duodecim tentoria, in quibus annonam reponit, & camelos mutans assidue recentem conuehi iubet, ne exercitui alimonia vnquam desit: huic sunt ministri culinarij. Est præterea stabulorum præfectus, qui equorum, mulorum, & camelorum regis curam habet, cui de rebus necessariis ab Oeconomo prouidetur. Est & alius qui frumeto præficitur, cuius partes sunt, ordeum, & bestiarum pabulum curare: hic suos scribas atque notarios habet, qui expensum sedulo notant, de omnibus enim ad summum Oeconomum ratio deferenda est. Habet insuper & ducem quendam, cui quinquaginta parent equites, quos omnes ueredarios dixeris, qui nomine Regis negotia illis à Secretario commissa exequantur. Habet & alium quendam magni nominis ducem, tanquam regie custodiæ præfectum, qui Regis nomine iustitiæ administratos urgere potest ut ius dicant, sententiasque latas exequantur. Huius tanta est auctoritas, ut vel maximi nominis nobiles interdum in carcerem conicere, ac seuerius animaduertere in eos ex Regis præcepto liceat. Est & Regi fidelissimus Cancellarius, penes quem regium est sigil-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

gillum, hic regias literas & scribit & sigillo munit. Innumeros habet à pedibus, quorum præteritus pro arbitrio quos iubet acceptat vel dimittit, salariumque inter suos pro cuiusvis dexteritate distribuit. Quòd si Regem tribunali interesse contingat, hic perpetuò Regi adest, ac supremi cubicularij officium ferè exequitur. Est & alius qui sarcinis & impedimentis præest, quiq; tentoria huc atque illuc deferenda curat, in quibus armaturæ leuoris regij equites hospitantur, quorum tentoria mulis deferuntur, militum verò camelis. Est quoq; signiferorum turma, qui iter faciendo signa militaria complicata gestant: verùm qui exercitum præcedit, vexillum fert explicatum maximæq; altitudinis. Signiferi porò quotquot sunt, exactissimè vias omnes, fluuiorum vada, ac sylvarum transitus norunt, quare & exercitum ferè ducunt. Tympanistæ, quorum magna in regis castris visitur frequentia, tympana ænea ad magnitudinè ingentis cacabi composita pulsant, quorum pars inferior stricta, superior lata pelleque cooperta est. Hi porò equo insident, habentque ex altero equi latere semper aliquod perpendiculum eius ferè cum tympano grauissimo ponderis. Illis velocissimi parantur equi, quòd maximo habeant dedecore, tympanum aliquod amittere. Fit autem tantus tamq; horribilis tympanorum strepitus, vt nõ à longè audiantur tantùm, verùm & hominib. & equis maximum incutiant terrorem, quæ nõ nisi taurino membro pulsare solent. Tibicines regis nõ aluntur stipendiis, quòd ciuitates propriis im-

penſis certum numerũ ad prælium mittere cogantur: qui quemadmodum ſe in prælio geſſerunt, ita & in menſa à Rege excipiuntur. Habet & Rex quendam ceremoniarũ præfectũ, qui Regi ad pedes in Senatu aſſidet, omneſq; pro dignitatis ratione & ſedere & ſigillatim loqui iubet. Quæ in Regiſt familiariam admittuntur ancillæ, oēs ſunt fuſci coloris, quæadmodum & pediſſequæ, quanq̃ uxorem ſemper colore candidam habeat. Reperias, & in huius aula captiuas Chriſtianas quæ vel Hiſpanæ, vel Luſitanæ ſunt, omneſque per quodaſdam accuratiſſime obſeruantur eunuchos, qui & ipſi mancipia ſunt. Habet ſane Feſſæ Rex latam admodum ditionẽ, cæterum exiguus prouentus vix trecentorum milium aureorum ſummam attingit, quorum ne quinta quidem pars Regi cedit; nam reliquũ in varias ſecari partes antea diximus. Hiſ adde quòd reddituum maxima pars, frumento, pecudibus, oleo, atque butyro perſoluitur, atque hoc minus pecuniarum adfert. Quibuſdam locis pro iugero quolibet aureum cum quarta parte numerant, alibi tantundem quælibet perſoluit familia. Aliæ quoq; reperiuntur regiones, in quibus qui annum decimum quintum exceſſerit, tantum quoq; auri adferre cogitur. Neque alia in re grauatur populus in maximo hoc oppido, quàm in cenſu perſoluen- do. Illud quoque hoc loco notandum, quòd Mahumetanis (ſacerdotibus exceptis) non licet maiores habere prouentus, quàm quos illis Mahumetẽm cõceſſiſſe legitur, hoc eſt, vt qui centũ aureos præſenti poſſidet pecunia, duorum cum
dimi-

dimidio censum annum persoluat. Qui ex agro
 decem frumenti mensuras colligit, decimam ad-
 ferre pro tributo tenetur. Statuit autem hæc tri-
 buta ad Pontificem deferri, qui quod Principi
 abundare nouit, in publicam confert utilitatem;
 ex eo nanque egeni, ægroti, viduæque fouentur,
 bellaque aduersus hostes sustinentur; verum ex
 quo Pontifices defecere, principes (vt ante dixi-
 mus) tyrannidem exercuerunt. non enim illis
 abunde fuit hos prouentus omnino vsurpasse, ac
 pro eorum libidine expendisse, verum maiora et-
 iam à populo exegerunt tributa, adeo vt omnes
 ferè Africæ coloni tam sint exactionibus quoti-
 dianis grauati, vt vix illis supersit, quo vestes aliaque vitæ necessaria sibi comparent: cuius rei
 causa nullus fere est inter doctos ac probos ho-
 mines, qui cū aulicis aliquam querat cōsuetudi-
 nē, nec eadē mensa dignetur, neq; munera quan-
 tumuis pretiosa ab illis recipere velit: quicquid
 illis diuitiarum est, ex furto atque rapinis colle-
 ctum æstimātes. Fessanus Rex perpetuò sex alit
 equitū millia, quingentos balistarios, totidemq;
 sclopetarios bello semper paratos atque instru-
 ctos, quos pacis tempore à se per integrū miliare
 semotos habet, idque quando Rex vsquam profi-
 ciscitur: nam si Fessæ sit, nō admodum custodia
 eget. Si quando bellum cum hostibus Arabibus
 gerendum sit, quoniam illi prædictum non suf-
 ficit satellitium, ex Arabibus sibi subditis auxi-
 liares petit copias, qui propriis stipendiis nume-
 rosum præstant exercitum, ad arma multò exer-
 citiorè, quàm quos regem modò diximus alere

milites. Pompæ ac cerimoniarum huius Regis sunt
 satis exigue, nec libenter ab illo celebratæ, verum
 diebus festiuis, vel necessitate requirente his fe-
 rere vti solet. Sicubi equitandum sit, magister ceri-
 moniarum id cursoribus denunciat, deinde illi
 iisdem regis parentibus, magnatibus, purpuratis,
 ducibus, custodibus, equitibusque indicat, qui
 mox ante regiam confluunt. Egreffente palatium
 Rege cursores singulis ordinem ac locum equita-
 turæ designant. Primò incedunt signiferi, deinde
 tympanistæ, tum stabulariorum præfectus cum
 suis ministris & familia, hos sequitur totius re-
 gni pensionarius, custodia, cerimoniarum præfe-
 ctus, secretarij, thesaurarius, postremo omnium
 iudex vna cum totius exercitus duce, tandè Rex
 quem aut consiliarius primarius, aut alius quis-
 piam Princeps comitatur. Regem nonnulli præ-
 cedunt qui diuersas habent functiones, quorum
 hic regium enses, ille scutum, ille verò balistam
 portat. vtrinque stipatores incedunt, quorum
 alius stapedes, alius regis iaculum, alius ephippij
 stragulum, alius equi fert capistrum. vbi Regem
 ex equo descēdisse vident, mox ephippium stra-
 gulo contegunt, & capistrum quo teneatur equus
 supra habenas ponunt. Est & alius stipator, qui
 foccos regios artificiosissimè compositos defert.
 Regem sequitur stipatorum præfectus, deinde eu-
 nuchi, tum Regis familia, postea equites leuioris
 armaturæ, tandè balistarij & sclopetarij. Vestitu-
 ritur Rex tum temporis honesto ac mediocri:
 quæ qui non agnosceret, adesse non existimaret:
 stipatores enim multo sumptuosius incedunt.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Nullus autem Rex aut princeps Mahumetanus coronam, Diadema, neque aliud simile in capite gerit, id enim lege vetitum est. Vbi Rex cum suis copiis in campis degit, primò maximum illius figitur tentorium, quadrangulari forma ad castrisimilitudinem compositum, quadraturæ autem quodlibet latus quinquaginta vlnarum est longitudinis. Habet angulus quilibet turriculâ pinnatam ex tela compositam, cum elegante sphaerula in summitate cuiusque turriculæ, quam auream esse opineris. Habet regium hoc augustale quatuor portas, quarum quælibet ab eunuchis seruator. In imis vero partibus alia insuper sunt fixa tentoria, inter quæ Regis est cubiculum ita compositum vt facillè possit loco amoueri. Huic proxima sunt magnatum atque nobilium tentoria, qui apud Regem maximè sunt familiares: deinde & custodiarum tabernacula caprinis ferè pellibus Arabico more composita: in medio Regis est culina & pœnarium. Non procul hinc equites leuioris armaturæ suas habent stationes, qui omnes in pœnario regio cibum capiunt, sed habitu sordidissimo. Non longe hinc absunt æquilia, in quibus optimo ordine seruantur equi. Extra hunc circum tabernaculorû degunt muliones, qui Regis suppellectilem huc atque illuc deuehunt: reperias & hic laniones, tabernarios, aliosque id genus cauponas. Qui huc confluere solent mercatores aut artifices, ad mulionum locum sese adiungunt, sic vt Regis castra velut ad instar ciuitatis munitissime sint posita, nam custodiæ tabernaculis aliisque contiguis ita cinguntur,

tur, vt certis tantum locis ad Regē pateat aditus. Circa Augustale tota vigilatur nocte, verum qui huic officio destinati sunt, vilissimi sunt homines atque inerimes. Eodem modo & circa equilia aguntur excubiæ, verum tanta interdum negligentia, vt furto non solum abducti sint equi, verumetiam cōiuratores in Regis tentorio reperiunt. Rex maximam anni partem in campis transigit, cum propter regni custodiam, tum vt subditos libi Arabes in officio contineat, soletq; nunc venationibus, nunc scacorum ludo sese exercere. Nō me latet quam fuerim in huius vrbis descriptione proluxus, verum quoniam totius Barbariæ, totiusque Africæ caput est, libuit partes omnes accuratissime depingere.

¶ *Macarmeda oppidum.*

Distat à Fessa Orientē versus viginti ferè passuum milibus, à Senetis ad cuiusdam fluminis ripam loco amœnissimo extructa. Hęc quondam latissimam habuit ditionem, nec non & ciuium maximam affluentiam. In huius fluminis ripa, multos vtrinq; reperias hortos crebris vineis confitos. Fessę reges hoc oppidum camelorū præfectis assignare solebant, verum Sa hidico bello sic destructū fuit ac deletum, vt hodie mœnium vix supersint reliquæ, Ager verò nobilium quorundam est Fessanorum & rusticorum.

¶ *Hubbed castrum.*

In montis cuiusdā dorso, qui à Fessa sex miliaribus distat extructum est, ex quo Fessana ciuitas omnesque circumiacentes agri, facile conspici possint. Conditorem habuit quemdam

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

dam eremitam Fessanum, insignis sanctimonie virum. Non latum admodum illi circumiacet territorium, eo quod domibus ruina collapsis, inco-
lis vacuum, mœnibus saltem ac fano relictis per-
manserit. Quod superest agrorum, summo Fessa-
norum templo cessit. In hoc castro æstates qua-
tuor peregi, quod ei loco ab hominum strepitu
semoto ac studiis accommodo aer sit saluberrimus:
præterquam quod pater hunc agrum plu-
rimis annis à Templi custode conduxerit.

¶ *Zauia.*

Zauia exiguum oppidum, à Iosepho se-
cundo Marinorum rege exstructum, à Fes-
sa plus minus quatuordecim distat mi-
liaribus. In hoc Iosephus insigne condidit Xen-
odochium, statuitque; ut in hoc oppido sepeliretur.
verum non permittente fortuna, in obsidione The-
lensina interfectus est. Zauia ab hoc tempore col-
lapsa & habitatoribus nuda remansit, in qua ho-
die tantum videtur Xenodochium. Huius loci
redditus maximo apud Fessanos templo donati
sunt, ager autem à quibusdam Arabibus Fessæ re-
gionem incolentibus excultus est.

¶ *Cbaulanum castrum.*

Chaulan antiquum castrum, octo milia-
rium distantia à Fessa Meridiem versus,
in ripa fluminis Sebu exstructum est.
Non procul ab hoc scaturiginem aque calidissime
reperias, cui Abulhesen quartus Marinorum rex
egregium addidit edificium. Ad hoc balneum se
Fessæ nobiles semel in Anno Aprili ferè mense
conferre solent, perque dies quatuor aut quinque
ma-

manere. Nullam in hoc castro reperias ciuilitatem: incolæ vilissimæ sunt conditionis, mirumq; in modum auari.

¶ *Mons Zelag.*

SVmit hic mons ex Oriente initium à flumine Sebu, extenditur Occidentem versus ad quatuordecim ferè passuū milia, eiusq; summitas, quæ Septentrionē respicit, à Fessà septem abest miliaribus. Omnis ea facies quæ Meridiem respicit, incolis est nuda: verum ea pars quæ Septentrioni exposita est, feracissima, infinitis propemodum pagis atque castris exornata. Ager ferè omnis vitibus excultus est, quarū vuis suauiores me gustasse non memini, quod & de oliuis, reliquisque fructibus dici potest qui hic proueniunt. Huius incolæ cum sint ditissimi, ferè omnes in ciuitate Fessana aliquam possident domum. Fessani verò nobiles maiori ex parte vires isthic possident. Ad huius radices quæ in Septentrionum itur, agros reperias omnibus frugū generibus atque fructibus feracissimos. Irrigatur enim omnis ea planicies Meridiem versus flumine Sebu: tum & hortorum cultores rotis versatilibus summo artificio fabricatis, aquam è flumine exhauriunt qua hortos irrigat. Numerantur aut in hac planiciæ ducenta ferè iugera, quorum redditus illi concessi sunt, qui Fessæ Regi est à ceremoniis, verum non ultra quingentos inde colligit aureos, quorum decimæ ad Regem spectant, quæ circiter tria milia frumenti modiorum producant.

¶ *Zaronius mons.*

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Habet hic mōs à planicie Esais quæ à Fessa decem distat miliarib. initium, extenditur Occidentem versus ad triginta, patetque in latum ad decem ferè passuū milia. Perpetua in hoc monte sylua, vastissimumq; desertum, olivis alioqui feracissimū. Quinquaginta in hoc monte cum inapalia tum castra reperias, incolæ ditissimi, est enim medius inter duas vrbes opulentissimas, nam ex Oriente Fessam, ex Occidente vero Mecnasem habet. Huius loci foemine telam ad regionis modum texunt, multis se ornant annulis, armillisq; argenteis. Viri validissimi perpetuo leonibus invidantur, quorum & bonā ad Fessæ Regem copiā mittunt. Rex vero venationem hunc in modum instruit. In campo spaciolissimo capsulæ quædam sunt extractæ tantæ altitudinis, vt in eis erecto corpore quis stare possit: harū quælibet ostiolo clauditur, interius vero armatus homo leonē in arā emissum apertis foribus prestolatur, tum leo quā patere videt fores, magno impetu currit, quibus identidē reclusis concitatur: taurum deinde adducunt contra leonem dimicaturum, ineunt pugnam cruentam, in qua si taurus leonem occiderit, transacta est eius diei celebritas, sin autē leo superior euaserit, mox egrediuntur armati omnes, qui numero ferè sunt duodecim, leonē oppugnaturi. Habet autem quilibet venabulum culpudis sesquicubitalis. Quod si armati leonem superatum videntur, Rex numerum diminiui iubet: sin cōtra armatos inferiores vident, protinus Rex cū suis è loco quodam eminentiori, ynde venationē con-

ſpiciunt, baliftis leonem interficiunt. Fit autem ſæpenuero vt priuſquam leo interficiatur, illorum quiſquam pereat, reliquis vulneribus affectis. Dimicantiæ aduerſus leonem præmiũ eſt, vt ſingulis dentur aurei decem vnã cum veſte noua: neq; ad pugnam hanc admittuntur vlli, niſi viribus ſint præſtantiffimi, atque ex monte Zala- g oriundi: qui verò leonibus inſidiãtur, ex Zaronio monte originem ducunt.

Gualilis oppidum.

A Romanis in ſummitate prædicti montis iis temporibus exſtructum eſt, quibus illi Granatam Bæticæ regebant. Vndiq; muris ex lapide elaborato, maximæq; craſſitudinis cinctum eſt. Portas habet amplas admodum & altas, agriq; exculi in circuitu ferè ſex milia- ria, olim tamen ab Africanis deletum fuit. Poſtea verò cum Idris Schiſmaticus hanc ingreſſus fuit regionem, cœpit deſtructum hoc oppidum renouare, nouisq; incolis ſic reparare, vt breui temporis ſpacio ciuibus fuerit refertiſſimum, verum poſt illius mortem à filio Feſſæ fabricationi (vt diximus) intento, neglectum eſt. Idris tamen in hoc oppido ſepultus, viſiturq; eius ſepulcrum maxima cum veneratione à totius ferè Mauritaniæ populis, non enim multo minori in precio apud omnes habitus eſt, quàm ſi Pontifex fuiſſet, quod ex Machumetis ſtirpe ortum traxiſſet. Hodie duæ tantum aut tres in hoc oppido reperiuntur domus, quæ in ſepulcri curam ac venerationem exſtructæ ſunt. Qui porrò circumiacent agri, optimè exculi ſunt: hortos verò amoeniſ- ſimos

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

simos reddunt duæ fontium scaturigines, quæ variè per colliculos ac valles discurrendo totum hunc agrum irrigant & præterfluunt.

¶ *Pharaonis palacium.*

EXigua ciuitas à Romanis in summitate cuiusdam montis exstructa, à Gualidi circiter octo distat miliaribus. Huius montis populus vnà cum aliquot scriptoribus firmissime sibi persuasum habent, hanc ciuitatem à Pharaone Ægyptiorum Rege, temporibus Mosès ædificatam fuisse, atque à conditore nomē traxisse, quod tamen mihi non admodum sit verisimile: nusquam enim legitur Pharaonē aut Ægyptiorum quenquam has regiones incoluisse. Verùm ex libro quem de verbis Machumetis Elcalbas quidam edidit, hanc desumptam ridiculam opinionem facile crediderim. Habet enim hoc volumen ex Mahumetis autoritate, quatuor duntaxat fuisse Reges, qui vniuersam hanc Mundi machinam gubernauerunt, quorum duos fideles, duos item ethnicos fuisse perhibet: fideles vocat Alexandrum Magnum & Salomonem Dauidis filium: ethnicos, Nembrotum & Pharaonem. Mihi potius persuasum est ex Latinis literis ciuitatis muris insculptis, conditores habuisse Romanos. In huius circuitu duo præterfluunt vtrinque fluuioli. Vicini colles & valles oliuis sunt feracissimi. Non procul hinc vastissima reperitur deserta, leonibus ac leopardis refertissima.

¶ *Petra rubra.*

Petra rubra ciuitas angusta est, in dorso prædicti montis à Romanis ædificata, syluæque

uæque adeò vicina, vt quotidie leones ciuitatem ingressi, ossa viciatim colligant, tam cicurati ac domestici, vt horù aspectum nec fœminæ nec pueri abhorreant. Muri altissimi ex vastissimo lapide constructi, plurimis in locis solo æquati sunt: ciuitas verò in vicum redacta est. Ager oliuis omnisque generis legumine feracissimus est, quòd Asgaræ planiciei coniunctus sit.

¶ *Magilla.*

M Agilla oppidulum est paruum ac vetustum in iugo prædicti montis à Romanis positum ea parte quæ Fessam respicit. Egregios habet in eo monte agros oliuis fœlicissimos: est & planicies quædam, fontium amœnitate, canabi item ac lini copia fertilissima.

¶ *Verecundiæ castrum.*

A Ntiquissimũ hoc castrum ad huius montis radices ea via exstructum est quæ à Fessa Mecnafen ducit: habuitq; nomen ex eo quòd incolæ auarissimi fuerunt, quales ferè omnes illi sunt populi. Hæc olim quendam præterisse regem dicunt, quem incolæ ad prandium inuitarunt, rogantes vt inuidiosam loci appellationem immutaret: quòd vbi concessisset, iusserunt aliquot arietes mactare, ac pro loci consuetudine multos vtres vasaque lacte implere, quò postridie Rex ientaculum sumeret. Verùm quoniam vasa plusfatis capacia videbantur, inuito inter se consilio, tantundem aquæ lacti commiscuere, sperantes à Rege nequaquam animaduersum iri. Postridie Rex etli non admodum ambiret ientaculum, vrgentib. tamen ministris sensit

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

fit aquam lacte commixtam, ac ridens, Amici quod natura, inquit, dedit, nemo auferre potest. hoc dicto profectus est. Nunc castrum illud solo æquatum atque omnino deletum est, cuius agri per miserimos quosdam coluntur Arabes.

¶ *Beni Guariten tractus.*

Beni Guariten tractus distat Orientem versus à Fessa circiter decem & octo miliaribus. Perpetuus collis est optimè excultus omnium leguminum genere, pascuis ac prætis amœnissimus, ducentos fere continet pagos. Vilissima vique domorum est structura, incolæ quoque vilissimi, neque vites, neque hortos colunt, quare nec arborem fructiferam hic reperias. Hanc regionem Fessæ Rex solet inter suos fratres distribuere atque inter sorores, si quos natu minimos habet. Magna incolis frugum atque lanæ copia: & quanquam ditissimi, tamen vilissimo vtuntur habitu: asinis tantum pro equis vtuntur, adeo vt etiam vicinis maxime ludibrio sint.

¶ *Aseis regio.*

Distat & à Fessa Occidentem versus viginti fere miliaribus regio, quam Asein incolæ vocant, perpetua constat planicie, vnde cõiiciunt multos olim hic fuisse pagos & castella, quorum ne vestigium quidem, nec signum aliquius ædificij videri potest, tantum locorum nomina penes illos remanserunt. Extendit sese hic tractus Occidentem versus per decem & octo, ad Meridiem autem viginti fere passuum milia. Ager fertilissimus grana producit nigra & exigua. Rari hic putei aut fontes reperiuntur. Paruit semper

per certis quibusdam Arabibus rusticis, nunc vero à Rege Fessæ urbis præfecto assignatus est.

¶ *Togata mons.*

Distat à Fessâ Occidentem versus septem fere passuum milibus, qui quidem valde excelsus, latitudinis vero exigua. Orientem versus ad Bunafram usque fluuiolum quinque circiter miliaribus distantem, protenditur. Omnis ea facies quæ Fessam respicit, huius quoque summitas & pars quæ Essichæ exposita est, vitibus ditissimæ sunt, omnisque generis frugum copia abundantissimæ. In huius montis iugo antea reperias, multasque specus subterraneas, in quibus thesaurorum inuestigatores Romanos suas abscondisse diuitias arbitratur, quemadmodum & alio dictum est loco. Solent peracta vindemia curiosi ac miseri homines maximos in excavando saxo perferre labores, & quamuis nihil reperiant, non tamè à labore desistere volunt. Omnes huius montis fructus oculis atque palato ingrattissimi, maturitate reliquos illarum regionum fructus anteuertunt, tametsi ingrati sint saporis, & visui officiant.

¶ *Guraigura mons.*

Guraigura Athlanti vicinus à Fessâ quadraginta fere distat miliaribus. Ab hoc flumen quoddam producit, quod Occidentem versus fluendo in Bath fluuium delabitur. Est hic mons medius inter duas spatiosissimas planicies, quarum altera Fessam respiciens Esais, ut antè diximus, appellatur: altera in Meridie posita Adeccien est nuncupata. Est autem hæc

hæc frugibus pratisque foelicissima. possidentur autem à quibusdam Arabibus Zuhair appellatis Fessæ Regis clientibus: verùm Rex hanc ditione aut fratri, aut aliis quibusdam affinibus vt plurimum assignat, ex qua decem millia aureorum in singulos annos colligunt. Maximis indies dicti Arabes afficiuntur incommodis, ab Ellufainis itidem Arabibus qui deserta incolunt: nam æstivo tempore in planiciem incursiones faciunt: quamobrem Fessæ rex in huius regionis tutelam nonnullos equites ac balistarios alit. Hanc planiciem irrigant amœnissimi fontes, amnesque limpidissimi: frequentes adiacent saltus, in quibus degunt leones mites ac domestici, quos vnusquisque bacillo abigere potest, neque aliud incommodum præstant. Nunc ad Azgara regionis descriptionem properemus.

Azgara Fessæ regionis descriptio.

Habet hæc regio à Septentrione Oceanum, finitur ab Oriente Buragrago flumine: ab Oriente motibus partim Gumare, partim Zaronij, radicibusque motibus Zalagæ terminatur, Meridiem versus flumine Bunazaro clauditur. Perpetua hic est planicies, ager fertilissimus, numerosa olim plebe referta, oppidis arcibusque quæ plurimis excultata quæ bellorum iniuria adeo collapsa sunt, vt exigua duntaxat, habitatoribusque vacua relicta sint oppidula. Patet in longum hæc Regio circiter octuaginta, in latum verò sexaginta ferè passuum milia. Huius medium præterfluit fluuius Subu, incolæ Arabes Elculuth appellati, atque ex Muntafu stirpe orti, Fessæ Regis imperio parent, ma-

ximosq; exsoluunt census: verum sunt diuites, & circa vestitu curiosi, & bello adeo viribus praestant, vt ex his tantum exercitu conscribat Fessæ Rex, siquando magni momenti bellum illi auspicandum sit. Hæc Regio comœatu, equis, pecore, non Fessam modo, verum etiam omnes Gumaræ môtès abunde prouidet, in qua Rex Fessanus totam transigere hyemem, verumq; tempus, propter aëris temperiem consuevit. Magna hic est capreolorum atque leporum copia, & si rara reperiantur nemora.

¶ *Giuma Azgara oppidulum.*

Nostro tempore ab Africanis ad fluuiolū in ea planicie conditum est, quā à Fessā Haraidin proficiscitur, distat à Fessā triginta plus minus miliaribus. Incolis olim frequentissimū fuit, verum eum in modū Sahidico bello deletū est, vt hodie antra tantum reperiantur, in quibus Arabes suum recondunt frumentum, cui asseruando aliquot erigunt tentoria.

¶ *Harais oppidum.*

Maritimum hoc Oceani oppidum ab antiquis Africanis ad Lucci fluminis ostiū extructū, altero latere prædicto flumine altero verò Oceano alluitur. Quibus temporibus Algeria ac Tingis à Mauris incolebatur, fuit hoc incolis quoq; copiosissimū: verū duobus illis oppidis à Christianis occupatis, remansit & Larais habitatoribus per viginti ferme annos vacuum, post quos Fessæ Regis filius optimè munitū præsidio ac munitione perpetua maximè sibi à Lusitanis metuens firmavit. Est huic oppido difficili-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

cellimus in fluminis ostio ingressus. Castrū quoque Regis filius exstruere iussit, in quo præfidiū ducentorum balistariorum, centum sclopetariorum, ac trecentorum equitum leuiorum alere solet. Circum oppidū frequentia sunt prata, frequentesque paludes, e quibus ciues bonam colligunt anguillarum, anatumque copiam. Ad fluminis ripam habet opaca nemora, leonibus aliisque id genus feris maximè horrenda. Solent huius Regionis incolæ carbones Algeriam ac Tingim mittere, vnde Mauritanis vulgatum prouerbiū, *Naui Haraidis*, quo vti solent, vbi quis post magnificam pollicitationē vilissimum quiddam minimique pretij adfert, eò quòd naues hæ carbonarię velis ex gossypio confectis magnū quiddā polliceri videntur: est autem huic Regioni maxima gossypij affluentia.

¶ *Casar Elcibir, hoc est, Regium palatium.*

Spatiosissimum hoc oppidum Mansoris Marocci Regis atque Pontificis temporib. conditū fuit, de quo memorabilis fertur historia, quòd interuenandum ingenti pluuiarum & ventorum impetu adactus, à suis aberrans ad locum quendam incognitum peruenerit, in quo cum sub dio sibi pernoctandum esset, metuēs ne inter paludes extingueretur, huc atque illuc respiciens, lumen vidit, & piscatorem conspiciens qui inter paludes anguillis insidiabatur: Possēs ne (inquit) me in Regiam deducere? Respondit piscator decē miliaria istinc distare Regiam. Instante verò Regi vt eò deduceretur, Etsi, inquit piscator, Rex ipse Mansor adesset, modo tamen eum non deducerē,

cerē, vereretur enim ne inter paludes suffocaretur. Quid tibi, inquit Mansor, cum Regis vita aut incolumitate? Quod regem, ait piscator, velut me ipsum diligere teneat. Tum Rex, Igitur singulare quoddam beneficium ab eo consecutus es. Quod maius beneficium, respondit piscator, à Rege expectari potest, iustitia, amore ac beneuolentia, quā populo suo administrat, cuius fauore ac prudentia miserimus ego piscator cum vxore ac liberis tranquillissimam dego vitam, adeo vt vel media nocte meum liceat egredi tugurium, ac pro arbitrio reuerti, neque inter has valles & inhospita tesqua quenquam reperio, qui mihi noceat. Tu verò generose domine, si lubet, gratissimus mihi hodie eris hospes, cras vero summo mane quocunque velis te comitabor. Tum Rex in casulam piscatoris se recepit, vbi postquam equo prouitum esset, nouo hospiti anguillas asfari iussit, Regiq; apponi, qui interim, vt potuit, madidas ad focum vestes desiccauerat: verum hoc cibo nō recreatus, petiit num quid carniū haberet: cui rusticus se capellam saltem ac hœdum habere dixit, atque hanc suarum opum summam esse affirmavit: verum quoniam ex vultu nobilem esse colligebat, mox hœdum matavit atque vxori assandum dedit. Apud hunc igitur hospitio Rex exceptus fuit: postridie ad Solis exortum cū hospite liberali vix tugurium egressus, nobilium ac venatorū turbam magnis clamoribus Regem inter paludes quæretium inuenit, quo viso oēs exhilarati sunt. Tum Mansor ad piscatorem conuersus, seipsum illi prodidit,

LIBER TERTIVS.

ac non inanem illius fore liberalitatē affirmavit. Erant autem circumiacentibus in locis insignes aliquot arces & palatia, quę isthinc discedens gratitudinis ergò piscatori dono dedit, à quo rogatus vt in ampliorē benevolentia suę demonstratiōē hęc ædificia mœnib. cingerentur, impetrauit. Remansit itaq; piscator nouę huius ciuitatis dominus ac Princeps, quę temporis successu sic accreuit, vt intra paucos annos quadringentas numerauerit familias. Quòd ager fecundissimus esset, Rex Mansor ęstiuus quibusque temporibus circumiacentia exstruere cœpit loca, quod huic ciuitati non parum adtulit vtilitatis. Huius mu-ros præterfluit Luccus fluuius, interdum ita ex-crecēs vt ipsas ciuitatis portas irriget. Varię per eam exercētur mechanicę artes & mercimonia, templis abundat, vnum habet studiosorum col- legium, xenodochiumque sumptuosissimum. Nulli fontes, nec putēi, sed eorum loco cisternis vtuntur. Incolę sunt liberales ac probi, simpli- ciori tamen ingenio. Vestitus mediocris, ex tela gossypina crebrò per corpus fasciis obuoluta. Frequētes in suburbano reperias hortos, omnis generis fructibus confitos. Vux ingrati sunt sa- poris, fortassis ob solum pascuis magis accom- modum. Singulis Lunę diebus mercaturam in proximo campo exercent, quò cōcurrere solent vicini Arabes. Maio mense aucupaturi ciuitatem egredi solent, magnamq; capiunt turturum co- piam. Ager vt est fertilissimus, trigecuplò semen iniectum multiplicat: verùm excoli non potest ad sex ferè miliaria, quòd à Lusitanis Arzillæ in
 præ

præsidio constitutis, maximis afficiantur incommodis, quòd isthinc saltè octodecim distet passuum milibus; quos vicissim huius ciuitatis præfectus cum trecentis equitibus perpetuò diuexat, atque interdum ad Arzillæ portas incurfiones in eos facit.

¶ *Habat Regio.*

Habet hæc Regio à Suarga flumine ex Meridie initium, Septentrione Oceano terminatur, Occidente Algarè paludibus, Oriente vero montib. Herculeo trecto vicinis finitur. Patet in latum octuaginta, in longum vero, centum ferè passuum milia. Huius fecunditatem frugumque omnium affluentiam non facile describere possem: perpetua ferè planicies multis fluminibus irrigata: quondã tamen multo nobilior ac celebrior, propter antiquissimas ciuitates, partim à Romanis, partim à Gothis edificatas: hanc ipsam regionem esse puto quam Ptolemæus Mauritaniã appellauit, verùm ab eo tempore quo primùm Fessa ædificari cœpit, mirum in modum declinata est. Accessit quoq; ad illius incommodum, quòd Idris Fesse conditor, decem à suo obitu filios reliquerit superstites, cuius primogenito hæc Regio cecidit: deinde subsecuta est multorum hæreticorum ac principum rebellio, quorum nonnulli dum principem Granatensem in Bætica, nonnulli Carruani dominos in auxilium vocant, à quodam Carruani Pontifice summo hæretico cæsi & fugati sunt: qui occupata regione, relictoq; in ea præsidio ad suos rediit. Postea summus Cordubæ cancellarius, ingenti exercitu

exercitu collecto, breui totum hūc tractum ad terminos vsq; Zabæ regionis occupauit. Hanc deinde post annos plus minus quinquaginta Iosephus primus Lontunorum Rex, Granatensibus fugatis vi obtinuit: postremò ad Regis Fessæ imperium peruenit.

¶ *Ezagemum Habatis oppidum.*

Ezagemum oppidum à priscis Africanis in montis dorso à Guarga flumine circiter decem passuum milibus distante, exstructum est: qua loci interapedine perpetua planities campis & hortis locum præbet: horum tamen fecunditatem exculti colles multis partibus superant. Distat hoc oppidum à Fessâ septuaginta fere miliaribus, numeratq; familias plus minus quingētas, ex cuius rure circiter decem millium aureorum vectigal colligitur, quibus oppidi præfectus Fessæ Regi quadringentos tenetur alere equites, qui Regionem ab hostium iniuria tutam seruent, frequentioribus enim Lusitanorum incursionibus quotidie afficiuntur, qui ad quadragessimum vel interdum quinquagesimū miliare prædaturi discurrunt. Exigua huic loco ciuitas, vestitus ad rusticitatem compositus, quamuis diuitiis maxime polleant. Præuilegium cuique à priscis Fessæ Regibus vinum bibendi concessum est, vini vsu Machumetica lege alioqui interdicto, tamen si nullus sit qui eo abstineat.

¶ *Bani Tende.*

Antiquissima est ciuitas, ab Afris in spatio fiffima planicie ad Guargâ fluum, quadragesimo quinto à Fessâ miliario cõdita.

Numeravit aliquando familiarum plus minus octo milia, postea verò Carruanensium Pontificum bellis sic deleta est, vt nūc ciuitatis tantum murus reperiatur. Ego cū in ea essem, frequentia vidi nobilium sepulchra, fontes quoque nonnullos muris ex viuo lapide miro artificio circumcinctos. Ab hac vrbe mōs Gumerā quatuordecim fere distat miliaribus, ager frugibus ferendis aptissimus, idemque fœcundissimus est.

¶ *Mergo oppidum.*

Mergo in iugo montis exstructum à Bani Teude decem circiter abest miliaribus. Conditores nonnulli Romanos fuisse arbitratur, quòd in vetustis ruderibus Latinas reperiunt literas. Est autem incolis nunc prorsus vacuum, verum in eiusdem montis dorso aliud oppidulum visitur, à textoribus vt plurimum telegrossioris habitatū, ex quo prospectus est in flumina Subu ad Meridiem & Guargæ ad Septentrionem, à quibus distat quinque passuum miliaribus. Incolæ nobiles vocari gaudent, tametsi auari sint, ignari, ab omniq; probitate alienissimi.

¶ *Tausor.*

Tausor ciuitas in colliculo sita, decem fere distat à Mergone passuum miliaribus, in qua trecentæ numeratur familiæ, artifices verò paucissimi. Incolæ rudes & agrestes, nec vites, nec hortos habent, sed agriculturam tantum exercent, suntque pecoris ditissimi. Ciuitas porrò in medio itineris sita est, quā Fessa ad Gumeræ montes itur, qua ratione auarissimos & rusticissimos æstimo.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

¶ *Agla.*
Antiquissimum hoc oppidum ab Africanis in Guargæ fluminis ripa positum est. Ager felicissimus, ab Arabibus colitur; oppidum autem bellorum iniuria sic deletum est, ut nunc quibusdam tantum locis, mœnium, ædificiorum reliquias, puteosque saltem reperire liceat. In suburbano qualibet septimana mercatus est frequentissimus, cui Arabes vicini interesse solent; ad quem nonnulli quoque Fessani mercatores commeant, bubula coria, lanam, & ceram auehūt, hisce enim cum primis rebus abundant. Innumeri fere hic sunt leones, verum natura adeo timidi, ut ad puerorum clamorem in fugam redigantur; inde apud Fessanos natum proverbium est: Aglæ leones. quod in eum quadrare volunt, qui verbis magnam quidem præ se fert audaciam, ingenio vero timidulo præditus est.

¶ *Narangia.*
Narangia castellum, ab Africanis in colliculo non procul à Lucco flumine constructum, ab Ezageno decem fere distat miliaribus. Agrum habet felicissimum, sed nullas planities: in fluminis ripa vastæ sunt solitudines, fructibus agrestibus, præcipue cerasis marinis refertissimæ. Fuit hoc castrum à Lusitanis excisum ac depredatum anno Hegiræ .895. qui Christi fuit millesimus quadringentesimus octuagesimus sextus.

¶ *Gesira.*
Gesira Insula non procul à Lucci fluminis ostio sita, distat à mari miliaribus plus minus decem, à Fessa circiter centum.
 Fuit

Fuit quondam in hac Insula oppidulum antiquum Lusitanici belli initio desertū. Circa prædictum flumen multæ sunt solitudines: agri qui excolantur, paucissimi. Anno Hegiræ octingentesimo nonagesimoquarto, Lusitaniæ Rex numerosissimū huc misit exercitum, quo in Insulam perlato, exercitus Imperator munitissimum extruxit propugnaculum, quò se & ab hostium incursionibus conseruaturum, & circumiacentes campos occupaturum sperabat. At Fessanus Rex, eius pater qui modò inter viuos agit, iacturam præuidens, quæ illi inferri posset, si propugnaculi ædificitationem permetteret, ingentem conscripsit exercitum, quò Lusitanis fabricationem impediret. Verùm tantus fuit impetus bombardarum, vt Fessanis ad duo passuum milia Lusitanorum castra accedere non licuerit. Quamobrem Regi ad vltimam ferè desperationem reducto persuasum est, vt palis solo infixis medium fluminis duobus ab Insula passuum milibus opereretur: qua munitione Fessanis tectis, & proximo nemore exciso, conspexere Lusitani fluminis accessum exiguo temporis interuallo maximis arboribus occupatum, ac discedendi facultatem omnino ademptā. Tum Rex se facile Lusitanos victurum speras, de oppugnanda arce cogitans, cum sine militis sui strage eam consequi non posset, cum Lusitani exercitus duce pepigit, vt præter ingens tributum illi præstitum, apud Regem Lusitanicæ efficeret, vt filias aliquot Fessæ Regis præfecti (quas in vinculis habebat) restitueret, atq; tum exercitum illæsum dimitteret:

221 DESCRIPTIONIS AFRICÆ
eretur: quo facto, classis in Lusitaniam rediit.

¶ *Basra.*

Basra ciuitas mediocris familiarū duo ferè
numerat milia, à Mahūmete Idridis filio
Fessæ conditore, in quadam planicie inter
duos montes exstructa. distat à Fessa plus minus
octuaginta, à Casare verò Meridiem versus vi-
ginti ferè passuum milibus. Basra autem in Ara-
biæ felicis oppidi memoriam appellata est, vbi
Hali quartus post Mahumetē Pontifex, qui Idris
dis proavus fuit, interfectus est. Muris aliquando
altissimis atque munitissimis cincta: quam diu
rectores habuit ex stirpe Idridis, fuit vrbانيتatis
plena, vtpote in qua Idridis successores perpe-
tuas transigerent ætates, propter loci amœnita-
tem, cuius tam colles quàm planicies celeberrimis
olim hortis exculi, ferendis frugibus valde
sunt accommodi: cum propter oppiduli vicini-
tatem, tum Lucci fluminis irrigationem. Olim
bene habitata templisq; exculi fuit, summa vrb-
banitate præditis incolis: verum rarefcente Idris-
dis familia, ab hostibus excisa est. Hodie visun-
tur saltem mœnium vestigia, incultiq; aliquot
horti, sylvestres fructus, quod eorum agri nō ex-
colantur, producentes.

¶ *Homar.*

Homar ciuitas à quodam Hali prædicti
Machametis discipulo exstructa in col-
liculo ad ripam fluminis à Casare circi-
ter quatuordecim passuum milibus Septentrio-
nem versus distantis sita, ab Arzilla autem ad Me-
ridiem sedecim, tametsi exigua fuerit, munita

tainen & pulchra exstitit, & fertilissimis agris, hortis ac vitibus omni fructuum varietate refer- tis, exornata. Incolæ lini plurimum colligentes textrinam exercebāt, verūm Atzilla à Lusitanis occupata, hæc quoque deserta remansit.

¶ *Atzillæ descriptio.*

ARzilla seu Africanis Azella, spaciōsa ciui- tas ad Oceani littus à Romanis ædificata, à freto Herculeo distat septuaginta plus minus passuum milibus, à Fessa verò circiter cen- tum & quadraginta. Paruit quondā Septæ Prin- eipi Romanis tributario, à Gothis occupata, qui & hunc in principatu confirmarunt, à Mahume- tanis verò anno Hegiræ nonagesimò quarto ca- pta fuit, qui per ducentos viginti annos urbem seruarunt, donec Angli ingenti exercitu Gotho- rum persuasū obsidione ciuitatē cinxerunt, Go- thi autem cum Anglis inimicitias alebant, quòd Gothi Christiani, Angli verò idolorum cultores essent, verūm hoc illis à Gothis persuasum fuit, Mahumetanos Europa excessuros sperantibus. Anglus foelici Marte pugnavit, captā urbem ferro & igne ita deleuit, vt vnus vix saluus effuge- rit, ac triginta ferè annis incolis vacua remanse- rit. Postea verò temporibus Pontificis Cordotæ (qui Mauritanix imperabat) rursūm reparari, inodisq; omnibus augeri, ditari, ac munitior red- di cœpit. Incolæ fuerūt locupletes, docti, armisq; exercitatissimi. Ager & frugib. ferendis & omnis generis leguminibus producendis est percómo- dus, sed quum à montibus decem ferè distet mi- liaribus, magnā ferunt lignorū penuriam, verūm

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

carbonibus Haraide (vt diximus) aduectis, vtuntur. Anno Hegiræ octingentesimo octuagesimo secundo, ex improviso à Lusitanis & oppugnata & capta est, incolis omnibus in Lusitaniâ abductis, inter quos & Mahumetes fuit hodiernus Fessanorum Rex, qui tum septem annorû puer vnâ cum sororecula eiusdem ætatis pariter captus existit. Huius enim pater cum ab eo per hæc tempora defecisset Habat provincia, Arzillæ habitabat, quû Seriphus trucidato Habdulaco vltimo Marinorû stirpis Rege, ex ciue Fessano in Regnû populi fauore euectus est. Deinde Saic Abra regnandi cupiditate allectus, tentauit Fessam occupare, seque Regem creare: verum Seriphus suasu cuiusdam sui cõsiliarij qui Saic cognatione pertingebat, magno suo vituperio eum in fugâ adiegit. Porro cum Seriphus consiliarium hunc Temesnam misisset, quò eius Prouinciæ populum de rebus nouis cogitantem pacificaret, reuersus Saic, octo milium Arabum exercitu Fessâ noua integro anno obsessâ, ciuiû proditione facile positus est, ac Seriphum cum vniuersa familia ad Regnum Tunetense profugere coëgit. Quo tempore itaque Saic Fessam obsidebat, Rex Lusitaniz classe, vt diximus, in Africam missâ, Arzillam occupauit, Rexque modernus cum sororecula in Lusitaniâ captiuus abductus est, vbi septé continuos transegit annos, intra quos exactissimè Lusitanum idioma didicit. Tandem ingenti numerata pecunia, pater filium è Lusitania reuocauit, qui ad Regnum ascitus, propter consuetudinem quam cum Lusitanis contraxerat, Rex Ma-

humetes Lusitanus appellatus fuit. Sæpenu-
 ro postmodum vindictam de Lusitanis sumere,
 necnon Arzillam sibi ademptam recuperare co-
 natus est. Primò ciuitatem eximproviso cum o-
 mnibus copiis adortus bonam muri partem so-
 lo æquauit, eamque ingressus, Mauros omnes in
 feruitutem redactos liberauit. Christiani se in ar-
 cem receperunt, Regi post biduum deditionem
 polliciti. Interim superueniente Petro Nauarro
 cum expedita classe multarû nauium, perpetua
 bombardarum eiaculatione, Regem non solùm
 ciuitatē dimittere, verùm cum toto exercitu ab-
 scedere coëgerant: post hæc ita per Lusitanos o-
 mnibus locis communita fuit, vt prædictus Rex
 eam recuperare tentans, sinistro semper pugna-
 uerit Marte. Cùm in hac obsidione apud Regem
 stipendium mererem, è nostris vltra quingentos
 interfectos numeravi. Durauit autem id bellum
 ab Hegiræ anno noningentesimo decimo quarto,
 in annum nongentesimû vigesimam primum.

¶ *Tingis ciuitas.*

Tingis quæ Lusitanis Tangiara, ampla & an-
 tiqua ciuitas, ridicula quorundam Histo-
 ricorum opinione conditorē habuit Sed-
 ed Had filium, qui vt aiunt rotius mundi impe-
 rium gerebat. Huic in mentem venisse dicunt,
 vt urbem exstrueret quæ pulchritudine cum Pa-
 radiso terrestri certare posset. Muris igitur æneis
 urbem cinxit, domibus tecta addidit aurea & ar-
 gentea, in quorum structuram maxima à totius
 orbis ciuitatibus tributa exegit. Classici verò Hi-
 storiographi à Romanis in Oceani littore his tem-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

poribus conditam affirmant, quibus & Granatæ Regio subacta fuit. Distat à freto Herculeo triginta fere miliaribus, à Fessâ autem centum & quinquaginta. Ab eo autem tempore quo Gothi Granatensibus imperabant, cœpit hæc ciuitas Septem parere dominio, donec in Machumetanorum potestatem cum Arzilla peruenit. Urbana semper, nobilis, beneque exulta fuit, structurisque sumptuosissimis varij generis admiranda. Ager non admodum foelix, nec frugibus serendis valde accommodus: cæterum valles habet proximas, quæ fontibus assiduis irrigatæ omnium generum fructibus fecundissimam reddunt. Reperias quoque extra urbem vites aliquot, verum in solo arenoso. Incolis frequentissima permanfit ad ea vsque tempora, quibus à Lusitanis expugnata fuit Arzilla: tum enim ciues rumore bellico perterriti, collectis rebus omnibus, Fessam profugerunt. Tum Lusitanæ Regis præfectus, quendam ex ducibus suis eò misit, qui tantisper in fide Regis eam cõtinuit, donec Rex Fessanus consanguineo huc misso, maximi momenti Regionem montibus Gumeræ Christianis infestis vicinam seruauerit. Verum annis viginti quinque priusquàm ciuitas in potestatem Lusitanorum veniret, Rex eò classem miserat, sperans fore, vt auxilio destituta dum Fessanus contra Mecnasios rebellantes præliaretur, facile deditionem faceret. Ast præter opinionem pactis cum Mecnase induciis, Rex consiliarium instructo exercitu huc misit, qui Lusitanos adortus maxima strage affecit, eorumque ducem interfectum, Fessam nouam in capsâ deferri, atque

loco eminentiori statui, quò omnibus conspicuus esset, iussit. Post hæc Lusitanus nouas collegit copias, quibus ex improviso tempore nocturno urbem aggressus, omnibus ferè interfectis victus & in fugam compulsus est. Verùm quod Lusitanus duobus illis exercitibus efficere non potuit, tandem vel minimis copiis, paruaque suorum strage, vti supra diximus, peregit. Nostri temporibus Fessæ Rex Machumetes nullam non tentauit aleam, quo hanc recuperaret, verùm nõ admodum feliciter illi successisse intelleximus, tanta semper fuit Lusitanorũ in armis præstantia. Hæc omnia acta sunt Hegiræ anno nongentesimo decimo septimo, a Christo autem millesimo quingentesimo octauo.

¶ Casar Ezzaghir, hoc est, palatium minus.

EXigua hæc ciuitas à Mansore Marocci Regis ac Pontifice in Oceani littore exstructa fuit, distat à Tingi circa duodecim, à Septa verò decem & octo passuum milibus. A Mansore porò conditam ferunt, quòd cum singulis annis in Granatensem prouinciam trajciendum esset, difficilis per asperos Septæ montes esset cù exercitu transitus, priusquam ad mare descenderet. Sita est autem loco aperto & amœno, cui Granatensis regni ora ex aduerso respondet. Populis olim refertissima, textrinam & mercaturam exercuit, reliqui ferè omnes nauæ sunt, qui merces Barbaricas in Europam deuehere solent. Hanc Portugallia Rex insperata oppugnatione occupauit, Fessanus autem modis omnibus eam recipere conatus est, verùm infausto semper Marte. Inciderunt

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

runt hæc in Hegiræ annum octingentesimū sexagesimum tertium, Christi autem. 1464.

¶ *Septa maxima ciuitas.*

Sep̄ta, quæ Latinis ciuitas, Lusitanis autem Seupta appellata, secundum classicos auctores à Romanis in faucibus freti Herculei ædificata, olim totius Mauritaniæ metropolis fuit, quare Romani eam nobilitarūt, fuitq; in ea summa urbanitas & ciuium frequētia. Deinde à Gothis occupata, principem in ea constituerunt, remansitq; apud eos principatus, donec Mahumetani Mauritaniæ fines ingressi, hanc quoq; vsurpauerunt. Cui rei occasionem præbens Iulianus Septæ comes, iniuria a Roderico Gothorum & Hispaniæ Rege affectus, cum infidelibus conuenit, eosque in Granatam introduxit, atque vt Rodericus & vita & regno spoliaretur effecit. Mahumetani igitur occupatam Septam Pontifici cuidam suo Elgualid Habdulmalic filio, qui tū temporis Damascum incolebat reseruauerunt, anno nonagesimo secundo Hegiræ. Ciuitas ab eo tempore in proximos vsque annos, mirè cum incolis tum omnis generis nobilitate accreuit, adeo vt Mauritaniæ totius pulcherrima, meliusq; excolta euaserit. Frequentia habuit templa & studiosorum collegia, ciues literatissimos, & qui æneis operibus singulari artificio fabricatis cæteros excellere, cuiusmodi sunt candelabra, pelues, calamaria, aliaque id genus ex æte confecta, quæ perinde elegantia habebant, ac si argentea vel aurea fuissent. Habent Itali & in huiusmodi rebus conficiendis non parum gratiæ, verum ni-
hil

hil omnino si hæc respicias. Extra ciuitatis mœnia ampliffima sunt rura, eo præsertim loco, qui vitium frequentia confitus, vinetum dicitur; verum ager sterilis & asper est, quare magna semper illis frugum caritas. Extra & intra ciuitatem patet amœnus in Granatæ oram ad fretum Herculeum prospectus, atque hinc dinoscuntur animalia, quod eius interualli latitudo duodecim sattem sit miliarium. Verum calamitosa ciuitas paucis abhinc annis, ab Habdulumene Rege ac Pontifice multis incommodis affecta est; quam confecutus, fere ad internicionem redegit, nobilesq; perpetuo multauit exilio. Nec multo post à Rege Granatense meliora sustinuit, qui ciuitate occupata præter memoratam cladem nobiliores & potentiores ciues Granatam migrare iussit; deinde anno D. CCC. XVIII. Hegiræ a Lusitana classe capta, quotquot inerant ciues aufugerunt. Abu Sahid per ea tempora Fessanorum Rex, nullius precij homo, hanc recuperare neglexit: verum allato inter saltationes & conuiuia nuntio, vetuit ob eum rumorem diei celebritatem interrumpi: quare permisit Deus, vt nocte quadam cum sex filiis a Secretario cui multum fidebat, interficeretur, quod se illius vxori commiscere voluisset. Hæc inciderunt in Annum. 824. Hegiræ. Fessano imperio per octennium Rege destituto, successit trucidati Regis ex matre Christiana filius, qui eadem nocte qua Rex confossus fuit, Tunetum profugerat: hunc Abdulacum vltimum Marinæ familiæ Regem appellarunt, qui, vt superius dixi, a populo pariter occisus est.

¶ *Tetteguis ciuitas.*

EXigua hæc ciuitas a priscis Africanis decē & octo passuum milibus a freto Herculeo sexque ab Oceano condita, a Muchumetanis quo tempore Septam Gothis sustulerunt, occupata est. Ferunt Gothos eius ciuitatis dominium in principem mulierē altero oculo carentem transtulisse, quæ singulis hebdomadis vectigal receptura huc veniens, ciuitatem incolæ vernaculo idiomate Teteguin, hoc est oculum, vocitarunt. Exinde a Lusitanis bello fatigata & expugnata, ciuibus aufugientibus, annis plus minus nonaginta quinque inculta remansit: post quos a Granatense quodam præfecto, qui Granata a Ferdinando Catholico Hispaniæ Rege recepta, Fessam cum exacto Rege peruenerat, restaurari, rursusque habitari cœpta est. Virum hunc militia clarum, & virtute bellica in Granatensi bello insignem, Lusitani Almandalum appellabant. Hic ciuitatis huius dominium consecutus, facultatem reedificandi obtinuit, nouisq; cinxit mœnibus, munitissimaque arce exstructa, altissima fossa communiuit. Perpetuum deinde cum Lusitanis bellum gerēs, Septam, Calaram, & Tingin grauissimis damnis afficiebat: nam trecentis Granatensib. lectissimis equitibus, creberrimas in Christianos incursiones faciens, quos captiuare potuit, continuis laboribus in propugnaculorum suorum munitione macerabat. Quondam hæc iter faciens tria vidi captiuorum Christianorum millia, qui laneo sacco vestiti, noctem in fossis subterraneis concatenati peragebant.

Fuit hic princeps ingenio erga externos cumprimis liberali, paucisque abhinc annis altero oculo pugionis ictu, altero senectute priuatus, obiit. Ciuitatem nepoti, fortissimo homini tuendam post mortem reliquit.

¶ *Habati montes.*

Inter Habati montes octo sunt cæteris celebriores, qui a Gumeræ populis habitati, eandem fere vitæ consuetudinem referunt; omnes siquidem Machumetanū dogma tuentur, tametsi vinum contra eius præceptionē bibant. Corporis habitu sunt elegantes, laborū & ærumnarum patientissimi, verum armis ferendis incommodi. Fessano Regi parent, a quo supra modum tributo grauantur, adeo vt præter nonnullos (veluti suo loco dicemus) paucissimi mediocriter vestiri possint.

¶ *Rahona mons.*

Vicinus hic mons Esageno patet in longitudinem triginta passuum milib. in latitudinem duodecim. Abundat oleo, melle ac vitib. Incolæ potissimum saponi conficiendo ceræq; expurgandæ vacant. Vini tam atrii quam albi maximam copiam referunt. Pendunt Fessano Regi tria aureorum milia, quibus Esageno præfecto assignatis, quadringenti in vsum Regis aluntur equites.

¶ *Beni Fensicare mons.*

Superiori contiguus, circiter viginti quinque passuum millibus in longitudinem, octo in latitudinem patet. Supradicto monte cultior, multos habet coriarios, ac telæ grossioris te-

xtores, plurimum item ceræ prouentum. Singulis sabbati diebus celebrem habent mercatum, ad quæ omnis generis negotiatores, & mercimonia tanta frequentia conueniunt, vt & Gentenses ceræ & bouum tergoribus cõparandis eò quoque conueniant, quæ in Lusitaniam & Italiam curant asportanda. Colligitur ex hoc monte sex millium aureorũ census, quorum tria milia Esageno præfecto, reliqua Fisco Regio cedunt.

¶ *Beni Haros mons.*

Casare vicinus in Septentrionẽ octo millium passibus, in Occidentem viginti extenditur. Latitudo sex passuum milibus constat. A nobilibus olim habitatus populo refertus extitit: verum iis tyrannidem exercentibus, Arzillaque à Lusitanis occupata, à plebe desertus est. In montis fastigio nõnulla hodie sunt rura: reliquum incultũ est. Quo tempore secundam fortunam expertus est, Casare præfecto terena aureorũ millia in singulos annos numerabat.

¶ *Chebib.*

REperias in hoc monte sex aut septem arces, vrba ac honesta gente habitatas: nam Tingi à Lusitanis occupata, ciues eò se receperunt, quòd viginti quinque saltem passuum milibus à Tingi dissitus esset. Incolæ frequentibus Lusitanorũ excursionibus molestantur; montis verò census à Tingitana clade dimidia parte imminuti, deterius indies habent, quòd præsidium triginta passuum milibus ab eo locatum, opportune succurrere non queat, quoties Lusitani omnia vastantes ac depredantes, in eum

eum excursionses faciunt.

¶ *Beni Chessen.*

Vlenda altitudinis mons est, hostibusque accessu difficillimus: nam præter loci munitissimi naturam, incolas habet validissimos. Hi cum ægrè admodum principum mores ferre possent, armis tandem illorum expugnata est superbia, qui que antea magnates erant, ad abiectissimam nunc redacti sunt conditionem. Adolescens quidam apud hos ex nobilissima stirpe ortus, cum rusticorum sævitiam ferre non posset, ad Regem Granatæ militatum abiit, apud quem stipendium aliquandiu inter Christianos meruit: tandem rei bellicæ exercitatissimus ad patrios rediit mōtes, ubi equitum certo sibi collecto numero, eam regionem à Lusitanorum incursionibus tutam servauit: quod ubi Fessæ Rex animaduertisset, huic quinquaginta balistarios addidit, quorum auxilio modis omnibus securi essent omnes vicini montes. Verum postquam iuuenis ille Regis sibi vsurpare tributum coepisset quod ex eo mōte legebatur, Rex indignatus, maximum in hunc mouit exercitum: sed mox ad pœnitentiam adductum iuuenem, Rex Sebastianonis ac totius illius regionis constituit principem. Huic quidam successit qui ex Mahumetis atque Idridis Fessæ conditoris progenie erat oriundus. hic apud Lusitanos notissimus, atque propter generis nobilitatē (fuit enim ex ea familia quæ Helibenres dicebatur) maximi semper fuit nominis.

¶ *Mons Angera.*

X

Distat

Distat à Casare minori Meridiem versus octo ferè passuum milia, patetq; in longum decem, in latum verò tria miliaria. ager illi fœcundissimus, arboribus quondam copiosissimus, quas incolæ in nauum structuram demessas Casarem miserunt: erat enim tum temporis Casari nauale celeberrimum. Deinde etiam & lino fœcundissimus fuit, habitatores partim textores, partim nauæ fuerunt. Verùm eodem tempore quo à Lusitanis occupatum fuit oppidum Casar, hi quoque montem deseruerunt: hodie tamen domos omnes atque ædificia integra reperias, perinde ac si suos adhuc haberet incolas.

¶ *Mons Quadris.*

Excellissimus hic mons medius inter Septã & Tetteguin, habitatores habet validissimos armisque exercitatissimos, quòd sanè abundè videre licuit in eo prælio, quod Granatę gesserunt cõtra Hispanos: vbi huius montis milites soli plus effecerunt, q̄ reliqua omnis Granatorum armatura. Ex hoc monte originem traxit quidam, quem illi Hellul vocauerunt: hic aduersus Hispanos præclara edidit stratagemata, cuius rei historia partim prosa partim carmine descripta, tam apud Afros quàm Granatas seruatur. Hic tandem bello Hispanico (quo victus fuit Iosephus Enesir Marocci Rex atque Pontifex) in quodã castello Cataloniae interfectus fuit, quod Mauri Aquilæ castellum vocant. Eodem prælio Maurorum interfecta sunt sexaginta millia, neq; quisquam ab ea pugna superfuit, præter Regem cum aliquot nobilib. Hæc autem annò Hegiræ
lex-

sexcentesimo nono acta fuit, à Christo autè nato millesimo centesimo sexagesimo. Ab eo tempore Hispani foelici semper pugnaverunt Marte, ita vt omnes ciuitates à Mauris antea sibi ademptas recuperauerunt. Ab eo verò tempore in eum vsque annum, quo Rex Ferdinandus Granatà occupauit, interiecti sunt anni ducenti octuaginta quinque secundum Arabum calculandi ratione.

¶ *Beni Guedarfeth mons.*

Non procul à Tetteguin situs est, incolarū numero ditissimus, quanquam non vsq; adeo sit latus. armis omnes sese exercēt, apud Tetteguin principē stipendia merent, hunc maximè obseruant, atque quocunq; velit prædatū inter Christianos comitantur: hinc fit quòd nullum Fessè Regi enumerent tributū, nisi fortè pro agris, vel minimum soluant censum. Plurimum sibi sumunt ex illis montibus vtilitatis, prouenit enim illic maxima buxi copia, vnde Fessani pectines conficere solent.

¶ *Errifa Fessæ Regionis descriptio.*

Habet hæc Regio in Occidente initium non procul à treto-Herculeo, extenditur Orientem versus ad flumen vsq; Nocor, qui tractus circiter centū & quadraginta est miliariorum. Ad Septentrionē prima sui parte terminatur Mediterraneo mari, vergitq; Meridiem versus per quadraginta miliaria, ad eos vsq; montes, qui flumen Guargam, hoc est, Fessæ territorium, respiciunt. Hæc Regio prorsus est aspera, frigidissimis montibus plena, in quibus vastissimas reperies solitudines, arboribusq; elegantissimis

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

simis atq; rectissimis refertissimas: nihil hîc frummenti prouenit, quanquã sic satis copiosam habeant vinearum, hœcum, oliuarum, atq; amigdalorum copiam. incolas habet hæc Regio validissimos, verum potationib. plus satis deditos, adeo vt tantum vix sibi seruent, vnde vestes emant. Rara hîc armeta, bona autem caprarum, asinorũ atque simiarum multitudo in iis montibus reperitur: oppida rarissima: castra atque pagi cum plura, domos exstruunt vilissimas absque villo tabulato, equilibus Europæ non adeo dissimiles, quibus tectum stramineum superadditur, aut ex arborum corticibus confectum. Omnes huius regionis Incolæ nodum Gurgulionis eminentissimum habent, moribus autem inculti sunt atque rudissimi.

¶ *Terga.*

EXiguum hoc oppidulũ à Gothis (vt nonnulli volunt) in littore Mediterranei exstructũ distat à freto Herculeo miliaribus plus minus octuaginta: familias numerat circa quingentas. qui vibem cingit murus nullius ferè momenti est. Incolæ propemodum omnes piscatores sunt, incredibilem piscantur piscium copiam, salfosq; per centum ferè miliaria euehunt Meridiem versus. Frequentissimũ olim fuit oppidum, sed ab eo tempore quo Lusitani regionẽ illam ingressi sunt, cœpit mirum in modum detrescere. non procul ab hoc oppido rigida atque frigidissima reperiuntur nemora. Habitatores etiam valentissimi, agrestissimi tamen sunt, rudissimi atq; ab omni humanitate alienissimi.

¶ *Bedis.*

ANtiquissimum est oppidum in littore maris Mediterranei exstructum, ab Hispanis Velles de Gumerá appellatū fuit, familias numerat plus minus sexcentas. Nō defunt Historiographi qui ab Africanis, alij à Gothis ædificatum fuisse scribant, quomocunq; se res habeat, adhuc incertum est. Inter duos videntæ altitudinis montes situm est: non procul vallis est amplissima, in qua aqua pluuialis annē format. Est autem huius oppidi medio forum quoddam, in quo frequentissima sunt officinæ. visitur & hic templum augustum; magna hic est aquæ potabilis caritas, omnibus enim ad vnum eundemque puteum confugiendum est, qui in suburbio iuxta sepulcrū cuiusdam est, qui quondam apud illos maximi fuit nominis. verū nō vsque adeo tutum est noctu illinc aquam petere: est enim in ea magna sanguisugarum copia. Cives in duas diuisi sunt partes: horum enim nonnulli piscatores, alij piratæ sunt, qui Christianis non parvam quotidie adferunt molestiam: maxima reperitur in montib. illis arborū abundantia, quæ nauibus atq; triremib. fabricandis aptissima sunt: & qui montes incolunt, nihil aliud ferè operis exercent, quàm quòd ligna huc atq; illuc conuehunt: minimum apud illos frumenti provenit, quare panem ferè hordeaceum faciunt: vescuntur autem obsonij loco pisciculis quibusdam (sardelli itali vocant) aliisque id generis piscibus: est enim tanta illis piscium copia, vt vnus retia extrahendo nō sufficiat, quare qui

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

piscatores ea in re iuuare volunt, pro officio piscatoribus exhibito bonam piscium copiam recipiunt, quin & obuiis quoq; multum piscium dono dare solent. pisces autem sallos ad vicinas mittere solent regiones. Est longa in hoc oppido Iudæis platea, in qua & cœnopolas nonnullos reperies: vinum autē ceu nectar quoddam bibunt. Solent & vesperi vinum in scaphas secum conferre, atque sic bibendo atque cantando per flumen spatari. Est in hoc oppido elegantissimum quoddam castrum, verū non admodum munitum, in quo se oppidi præfectus continere solet: non procul hinc palacium est regium, cui adiunctus est hortus amœnissimus: ad maris ripā nauale quoddam est, vbi triremes aliæque naues præfecti sumptibus fabricantur, quibus illi Christianos maximis solent afficere incōmodis: propterea quòd Hispaniarum Rex Ferdinandus insulam quandam armis sibi occupauit, quæ huic ciuitati ad vnum miliare ex opposito sita est, in qua propugnaculū quoddam in scopulo exstructum bombardis atq; militibus muniuit, ita vt nec templa iam dicti oppidi tuta erant, nec etiā homines, qui per plateas incedebant, quin maxima illorum pars quotidie bombardarum ictibus interficeretur: hinc factum est quòd vrbis præfectus auxilium à Rege Fessæ petiuit, qui ingentem contra Christianos misit exercitum, verū Fessani infœliciter omine dimicauerunt, partim enim capti, partim interfecti sunt: perpauci qui fuga suæ consuluerant salutem, sancti Fessam redierunt. Seruarunt igitur Christiani hanc insulam duos

duos fere annos: deinde cuiusdam Hispani perfidia, qui insulæ præfectum propter sibi ademptam uxorem interfecerat, in Maurorū redacta fuit deditioem, Christiani omnes trucidati: illorum nemo à cede exceptus, præter proditorem Hispanū, qui propter egregium hoc facinus magna accepit à Bedis præfecto atque à Rege Fesse præmia. Huius rei historiā cum Neapoli essem, fortè à quodam audiui, qui his omnibus interfuerat, dicebatque hæc acta fuisse anno à Christo nato millesimo quingentesimo vigesimo. Nunc autem insula hæc accuratissimè à militibus Fessanis seruat: nullum enim propinquire portum in Mediterraneo Fessā habet, quanquā centum & viginti distet miliaria. Solent Venetorū triremes hanc insulam quotannis aut alternis annis inuisere, atq; cum illius loci incolis mercium permutationem facere, aut interdum quoq; præsentem vendere pecunia: deinde merces ex hac insula collectas Tunetū, Venetias, ad Alexandriam aut etiam ad Barutum deuehunt.

¶ *Telles.*

Angustum est oppidū in littore Mediterranei exstructū, distat à Bede sex fere passuū millia: portus est frequentissimus, in quo naues se recipere atq; à maris sequitia tutas seruare solent: nō procul ab hoc oppido frequentes sunt montes, vastæque solitudines pinis copiosissimæ: nostro hoc sæculo remansit incolis vacuum, idque propter piratas quosdam Hispanos, nisi fortasse aliquot adhuc reperiantur piscatorum casulæ, qui perpetuò sibi ab Hispanorum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

latrociniiis timētes sedulo semper obseruāt, num naues aliquas aduentare videant, quibus conspēctis, mox ad vicinos montes contigentes, magnam inde armatorum secum adducūt copiam, qui aduentanti Hispanorum aut Lusitanorum classi facile resistere possint.

¶ *Tegassa.*

Frequentissimum hoc quamuis angustum oppidulum, in ripa fluminis cuiusdam exstructum, distat à mari Mediterraneo duo ferè passuum milia. Familias numerat propemodum quingentas, ædificia hīc rudissimo modo fabricata: incolę omnes aut piscatores sunt aut nauatę, qui inde victum in alias transferūt ciuitates. cū enim hīc perpetui sint montes atque nemora, nihil omnino frugum prouenire potest. Reperias tamen aliquot vineas atque arbores maxime fructiferas, alioqui omnibus modis misera censetur hęc Regio. Incolę pani hordeaceo nihil habēt quod addant, præter pisciculos atq; cępe. Ego huius Regionis fetorē ex piscium multitudine contractū, per vnū diem tolerare vix potui, qui fetor misere totā eam infectat provinciam.

¶ *Gebba.*

Gebha oppidulum muris vndiq; cinctum minutissimis, ab Africanis ad littus maris Mediterranei exstructum est. Distat à Bede miliaribus plus viginti & quatuor. Nunc incolas habet nunc verò non, idq; pro illius regionis ratione: omnis qui huic vicinus est ager, rudis est, fontibus atque nemoribus plenus. Reperias & hīc aliquot vineas, aliosq; fructus, vix

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

non enim potuit pontifex tam breui auxiliares mittere copias; distat enim Cairaoan à iam dicto oppido miliaribus plus minus bis mille atque trecentis. Recepta igitur atque omnino deleta, qui prefectus fuerat ad Cordouam captiuus missus est, vbi reliquum vitæ in cathenis transegit: Nunc autem tantum muri huius ciuitatis videri possunt: hæc autem acta sunt Hegiræ anno octi- centesimo nonagesimo secundo.

¶ *Benigarir mons.*

Nunc & de montib. Errisæ nonnihil dicamus. primo loco offert se mihi mons Benigarir, cuius incolæ ex stirpe Gu- nethorum orti sunt. Est autem hic mons Tergæ vicinus, patetque in longum decem, in latum verò quatuor fere passuum millibus. Frequentia in hoc monte sunt nemora, frequentes vineæ atque oliuæ. Incolæ omnes miserrimi atque pauperissimi. Mira illis pecudum caritas est: & quia vini sic satis bonam habent copiam, vinum coctum conficere solent: prouenit in hac regione nõ magna admodum hordei copia.

¶ *Benimansor mons.*

Huius montis longitudo circiter quindecim, latitu. autem quinq; est miliariorum. Innumera hic ferme nemora, atque fontes sunt: incolæ omnes validissimi, quanquam miserrimi, cum toto eo monte nihil præter vinum proueniat: est quidem illis nonnihil caprarum. Est quoque singulis septimanis mercatus, ad quem nihil aliud præter allia, cæpe, vuas passas, pisciculos salsos, nonnihil quoque frumenti atque

atque panici venale adfertur, vnde panem sibi pintere solent. Paret autem hæc regio imperio principis Bedis.

¶ *Bucchuia mons.*

PAtet hic mons in longum quatuordecim, in latum verò octo fere miliaria: huius habitatores aliquatò ditiores sunt, quàm qui reliquos occupant montes: aliquatò melius vestiuntur: equorum quoque bonam habent copiam. Est enim is mons frugibus feracissimus: neque adeò magnum hi exsoluunt tributum, idque propter virum quendam insignis sanctimonix apud Beden sepultum, qui in hoc monte natus erat.

¶ *Benichelit mons.*

HAc iter est Bede Felsam proficiscentibus: est autè mons frigidissimus, cui frequentissima sunt sylvæ, fontesq; innumeri. In hoc nihil omnino frugum provenit, nec aliud quicquam præter vinum. Hi Bedis quoque principis imperio parent, atque propter crebras exactiones ad summam inopiam redacti, latrocinii se atque furtis dedunt.

¶ *Benimansor.*

EXtendit sese hic mons ad mare per octo ferè miliaria, vti & illi montes de quibus iam dictum est. Incolæ validissimi sunt atque corporis viribus præstantissimi, cæterùm ebrietatib. plus satis addicti. Satis quidem vini, frugum verò parvam colligunt copiam. Illorum fœminæ capras cogunt, ac interea colum circumferentes, nendo tempus terunt: harum maxima

pars

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

pars vel cuiuslibet interdum viri admittunt concubitum.

¶ *Beni Iosephus.*

Huius montis latitudo duodecim est miliariorum, latitudo autem circiter octo. Huius incolæ pauperes sunt, vilissimis vtuntur vestibus: nihil omnino apud illos præterquam paululum panici prouenit, vnde sibi panem atrū pinfunt, atque insipidissimum. Vescuntur & cæpis atq; aliis: fontes in hoc monte turbidiores sunt: magna illis est caprarum copia, quarum lac ceu rem pretiosissimam sibi seruant.

¶ *Beni Zaruel.*

Frequentes reperiuntur in hoc monte vineæ, satis copiosa quoq; apud illos est oliuarum atq; aliorum fructuum affluentia. Incolæ miseri sunt, Seusæ principis imperio parent, qui maximos ab illis census exigere solet, adeo vt miseris vix sufficere potest quicquid illis mons ille gignere potest. Singulis septimanis mercatum habent, in quo nihil aliud quam ficus Sole exsiccati, vix passæ, atque oleum inueniuntur. Solent hircos atq; capras mactare, quarum carnes adeo sunt insipidæ, vt non nisi sartagine fixæ edi possint.

¶ *Beni Rasin mons.*

Est hic mons mari Mediterraneo non procul à Terga confinis: huius accolæ securâ agunt vitam, est enim mons omnino inexpugnabilis, omnibusque frugum generibus feracissimus, neque vllum exsoluere coguntur tributum: prouenit apud hos satis bona obliuarum atq;

atq; vini abundantia: non faciliè dixerim, quantũ montis cotta rerum omnium sit fœliciffima; illorũ mulieres aut capras agunt, aut agros colunt.

¶ *Sensaon mons.*

N Vllum habet vel tota Africa montẽ, qui cum hoc loci amœnitate sit vllõ modo conferendus: in hoc oppidulum est omnis generis artificum atque mercatorũ frequentiffimum, hic se multorum montium princeps (Sidiheli Berrafed appellabant) suam iolet habere regiam, hic aliquam in eo monte ciuitatẽ introducere cœpit, à Rege Fessẽ descuerat atque perpetuum gerebat cum Lusitanis bellum. Huius atq; omnium dictorum montium pagorum incolæ ab omni censu atque tributo liberi sunt, semper enim suum ducem tam pedites quàm equites sequuntur: exigua hic prouenit frugum copia, cæterum plurimũ lini: vastæ in hoc monte sunt solitudines, fontes penè innumeri, accolæ omnes vestitum habent sic satis ad decorem compositum.

¶ *Beni Gebara.*

M Aximè arduus hic mons est visendęque altitudinis, è cuius radicibus fluuioli aliquot scaturiunt. Magna hic est vinearum atque ficuum copia: nihil frumenti tamen in eo prouenit: inhabitatores vilissimo vtuntur vestitu, maxima illis est caprarum copia, tum & bones hic reperias adeò paruos, vt semestres vix esse iudices. Est illis singulis septimanis mercatus, verũ huiusmodi vt vix vllæ hic videantur merces: huc solent confluere aliquot Fessæ mercato-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

catores, tū & miliones, qui fructus ex hoc monte Fessam conuehunt. olim paruit imperio cuiusdam principis, qui Regi Fessæ cognatione cōiunctus erat: colligebatur autem ex hoc monte duorum fere millium aureorum redditus annuus.

¶ *Beni Ierfo.*

H Abuit hic mons infinitos olim incolas. egregium in hoc exstructum fuit collegium, in quo quæ ad legem pertinebant publice prælegebantur, quam ob causam accolæ omnes à tributis atq; exactionibus liberi erant: postea tyrannis quidam Fessæ Regis copiis adiutus, montem sibi tributarium reddidit, fugatis primo incolis, deinde etiam collegium deleuit, in quo reperti sunt volumina plus quam quatuor millibus aureorum æquivalentia, viros eruditissimos maximique nominis gladio subiecit: Hæc autem acta sunt Hegiræ anno noningentesimo octauodecimo, hoc est post natum Christū millesimo quingentesimonono.

¶ *Tezarin mons.*

I Am dicto monti vicinus est & hic qui Tezarin ob incolis appellatur: frequentissimi hîc fontes, solitudines atque vineæ: in huius summitate multa visuntur ædificia antiquissima, à Romanis, quantum ego conijcere potui, exstructa, hic in subterraneis fossis, vt antea diximus, Romanorū thesauros adhuc quotidie quærent: incolæ omnes ignorantissimi sunt, atq; crebris exactionibus miserimi.

¶ *Beni Buseibet.*

F Rigidissimus hic mons est, quare nihil omnino frugum producit, neque etiam pecus alere potest, cum propter ingentem frigiditatem, tum quoque propter nimiam illius loci sterilitatem: huic accedit quod illarum arborum folia eius sunt naturæ ut capras alere non possint. prouenit hic maxima nucum copia, adeo ut Fessam vicinasque ciuitates abunde de his prouideant: uas omnes nigrae hic proueniunt, quibus cibus quidam (Cibibbo vocant) ab illis confici solet: vinum coctum quoque conficiunt, maximamque vini copiam quotannis colligunt. Lanis quibusdam vestiuntur penulis, lodices dicas quales Italis in usu sunt: habent autem huiusmodi penulae capucia, quibus caput tegunt, adeo ut vix homines esse intelligas: penulae autem candidis nigrisque maculis sunt versicolores. hyeme mercatores qui nuces atque uas passas ex hoc monte Fessam deferunt, vix cibum sibi reperiunt, neque enim frumentum illis est neque carnes, caepis tantum vescuntur atque pisculis quibusdam falsis, quae tamen maximo apud illos habentur precio: vescuntur quoque vino cocto atque fabis illorum more paratis, estque hic cibus in eodem monte delicatissimus: vinum autem coctum multo cum pane vorant.

¶ *Beni Gualid mons.*

A ltitissimus est maximeque arduus, accolae omnes ditissimi, uas enim colligunt nigras, quibus Cibibbum coquunt. Prouenit illis amygdalorum, ficuum, atque oliuaeum maxima abundantia. Praeterea nullum Re-

LIBER TERTIVS.

gi Fessæ tributum persoluunt, nisi quòd quælibet familia quartam vnius aurei partem enumerat, quò liceat liberè ad Fessæ mercatum accedere. Quòd si quisquam Fessanus aliquo illos afficiat incommodo, hunc illi aut eius consanguineum cum primùm in eo monte nacti sunt, detinent, nec prius Fessam redire sinunt, quàm probè de iniuria satisfactum est. Huius montis populi sic satis eleganti vtuntur vestitu, estque illis ea libertas concessa, vt quotquot Fessani exulant, hic liberè remanere liceat, quin & exulibus quoque tantisper dum apud illos commorantur, victum præbent gratis. Quòd si hic mōs Fessæ regis pareret imperio, nemini dubiũ quin sex millium aureorum numerarent singulis annis prouentũ: numerat enim plus quàm sexcentas easdemque ditissimas familias.

¶ *Merniza mons.*

Est hic mons iam dicto ferè cõtiguus, eiusdem omnino generis sunt incolæ, eadem his est nobilitas, libertas, atque diuitiarum præstantia. Huius mulieres vel propter minimã a maritis illatam iniuriam, cõtinuò relictis liberis atq; marito inde ad alium migrant montem, nouumq; pro arbitrio sibi quærunt amatorem. Quam ob causam perpetuum inter illos bellum geritur: neq; prius pax inter eos esse potest, nisi qui postremò sibi vxorem seruat, priori marito omnes restituat pecunias, quas in primis nuptiis celebrandis impendit: huius rei iudices habent, qui miseros mirum in modum facultatibus omnibus propemodum exsorbent.

¶ *Hagustun mons.*

ALtissimus atq; idem frigidissimus mons est, frequentissimi hic fontes, maximaq; vinearum copia, è quibus vuas nigras decerpunt, magna quoque hic ficuum, mellis, maiorum cotoneorum est abundantia: mala autem cotonea maximè odorifera atque elegantissima in ea tantùm planicie proueniunt, quæ monti subiecta est: sunt & hi oleo optimo ditissimi, incolæ ab omni tributo sunt liberi, tamen illorum nemo est, qui non in animi gratissimi signum Regi Fessæ amplissima mislitet munera: hinc fit quod securè atq; liberè illis liceat inter Fessanos negociari, à quibus magnam emunt frumenti, lanæ atque telæ copiam. Ornatissimo vtuntur vestitu, ijq; præsertim qui in nobiliori huius montis parte habitant, hi enim omnes ferè aut mercaturâ, aut artem aliquam exercent: bona quoq; illorum pars nobiles sunt.

¶ *Beni Iedir mons.*

MAximus hic mons est atque incolarum numero ditissimus, hic nihil tamè præter vuas puenit, vnde sibi Cibibbo conficere solent atq; vinum. Accolæ olim ab omni tributo liberi fuerunt, sed tandè propter crebras indies illorum prædationes, atque in exteris nationes iniurias, Bedis princeps Fessanis militibus adiutus, hos omnes subegit, libertatemq; ademit: numerantur in hoc môte circiter quinquaginta rura, tamen vix quadringentorum aureorum annuè numerant censum annum.

¶ *Lucanus mons.*

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

M Irandæ altitudinis maximeque arduus hic mons est, incolæ ditissimi, magna illis enim vuarum passarum, ficuum, amygdalorum, olei, malorum cotoneorum atque citreorum prouenit affluentia: & quoniam trigintaquinque tantum miliaribus à Fessa distant, omnes eorum fructus eò deuehunt: sunt ferè omnes nobiles, incredibili superbia tumidi, adeò vt nullum vnquam cuiquam persoluerè tributum voluerunt: sciunt enim illorù montem propter loci munitissimi naturam nõ facile à quoquam expugnari posse: hic quoq; Fessani exules liberi sunt, splendideq; omnes, adulteris tantum demptis, excipiuntur: nam cum huius motis accolæ maxime Zelotypia laborent, adulteros omnino admittere nolunt. Multa his à Fessæ rege conceduntur, propter amplas, quas ex eo monte colligit, vtilitates.

¶ *Beni Guazenal.*

E St hic mons triginta ferè longitudine miliarium, latitudine verò circa quindecim: diuiditur autem in tres partes, inter hunc atque duos iam dictos montes nonnulli præterfluunt riuuli. Accolæ omnes strenuissimi atque ad arma exercitatissimi, sed vltra modum à Fessæ duce exactiõibus granati, qui singulis annis ab hoc monte decem & octo milium aureorum sibi tributum postulat: mons quidem vis, oliuis, ficibus atque lino fœcundissimus est, vnde & bonam sibi colligunt pecuniarum copiam, verum quicquid illis colligitur, id in vniuersum ad Fessanum redit ducem, ille continuo suos habet in hoc

hoc mōte receptores, qui miseros miserrimè ex
 sorbere solent: infiniti propemodū in hoc mon
 te sunt pagi atque vici, quorum nonnulli centū,
 nonnulli ducentas aut plures etiam numerēt ta
 milias: militum bello exercitatissimorū circiter
 viginti quinque numerant millia: perpetuum il
 lis geritur cum vicinis bellum. Fessè autem Rex
 propter vtrinque interfectos, ingentem sibi nu
 merari iubet pecuniæ summam, adeò vt non pa
 rum vtilitatis ex eorum dissidiis capiat. Est in
 hoc mōte oppidulum sic satis frequens, in quo
 nullum vix artificium desiderare posses, huius a
 ger vineis, malis cotoneis atque citreis foelicissi
 mus est, quæ omnia apud Fessanos diuendūtur:
 magna quoq; hīc est telæ textorum copia, mul
 ti hic iudices atque causidici. Est & illis merca
 tus sic satis frequens, ad quem cōfluere solent vi
 cinorū montium incolæ. Visitur in summitate
 huius montis ceu antrum quoddam, quod per
 petuos eiaculatur ignes. Permulti rei miraculo
 huc allecti, ligna iniecere, quæ mox igni consum
 pta fuerunt: neque vnquam huiusmodi tam mi
 rabile quicquam in rerum natura vidi, adeò vt
 pleriq; etiam inferorum hiatus esse opinentur.

¶ *Beni Gueriagel mons.*

IAm dicto monti vicinus est, incolæ tamen
 duorum illorum mōtium perpetuas inter se
 alunt inimicitias. Est ad huius radices spa
 tiosissima quædam planicies, quæ ad Fessæ vsq;
 territorium extenditur, per eam præterfluit flu
 men, quod Guarga incolæ vocant. Colligitur ex
 hoc monte maxima olei, frumenti, atq; lini co
 pia.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

pia, vnde fit vt innumeri hic reperiantur telæ textores. Maxima ferè eorum pars quæ hic colliguntur ad Regem redit, adeò vt qui alioqui omnium ditissimi forèt, miserimi omnium ferè sunt, idque ob aulicorum crebras molestias. Ingenium illis liberale atque strenuum: militum numerant duodecim ferè millia, pagos autè plus minus sexaginta.

a Beni Achmet mons.

PAtet in longum octo & decem, in latum verò septem passuum milia. Arduus admodum est, vastè in eo solitudines, magna apud illos prouenit vuarum, oliuarum, atque ficuum copia: ager verò frumento non vsq; adeò fœlix est. Incolæ omnes crebris exactionibus à Rege Fessæ indies vexantur. Ad huius radices innumeri reperiantur fontes atq; fluioli, quorum aqua turbida, palato minus grata, vtpote quæ propter arenæ naturam calcis gustum referat. Permulti hic reperiantur, qui gurgulionis nodum eminentiorem habent, quod & de aliis quibusdam antea dictum est. Omnes vinum bibunt non dilutum, quod sufferuefactum illis durare dicitur in annum decimumquintum, non quòd omne vinum illis feruefiat, seruant enim & crudum, conficiuntq; maximà quotannis vini cocti quantitatem, quam vasis fundo strictiorib. ore verò latiorib. seruare solent. Est illis lingulis septimanis frequentiss. mercatus, in quo vinum, oleum, atque vvas passas venalia reperies. Sunt & hi miserimi, summaq; paupertate infœlicissimi, quod facile ex eorum vestitu colligere licet. Perpetuæ
atq;

atque antiquissimæ inter hos aluntur inimicitia, quare & frequentissimè ad arma vocantur.

¶ *Beni leginesen mons.*

I Am dicto monti confinis est, extenditurque in longum ad decem ferè passuum milia. Inter hunc atque iam dictum montem riuulus quidam præterfluit. Accolæ omnes ebrietatibus plus satis dediti sunt, adeò vt vinum ceu nectar quoddam habeant. Nihil hic omnino fructuum, sed incredibilis vini prouenit copia. Capras alunt aliquot, quæ perpetuò in nemoribus illis degunt, nec aliam præter caprinam carnem aut hircinam habent. Fuit mihi magna cum huius montis incolis cõsuetudo, erat enim patri meo in hoc monte nõnihil ditionis: sed ægrè admodum aut redditus aut pecunias inde recipiebat: non enim dictu facile, quàm sint illi homines in soluendo debito difficiles.

¶ *Beni Mesgaldæ mons.*

E St hic mons iam dicto nec non & Guargæ flumini confinis. Magna in eo conficitur saponis liquidi quantitas, durum enim cõficere nesciunt. Ad huius radices spatiosissima est planities, quæ ab Arabibus occupatur, quare & aspiduum inter illos bellum geri satis verisimile est. Maximam illi Fessæ Regi enumerant quotannis pecuniæ summam, nec facile dixerim quàm miserè nouis indies exactionibus vexentur. Innumeri in hoc monte sunt legis doctores, atque litterarum studiosi: à quibus & maximo quotidie afficiuntur incommodo. Hi vinum quidem bibunt, populo autè interdictum esse persuadere

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

conantur, quanquam illis parum admodum à nonnullis habetur fidei. Ab huius montis incolis non magnum admodum exigitur tributum, idque eò fortasse quòd legis doctores aliosq; insignis eruditionis viros alunt.

¶ *Beni Guanut mons.*

Est hic mons Fessæ territorio ita confinis, vt ab eo solo flumine sit distinctus. Incolæ omnes saponem conficiant, vnde sibi Fessæ Rex sex milium aureorū colligit prouentum annuū. Numerat autem mōs ille rura plus minus viginti quinque: omnes mōtis costæ frugibus, armentis, atque pecudibus sunt felicissimæ, nisi quòd magna illis locis sit aquæ caritas. Incolæ omnes ditissimi, magnam omnis generis mercium copiam Fessam conuehunt, idque non nisi maximo omniū lucro. Nihil in hoc monte provenit, quod non ad hominum vsum maxime cōducatur. Distat autem à Fessâ decem fere miliaria.

¶ *Gareti Fessæ regionis descriptio.*

E Numeratis omnibus cū ciuitatibus tum montibus Errifitis Regionis, sequitur nunc vt & de Gareto (hoc est de Fessæ parte sexta) nō nihil dicamus. Habet igitur hæc regio suum à Melulo flumine initium ex Occidente, in Oriente verò flumine Mulua terminatur, ad Meridie montibus quibusdam clauditur, qui à deferto Numidiæ vicino nō admodum procul distant: in Septentrionem verò extenditur vsq; ad mare Mediterraneum. Eius latitudo ad mare à flumine Nocor ad Muluiam vsq; extenditur: in Meridie verò fluuio Melulo, in Occidente montibus

tibus Chaus terminatur. Huius regionis longitudo quinquaginta, latitudo verò quadraginta est miliariorum. Ager illis fragosus, incultus, atque aridus, Numidiæ deserto non admodum natura dissimilis. Maxima ferè sui parte incolis est nuda, ab eo præsertim tempore quo Hispani duas huius regionis ciuitates præcipuas sibi occupauerunt, vti & suo dicetur loco.

Melela Gæretæ oppidum.

Spaciosissimum hoc atque antiquissimû oppidum, ab Afris in sinu quodam maris Mediterranei conditum, familiarum numerat duo ferè milia. Fuit olim incolarû multitudine copiosissimum, vtpote totius regionis caput. Multum sanè illi fuit dittonis, maximamq; colligebant ferri atque mellis copiam, vnde & nomen loco inditum scribunt, Melela enim eorum idiomate perinde atque nobis mel sonat. In huius portu bonam piscabantur muricum multitudinem. Paruit olim hoc oppidum Gothorum imperio: verùm postea in Mahumetanorum rediit deditonem. Gothi inde fugati Granatam confugerunt, quæ ciuitas inde centum fere miliaribus, hoc est quâta est maris interpositi latitudo, sita est. Nostris verò temporibus Hispaniarum Rex ingentem huc misit exercitum; verùm priusquam Hispani huc appulerunt, ciuitatis incolæ auxilia à Fessano Rege petierât, qui quoniam per id tempus contra Temesnitas bellum gerebat, exiguum admodum mittere licuit exercitum. Quod vbi Melelitæ animaduertissent, timentes ne tantillus exercitus Hispanorum vim ferre nõ

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

posset, assumptis secum quisq; quantum potuit supellectilis, ad montes Buthoix confugerunt. Fessanorum autem militum dux, cum vt nimis timidulos ciues iniuria afficeret, tum etiam ne quid Hispanis integri relinqueretur, domos oēs, templa, ædificia, incendio deleuit. Id factum est Hegiræ anno octingentesimo nonagesimo sexto: hoc est, à Christo nato millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo. Quam ciuitatē vbi Hispani sic excisam inuenerunt, nō deseruerunt tamē, quin primò arce quadam munitissima in ea exstructa, tandem etiam paulatim ciuitatis murum atque mœnia reparauerunt, & in hunc vsque diem sibi serauerunt,

¶ *Chasasa oppidum.*

Chasasa à iam dicto oppido circiter viginti distat passuum millia: egregium fuit oppidum munitissimis muris cinctum, portum habet celeberrimū, in quo frequentissima quotannis videbantur venetorū nauēs. Plurimum huic populo cum Fessanis semper fuit commercij, nec sine magno vtriusq; gentis commo: tandem Fessano Rege bello maxime occupato, Ferdinandus Hispaniarum Rex maximis vndiq; collectis copiis instructissima classe huc venit, oppidumq; vel minimo negotio sibi occupauit, incolę enim de Hispanorum aduentu certiores redditi, fuga sibi salutem quæsierant.

¶ *Terzota oppidum.*

Distat à Chasasa quindecim ferè passuum millibus in mōte quodam altissimo atq; tophaceo exstructum, ad quod angusta
qua-

quadam via ascenditur: nullam habent aquam, præterquã eam quæ e cisterna quadam hauriri solet: huius conditores Benimarinos fuisse affirmant, priusquam regnum aliquod possiderêt, in hoc oppido sua frumenta reliquaque omnia bona seruabant. Tum temporis secura erant omnia eius regionis deserta, nondum enim Garetu incolas receperat: postquam verò Benimarini regnare cœperût, totam hanc regionem vnà cum Gareto oppido vicinis reliquerunt, ipsi verò ad prouincias aliquantò nobiliores se contulerunt. Interea autem Iosephus Iacobi Marinorum Regis filius, ratione nescio qua adductus, Tezzotam funditus propemodum deleuit: at postq̃ Christiani Chafasan occupauerunt, vir quidam nobilis natione Granata, qui in aula Fessani Regis diu vixerat, is à principe impetrauit, vt Tezzotam à ruina reuocaret. Huius igitur reparati oppidi nunc incolæ sunt Mauri, perpetuū gerunt cum Christianis bellum, qui Chafasan inhabitant.

¶ *Meggeum oppidum.*

Meggeum oppidulum quoddam in vertice altissimi cuiusdam montis exstructum, distat à Tezzota Occidentem versus decem, à mari Mediterraneo Meridiem versus sex ferè passuum milia: cōditores habuit Afrôs, incolæ omnes animo sunt nobili atque liberali. Sub hoc monte ager quidam est frugibus feracissimus. E montibus circumiacentibus magna effoditur ferri copia: huius oppidi imperiū cuidam cōcessum est, qui ex Regia stirpe, hoc est Muachidin, originem traxit, verùm patrem habuit

buit nõ vsque adeo diuitem, qui cum ipse textor
 esset, filum etiam eandem artem edocuit: postea
 animosus iuuenis postquã suorum auorum ge-
 nus atque nobilitatem intellexisset, relicta tela
 Bedin ad Regem militatum profectus est, vbi ali-
 quãdiu eques stipendia meruit: sed quoniã insi-
 gnis erat fidicen, Rex ob musicæ peritiã illum
 vnicè adamauit. Post hæc cum Tezzotæ prin-
 cept ab hoc Rege cõtra Christianos auxilium ro-
 gasset, nobilis ille iuuenis cum trecentis equis eò
 missus est, & quemadmodum antea multis in lo-
 cis, ita & nunc strenuissimũ sese præbuit ducem,
 nondum tamẽ illius animositas principem mo-
 uit, cui solummodò propter musicæ peritiã gra-
 tis esse potuit: quare tandẽ indignatus ad quos-
 dam quos adhuc habebat amicos nobiles Gare-
 tum se cõtulit, qui adiunctis huic quinquaginta
 equitibus, in Meggei arcis tutelam miserunt: po-
 stea ab omnibus illorũ montium incolis sic fuit
 adamatus, vt illum quisque pro facultatum por-
 tione iuuerit. Tandem Bedis princeps collecto
 trecentorum equitum atque mille peditum ex-
 exercitu, conatus est iuuenem expellere, qui mox
 exiguo illo quem secum habebat exercitu, ita di-
 micauit, vt hostes in fugã vertit, ac sic paulatim
 crebris tandem victoriis huius nomen omnibus
 innotuit, vt Fessæ Rex satis opimum illi adiu-
 xerit prouentum, quem antea Bedis rectoribus
 dederat, vt hostem Hispanũ summis viribus ab
 ea regione pellerent, atq; ab hoc principe Mauri-
 primum bellandi didicerunt peritium: nunc an-
 nuum prouentum Fessæ Rex duplicauit, adeò vt
 du-

ducentos nunc alat equites, qui armorum præstantia plus valent, quam vicinorum militum duo millia.

¶ *Echebdeuon mons.*

EXtenditur à Chasafa Orientem versus ad flumen vsq; Muluiam, deinde à mari Mediterraneo ad Meridiem in desertum vsq; Gareti vergit. Incolas habuit ditissimos, atq; validissimos: est autem mons melle, hordeo atque omnis generis pecudib. copiosissimus, frequentia hic prata atq; amœnissima, verùm ab eo tempore quo Casafa ab Hispanis fuit occupata, cum hi propter militum inopiam, se hostium impetum ferre non posse viderent, relicto monte atq; propriis domibus incendio deletis, ad vicinos se montes contulerunt.

¶ *Benizaid mons.*

HIC mons extenditur Occidentem versus ad loca vsque Nocor flumini vicina, idque per viginti quatuor miliaria, accolas habet ditissimos, validissimos, atque animo liberalissimos, sic vt omnes hac iter facientes lautissime excipiant atq; immunes dimittant: magna illis colligitur ferri ac hordei copia, latissima in hoc monte pascua, ingentem quoq; hic reperias pecudum atq; armentorũ numerum, quam plurimæ ferri fodinæ in ea planicie sunt, neque illis nonquã deest aqua: nihil census persoluunt. illorum autem domus qui ferrum effodiunt, nõ procul à ferri fodinis sitæ sunt: ferrum mercatores globulis Fessam venale deferunt, quando in virgas reducendi neque vsum habent, neque artem:

tem: deinde & vomeres, ligones, aliaque id genus rusticorum instrumenta conficiunt, neq; chaybis quicquam ex eo ferro haberi potest.

¶ *Azgangan mons.*

TErminatur hic mōs in Meridie cum Chafasa, incolis ditissimis atque valentissimis copiosus est: nam præterquam quod magna hic rerum omniū prouenit affluentia, illud quoque habet, quòd Gareti desertum ad huius radices sit situm, cuius incolæ cum huius mōtis populo magnam habent consuetudinē: remansit tamen & hic mons incolis vacuus, ab eodem tempore quo capta fuit Chafasa.

¶ *Beni Tensin mons.*

IN Meridie iam dicto monti coniunctus est atque extenditur in longum à Gareti deserto ad flumen vsq; Nocor per decem ferè miliaria, ex altera parte lætissimas atque amœnissimas habet planicies, incolæ omnes liberi, nihil omnino tributi exsoluunt, idq; eò fortasse quòd Tezzotan, Meggeum, atque Bedin militum multitudine longe antecellant. Huic accedit quòd Meggei principē armis aliquando ita iuuisse creduntur, vt illorū ope id regnum sibi fit adeptus: magna his cum Fessanis semper est amicitia, idq; propter antiquissimā illam consuetudinem, quæ inter eos fuit, priusquam Fessani aliquod sibi regnum habebant. Postea Fessæ quidam caudicus habitauit, qui ex hoc monte natus erat, ille sic pristinā illam amicitiam Regi ob oculos posuit, vt libertatem suis conterraneis acquiserit: fuit tandem & maxima illis cum Marinis amici

cia, idq; eò fortasse quòd mater Abusahidi illius gentis Regis tertij ex hoc monte patre nobilissimo fuerat orta.

¶ *Guardan mons.*

E St hic mōs iam dicto in Septentrione contiguus, patet in longum ad mare vsq; Mediterraneum duodecim, in latum verò vsque ad flumē Nicor octo fere miliaria. Huius accolæ validi sunt, atque ditissimi. Diebus sabbati frequentiss. illis est mercatus ad ripam cuiusdam fluuioli: huc concurrere solet maxima Garetæ montis incolarum pars, necnon & Fessæ mercatores quamplurimi, qui ferrum hic atque frena oleo commutant, magna enim in illis montibus prouenit oliuarum copia. Nihil aut parum admodum vini habent, quanquam Arisitæ monti vicini sunt, in quo sese vino plus satis ingurgitare solent. Per aliquod tempus tributarij fuerunt sub Bedis principe, postea verò opera cuiusdam doctissimi viri atque concionatoris id eis à Fessæ Rege cōcessum fuit, vt tributum tantum pro suo quisque arbitrio exsoluerent. Ita factum est, vt missa singulis annis ad Regem aliqua pecuniarum summa, deinde & equis atque mancipiis aliquot, nihil præterea ab illis exigatur.

¶ *Postrema Garetæ deserti pars.*

G Aretum in tres diuiditur partes, quarum prima ciuitates, secunda iam dictos montes, (huius incolæ vulgò Bottoia appellantur) tertia deserta cōplectitur, quæ in Septentrione à mari Mediterraneo initium habent, atq; sese Meridiem versus ad id vsque desertū extendunt

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

dunt quod illi Chaus appellitant: in Occidente cum iam dictis montib. terminatur, in Oriente verò clauduntur flumine Muluia. Harum longitudo sexaginta est miliariorum, latitudo verò triginta. Asperi sunt atque aridi, adeò vt hic nihil ferè aquæ præterquam in flumine Muluia reperias. Multa in hoc deserto reperiuntur animalium genera, qualia id etiam desertum Lybiæ gignit, quod Numidiæ adiacet. Æstatis temporib. multi Arabes in Muluiæ fluminis ripa sese continere solent, præterea etiam & populus quidam ferocissimus, Batalisa vocât, qui equorum, pecudum, atq; camelorum numero ditissimi sunt, hi perpetuum cum Arabibus vicinis gerunt bellum.

¶ *Chaus, hoc est, septimæ Fessæ regionis descriptio.*

Dicitur hæc regio continere tertiam Fessæ partem, extenditur enim à flumine Zha in Oriente atque Occidentem versus flumine Guruigara clauditur; sic vt longitudo sit centum & nonaginta, latitudo verò centum & septuaginta miliarium: omnis enim ea Athlantis pars quæ Mauritaniam respicit, huius regionis latitudinem præbet; complectitur & bonam planicie atq; montium partem, qui Lybiæ confines sunt, Eodem tempore quo Habdulach primus Marinorum princeps Mauritanie atque reliquarum regionum illarum sibi imperium vsurparet, cœpit illius genus hanc regionem inhabitare. Quatuor ab obitu filios reliquit, quorum primus Abubder, secundus Abuiechia, tertius Abusaid, quartus verò Iacobus fuit appellatus: hic

postea propter deuictum Muachidin Maroccorum Regem, atq; propter expugnatum à se Marroccum, in Regem electus fuit: reliqui tres præmatura morte perierunt: priusquã Iacobus Marroccum expugnasset, horum singulis pater regionem quandam legauerat. Reliquæ tres partes in alias septem diuisæ fuerunt, hoc est in quatuor Marinorum stirpes atq; duos populos, qui cum hac progenie maximã contraxerant amicitiam; adeo vt hæc regio pro tribus regionibus sit habitata. Qui regnum hoc possiderent, numero decem fuere, regiones tantum septem. Huius partitionis autor fuit Abdulach, qui Chaus regionem talem ab obitu reliquit, qualem mox suo describemus ordine.

¶ *Teurertum oppidum.*

Antiquissimum hoc oppidum ab Afris in monte non procul à flumine Zha exstructum fuit. Ager illis etsi non latè admodum se extendat, fœcundissimus est, adiacet deserto cuidam arido atq; fragoso. In Septentrione terminatur Gareto deserto, in Meridie deserto Adduhra confinis est: ad Orientem habet Anghad, hoc est, desertum quoddam quod in finibus regni Telensini est: in Occidente autem deserto Tafrata clauditur, quod & oppido Tezzæ adiacet. Frequentissima atque opulentissima olim fuit ciuitas, familias numerauit circiter tria milia: insignia hic visuntur palacia, templa, aliãq; id genus ædificia. Huius murus ex lapide tiburtino est. Ab eo tempore quo Marinorum genus Occidentale regnum occupauit, hæc ciuitas multorum

LIBER TERTIVS.

torum bellorum causam dedit: Marini enim sub Fessano Rege esse sitam volebant, Telenfimi verò Rex sibi id imperium ascribere conabatur.

¶ *Haddagia oppidum.*

H Addagia oppidulum ab Afris ad insulæ modum extructum, cingitur enim flumine Mululo, quod in Muluiâ non procul ab hoc oppido delatur: oppidum olim fuit frequentissimum atq; opulentissimum: verum Arabibus Occidentale regnû possidentibus, cœpit paulatim minui: est enim deserto Dahra cõfine, quod nequissimis quibusdam Arabibus refertum est. Eodem tempore quo Teurertum excisum fuit, hoc quoque oppidum omnino deletum est, neq; aliud quicquam præterquã muros reliquerunt, qui & in hunc vsq; visuntur diem.

¶ *Garsis castrum.*

In scopulo quodam ad flumen Muluiam extructum fuit, distat à Teurerto quindecim miliaria: in hoc tanquam in loco munitissimo, Beni Marini sua frumeta seruare solebant, eo tempore quo deserta inhabitabant. Postea ab Abuhenan quinto Marinorum Rege occupatum fuit: non admodum multum habet agrorum in locis vicinis: hortum vuarum, malorum persicorum atq; ficuum copia amœnissimum habet, qui quoniam opacissimis vndiq; nemoribus cinctus est, paradusus videtur ad alia illa loca collatus. huius incolæ rudiori ingenio atq; ab omni ciuilitate alienissimi, neq; aliud quicquã quàm frumentum seruant, quod his ab Arabibus creditum est: si quis castrum à longè aspiciat, tugu-
rium

rium magis quàm castrū esse putet: murus enim vndiq; præruptus, magnam indicat antiquitatē, tectum aut̄ atris quibusdam lapidib. stratum est.

¶ *Dubdu.*

D Vbdu oppidum antiquum ab Afris in monte quodam altissimo, lociq; natura munitissimo exstructum est, hoc Sene- torū quedam inhabitat familia. Ab huius mōtis vertice frequentes defluunt fontes, atq; tandem per oppidum delabuntur. Ab hoc oppido distat planicies supposita quinq; ferē miliaria, cum tamen sesquimiliare vix cuiquam abesse videatur, adeq; prolixius est iter varie in girum sese voluēs. Quicquid habet ditionis hoc oppidum, in huius montis vertice situm est, subiecta enim planicies fragosa est atque inculta: nisi quòd in vtraq; ripa stuuoli huic oppido suppositi hortulos nōnullos reperias: nec tantum in hoc monte frumenti prouenit, vt satis ciuium necessitati esse posset, nisi maxima frumenti copia illis à Tezza conueheretur: tantum enim in hoc exstructum fuit à Marinis, vt præsidium esset, idq; eo tempore quo illis Occidentale regnum ademptum fuit. Postea hunc locū inhabitare cœpit familia quedam, quę Beni Guertaggen appellata est, hæc & in hūc vsque diem id regni sibi seruauit. Cū autem Marini à Fessæ regno exclusi fuerunt, Arabes vicini huius oppidi imperium sibi occupare studuerūt: verū auxilio cuiusdam Muse Ibnu Chamu, qui ex eadem erat familia, sic contra hostes dimicatum est, vt induciæ inter illos sint pactæ: Muse Ibnu huius oppidi sibi imperium seruauit, post

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

cuius mortem filius Acmed patri successit, atque patrium animum per omnia referens, tranquille imperium ad mortem vsque administravit. Post hunc successit quidam Mahumetes, homo armis atque rei militaris peritia omnibus sane laudatissimus. Hic antea multas sibi ciuitates, multaque castra ad radices Athlantis sibi deuicerat, quæ in Meridie Numidiæ confines erant. Postquam verò huius oppidi sibi imperium adeptus esset, non dictu facile quantis locupletarit ædificiis atque structuris: illorum Rempub. mirum in modum reformauit: liberalissime exteros omnes illac iter facientes excipiebat, adeo ut eius nomen multis populis innotuerit. Hic ut Tezza Fessano Regi adimeretur consilium dedit, multaque bona ad hanc rem peragendam obtulit: atque ut facilius omnia peragerentur, decreuerat ipse Tezza mercatum adire habitu simpliciore, atque sic tandem oppidi ducem aggredi: sperabat enim fore, ut maxima ciuium pars, quos sibi fautores sciebat, conatum facile iuuarent. Verum res tandem detecta ad Fessæ Regem peruenit (Saich nominabant, hic primus ex familia Quattas fuit, atque pater eius qui nunc Regē agit) qui mox ingenti collecto exercitu, eo animo huc venit ut Dubdufunditus euerteret: atque ubi iam ad montis radices venisset, illic aciem instruxit. Montis accolæ qui sex milium exercitum collegerant, calidè se in rupibus condunt, bonam Fessanorum partem præterire sinunt, idque difficillimis atque strictissimis quibusdam viis, vnde non facile effugituros sciunt, atque sic tandem eximprovisa
 erum.

erumpunt, viarū difficultate fatigatos aggredian-
 tur, & quoniā arduus atq; strictus erat callis, non
 potuit Rex diutius illorum ferre impetum, atq;
 dum hosti cedere conatur, plus q̄ mille Fessani se
 precipites dederunt, animamq; miserē cadendō
 expirarūt. In eo praelio cesa sunt tria Fessanorū
 millia: nec tamen potuit Rex tanto infortunio à
 bello auocari, quin statim reparato. CCCCC. ba-
 listariorum atq; CCC. sclopetariorum exercitu,
 statuit rursus ipsam vrbein summis viribus op-
 pugnare. Verūm cū iam Mahūmetes se am-
 plius Regi resistere non posse videret, decreuit
 ipse Regem adire, atq; ita pace si fieri posset com-
 posita, patriam ab hostibus liberare. Quare ad-
 sumpto legati habitu, literas propria manu scri-
 ptas ad Regem pertulit. qui postq̄ has perlegis-
 set, interrogauit legatum quidnam sibi de Dub-
 du principe videretur? Mahūmetes respōdit in-
 sanire profus, qui regi Fessa resistere conaretur.
 Cui Rex, si iam hominem deuicissem (spero au-
 tem deuicturū propediem) membratim, inquit,
 illum lacerandum darem. Ad quod tum Mahū-
 metes, Quid si ille supplex huc veniret, inquit,
 atque peccatum agnosceret, an ne tum demum
 illum Rex in gratiam admitteret? Respōdit Rex:
 Per hoc tibi caput iuro, quòd si eo vt iam dixisti
 modo peccatum agnoscere velit, non solūm in
 gratiam accipiam, verūm & filiis illius filias meas
 despondebo: dotem præterea maximam adiun-
 gam, virisque principibus dignissimam. Verūm
 si is insanire cœpit, vti tu dicis, certissimum ha-
 beo illum supplicem non venturum. Cui Mahū-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

metes, Facile, inquit, veniret, si modò hoc quod iam dixit Rex præsentibus. suæ aulæ magnatibus certissimum fore affirmet. Tum Rex, Satis id iam, inquit, affirmatum puto, quod præsentibus his quatuor iuramento astrictum fuit, habes hic secretarium meum primarium, exercitus ducem summum, meum item socerum, maximum denique Iudicem atque sacerdotem Fessæ, quatuor horû testimonium tibi hac in re modò sufficiat. Mox Mahumetes ad Regis pedes procidens: Ecce, inquit, hominem, qui supplicè peccatum agnoscens, Regis implorat benignitatem atque clemētiam. Tum Rex illum humo sustulit, osculo exceptit, amicisq; verbis allocutus est. Deinde vtramque filiam accersi iussit, quas Mahumetis filiis in vxores dedit; quibus omnibus transactis Fessanus exercitû ab eo monte amouit, Fessanq; victor rediit. Hæc autem Hegiræ anno noningentesimo quarto: à Christo nato millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto acta sunt. Ego anno Hegiræ noningentesimo vicesimo primo hanc urbem inuisi, vbi humanissimè à dicto Mahumete, propter literas quasdam commendatitias, quas à Fessæ Rege atque eius fratre afferbam, exceptus fui. neque desinebat ille rogare quidnam, & quomodo omnia apud Fessæ Regem gerebantur.

¶ *Tera ciuitas.*

TEza ciuitas maxima, nobilis atque opulentissima est, ab Africanis in quinto ab Atlante miliario exstructa, distat à Fessâ quinquaginta, ab Oceano triginta, à mediterræ-
neæ

neo autē tantū septem miliaria, ea via qua Ga-
 reto Chafasan iturnum: erat autem familiarum
 plus minus quinque milia, domos habet structura
 non admodū elegantes, nisi quōd fortasse no-
 bilium palacia, collegia, atque templa, aliquantulū
 sint ornatiora: defluit ab Atlante riuulus quidā,
 qui per huius ciuitatis summum templum de-
 currit: fit autem interdum vt à vicinis propter
 certum inter eos dissidium flumen hęc ciuitati
 adimatur, atque aliō ducatur, ita vt ciuibus maxi-
 mum inferant incommodum: tum enim neque
 edificare possunt, nec aquam habent potabilem,
 nisi turbidam ē quibusdam cisternis sibi petant:
 quę res sepe numero facit, vt pacem cum vicinis
 inire cogantur. Hęc autem ciuitas cū opulen-
 tia, tum & ciuium frequētia tertium in tota hac
 regione sibi occupat locū: templum habet, quod
 Fessanū templum magnitudine superat: tria hic
 reperies collegia, hypocausta frequētissima, hos-
 picia ferē innumera. Habēt hic artes suam qua-
 que locum, non aliter atque quod antea de Fessa
 diximus: incolę animosi atque ingenio liberali,
 qua in re Fessanos etiam superant: magnam hęc
 literatorum atque doctissimorum virorum repe-
 rias copiam, diuitiis affluunt: ager enim illis fe-
 licissimus est atque foecundissimus. Extra huius
 vrbis mœnia campos reperies spatiosissimos, flu-
 uiolos cum plures, quibus horti omnis generis
 fructibus copiosissimi irrigantur: inuenias & hic
 vinearum maximā copiam, hęc vvas palato gra-
 tissimas producūt, vnde & Iudæi (horum quin-
 gentæ numerantur familię) optimum sibi vinū

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

conferunt, adeò vt nusquam generosius in tota Africa vix reperiri possit. Est & in hoc oppido insigne quoddam castrum, in quo se totius oppidi princeps continere solet. Huius oppidi imperium Rex Fessæ secundo suo filio legauerat, cum merito Regia ipsa hic esse deberet, idque propter aerem tam estate quam hyeme saluberrimum: hic se Marini nobiles per totam æstatem continere solent, idque cum propter loci salubritatem, tum vt regiones illas ab Arabibus tutas seruarent qui deserta inhabitabant: hi Tefam quotannis accedebant, atque omnia quæ victui illorum necessaria erant, inde aucebant: dactilos Segelmessenos frumentis commutabant: plurimum pecuniarum huius ciuitatis ciues ab Arabibus pro frumentis recipiebant, quare hic ditissimi ferme omnes sunt, neque aliud ciues incommodum habent, quam quod hyeme plateæ plus satis sint lutosæ. Fuit mihi in hac ciuitate cum sene quodam notitia, quem vulgus non aliter atque diuum quendam venerabatur: hic ditissimus erat, fructuum, agrorum, aliarumque rerum quas à populo receperat maximam habebat affluentiam. Fessani huius visendi studio per quinquaginta miliaria (tantum enim hinc Fessa distat) confluere solebant. Ego quoque de sene nunquam viso nescio quid opinionis animo conceperam: postquam autem vidissem, nullam omnino præ ceteris excellentiam in illo reperire potui, nisi quod portentis quibusdam indoctam plebem mirè illudebat. Latè igitur huius oppidi patet imperium, montes cum plures se habet, quemadmodum & iamiam suo dicetur loco.

¶ *Matgara mons.*

INsignis altitudinis hic mons accessuq; difficillimus, cum ppter vastas solitudines tum calles strictissimos, distat à Teza quinq; ferè miliaria: in huius summitate ager est fœcundissimus limpidissimis fontib. irriguus: accolæ nullis exactionibus grauantur, colligunt quotannis fatis copiosam frugum, lini, atque olei copiam: pecudibus atque capris præsertim abundant: nihil omnino principes curant. Cùm quodam die Fessæ Regeth prælio vicissent, captiuum quendâ ex ducibus Fessanis ad montis summitatem duxerunt, vbi infinitis suppliciis vel Rege etiam aspiciente miserû miserrimè extinxerunt: quam obrem huic populo perpetuam fuit ab eo tempore cum Fessanis dissidium: septem ferè numerant militum millia, reperiunturq; in eo monte circiter quinquaginta vici atque pagi.

¶ *Gauara mons.*

Est hic mons eiusdem ferè cum iam dicto arduitatis, distat à Fessa Occidentem versus quindecim ferè miliaria: huius tam costæ quàm summitatis ager hordeo atque lino fœcundissimus est: extenditur hic mons ab Oriente Occidentè versus in longum octo, in latum verò circiter quinque miliaria: frequentes hic inueniuntur solitudines, simiis atq; leopardis refertissimæ: maxima accolarum pars telam texunt, ingenium illis liberale, agros huic moti subiectos excolere non possunt, propter perpetuas quas gerunt cum Fessano Rege inimicitias, cui neque censum annuum, neq; tributum ali-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

quod persolvere volunt, idque fortasse propter loci munitissimi, rebusque omnibus ad victum pertinentibus copiosissimi naturam: non enim etsi per integrum decennium obsideretur, vllò tamen modo expugnari posse videtur, nec his vnquam aqua deesse poterit, cum duæ in illo monte sint aquæ scaturigines maximæ, quæ in suppositam planiciem delapsæ, duorum fluviorum initia præbent.

¶ *Megefa mons.*

Est & hic mons accessu quoque non adeò facilis, fragosus est frequentissimis nemoribus refertus, nascitur in eo fumenti minima, olei autem copia maxima: accolæ textores ferè omnes (provenit enim apud illos lini sic factis bona copia) tam equites quam pedites bello plurimum valent: facies his omnibus candida, idque fortasse propter montis frigiditatem. hi quoque nullum enumerant tributum. hic etiam Fesse atque Teze exules in tuto sunt, & cum illi maximam habeant hortorum atque vinearum copiam, abstemij tamen sunt: militem numerant septies millesimum: pagi numero ferè sunt quadraginta.

¶ *Mons Baron.*

Distat à Teza Septentrionem versus in decimo quinto miliario: accolæ ditissimi, potentissimi, maximoque equorum numero copiosissimi. nullum cuiquam tributum persolvunt. maxima in hoc monte provenit frumeti, fructuum atque vvarum affluentia, non tamen vinum conficiunt. Horum mulieres candidæ atque
pin-

pinguiore, multo sese argento exornant: in hoc monte exules quoque recipiuntur, verum si quis alicuius vxorem cōtractare velit, de eo maximū sumūt supplicium, nihil enim est quod illi tam ægrè atque hoc ferant.

¶ *Beni Guertenage mons.*

Altissimus maximeque arduus hic mons est, cum propter rupes præfractas, tum propter vastissimas in eo solitudines, distat à Teza circiter triginta passuum milia: magna in hoc frumēti, lini, oliuarum, citreorum malorumque cotoneorum odoriferorum provenit copia: maximo pecudum atq; armentorum numero ditissimus hic mons est, nisi quod equorū ac boum mira illis raritas: incolæ strenuissimi atque liberalissimi, vestitu ornatissimo ciues etiā opulentissimos vincunt: pagi atque viri in hoc monte numero ferè trigintaquinque, armatorū verò numerant tria ferè millia.

¶ *Mons Gueblen.*

Altissimus hic mons, frigidissimus atque spatiosissimus, continet in longum plus minus sexaginta, in latum verò, circiter quindecim miliaria. In Oriente monte Dubdu confinis est, in Occidente verò monti Beni Iasga iungitur, distatque à Teza Meridiem versus quinquaginta ferè passuum milia: nullū dari potest anni tempus quo non multa niue huius summitas tegatur: incolas olim habuit validissimos atq; ditiss. qui liberā admodum viuebant vitam: postea verò cum tyrānidem exercere cœpissent, reliquorum omnium montium accolæ maximis col-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

collectis copiis montem inuaserunt, omnibusq; quotquot erant interfectis, omnes pagos atque vicos hunc in modum incendio deleuerunt, vt in hunc vsque diem incolis prorsus vacuus remanserit: nisi quòd nonnulli, qui parentum sæuitiæ atq; tyrannidis impatientissimi cum omnibus bonis in supremum môtis iugum sese receperant, vbi sanctè atque piè vivebant, his quidem parcitum est, remansitque illorum posteritas in hunc vsque diem in eo monte: illi omnes literati vitæque integritate sunt præditi, hinc fit quòd plurimi semper à Rege Fessæ habeantur: meo tempore hic senex quidam doctissimus maximi que apud omnes nominis fuit, cuius consilio Rex ipse in pace cum aliquo populo incedenda, aut re alioqui seria peragenda vti solet: in hunc, inquam, ceu in semideum quempiam, omnem fidem collocabat: quare senex ille à reliquis omnibus aulicis summo odio est habitus.

¶ *Beni Iesseten.*

Paret hic mons imperio principis Dubdu, accolas habet vilissimos atque circa vestitum sordidissimos. domus omnes ex iuncis marinis sunt compositæ, calceis quoque iuncis vtuntur, qui per hanc regionem peregrinantur, ex quo facile huius populi miserrimam vitam quis colligere poterit. Nihil in hoc monte præter panicum prouenit, vnde illi panem aliaq; edulia conficiunt: ad huius tamen radices nonnullos reperies hortos, vuis, dactylis, malisq; persicis fertilissimos. Mala autè persica in quatuor partes secta nucleoq; reiecto, sole deficcare, atq;

in totum annum feruare solent, hoc illi pro sum-
 mis delitiis habent. Sunt in hoc monte frequen-
 tes ferrifodine: ferrum autē ad calcis equini mo-
 dum cudunt, quod & illis interdum pro pecunia
 habetur, cuius maxima in hoc monte est penu-
 ria, nisi fortē fabri ferrarii sua arte sibi aliquā col-
 ligant pecuniæ summā: nam præter calces equi-
 nos, pugiones etiam obtusis cuspidibus confici-
 unt. Horum mulieres ferreos annulos in digitis
 atque auribus ornatus gratia gestare solent, vesti-
 busque multo sordidioribus quàm viri vtuntur:
 perpetuò cum propter lignorum collectionem,
 tum quòd capras agūt, in nemoribus latent. Ne-
 mo hic qui ciuilitatem aliquam aut literarum
 habeat cognitionem, quin Beluino more uiuen-
 tes, nullum iudicium, nullamque habent hu-
 manitatem.

¶ *Selelgus.*

Nemorosus admodum hic mons frequen-
 tissimis pinis refertus est, fontesque in
 eo innumeri ferè reperiuntur. Domus nõ
 lapidibus, sed iuncis marinis construuntur, adeò
 vt vel minimo negotio loco amoueri possint, nec
 id quidem inconsultè, nam vernis quibusq; tem-
 poribus relicto monte in planiciem subiectam
 migrare solent, vnde statim post exitum mensis
 Maij ab Arabibus, qui deserta inhabitant, expel-
 luntur: illi enim propter pecudum atq; caprarũ
 maximam copiam deserta relinquentes, fontes,
 locaq; humidiora quæerunt: hyeme autem, quo-
 niam cameli frigoris sunt impatientissimi, ad syl-
 uas tanquam ad loca calidiora redeunt. Innumeri
 in

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

in hoc monte sunt leones, leopardi, atque simiæ. Erumpit ex hoc mōte aqua quædam tanta cum violentia, vt saxum centum librarum aquæ impetu in littus eiectum ipse viderim: hic principium sumit Subu, qui maximus est totius Mauritaniæ fluuius.

¶ *Mons Beni Iasga.*

H Vius montis accolæ ditissimi atque ciuilitatis amantissimi sunt, iam dicto mōti sic adiacent, vt eo tantum de quo iam locuti sumus fluuius seiungantur ab inuicem: atq; quò facilius ab vno monte ad alium transeant, mirum quendam extruxerunt medium inter duos montes pontem. idque ea ferè industria: Ad vtrunque latus infixi sunt pali, in quorum summitate quibusdam rotulis iniectus est funis, ex hoc pendet ingens quædam sporta, quæ decem hominum capax esse posset, idq; ea arte, vt quoties in oppositum migrare montem volunt, sportam conscendunt, atq; attracto fune ex quo dependet sporta, facillimè rotularum auxilio per aërem trans fluuium illum vehuntur, verum istud interdum non fit sine maximo vitæ discrimine, idque præsertim si aut sporta, aut funis aliqua in parte sint attrita: adde quòd maximè interdum ea loci distantia adferat hominibus terrorem. Copiosissimus his est armentorum numerus, rara enim in hoc mōte nemora. Lana abundant subtilissima, ex qua illorum mulieres pannum texunt quem sericum esse putes, hic apud Fessanos maximo est in precio. Est & huic mōti magna quoque olei copia. Regi Fessæ imperio parèt, annuus

autem prouentus qui ex hoc monte ad octo ferè aureorum millia colligitur, antiquæ Fessæ præfecto numeratur.

¶ *Azganus mons.*

EX Oriente Selelgo, ex Occidente verò monti Sofroi confinis est: in Meredie montibus ad flumen Maluiam sitis, in Septentrione autem Fessæ territorio adiacet, patet in longum quadraginta, in latum circiter quindecim miliaria. Visendæ est altitudinis, tantæque frigiditatis, vt ea tantum facie sit habitabilis, quæ Fessam respicit. In hac maxima est oliuarum aliorumque fructuum copia: frequentissimi ex hoc monte fontes in subiectam defluunt planiciem, vbi agros reperias hordeo, lino, atque canabe feracissimos. Nostro æuo infinitæ propemodum inori in his campis sunt insitæ, vnde sibi mora cædida decerpunt, his vermiculos alunt qui sericū conficiunt. Hyeme solent tuguriola quædam vilissima inhabitare. Aqua illis intolerabilis est frigiditatis: nouimus nos quendam qui quoniã huius aquæ ciathum vnum exhauserat, per integrum trimestre incredibili laborauerat intestinorum cruciatu.

¶ *Sofroi oppidum.*

Sofroi oppidulum ad Athlantis radices distat à Fessa Meridiem versus plus minus quindecim miliaria, ea ferè via qua ad Numidiam proficiscitur, ab Afris inter duos fluuios exstructum, qui vtrinque vuis atque omnis generis fructibus sunt copiosissimi: oppidum verò ad quintum vsque miliare oliuis cinctū, ager illis lino

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tantum, canabe, atque hordeo accommodus est. Incolæ ditissimi, et si vestitu utantur viliori, multoque oleo maculato, quod eam fortassis ob causam illis euenit, quia oleum Fessam venale conferunt. Nihil in hoc oppido egregij visitur, præterquam templum quoddam, per cuius medium flumen præterfluit latissimum, & ad cuius fores fons aquæ est limpidissimæ. Maxima autem huius oppidi pars cuiusdam huius Regis fratris negligentia periit, atque ruina plurimis in locis est deleta.

¶ *Mesdaga.*

Oppidulum hoc ad radices Atlantis à iam dicto distat Occidentem versus plus minus octo passuum milia, elegantissimo cinctum est muro, domos habet structura non admodum elegantes, singulis tamen suis fons est limpidissimus. Incolæ fere omnes figulinam exercent, quod optimi generis creta porcelanis valis accommoda abundant, ex qua ingentem testaceorum vasorum copiam conficiunt, Fessamque vendenda mittant: nam inde in duodecimo tantum Meridiem versus absunt miliario. Ager hordeo, lino, atque canabe fœcundissimus est: maximam quottannis colligunt ficuum atque aliorum fructuum abundantiam. In huius quemadmodum & in prædicti oppidi nemoribus vicinis, maximam reperies leonum copiam, non tamen usque adeo nocent, namque vel bacillo aliquo facillime à quouis etiam timido abigi possunt.

¶ *Beni Bachlul.*

An-

A Ngustum hoc quoq; est oppidulum, ea
Atlantis facie quæ Fessam respicit, ex-
structum; à Fessa circiter duodecim di-
stat miliaria, no procul ab hoc via est, quæ in Nu-
midiam ducit. Per huius medium à monte vici-
no permulti defluunt riuuli, neque situ à iam di-
cto oppido magnopere differt, nisi quòd ad Me-
ridionale latus nihil præter nemora habet, è qui-
bus incolæ ligna sibi colligunt, atque Fessam ve-
nalia deuehunt. Perpetuis vexantur aulicorum
aliorumque exactiõibus, neq; vllum fere inter
hos reperiri potest ciuitatis vestigium.

¶ Ham Lisuan.

A B Afris in planicie quadam montibus cir-
cumcincta exstructum oppidum, ea via,
qua Sofroi ad Numidiam proficiscitur;
nomen à fonte idoli sortitum est, quod hanc ob
causam factum esse arbitratur. Eo tempore quo
Afris adhuc idololatriæ dediti essent, templum ha-
bebãt huic oppido vicinum, ad quod certis qui-
busdam anni temporibus maxima vtriusque se-
xus homines sub nocte confluere consueuerunt:
hic sacrificiis absolutis atque luminibus omni-
bus extinctis, ea quisq; scemina potiebatur, quæ
primo contactu sese offerebat. Mulieribus autè
quæ huic ludo interfuerant, per integrum annum
alicuius viri contactus interdicebatur: qui verò
inde procreabatur pueri, ceu sacræ rei addicti ab
huius templi sacerdote alebantur. In eo templo
fons erat, qui & in hunc vsque visitur diem: cæ-
terum nec templum, nec ciuitatis vllum iam re-
peries monumentum, vtpote à Mahumetanis de-
leta

LIBER TERTIVS.

leta omnia. Fons aut primò lacū efficit, ac postea
frequentissimis sese riuis in planiciem effundit.

¶ *Machdia.*

Hoc oppidum in planicie medium inter
Athlantem, sylvas, atque flumina situm
est, distat à iam dicto miliarib. plus mi-
nus decem. Conditorem habuit quendam apud
gentem eam concionatorem, qui in hoc monte
natus erat: eo tempore exstrui cœpit, quo Zeneti
Fessanum regerent imperium. Postquam verò
Luntunensium Rex Iosephus ad id regni succes-
sisset, hoc oppidum destructum est, atq; sic pror-
sus deletum, vt elegantissimum templum cum
aliqua tantùm muri parte remansit, incolæ au-
tem Regi Fessano tributarij sunt effecti, idque
anno Hegiræ .519.

¶ *Sachbel Marga, hoc est, viri
validissimi planicies.*

Patet hæc planicies in longum quadragin-
ta, in latum autem triginta ferè miliaria:
huic confines sunt montes quidam, qui
cum Athlante contigui sunt: in his vastissimæ
sunt solitudines, arborib. altissimis refertissimæ.
Frequentissima hic atq; cateruatim reperies po-
sita tuguriola, quæ à carbonariis ferè occupantur:
incredibilis enim ex his montibus Fessam deue-
hitur carbonum copia. Qui hic reperiuntur leo-
nes, adeò miseros incommodant carbonarios, vt
& deuorent interdum. Elegantissimæ atq; cras-
sissimæ hinc Fessam conuehuntur trabes. Plan-
cies tota inculta est atque arida, ita vt vix quic-
quam boni in ea prouenire queat.

¶ *A7.*

¶ *Azgarum Camaren.*

Est & hæc quoque planities nemorosis vndique montibus cincta, pratum ferè esse dicas, propter perpetuas in hoc loco herbas amœnissimas: quare huc per totam æstatem pecus agere, intraque sepes altissimas atque munitissimas à leonum impetu securam seruare solent.

¶ *Centiputeus mons.*

In hoc incredibilis altitudinis monte antiquissima reperiuntur ædificia, quibus etiam vicinus est puteus tantæ profunditatis, ut fundum nullo modo videri possit. In hunc extremæ demetiæ homines quidam funibus se intromitti iubent, atque manibus lucernam quandam aut falceam circumferunt: infernè in multas stationes atque ceu solaria distinctum affirmant, atque postremò spaciosissimum quædam reperiri locum scalpellis cauatum, vndique ceu muris cinctum, in quibus quatuor veluti ostia sunt, quæ ad alia loca aliquantò angustiora ducunt, in his aquæ viuæ puteos esse dicunt. Fit quoque interdum, ut nonnulli hic vitam miserè finiant: nam si fortè subito ventorum impetu lucernas extinguere contingat, nullo modo egressura, ubi funis dependet, inuenire possunt, adeo ut multa fame interire illos oporteat. A quodam nobili Fessano mihi relatum est, fuisse quosdam numero decem, qui huius putei miracula visendi cupiditate allecti, negotioque parati, tres primum ingressi sunt, qui ubi iam ad quatuor illa peruenissent ostia, duo simul hanc, tertius verò sic solus illam sibi delegit viam. Postquam verò sic

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

in varias partes diuisi, ad quartam ferè miliaris partem processissent, innumeri propemodum vespertiones circum lucernas duorum volitare cœperunt, adeò vt altera volatu extincta sit: vbi tandem ad puteos viuos peruenissent, aliquot ibi hominum ossa albicantia inuenerunt, item & quinque aut sex lucernas, quarum nonnullæ recentes, aliæ multa ætate corruptæ erât: sed postquam nihil in iis puteis præterquam aquam reperissent, mox eadem qua venerant via reuersi sunt: vixque iam medium absoluerant itineris, cum subito ventorum impetu altera quoque lucerna fuit extincta. Postea variè huc atque illuc quarendo, atque frequentissimis in tenebris illis per rupes lapsibus fatigati, nihil tandem spei reliquum esse inuenerunt: quare desperatis rebus multis cû lachrimis se diis cõmiserunt, ac nunquàm eò redituros vouerunt, si semel euadere hoc periculum contingeret. Illi verò qui ante antri ingressum harum rerum ignari sociorum reditum exspectabant, postquã plus satis morari vident, mox & illi se fune intromittunt, atque accensis lucernis socios multo cum clamore quærere cœperunt, atque tandem mœstissimos inuenerunt: tertium autem qui simili modo per loca illa obscura errabat, reperire non potuerunt, quare relicto eo rursus antrum egressi sunt. Qui porro relictus fuerat, postquã diu exitum quæsiuisset, tandem audiuit veluti latratum quorundam caniculorum, ad quorum latratum postquã viam parasset, mox quatuor incognita recensque nata (vt videbatur) inuenit animalia, his tandem subsecuta

secuta est mater, quæ lupæ non vsque adeo erat dissimilis, nisi quod lupam magnitudine superabat: quare mirum in modum timere cœpit, verum nihil erat periculi, animal enim paratè fugere accessit, atque caudæ motu ad blanditum est. Sic tandem post quàm multum temporis quaesivisset, ad exitum tandem latus peruenit, periculumque effugit. Postremò namque non nihil se luminis adeptum affirmabat, vt solent hi qui diu in tenebris versati sunt. Tandem verò hoc antrum multa aqua ad summum vsque repletum est.

¶ *Coruorum mons, qui & Cunaigel*

Gherben appellatur.

Est hic mons iam dicto ferè contiguus, frequentissimæ in hoc syluæ, leones innumeri. Nullam hic ciuitatem, nullamque prorsus habitationem reperies, idq; fortasse propter niam eius loci frigiditatem. Ab hoc monte riuius quidam defluit: rupes mirandæ est altitudinis, in qua infinita est cornicum atque coruorum copia, vnde & nomen loco inditum putat. Interdum cruentissimus Boreas tantam affert nium copiam, vt è Numidia Fessam proficiscentes miserè extinguat, vti & primo iam dictum est libro. Æstiuis quibusque temporibus Arabes vicini, qui Beni Essen appellantur, ad hunc montem propter aquam frigidissimã umbramque gratissimam confluere solent, tametsi magnam leonum atque leopardorum copiam inesse sciant.

¶ *Tezergha oppidum.*

Aa ij

Te

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

TEzergha oppidum angustissimum instar propugnaculi ab Afris in ripa fluvioſi cuiusdam extractum, qui ad iamdicti montis radices præterfluit: vilissima hic est cū incolarum tum ædificiorum conditio, ab omni namq; humanitate atque ciuilitate alienissimi sunt. Qui inter montes vicinos continetur ager, non adeo magnam producit hordei atque malorum persicorum copiam. Omnes quorundam Arabum, quos Deuil Chusein appellant, imperio parent.

¶ *Vmen Giunaibe.*

ANtiquum fuit oppidum, ab Arabib. nunc deletum, à iam dicto in duodecimo ferè distabat miliario, ea Athlantis facie quæ Meridiem respicit. Crebris quorundam Arabum incurſionibus adeo periculosum est, vt vix illao quisquam iter facere audeat. Est huic oppido vicina quædam via, quam non nisi saltando præterire licet, nisi quis febribus se correptum velit: cuius rei periculum se fecisse permultos affirmantes audiui.

¶ *Beni Merasen mons.*

INsignis altitudinis atq; frigiditatis hic mons, incolas habet equorum atque asinorum multitudine ditissimos; neque frequentissimi hic desunt muli, qui absq; freno atq; ephippiis merces huc atque illuc deuehere solent. Domus illis non lapideis, sed iunceis constructæ sunt muris. Ditissimi omnes ferè accolæ, nullum Fessano persolunt tributum, idq; fortasse propter montem natura munitissimum.

¶ *Mesettaza mons.*

EXtenditur hic mons ab Oriente Occidentem versus triginta ferè in longum miliaria, in latum autè duodecim. In Occidentè Edecseni planiciei confinis est, quæ & Temesneq adiacet. iam dicto monti incolarum qualitate, equorum atque mulorum copia persimilis est. Reperies Fessæ doctissimorum hominum maximam copiam, qui ex hoc monte originem traxerunt: nihil tributi annumerat, nisi fortè Regi munuscula pro arbitrio missitent.

¶ *Ziz montes.*

Aquodam flumine qui ex iisdem defluit nomè accepisse creditur, in Oriente Mesettaza terminatur, in Occidente Tedlæ atque Dedis montibus confines sunt, in Meridie Numidiæ partè illam respiciunt quæ Segelmessa appellatur, Septentrio autem Edecsen atque Guregræ planicie hos montes claudit, patent in longum ceatum ferè, in latum verò circiter quadraginta passuum milia: numero autem quindécim sunt, frigidissimi maximeque ardui, vnde & frequentissimi defluunt riuli: incolas habet quos Sanagas vocant, homines cuiusvis auræ sævitæ, atque frigiditatis patientissimos: tunicâ tantum vnam quatuor anni temporib. gestant, huius quædam chlamis superinduitur: tibia atq; pedes panniculis ceu fasciis inuoluunt, nullo anni tempore caput tegunt. Maxima reperitur in hoc monte pecudum, mulorum atque asinorum copia, rariores verò solitudines. Nihil hoc populo scelestius, aut ad furta atque direptiones magis natu-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

reperiri potest. Perpetuas alunt cum Arabib. inimicitias, quos miris quotidie afficiunt incommodis, atque vt magis ad furorem excitent, camelos interdum his ademptos ex montis alicuius vertice præcipitant. Est in hoc monte res quædam ferè incredibilis, serpentes enim adeò hominib. non nocent, vt prandendi tempore nõ aliter atq; feles aut caniculi micæ è mensa cadentes colligant, neq; aliquam cuiquam inferunt iniuriam nisi ab eodem prius laceffiti. Domorù muri cretacei, culmen verò atque tectum stramineum habent. Est & aliud horum montium incolarù genus, qui pecudum atque armentorù numero aliquanto sunt ditiores, quiq; tuguriola ex iuncis ferè composita incolunt. Hi Segelmessan lanam atq; butyrum venalia adferunt, idq; iis tantùm temporibus, quibus Arabes deserta incolunt, fit enim sæpenumero, vt ab his adorti bonis omnibus spoliuntur. Maxima huic populo in bello est præstantia, ad extremũ enim pugnare spiritum, quàm ab hostibus se capi malunt: iacula ferè terrena aut quaterna conferunt, quibus sese ab hostiũ impetu optimè defendere nouerunt. Pedites semper præliantur, neque vnquam nisi maximo equitum numero superari possunt, solent quoque & enses atque pugiones circumferre. Nostri temporibus fidem publicam à vicinis Arabibus, atque illi vicissim ab his petere cœperunt, quæ res fecit vt aliquantò tutiores vtrinque essent mercatores. Fidem publicam etiam mercatores grandi emunt pecunia, qui alioqui nõ adeò tuti proficiscerentur.

¶ *Garfeluin oppidum.*

Antiquissimum hoc oppidum ad radices cuiusdam dictorum montium ab Arabibus exstructum est, nō procul à flumine Ziz. Muris munitissimis atq; elegantissimis cinctum est, qui conditorem habuerunt quendam Marinorū Regem. Ornatissima ciuitas est si quis muros atque mœnia respiciat, verūm ciuitatem ingressus vilissimas domos maximèq; deformes, incolarum autem miram raritatē inuenias, idq; Arabum quorundam iniuria, qui à Marinorum familia cum desciiissent, hoc oppidum occupauerunt, atque ciues summis affecerunt iniuriis. Ager illis fragosus atque incultus, Septentrioni expositus. Ad fluminis ripam frequentes reperies molas atque hortos vuarum, malorūque persicorum affluentia ditissimos, quæ omnia sole exsiccare atque per integrum annum seruare solent. Mira illis est pecudum inopia, quare & miserriam agunt vitam, à Zenetis ad propugnaculi formam exstructū fuit, eo tantum animo, vt in Numidiam proficiscentibus securum preberet iter, postea à Luntunis & occupata & funditus propemodum euerfa est. Est & hīc magna istiusmodi serpentum copia, qualēs in iam dictis montibus esse modo diximus.

Ioannis Leonis Africani
descriptionum Africae rerumque in
ea memorabilium

LIBER QUARTVS.

¶ *Telensini regni exactissima descriptio.*

Abet hoc regnum suum in Occi-
dente à fluminibus Za atque Mul-
uia initium, in Oriente flumine Ma-
iori, in Meridie Numidiæ deserto,
in Septentrione autem mari Medi-
terraneo clauditur. Hæc regio Cæsaria à Latinis
fuit appellata, atque ab iisdem occupata: postea
verò expulsis Romanis, rediit Cæsaria ad pristi-
nos duces, hoc est, ad quendam Beni Habdul Gua-
di, qui ex stirpe Magraua originem traxerat. Re-
manit huius successoribus per trecentos annos,
hoc est, ad eamque tempora, dum potentissimus
quidam Ghamsarè Zeieni filius illarum rerum
potiretur. Huius posterì antiquo tandem no-
mine immutato, Beni Zeieni, hoc est, Zeieni
nepotes, sunt appellati: fuit penes hos illius re-
gni imperium trecentis & octuaginta ferè annis.
Tandem à Fessæ Regibus qui ex Marinis originè
duxerant, varia pertulerunt incommoda, adeò ut
decem illi Reges qui Zeieno successerant, infæ-
lici semper Marte pugnaverint, nunc hoc inter-
fecto, nunc illo captiuo, tertio regno expulso, atque
ad proximos montes fugato. Neque defuit his
à Tunesi Regibus maxima semper molestia: re-
mansit tamè penes hanc familiam Telensini im-
pe-

perium, atq; tandem per centum ferè & viginti annos nullum omnino contra quenquam bellum gessit, nisi quòd à quodam Abu Feris Tuneti Rege, atque ab eius filio Hutmeno per aliquot annos Tuneto tributarium sit factum, idq; ad obitum vsque Hutmeni. Patet hoc regnum ex Oriente Occidentem versus in longum trecentis & octuaginta miliaribus, in latum autem à Meridie in Septentrionem, hoc est, à mari Mediterraneo ad deserta vsque Numidiæ non amplius viginti quinque; quæ res facit vt frequentissimis Arabum, qui Numidiq; deserta incolunt, vexentur incommodis. Conati sunt semper Telenini Reges maximis indies muneribus atque tributis cum Numidis amicitias alere, sed nunquam potuerunt insatiabilem illorum cupiditatem explere. Rarò admodum securè per hanc regionè peregrinari licet: maxima tamen hic est mercatorum frequentia, idque eò fortassè quòd Numidiæ vicina est, tum etiam quòd hac ad Nigritarum regionem proficiscentibus iter patet. Duos nobilissimos eosdemque frequentissimos habet portus, alterum Horami, alterum Marsæ Elcabiri, ad quos maxima solet confluere Genuensium atque Venetorum copia. Verùm postea vterque portus à Serenissimo Rege Ferdinando occupatus fuit, idque totius huius regionis maximo incommodo: quare qui tum erat Rex (Abuchemmu appellabant) regno expulsus, atque à suis in fugam versus est: deinde in regnù restitutus Abuzeiienus, qui per aliquot annos à Rege Abuchemmu proprio nepote in vinculis seruatus

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

natus fuerat: verum hic minimum temporis potitus est regno. tandem enim à Barbarossâ miserè interfectus fuit, qui sibi armis belli Telenfini imperium vsurpauit. Quod vbi animaduertisset Abuchemmu, qui à proprio populo fuerat eiectus, à Carolo Quinto Imperatore auxiliares copias petere cœpit, quibus sese in regnum restitutum iri sperabat. Quod vbi impetrasset, maximo collecto exercitu bellum Barbarossæ intulit, quo tandem expulso, rursus regnum sibi occupauit, atque de his maximū sumpsit supplicium qui antea in eius exilium conspirauerat. Deinde militib. Hispanis stipendia numerauit, belli duces maximis oneratos muneribus dimisit, atque Imperatori Carolo satis amplū quotannis quoad vixit misit tributum. Post huius mortem successit eius frater Habdulla, qui fœdus antea inter fratrem atque Imperatorē pactum paruifaciens, Solimanni Turcarum Regis auxilio fretus, nihil ab eo tempore Carolo tributi numerare voluit: seruauitq; sibi in hunc vsque diem Habdulla Telenfini imperium. Huius regionis pars maxima inculta est, arida, atque aspera, eaque præsertim parte quæ Meridiem respicit. Maritimi autem agri aliquantulò fertiliores atque fœcundiores sunt. Qui oppido Telenfino circumiacet tractus, nemorosus est, nisi quòd in ea parte quæ ad Occidentem mare respicit, montibus est refertissimus. Tenez quoque atque Alger regiones, montes habent omnium rerum affluentia fœcundissimos. Raræ in hac parte vrbes, raræq; castella, fœlicissima tamen atque maxime frugifera,

vti & suo postea dicetur loco.

¶ *Angadi desertum.*

IN huius regni initio ad Occidentale latus desertum reperitur asperum, incultum, atque aridum, in quo neque aqua neque arbor vlla inueniri potest: extenditur in longū octuaginta, in latum verò quinquaginta fere passuum milia. Maxima hic est capreolorum, ceruorum, atque strutionum copia. Periculosissimum per id deserti mercatoribus Fessa Telenfinum proficiscen- tibus iter patet, idque propter Arabes quosdam, qui latrociniis tantum sibi victum quærunt, idque præsertim hyeme, cum milites qui desertum à nebulonū seruare solent iniuriis, in Numidiam sese recipere cōsueuerunt. Innumeri in hoc monte pastores sunt, verum infinitis quotidie vexantur leonum incōmodis, qui non in greges modò, verum & in homines interdum sauire solent.

¶ *Temzegzetum castellum.*

EO loco situm est hoc Castellum, vbi dictū desertū Telenfini territorio coniungitur, ab Afris in scopulo quodam exstructum, munitissimum quondam fuit, nec non & Fessanorum frequentissimis semper iniuriis expositum: est enim in via illa publica situm quæ Fessam ducit. In vicinis campis flumen quoddam reperitur, quod Tesure illorum lingua appellatur. Qui huic Castello circumiacent agri omnibus rebus victui necessariis, quantum huius incolis sufficere potest, fœcundissimi sunt. Paruit olim Telenfinorum imperio, quo tempore ciuitatem dixisses, nunc autem ad Arabes deuolutum, nihil aliud

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

aliud ferè quàm stabulum esse indices: nihil hîc aliud q̄ frumenta referuant, ab incolis propter Atabum iniurias planè destitutū nunc inuenias.

¶ *Izli castrum.*

Izli castrum antiquissimum ab Afris in planicie quadam exstructum, quæ cum dicto confinis est deserto, huic nonnihil agrorum adiacet qui hordeo tantum atque panico accommodi sunt. Habuit olim incolarū satis magnam frequentiam, murisque cinctum fuit elegantissimis: postea verò belli iniuria solo æquati fuerūt, incolæ expulsi. Deinde post aliquot annos à quibusdam religiosis viris rursus inhabitari cœpit, qui apud Telensini Reges, Arabesque omnes maximo in honore habentur. Hi illac prætereuntes liberalissimè atque magnificè per totum triduum excipiunt, ac a symbolo dimittūt. Huius omnes domus humiles sunt viliores, muris cretaceis tectum additur stramineum. Huic vicinus est quidam fluuius, vnde quicquid habent agrorū optimè irrigatur, idque insigni fit naturæ prouidentia: nam tantus huic Regioni est æstus, tantaque siccitas, vt nisi agri assiduo irrigarentur, nihil omnino hîc frugum prouenire posset.

¶ *Guagida oppidum.*

Antiquissimum hoc oppidum ab Afris in planicie spaciosissima exstructum, à mari Mediterraneo Meridiè versus quadraginta, à Telensino autem totidem ferè distat miliaria, in Occidente atque Meridie Angadi deserto clauditur, agros habet fœcundissimos, hortos cum amœnissimos, tum ficibus & vuis copio-

piofifimos. Per huius vrbiū medium, flumēn quoddam præterfluit, vnde ſibi potui, eibifque coquendis aptiffimā exhauriunt aquam. Muros reliquaſque omnia ædificia ſumptuoſiffima, miro artificio ſuperba fuerunt: incolas habuit olim ditiffimos, humaniffimos atque rei bellicæ exercitatiffimos, poſtea verò eius belli iniuria quod à Feſſano cōtra Telenſini Regem geſtum eſt, deleto hoc oppido, incolæ omnes fugerunt: finito tamen bello, noui incolæ noua ſibi ædificia, extruere, atque ruſſum inhabitare cœperunt: non potuit tamen ad priſtinum reduci ſtatum, neque iam plures quàm mille & quingentas domos habet. Ciues nunc miſerrimi, qui Regi Telenſini ſimul & Angadi Arabibus tributa exſoluere coguntur, veſtitu vtuntur viliffimo: maxima penes hos magnorum aſinorum atque mulorum copia eſt, vnde & ſatis bonam ſibi colligunt pecuniæ copiam. Vetuſtiſſimo loquuntur Arabum more, neque lingua illis eſt corrupta, qualis vicinis omnibus illis eſt regionibus.

Ned Roma.

Antiquiſſimum hoc oppidum à Romanis iis temporibus quibus illi adhuc Africa nis imperabant, in ſpacioſiſſimo campo exſtructum fuit, diſtat à monte duobus ſere miliarib., à mari autem Mediterraneo circiter duodecim, eſtque huic vicinum quoddam flumen non admodum latum. Scriptum reliquerunt illius temporis Hiſtoriographi, ad vnū eundemque quo Roma ædificata fuit modum, vnde & nomen deductum arbitrantur. Ned enim apud Arabes

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

bes idem prorsus atque similis nobis significat: visitur in hunc diem huius oppidi murus: antiquiora autem alia omnia Romanorum ædificia deleta sunt, adeo vt rara illorum nunc reperiantur vestigia. Nonnullis in locis reparari nouisq; ædificiis reformari cœpit, verum structura multo inferiora atque antea fuerunt. Huius ager frugum vbertate fœlicissimus est: frequētissimi hinc sunt horti, huiusmodi arborib; refertissimi, quæ siliquas producunt, quo illi tam in hoc oppido, quàm in suburbio vesci solent. Mel item habent quo illi cibus condiendis vti solent. Est hinc sic fati bona ciuium, atque textorum præsertim multitudo, conficiturq; apud illos maxima gossypij copia, ab omni tributo liberi sunt. Principes atque Reipub. administratores tantum pro arbitrio ab his creantur: & vt liberius cum Telenenis negociari possint, munuscula interdum ad Regem militare solent.

Febecritum oppidum.
 Xiguum hoc oppidum ab Afris in quodam scopulo ad mare Mediterraneum extructum est, distat à iam dicto duodecim fere passuum milia. Vicini omnes montes altissimi atq; inculti sunt, incolis tamen frequentissimi. Innumeri in hoc oppido inueniuntur telæ textores: siliquarum atque mellis maxima illis regionibus est affluentia. Perpetuò Christianorum metuentes impetunt, diligentissimè singulis noctibus agunt vigilias: non enim tanta illis suppetit facultas, vt milites aduersus instantes hostes alere possint. Agri illis non minus steriles sunt, quàm inculti,

culti, atque fragosi: vel minimum duntaxat hic hordei atque panici prouenit. Ciues omnes viliſſimo vtuntur veſtitu, ſuntque ab omni prorsus ciuilitate alieniſſimi.

¶ *Hunain.*

○ Ppidulum hoc ab Afris conditum ſtructure elegantia, morumque integritate merito ab omnibus laudandum, portum habet turrulis vtrinque munitiſſimum: huius murus quoque altiſſimus eſt atque elegantiſſimus, eaque præſertim parte, quæ mari alluitur. Huc Veneti maximam quotannis ſolent conuehere mercium copiam, atque cum Telenſinis huius oppidi incolis negociari, diſtat autem hinc Telenſinum in decimoquarto tantum miliario. Ab eo tempore quo Oran ciuitas à Chriſtianiſ ſuit occupata, non amplius auſi ſunt Oran proficiſci timentes nequid ſibi mali ab Hiſpanis, qui Oran occupauerant, inferri poſſet: quare ad hunc portum tunc primùm Veneti venire cœperunt. Ciues quondam nobiles atque humaniſſimi fuerunt, goſſypij atque telæ textores propemodum omnes. Elegantiſſima hic eſt domorū ſtructure, quarum quælibet ſuum habet fontem: innumeras hic reperies vineas, in pergulas elegantiſſimè reflexas. Panimentum illis variis eſt diſtinctum coloribus: tabulata autem atque connexitates multo muſeaco ſunt ornaſſiſſima. At poſtquã hi de Orani excidio certiores facti ſunt, relictã urbem aliò ſe contulerunt, Hunain habitatoribus vacuum reliquentes: niſi quòd fortasſè Rex Telenſini certum hic alat peditum numerum, qui mercatorum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

eatorum naues aduenientes obseruent. Ager illis fructibus, cerasis, malis persicis, ficibus, atq; oli- uis fecundissimus est: illi tamen vel minimum inde sibi colligunt prouentum. Ego cum istac præterirem, non potui quin summâ deplorarem calamitatem, ad quam huius oppidi ciues red- æti erant: eodem tempore huc nauis quædam Ve neta adpulerat, quæ tantum prouentum secum aduexerat, quantum ad quinquennium huic re- gioni satis erat: vnde sibi Telensini Rex quinde- cim milium aureorû tributum numerari iussit.

¶ *Harefzol.*

Harefzol maximum atque antiquissimû in scopulo quodam mari Mediterraneo vndiq; cinctum fuit, præterquam in Me- ridie, vbi via erat quæ in oppidum ducebat. A Telensino Septentrionem versus in .xiiij. situm fuit miliario. Ciuium frequentia nobilissimum. Huic imperauit quidam Idris, eiusdem auuncu- lus qui Fessam condidit: atque huius posteri id sibi imperium seruarunt in annum vsque cen- tesimum vigesimû. Venit tandem Rex quidam atque Pontifex Cairaon, qui oppidum hoc fon- ditus deleuit, remansitq; postea incolis vacuum per centum fere & viginti annos: deinde à qui- busdam Granatis iterum incolæ cœpit, qui cum Mansore huc venerant: ille oppidum aliquantu- lum reparauit, vt semper esset quò se milites tu- tò recipere possent. Post huius atque eius filij mortem, rursus omnes expulsi sunt à Zanagiis atq; Magraoë populis, fuitq; hæc altera illius op- pidi ruina, Hegiræ quadringsesimo decimo.

¶ *Maximæ opulentissimæque Telensini
urbis descriptio.*

Amplissima hæc atque Regia ciuitas, non certò constat quoinam habuerit conditores : certissimū quidem est minimam ab exordio, verū incrementis iisdem temporibus maximè auctam, quibus Haresgol deletum fuit. tum enim regnante familia quadam quæ Abdulguad dicebatur, eum in modum accreuit, vt sub Rege Abu Tefino familiarū numerauerit sedecim milia. Egregia tum temporis fuit Respublica, variis tamē indies à Iosepho Fessano Rege incōmodis agitata, à quo per septem continuos annos ingenti exercitu fuit obfessa. hic postquā arcem quandam ad Orientale latus sibi construxisset, obfessi ad tantam calamitatē sunt redacti, vt annonæ caritatem diutius ferre non possent: quare vno omnes impetu ad Regem venerunt, atq; vt miseris ciuibus fame periclitantibus succurrere vellet, vno oēs ore rogauerunt. Ille mox quænam essent eius cœnæ deliciae indicauit, carnesque equinas hordeo coctas protulit. tum demum cognouerunt, quàm nihilo melius Rex haberet, quàm priuatorum miserrimus. Post hæc concione cōuocata Rex apud populum persuadere conatus est, multò honestius esse in armis mori pro patria, quàm calamitosam illam degerere vitam. Regis verba omnium animos sic ad prælium committendum excitauit, vt die sequenti hostem aggredi, atque ad extremum vsque summis viribus pugnare constituerūt. verū multo felicior illis contigit fortuna atque sperauerāt,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

eadem enim nocte Iosephus à quodam ex suis
interfectus est: quod ubi nuncium ad ciues per-
uenisset, alacriori animo omnes urbē egressi, vel
minimo negotio confusam multitudinem inter-
fecerunt, atque post insperatam victoriam tan-
tum sibi prouentuum ex hostium castris colle-
gerunt, vt abundè omnibus esset, quo diutinam
illam quam passi fuerant famem, explerent. Pos-
tea verò circiter quadraginta annis quartus Fes-
sæ Rex Abulhesen, qui ex Marinis originem tra-
xerat, in secundo miliario Occidentē versus op-
pidum construxit Telenfino vicinum. Deinde
Telenfinum obsidione triginta mensium cinxit:
crudelissimæ indies oppugnationes fiebant, atq;
singulis noctibus nouum semper exstructū erat
propugnaculum, adeò vt tandem Fessani Telen-
fino proximi minimo negotio urbem sunt in-
gressi, qua deuicta, Rex Fessiam captiuus abduci-
tur, ubi à Fessæ Rege capite truncatus, cadauer in-
ter urbis sordes eiectum est: Habes hic secundum
Telenfini excidium. Post deletam omnem Mari-
norum familiam, Telenfinum multis in locis re-
parari, nouisq; incolis reformari cœpit, adeò vt
familiarum numerus ad duodecim milia accre-
uerit. Hic singulis artibus suus est designatus lo-
cus, quod & antea de Fessa diximus, nisi quòd
Fessæ multo sumptuosiora sunt ædificia. Frequen-
tia hic templa atque elegantissima, quibus & sui
sunt sacerdotes atq; concionatores, quinq; item
collegia opere mureaco sumptuosissima, quorū
nonnulla à Telenfini, alia Fessæ Rege fuerunt cō-
dita; neque hic balnea, neque hypocausta deside-
rabis

rabis amplissima, quamuis non ea sit illis aquæ
 copia, qualis Fessanis est: innumera ferè hospitia
 ad Afrorū morem exstructa: inter hæc duo sunt,
 ad quæ Genuenses atque Veneti mercatores cō-
 meare solent. Iudæi hic latissimā quandam ma-
 ximamque vr̄bis partem occupant, hi omnes di-
 tissimi quondam fuerunt: dulipanum in capite
 gerunt, vt à reliquis ciuibus dinoscerētur: verū
 Hegiræ anno noningētesimo trigesimotertio tan-
 tum incōmodi à Rege Abuhabdulla passi sunt,
 vt mendicos ferè omnes effecerit: innumeri hīc
 fontes, qui omnes scaturiginem non procul ab
 vr̄bis mœnia habent, adeò vt facillime ab hosti-
 bus adimi possent aquæductus. Huius murus al-
 tissimus est atque munitissimus, quinque in am-
 bitu sunt portę spatiosissime, quarum qualibet
 suam habet custodiam, suosque census Regij re-
 ceptores. In Meridie palatium reperies Regium
 altissimis cinctum muris, quod in se alia quoq;
 permulta complectitur palacia, quibus nec fon-
 tes nec sui desunt hortuli amœnissimi: duabus
 ad hoc palatium portis aditus patet, quarum al-
 tera in planiciem, altera in ciuitatem educit, ha-
 betque hæc custodiam satis numerosam. habet
 Telenini territorium elegantissima sanè rura, in
 quibus se ciues per æstatē continere solent: nam
 præterquam quòd omnia hic prata rideant, fon-
 tes limpidissimi, omnium fructuum affluentia
 oculos hunc in modum pascunt, vt nunquam in
 vita quicquā amœnius me vidisse meminerim:
 ficus sole exsicari atque in hyemem asseruari so-
 lent: nō hīc amigdala, mala persica, melones neq;

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

citriolos desiderabis. In tertio ab hac vrbe milia-
 rio Orientem versus frequentissima sunt molæ
 ad Sessifum flumen sitæ, reperies & alias nõ tam
 procul ab vrbe in monte Elcalha positas. Huius
 oppidi partem Meridionalẽ occupant Iudei, Cau-
 sidici atq; Notarij: est & hic magna literatorum
 frequentia, nec non & variarum disciplinarum
 professores, qui à quinque antea nominatis col-
 legijs aluntur. Ciues in quatuor sunt diuisi par-
 tes, horum enim alij artifices, alij mercatores, alij
 literati atq; doctores, reliqui omnes milites sunt.
 Mercatores æquissimi, fidissimi, liberalissimi, at-
 que Reip. vtilitatis fautores candidissimi: merca-
 turam ferè semper cum Nigritis exercent. Arti-
 fices securam, tranquillam, atque suauem viuunt
 vitam. Qui sub Rege stipendia merent, corpore
 omnes atq; viribus præstantissimi, satis largum
 recipiunt stipendium, horum namque cuilibet
 singulis mensibus tres enumerantur aurei illius
 regionis, qui tribus aureis Italicis cum vnus au-
 rei dimidio æquivalent. Studentes omnes prius-
 quam ad doctoris gradum peruenerint, miserri-
 mè quidem viuunt, at postquam gradum eum
 attigerunt, aut prælectores, aut notarij, aut deniq;
 sacerdotes efficiuntur. Huius vrbis tam ciues q̄
 mercatores, adeò circa vestitum sunt curiosi, vt
 Fessanos etiam interdum superèt. Artificum ve-
 stes breuiusculæ sunt, rarò dulipanum in capite
 gerunt, solo pileo non incuruo contenti: calcei
 ad medium cruris pertingunt. Omnium pessimè
 vestiuntur milites, indusium enim latissimis ma-
 nicis gestant, cui linteamen latissimum ex gossy-
 pio

pio confectum superaddunt, hoc se tam æstatis quam hyemis temporibus inuoluunt: nisi quòd hyeme pellicea habeant indusia, quibus caputiũ quoddam iniiciunt, quale apud Italos his in vsu est qui aliquò peregrinantur, hoc illis à pluuia atque niue caput tegitur. qui literis incumbunt, vario quisque vtitur vestitu, idq; cum pro facultatum, tum quoq; natiui soli ratione: doctores, iudices atq; sacerdotes aliquatò superbius vestuntur atque splendidius.

Qui apud Telenfini Regem ritus seruentur.

Non dictu facile quam se magnificè Telenfini Rex gerat, à nemine namq; conspicitur, neminem ad colloquium admittit, præter summos suæ aulæ principes, à quibus postea omnia suo ordine peraguntur: varia sunt hic officia atque dignitates, est enim primarius quidam qui Regis vicem supplet, is reliqua omnia officia pro suo quisq; honore distribuit: exercitum instruit, atq; contra hostes interdum copias educit. Deinde est & quidam qui Regi primarius est à secretis, hic omnia scribit atque annotat quæ ad Regem pertinet. Est & alius quidam Regi à thesauro, huius officium est tributa atq; census recipere. Habet præterea Rex suum pensionarium, qui omnia Rege imperante elargitur. Est & custodiæ præfectus, hic quoties nobiles ad Regem intromittuntur, custodiam ad palacij portas admouere solet. Reperias deinde & alia quædã officia viliora, hic enim stabulis præficatur, ille stapedes atque ephippia curat: est deniq; quidam qui Regi est à cubiculis, iisq; tantum-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

modo horis, quibus ad Regē admittuntur aulicī. Aliis enim temporibus Regis vxores, Christiani quidam, deinde & Eunuchi suum præstant officium. Regem splendidissimè vestitum superbe adornatus vehit equus. Inter equitandum rariores adhiberi solent ceremoniæ, neq; adeò numerosa illum comitatur pompa, vix enim millesimum numerabis equitem, nisi belli fortassè tempore, quo vndique Arabes aliæque nationes confluent. Quoties Rex ipse copias educit, non vsq; exigua illum sequitur tentoriorum supellex, neque tum Regem ab alio quouis duce vestitu dinoscas: & quamuis innumeram ferè habet custodiam, non tamen facilè credas quàm sit pecuniarum parcissimus. Aureos cudit auro aliquanto viliori, quales sunt ij qui apud Italos Billacchi appellantur, maiores tamen sunt, sic vt illorum quilibet Italicum aureum cum quarta vnius aurei parte pendeat. Argenteam quoque atque æneam cudit monetam. Huius territorium incolis nō admodum est copiosum, verū quoniam illac ex Europa in Æthiopiā proficiscentibus iter patet, maximum sibi colligit Telenini Rex ex mercibus prætereuntibus emolumentum: idque ab eo præsertim tempore, quo Oran à Christianis fuit occupata. Huius Regis tempore Teleninum factum est tributarium, quæ ciuitas antea semper fuerat libera: quo factum est vt ad vltimum vsq; vitæ diem à suis subditis summo fuerit odio habitus. Postea huius filius qui patri successerat, census quoque atque tributa exigere conabatur: quare à populo Regno expulsus, ad impera-

peratorem Carolum supplex venit, cuius opera, vt antea dictum est, in regnum est restitutus. Eo tempore quo Oran Telenfina Regis imperio parebat, numerabat ea regio annuorum prouentuum tria interdum, nonnunquam etiam & quatuor millia aureorum, quorum maxima pars in regni custodiam atque milites Arabes impendebatur. Ego per aliquot menses in huius Regis aula agens, maximam expertus sum eius liberalitate. Multa fateor prætermissa in huius Regiæ descriptione, verum quoniã maxima in parte cum iis conueniunt quæ antea de Fessa diximus, ne quid lectori plus satis nauseæ essemus, data opera negleximus.

¶ *Hubbed oppidum.*

Hubbed oppidulum ad castri modum exstructum, à Telenfina Meridiem versus in sesquimiliario positum. Satis copiosa est hic incolarum frequentia, ciues ferè omnes pannitinctores. Insignis sanctimonix quidam apud illos sepultus, quem quasi diuum quendam venerantur, ascenditurq; ad huius monumentum quibusdam gradibus, Sidi Bu Median appellabant. Egregium in hoc oppido collegium, nec non & peregrinantibus opulentissimum xenodochium, hæc à quodam Fessano qui ex Marinis originem duxerat, exstructa sunt, vt in marmore quodam insculptum reperies.

¶ *Defesra.*

EST hoc oppidulum in planicie quadam in decimo quinto à Telenfina positum miliario. Maxima hic est fabricarum frequen-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tia, idq; fortassè propter quandam ferrifodinam: ager illis frumento feracissimus: omnes ferè fabrilem exercent artè, ab omni prorsus ciuilitate atque humanitate alienissimi.

¶ *Tessela.*

ANtiquissimum hoc fuit oppidum ab Africanis in quadam planicie conditum, quæ viginti ferè miliariorum erat longitudine. tanta hic peruenit frumèti præstantissimi copia, vt vniuerso ferè Telenini Regno satis sit: incolæ omnes tentoria inhabitant, omnia enim huius vrbs ædificia destructa sunt, nomè tamen loco remanet. Numerauerunt & hi aliquando Regi Telenini maximum quotannis tributum.

¶ *Beni Kasid Regio.*

EXtendit sese hæc Regio Orientem versus in longum quinquaginta, in latum verò viginti quinque ferè passuum milia: ea parte qua Meridiem respicit, planicies est, altera verò Septentrioni exposita, montibus maxime fructiferis est plena: incolæ in duas diuisi sunt partes, horum enim nonnulli in montibus illis domos habent sic satis ornatas: hi agricultura, aliisque ad victum pertinentibus negotiis sese exercent. Alij aliquantò nobiliores in campis tantum tentoria habent, illi pecus cogunt, camelos aliaque armenta alunt. Variis indies vexantur incòmodis, Telenini Regi censum numerant annum. Reperias in montibus illis aliquot pagos, atque inter hos duo sunt præcipui, quorum alter Chal hat Haoara est appellatus, in montis cuiusdam costa ad arcis modum fabricatus, mercatorum atque

atque artificum domos circiter quadraginta numerat: alter verò Elmo Hascar nuncupatur, in hoc se continere solet, qui in his regionibus Regis vicem supplet: in hoc diebus Iouis mercatus est frequentissimus, vbi armentorum, frugum, vuarum passarum, ficuum, atque mellis maxima emitur copia: reperias quoq; & pannarios mercatores, aliosq; cum plures quorum enumeratio nō minus tædiosa quàm proluxa esset. Ego apud hos aliquoties versatus, meo incommodo intellexi quàm sint furtis mirè dexteri: colligit Telenfina Rex ex hac prouincia vigintiquinq; millium aureorum annum prouentum, totidemq; milites exercitatissimos numerant.

¶ *Batha oppidum.*

BAtha maximum, opulentissimum, atque Afrorum multitudine copiosissimum, nostris temporibus in amœnissima atque latissima planicie exstructum oppidum, vbi maxima frumenti prouenit copia. Telenfina Regi vigintiquinque millium aureorū tributum persoluit. Verum postea eo bello deletū fuit, quod inter Regem atque eiusdem aliquot affines gestum est. Hi Fessani Regis auxilio potentissimi, quamplurima sibi occupauerant Telenfina oppida: quicquid verò se armis belli seruare non posse videbant, incendio prorsus deleuerūt, adeo vt huius oppidi perexigua nunc reperire licet monumenta. Non procul hinc angustissimus præterfluit fluuiolus, qui vtrinque hortos habet agrosq; omnis generis frugibus fœcundissimos. Planicies item ad ea vsque tempora incolis fuit de-

destituta, donec quidam Eremita cum suis huc appulit, quem illi tanquam insignis sanctimonie virum colebant: hic intra paucos dies adeo boum, equorum, atque pecudum numero ditatus est, vt neminem ferè habuerit in hac regione secundum. Nullum neque hic neque huius subditi tributum persoluunt, cum tamen (vti ex illius discipulis intellexi) singulis annis octo millia colligat frumenti modia, equos hunc habere quingentos dicunt, pecudum decem millia, boum duo millia: & singulis annis ex diuersis orbis regionibus afferuntur illi quatuor aut quinque aureorum millia: adeo per vniuersam Africam atq; Asiam huius innotuit sanctimonia. Discipulos habet circiter quingentos, quos propriis alere sumptibus solet: his nihil aliud iniungitur q̄ vt singulis diebus certas legant Deorum inuocationes: quò fit vt permulti vndique affluant, qui inter huius discipulos numerari cupiunt, à quo tandem quibusdam ceremoniis edocti domum redeunt. Tentoria habet plus minus centum, quorum alia peregrinantibus, alia pastoribus, reliqua eius familie sunt fabricata. Habet vir sanctissimus quatuor vxores, m̄cipia autem quam plurima, quæ vestibus vtuntur sumptuosissimis. Habent & filij suas quoque vxores atq; familias: ita vt tam Eremitæ quam eius filiorum familia numerum quingentesimum excreuerit. Ab omnibus Arabibus, atque ab ipso adeo Telenini Rege summè veneratur. Ego tandem quid viri esset scire conatus sum: per tres dies ab eo exceptus vnà cum eo in secretioribus ædibus cœnatus

tus sum, vbi inter alia libros quosdam cōmonstrauit, qui Magicam artem atque Alcumisticam docebant: ac omnibus modis persuadere studebat, Magiam veram atque indubitatam esse disciplinam, adeò vt Magus mihi visus est, quanquã ea nunquam vsum fuisse intellexi, neque quicquam curauisse, quàm Dei quibusdam nominibus inuocationes.

¶ *Orania.*

Maximum hoc atque frequentissimum oppidum familias plus minus sex milia numerat. Ante aliquot sæcula ab Afris ad mare Mediterraneum exstructum, à Telenfino centum & quadraginta distat miliaria. Insignem hic videas ædificiorum, templorum, collegiorum, xenodochiorum, balneorum, atque hospitiorum structuram: muris vndique altissimis atque munitissimis cingitur, ab vna parte planiciem, ab altera verò montes habet altissimos. Maxima ciuium pars telam texebant, reliqui ferè annuis prouentibus viuebant. Non magna hic proueniebat frugum copia, adeò vt nullo præterquam hordeaceo vescebantur pane: incolæ omnes humanissimi atque exteris omnibus amicissimi. Fuit hoc oppidum Cataloniae atque Genuæ mercatorum frequentia copiosissimum: in eo vicus quidam fuit qui in hunc vsque diem Genuensium appellatur. Perpetuum gerebant cum Telenfina Rege bellum, neque alium vnquam Principem admittere voluerunt, præterquam quendam qui tributum Regium à populo exigeret. Populus verò quendam e Con-

suli-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

fulibus virum primarium elegerant, penes quem totius vr̄bis erat administratio. Mercatores propriis sumptibus milites alebant, qui crebris incursionibus Cataloniam, Geuisam, Maioricam, atque Minoricam maximè vexabant, adeò vt Oranita Christianorum mancipiorum propemodum erat plena. Postea Hispaniarum Rex Ferdinandus ingenti classe Oraniam aggressus de liberandis Christianis agere cœpit: sed infelici planè pugnavit Marte. Verùm post aliquot deinde menses Vasconum atque Cardinalis Hispaniæ copiis adiutus, Oraniam occupavit. Mauri enim milites maximo impetu erumpentes in Christianorum exercitum, ciuitatem militibus planè nudam reliquerant, quod vbi Hispani animaduertissent, ex alia statim parte vr̄bem oppugnare cœperunt: quam (quoniam nemo præter fœminas resistebat) minimo negotio occupauerunt. Mox vbi Mauri Christianorum signa militaria in mœnibus lita viderunt, continuò ad vr̄bem redeunt: atque sic maxima vtrinq; eadè hūc in modum occisi sunt, vt paucissimi ex hoc prælio effugere potuerunt. Hunc in modum recepta fuit Orania Hegiræ anno noningentesimo decimosexto, qui Christi fuit M. D. VII.

¶ *Mersalcabir.*

Mersalcabir oppidulum nostris temporibus à Telenini Rege ad mare Mediterræneum conditum, ab Orania minimo distat miliariorum intervallo. Mersalcabir autem idem illis atque nobis latissimus portus sonat: non enim puto talem portum reperiri posse

posse, qualis hic est: innumeras enim naues atq; triremes ab omni ventorum iniuria tutissimas seruare potest. Huc frequentissimæ Venetorum naues se recipere solent, vbi tempestatem aliquã imminere videbant: atque merces omnes per alias quasdam naues Oraniam deuehi curabant. Ab Hispanis eodem modo quo Orania tandem fuit occupata.

¶ *Mezzagan.*

Est & hoc quoque oppidulum ab Afris ad mare Mediterraneum exstructum, eo prope modum loco quo Seleus fluuius in mare delabitur. Incolis satis est copiosa, atque Arabum frequentissimis iniuriis exposita. Huius Præfectus exiguum habet in eo oppido ditiationis, in suburbio verò multò minus.

¶ *Mustuganin.*

Mustuganin ab Afris ad mare Mediterraneum exstructa, distat in altera fluminis parte à iam dicto oppido Orientem versus tribus ferè miliaribus. Olim incolis fuit frequentiss. at postea paulatim decrescente Telenfinorum imperio, innumeris Arabum iniuriis vexata fuit, ita vt hodie tertiam vix eius partem integram reperias. Familias numerat circiter mille & quingentas: templum habet ornatissimum, miroque artificio sumptuosissimum. Frequentissima hic est telæ textorum turba: domus elegantissimæ, quibus nec sui desunt fontes limpidissimi. Per huius vrbs medium fluuius quidam præterfluit, ad cuius vtrunq; latus molæ sunt frequentissimæ. Non procul ab oppido ele-
gan

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

gantissimi reperiuntur horti, verùm inculti atq; infrugiferi. Ager illis fœcundissimus. Portum item habent, ad quem ex Europa quamplurimi solent confluere mercatores, quanquam nō multum sit quod negocietur, propter maximam huius oppidi pecuniæ inopiam.

¶ *Bresch.*

Antiquum hoc oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum fuit exstructum, distat à dicto oppido longo admodum miliariorum interuallo: incolis atque adeo telæ textoribus refertissimum: crucem quandam nigram in maxillam depingere solēt, alteram item in vtriusque manus palma, estq; hic mos ab his omnibus obseruatus qui in montibus Algeri, atque Bugiæ habitant, atque ex eo remansisse creditur, quòd cum Gothi has regiones occuparēt, quotquot Christi fidem assumere voluerunt, ab omni tributo liberos fuisse historiographi affirmant. Verùm quoniam quoties tributum exigebatur, nullus erat qui non se Christianū esse profitebatur, vt à tributo liberaretur: quare tum decretum est, vt Christiani his crucibus ab aliis dinoscerentur. Tandem expulsis Gothis, omnes ad Mahumeticam redierunt fidem, remansit tamen depingendi cruces consuetudo, cuius rei vix illi nouerunt rationem. Solent & Mauritanie inferioris fortunæ homines huiusmodi depictam crucem in facie gerere, qualem nonnullos in Europa habere videmus. Est hoc oppidum ficibus opulentissimum, ager maxima lini atque hordei copia fœcundissimus. Maximam illi cum vicinis

nationibus alunt consuetudinem, quorum confilio per centum continuos annos ab omni tributo liberi remanserunt: verum postquam Barbarossa id sibi imperium vsurpauit, maximis ab eo affecti sunt incommodis. Multi ficus atque linum ad transmarinas ciuitates Algiram, Tunetum, atque Bugiam deuehunt, vnde satis bonam sibi colligunt pecuniarum copiam: reperias & hodie hic aliquot Romanorum ædificiorum monumenta.

¶ *Sersel oppidum.*

Maximum atque amplissimum est oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum ædificatum: postea à Gothis, tandem verò à Mahumetanis occupatum. Huius murus altissimus, munitissimus, atq; miro artificio insignis continet in circuitu miliaria plus minus octo. In ea parte quæ Mediterraneum respicit, amplissimum atque altissimum à Romanis conditum visitur templum, cuius pars interior marmorea est. Egregium olim in scopulo quodam ad mare Mediterraneum exstructum fuit munitum: Ager illis fecundissimus est, & quamquam crebris Gothorum iniuriis vexatum fuit, Mahumetani tamen bonam sibi vrbis partem occupauerunt, idque per quingentos fere annos. Post Teleninorum deinde bellum annis fere trecentis incolis vacua remansit. Tandem Granata à Christianis occupata, permulti Granatæ huc confugerunt, qui ædificia atq; bonam castri partem reparauerunt: postea naues quoq; exstruere cœperunt, quibus suas merces in alias deueherent

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

herent regiones: adeò paulatim accreuerunt, vt nunc mille & ducentas numerent familias. Barbarossæ imperio iamdudum paruerunt, cui trecentorum tantummodo aureorù quotannis tributum persoluunt.

¶ *Meliana.*

Meliana vrbs amplissima atque antiqua, conditores habuit Romanos, nunc vulgò Magnana corrupto vocabulo appellant. In summitate cuiusdam montis exstructa, distat à Mediterraneo mari in quadragesimo ferè miliario. Frequentissimi in eo môte sunt fontes atque syluæ iuglandibus refertissima: Muris antiquissimis atq; altissimis cincta est. Ab altera parte rupes habet munitissimas, altera verò eodè ferè modo ex monte dependet quo Narnia, quæ vrbs Romæ vicina est: domos habet elegantissimas, quarum quælibet suum habet fontem. Incolæ ferè omnes textores sunt: nonnullos itè hic reperias qui elegantissima vasa conficiunt tornatilia. permulti quoque agriculturam exercent. remanserunt autem per multos annos ab omni tributo atque exactiōe liberi, donec tandem à Barbarossa tributarij sunt effecti.

¶ *Tenez oppidum.*

Antiquissimum hoc oppidum ab Afris in costa cuiusdam montis non procul à Mari Mediterraneo exstructum, elegantissimis est cinctum muris, incolarum numero frequentissimū. Mira huic genti est rusticitas: perpetuo Regis Telensinorum imperio paruit. Tandem Mahumetes eius auus qui nūc Regem agit, tres

tres ab obitu filios reliquit, quorū natu maximus Abnabdilla, secūdu Abuzeuen, tertius verò Iahia fuit appellatus. Abnabdilla patri successit, quem fratres quorundam ciuium auxiliis adiuti interficere conati sunt. Postea autem re intellecta Abuzeuen captiuus in cathenis aliquandiu asseruatus fuit. Postremò Rege Abuchemmen regno à populo expulso, Abuzeuen nò pristinae modò libertati restitutus, verum & in Regem electus est, regnoque tantisper potitus est, donec à Barbarossa (vt antea dictum est) interfectus est. Iahia ad Fessæ Regem fugit, atque tandem à Tenez populo Rex proclamatus, regnavit per aliquot annos. Qui ab huius obitu fuit relictus filiulus, à Barbarossa quoque vexari cœpit, atque ad Carolum Hispaniarum Regem fugit. Verum cum iam plus satis morarentur promissa à Carolo auxilia, cumq; Tenez Princeps diutius abesset, inter omnes Iparsus est rumor, eum vnà cum fratre Christianam fidem suscepisse: quare Tenez regnum mox ad Barbarossæ fratrem est deuolutū. Ager quidem satis est fœcundus, verum aliarum rerum hic maxima est penuria.

¶ *Mazuna oppidum.*

Nonnulli à Romanis conditum volunt, distat à mari Mediterraneo miliaribus ferè quadraginta. Agros habet fœlicissimos, muros munitissimos, domos autem vilissimas, structuraq; maximè deformes. Templum utcunque elegans: fuit namque quondam id oppidum modis omnibus ornatissimum, sed crebris cum Telensinorum tum aliorum incurso-

nibus diminutū: cū tandem Arabum pareret imperio, ad vltimum peruenit excidium: sic vt hodie rariores hic inuenias inhabitatores, oēsq; aut telæ textores, aut agricolæ, Arabum frequentissimis molestiis miserrimi. Ager illis omnibus frugum generibus feracissimus. In huius oppidi vicinis locis quamplurima inueniuntur Romanorum ædificia, pagi, atque oppidula, quod ex characterum in marmoribus depictorum delineatione facile deprehendere licet. Horum nomina nusquam apud Historiographos aut Chronographos reperiuntur.

¶ *Geseir, hoc est, Algira.*

Geseir Afris idem atque nobis Insula sonat: inde desumptum nomen putant, quod Insulis Maioricæ, Minoricæ, atque Geuise adiaceat: hanc urbem nos Algiram vocamus: conditores habuit Afros, qui ex familia Mesgana originem traxerant, quare & apud antiquos Mesgana fuit appellata. Spatiolissima est ciuitas, numeratq; familiarum quatuor ferè milia: muris elegantissimis atque munitissimis cincta. Ædificia hic visuntur artificiosa atq; sumptuosissima. Habet quælibet ars suum ad hoc designatum locum. Hospitiorum, balneorum, atque templorum mira hic est elegantia, atque inter cætera templum visitur ornatissimum atq; amplissimum in maris littore positum. Habet autem ea parte qua mare respicit, amoenissimum deambulacrum, eius ciuitatis muro superinstructum, qui maris fluctibus alluitur. Innumeri in suburbio reperiuntur horti, omnibus fructuum
gene

generibus amœnissimi. In parte Orientali præterfluit flumen quoddam, quod molas frequentissimas agit: ex hoc etiam aquam potationi atq; rei culinariæ aptissimam exhauriunt. Elegantissimas habet planicies, quarû præcipuam Metegia vocant, patet in longum quadragintaquinque, in latum verò triginta fere miliaria, estque hæc omnis generis frugibus feracissima. Per multos annos Telenfinorum imperio paruit: verum quum iam Bugiæ suum quoque Regem esse intellexerunt, quoniam huic viciniore erant, in huius deditioem sese coniecerunt. Videbant enim Telenfini Regem non posse magnopere ab hostium iniuria seruare, Bugiæ autem Regem maximas posse inferre molestias, quare centum annum huic vel vltro obtulerunt, remanserunt tamen ab omni fere exactioe liberi. Post aliquot deinde annos huius vrbs incolæ, compositis sibi triremib. piratas agentes, cœperunt iam dictas Insulas mirû in modum infestare. Quare Rex Ferdinandus ingentem classem adornauit, qua se faciliè hanc vrbs occupaturum putauit. In scopulo quodam altissimo huic oppido ex aduerso posito arcem quandam munitissimam construxit, neq; longius ab vrbe distabat quàm vt bombardarum ictu eò faciliè pertingi posset, etsi nulla tamen in parte ciuitatis muris nocere possent. quare statim legati in Hispamiam missi sunt, qui decem annorum indutias peterent, ea lege vt singulis annis certum numerarent tributum, quod eis à Ferdinando concessum fuit.

Remanserunt igitur per aliquot menses à belli

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

fauitia securi: tandem verò Barbarossa ad Bugiæ
 obsidionem properans, posteaquam arcem quan-
 dam ab Hispanis ædificatam occupasset, mox e-
 tiam de altera recuperanda cogitauit, sperans fore
 vt hac deuicta minimo negotio totius Bugiæ re-
 gnum occuparet. Verùm non omnia ei cesserunt
 ex animi sentetia: quos enim secum adduxerat
 milites, maxima pars agrorum erant cultores.
 Hi simulatque ferendi tempus instare viderunt,
 nullis etiam exhibitis libellis principem deseru-
 erunt, atque ad agriculturam redierunt. Idem
 etiam Turcorum permulti fecerunt, adeò vt Bar-
 barossa re infecta obsidionem soluere coactus sit.
 Priusquam tamen inde discedere voluit, propria
 manu duodecim myoparones incendit, qui in
 flumine à Bugia in tertio tantum aberat miliari.
 Deinde cum quadraginta in castrum Gegel se re-
 cepit, quod à Bugia sexaginta ferè distabat mi-
 liaria, vbi per aliquot remansit dies. Interea Re-
 ge Ferdinando vita defuncto, Algiræ incolæ se à
 tributo liberarunt: viderunt enim Barbarossam
 bello plurimum valere, atq; Christianis hostem
 infestissimū esse: hunc igitur accersitum, totius
 exercitus ducem constituerunt: qui mox arcem
 oppugnare cœpit, sed parum aut nihil profecit.
 Post hæc Barbarossa vrbis præfectum in quodam
 hypocausto clam interfecit. Hic Arabibus impe-
 rabat, qui in Mettegiæ planiciebus habitabant,
 Selim Etteumi appellabant, ex stirpe Tehaliba
 originem traxerat, atque eodem tempore Argiræ
 præfectus creatus, cum Bugia ab Hispanis occu-
 paretur: atq; iam per multos annos regnauerat,
 cum

eum à Barbarossa interficeretur. Deinde Barbarossa huius ciuitatis sibi imperium vsurpauit, monetam cudit, spitq; hoc primum Barbarossæ regnandi principium. Iam dictis omnib. rebus ipse tum temporis adfui, quo mihi Fessa Tunetum iter erat, atque apud quendam hospitio exceptus, qui Legatus ab Algiræ populo ad Hispanias missus fuerat, vnde tria millia librorum Arabica lingua descriptorum contulerat. Deinde Bugiam profectus sum, vbi Barbarossam alteram illam arcem obsidentem reperi: postea Constantinam veni, atque inde Tunetum. Interea Barbarossam Telensini interfectum audiui, ac eius fratrem, qui Cairadin dictus est, in Argiri regnum successisse. Tum quoque Imperatorem Carolum duas misisse classes ad Argiram expugnandam intelleximus, primam in Argiræ planicie periisse, alteram postquam per tres dies continuos oppidum oppugnasset, partim interfectam, partim à Barbarossa in deditiōe redactam, adeo vt pauci admodum in Hispaniam redierint. Hæc Hegiræ noningentesimo vigesimo secundo, hoc est à Christo nato millesimo quingentesimo decimo tertio Anno acta sunt.

¶ *Tegdemt oppidum.*

Antiquissimum hoc oppidum à Romanis, vt nonnulli volunt, conditum: Tegdemt autem Arabibus idem atque nobis antiquum significat. Huius murus, quatum ex fundamentis colligere licuit, in circuitu decem erat miliariorum. Reperiuntur insuper & duo insignis altitudinis templa, deleta tamen, atque

maxima ex parte solo æquata, eo tempore quo à Mahumetanis occupabatur, opulentissimum fuit, literatorum atque poetarum numero frequentissimū. Huic oppido præfuisse legitur eius Idridis patruus, qui Fessam condiderat, remansitq; imperium huius posteritati in centesimum fere & quinquagesimum annum. Postea eo bello deletum fuit, quod inter Cairaoan Pontifices gestum est, Hegiræ Anno trecentesimo sexagesimo quinto: nunc tantum huius oppidi vestigia aliquot videre licet.

¶ *Medna oppidum.*

Non procul à Numidiæ terminis exstructum, distat à mari Mediterraneo miliaria fere centum & octuaginta: in planicie quadam amœnissima maximeq; frugifera posita est, fluminibus hortisq; spatiosissimis cingitur. Incolas habet ditissimos, qui inter Numidas ut plurimum negociantur: tam circa vestitū quam circa rem familiarem sunt curiosi. Maximis indies Arabum incursionibus vexantur, & quoniam à Telenino per ducenta fere miliaria absunt, hinc fit quod nihil præsidij à Rege habere possint. Huic oppido præfuerunt quidam Tenez principes, deinde Barbarossa, atq; tandem eius frater. Nusquam tam magnificè atque hic exceptus fui: gens enim literarum cognitione rudissima, quoties doctum aliquem virum nacti sunt, maximo illum excipiunt honore, atque ab eodem lites omnes definitas volunt. Ego duobus illis mensib. quibus apud hos egi, plusquam ducentos lucratus sum aureos, adeoq; arrisit loci amœ-

amœnitas, vt nisi aliò vocatus fuiffem, decreueram apud illos reliquum vitæ tranfigere.

¶ *Temendufuf.*

Hoc quoq; oppidum à Romanis ad mare Mediterraneum exstructum eft, distat ab Algira duodecim ferè passuum milia.

Satis frequens hic est portus, in quo Geseir naues in tuto sunt, his enim vix alius est portus. Hoc oppidum tandem à Gothis deletum, estque maxima Geseiri muri pars iisdem lapidibus exstructa, qui huius oppidi muro detracti fuerant.

¶ *Teddeles oppidum.*

AB Afris ad mare Mediterraneum conditum, à Geseiro in trigesimo distat miliarum, muris antiquissimis atque munitissimis cinctum est: bona ciuium pars panni tinctorum sunt, idque propter fluuiorum atque fontium frequentiam, qui per huius medium præterfluunt. Ingenium illis liberalè, cythara ferè omnes atque testudine canere nouerunt. Ager illis feracissimus, frugibusq; felicissimus est. Vestitus ornatissimus: piscandi ferè cupiditate tenentur omnes, piscium autem tantam captant copiam, vt quibullibet ferè impartiantur, quò fit vt nullum in hoc oppido sit forù piscarium.

¶ *Montium qui in hac regione reperiuntur enumeratio.*

¶ *Beni Iesneten Telenfimi mons.*

Distat à Telenfimo Occidentè versus quinquaginta ferè passuum milia, ex altera parte deserto Gareti adiacet, altera verò Angadi deserto iungitur. Extenditur in longum

vingtiquinque, in latum autem quindecim ferè miliaria, altissimus est, arduus, ascensuq; difficilissimus. Frequentissima in eo reperias nemora, in quibus maxima provenit filiquarum copia, quibus huius montis accolæ tanquam cibo vulgariore vesci solent: mira enim his est hordei inopia. frequentissima hic reperiuntur mapalia. In summitate arx quædam est munitissima, quam totius montis principes inhabitant, inter quos crebra mouentur dissidia, nemo enim est qui nõ sibi soli totius montis imperium ambiat. Cum his nonnihil mihi fuit consuetudinis, quos in Fessæ Regis aula noueram, quare & magnificè ab illis exceptus fui: reperiuntur milites in hoc monte ad numerum ferè decem millium.

¶ *Matgara mons.*

Admirandæ altitudinis atque frigiditatis mons est, accolarum multitudine copiosissimus, distat à Ned Roma sex ferè passuum millia. Accolæ validi, sed non admodum opulenti: nihil enim in hoc monte præter hordeum provenit, atque filiquarum maximam copiam: idem his cū Ned Roma est idioma, adeoq; illi inter se sunt amici, vt mutuo auxilio Telenfini Regi sese opponere audeant.

¶ *Gnalhasa mons.*

Altissimus hic mons oppido Hunain vicinus est. Incolis ingenium est ferocissimum, rusticum, atq; ab omni humanitate alienissimū: perpetuo cum Hunain populo belligerantur, adeo vt sæpenumero nõ multum abfuerit, quin oppidum prorsus deleuerint.

Proo

Prouenit in eo mōte filiquarum maxima copia, frugum autem mira illis caritas est.

¶ *Agbal mons.*

Q Vi hunc montē incolunt, vilissimæ sunt conditionis, Oranitarū imperio parent: agriculturā exercent, ligna Oraniam venalia deuehunt. Iis temporib. quibus adhuc Mauri Oranię imperarunt, aliquantō tolerabilior horum fuit conditio: postquam verō Orania à Christianis fuit occupata, huius montis accolæ ad summam rerum inopiam sunt redacti.

¶ *Beni Gnerened.*

A Telenfino tribus distat miliaribus, incolis, omnium generum fructibus, ficibus præsertim atq; cerasis est copiosissimus. Incolæ aut carbonarij sunt, aut ligna colligunt, nonnulli etiam agricultura se exercēt: & quantum ex Regis Telenfini Secretario primario intelligere potui, colligitur in eo mōte singulis annis duodecim millium aureorum prouentus.

¶ *Mons Magraua.*

E Xtendit se ad mare Mediterraneū in longum quadraginta ferè passuum millibus, vicinus Mustuganim oppido, cuius ante descriptionē dedimus. Incolas habet nobiles atq; in bello exercitatissimos, ager feracissimus, ingenio aut sunt liberali ac humanissimo præditi.

¶ *Beni Abusaid.*

N On multum distat à Tenez, incolarum multitudine frequentissimus, vitam degunt propemodum beluinam, sunt tamen viri in armis præstantissimi. Maxima illis est

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

est mellis, hordei, atque caprarum affluentia. Cera-
ram & coria Tenez conferūt, ac ibi Europæ mer-
catoribus vendunt. Quandiu Regis Telenfīni af-
fines huic monti imperauerūt, tributum nume-
rauerunt aliquot aureorum millium.

¶ *Guanferis.*

Visendæ altitudinis hic mons accolas ha-
bet nobilissimos, hi Fessē Regis adiuti co-
piis bellum aliquando cum Telenfīni Re-
ge gesserunt, quod plusquam sexaginta durauit
annis. Agrum habent feracissimum, fontium au-
tem copiam maximam. Militum numerant vi-
ginti ferè millia, quorū duo millia & quingenti
equites sunt. Horum auxilio Iahia Tenez regnū
est adeptus: deficiente verò Tenez imperio, hi ra-
pinis atq; prædationibus se exercuerunt.

¶ *Geseiri montes.*

AD Orientem atque Occidentem solem
in Geseiri locis vicinioribus frequen-
tissimi sunt mōtes, maxima accolarum
multitudine copiosissimi. Ab omni tributo atq;
exactione liberi, ditissimi, & bello præ cæteris
præstantissimi. Ager illis frugibus ferendis feli-
cissimus, pecudum atq; armentorum copia opu-
lentissimi. Sæpenumero inter se belligerantur
acriter, adeò vt nō admodum tutum fuerit illac
iter facere, nisi Religiosum quendam virum co-
mitem habueris. Est & illis mercatus satis fre-
quens, verū nihil hic præter pecudes, frumen-
tum, aut lanam inuenies, nisi fortè aliquis
ex vicinis ciuitatibus aliud quip-
piam mercium aduexerit.

Ioannis Leonis Africani

descriptionum Africae rerumque in
ea memorabilium,

LIBER QUINTVS.

¶ Bugie & Tuneti regnorum descriptio.

VM antea Barbariae regnū in suas partes diuiderem, decreuerā de Bugia tanquam de regno quodam per te scribere: deinde animaduerti paucis tantum ab hinc annis regnum fuisse. paruit namque Bugia Tuneti Regi, et si per aliquot annos à Telenfino fuerit occupata, tandem tamen à Tuneti Rege recepta fuit, qui filio suo huius oppidi imperium in manū dedit, idque cum pro Bugiae tranquillitate seruanda, tum ut dissidium nullum post mortem inter filios exoriri posset. Reliquit autem ab obitu tres filios, quorum maximus natus Habdulhaziz est appellatus, huic, ut iam diximus, Bugiae regnum legauit: secundo Hutmeno Tuneti imperiū reliquit, tertium autē, cui nomen erat Hammare, Dactyliferae regioni praefecit, hic statim bellum fratri Hutmeno mouere coepit, à quo tandem in oppido Affacos captus ac utroque oculo orbis Tunetum ductus fuit, ubi caecus per multos annos uixit, Hutmenus uero Tuneti regnum per quadraginta administrauit annos. Bugiae princeps fratri per omnia fuit obsequentissimus, quare per multos annos tranquilissime imperiū gessit, donec tandem à Rege Ferdinando cuiusdam Petri Nauariensis opera regno priuaretur.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Bugia amplissima ciuitatis descriptio.

BVgio ciuitas antiquissima à Romanis, vt nonnulli volunt, in costa excellissimi cuiusdam montis ad mare Mediterraneum ædificata. Muris altissimis atque structuræ antiquitate elegantissimis cingitur. Ea pars quæ nunc incolas habet, familiarû numerat plusquã octo millia: quòd si omni ex parte ædificiis esset plena, plusquam vigintiquatuor millium domorum foret capax, est enim incredibilis ferè longitudinis. Mira hic ædificiorum, templorum, & collegiorum structura. Innumeri artium professores, quorum nonnulli ea quæ ad legem pertinent docent, alij disciplinas profitentur naturales. Non hic desunt monasteria ad illorum ritum composita, non hospitia neque xenodochia sumptuosissima: forum quoque latissimum hic visitur atque elegantissimum: plateæ autem ferè aut descendunt, aut ascendunt, quæ res non parua negotiatoribus adfert molestiam. In parte ea quæ montem respicit, arx quædam munitissima, muris multoq; museaco sumptuosissima. Tam insignes in gypso atq; lignis sunt scripturæ summa elegantia summaque arte depictæ, vt multò pluris quàm ipsius muri structura consistenterunt. Ciues habet ditissimos, qui Hispaniæ fines crebris indies molestiis vexare solent, idq; triremibus ad hoc instructissimis, quæ res oppidum ad excidium traxit. Eò namq; missus fuit Petrus Nauariensis cum quatuordecim tantum nauium classe. Ciues adeò delitiis dediti atque belli rumore exterriti, vt qui nunquã in quenquam

quam bellum mouerant : mox ubi de Petri aduentu certiores sunt facti, Rex continuo se cum omnibus ciuibus in fugam coniecit, urbemque rebus omnibus atque diuitiis refertissimam Hispanis spoliandam reliquit, adeo vt vel minimo negotio capta fuerit, idq; anno Hegirę noningentesimo decimoseptimo, hoc est, post natum Christum, millesimo quingentesimo octauo. Mox Nauariensis expilata vrbe, arcem quandam in maris littore munitissimam exstruxit, alteram item quę neglecta in eum vsque tempus remanerat, reparauit, structura atq; militum numero munitissimam reddidit. Deinde post sex annos Barbarossa cupiens ciuitatem Christianis adimere, collecto mille tantum hominum satellitio, antiquam arcem expugnauit, fauerant enim Barbarossę omnes vicinorum motium incolę. Quam ubi pręsidio munitum effecisset, de altera quoque recipienda cogitare cępit: sed prima oppugnatione ę nobilibus, quos secum adduxerat, centum amisit: ex iis autem qui in subsidium venerant, quadringentos. quare Barbarossę inde fugatus, nunquam ab eo tempore huc redire voluit.

¶ *Gegel castrum.*

Gegel antiquissimum est castrum in altissima rupe, ad mare Mediterraneum ab Afris conditum, ę Bugia distat miliaribus plus minus sexaginta. Familias numerat ferę quingentas: ędificia hic sunt vilissima. Incolę liberali ingenio atque fidissimo sunt pręditi, agriculturam ferę omnes exercent: ager illis rigidus,

dus, hordeo tantum, lino, atque canabe accom-
 modus. Magna hic ficuum atque nucum copia,
 quas Tunetum cymbis quibuidam deuehere so-
 lent. Remanserunt inuitis Bugiæ atque Tuneti
 Regibus ab omni tributo semper liberi: nullo e-
 nim modo nullave obsidione ab hostibus occu-
 pari potest mons ille loci natura munitissimus.
 Tandem tamen in Barbarossæ deditioem se vl-
 trò coniecerunt, qui nullum prorsus ab eis tri-
 butum exigit præter fructuum atque frugum
 quarundam decimas.

¶ *Mesila oppidum.*

A Romanis non procul à Numidiæ deser-
 to cõditum, distat à Bugia in centesimo
 ferè miliario: muros habet structura ele-
 gantissimos, domos autem vilissimas. Incolæ aut
 artifices aut agrorum cultores, vilissimo vtuntur
 vestitu: crebris Arabum exactionibus Regisque
 Bugiæ quotidianis iniuriis miserimi. Ego cum
 hæc quodam die iter facerem, non tantum pa-
 buli reperire potui, quantum duodecim equis
 satis erat.

¶ *Stefa.*

R Omanos hæc quoq; ædificatores habuit,
 distat à Bugia Meridiem versus sexagin-
 ta passuum milia, in planicie quadam ra-
 mœnissima est sita, muris elegantissimis atque
 munitissimis cincta. Incolarum numero olim
 fuit copiosissima: sed ab eo tempore, quo à Ma-
 humetanis fuit occupata, deinde etiam Arabum
 nequitia mirum in modum decreuit, qui bonam
 muri partem solo æquarunt, adeò vt in magno
 illo

illo antiquæ ciuitatis circuitu centum tantummodo relictæ sunt domus.

¶ *Necaus oppidum.*

IN loco Numidiæ confini à Romanis ædificatum, distat à mari Mediterraneo centum, à dicto verò oppido octuaginta ferè miliaribus: muro fortissimo atque antiquissimo cingitur. Flumine quodam alluitur, quod vtrinque iuglandes ac ficus producit, qui totius regni Tuneti præstantissimi habentur, solentq; Constantinam venales deuehi, quæ ciuitas in centesimo & octuagesimo inde distat miliario. Ager illis frugibus feracissimus. Inhabitatores ditissimi, liberales, ac circa vestitum satis curiosi. Communibus sumptibus xenodochium quoddam exteris illac iter facientibus fouetur. Est & hic collegium in quo literas addiscere volentibus victus datur atque amictus, Neque templum deest elegantissimum, optimeq; de omnibus rebus prouisum. Illorum scemine candidæ, nigro capillo, cute delicatissima, frequētissime enim balnea accedunt. Domus ferè omnes vnicam habent contignationem, elegantes tamen sunt, habet enim quælibet suum hortum rosis damascenis, myrtis, camomillo, aliisque omnis generis floribus, necnon & fontium irrigatione amœnissimū. Hic pergulæ reperiuntur elegantissimæ, quæ æstiuis temporibus vmbra præbent gratissimam: & vt semel dicam, tam hic omnia ridet, oculos pascūt, miraque amœnitate alliciunt, vt ægrè aliquis inde diuelli possit.

¶ *Chollo oppidum.*

Chollo

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Chollo oppidum amplissimum ad mare Mediterraneum, & ad radices altissimi cuiusdam montis à Romanis exstructū, nullis omnino cingitur muris, fuerunt namque à Gothis solo æquati: deinde postquam Mahumetani recepissent in deditionem, nihilo meliorem muri munitionem reddiderūt. Egregia tamen hic est Resp. incolarum maxima frequentia, hi liberali omnes sunt ingenio, atque humanissimi. Maximè semper cum Genuensibus negociantur, colliguntq; maximam ceræ atque coriorum copiam. Ager illis in monte feracissimus est: adeoque Tuneti atque Constantinæ principibus resistunt, vt in hunc vsque diem ab omni tributo liberi remanserunt. A Constantinētium iniuria facillimè liberantur, cum propter arduos montes interiectos, tum propter maximum itineris interuallum; distat enim à Constātina centum & viginti ferè miliaria. Neque vlla ciuitas est in vniuerso Tuneti Regno, quæ cum hac omnium rerum opulentia, lociq; munitissimi natura vlllo modo sit conferenda.

¶ *Sucaicada.*

Antiquissima hæc ciuitas ad mare Mediterraneum à Romanis exstructa, distat à Constantina trigintaquinque ferè passuum milia, à Gothis vastata fuit atq; propemodum deleta: verum propter portum frequentissimum, & Genuensib. mercatoribus notissimum, Constantinæ princeps ædificia quædam amplissima Genuensibus in his regionibus negociantib. exstruxit, in quibus se suaq; bona recipiant: deinde

in

in monte viciniore arcem quandam munitissimã edificauit, vt mercatorib. ab omni hostium impetu securus pateret accessus. Inter portum & Constantinam interiecta est via quaedam nigris lapidibus strata, quales nonnullæ in Italia reperiuntur, quæ Romanæ appellantur, vnde certissimum colligi potest, Sucaicadam à Romanis fuisse conditam.

¶ *Constantinæ descriptio.*

H Vius vrbis cõditores fuisse Romanos, nemo negare poterit, qui muros munitissimos, altissimos, antiquissimos, nigris atq; elaboratissimis lapidib. compositos animaduertit. In monte quodam altissimo ea facie posita est, quæ Meridiem respicit. Rupibus altissimis cingitur: huic fluuius Sufegmare subterfluit, qui & rupibus etiam clauditur, adeo vt fluuius profundissimus, vnã cum rupibus vtrinque politis, Constantinæ ceu fossam quandam præbent. Ad Septétrionale latus murum habet crassissimum. Suntque duæ tantum viæ arctissimæ, quæ in urbem ducunt: quarum hæc ex Oriente, illa vero ex Occidente patet. Portas quoque habet maximas, amplissimas, atque elegantes. Familiarum hic plus quàm octo millia numerantur. Edificia passim sumptuosissima videre licet: quale summum est templum, duo collegia, tria aut quatuor monasteria, aliæque id genus cumplura. Hic quodlibet exercitium suum habet locum ab aliis secretum: incolæ honestatis amantiissimi, armisq; belli exercitatissimi. Mercatorum quoque maxima hic est affluentia, quorum alij pannum

DESCRIPT. AFRICÆ

atque lanam venalia habent, alij oleum atque fericum ad Numidas mittunt, telam aliaq; quam plurima dactilis & mancipiis cōmutant. Neque vlla est in tota Barbaria regio, vbi tam paruo dactili emūtur. Solet Tuneti Rex Constantinæ imperium filiorum natu maximo dare: at qui nunc Regem Tuneti agit, primogenito Constantinam in manum dederat: qui cū bellum contra Arabes mouere cōpisset, primo prælio periit. Deinde regnum ad secundum filium est deuolutum, qui propter nimiam vitæ intemperiem præmatura morte periit. Huic succellit tertius atque minimus natu, iste propter nimiam insolentiam atq; impudentiam ab omnibus summo odio est habitus, adeò vt nonnulli Regem interficere decreuerant: quod postquā pater intellexit, filium per aliquot annos captiuum Tuneti seruauit. Post hæc & alio cuidam, qui à fide Christiana ad Mahumeticam legem descuerat, Constantinæ imperium tradidit: huic enim non aliter ac proprio fratri fidebat, cuius etiam fidei sæpissimè periculum fecerat: hic per aliquot annos Rempub. summa cum tranquillitate administravit. Est in hac vrbe in Septétrione arx quædam munitissima, eodem ferè tempore ædificata, quo ciuitas ipsa exstructa fuit: hæc multò quàm antea inexpugnabilior est facta, per quendam Elcaid Nabil, qui tum Regis vicē gerebat: maximè autem semper ea arx ciuitatem vicinosque omnes Arabes coarctauit, quorum ducem potentissimū captiuum seruabat, neque prius dimisit quàm treis filios obsides reliquisset. Tandem verò eò
 su

superbiæ peruenit, vt monetam propriam cuderet, maximo interim Regis ac Principis contemptu, quem crebris tamen donis atque muneribus sibi conciliare studebat. Postquam igitur regni successus à primo principio maxime differre viderunt, qui antea amauerant, summoq; honore habuerant, cõtinuò animum omnem exuerunt, atque principem deseruerunt. Et cùm in Numidia ciuitatem quandam obsideret, quã Pescaram appellabant, sensit à nõnullis sibi insidias parari: quare mox Constantinam redire cùm vellet, reperit occlusas portas: vnde statim ad Tuneti Regem profectus, ab eodem in vinculis asseruatus fuit, neq; prius in pristinam restitutus est libertatem, quam centum millium aureorum summam Regi numerasset. Postea Regiis adiutus copiis in regnum fuit restitutus: deinde cùm in vrbe quosdam primarios sæuire cœpisset, rursus ciues ad arma vocauit, qui mox arcem eam ad quã confugerat obsidione cinxerunt, quæ res tantam principi adtulit mœstitiã, vt intra paucos dies animi dolore interierit. Populus autem vbi in gratiam cum Rege rediisset, nullum ab eo tempore extraneum principem recipere voluerunt: quare iterum Tuneti Rex filios suos misit, quæ admodum antea dictum est. Ager illis est frugibus omnibus feracissimus. Habet fluuius qui in ea planicie præterfluit hortos vtrinque feracissimos, si rectè colerentur. Extra hanc ciuitatem egregia visuntur ædificia, atq; antiquissima. Distat ab vrbe in sesquimiliario arcus quidam triumphalis, quales Romæ nõnullos videre licet:

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

vulgus arcem fuisse putat, in qua infiniti se continebant dæmones, vnde à Mahumetanis eiectos dicunt, cùm illi Constantinam inhabitarent. Ad flumẽ quibusdam gradibus descenditur rupi incis: in ipso autem flumine domus quædam est rupi quoque sic incisa, vt tectum, columnæ, & muri vna tantum efficiant partem, hic Constantinæ mulieres panniculos abluere solent. Est quoq; huic oppido vicinũ quoddam balneũ aquæ calidæ, quæ inter rupes fluendo diffunditur: hic maxima est testudinum copia, quas eius ciuitatis mulieres dæmones dicunt: & quoties contingit aliquem corripì febre, aut alio quouis morbo, illud mox à testudinibus profectum putant. Huic autem rei huiusmodi repertũ est remedium: Gallinam quandam albam macerant, & adhuc plumis vestitam in lance quadam reponunt, quam cereis circumcinctam ardentibus ad fontem deferunt: qua re à nonnullis animaduersa, mox ad fontem taciti sequuntur, ac gallinas inde in suam culinam conferunt. Distat aliquantò longius ab vrbe, Orientem versus, fons quidam aquæ frigidissimæ, cui ædificium marmoreum vicinum est, figuris quibusdam hieroglyphicis insignitum, quales Romæ aliisque per multis Europæ locis vidi. Illi verò putant aliquando ludum fuisse literarium, cuius quoniam tam professores quàm discipuli vitiosissimi erant, in marmor mutatos dicunt. Incolæ bis in anno maximã in Numidiam solent mittere mercium copiam: & quoniam iter à latronibus Arabibus nõ admodum securum sciunt, Turcas quosdam

felopetarios grandi pecunia cōductos secum du-
cunt. Constantinæ autem mercatores Tunetum
proficilentes nullum omnino tributum persol-
uunt, nisi quod fortassè ad Constantinæ egressum
pro centum aureorum mercatura, duorum au-
reorum cum vnus aurei dimidio tributum pers-
soluant.

¶ *Mela oppidum.*

A Romanis in duodecimo à Constantina
miliario exstructū, munitissimisq; mu-
ris cinctum, familiarum numerauit tria
ferè millia: rara autem hodie hic sunt ædificia,
idque propter belli iniuriam. Est hic artificum
sic satis copiosus numerus: horum maxima pars
pannum texunt, vnde lodices conficiuntur. Est
hic in foro fons quidam limpidiſſimus, Ciuēs va-
lidissimi, verum rudiori ingenio præditi. Maxi-
ma hic est non fructuum modò, vnde deductum
nomen putant, verum & carnum frugumque
copia. Ad hanc ciuitatem Constantinæ princeps
iudicè quendam singulis annis mittere solet, qui
apud hos lites definiat, vrbisq; redditus annuos
recipiat: fitq; sæpenumero vt huiusmodi iudex
à populo interficiatur.

¶ *Bona oppidum antiquissimum.*

A Mari Mediterraneo in centesimo ferè &
vigesimo miliario à Romanis fuit con-
ditum, Hypponem antiqui vocauerunt,
vbi Diuus ille Augustinus Episcopum egit. Pa-
ruit primò Gothorū imperio, deinde à quodam
Hutmeno tertio post Mahumetè Pontifice oc-
cupatum atq; incendio deletam fuit. Post mul-
tum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tos deinde annos nouam quandam urbem in secundo ab hac miliario iisdem ferè lapidibus extruxerunt, qui Bonæ ciuitati detracti fuerant: noua autem Beld Elhuneb, hoc est, Ziziphorum ciuitas est appellata, propter magnâ eius fructus copiam: hunc autem fructum Sole exsiccatum, in hyemem seruant. Trecentesima ferè numeratur familia, domus omnes atq; alia ædificia uilissima sunt, nisi quòd ad mare templum quoddam elegantissimum uisitur. Incolæ omnes ingenio sunt liberali, horum nonnulli mercaturam, alij artem aliquam exercēt. Bona apud hos telæ conficitur copia, quæ apud Numidas ut plurimum deferri solet. Huius oppidi ciues interfectis aliquando rectoribus, ausi sunt & Tuneti Regem minitari: atque ipsam urbem proculdubio Christianis tradidissent, nisi à Tuneti Rege optime cautum fuisset. Inuenias in hac ciuitate scelestissimos quosdam homines, qui cum uestitu utantur abiectissimo, ab huius ciuitatis incolis summo habentur in honore. Nulli hic fontes: nulla aqua illis est præterquam pluuialis, quam illi cisternis quibusdam asseruare solent. Ad Orientale latus arx quædam est munitissima à Tuneti Rege ædificata, hic se urbis præfectus à Rege constitutus continere solet. Huic oppido spatiosissima quædam est planicies, cuius longitudo quadraginta, latitudo autem uiginti quinque continet miliaria: hæc frugibus serendis est felicissima, ab Arabibus quibusdam colitur, quos Merdez appellant: maxima his est armentorum atq; pecudum affluentia, pecuniæ uerò summa penuria

nuria: hi bonâ butyri copiam Bonam quotidie deferunt. Solent in hanc ciuitatem quotannis Tunetani, Gerbenses, atq; Genuenses confluere, maximamq; frugum atq; butyri copiam emere. Singulis diebus Veneris extra urbem nō procul à muris mercatum habent, qui in vesperam vsq; frequentissimus est. Non procul hinc locus quidam est in mari, in quo est maxima corallij copia: & quoniam illud expiscandi artem non nouerunt, Tuneti Rex Genuensib. quibusdam mercatoribus eius rei copiam fecit: qui quum propter pyratarū crebras iniurias nihil efficere possent, rursus à Rege impetrarunt vt arcem in vicino loco exstruerēt: verū huius urbis incolæ id nullo modo permittere voluerunt, affirmātes tali astutia oppidū aliquādo à Genuensib. fuisse occupatum, ac postea à Tuneti Rege recuperatū.

¶ *Tefas.*

Tefas oppidum ab Afris in costa cuiusdam montis cōditum, distat à Bona Meridiem versus centum ferè & quinquaginta miliaria. Incolis olim fuit frequentissimum, ædificiorum structura ornatissimū, verum postea ab Arabibus deletum. Tandem nouis receptis incolis, remansit per aliquot menses à bello securū deinde rursus ab Arabibus fuit destructum. Postremò omnium (quoniam frumēti erat copiosissimum) à quibusdam Afris, qui Haoaroz dicti sunt, receptum fuit, idq; auxilio cuiusdam principis eius fratris qui Constantinē principem Euasiri Tuneti Regis filium interfecerat: nunc autem à Tuneti Rege funditus destructū est quid-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ
quid in oppido integri remanserat.

¶ *Tebeſſa ciuitas.*

Maxima hæc atque munitiſſima ciuitas à Romanis in Numidię loco cõfini exſtructa, diſtat à mari Mediterraneo meridiam verſus ducenta ferè miliaria, huius murus altiſſimus atque huiusmodi ferè lapidibus conſtructus, quales in Coliſeo Romano videre licet: neque vſpiam in tota Africa aut Europa tales viſiſſe muros memini. Domus tamen, reliquaque ædificia viliffima ſunt: latiſſimus per huius ciuitatis partem præterfluit fluuius: reperiuntur in foro aliisq; cum pluribus in locis columnę quædam marmoreæ, quibus epigrammata atque ſententię quædam Latinis ſunt charaõterib. inſcriptæ: ſunt & alię quædam marmoreæ columnę quadratę tecto quodam coopertę. Huius planities etſi aridiuſcula, frugibus tamen eſt copioſiſſima. Eſt in loco quodam in quinto ab hinc miliario ſito, tanta iuglandiũ copia, vt ſyluam denſiſſimam eſſe dicas. Eſt huic oppido mons quidam vicinus, antris profundiffimis reſertus, in quibus gigantes aliquãdo inhabitãſſe putantur: verũ multis argumentis conuincitur à Romanis iis temporib. incifa fuiſſe, cum illi urbem ædificãret: deſumpta enim faxa ex iisdem rupibus, vnde compoſiti ſunt muri, quis non certiffimũ videret? Incolę auaritię, inhumanitati, moribusque agreſtibus ſunt addictiſſimi, perpetuum gerunt cum Tümeti Rege, nec non & cum vrbis rectoribus bellum: quare cum quodam die Rex illac in Numidiã iter faceret, legatos in urbem
mi-

misit, vt quis esset ciuium erga principē animus sciscitarentur: his responsum est, Viuant huius ciuitatis muri. qua re Rex indignatus, mox expugnata vrbe capite nonnullos truncauit, adeoque multis affecit incōmodis, vt ab eo tempore incolis nuda remanserit: hæc autē anno Hegiræ acta sunt noningentesimo decimoquinto, hoc est, à Christo nato millesimo quingentesimo sexto.

¶ *Vrbs.*

LOci nomē satis indicat à Romanis exstructum fuisse oppidū, in amœnissima totius Africæ planiciæ positum, quæ assidua fontium irrigatione tam est frugibus omnibus copiosissima, vt inde satis frumenti Tunetū (quod centum & nonaginta Meridiam versus distat miliaribus) atque ad alias circumiacentes regiones deuehatur. Reperias in eo oppido infinita prope modum monumenta Romanorū, vt sunt statuæ marmoreæ, Latinis literis sententiæ muris ubique insculptæ: muri summa elegantia summoque artificio sumptuosissimi. Fuit autem Afrorum auxilio à Gothis occupatum, cū in eo adhuc esset quicquid Romani sumptuosissimi aut diuitiarum in Africa habebant. Post hæc per aliquot annos incultum remansit, deinde nouos recepit incolas, sic tamē vt pagus potius quàm oppidum haberi posset. Huic vicinus quidam præterfluit fluuius, cuius aqua limpidissima molas aliquot agit, sumitque suum ferè initium à colliculo quodam in dimidio miliari ab vrbe posito. Incolæ omnes aut telam texunt, aut agros colunt, maximisq; indies à Tuneti Rege afficiuntur

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tur incommodis . Verùm si tam illi quàm mihi nota esset huius regionis summa fertilitas , loci amœnitas , aërisque salubritas , non dubito quin statim relicto Tuneto ad hanc migraret regionem . Optimè Arabes illam nouerunt , qui maximam quotannis frumenti copiam hinc in sua conuehant deferta .

¶ *Beggia.*

Beggia oppidum in monte quodam à Romanis conditum distat à mari Mediterraneo viginti ferè passuum milibus , à Tuneto autem Occidentem versus plus minus octuaginta , ea viâ quæ Constantina Tunetum ducit . Verùm quandoquidem vox ea non sit Arabica , satis verisimile est primum nomen variis ab eo tempore mutationibus corruptum fuisse . Seruauit in hunc vsq; diem primos muros , oppidum munitissimum , atque de omnibus optimè prouisum . Frequentissima hic est textorum atque agricolarû turba , ager illis amplissimus omnisq; generis frugibus adeò fecundus , vt non illius regiones coloni sufficere possent , nisi vicinos Arabes ad id operis sibi adiungerent comites : remanet tamen satis ampla agrorum pars inculta : ita vt plurimum quotannis frumenti Tunetû mittant : maximis indies Regis Tuneti vexantur exactionibus , quæ res facit vt paulatim indies illorum respub. minuatur .

¶ *Hain Samit.*

Fuit hoc oppidum nostro æuo à Tuneti Rege conditum : distat à Beggia triginta ferè miliaria ; eam autem ob causam extru-

structum fuisse dicunt, ne quod adhuc agrorum incultum remanserat, vacuum foret. Deinde ab Arabibus, iubente interim Tuneti Rege, deletum fuit: nunc tantum turris aliaque quædam repertiuntur ædificia, quorû nonnulla tectum adhuc habent, reliqua verò non.

¶ *Casba.*

A Romanis in amplissima quadam planicie, quæ in circuitu duodecim continet miliaria, exstructa fuit, distat à Tuneto in vigesimoquarto miliario. Murus illi adhuc est munitissimus, cæterum oppidum ab Arabibus deletum, ager vbiq; incultus negligitur, idq; Tuneti Regis atq; illius regionis incolarû incuria.

¶ *Choros castellum.*

A B Afris non multis ab hinc annis ad flumen Magridan conditum, à Tuneto octo ferè distat miliaria: agris feracissimis est cinctû. Estque huic sylua quædam vicina oliuis refertissima: tandem ab Arabibus quibusdam destructû fuit, qui Beni Heli appellati sunt: hi perpetuum cum Tuneti Rege gerunt bellum, neque aliunde sibi victum q̄ furtis atq; direptionib. quærunt.

¶ *Biserta.*

B iserta ciuitas antiquissima ad mare Mediterraneum in trigesimo quinto à Tuneto sita miliatio, conditores habuit Afros, exigua est magnitudinis: incolæ miserrimi sunt. Est huic quidã fluuiolus vicinus, qui principio arctissimus deinde paulatim fluendo mirum in modum augetur. Vtrinque magna habitat piscatorum atq; agricolarum frequentia. In Occidentali

tali autem fluminis parte spatiosissima quædam planicies, Mater vocant, frugibus ferendis feracissima, verum Tuneti Regis atque Arabum molestus plus satis vexata. Maxima in hoc flumine capitur piscium copia: post mensem Octobrem genus quoddam piscis capitur quod apud Afros Giarapha appellatur, eundem piscem esse crediderim, qui Romanis Laccia appellatur: tum. n. pluvialis aquæ accessioe, huius fluminis aqua dulcis efficitur, qualem maxime huiusmodi pisces amare dicunt. Altiss. est flumē, capiunturq; in eo pisces ad finē vsq; mensis Maij: sed ab eo tempore pisces minuuntur multoq; aridiores efficiuntur, quæadmodum qui in flumine Fessæ vicino inveniuntur.

¶ Cartago oppidum maximum.

N Otissimū hoc atque antiquissimū oppidum à quodam populo exstructum fuit, qui ex Syria huc venerant. Alij verò à Regina quadam conditum malunt. Ibnu Rachich historiographus à quodam populo exstructum putat, qui Barca huc venerat, ab Ægypti Rege regno expulsus: Quare nihil est in præsentia quod de huius conditorib. affirmem: nam præterquam quòd varie Afri atq; Historiographi inter se dissentiunt, nemo est illorum qui inde aliquid scriptū reliquerit, nisi post Romani imperij decrementum: quo tempore quotquot Romanorum in Africa reperti sunt, à Gothis regno fuerunt eiecti. Postremò autem Tripoli Barbariæ atq; Capis à Mahumetanis occupatis, duarum illarum vrbiū incolæ Cartaginem venerunt, quò se nobiles Romanorum atque Gotho-

rum

rum receperant, qui Mahumetanis resistere conati sunt: verum post multa praelia, Romani Bonam profecti, Gothi vero Cartaginem Mahumetanis spoliandam atque delendam reliquerunt, quæ postea per aliquot annos inculta remansit, donec Pótifex quidam Elmahdi nouas colonias introduxisset: vigesima tamen vix sui parte habitatores habuit. Visuntur in hunc diem aliquot tantum muri reliquæ idque vsque ad quandam cisternam latissimam atq; altissimam. remansit quoq; quidam aquæ ductus, qui aquam e monte quodam triginta inde distante miliaribus in urbem ducebat, illi propemodum aqueductui similis qui & nunc Romæ visitur. Reperies quoque non procul a Cartagine antiquissima quædam ædificia, quorum descriptio memoriæ prorsus excidit. Habet autem Cartago tam in Occidente quàm Meridie hortos omni fructuum genere copiosissimos, adeo vt inde ad Tuneti Regnum satis fructuum reportetur. Quæ huic loco vicina est planicies feracissima est, verum non admodum spatiosa. Habet enim in Septentrione montem, mare, atque iam dictum flumen: in Oriente atque Meridie Bensart planicie adiungitur, nunc autem ciuitas ad extremum miseriarum atq; calamitatum est redacta: viginti tantum aut viginti quinque in ea reperiuntur mercatorum officinæ, domus autem vilissimæ numerum vix attingunt quingentesimum. Nostri temporibus ornatissimum hic fuit extructum templum, necnon & collegium amplissimum, quanquam nemo adhuc est qui in eo literis det operam. Ciues omnes etsi mi-

ser

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ferrimi sint, multa tamen superbia inflantur. Videnturque magnam præ se ferre religionem. Horum maxima pars aut hortos aut agros colit, verum Regiis exactiōibus miserrime quotidie vexantur.

¶ *Maximæ Tuneti ciuitatis exactissima descriptio.*

TVnetum ab Arabibus Tunus appellatur, quanquā illi corruptum esse vocabulum putent, eò quòd nihil ea vox apud illos significet: apud antiquos Tharsis est appellata, qualis ea quæ in Asia est. Principiò angustissimum fuit oppidulum ab Afris ad lacum quandam exstructum, quod à mari Mediterraneo circiter duodecim distabat miliaria. Deletaverò Carthagine, cœpit Tunetum cum edificiis tum & incolis mirum in modum augeri. Nam qui tum temporis Carthaginem incolebant, nullo modo illic remanere voluerūt, timebant enim ne quid auxiliij ex Europa mitteretur: quare Tunetum profecti sunt, quā urbem edificiis maximè tum locupletarunt. Venit postea quidam Hucba Vtmenus Pontifex quartus, hic persuasit nullum exercitum debere in maritimis ciuitatibus morari, quare aliam quandam ciuitatem ædificauit, Cairaoan appellauerunt, distabat autem à mari Mediterraneo triginta, à Tuneto centū ferè miliaria: huc se exercitus relicto Tuneto contulit, atque eius loco alius quidam populus Tunetum est introductus. Post hæc annis circiter centum & quinquaginta Cairaoan oppidum ab Arabibus occupatū fuit, huius princeps inde expulsus

Bu

Bugie regno imperauit: Tuneti autē affines quosdam habuit, penes quos totius ciuitatis erat imperium. Decem deinde annis Bugia à Iosepho Telfini filio occupata fuit, qui postquam huius principis humanitatem intellexit, regno illum expellere noluit: sed quandiu penes suos posterorū imperium remaneret, Bugiæ regnū ab omni iniuria liberum esse voluit. Deinde postquā Abdul Mumen Marocci Rex Mahdian Christianis ademisset, Tuneto iter faciens id sibi imperium vlturpauit. Tranquillissimè igitur Tunetum Marocci Regis imperio paruit, tantisper dum penes Abdul, eius filium Iosephum, ac deinceps eorum successores Iacobum & Mansorem stetit imperium. Post mortē verò Mansoris eius filius Mahumetes Emasir cōtra Hispaniæ Regem bellum mouere cœpit, vnde superatus Maroccum fugit, vixitq; deinde non multis annis. Fratri mortuo succellit Iosephus, qui à quibusdam Regis Telfini militibus interfectus fuit. Statim post Mahumetis excidium, Arabes Tuneti territorium rursus inhabitare, vrbemque crebris obsidionibus vexare cœperunt: quare Tuneti princeps Marocci Regi per Legatos nunciauit, nisi statim auxiliares mitteret copias, ipse Tunetum Arabibus relinquere cogeretur: quare Rex ducē quendam (Habduluaidi nominabāt, è Sicilia natum) cum viginti nauium classe Tunetum misit, quam iam ab Arabibus occupatā inuenit: verū tanta huic fuit eloquentia, vt omnia suo consilio in pristinum statum restituerit, atque prouētus annuos receperit. Patri successit Abu Zacharias, qui patrē

eru

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

eruditione ingenijque dexteritate superauit. Arcem quandam in Tuneti partem Occidentalem loco eminentiori condidit, quam maximis ædificiis templòq; sumptuosissimo ornauit. Deinde ad Tripolitanum Regnum profectus atque per regiones Meridiones rediens, annuos omnes illarum regionum prouetus sibi recepit: adeò vt ab obitu maximam reliquerit pecuniarum copiam. Huic successit filius, qui cum multa esset superbia tumidus, Marocci regi parere noluit, eò quòd iam id regnum decrescere cœperat: tum quoque sibi Marinorum genus, regnum Fessæ, Beni Zeyeni Telenfini atque Granatæ occupauerant. Deinde variis inter regiones illas ortis dissidiis, Tuneti imperium maximè augeri cœpit. Rex cum exercitu Telenfinum profectus, tributum sibi numeri uoluit. Quare Marinorum Rex, qui per id tempus Maroccum obsidione vexabat, Tuneti Regis amicitiam per legatos petiuit, quam & impetrauit, amplissimis interim missis muneribus. Rediit igitur Rex Tunetum victor, ubi maximo cum triumpho exceptus totius Africæ Regem appellauerunt, quandoquidem nõ erat eo tempore in tota Africa princeps qui cum eo erat conferendus. Regiam igitur instituere cœpit, duces, consules, aliasq; omnes dignitates elegit, quæ ad Regiam pertinere videbatur: iisdemq; prorsus usus et ritibus, quæ in Marocci Regis aula obseruari consueuerant. Ab hoc igitur principe ad nostra usque tempora adeò Tuneti accreuit Respub. vt totius Africæ opulentissima sit appellata. Huius filius quum post obitum patris ad Regnum peruenisset.

uenisset, amplissimis ædificiis suburbium locupletauit. Vicum quendam ad portã Beb Suuaica ædificauit, qui trecetas ferè numerabat familias: Alterũ ad portam Beb el Manera exstruxit, qui plus minus mille familiarũ fuit capax. Frequentissima in utroq; est artificum multitudo, in posteriori omnes Tuneti Christiani habitant, qui in regis custodiam electi sunt: adiunctus est ab eo tempore & tectius quidam vicus ad Maritimam portam Beb el Bahar dictam, quæ à sinu in dimidio tantum abest miliario. Huc se Genuenses, Veneti, reliquique oēs mercatores Christiani conferunt, habentque sua extra Maurorum tumultum hospitia secretiora: est autem hic vicus tantę amplitudinis, vt tam Christianorũ quam Maurorum familias trecentas numeret, domus autem humiles sunt atq; aliquantulum arctiores. Huius ciuitatis domus, cum iis quæ in suburbis sunt additæ, numerũ attingunt decies ferè millesimum. Ornatissimum hoc oppidum atq; incolis frequentissimum, singulis habet artibus suum assignatũ locum. Infinitus propemodum hic est telæ textorum numerus, tela autem subtilissima per totã Africam distrahitur, maximoq; venditur. Est huius oppidi forminis mirus quoddam nendi modus: eminentiori enim quodam loco sedentes, aut in superiori domus parte, fufum aut per fenestrã, aut per foramen quoddam tabulati, in subiectam demittunt contignationẽ, adeo vt fusi pondus filum maximè æquale atq; politum reddat. Habent autem telæ mercatores complures hic officinas, atque pro ditissimis to-

DESCRIP. AFRICÆ

tius Tuneti habentur ciuibus: non hic aromata-
 riorum, non sartorum, omniumque deniq; exer-
 citiorum maximâ desiderabis copiam: innumeri
 hic laniones in macello frequentissimo, qui ouil-
 las carnes vt plurimum venales habent, idque Ve-
 ris atque ætatis præsertim tempore: reperitur
 & hic omnis generis infinitus propemodum ar-
 tificum numerus, quorum enumeratio non tam
 proluxa quàm tædiola esset. Ingenium omnibus
 est liberale: vestitus mercatoribus, sacerdotibus
 ac doctoribus, latis est decorus. Dulipanum in
 capite gerūt, quod proluxo admodum linteo te-
 gitur: dulipanum quoq; aulici omnes atque mi-
 lites gerunt, verum non eodem modo linteo te-
 ctum. Diuitum non admodum copiosus est nu-
 merus, idq; fortasse propter frumenti omniumq;
 adeo frugum summam caritatem: non enim illis
 licet agrum vel minimo interuallo ab vrbe situm
 colere, propter crebras Arabum incurSIONES. Fru-
 mentum illis ex aliis aduehitur regionibus atq;
 ciuitatibus, quales sunt Vrbs, Beggia, & Bona.
 Huius oppidi ciues nonnulli agros in suburbio
 muris cinctos habent, vbi nonnihil hordei atque
 frumenti serunt, solum tamen adeo est aridum,
 vt frequentissima egeat irrigatione: quare & sin-
 gulis suis est puteus, vnde aquam rota quadam,
 quam mulus aut camelus agit exhauriunt, atque
 ductibus quibusdam ad id paratis totam irrigat
 agri superficiē: nunc mihi quæso supputa, quan-
 tum frumenti ex tantillo campo muris incluso
 summoq; artificio irrigato colligi possit: panem
 pinsunt optimū, fursure tamen seruato vna cum
 fru

frumēto, massam pistillis quibusdam pinsitant, quibus in contundendo lino Ægyptij vti solent. Mercatores & reliqui ferè ciues pulte quadam vilissima ex hordei farina in massam propemodū reducta vescuntur, huic aut oleum, aut malorum citreorum ius infundunt, pulcem vulgò Befis appellitant. Est hic locus quidam, vbi nihil aliud quàm hordeum huic pulci paratum venale reperias: vescuntur & alio quodam non admodum honestiori cibo: farine massam aqua optime coctam alio quodam vase pistillo quodam agunt atq; oleo aut carniū iure madidam vorant potius quàm edunt: cibum hunc Befin vocant: vescuntur quidem ditiores cibis aliquantulo delicatioribus. Nulla illis est mola (nisi fortasse ad riuum quendam non procul ab vrbe sitū) quæ non aut mulo, aut asino agatur: nullus hic fons, nullum flumē, nullusue puteus est: aquā omnes pluuialem è cisternis quibusdā petunt, nisi quod in suburbio puteus est, vnde aquā saluam exhauriunt, atq; barulis quibusdam in urbem venalem conuehant, salubriorem enim potuiq; commodiorē putant quàm pluuialem. Est quidem puteus qui aliquantulo tolerabiliorē præbet aquā, verū ea principi eiusque aulicis seruatur. Est in hoc oppido amplissimū quoddam templum, sacerdotum numero atque annuis prouentibus opulentissimum. Reperiuntur & alia vbiq; templa, sed quæ non adeo amplam habent prouentuum copiam: non hic collegia desunt, neq; ad illorum ritum exstructa monasteria, quæ omnia communi ciuium fouentur elemosyna. Reper-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

riuntur in hac vrbe nonnulli, quos insanire plane dixeris, hi lapides semper circumferunt, nudis pedibus apertoque capite incedunt, atque à populo ceu eximie sanctitatis viri venerantur. Adde quod Tuneti Rex cuidam ex his monasterium extruxit, eique cum omnibus affinibus amplissimam legauit prouentuū copiam, Sidi el Dahi vocabant. Domus omnes sic satis ornatae, lapidibus elegantissimis multoque museaco elegantissimæ. Miro quodam artificio gypsum incidunt, coloribusque elegantissimis depingunt: est enim hic lignorum maxima inopia, in quibus egregij quiddam insculpi posset. Cubiculorum solum lapidibus quibusdam pellucidis atque elegantissimis sternitur: suntque omnes ferè domus vnius dumtaxat contignationis: his autem singulis ferè duæ sunt portæ, quarum prior plateam respicit, posterior in culinam reliquamque domus partem ducit. Solent autem atrium inter vtramque portam elegantissimum exornare, vbi cum amicis confabulari possint. Balnea hic multò commodiora quàm Fessæ reperias, quanquã non tam ampla atque sumptuosa. In suburbiis frequentissimi atque amœnissimi sunt horti, qui fructum, etsi non magna copia, præstantissimum tamen producant: satis bona hic malorum citreorum, rosarum, omnisque generis florum prouenit copia, eo præsertim loco qui Bardo illis appellatur, vbi regium visitur palacium hortis vndique amœnissimis cinctum. Habet quoque hæc ciuitas ab omni parte in quarto aut quinto miliario cæpos oliuis copiosissimos, vnde tantum olei conficiunt

faciunt, vt nō ciuitati solūm satis sit, verūm & ad Ægyptum quoque bonam inde mittant quantitatem: ligna autem ex oliuis decisa igni committere solent, indeq; carbones conficere: neq; puto vsquam maiorem esse lignorum inopiam. Nonnullarum fœminarum inopia frequentissimè in causa est quò minus integram seruent castitatē: ornatè quidem vestiuntur, domumque egressæ ad Fessanarū morem faciem tegunt: pannus enim latus frontem tegit, cui & alter quidam subiungitur, quem Setfari appellant: caput autem tam multis obuoluunt panniculis, vt ea parte gigantem referant. Omnē ferè substantiam omnemq; adeò curam perfumis atque huiusmodi deliciis insumūt. Est apud hos cibus quidam sumptuosissimus, qui illis vulgo Lhasis vocatur, cuius quicquid vniciam vnā sumplerit, perinde atque si ebrius esset ridere, iocari atque ineptire incipit: maximeque ad libidinem prouocatur.

¶ *De Tuneti Regis aula, deq; variis in ea ritibus atque ceremoniis.*

Tuneti Regi hereditario iure regnum adeptus, nobiles omnes, doctores, sacerdotes, atque iudices iuramento se astringunt. Patri mortuo statim in regnum succedit filius: mox qui summam habet inter aulicos dignitatem (Munafid dicunt, eò quòd Regis vicem suppleat) se continuò nouo Regi offert, omniumq; earum rerum rationem exhibet, quæ ab eo dum adhuc pater viueret, gesta sunt: deinde iubente Rege nobiles pro sua quisque autoritate dignitates atq; officia à Munafid accipiunt. Est & alius

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

quidam, quem Mefnare vocant, hoc est, militum præfectus primarius: ille militum numerum augendi, diminuendi, stipendia numerandi, exercitum mouendi, atq; quocumque velit ducendi potestatem habet. Castellanus tertiam habet dignitatem, hic cum suis militibus tantum castræ Regisq; custodiæ curam gerit: hic quoq; in captiuos animaduertere solet qui in castrum adducti sunt, non aliter ac si Rex ipse esset. Quartum locum obtinet vrbis præfectus, huius est Remp. administrare, atque in malos animaduertere. Quintum ordinem occupat qui Regi est à secretis, huic scribendi atque respondendi Regis nomine potestas data est: huic etiã literas omnes, iis tantum exceptis qui ad Castellanum atq; vrbis præfectum missæ sunt, aperire & legere licet. Sextus in ordine est, qui auditorio Regio præficitur: hic muros tapetis ornare, omnib; suum assignare locum solet, per Legatum quendam Senatû conuocat, estq; illi maxima cum Rege familiaritas, quo cum quoties lubitum est confabulari licet. Septimus in honore est, qui Regi est à thesauris: hic redditus omnes, tributa, annuosq; census recipit, atq; Munafido, Regis tamen subscriptione, enumerat. Octauus earum mercium tributum recipit quæ terrestri itinere huc aduehuntur, nec non & exterorum mercatorû tributum, qui pro centum aureis, duos cum vnus dimidio persolvere coguntur: huic aliquot sunt exploratores, qui quoties aliquem mercatorẽ aduenisse sciunt, continuò ad herum adducunt, quo absente captiuum tantisper detinent, donec præsentẽ præfecto

fecto omnium illorum tributum numerauerit quæ secū adduxit, ac sic tandem multis astrictus iuramentis dimittitur. Nonus autē earum tantū mercium tributa recipit, quæ per mare huc aduehuntur, continetq; se in domo quadam ad maris sinum exstructa. Decimum locum habet Architriclinus, qui panes, carnes, aliâq; suppeditare solet, quæ ad victum necessaria sunt, tæminas omnes regiasq; vxores, necnon & eunuchos vestit, atq; mancipia ex Nigritarū solo aduecta, quæ Regi ministrat. Hic quoque Regis filiorum eorumq; nutricum curam gerit, officia quoque inter Christianorum mancipia disponit. Habes hic præcipua huius Regiæ officia, reliqua quoniã lectorem tædio afficerent, consultò omisimus. Habet Tuneti Rex mille & quingentos milites expeditissimos, quorum pars maxima à Christi lege descuerunt: his satis amplum numeratur stipendium. habent autem & suum ducem, qui numerum eum augendi ac diminuendi potestatem habet. Sunt & alij numero centum & quinquaginta milites Mauri, penes hos castra mouēdi atque remouēdi potestas est. Habet præterea & balistarios aliquot, qui quocunque equitantem Regem semper comitantur: Regi tamē omnium proxima illorum Christianorū est custodia, quos in suburbio habitare antea diximus. Regem custodia quædam peditum præcedit, hi oēs Turcæ balistarij atq; ferentarij. Regem immediatè præcedunt præcursores, vulgò à pedibus appellati: præfectus à latere altero equo infidet qui Regis iaculum, ab altero verò qui eiusdem fert scutū,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

à tergo sequitur qui Regiam vehit balistam. Sunt & alij quidam qui Regem comitantur, quorum enumeratione ne prolixi essemus, hoc loco annectere non libuit. Habes hic ritus præcipuos præscorum Tuneti Regum, maxime ab iis differentes, quibus utitur qui nunc Regem agit. Multa hoc loco occurrunt, quæ de huius Regis viciis recensere possem, à quo amplissima me recepisse beneficia fateor, verum id huius iam non est instituti: hoc saltim affirmare possim, eum in exigendis à subditis maximis pecuniis, mirum esse artificem. Ipse verò inter mulieres, cantores, histriones, aliasque id genus delicias, nunc in palacio, nunc in hortis sese continet. Quoties autem Musicum aliquem ad se accersi iubet, is non nisi obductis oculis ad falconum morem introducit. Tuneti aureum vigintiquatuor carata, ut vocant monetarij, continet, hoc est, aureum vnum Europæ cum vnius aurei parte tertia: cudit & argenteam quandam monetam figura quadratâ, quæ sex caratis pendet, huius .xxx. aut .xxxij. aureo æquivalent, Nasari appellant: Itali Tuneti aureum Doble vocant. Hæc autem de Tuneti Rege, de eiusque ritibus annotasse sufficiat.

¶ *Neapolis.*

Antiquissimum oppidulum à Romanis ad mare Mediterraneum exstructum, distat Orientem versus à Tuneto in duodecimo ferè miliario, in quo Mauri quidam Nabel appellati inhabitant. Incolis quondam fuit copiosiss. nunc autem rustici quidam inhabitant, qui agrum lino tantum accommodum colunt.

¶ *Cammer.*

Eiusdem ferè antiquitatis oppidum Cartagini vicinum, à Tuneto autem in octauo miliario positum Septentrionem versus. Incolarum numero frequentissimum est, olitores sunt omnes, qui olera fructusq; Tunetum venalia conferunt. Hic maxima saccareorum calamorū provenit copia, quæ & Tunetum deuehi solet: verum quandoquidem saccarum extrahendi artem non nouerunt, in secundis tantum mensis succum sugendo eliciunt.

¶ *Marsa.*

Antiquissimum quoque est oppidulum ad mare Mediterraneum eodem loco positum, vbi Cartaginensium portus fuit, per aliquot annos desertum remansit, nunc autem quibusdam piscatoribus agrorumq; cultoribus tantum incolitur: solent hic telam quoque candicare. Reperias non procul hinc castra aliquot, in quibus se Tuneti Rex æstate continere solet.

¶ *Ariana.*

Ariana oppidulum vetustum à Gothis in octauo ferè miliario à Tuneto Septentrionem versus conditum. Hortis antè nimis maximeq; fructiferis cingitur, murum habet munitissimum, agricolarum maximam frequentiam. Reperiuntur præterea & alia quædam non procul à Cartagine oppidula, quorum nonnulla incolas habent, reliqua habitatoribus sunt destituta, nomina prorsus memoriæ exciderunt.

¶ *Hammamet.*

Ham

Hammamet oppidum ante paucos annos à Mahumetanis exstructum, muris cingitur munitissimis, distat à Tuneto quinquaginta ferè passuū milibus. Huius incolæ miserissimi, crebrisq; exactionib. infelicissimi, piscatores ferè omnes aut carbonatij.

¶ *Eraclia.*

Oppidulum vetustissimū à Romanis in monte quodam exstructum, ab Arabibus postea deletum fuit.

¶ *Susa oppidum.*

Maximum quoque atq; vetustissimum est oppidum, à Romanis ad mare Mediterraneum conditū, à Tuneto in centesimo ferè distat miliario. Campos habet oliuis atque ficibus copiosissimos; ager illis hordeo est fecundissimus, si modò coli posset, verum Arabum frequētes incursiones in causa sunt quò minus exerceantur. Incolæ liberalissimi, humanissimi, atq; erga exteros fautores candidissimi, maxima illorum pars nauigio ad regiones Orientales atque Turciam proficiscuntur: nonnulli etiam oppida Siciliae atque Italiae viciniora inuisunt. Reliqua ciuium pars aut telæ sunt textores, aut armentarij, aut torno vasa cōficiunt lignea, quibus totam Tuneti implent regionem. Cū sibi Mahumetani eam deuicissent prouinciā, in hac ciuitate se continebat, qui Regis vicem gerebat, cuius & in hunc vsque diem visitur palacium. Elegantissimum oppidum munitissimis muris cinctum in planicie quadam amœnissima situm est. Incolas olim habuit infinitos, ædificiorum
ele-

elegantia celeberrimū, quorum hodie nonnulla cū templo quodam amplissimo visuntur. Nunc autem vix inhabitatores vllos habet: quinque tantū aut sex in eo sunt officinæ, idq; propter frequētissimas Regis exactiones. Ego in hoc oppido propter temporis sæuitiam quatruiduum latitare coactus sum.

¶ *Monaster.*

Monaster antiqua ciuitas à Romanis ad Mediterraneum exstructa, distat à Susa duodecim ferè passuum milia: fortissimis atque elegantissimis est cincta muris, domos habet elegantissimas, incolas verò miserrimos ac mendiciss. calceos gerunt iuncis marinis compositos: bona illorū pars telæ textores, aut pisca- tores: pane vescuntur hordeaceo, aliq; quodam oleo cocto, quē Bezzin aliàs appellauimus, quo etiam pane vicinæ omnes vescuntur ciuitates: nihil enim hic aliud quàm hordeum prouenit. Huius ager chrisomelis, ficibus, pyris, malis aureis, atque oliuis est copiosiss. nisi quòd crebris infestetur hostium incurfionibus.

¶ *Tobulla.*

Tobulla oppidum à Romanis ad mare Me- diterraneum cōditum, distat à Monaster Orientem versus circiter duodecim mi- liaribus: per aliquot annos incolis copiosissimū & ficibus ditissimum remansit: postea verò A- rabum iniuriā effectum, vt rariores hic reperian- tur domus, in quibus religiosi quidam viri in- habitant: hi amplissimum quoddam illac iter fa- cientibus fouent xenodochium, Arabes quoque hu-

humanissimè excipiunt.

¶ *El Mahdia oppidum.*

N Ostris ferè temporibus à Mahdi primo Cairaoan pontifice conditum, ad mare Mediterraneum exstructum, muris, turribus atque portis munitissimis ornatum, portum habet frequentissimum. Mahdi cùm primum hanc ingressus fuisset regionem, incognito habitu se à Mahumete originem duxisse finxit, quare adeo populi sibi conciliauit beneuolentiã, vt illorum auxilio Cairaoan princeps effectus, el Mahdi Califa fuit appellatus: postea cùm Occidentem versus per quadraginta miliaria Numidiam ingressus esset, vt debita sibi reciperet tributa, à Segelmessè principe captus, atque in carcere asseruatus fuit: mox tamè Segelmessenus misericordia ductus in pristinam illum restituit libertatem, atque mox ab eodem interfectus fuit. Deinde cùm in populum tyrannidè exercere cœpisset, atq; nonnullos se cõiuratores habere intellexisset, hoc oppidum construere cœpit, ad quod quoties opus esset, tutò se recipere posset. Tandè quidam Beiezyd cõcionator, quem asininũ equitè appellabant, eò quòd asino perpetuò infidens quadraginta milium exercitum secum ducebat, Cairaoan venit: Mahdi verò ad nouum à se conditum oppidũ fugit, vbi triginta nauium classe quæ à principe Cordouæ Mahumetano missæ fuerunt, ita contra hostes dimicauit, vt Beiezyd atq; eius filius in eo prælio sint interfecti: post hæc Cairaoan rediens cum ciuibus pacè fecit, remansitque imperium penes huius successores in annos

nos permultos. Ab hinc verò annis centū & triginta à Christianis receptū fuit oppidum, deinde rursus à quodam Marocci pontifice Abdul Mumeno recuperatum fuit, nunc autem Tuneti Regis imperio paret, à quo grauissimis indies vexatur exactionibus. Incolæ ad regiones transmarinas negociantur: maximas alunt cum Arabibus inimicitias, adeo vt vix agrū illis exercere liceat: non multis ab hinc annis Petrus Nauariensis no uem tantū nauium classe oppidum aggredi conatus est, verū ingenti suorum iactura re infecta redire coactus fuit, idq; anno à Christo nato millesimo quingentesimo decimonono.

¶ *Affacus ciuitas.*

AB Afris ad mare Mediterraneum iis temporibus exstructa fuit, quibus cum Romanis gerebāt bellum. Muris altissimis atque munitissimis cingitur, incolis olim fuit ditissima, nunc autem trecentas tantū aut quadringentas numerat familias, officinas numero perpaucas: tam Arabum quā Tuneti Regis vexatur molestiis: omnes hic aut textores, nauæ, aut piscatores sunt. Maxima hic eorum piscium colligitur copia, qui Spares illis appellari consueuit, quæ vox neq; Arabibus neq; Barbaris, multo minus latinis quicq; sonat. Vescuntur & hi pane hordeaceo atq; Besin: vestitus his est vilissimus, nonnulli apud Ægyptios ac Turcas negociantur.

Cairaoan olim oppidum amplissimum.

CAiraoan siue alio nomine Caroen nobilissimum oppidum conditorem habuit Hucha, qui vniuersi exercitus dux ex Arabia

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

rabia deserta ab Hutmeno Pontifice tertio missus fuerat: à Mediterraneo mari. xxxvi. à Tune to verò centum ferè abest miliaribus, neque aliam ob causam conditum fuisse dicunt, quàm vt in eo exercitus cū omni præda Barbaris atq; Numidis adempta, secure se continere possent. Muris illud cinxit munitissimis, elegatissimūq; in eo cōstruxit templum artificiosissimis columnis sumptuosissimū. Hic post mortem Hutmeni Muchauix princeps est constitutus, rexitq; imperium ad tempora vsque Quahdi Califæ, Abdulmalic filij, qui tum Damalcum inhabitabat: hic ducem quendā (Muse Noair vocabant) cum exercitu ingenti Cairaoan misit: qui postquam per aliquot dies cum exercitu nō procul à Cairaoan confedisset, Occidentem versus pergendo multas cepit atque depopulatus est ciuitates, donec tandem ad Oceani littora peruenisset, ac postea Cairaoan redit. Deinde ducem quendā cum aliquot militibus in Mauritaniam misit, vbi & multas sibi quoque deuicit regiones atque ciuitates. Huius inuidia motus Muse tantisper expectare iussit, donec ipse quoq; adueniret. Taric igitur nō longè ab Andologia confedit, quò intra quatuor mēses maximo exercitu Muse peruenit. deinde vterq; exercitus transmissio mari Granatā venit, atq; terrestri itinere ad Gothos, pfecti sunt. His se Theodoricus Gothorum princeps opposuit, atque cōmissio prælio miserè superatus fuit: deinde duo illi Duces foelici rerū omniū euentu elati, in Castiliam vsque venerunt, Toletum occupauerunt, vbi inter cæteras opes, infinitas inue-

venerunt Diuorum reliquias, atque inter eas eadem reperta est mensa, ad quam Christus cum Apostolis charissimis accubuit, hæc purissimo erat auro cooperta atque infinitis propemodum gemmis ornatissima, hanc Mule cum omni fere Hispaniæ opibus secum reportauit. Interea autem literis Pontificis Qualid reuocatus, in Ægyptum nauigauit: atque postquam in Alexandria uenisset, per Hescian Pontificis fratrem ei renunciatum est, Pontificem grauissimo laborare morbo: proinde non statim Damascum ueniret, periculum enim erat, ne mortuo Pontifice sumptuosissima illa præda facile huc atque illuc dispergeretur. Hæc omnia Mule paruifaciens, Damascum uenit, omniaq; à se recuperata Pontifici obtulit, qui quinto post mortuus est die. Deinde postquam frater fratri in Pontificatum successisset, Muse dignitate adempta in eius locum quidam Iesul constitutus fuit, cuius filius, frater atq; successiue omnes eius cognati oppidum rexerunt. Tandem ea familia expulsa fuit, eiq; successit Elagleb, hic non ut Pontifex oppido præfuit: ab eo enim tempore Pontifices Mahumetani relicto Damasco Bagadedam migrarunt, uti & quodam Chronicorum scriptum reperies libro. Huic uita defuncto successit filius, remansitque ei familiæ Regnum annis centum & septuaginta, donec tandem à quodam Mahdi Califa Regno fuit destituta. Eo igitur tempore quo Elagleb Regno potitus est, Cairaoan tam incolis quam ædificiis aucta est, adeo ut vicinum quoddam conditum fuerit oppidum, cui Recheda nomen impositum est: hic
se

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

se princeps cum nobilibus continere consuevit. Huius tempore deuicta fuit Sicilia, Blagleb enim Ducem quendam Halcama eò misit, qui in ea Insula oppidulum quoddam ceu munimentū condidit, atq; suo nomine Halcama appellauit, quod nomen in hunc vsq; diem apud Siculos remansit. Deinde nouum hoc oppidum à quibusdam obsidione cinctum est, qui Siculis in auxilium venerant. Post hæc missus etiam cōtra eos Afed, atque ita reparatis Afrorum copiis, quod reliquū fuit Siciliæ occupauerunt, cœpitque hoc modo miris modis Cairaoanorū augeri imperium. Est autē Cairaoan in planicie quadam arenosa atq; deserta exstructum oppidum, in qua neq; arbor vlla, neque vllum prouenit frugum genus. Frumentum illuc à Susa, à Monaster, atque etiam à Magdia deportatur, quæ omnes ciuitates circiter in quadragesimo distant miliario. Abest ab hoc oppido mons quidam Gueslet, in quo nōnulla adhuc visuntur Romanorum ædificia: est autem mons ille fontibus atq; siliquis frequentissimus, fontes autē inde ad Cairaoan defluunt, vbi nulla alioquin esset aqua, nisi quæ cisternis quibusdam seruatur. Extra huius vrbis mœnia pluuialis aqua in cisternis solū ante initium mensis Iunij reperiri potest. Æstiuo tempore Arabes ad campos huic oppido vicinos confluere solent, qui maximam secum frumētī atque aquæ caritatem adferunt, dactylorum autem & carnium ingentem copiam, idq; è Numidia, quæ regio centum ferè & septuaginta isthinc distat miliaria. Hic per aliquot annos maximè floruit Iuris prudētia, adeo

vt

vt hic totius Africę celeberrimi fuerint Legū profellores. Deletum tandem nouos recepit incolās, sed nunquam potuit ad pristinum redire statū. Nunc nihil hic præter coriarios quosdam reperias, qui coria ad Numidię ciuitates mittūt, atq; Europeis pannis commutant. Tuneti Regis maximis indies molestis affecti, ad summam nunc inopiam sunt redacti.

¶ *Capes ciuitas.*

C Apes amplissima ciuitas à Romanis ad mare Mediterraneum cōdita, altissimis, vetustissimisque muris, necnon & arce quadam est munitissima. Huic fluius quidam aquę calidę atq; salis præterfluit. Crebris semper Arabum iniuriis adeo fuit vexata, vt incolę relicta vrbe in campos quosdam se contulerunt, in quibus maxima prouenit dactylorum copia, qui arte quadam per totum seruantur annum. Effoditur & hic fructus quidam fabę magnitudinis, qui sapore amigdalum refert: hunc per vniuersum Tuneti regnum notissimum Arabes Habhasis appellant. Incolę nigri sunt, piscatores, atque agrorum cultores.

¶ *El Hamina oppidum.*

V etustissimum hoc oppidum à Romanis conditum, distat à Capes quindecim ferè miliaria, muris elegantissimis atque munitissimis cingitur: reperias & hodie in marmoribus quibusdam insculpta quadam antiquitatis monumenta. Huius oppidi plateę atq; ædificia sunt vilissima: incolę miseri, furtisq; additissimi. Ager illis aridus atque incultus: nihil

hic præter dactilos sapore minimè gratos reperire poteris. In sesquimiliario Meridiem verius ab hoc oppido originem habet fluuius quidam aquæ calidissimæ, qui per ciuitatis medium præterfluit, idque per ductus quosdam siue canales latissimos, eiusque profunditatis, vt ingressis ad vmbilicū pertingat: quanquam propter nimiam aquæ caliditatem rariores sint qui se huic committere audeant. potabilem tamè ciues reddunt per integrum fere diem refrigeratâ. Tandem hæc aqua non procul ab eo oppido lacum efficit, qui leproforum appellari conlueuit: habet enim sanandi huiusmodi morbū atq; vulnera solidandi miram naturam: quare frequentissimas hic leproforum reperies casulas, quorum permulti restituantur sanitati. Aqua autem eius est naturæ, vt sulphur propemodum odore referat, adeò vt sitim nullo modo sedare possit, quod quidem sæpenumero ipse expertus sum.

¶ *Nachres castellum.*

M Achres castellum nostris temporib. ab Afris eam ob causam ad fretum Cabes conditum, vt regionē illam ab hostium incursionibus tutam seruaret. Distat à Lotophagitis Insula quinquaginta ferè passuum millia. Incolę omnes aut textores, nauium fabricatores, aut etiam piscatores sunt, qui per totam eam Insulam negociantur. Ad eundem modum Africē loquuntur, vt illi qui prædictam inhabitant Insulam: & quoniam agros omnino nullos habet, textoribus tantum exceptis, reliqui omnes ciues prædis atque direptionibus viuunt.

¶ *Lotophagites Insula.*

D Istat à continenti non multis passuum milibus: perpetua est planicies, atq; arenosa, in qua copiosissima prouenit dactylorum, vuarum, oliuarum, aliorumq; fructuum copia: còtinet in ambitu circiter octo & decem miliaria. Rura aliquot habet, separatim tamen posita omnia, adeo vt rarius duo aut tria in eadem repetias vicinia: ager illis aridus, fragosus, atque diligentissima vix opera atque irrigatione vel paululum proferre potest hordei. Maxima hic semper est hordei atque carniū caritas. Reperias ad maris littus arcem quandam munitissimam, in qua totius Insulæ princeps cū suis se còtinere solet. Non procul hinc vicus quidam abest, ad quem mercatores Christiani, Mauri, atq; Turcæ hospitio excipiuntur, estq; in eodem hoc loco singulis quibusq; septimanis mercatus frequentissimus, nundinas esse dicas, ad quas totius Insulæ mercatores multiq; Arabes à continente magnam pecudum atque lanæ copiam adferunt. Insulæ autem inhabitatores, pannum qui apud illos conficitur, venalem habet, qui & Tunetum atque ad Alexandriam vnà cum magna vuarum passarum copia deferri solet. Vix quinquaginta iam præteriere Anni, à quo Insula à Christianis fuit oppugnata, atque ab iisdem recepta: verum statim à Tuneti Rege recuperata. Deinde statim post nouas huc introductas colonias, hæc arx de qua iam locuti sumus, ædificari cœpit: quã semper Tunetani principes occupauerunt. Rege autē Hutmeno vita defuncto, insulares ad pristinam

redierunt libertatem: mox pontem illum fregerunt, qui à cōtinente ad Insulam ducebat, timētes ne terrestri aliquo exercitu vexarentur. Deinde paucis post hæc diebus insulares interfectis omnibus alterius partis ducibus, in hunc usque diem totius eius regni imperium penes se seruaerunt. Colligitur ex hac Insula singulis annis prouentus octuaginta illius regionis aureorum millia, idq; propter maximā in ea mercatorum Alexandrinorum, Turcarum, atq; Tunetanorum frequētiam. Nunc autem quoniam crebris inter se vexantur dissidiis atque cōtentionibus, cōpit illorum Resp. multis partibus diminui. Nostro tempore Ferdinandus Hispaniarum Rex ingentem exercitum eò misit, cui Albensē præfecit Ducem: hic quoniam Insulæ naturam non satis nouerat, milites cū adhuc procul ab Insula essent, naues exire voluit: Mauris autem tam strenuè Insulam defendentibus, Hispani loco cedere coacti sunt: accessit & ad illorum infortunium, quòd tantum aquæ reperire non potuerūt, vnde ingentem quā sibi contraxerant sitim sedare potuissent: huc adde quòd cū primū Christiani huc aduenerāt, mare iam multò accreuerat, cū autē ad naues redire voluerunt, propter nimium maris decemētum, naues ne in arena hære cogerentur, aliquantò longius à littore sese receperant: remanserat autem arena per quatuor ferè miliaria aquis nuda, adeò vt maximis laboribus atque fatigationib. milites eò peruenire vix potuerunt. Insequentibus verò a tergo Mauris, tantum Christianorum fuit infortunium, vt illorū pars

pars maxima aut interfecta fuit, aut à Mauris capta, reliqui nauigio in Siciliam peruenerunt. Postea interiectis aliquot annis, Carolus Quintus instructissimam eò classem misit, cui Rhodiensem quèdam ducem præfecit, ordinis Sancti Ioannis Mescine: hic tanta in eo prælio usus est prudentia, quòd Mauri promisso tributo quinq; millium illius regionis aureorum inducias imperauerunt, quæ & in hunc usq; diem durant.

¶ *Soara oppidum.*

Soara oppidulum ab Afris ad mare Mediterraneum conditum, distat à Lotophagiti insula quinquaginta ferè Orientem versus passuum milia. Huius murus vilissimus est, inhabitatores miserrimi, nihil aliud quàm calcem aut gyplum conficiunt, quæ ad Regnum Tripolitanum venalia conferuntur. Ager his infelicissimus est: incolæ perpetuis Christianorum incursionibus infestantur, ab eo præsertim tempore, quo ab eis expugnata fuit Tripolis.

¶ *Lepida.*

Vetustissima ciuitas à Romanis ædificata, muris altissimis munitissimisque cincta, bis à Mahumetanis occupata fuit, è cuius lapidibus postea exstructa fuit Tripolis.

¶ *Tripolis antiqua.*

Tripolis à Romanis exstructa, deinde à Gothis, postremò à Mahumetanis eo tempore fuit occupata, quo Homar Califa secundus imperauit. Hi postquam Tripolitanum ducem per sex menses obsedissent, tandem Cartaginem fugere coegerunt. Incolæ partim inter-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

fecti, partim in Ægyptum atque Arabiam capti fuerunt abducti, teste Ibnu Rachich apud Afros historiographo celeberrimo.

¶ *Tripolis Barbaria.*

Post excidium antiquæ Tripolis, condita est altera eodē nomine appellata: hæc muris altissimis atq; elegantissimis quanquā non admodum muuitis cingitur, in campo quodam arenoso sita est, in quo dactilorū satis bona prouenit copia. Huius domus ad Tuneti domos collatę elegatissima sunt, deinde & hic artes suis omnes sunt locis distinctę. Magna hic reperitur telę textorum copia. Nullus hic puteus nullusq; omnino fons est; aquam omnes ē cisternis quibusdam petunt. Magna hic semper frumenti caritas, omnes enim Tripolis agri perinde atq; Numidię arenosi sunt atq; aridi. Huius rei ratio est quod qui pinguiores huius regionis essent agri, frequentissimis maris vndis teguntur. Huius regionis incolę maximam hodie agrorum partem in Septentrione à Mari occupatam dicunt, quod & facillē in regionib⁹ Monaster, Magdia, Alfacos, Capes, atque in Lotophagiti insula cognosci potest, necnon in aliis quoque partibus Orientalibus, vbi ad miliare vnum aut alterū mare ingressis vix aqua ad vmbilicum pertingit. Neque desunt qui eam ciuitatē magis in Septentrione positam fuisse opinentur, verū crebris indies maris inundationibus, paulatim Meridjem versus ædificatam fuisse, cuius rei testimonium præbēt integra adhuc quibusdam locis ædificiorum mōpumentata, quę maris fluctibus fuerunt demersa.

Fre.

Frequentissima hic exstructa fuerunt templa atque collegia: xenodochium habuit quod pauperes atque exteros recipiebat: parcissime victitant. Besis tantum hordeaceo vescuntur: in hac enim regione vel minimè provenit hordei, adeò ut ditissimus hic censeatur, qui unum aut alterum possidet frumenti modium, mercaturam tamè serè exercent omnes: est enim ea ciuitas Numidiæ atque Tuneto vicina, neque inde Alexandriam usque ullum aliud reperitur oppidum: non etiam procul à Sicilia atque Maltha abest: solentque quotannis ad eorum portum Venetorum naues confluere, maximamque eò aduehere mercium copiam. Semper Tuneti Regis imperio paruerunt. Eo autem tempore, quo Abulhasen Fessæ Rex Tunetum obsedit, Regem cum Arabibus ad desertum fugere coegit. Deinde victo Abulhaseno Tuneti Rex in regnum rediit: tum se ciues Regi opponere cœperunt: fuitque illorum Respublica, maximis semper dissidiis bellisque intestinis vexata. Quod ubi Fessæ Rex intellexisset, quinto belli ciuilibis anno rursus cum exercitu Tunetum profectus est, ipsum Regem prælio superatum atque Constantinam fugatum tam acriter obsedit, ut Constantinenses cum se Fessæ Regis vim non posse ferre viderent, cum omni exercitu intromiserint. Tuneti Rex Fessam captiuus primò adducitur, deinde in Septæ arce aliquandiu asservatus est. Interea autem Tripolis viginti nauium Genuensium classe expugnata atque depopulata fuit, habitatores verò captiui. Quod postquam Fessæ Rex intellexisset, ea conditione cum Genuensibus egit, ut ipse nu-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

meratis quinquaginta aureorū millibus, ipse in pace oppidū possideret. Genuentes postea inde profecti, maximam aureorum partem adulterianam intellexerunt. Posthæc Tuneti Rex à Fessæ Rege Abufelimo libertati restitutus fuit, quo tandem ad regnum reuerso, remansit penes successores imperiū, donec Abubar Hutmeni filius in Tripolitana arce vnā cum filiolo à nepote interfectus fuit, qui & postea sibi id Regni viurpauit: idem postea prælio quodam perit, quod cōtra Hubdul Mumenum gessit, qui statim Tripolitanum regnum assumpsit. Huic successit filius Zacharias, qui post mēses aliquot peste interiit. Post hunc in Regem electus fuit Mucamen Hefeni filius Zachariæ cognatus, qui postquam tyrannidem inter ciues exercere cœpisset, à populo regno expulsus est: ad regnum postea quidam d̄ ciuibus successit, qui modestissimè imperauit. Qui verò antea expulsus fuerat, aliquot militum exercitum misit qui Tripolitanum vexarent imperium, hi statim amissō prælio fugerunt. Post hæc qui humanissimè regnare cœperat, in tyrannum versus est, quo à cognato interfecto, populus nobilem quendam virum, qui tum temporis Eremitam agebat, coactō fere animo regere uoluerunt, remansitque penes illum huius urbis imperium, donec Ferdinandus Petrum quendam Nariensem eō misisset: qui cum improviso aduentu suo urbem occupasset, captiuos plurimos secum duxit. Tripolis præfectus vnā cum genero Messinam captiui missi sunt. Vbi per aliquot annos detenti, tandem à Carolo Imperatore pristinæ

na libertati restituti, Tripolim redierunt, quod oppidum postea à Christianis fuit deletum. Huius oppidi arx munitissimis muris cincta est, & quantum intelligere potui, nouos cœpit recipere incolas: habes igitur hic quæ de Tuneti ciuitatibus memoratu digna occurrere potuerunt.

¶ *De Bugiæ montibus.*

Bvgiæ montibus asperis, altissimis, atq; nemorosissimis est refertissima: incolæ ditissimi, nobiles & liberalissimi, maximam habent caprarum, bouum ac equorum copiam, ferè semper liberè vixerunt, ab eo præsertim tēpore, quo Bugiæ à Christianis fuit occupata. Hi semper in altera maxilla nigram crucem gerunt, desumpto ab antiquis more, quemadmodum & ante diximus. Pane vescuntur hordeaceo, his maxima est nucum atque ficuum copia, in iis præsertim montibus, qui Zoaoe viciniore sunt: hic quibusdam in locis nonnullæ reperiuntur ferrifodinae, ex quo sibi semissem quãdam monetam eudunt. Reperitur & alia quoque apud hos moneta argentea, quæ grana quatuor pendet: prouenit in his montibus magna admodum vini atq; canabis abundantia, telam vilissimam texūt. Zelotipia maximè crãciantur, vestitu vilissimo vtuntur. Patent autè Bugiæ montes ad mare Mediterraneum in longum centum ferè & quinquaginta miliaribus, in latum verò quadraginta: habet autem quilibet mons suos ab aliis nationibus diuersos incolas, qui quoniam vno eodemque viuunt ritu, silentio prætermisimus.

¶ *Auzar mont.*

Altissimus atq; frequentissimus hic mons incolas habet rudissimos, prædis atque rapinis addictissimos. Distat à Bugia in octuagesimo, à Cōstantina verò in sexagesimo fere miliario. Ab aliis montibus separatus, extenditur in longū per sexaginta propemodum miliaria. In Meridie Numidiæ deserto iungitur, in Septentrione regionibus Mesinæ, Stefæ, Nicaus, atq; Constantinæ terminatur. Ex huius vertice summo frequentissimi desluunt riuuli, qui per subiectos campos fluentes, tandē lacum efficiūt, aqua autem ætino tempore salta est. Arabum quorundam iniuria facit, vt difficillimus ad hūc montem pateat accessus.

¶ De Constantina montibus.

Omnis ea Constantinæ pars quæ Septentrionem atque Occidentem respicit, altissimis est montibus plena, qui à Bugie finibus initium habent, atq; extendunt se ad mare Mediterraneum Bonam vsque, hoc est per centum fere & triginta miliaria. Horum ager in planicie est oliuis, ficibus, aliisq; omnis generis fructibus feracissimus, adeò vt eorum maxima copia ad proximas deferatur ciuitates: accolæ omnes Bugiæ ciues morum ciuilitate antecellunt, varias inter se exercent artes, textiturque apud hos magna admodum telæ copia. Frequentissima inter eos nascuntur dissidia idq; propter illorum mulieres ad alios subinde maritos transmigrantes. Ditissimi sunt, atque ab omni tributo liberi: vix agros cum propter Arabes tum propter nobiles colere audent. Est hic singulis quibusque septi-

manis

manis, diuersis tamen diebus, mercatus Constan-
tinorum aliorumque locorum mercatoribus fre-
quentissimus: Quod nisi amicū quendam in eo
monte habeas, periculum est ne miserimè ab eis
decipiaris. Nullus in montibus illis iudex, sacer-
dos, aut literatus reperiri potest: si quis autè epi-
stolam ad amicū scriptam cupiat, huic per duo-
decim aut etiam interdum quindecim miliaria
scriba est quærendus. Peditum quadraginta fe-
rè numerant millia, necnon & quatuor equitum
millia. Incolæ viribus adeo præstantissimi, vt si
inter eos rectè conueniret, totam facillimè Afri-
cam sibi subigere possent.

¶ *Bona montes.*

Habet Bona ad latus Septentrionale Me-
diterraneum mare, ad Meridiem & Oc-
cidentem montes nonnullos, qui Con-
stantinæ ferè mōtibus connexi sunt, in Oriente
agros habet felicissimos, camposque spatiosissi-
mos, in quibus olim per multa fuerunt oppida
atque castella à Romanis exstructa: nunc tantū
eorum vestigia quædam remanserunt, quorum
nomina quidem sunt nota. Omnes hæ regio-
nes propter Arabum iniurias adeo sunt incultæ,
vt rarioribus tantūmodo locis incolas habeant,
qui armis belli inuitisque Arabibus regnum sibi
occupant. Extendunt sese montes ab Occidente
Orientem versus in longum per octuaginta ferè
miliaria, in latum autè plus minus triginta. Fre-
quentissimi hic sunt fontes, vnde riuli aliquot
oriuntur, qui per planicies illas præterfluentes,
tandem in mare Mediterraneum labuntur.

¶ *Montes qui Tuneto sunt viciniore.*
T Vnetum in planicie quadā conditū nul-
 los omnino montes habet vicinos, præ-
 terquam in Occidente ad mare Mediter-
 raneum, vbi montem habet illi persimilem qui
 Carthaginem amplectitur. Adiacet quoque Tu-
 neto & alius quidam mons altissimus ac frigidis-
 simus, quem Sagoan dicunt: hic incolas nullos
 reperies, præter quosdam qui alueariorū curam
 gerunt, hi aliquantulū hordei colligunt. In huius
 mōtis summitate Romani aliquot sibi arces ex-
 struxerunt, quorum hodie tantū visuntur rui-
 nę, epitaphia marmorib. Latinis literis in sculpta.
 Ab hoc monte Carthaginé vsque ductibus qui-
 busdam aqua desuere solet.

¶ *Beni Tefreni atque Nufusa montes.*

S Vnt hi mōtes à deserto semoti, à Lotopha-
 giti atq; Sfacos triginta ferè absunt milia-
 ria, altissimi ac frigidissimi, hordei vel mini-
 mam producunt copiā. Incolæ valentissimi atq;
 à Mahumetica lege maximè abhorretes, opinio-
 nem vt plurimum Pontificis Cairaoan sequun-
 tur, neque alia est Gens inter Arabes, quæ eam
 legem sibi seruarunt. Apud Tunetum aliasq; ci-
 uitates vilissimis quibusdam artibus sibi victum
 querunt: neq; vsquam eorū fidem publicè pro-
 fiteri audent.

¶ *Gariani mons.*

A Ltissimus hic atque frigidissimus mons,
 longitudine quadraginta, latitudine verò
 quindecim est miliarium, deserto areno-
 so à reliquis montibus separatur, distat à Tripoli
 quinquaginta ferè miliaria. Maximam producit
 hor-

hordei atque dactylorum copiam, qui nisi recer-
tes edantur, facile viciantur. Oliuarū hic quoq;
magna prouenit affluentia, quare ab hoc monte
ad Alexandriam vicinasque ciuitates plurimum
olei conuehitur. Nusquam in toto orbe præstan-
torem crocum reperias, quare & carissimo apud
omnes diuendi solet. Colligitur ex hoc monte
sexaginta millium aureorum prouentus, croci
autem quantum quindecim mili ferre possent.
Perpetuis semper Arabum Regisque Tuneti ex-
actionibus vexantur. Pagos hic atq; vicos non-
nullos reperias vilissimos.

¶ *Beni Gnarid.*

Distat hic mons à Tripoli in centesimo ferè
militario; huius accolæ validissimi atque po-
tentissimi in libertate constituti, perpetuas ha-
bent cum montibus vicinioribus atq; cum Nu-
midia deserto inimicitias.

¶ *Castrum castellum.*

Aduce quodam ædificatū, qui cum exercitu
in Africam ad mare Mediterraneum vene-
rat: non procul à Tripoli distat, tandem verò ab
Arabibus deletum fuit.

¶ *Subeica.*

Subeica castrum iis ferè temporibus conditū,
quibus Mahumetani in Africam venerunt.
Incolis olim fuit frequentiss. postea ab Arabibus
deletum, nunc piscatores aliquot inhabitant.

¶ *Castrum Hesi.*

Ad mare Mediterraneum à Mahumetanis con-
ditum, postea ab Arabibus deletum fuit.

Ioannis Leonis Africani

descriptionum Africae, rerumque in
ea memorabilium,

LIBER SEXTVS.

¶ *Gar.*

Numeratis haecenus montibus, superest nunc ut de pagis atque vicis nonnihil dicamus, tum & de regionibus aliquot: postea Numidiae quoque ciuitates recto ordine describemus. Qua in re nunc se mihi Gar primo offert, pagus ad mare Mediterraneum dactylorum copia opulentissimus: ager aridiusculus, paululum tantum profert hordei copiam, quo huius inhabitatores vesci solent.

¶ *Gar & Gare.*

Terrenum est in quo antra stupendae sunt profunditatis, unde lapides extractos dicunt, quibus condita fuit Tripolis antiqua, quandoquidem non procul inde distat.

¶ *Sarman.*

RVS est amplissimum, non longo à Tripoli antiqua intervallo situm, dactylis copiosissimum cum praeterea nihil omnino frugum producat.

¶ *Zauat Ben Iarbuh.*

PAGUS est non longe à mari Mediterraneo situs, dactylis affluentissimus, ceterum frugibus omnibus infelicissimus: hunc religiosi quidam viri inhabitant.

¶ *Zanzor.*

Est & hic quoque pagus Mediterraneo mari vicinus, distat à Tripoli duodecim fere miliaribus: artificum hic maxima est frequentia.

cia, dactylorum, malorum punicorum atque cotoneorum summa profluentia. Incolæ miserissimi, ab eo præsertim tempore, quo à Christianis occupata fuit Tripolis, & tamen apud Tripolitanos negociantur, dactylosque huc venales adferunt.

¶ *Hamrozus.*

Vicus est in sexto à Tripoli miliario, quorum horti dactylis atq; omnis generis fructibus sunt feracissimi. ¶ *Tagiora.*

Planicies est in secundo à Tripoli miliario Orientè versus situs, in qua nonnulla sunt rura, dactylis aliisque fructibus mirè copiosa. Huic felicissima Tripolitana expeditio fuit, tum enim permulti huc confugerunt. Incolæ ignari, rudes, furtis atque rapinis addictissimi, tuguria sibi ex palmorum ramis componunt. Pane vescuntur hordeaceo atque Bezin: omnes Regis Tuneti atq; Arabum imperio parent, præterquã qui in hac morantur planicie.

¶ *Mesellata prouincia.*

AD mare Mediterraneũ à Tripoli triginta quinque distat miliaria, pagis, castris atq; inhabitatorib. ditissimis est refertissima, prouenit & hic summa oliuarum ac dactylorum copia. Incolæ liberi, ducem quendam inter se habent, qui Rempub. administrat, quiq; bella pro suis contra Arabes gerit: militum quinque ferè enumerat millia. ¶ *Mesrata prouincia.*

AD mare Mediterraneũ in centesimo ferè à Tripoli miliario sita, pagos complures cum in planicie tum in montibus habet. Inhabitatores ditissimi, nullum omnino tributum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tum perloluunt, cum Venetis qui triremibus huc veniunt negociantur, easdemque merces apud Numidas mancipis, musco atque cineto (vt vocant) commutant, quod illuc ex Æthiopia aduehitur.

¶ *Barca desertum.*

A Finibus Mesratae initium habet, extenditq; se Orientē versus ad confinia vsq; Alexandriæ loca, sic vt longitudine mille & trecenta, latitudine verò ducenta ferè capiat miliaria. Desertum est asperum, aqua atque frugibus infelicissimū. Anteq; Arabes Africam inhabitare cœpissent, nullos adhuc in hoc deserto repperisses inhabitatores: Verū nunc miseram quidam hīc degunt vitam, maximeq; famelicam; distat enim ab omni habitatione longissima admodum intercapedine: neque apud illos quicquam frumenti prouenit. Frumentum autem aliaque ad vitam necessaria huc nauigio è Sicilia aduehuntur, tum statim quisque vt inde sibi aliquid desumat, filios dat pignori, interea huc atq; illuc furantur ac in viatores grassantur vt filios repignerare possint. Nusquam atrociores reperias prædatores, postquam enim mercatores bonis omnibus ac vestibus exuerunt, lac tepidum vi infundunt, ac pedibus in arborem suspendunt, adeo vt omnia euomere cogantur; tum sedulo in sordibus quærūt, num quid auri inuenire possint, suspicantur nanque scelestissimi homines mercatores aureos omnes ingurgitare, priusquam desertum ingrediantur.

¶ *Tessetum Numidiæ oppidum.*

Dixi-

Diximus primo huius operis libro Numidiam à Cosmographis Africanis infimo loco esse habitam, rationes quoq; eo loco adiecimus: huius ciuitates aliquot Athlanti viciniore sunt, quemadmodum libro secundo, cum de Heha scriberemus, abundè dictum est. Sus verò, Gusula, Helchemma, atq; Capes in Tuneti sunt Regno, & tamen in Numidia sitas esse has ciuitates nonnulli dicunt. Ego verò Ptolemæi sententiam secutus, Tuneti regnum Barbariæ esse partem existimauerim. Numidiæ igitur ciuitates omnes atque oppida depicturus, initium à Tesseto sumam: quod oppidulum vetustissimū à Numidis non procul à Lybiæ deserto conditū, muris ex crudis lapidibus compositis cingitur, & tamen vix oppidum esse dicas: familias numerat quadringentas. Campis tantum arenosis cinctum est, nisi quòd locis quibusdam oppido vicinioribus dactylorum, millij, atq; hordei aliqua prouenit copia, quibus miserimi victitare solent. Amplissimum coguntur tributum enumerare Arabibus, qui in vicino habitant deserto. Apud Nigritas atque Gusulanos negociantur, adeò vt maximam temporis partem domo absint. Colore subnigri sunt, atque ab omni literarum cognitione alienissimi. Mulieres in ludis literariis primæ ætatis puellos nonnihil literarum doceant, qui degustatis vix primis elementis ad laborem atque agrorum culturam compelluntur. Huiusmodi aut mulieres reliquis sunt candidiores: aliæ aut nendo, aut lanificio victum quærunt, reliquæ ociosæ prorsus desidēt. Qui in hac regione

DESCRIPT. AFRICÆ

ditissimi habentur, vel minimam possident pecudum copiam. Terram equo simul & camelo exercent, qui arandi mos per totam Numidiam obseruari solet.

¶ *Guadenum.*

Guadenum vicus quidam in Numidiæ deserto, non procul à Lybia situs. Incolæ miserimi, vilissimoque ingenio præditi. Nihil hic præter dactylos prouenit: tanta his est cum vicinis inimicitia, ut domum vix exire liceat. Venationibus sese exercent, atque syluaticas quasdam feras, Elanthes atque Strutiones captant, neque aliis vix carnibus vescuntur. Si quid caprarum habent, propter lac asseruare solent. Sunt & hi colore omnes subfusci.

¶ *Ifran.*

Quatuor eo nomine appellata sunt castrula, à Numidis in tertio ab inuicem miliario ad fluuiolum quendam exstructa, qui semper æstatis æstu aquis destituitur. Reperias inter hæc castra agros quosdam dactylis copiosissimos. Huius incolæ aliquanto ditiores sunt, negociantur enim cum Lusitanis ad portum Garet Guessem, quorum merces Gualitam atque Tumbutum conferunt. Habet hæc castra satis magnam incolarum frequentiam, qui vasa quædam ænea apud Nigritas vendenda conficiunt: æs enim in locis quibusdam vicinis effoditur. Habet quolibet castrum suum singulis septimanis mercatum, maxima semper illis est frumenti caritas. Vestitu vtuntur honestissimo: templum habent ornatissimum: iudicem quoque qui res tantum
cui

ciuiles curat: in rebus autem capitalibus, exilio tantum punire solent.

¶ *Accha.*

TRia item castella sunt in Numidiæ deserto non procul à Lybia ædificata: incolis quondam fuerunt frequētissima: tandem verò belli ciuilis iniuria, incolis remanserunt destituta. Tandem cōpositis rebus omnib. religiosi cuiusdam viri opera, qui postea huic populo imperauit, nouæ huc sunt introductæ colonix. Miserimi homūtionēs, nihil quod colligāt habent, præter dactylorum certam copiam.

¶ *Dara.*

AB Atlante initium sumens extendit se Meridiem versus per Lybię desertum ad ducenta & quinquaginta ferè miliaria: est autem strictissima hæc prouincia. Incolæ omnes ad fluuium quendā habitant, qui à regione nomen habet. Excrescit interdum hunc in modum, vt mare videatur, æstate autem tam est diminutū, vt pedes facillimè transire possis. quòd si excreuerit circa Aprilis initium, sæcundissima sua irrigatione maximā huic regioni adfert vber tatem: sin minus, actum est de illius anni frugum prouentibus. Infinitos reperias ad huius fluminis ripam vicos atque pagos, castra quoq; quamplurima muris ex lapide crudo atque creta cōpositis cinctā. Trabes omnes atque contignationes ex palmis conficiuntur, quanquam huic rei non admodum quadrent, nō enim illud lignum solidum est sed fibrosum admodum. Visuntur præterea ad vtrumque fluminis latus in quinto,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

aut sexto miliario agri dactylis copiosissimi, qui in multos si probe seruarientur, durare possent annos: & quemadmodum varia hic sunt dactylorum genera, ita & varium eorum est precium: quorundam enim modius aureo venditur, aliorum quarta vix auri parte, utpote quibus equi vescuntur atque cameli. Dactylorum alij sunt masculi, alij foeminae, masculi flores tantum producant, foeminae fructum: Verum foeminarum flores non aperiuntur, nisi quis masculi ramum cum floribus adiungat, alioqui dactyli vilissimi maximisque nucleis proueniunt. Hordeo aliisque cibus vilissimis vescuntur: panem autem non nisi festiuis gustant diebus. Castra aurifabris aliisque artificibus occupantur, uti & omnes ille regiones, quae à Tumbuto Fessam ducunt: reperiuntur in hac regione tria aut quatuor oppida satis ampla, mercatoribus, exteris, officinis, atque templis frequentissima. Oppidorum autem celeberrimum Beni Sabih appellatur, incolis validissimis atque liberibus occupatur, in duas diuisum est partes, quarum quaelibet suum habet principem: hi frequentissime inter se belligerantur, eo praesertim tempore, quo solum irrigant, idque propter maximam aquae penuriam. Mercatorem per integrum annum aut etiam plus humanissime exceptum ita dimittunt, ut nihil omnino ab eo exigant, quam quod ille pro sua liberalitate persolvere velit. Hi quoties inter se bellum gerunt, vicinos Arabes in auxilium vocant, atque cuilibet stipendium unius semiaurei singulis diebus persolunt, interdum etiam plus, numerantque singulis diebus.

Pacis temporibus sclopeta aliaque bellica instrumenta adornant, neque me vnquam peritiores sclopetarios vidisse memini. Provenit in hac regione herba quaedam Guasto syluestri non admodum dissimilis, hanc inter Fessanos atque Telenos allis commutant mercibus. Mira his frumenti caritas, quod huc à Fessa aliisque regionibus aduehitur, caprarum atque equorum non magna hic reperitur copia, his frumenti loco dactylos apponunt, atque huiusmodi pabulum quod apud Neapolitanos farfar appellari consuevit. Capris dactylorum nucleos antea contritos porrigunt, qui cibis maximè pingues atque lacte grauissimas reddit: carnibus vescuntur caprinis atque camelinis, quæ ingratisissimi sunt saporis. tum & strutiones quoque à se educatos mactant atque edunt, horum carnes galli gallinacei carnibus gustu non admodum sunt dissimiles, nisi quod multo durior est atque foetida, eaque praesertim, quæ iuxta coxam est, hæc plus satis est viscosa. Horum mulieres elegantissimæ sunt, pinguiusculæ atque humanissimæ: mancipia è Nigritarum solo aduecta alunt.

¶ *Segelmessa.*

Segelmessa à præcipuo huius regionis oppido sic appellata initium habet non procul ab oppido Garseluinto, ac Meridiem versus ad flumen Ziz per centum & viginti miliaria usque ad Lybiæ ferè desertum extenditur. Hanc regionem Barbari nonnulli inhabitant, olim cuiusdam principis imperio paruit qui per se illud sibi regnum occupabat. Deinde à Iosepho Luntinensium Rege, postea à quodam Muhaidin, tandem

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

& à Marinorum Regis filio fuit recuperata. Post hæc cōmota erga Principem dissentione Regeq; interfecto, oppidum Segelmessa destructum, remansitque in hunc vsque diem incolis vacuum. Incolæ postea sibi castra quædam condiderunt, quorum nonnulla in libertate remanserunt, alia Arabum imperio parent.

¶ *Cheneg.*

EXtendit se ea Regio ad flumen Ziz, atque Atlante monte terminatur, castris atque dactyliferis regionibus est copiosissima, quanquam dactyli minimi sint valoris, horum agri atidiores sunt atque angustissimi, nisi quod in quibusdam, qui à flumine ad montes radices extenduntur, nonnihil hordei proueniat. Incolarum alij aut Arabibus parent, aut Garselmis: alij omnino liberi sunt. His tota ea via subiecta est, quæ à Segelmessa Fessam ducit, atq; tributum amplissimū à mercatoribus illac iter facientibus exigunt. In hoc itinere tria præcipua reperies castra, quorum primum in rupe quadam altissima nubes attingere videtur. Huic subiecta quædam domus est, in qua perpetuò milites quosdam inuenias, qui pro cameli farcina quartā aurei partem postulant: secundum inde in decimo quinto distat miliario, nō in monte sed in ipsa planicie positum, multis partibus copiosius atque opulentius est. Tertium Tamracostum appellant, distat à secundo viginti ferè miliariorū spatio Meridiem versus, in publica cōditum via. Reperiuntur præterea & pagi nonnulli, aliæque quædam castella minus frequentia. Mira illis est frumētū
ino-

inopia: caprarum autē copia maxima, quas hyeme in antris quibusdā spaciosissimis ceu in suis munimētis seruant, ad quæ strictissima quadam via ingreditur. Est quoq; ad hanc regionem ingressus per quadraginta ferè miliaria adeò angustus, vt duo vel tres armati maximos hic sustinere possent hostium impetus.

¶ *Matgara Regio.*

Initium habet in Meridie à prædicta regione: frequentissima hic sunt castella ad flumē Ziz ædificata, horum præcipuum est Helel, in quo totius regionis princeps natiōe Arabs se continere solet. Huius milites tentoriis quibusdam campos occupant: habet & alios quoq; milites secum, adeò vt neminem nisi fide publica exhibita præterire sinant, quem non continuo bonis omnibus exuant. Sunt & alia hic passim mapalia atque castella, quæ quoniam memoratu vix digna erant, consultò omisimus.

¶ *Retel.*

Iamdictæ Regioni contigua est Retel, quæ & ad flumē Ziz Meridiem versus per quinquaginta miliaria ad Segelmessæ territorium se extendit. Regio castellis agrisque dactyliferis copiosissima. Incolæ Arabibus parent, vltra modū auari atque pusillanimes sunt, adeò vt illorū centum vix se decem Arabibus opponere auderent: agrum ferè Arabibus colunt, perinde ac si illorū essent mancipia: in Oriente mōte quodam incolis vacuo, in Occidēte verò planicie quadam deserta atque arenosa clauditur, ad quam Arabes à deserto redeuntes se recipere solent.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

¶ *Segelmessæ territorium.*

EXtendit se Segelmessæ territorium ad flumen Ziz à Septentrione Meridiem versus per viginti ferè miliaria: sunt in eo trecèta ferè & quinquaginta castra, præter pagos & vicos, quorum tres omnium sunt celeberrimi. Primum Tenegent vocant, numeratq; mille, aut etiam plus familias: est autè oppido Segelmessæ vicinus, quare in eo artificum magna reperitur copia. Secundum Thebuhasant appellant, distat à priori Meridiem versus in octauo ferè miliario: aliquantò maior est incolarum numero, atque adeo mercatorum frequentia copiosior, vt in reliquis huius regionis partibus vix plures reperiri posse crediderim. Tertium Mamun dicunt, in quo magna quoque reperitur mercatorum, Iudæorum, atque Maurorum affluentia. Habent autem singuli suum principem, maximaq; inter se alunt dissidia. Sæpenumero aquæductus illos vastant, quibus illorum agri adaquantur, qui postea non nisi maximis sumptibus restaurari possunt. Palmos quoque ad truncum decidunt: atq; vndique Arabes quidam scelestissimi se intermiscunt. Argenteam atque auream cudunt monetâ: nisi quòd aurû habent non vsque adeo præstans. Argentei numuli singuli quatuor pendent grana, illorum autè octuaginta vni aureo æquivalent. Maximum hic Iudæi atq; Arabes tributum persoluunt. Reperias hic aliquot nobiles ditissimos, qui maximè apud Nigritas negociantur: quò merces Barbaricas deuehunt, auroq; atque marciapiis commutant. Dactylis ferè vescuntur oēs, nisi

nisi quòd quibusdam locis nonnihil frumenti habeant. Infiniti hic reperiuntur scorpiones, pulices autè nulli. Maximus huic regioni per æstatem est æstus, quo tempore flumina adeò aquis destituuntur, vt falsam è puteis quibusdam haurire cogantur. Habet hoc territorium in circuitu octuaginta ferè miliaria, quod incolæ post Segelmessæ excidium minimis sumptibus muris cinxerunt, ne quid equitum quotidianis vexarentur incursionib. Hi quandiu pacem inter se seruauerunt, liberi remanserunt: verùm postquam diffidiis inter se distrahi cœperūt, destructis muris quælibet pars Arabum implorauit auxilium, quibus paulatim parère coacti sunt.

¶ *Segelmessa oppidum.*

Nonnulli à quodam Romanorum Duce conditum volunt, qui postquam suos milites è Mauritania duxisset, totà sibi recuperauit Numidiam, atque tandem in Occidentem veniens, vbi oppidum cōdidit, quod Sigillummessa appellauit, eò quòd esset in finibus Messæ positum, atq; omnium victoriarum ceu sigillum, deinde corrupto vocabulo Segelmessa appellari cœpit. Vulgus vnà cum quodam Becro Cosmographo ab Alexandro Magno exstructam esse ciuitatem arbitrati sunt, vt in ea ægros sauciosq; milites seruarentur. quæ quidem opinio nullo modo mihi arridere potest: nusquã enim legitur Alexandrum Magnum vnq̃ in his fuisse regionibus. Situm autem est oppidum in planicie quadam ad flumè Ziz, murisq; elegantissimis atque altissimis cinctum fuit, vti & multis in locis

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

cis adhuc videre licet. Postquam Mahumetani Africæ fines ingressi fuerunt, cœperunt huius oppidi ciues Zenetorū parere imperio: qui tandem a quodam Iosepho Tessini Luntunorum Regis filio regno expulsi sunt. Domorum atque ædificiorum elegatia ornatissimum fuit oppidum: incolæ ditissimi, maximè apud Nigritas negociati sunt. Ornatissima hic templa atque collegia fuerunt, necnon & fontium quoq; maxima copia, quorum aqua rotis quibusdam è flumine vicino exhauriebatur. Felicissima hic aëris temperies, nisi quòd hyeme nimia laborauerunt humiditate, quæ morbos nonnullos inter ciues procreabat. Nunc autem deleto oppido, incolæ, ut iam diximus, castra pagosq; vicinos inhabitare cœperunt. Ego in his regionibus septem ferè egimensibus, in quodam castello quod apud eos Memun appellabatur.

¶ *Esnoaihila castellum.*

IN duodecimo ab vrbe miliario Meridiem versus, loco quodam deserto ab Arabibus conditum fuit. Hic merces atque frumenta ab hostium iniuria tuta reseruarunt. Nullum in vicinia neque hortum, neque agrum, neque deniq; quicquam boni reperies, præter petras quasdam nigras atque arenam.

¶ *Humeledegi.*

CAstrum in decimo octauo à Segelmessa miliario ab Arabibus loco quodam deserto exstructū, eadem ratione qua iam dictum castrum ædificatum diximus. Huic vicina est aspera quædam planicies, fructibus quibus-

busdam adeò copiosa, vt si quis à longè videat, malis citreis sparsam esse putet.

¶ *Vmmelhesen.*

Villissimum est castellum in vigesimoquin-
to à Segelmessa miliario, loco quodam
deserto, eaque ipsa via quæ à Segelmessa
Daram ducit, ab Arabibus exstructum. Muris
nigrissimis cingitur, atq; còtinuo Arabum præ-
sidio munitur. Quotquot hâc prætereunt mer-
catores, pro cameli sarcina, quartam vnius aurei
partem persoluunt. Ego cùm quodam die illâc
præterirem, comitati sunt quatuordecim Budei-
tæ, atque numerum rogati, tredecim tantùm esse
diximus: quare postquam numerare cœpissim,
decimumquartum ac decimumquintum capti-
uos retinere voluerunt, nisi Mahumetanos esse
dixissemus: verùm, quoniam non satis verbis
nostris fidebant, Mahumeticam legem protule-
runt, quam postquam hos intelligere viderunt,
liberos abire siuerunt.

¶ *Tebelbeltum.*

Pagus est in Numidiæ deserto, ab Athlante
distat miliaribus plus minus ducentis, à
Segelmessa verò centum Meridiem versus.

Tria habet castra vicina, incolarum numero atq;
dactylorum profluentia copiosissima. Ingens hic
est aquæ atque carniū penuria. Strutionibus
insidiantur, quorum carnibus vt plurimum ves-
cuntur: & quamuis apud Nigritas negociantur,
miserrimi tamen sunt summaque inopia coacti,
Arabum imperio parent.

¶ *Togda.*

Regi-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

REgiuncula est ad flumen eiusdem nominis sita: dactylis, malis persicis, vuis, atque ficibus copiosissima. Quatuor in ea reperiuntur castra, pagi verò decem, quorum incolæ aut agrum colunt, aut corium parant. Distat à Segelmessa Occidentè versus quadraginta ferè miliaria.

¶ *Farcala.*

REgiuncula quoque ad fluuiolum sita, dactylis etiam aliisque fructibus abundat. Frumenti verò maxima hic est penuria. Tria hic castra, pagi verò quinque reperiuntur. Distat ab Atlante Meridiem versus centum, à Segelmessa sexaginta ferè miliaribus. Incolæ mendicissimi Arabum imperio parent.

¶ *Teserin.*

AMoenissima hæc Regio ad fluuiolum quendam distat à Farcala triginta, ab Atlante verò sexaginta ferè miliaria. Dactylis est copiosissima, complectitur pagos quindecim, castris verò sex, vna cum duorum oppidorum vestigiis, quorum nomina nusquam reperire potui. Teserin autem Afris perinde sonat atque latinis oppidum.

¶ *Beni Gumi.*

HÆC Regio flumini Ghir adiacet, dactylis quoque abundat. Huius incolæ miserissimi, equos Fessæ emunt quos postea mercatoribus reuendunt, qui ad Nigritas proficiscuntur: numerantur in hac octo castella, vici verò quindecim: distat à Segelmessa Euroaustriam versus in ceterisimo ferè & quinquagesimo miliario.

¶ *Masalig & Abuginan castra.*

IN Numidiæ deserto à Segelmessa in quinquagesimo ferè miliario ad flumè Ghir sita. Horum incolæ Arabes mendicissimi, nihil enim hic frugum prouenit: dactylorum autem exigua prouenit copia.

¶ *Casair.*

Oppidulum in Numidiæ deserto, distat ab Atlante viginti miliaribus: hic plumbum atque antimonium effodiunt, unde huius incolæ victum sibi parant, neque aliud quicquam hic boni prouenit.

¶ *Beni Besseri.*

REgiuncula ad Atlantis radices omni genere fructuum copiosissima, nihil autem neque frugum, neque dactylorum prouenit. Tria sub se castra habet, deinde & quandam ferrifodinam, quæ omnibus Segelmessæ regionibus satis facit. Pagi hic rariores, principi Dubdu atque Arabibus parent, incolæ omnes ferrum effodiendi artem exercent.

¶ *Guachde.*

REgio est in Meridie septuaginta miliaribus à Segelmessa sita: Tres sub se castra, pagos quamplurimos ad flumen Ghir habet: magna hic prouenit dactylorum, frugum autem minima copia. Inhabitatores apud Nigritas negociantur: parentque omnes Arabum imperio, quibus & tributum persoluunt.

¶ *Trighig.*

TRia sunt in deserto quodam posita castra, dactylorum copia felicissima. Huius loci mulieres pannum ad culcitram modum texunt

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

xunt, adeò subtilem tamen, vt sericum esse dicas, qui maximo apud Barbaros, Fessanos, atque Telensinos vendi solet. Incolæ maximo sunt ingenio præditi: partim apud Nigritas negociantur, partim Fessæ literis incumbunt: vbi simulatque Doctoris titulum sunt adepti, ad Numidiam redeunt, vbi aut Sacerdotes, aut Senatores efficiuntur, adeò vt omnes ferè sint opulentissimi. Distant autè à Segelmessa in centesimo ferè & quinquagesimo miliario Orientem versus.

¶ *Tesebit.*

Tesebit Regio in deserto Numidiæ à Segelmessa in ducentesimo & quinquagesimo Orientem versus, ab Atlante autè in centesimo posita miliario: quatuor sub se habet castella, vicos complures in Lybiæ cõfinibus ea viasitos, qua Fessa aut Telensino ad Agades Nigritarum Regionem itur: incolæ non admodum diuites, nihil enim apud hos prouenit, præter dactylos, præterque frumenti exiguam quantitatem: viri subnigri, fœminæ formosiores, colore tamen subfusca sunt.

¶ *Tegorarin.*

Tegorarin Regio amplissima Numidiæ deserti distat à Tesebit Orientem versus centum ferè & viginti miliaria, castella circumter quinquaginta, pagos autem plusquàm centum numerat: estque dactylorû copia opulentissima. Incolas habet ditissimos, qui inter Nigritas negociantur. Illorum ager frugibus serendis aptissimus, assidua tamen propter nimiam ariditatem eget irrigatione, atque stercoratione. Exteris do-

mos

mos inhabitandas præbent, nulla interim numerata pecunia, tantum vt stercus inde recipiant, quod illi curiosissimè asseruare solent: quin & ægre admodum ferunt, si quis hospes extra domum aluum exoneret. Ingens hic carniū caritas est: tanta enim soli est ariditas, vt neq; armenta, neque pecudes vix alere possit: capras aliquot propter lac alunt: carnibus camelinis vescuntur quam ab Arabibus emūt qui illuc ad mercatum veniunt: seuum falsum cibus admiscēt, quod à Fessanis atq; Teleninis huc conuehi solet. Fuerunt quondam hic permulti Iudæi, ditissimi, qui tandem propter concionatorē quendam expulsi fuerunt, bonaque eorum pars interfecta fuit populi seditione: idque eodem ipso anno, quo Budeitæ Hispania atq; Sicilia expulsi sunt. Principem quendā proprium habent, frequentissimè inter se belligerantur, nullis tamè exteris nocent; vicinis quoq; Arabibus nonnihil tributi persolunt.

¶ Meszad.

R Egio in Numidiæ deserto Orientem versus, in trecentesimo à Tegerarin miliario posita, à mari Mediterraneo totidem distat miliaribus. Sex in hac regione sunt castra, pagi complures: incolæ ditissimi, maximè apud Nigritas negotiantur. Nigritæ quoque vnà cum Bugiæ atque Ghier mercatoribus huc confluere solent. Arabum imperio parent, quibus & tributum enumerant. *Tegort.*

V Etustiss. oppidum à Numidis in monte quodam conditū, ad cuius radices fluuius præterfluit, hic pons quidam qui eleuatur atque demit-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

demittitur. Huius oppidi murus ex lapide viuo atq; creta est exstructus, ea tamē parte qua montem respicit, muri vice rupem habet munitissimam: distat à mari Mediterraneo Meridiem versus quingentis, à Tegerarin trecentis fere miliaribus. Familiarum duo millia & quingenta numerat: domus autem ex lapide crudo sunt fabricate, præterquam templum, quod aliquanto elegantius est. Maxima hic incolarū tam artificum quam nobilium multitudo: & quoniam summa est his dactylorum copia, frumenti verò ingens penuria, Constantinæ mercatores apud hos instrumentum dactylis commutant: exteris omnibus maximè fauent, quos humanissimè exceptos a symbolos dimittunt. Exteris filias despondere malunt quàm propriis ciuibus: pro dote autem agrum quendam dant, quemadmodū & in plurimis Europæ partibus. Aduenas multis onerant muneribus, etsi tamen nunquā redituros sciunt: tanta his est liberalitas. Primo Maroccorū Regi paruerunt, deinde Telenino, nunc tandem Tunetano subiecti sunt Regno, cui singulis annis quinquaginta millium aureorum enumerāt tributum, ea tamen conditione, vt Rex ipse tributum receptum veniat. Qui nunc Tuneti Regem agit, secundum tributum ab his exegit. Multa habet castra atque pagos, nonnullas item regiunculas, quæ omnes huius ciuitatis principi parent: ille singulis annis centum & triginta millia aureorū prouentū colligit: numerosissimo semper est satellitio munitus, numeratq; stipendium amplissimum. Qui nunc Regē agit, iuuenili ætate princeps

ceps est, Habdulla vulgò nominant, exterisque omnib. humaniss. est, id quod ego certissimū per aliquot dies expertus sum, quib. apud eum egi.

¶ *Gnargala.*

Est hæc quoque ciuitas antiquissima, à Numidis in Numidiæ deserto munitissimis muris cincta. Edificiorum structura hic summa est elegantia: dactylorum autem vbertas maxima. Castellæ aliquot sub se habet, pagos propemodum innumeros. Huius incolæ, quoniam Agades regno adiacent, ditissimi sunt. Ingens hic est Constantinétium ac Tunetanorum mercatorum affluentia, qui merces ex Barbaria aduectas apud Nigritas vendunt. Et quoniam magna his est frugum atq; carniū inopia, strutionum carnibus vescuntur, atq; camelinis. Sunt autem omnes colore nigri, habentque mancipia nigra: ingenium eis humanissimum, liberale, ac in exteros amicissimum est, maximeque muniticum. Principem habent, quem ceu Regem venerantur: hic perpetuò duo ferè equitum millia secum ducit, colligitq; quotannis centum ferè & quinquaginta millium aureorum prouentum.

¶ *Zeb regio.*

Est hæc regio in Numidiæ quoque deserto posita: principium Occidentale à Melisa sumit, terminaturque in Septentrione ad montem Bugiæ: in Oriente dactylifera illa regione quæ Tunetum respicit, in Meridie deniq; deserto quodam clauditur, per quod à Gnargala Techortū proficiscitur. Ingens hic semper æstus atque arena est, aquæ verò atq; frumenti summa

DESCRIPT. AFRICÆ

inopia: verum id dactylorū abundantia optimè pensatur. Habet hæc regio sub se quinque oppida, pagos verò quamplurimos: quæ omnia à nobis suo quoque ordine describentur.

¶ *Pescara.*

Antiquissimum est oppidum à Romanis eodem tempore conditum quo illi Barbariam occupauerunt, deinde excisum à Mahumetanis Africam ingressis restauratum fuit: nunc incolarū numero sic satis copiosum, muris elegantissimis cinctum: incolæ etsi non diuites, ciuilitatis tamen sunt amatores. Nihil hic præter dactylos prouenit. Varios habuerunt Principes. per aliquot enim annos Tunetani imperio paruerunt, idque in obitum vsque Regis Hutmeni, cui eiusdem ciuitatis sacerdos successit: neque vnquam ab eo tempore Tuneti Reges id sibi imperium recuperare potuerunt. Maxima hic scorpionum est copia, à quibus ictri cōtinuò moriuntur: quamobrem ciues ferè omnes ætatis tempore relicta vrbe rus commigrant, vbi in mensem vsque Nouembrem remanent.

¶ *Bargi.*

Aliud quoddam oppidum est quod Bargi vulgò appellatur: distat Orientè versus à Pescara quatuordecim ferè passuum millia. Magna hic est omnium generum artificum, maxima verò agricolarum frequentia. Et quoniam ingens hic est aquæ penuria, cum tamen agri assidua egeant irrigatione, quodam aqueductu cuique in suum agrum aquam introducere licet, idque per vnā aut alteram horam, secun

secundum agri latitudinem aut longitudinem: deinde vicinus quoq; ager ad clepsidras adaquatur, ita tamen vt frequentissime inter se rixetur, atque pro aquæ ductu digladiantur.

¶ *Nefra.*

Nefra oppidum, ac eodem nomine appellata regio, quæ tria sub se castra habet, quorum maximum à Romanis, quantum ex structura colligere possum, fuit ædificatum. Ciuum hic maxima est frequentia, quos rusticitati natos dicas: olim ditissimi fuerunt, non enim procul à Libya aberat, eadem ipsa via qua ad Nigritas itur: verum propter cõtinuum cum Tuneti Rege gestum bellum, qui nunc Regem agit, oppidum deleuit: incolas partim interfecit, partim fugauit. Muros reliquaq; omnia ædificia ita destruxit, vt iam pagum esse credideris. Non procul hinc fluuius quidam aquæ calidæ præterfluit, cuius aqua cum eorum potui, tum & agrorum quoque irrigationi seruit.

¶ *Teolaca.*

Oppidum est à Numidis ædificatum, murisque vilissimis cinctum, cui etiam vicinus est fluuius quidam aquæ calidæ. Horum ager dactylis copiosissimus, frugibus verò infelicissimus est. Miserrimi huius oppidi ciues maximis indies cum ab Arabibus, tum à Tuneti Rege exactiõib. discruciantur: auari tamè sunt, atq; vltra modum superbi, ac exteris inuidissimi.

¶ *Deusen.*

Deusen vetustissimũ oppidum à Romanis eodem loco cõditum, quo Bugiæ regnum

cum Numidia iungitur: à Mahumetanis simul-
 atque in Africam venerunt deletum fuit, idque
 propter quendam ducem Romanū, qui per in-
 tegrum annum Saracenorum obditionem susti-
 nuerat: hic tandem capto oppido cum omnibus
 suis interfectus est, mulieres omnes cum pueris
 captivæ abductæ fuerunt. Post exitum tamen
 oppidum remansit murus integer, quandoqui-
 dem durissimo lapide ingentiq; crassitudine mu-
 nitissimus erat, et si quibusdam in locis preru-
 ptus videatur, id facile aliquo terræmotu acci-
 disse crediderim. Reperiuntur adhuc non procul
 ab hoc oppido nonnulla antiquitatum monu-
 menta, quæ sepulera esse dicas, in quibus argen-
 tea quædam numismata reperiuntur, literis qui-
 busdam atq; hieroglyphicis insignita figuris, qua-
 rum interpretationē nunq̄ à quoquā percipere
 potui.

¶ *Billedulgerida regio.*

Extendit se à Pefoare territorio ad Insu-
 lam vsq; Lotophagitem, altera eius parte,
 hoc est, in qua sita sunt Caphsa atq; Teu-
 sar, distat à mari Mediterraneo trecentorum fere
 miliarium interuallo. Calidissima atq; aridissima
 regio, nihil prorsus frumenti, dactylorum autem
 maximā producit copiam, qui quoniam optimi
 sunt, ad Tuneti regnum cōuehi solent. Frequen-
 tissimæ hic sunt ciuitates, quæ omnes à nobis
 suo quæquæ explicabuntur loco.

¶ *Teusar.*

Teusar antiquissimum quoque oppidum
 à Romanis in Numidiæ deserto ad flumē
 quoddam, quod ex montibus Meridiona-
 libus

libus effluit, ædificatum. Muros habuit elegan-
tissimos atque munitissimos, territorium quoque
amplissimum, verum adeo a Mahumetanis de-
letum, ut nunc pro sumptuosissimis palaciis tu-
guriola quædam vilissima reperias. Incolæ cum
mercibus tum & pecuniis opulētissimi sunt, fre-
quentes enim quotannis nundinas habent, ad
quas infiniti propemodum Numidæ atque Bar-
bari confluere solent: flumen oppidum in duas
diuidit partes, quarum alteram nobiles inhabi-
tant, hanc Fatnalā appellant: in altera, quā Mer-
des dicunt, Arabes quidam morantur, qui exciso
à Mahumetanis oppido superfuerunt. Variè in-
ter se semper belligerantur, ægreque admodum
Tuneti Regis imperio parēt: quare & ab eodem
indignissimis semper tractantur modis.

Cassa oppidum.
Cassa oppidum antiquissimū à Romanis
ædificatum per aliquot annos proprium
habuit ducem, postea à quodam Hucha
Hutmeno Califa occupatum, nunc verò solo fue-
runt æquari: arx interim remansit, quæ sanè mu-
nitissima est, huius enim murus longitudine vi-
ginti quinque est cubitorum, in crassitudine au-
tem quinque habet cubitūs, lapidibus elabora-
tis, atque eiusdem fere artificij, cuius sunt lapides
Amphitheatri Vespasiani. Posthæc ciuitatis mu-
rus restitutus fuit, atque tandem rursum à Mas-
sore destructus, ciuitatis princeps cum omnibus
suis interfecto, Massor alium quendam ei Regno
præfecit. Nunc oppidum incolis refertissimum,
domus omnes templo tantū excepto cum aliis

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

quibusdam ædificiis vilissimæ sunt, plateæ spatiosissimæ nigrisq; lapidibus stratæ, quales Neapolitanæ atque Florentinæ sunt plateæ. Incolæ non admodum diuites frequentissimis Tuneti Regis exactiõibus vexantur. Huius oppidi medio quadrati quidam profundi atque latissimi sunt fontes, muris vndique circumcincti. Aqua calida est potuiq; minus apta, nisi prius per horam vnã aut alteram refrigerata: summa hic aëris est intemperies, bona semper incolarum pars febribus detinetur. Ingenium illis est rude, illiberale, ac exteris omnibus minimè fauent: quamobrem & ab omnibus Afris mirè cõtemnuntur. Nõ procul ab hoc oppido agri sunt dactylis, oliuis, malisq; citreis fœcundissimi: dactyli autem atq; oliuæ, totius Regionis præstantissima sunt: oleum quoq; optimum colligunt: inhabitatores ex ceruino corio sibi calceos cõsuunt maximos.

¶ *Neffaoa.*

TRia sunt castra eo nomine appellata, incolis referta, structurisq; vilissima, crebris exactiõibus à Tuneti Rege vexantur, distant à mari Mediterraneo circiter quindecim miliaribus.

¶ *Teorregu.*

REgiuncula est Regni Tripolitani, Barcæ deserto adiacens, suntque tria castra hoc nomine dicta dactylis copiosissima, cum nihil hic omnino frumenti proueniat. Incolæ quia maximo distât à reliquis vrbibus interuallo, miserriam agunt vitam.

¶ *Iasiten.*

Re-

Regio est ad mare Mediterraneū frequentissimis pagis, dactylisque copiosissima. Incolæ quoniam mari adiacent, maxime tum Siculis atque Ægyptiis negociantur.

¶ *Gademes.*

Regio est amplissima frequentissimis castris pagisque copiosissima plena, distat à mari Mediterraneo Meridiem versus in trecentesimo ferè miliario. Incolæ cum dactylis tum & omnis generis mercaturis ditissimi sunt, apud Nigritas negociantur atq; Arabibus tributum persoluūt, quanquam per aliquod tempus Tuneti Regi atque Tripolitano principi paruerint. Maxima hic est frumenti atq; carniū penuria.

¶ *Fezzen.*

Fezzen Regio amplissima munitissimis castris pagisque frequentissimis copiosissima, inhabitatores ditissimos habet, regno Agades, Libyæ deserto necnon & Ægypto adiacet: distat à Cairo sexaginta ferè itinere dierum, neque in toto eo deserto alius pagus reperitur, præterquam Angela, quæ in Libyæ deserto sita est. Habet Fezzen proprium quendam principē, qui omnes regionis prouētus in singulos pro arbitrio diuidit, atque Arabibus vicinioribus nonnihil tributi enumerat. Maxima hic est frugum carniūque penuria: camelinis enim duntaxat carnibus vescuntur.

De Libyæ deserto, ac primum Zanhagæ descriptio.

Enumeratis hæctenus Numidicæ regionibus sequitur nunc ut & de Libyæ nonnihil dicamus, quæ in quinque diuiditur partes,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

vti in principio huius operis dictū est. Initium igitur sumemus à Zanhagæ deserto arido atque fragoso, quod initiū habet in Occidēte ad mare Mediterraneū, deinde Orientem versus sese extendit ad Salinas vsque Tegasæ, in Septentrione Sus, Haccha atq; Dare Numidiæ regionibus adiacet. Deinde Meridiem versus ad Nigritarū vsq; regionem protenditur, vbi Gualata atque Tumbuto Regnis terminatur. Aqua hic in centesimo tantum reperitur miliario, eaq; salsa, maximeq; insipida à puteis quibusdam profundissimis petitur, idque ea præsertim via quæ à Segelmessa Tumbutum ducit: maxima hic ferarum reptiliumq; copia est, vti & suo dicitur loco: in hac regione desertum est asperum, quod eis Asanad appellatur, in quo neque aquam, neq; habitaciones in centesimo vix reperias miliario: initium sumendo à puteo Asanad, ad puteum vsq; Araoan, qui à Tumbuto circiter centū & quinquaginta miliaribus abest: hic cū propter aque penuriam tum & caloris nimiam vehementiam, multi quotidie homines multaq; armenta intereunt.

De quodam deserto quod Zuensiga populus inhabitat.

EST & in hac Regione desertū quoddam, quod in Occidente à Tegasa initium habet, extenditurq; Orientem versus ad desertum vsque Hair, quod Targa populus incolit: in Septentrione Segelmessæ, Tebelbeli, atq; Benigorai desertis adiungitur, in Meridie aut Ghir deserto clauditur, quod Gubero regno adiacet: aridissimum, maximeque horrendum est desertum

tum; illac tamē mercatores à Telenfino ad Tumbutum proficiscuntur: reperiuntur autem frequentissimi in eo itinere extrema siti extincti. Includitur in hoc deserto & aliud quoddā, quod Goeten appellāt, vbi nouem dierum itinere ne guttula quidem aquæ reperitur, nisi fortassè pluvia nonnihil aquæ præbeat: quamobrem mercatores camelis aquam circumferre solent.

Eius deserti descriptio quod à Targa populo occupatur.

Habet hoc desertum suum in Occidente principium ad confinia Hairi loca, vergitq; Orientem versus ad desertum vsq; Ighidi, in Septentrione desertis Tuath, Tegorarin atque Mesabe terminatur: in Meridie verò deserto quodam Agades clauditur. Multis partibus clementius minusque asperum quàm duoiam ante à nobis descripta: aqua hic satis bona reperitur copia, vicinis præsertim Hairi locis. Mira hic est aeris temperies, nullum herbarum genus hic desiderari potest. Non procul ab Agades reperitur manna copiosissimum, hoc incolæ mane semper quibusdam vasculis colligunt, ac recens Agades ad mercatum ferunt: solet autem aqua commixtum pro deliciis epotari. Deinde & iuri addunt, quo modo sumptum maximam habet refrigerandi facultatem, quamobrem hic rariores esse morbos credibile est, quamquā Tumbuti atque Agades sit aer corruptissimus: patet hæc solitudo à Septentrione Meridiem versus per trecenta ferè passuum millia.

De eo deserto quod Lemta populus inhabitat.

Quar

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Quartum desertum à territorio Igidi initium habet, extēditurq; ad aliud quoddam desertum, quod à Berdoa populo colitur. in Septentrione desertis Techort, Gnargalæ atque Gademiti adiungitur: in Meridie eo deserto clauditur quod ad Cano Nigritarum regnum ducit. Aridissimum est, necnon & mercatoribus Constantinam proficiscentibus periculissimū. Huius enim incolæ sibi Gnargalæ imperium ascribunt, quare dum contra Gnargalæ Principem bellum gerunt, mercatores ut plurimum bonis exuunt: Gnargalitas verò, quotquot in eorum manus incidunt, confestim iugulant.

¶ *De alio quodam deserto quod à Berdoa populo tenetur.*

Quintum desertum in Occidēte initium habet à iam dicto deserto, extenditque sese Orientem versus ad Augelē vsque desertum. In Septentrione Fessen atque Baræ solitudinibus adiacet, vergitque Meridiem versus ad desertum vsque Bornon. Maxima hic quoque ariditas est, neque cuiquam tutus illac transitus patet, præterquam Gademitis, qui Berdoa populo sunt amicissimi: Fezzenitis verò, quoties in manus hostium incidunt, merces omnes adimuntur. Reliquum Libyæ deserti, hoc est, ab Augela ad Nilum vsque ab Arabibus quibusdam atque Africanis occupatur, quos vulgò Leuata vocat: estq; hic Libyæ deserti finis.

¶ *Nun regio.*

Nun regio maritima, pagos atque vicos complures habet, incolas verò mendicissimos: inter Numidiam atq; Lybiam

po-

posita est, sic tamen vt Libyæ sit vicinior. Nihil hic neque frumenti neque hordei prouenit. Hic daëtyli reperiuntur sapore nõ admodum grati. Incolæ frequentissimis Arabum grauantur incursionibus: horum verò nonnulli apud Gnatas negociantur.

¶ *Tegaza.*

Tegaza regio, vnde maxima effoditur salis copia, quod marmor candore superat. Extrahitur autem è quibusdam antris, ad quorũ ingressum tuguriola aliquot reperias eorum qui in eo exercitio suam insumunt operam. Hi autem exteri omnes sunt, atque effossum sal mercatoribus quibusdam vendunt, à quibus camelis ad Tumbuti regnum deuehitur, vbi summa est alioqui salis inopia. Neque quicquam ciborum salis effosores habent, præterquam quod à mercatoribus illuc adportatur: sunt enim ab omni hominum commercio viginti ferè itinere dierum semoti, adeò vt sæpenumero multa fame mortui reperiantur, quoties nõ satis tempore venire potuerunt mercatores: accedit ad illorum calamitatem, quòd ventus interdum ex Euroaustro miseros excæcat, ita vt non sine maximo periculo hic habitare queant. Ego totũ triduum apud hos victitavi, quo aquam falsissimam è puteis quibusdam non longe ab antris positis desumptam potandum fuit.

¶ *Angela.*

Angela regio Libyæ deserti, distat à Nilo in quadringentesimo quinguequasimo miliario: tria hic castra cum aliquot pagis

DE DESCRIPTIONIS AFRICÆ

reperias. Satis bona hic dactylorum copia, frumenti autem summa est inopia, nisi huc à quibusdam mercatoribus ex Ægypto adferatur. Sita est hæc regio ea via publica, quæ à Mauritania per Libyæ desertum ad Ægyptum ducit.

¶ Serte.

Oppidum antiquissimum ab Ægyptiis ut nonnulli volunt, à Romanis ut aliis placet, ædificatum: neque desunt qui ab Afris conditum esse malunt. tandem à Mahumetanis excisum fuit, quanquam Ibnu Racih Historiographus à Romanis destructum affirmet. Nunc nihil omnino relictum reperias, præter exigua admodum muri monumenta.

¶ Bardeoa regio.

Bardeoa medio Libyæ deserto posita, distat à Nilo quingentis ferè miliaribus: tria hic sunt castra, quinque aut sex pagi dactylis optimis copiosissimi. Triaverò castra octodecim ab hinc annis à quodâ Hamar reperta sunt, idque hunc in modum: Mercatores quidam à recta aberrantes via, caecum habebant qui regiones omnes nouerat: hic camelo insidens præcedebat, atque singulis miliaribus arenam sibi dari iubebat, ad cuius odorem regionis situm dicebat: quum autem in quadragesimo tantum ab hac regione abessent miliaria, assumpta arena nõ potuere eos esse à regione quadam pronunciauit: quod tamen aliis credibile non videbatur, sciebant enim se ab Ægypto ad quadringenta & octuaginta miliaria processisse, adeo ut se Augelæ viciniores arbitrati sint. Tertio tamen die tria castra inueniunt,

runt, quorum incolæ exterorum aduentum admirantes, maximeque sibi metuentes, mox portas omnes occluserunt, neque mercatoribus extremum sitientibus aquam dare voluerunt. Illi tamen vi illata intro tandem sese coniecerunt, atque ubi iam satis aquæ sumpserunt, rursus itineri se commiserunt.

¶ *Alguechet.*

Regio est Libyæ quoque deserti, in centesimo & vigesimo ab Ægypto miliario posita. Tria hic castra, rura frequentissima, dactylis copiosissima. Incolæ subnigri, viliores, atque auarissimi, ditissimi tamen: sunt enim mediæ inter Ægyptum & Gaogam siti. Principem habent proprium, & tamen Arabibus vicinis tributum persoluant.

Ioannis Leonis Africani

descriptionum Africae, rerumque in ea memorabilium,

LIBER SEPTIMVS.

¶ *Nigritarum regionis in suas partes diuisio.*

Et utillissimi rerum Africanarum scriptores, quales fuerunt Bieri atque Meshudi, nihil in Nigritarum regione præter Gueget atque Canouerunt; nam antea adhuc incognita erant reliqua omnia loca. Hegiræ autem Anno trecetesimo octuagesimo, opera cuiusdam Mahumetani, qui ad Barbariam venerat, reliqua hu-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

huius regionis pars inuēta est, cum maxima incolarum copia, qui beluinam prorsus ducunt vitam, nullum neque Regem, neque Principem, nullamq; adeò Remp. habent, vix agriculturam nouerunt, pellibus quibusdam vestiuntur, proprias verò mulieres non habent: interdum pecus cogunt: sub noctē in tuguriolis quibusdam deni aut duodeni tam viri quàm fœminæ cōueniunt, pellibus lecti vice vtuntur, sibi que eam sumit quisq; mulierem, quæ magis arridet. Nulli bellum inferunt, nec extra limites aliud regnū querunt. Horum nonnulli Solem simulatque exortus est, summè venerantur: alij ignem adorant, cuiusmodi sunt Gnalitæ populi: reliqui Ægyptiorum more ad Christianā fidem propius accedunt, quales sunt qui Gaogam incolunt. Paruerunt Nigritæ primò Iosephi Regis imperio, qui Maroccum edificauerat, deinde quinque Libyæ populis subiecti fuerunt, a quibus Mahometanam legem aliasq; ad victum necessarias artes edocti sunt: postea cùm Barbariæ mercatores suas merces in has regiones conuehere cœperūt, tum etiam linguam Barbaram introduxerunt. Quinque autem populi Libyæ hanc inter se regionem partiti sunt, adeò vt eorū quælibet pars tertia regionem vnā possideret. Qui nunc Regem agit Tumbuti (Abubacr Izchia vocant) natione Nigrita est: hic post Regis præcedētis obitum, qui ex Libya ortus erat, interfectis Regis filiis in regnum successerat, est que tum ad Nigritas deuolutum imperium. Hic post quā per quindecim annos bellum gerens amplissima sibi regna

gna deuiciffet, compofita cum omnibus pace ad Mecca proficifci uoluit, quo in itinere omnia fua bona ita conlumplit, ut & ab aliis quibufdã principibus aliquot aureorum millia fit mutuatus. Quindecim igitur hæc Regna nobis cognita ad Nigrum aliofque fluuiolos qui in Nigrum fluunt funt pofita. Eft autẽ media inter duo uafiffima quædam deferta, ex altera enim parte defertũ habet quod à Numidia ad hanc ufque fe extendit regionem: ex Meridie uerò ei deferto adijcitur, quod inde ad mare Oceanũ protrahitur: in qua folitudine infinite propemodum funt regiones nobis incognitæ, idque cum propter nimiam locorum diftantiam, tum propter linguarum Religionisque diuerfitatem. Nihil omnino cõmercij nobifcum habent, uerũ eos cum maris Oceani accolis negociari fæpenumero intelleximus.

¶ *Gualatæ Regni descriptio.*

EST fanè hoc regnum, fi alia respicias, anguffiffimũ: pagos enim tantũ tres cum aliquot vicis campisque dactyliferis complectitur: diftat à Nun Meridiem uerfus trecentis ferè, à Tumbuto Septentrionem uerfus quingentis, à mari Oceano circiter centum miliarib. In hac Libye populi, dum adhuc eo Regno poterentur, regiam conftituerũt, quo tempore ingens mercatorum Barbarorum huc confluebat copia: poftea uerò regnante Heli principe opulentiffimo mercatores relicta Gualata ad Tumbutum atque Gago proficifci cõperunt, quæ res summã attulit in regione rerum omniũ penuriam. Horum lingua Sungai appellatur, nigerrimi funt atque

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

atq; erga exteros amicissimi. Nostri temporib.
 fuit hæc Regio a Tumbuti Rege deuicta, fugatus
 inde princeps deserta petiit, quod vbi Tumbuti
 Rex animaduertisset, metuens ne cum omnibus
 deserti incolis rediret, iis conditionib. pacem de-
 dit, vt singulis annis ingens quoddam numera-
 ret tributum, remansitque igitur in hunc vsque
 diem hic princeps Tumbuti Regi tributarius.
 Hi moribus ritibusq; cum adiacentis deserti in-
 colis cõueniunt. Prouenit hic minima tantum-
 modo millij, necnon & cuiusdam leguminis ro-
 tundi copia, cuiusmodi nunquam in Europa vi-
 disse memini, carniũ vero summa hic est penu-
 ria. Tam viri quam fœminæ caput hunc in mo-
 dum obuoluunt, vt totam fere tegant faciem.
 Nulla hic est Reipub. administratio, nulli nobi-
 les aut iudices, quin miserrimam omnes hic vi-
 uunt vitam.

¶ Ginea regni descriptio.

Hoc Regnum est a nostrę gentis mercato-
 ribus Gheneoa, a propriis incolis Genni,
 a Lusitanis verò aliisq; Europæ populis
 Ginea appellatum: est aut medium inter Gna-
 latam ad Septentrionē ac inter Tumbutum ad
 Orientem, habetq; Meridiem versus coniunctū
 Melli Regnum. Longitudine quingentorum fe-
 re est miliarium: extendit se ad fluum Nigrum
 per quingenta fere passuum milia, mari Oceano
 adijcitur, eodem loco quo Niger in mare dilabi-
 tur. Regio est hordei, orizæ, pecudum, piscium,
 atque gossypij copia opulentissima: gossypium
 autem Barbariæ mercatoribus vendunt, aut pan-
 nis

nis ex Europa aduectis, æneis vasis, armis, aliisque huiusmodi rebus commutant. Horum moneta aurea est, nulla inscriptione insignita: est & alia quædam moneta ferrea, qua in rebus minutioribus vti solent, huius quædam libram vnâ, alia semissem, alia etiam quadrantem pendet. Nihil in hac regione fructuum, præter dactylos reperias, qui huc aut ex Gualata aut Numidia adferuntur. Nullum omnino neque oppidum est, neque castrum: pagus tantum quidam reperitur amplissimus, in quo Gineæ princeps, sacerdotes, doctores, mercatores, omnesque adeo regionis nobiles inhabitant. Huius domus cretaceæ tecto stramineo coopertæ, incolæ gossypio nigro aut cæruleo vestiuntur, quo & caput tegere solent: sacerdotes legisque doctores candidum gestant gossypium. Remanet autem hæc regio tribus Annimensibus, Iulio, Augusto, atque Septembri, Nigri inundationibus ad Insulæ modum cincta: quo tempore Tumbuti mercatores lignis quibusdam ad scaphæ instar cauatis huc suas merces conuhere solent, interdum nauigantes, sub noctem verò lintrem littori alligant, ac in terram pernoctant. Paruit quondam hoc regnum cuiusdam populi Libyæ imperio, postea Regi Sono Heli tributa persoluit, cui Soni Heli Izchia successit, qui huius regionis principem captiuum apud Gagum seruauit, vbi miserimus vnâ cum alio quodam viro nobili miserimè vitam finiuit.

¶ *Melli regio.*

EXtendit se ad flumen quoddam, quod ex Nigro effluit per trecenta ferè passuum milia,

in Septentrione iamdicto adiacet Regno, ad Meridiem deserta montesque aridissimos habet, in Occidente vastissimis quibusdam syluis iungitur, quæ ad mare vsq; Oceanum extenduntur: in Oriente verò Gago territorio confinis est. Repertur in hoc regno amplissimus quidam pagus, qui sex millia, aut etiam plus familias continet, Melli appellant, vnde & regnum nomen habet. Hic se Rex cum omnibus suis continere solet. Regnum est frumento, carnibus, atque gossypio opulentissimum. Maxima hic vbiq; artificum ac mercatorum copia: exteri tamen maximo semper apud Regem sunt in honore. Inhabitantes ditissimi, mercibusque copiosissimi. Frequentia hic templa, sacerdotes, atque prælectores, qui in templis tantum prælegunt, quandoquidem collegia non habent. Nigritas omnes ingenio, civilitate, atq; industria antecedunt: primi omnium Mahumeticam assumpserunt legem, eo tempore quo Principem habuerunt Iosephi Regis Maroeci auunculum, remansitq; penes huius successores imperium: tandem Izechia deuictum huius regni Principem sibi tributarium reddidit, adeoq; ingentibus vexavit exactionibus, vt vix tantum sit vnde familiam alere possit.

¶ *Tumbutam regnum.*

Huius Regni nomen nostris ferè temporibus ab eiusdem nominis oppido desumptum volunt, cuius conditorẽ fuisse dicunt quendam Mense Suleiman, Hegiræ anno sexcentesimo decimo: in duodecimo miliario à quodam fluuiolo situm fuit, quod è Nigro flumine

effluibat, cuius domus omnes in tuguriola cre-
 tacea stramineis tectis sunt mutatae. Visitur ta-
 men elegantissimum quoddam templum, cuius
 murus ex lapidibus atque calce viuo est fabrica-
 tus: deinde & palaciũ quoddam Regium à quo-
 dam Granata viro artificissimo conditum. Fre-
 quentissimæ hic sunt artificũ, mercatorũ, præci-
 pue autem telæ atq; gossypij textorum officinæ.
 Huc mercatores Barbari pannum ex Europa ad-
 ferunt. Huius quoque regionis mulieres faciem
 tegunt, ancillis tamen exceptis, iisq; quæ omnia
 ad victum necessaria vendunt. Incolæ, ac inter
 hos exteri præsertim sunt ditissimi, adeo vt qui
 iam Regem agit, vtramque filiam duobus mer-
 catoribus ditissimis in vxores dedit. Frequen-
 tissimi hic putei, qui aquam præbent dulcissimã,
 ac quoties Niger flumen excrescit, eius aquam
 ductibus quibusdam in urbem trahunt. Regio
 est frumentis, pecudibus, lacte, atque butyro co-
 piofissima: salis verò summa est penuria. huc e-
 nim à Tegasa, quod oppidum in quingentesimo
 abest miliario, adferri solet. Ego cum hic essem,
 vidi salis sarcinam vnã, quantum camelus fer-
 re potuit, octuaginta emi aureis. Tumbuti Rex
 opulentissimus bracteas aliquot atq; scepra ha-
 bet, quorum nonnulla mille & trecentarum sunt
 librarum: magnificam optimeq; instructam ali-
 aulam. quoties aliquò proficiscitur, camelo in-
 fidet, qui à nobilib. duci solet: idem euenit quo-
 ties ad bellum proficiscitur, milites verò omnes
 equites sunt. Hunc si quis Regem alloqui velit,
 ad pedes primũ procidit, deinde terram sumens

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

in caput atque humeros sternit: soletq; hic ferè
 mos ab illis seruari, qui nunquã antea Regi sunt
 locuti, aut qui ab alio Principe huc Legati sunt
 missi. Equitum semper tria millia habet, pedites
 propemodum innumeros, qui arcibus sagittas
 emittunt veneno infectas. Frequentissime cum
 his belligerantur, qui tributum persolvere recu-
 sant, & quotquot prælio capere possunt, Tum-
 buti mercatorib. vendunt. Magna hic est equo-
 rum paucitas, mercatores atque aulici pulillos
 quosdam alunt, quibus in itinere peragendo vti
 solent: præstantissimi autem equi è Barbaria ad-
 ducuntur. Rex verò simulatque audit mercatores
 cum equis appulisse, mox numerum sibi adferri
 iubet, deinde omnium præstantissimum sibi de-
 ligit, preciumq; liberalissime persoluit. Iudæis
 omnibus adeò se hostem atrocem præbet, vt nul-
 los omnino in ea ciuitate admittat: si quos Bar-
 baros aliquid cum Iudæis commercij habere in-
 telligit, statim illorum bona proscribere iubet.
 Magna hic est iudicum, doctorum, sacerdotum,
 atque virorum doctissimorum copia, qui libera-
 lissimis Regiis aluntur stipendiis. Infiniti hic li-
 bri manuscripti ex Barbaria adferuntur, è quibus
 multò plures pecuniæ, quàm ex reliquis omnib.
 mercibus colliguntur. Horum moneta aurea est,
 nullis figuris insignita: in rebus autem minutio-
 ribus cochleis quibusdam vtuntur, quæ huc ex
 Persarum regione conuehi solent, harum quadrin-
 gentæ aureo æquivalent: aureorum autem sex
 cum duabus vnus aurei tertiis vnciam vnã pen-
 dent. Homines natura sunt mites atque placidi,

à vigesima quarta in primam vsq; noctis horam cantando atq; saltando omnes ferè ciuitatis partes ambiunt: mancipia vtriusq; sexus quamplurima alunt, estq; oppidum ignis iniuriæ maximè obnoxium: vbi iam secundum ad hos venissem, dimidia ferè oppidi pars quinque horarum spatio igni deleta fuit. Nullum in suburbio hortum aut fructibus confitum locum reperies.

¶ *Cabra oppidum.*

Cabra sic satis amplum absque muris ad pagi modum compositum oppidum, distat à Tumbuto ad flumè Nigrū in duodecimo ferè miliario: hic mercatores ad Gineæ aut Melli regnum nauigare cupientes, naues conscendunt. Huius tam ciues quàm ædificia Tumbuti ædificiis atque ciuibus nō admodum sunt inferiora: huc Nigritæ nauigio vndiq; confluere solent: in hac ciuitate Tumbuti Rex iudicem quendam constituit, qui lites inter eos componeret: molestum enim erat toties in anno eam ob causam eò proficisci. Ego hic Regis fratrem Abu Bacr cognomine Pargama noui hominem colore quidem nigrum, cæterum animo atq; ingenio candidissimum. Frequentissimi hic exoriuntur morbi, qui Remp. mirum in modum minuunt. Idq; propter ciborum ineptissimā commixtionem: pisces enim lacte, butyro, atque carnibus commiscunt. Estque hic præcipuus ferè Tumbuti cibus.

¶ *De Gago oppido atque regno.*

Gago oppidum amplissimū nullis quoque cingitur muris: distat à Tumbuto

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Meridiem versus quadringētis ferè passuum milibus, inclinaturque ferè ad Euroaustum. Viliſſimas habet domos, præter eas quas Rex cum suis nobilibus occupat. Mercatores hic ditissimi reperiuntur: magna quoque semper affluere solet Maurorum copia, qui hic pannum emunt. Barbaria atque Europa aduectum. Maxima in vrbe opulentissima reperitur frumenti atque carniū abundantia: vini verò, arborum, atque fructuum summa inopia. Non hic melones, citreolos, neque orizam desiderabis: frequentissimi hic quoque putei, è quibus aqua hauritur dulcissima. Est & hic locus quidam ad quem mancipia venalia adducuntur, idque iis præsertim diebus, quibus mercatores conuenire solent: quindecim annorum iuuenis sex aureis vendi solet, tantidem etiam & pueri emuntur. Habet Rex quoddam ab aliis semotum palatium, in quo maximam alit foeminarum atque mancipiorū copiam, quæ & à quibusdam seruantur Eunuchis: & quò omnia sint tutiora, equitum atque peditum satis bonam alit custodiam. Inter portam priorem atque interiorē palacij partem, locus est muris cinctus in quo Rex omnium lites diffinire solet: & quauis ipse diligentissimus omnia propemodū perficiat quæ ad hanc rem pertinere videntur, habet tamen & suos conciliarios, aliosque quos habet à secretis, à thesauris, à negociis atque rationibus. Nò dictu facile quantum hic mercium quotidie adferatur, quamque preciosa atque sumptuosa sint omnia. Equi in Europa decem aureis empti, hic quadraginta, interdum etiam & quinquaginta emun-

emūtur aureis. Nullus est tam vilis Europæ pannus, cuius vlna quatuor non hīc ematur aureis, qui verò aliquantulum subtilior est, quindecim; Venetus autem pannus, ostrinus, aut ē Turcia aduectus, triginta ferè apud illos emitur aureis: ensis hic trib⁹ aut quatuor valet coronatis, quod & de calcaribus, frenis, aliisq; omnibus rebus, item & de aromatibus dici possent: omnium denique carissimum sal est. Reliqua huius regni pars nihil aliud quàm pagos atque vicos continet: hæc ab Agricolis & pastoribus occupatur, qui hyeme pellibus quibusdam membra tegunt, æstatis verò tempore adeò nudi incedunt, vt minimo tantum panniculo pudenda tegāt: gestant & interdum ad pedis plantam soleas quasdam ex camellicoriorum consutas. Ignari sunt atq; rudes, neq; vix in centesimo miliario quenquā reperias, qui literas nouit. Maximis indies grauantur exactioibus, ita vt vix tantum his relinquatur, quo sibi victum parent.

¶ *Guber regnum.*

Distat à Gago Orientem versus trecentis ferè miliaribus, estque inter duas has regiones desertum quoddam, quod maxima laborat aquæ penuria, distat enim à Nigro circiter quadraginta miliaribus: cingitur hoc altissimis mōtib⁹, pagos cum plures habet, in quibus pastores atq; bubulci quamplurimi. Maxima hic est pecudum atque armentorum copia: verum multo humiliori statura, quàm aliis locis. Infiniti propemodū hic artifices atq; telæ textores reperiuntur: calcei hic inueniuntur, quales Ro-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

mani priscis illis temporibus gestare solent: horum maxima pars ad Tumbutum atque Gagum confertur. Est & hic magna quoque oryze, aliorumque quorundam leguminum copia, qualia nunquam in Italia vidisse memini. Verum quibusdam locis apud Hispanos reperiiri puto. Excrescente Nigro flumine sua inundatione agros omnes huius regionis tegit, quo tempore sementantummodo in aquam projiciunt. Est in hac regione copiosissimus quidam pagus, qui sex fere millia familiarum numerat, hic omnis generis mercatores inhabitant, fuitque quondam hic Regis cuiusdam aula, qui nostris temporibus ab Ischia Tumbuti Rege interfectus fuit, filii captivi atque castrati inter Regios Eunuchos fuerunt constituti. Deinde rectores huc misit, qui ciues antea ditissimos frequentissimis vexarent exactionibus: incolarum aut bona pars ab Ischia captiua atque mancipiorum loco seruata fuit.

¶ Agades ciuitas atque regnum.

AGades oppidum in Libya loco viciniore paucis ab hinc annis à quodam Rege muris cinctum. Huius incolæ inter omnes fere Nigritas sunt candidissimi: domus omnes elegantissimæ ad Barbarorum modum ædificatæ. Maxima incolarum pars exteri sunt mercaturam exercentes, reliqui omnes aut artifices sunt, aut apud Regem stipendia merent. Mercatorum singuli complures alunt seruos atq; mancipia, qui à Cano Bornum proficiscentes comitentur: in eo enim itinere à prædatorib. quibusdam Zinganis admodum incommodantur, adeò vt non ausing

se itineri committere, nisi optimè ad iter instructi: nostro tempore balistis vti ceperunt: mox vbi mercatores in oppidum aliquot appulerunt, feruos omnes variis exercent modis, ne quid ociofi desideant: decem autè aut duodecim secum seruant, qui inseruiant, quiq; merces obseruent. Habet huius oppidi Rex egregium satellitium, estq; ferè semper in quodam palacio medio ciuitatis posito. Ille vtplurimùm eorum curam gerit, qui in campis atque desertis habitant: creditur enim à Libyæ populo traxisse originem. Illi verò nonnunquam post expulsam regem aliam quendam sibi assumunt: adeò vt qui deserti incolis magis arridet, totius Agades princeps constituitur. Reliqua huius regni pars quæ Meridiè spectat, pastores atque bubulcos habet, hi in tuguriolis quibusdam ex frondibus compositis habitant, quæ ferè bobus circumferuntur, quoties est aliquò migrandum. Casulas semper eodem campo statuunt, in quo pecus pascere decreuerunt: quod & Arabibus quoq; in vsu est. Ingens quotannis Regi enumerant tributum, qui merces ex alieno orbe huc conuehunt: sumit autem Tumbuti Rex ex hoc regno tributum nomine centum ferè & quinquaginta aureorum millia.

¶ *Cano.*

CAno prouincia amplissima distat à flumine Nigro Orientè versus in quingentesimo ferè miliario. Maxima incolarum pars pagos inhabitant, alij pecus cogunt, alij agricultura sese exercet. Nascitur hic satis bona frumenti, oryze atq; gossypij copia. Frequentissima hic

DE SCRIPTIONIS AFRICÆ

hic sunt deserta montesque maxime nemorosi, multisque fontibus irrigui. prouenit in iis nemoribus satis bona malorum citreorum atque limonum syluestrium copia, qui sapore non multum a satiuis differunt. Medio autem regionis oppidum est eodem nomine appellatum, huius murus atque domus ex creta ferè sunt fabricata. Inhabitantes sunt mercatores ditissimi, ciuilitatis amantissimi. Illorum Rex fuit quondam potentissimus, maximoque equitum numero munitissimus, tandem Regi Zegzege Regique Casenge tributum numerare cepit. Deinde Ilchia Tumbuti Rex amicitiam cum duobus his regibus simulans, per insidias utrumque interfecit. Deinde Regi Cano bellum mouere cepit, quem tandem longa obsidione victum filiam quandam quam habebat, in uxorem ducere coegit, iisque conditionibus in regnum restituit, ut tertiam semper reciperet prouentuum partem: hic perpetuo aulicos quosdam habet, qui debitam sibi partem recipiant.

¶ *Casena regnum.*

In dicto regno in Oriente coniunctum est, frequentissimis repletur montibus, agrum habet asperum, hordeo tamen atque millio fecundissimum. Colore omnes sunt nigerrimi, maxime nasuti, labra autem prominentiora habent: vilissimis quibusdam tuguriolis atque casulis se continent: neque vix pagum reperias, qui plusquam trecentas numeret familias. Horum animi vilitati inedia quedam sese adiungit: Regem quondam habuerunt, qui ab Ischia quoque interfectus fuit,

fuit, ex quo tempore tributarij eiusdem Ischiæ sunt effecti. ¶ *Zegzeg Regnum.*

AD Euroaultrum regione Cano est contiguum, distat à Calena centum ferè & quinquaginta miliaria. Huius inhabitatores ditissimi, maximè apud alias nationes negociantur: quædam huius Regni pars in planicie, reliqua in montibus est sita, quarum hæc frigidissima, illa verò calidissima est. Et quoniã hyemis sæuitiam egrè admodum ferre possunt, in medijs ædibus focum exstruunt luculentissimum, prunas deinde sub lecticis eminentioribus locant, atque hoc modo se somno componunt. Horum ager maximè irriguus, frugibus omnibus est felicissimus: domorum hic eadem est structura qualis in ante descripto regno. Proprium aliquãdo habuerunt Regem, quem ab Ischia interfectum antea diximus, cœpitque ab eodem tempore hoc Regnum Ischiæ parere imperio.

¶ *Zanfara.*

ZAnfara Regio Zegzeg in Oriente coniungitur, huius populus vilissimus, atq; rusticitati addictissimus. Ager frumento, oryza, millio, atq; gossypio copiosissimus. Incolæ statura proceriores, colore nigerrimi sunt, faciem habent latissimam, estq; ingenium illis prorsus beluinû. Eorum Rege ab Ischio veneno necato, illi iam tributarij fuerunt effecti.

¶ *Gnangara.*

Coniungitur hæc Regio ad Euroaustrum cum Zanfara: incolarum multitudine ditissima, proprium habet regem, qui septem
mi-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

miliū peditum sagittariorum, quingentorum
 verò equitum satellitium alit: amplissimos sibi
 quotannis recipit prouentus. Nihil hic præter
 vicos quosdam vilissimos reperias, vno tantum
 excepto, qui magnitudine atque elegantia cæte-
 ros antecellit. Huius inhabitatores ditissimi fe-
 re semper cum vicinis negotiantur. In Meridie
 regioni cuidam coniungitur, in qua maxima re-
 peritur auri copia. Nunc autem mercaturam
 nullo modo cum exteris exercere possunt, vtrin-
 que enim hostem habent infestissimum. In Oc-
 cidente Ischia sæuit, in Oriente verò Rex Borni
 miserrimè excruciat. Ego cum quodam die in
 Borno essem, Rex Abraham copiosissimo col-
 lecto exercitu Gnangaræ principem regno ex-
 pellere decreuerat, nisi ab Homar Gaogæ prin-
 cipe impeditus fuisset, qui iam Borni regnum
 oppugnare cœperat. Quare Borni Rex in patriam
 reuocatus, coactus est Gnangaræ regno cedere.
 Quoties Gnangaræ mercatores ad auriferam il-
 lam regionem proficiscuntur, quoniam viæ sa-
 lebrofiores sint, quàm vt cameli introduci pos-
 sint, merces mancipiis imponere solent. confi-
 ciunt autem grauissima tamen sarcina onerati,
 iter decem aut duodecim miliarium. Quin &
 quosdam vidi, qui vno die idem bis conficerent
 iter: incredibile dictu quãto miserrimi sint pon-
 dere pressi, nam præter merces cibum quoque
 pro dominis, deinde & pro militibus quoque,
 qui mercatores armati comitantur, circumfer-
 re solent.

¶ *Bornum regnum.*

Bor-

BOrnum amplissima prouincia Gnangaræ
 regioni in Occidente est contigua, exten-
 ditq; se Orientem versus ad quingēta ferè
 miliaria: distat ab eo loco vbi Niger fluuius ori-
 ginem habet, centum ferè & quinquaginta milia-
 ribus: in Meridie deserto Set adiacet, in Septen-
 trione verò illi ferè deserto coniungitur, quod
 Barca respicit. Inæqualis est huius regni situs, a-
 liqua enim pars in montibus, reliqua in planicie
 est. Planicies autem pagos complures habet, mer-
 catoribus, incolis ditissimis, atqui frumēti copia
 felicissimos. Totius huius regionis Rex maximū
 quendam cum suis occupat pagum. In montib.
 bubulci habitant, pecudumq; pastores frequen-
 tissimi: hic milium, aliāq; quardam frugum ge-
 nera nobis incognita proueniunt. Accolę per to-
 tam æstatem nudi incedūt, nisi quòd corio quo-
 dam pudenda tegant: hyeme verò pellibus vesti-
 untur, pelliceosq; sibi sternunt lectos. Nullam
 omnino neque Mahumeticam neque Iudaicam
 neq; aliam denique fidem habent, quin beluino
 prorsus more viuentes, mulieres atq; proles cō-
 munes habent: & quātum à quodam mercatore
 intelligere potui, qui longam cum his habuerat
 consuetudinem, nullum hic proprium nomen
 audias, sed omnes vel à longitudine, vel pingue-
 dine, aut alio quouis accidente nomen habent.
 Horum Princeps potētissimus originem à quo-
 dam Libyæ populo traxit, Bardoa nuncupato,
 alit equitum plus minus tria millia, peditū verò
 numerum reperit infinitum, quandoquidem o-
 mnes sibi adeò subditos habet, vt quoties impe-
 rat

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

rat, mox ad arma profiliant, ducemq; quocunq;
 velit sequuntur. Nullum omnino tributū præ-
 ter decimas frugum persolunt: neq; alium ha-
 bet hic Rex prouentum, q̄ quod frequentissimis
 incursionibus atque prædationib. vicinis adimit
 hostibus. Perpetuas alit cum populo quodam
 inimicitias, qui vltra desertum Seu habitant. Hi
 aliquando expeditissimo peditum exercitu per
 desertum ad Bornum venerant, bonamq; regni
 partem depopulati fuerant. Quare Borni Prin-
 ceptus Barbariæ mercatores ad se euocauit, manda-
 uitq; vt maximam adducerēt equorum copiam:
 solent enim illi equos mancipiis cōmutare, atq;
 pro quouis equo quindecim aut viginti interdū
 mancipia recipere. Hac via inuenta est infinita
 propemodum equorum multitudo, mercatorib.
 verò tantisper expectandum fuit, donec e bello
 Princeps victor rediens captiuos secum adduce-
 ret, ac creditoribus de equis satisfaceret. Euenit
 autem sæpenuerò vt mercatores totum expe-
 ctent trimestrem, priusquā Princeps redeat, in-
 terea Regiis viuunt sumptibus. Nonnunquam
 non satis mancipiorum secum adducit Princeps
 vt mercatorib. satisfiat: aliquando etiam in pro-
 ximum illis est expectandum annū, semel enim
 duntaxat in anno incursionem facere licet, idque
 statuto quodam anni tempore. Quin & complu-
 res hic repperi mercatores, qui de Rege omnino
 desperantes, eò quòd in annum integrum cre-
 diderant, apud se constituerant nunquam cum
 equis redire. Rex tamē opulentissimus videtur,
 stapedes enim, calcaria, frenæ, lances, patinæ, po-
 cula,

cula, aliq; quibus cibus aut potus ad eius mensam adferuntur, aurea sunt omnia: huiusmodi etiam sunt catene omnes quibus venatici alligantur canes. Rex tamen supra modum auarus est, adeo vt multo malit mancipiis quam auro debitum soluere. Infinita propemodum in hoc regno inueniuntur Nigritarum aliorumque incolarum genera, quorum nomina (quando quidem vni tantum hic egi mensem) adnotare non potui.

Gaoga regni descriptio.

GAoga in Occidente Borno regno confinis est, extenditur Orientem versus ad confinia vsq; Nubiæ regni loca: in Meridie deserto cuidam adiacet, quod ad Nili gyrum quendam situm est: in Septentrione deserto Sertæ atque Egypti terminis clauditur. Patet in longum ex Occidente in Orientem quingentis, in latum vero totidem ferè miliaribus. Nulla hic humanitas, literarumque cognitio, habitatores agrestissimi, ijque præsertim qui in montibus habitant, hi nudi incedunt, nisi quod pellicula quadam pudenda tegant; horum domus ramulis atque frondibus sunt compositæ, quæ facillimè igne consumuntur, copiosissimum habent gregem, cuius etiam maximam gerunt curam. Per multos annos in libertate vixerunt, quæ sibi à quodam Nigrita eiusdem regionis adempta fuit, hic cum quodam die domino mercatori ditissimo concuberet, videretque se non procul abesse à patria, herum iugulauit, omnia illius bona sibi occupauit, atque ad suos rediit. Vbi postquam equos aliquot sibi emisisset, crebris incurtionibus vicinos

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

populos vexare cœpit, ac ferè semper victor euasit: ille enim equites ad bellū instructissimos secum habebat, hostes verò inermes ferè pugnantabant. Hunc in modum captiuos ferè innumeros habuit, hos equis commutauit, qui ex Ægypto huc adducti fuerant: ac sic tandem crescente in dies militum numero, ab omnibus tanquā Rex ac totius regni princeps habitus fuit. Huic filius successit, patri viribus animique audacia nequaquam postponendus: hic quadraginta annis regnum administrauit. Post hunc frater Moses, postremo omnium huius nepos Homara regnum suscepit, qui & in hunc vsque diem imperat. hic regnum multis partibus auxit, amicitiam cum Cauri Soldano inuit, à quo sæpenumero amplissima recipit munera, quæ maxima liberalitate pensat: per multi Ægyptij mercatores, aliique Cauri inhabitatores res quasdam preciosissimas, ac rariores huic Principi dono afferunt, maximamque illius liberalitatem laudant. Habet hic Princeps literatos omnes summo honore, eosque præsertim qui à Mahumete originem traxerunt. Ego eodem tempore in huius aula fui, cum nobilis quidam à Damiatâ elegatissima offerret munera, equum elegantissimum, ensen, paludamentum, aliaque quædam, quæ Cairæ centum & quinquaginta ad plurimū aureis fuerant empta: pro his à Rege quinque recepit mancipia, totidemque camelos, cum quingentis illius regionis aureis: deinde & centum ferè mirandæ magnitudinis elephantorum dentes.

¶ Nubia regnum.

Nu-

Nubia iam dicto regno in Occidente cōiungitur, extenditq; sese ad Nilum vsq; in Meridie Goraniæ deserto, in Septentrione verò Ægypti finibus terminatur. Non tamen ex hoc regno ad Ægyptū nauigari potest: nō enim quibuldam hic locis Nilus profundior est, quā ut quis pedes facile transire possit. Præcipuum regni oppidum Dangala vocant, incolarum frequentia est copiosissimum, familiarum numerat plus minus decem millia. Domus ferè omnes cretaceæ, tectum habet stramineum. Cives ditissimi, ciuitatisq; amantissimi, maxime cum Caire ac Ægypti mercatoribus negociantur. In reliqua huius regni parte, pagos tantum ac vicos reperies ad Nilum fluuium sitos. Incolæ omnes agriculturam exercent. Est autem Nubiæ regnum frumento, saccharo, quo tamen vti nesciunt, opulentissimum. Reperitur & in Dangala maxima ciueti (vt vocant) ac ligni sandalici copia. Regio est multo ebore ditissima, eod quod multi hic capiuntur elephantes. Reperitur & hic venenum præsentissimū, cuius si granum vnum inter decē homines fuerit diuisum, ante quartam horæ partem omnes necat: si verò vni detur, confestim eodemq; instante interficit. Huius vncia centum aureis emitur, neq; cuiquā præterquam exteris huiusmodi venenum venditur, deinde emptorem iuramento astringunt, se eo in Nubiæ regno non esse vsurum. Qui autem venenum hic emere velit, tantum Regi quantum mercatori persoluere cogitur: quod si quis venenum Principe nesciente vendiderit, cōtinuò ca-

DESCRIPT. AFRICÆ

pite plectitur. Rex perpetuum ferè gerit bellum,
 nunc cum Gonaritis (hi ex Sindanorum familia
 orti deserta inhabitât, neque quisquam illorum
 potest intelligere idioma) nunc cum aliis qui-
 busdam populis, qui in eo deserto habitât, quod
 ultra Nilum Orientem verius ad mare vsque ru-
 brum extenditur, non procul à finibus Suachin.
 Horum (quantû conicere possum) idioma mix-
 tum est, maximamq; habet affinitatem cum lin-
 gua eorum qui Suachin, aut eam Æthiopiæ par-
 tem inhabitant, vbi Prætum Ioannem habitare
 dicunt: hunc populum Bugiha vocant: vilissimi
 sunt homines, atq; miserrimi, lacte, carnibus ca-
 melinis, atque ferarum vescuntur, quæ in iis de-
 sertis capiuntur. Aliquando nō nihil tributi aut
 à Suachin, aut à Dangalæ Principe recipiunt.
 Oppidum quondam habuerunt opulentissimû
 ad mare rubrum positum, Zibid vocabant, vbi
 portus erat frequentissimus, qui ex opposito por-
 tum Zidem habuit, in quadragesimo à Mecca mi-
 liario positû. Ab hinc verò centum annis à Sol-
 dano deletum fuit, eò quòd huius incolæ qua-
 dam sibi merces receperant, quæ Meccam ad-
 uectæ fuerant, quo etiam tempore Zibid portus
 frequentissimus deletus fuit, vnde maximum ta-
 men quotannis colligebatur tributum. Incolæ
 inde fugati Dangalam atq; Suachin pfecti sunt,
 atque tandem à Suachin Principe ingenti præ-
 lio victi sunt, interfectis vno die plus quàm qua-
 tuor millibus, mille captiuis Suachin introdu-
 ctis, qui à ciuitatis mulieribus atq; pueris occisi
 fuerunt. Hæc sunt Amice Lector quæ de Ni-
 gri

gritarum regione dicenda habui: cuius quindecim illa regna, ritibus atque moribus inter se simillima, imperio quatuor tantum Principum parent. Nunc ad Ægyptum pergamus.

Ioannis Leonis Africani

descriptionum Africae, rerumque in
ea memorabilium,

LIBER OCTAVVS.

¶ *Ægyptus.*

Ægyptus clarissima Regio, ab Occidente desertis Barcae, Libya, ac Numidia clauditur: ab Oriente desertis quae Ægypto & mari rubro interiacent: à Septentrione mari Mediter-

raneo: à Meridie agro Bugiensi & Nilo terminatur. Patet in longitudinem à Mediterraneo ad usque Bugiae provinciam, circiter semiquingentis passuum milib. tam angustae latitudinis, ut praeter exiguum solum ad utranque Nili ripam steriles inter montes praedictis desertis confines fluentem, nihil habeat interstitij, eo saltem loco exulta & inhabitata, quo Nilus à supradictis montibus distat: tamenti aliquatenus se extendat versus mare Mediterraneum. Nilus enim octuaginta ab Alcairo passuum milibus in duas secatur partes, alueumque efficit, qui in Occidentem deflectens, redit unde prius emanauerat, & Alcairo circiter sexaginta passuum milib. praeterlapsus, iterum in duos secatur ramos: quarum alter Pelusium quae Damiatia, alter Rosetum fertur. Ex eo

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

porrò quod Pelusium præterfluit, alius deriuatur
 alueus, qui in lacum cõuersus angustis faucibus
 mari coniungitur, ad cuius ripam Tenelle anti-
 quissima ciuitas est condita: quæ Nili in diuer-
 sas partes sectio, exiguam, vt diximus, Ægypto
 latitudinẽ præbet. Vniuersa hæc prouincia pla-
 na est, omniq; granorum, ac leguminum genere
 fertilis. Latissima vbique sunt pascua: pulli &
 anseres innumeri. Rustici potiori ex parte fuscũ
 referunt colorem: ciuitatum incolæ candidum.
 Angusta veste ad pectus confuta, atq; hinc in pe-
 des diffuente vestiuntur, manicis pari ratione
 angustis. Caput rotundo & fastigiato tegmine,
 Dulipanum Itali vocant, operiunt. Calceamenti
 quodam genere vetustatẽ referente vtuntur, Æ-
 state gossypinã telam variis coloribus intertextã
 gestant: hyeme verò pannum gossypio suffultũ,
 quẽ Chebre vocant: at ciues opulentiores quem
 admodum & mercatores Europæis pannis vesti-
 untur. Incolæ probi sunt, festiui ac liberales. Fre-
 quentissimẽ in cibariis caseo recenti & large sa-
 lito, lacte item acido & certo artificio indurato
 vescuntur: quem tametsi in deliciis habeant, ex-
 teri gustare non possunt, fereque singulis fercu-
 lis nonnihil acidi lactis commiscant.

¶ *Ægypti diuisio.*

QVO tempore Machumetani Regionis
 principatum occuparunt, Ægyptus tri-
 fariam diuisa est. Ab Alcairo Rosetum,
 oram vocat Errisiam: Ab Alcairo ad Bugiæ con-
 finia Sahid, id est, terrestrem. Solum vero flumi-
 nis alueo qui Pelusum ac Tenescam fertur adia-
 cens

tens, Bechriam seu Maremmâ nuncupant. Tota Ægyptus cû sit fertilissima, Sahidica tamé provincia reliquas partes, omnis generis leguminû, animalium, pullorum, linique copia antecellit. Errisia fractibus & oryza : Maremma gossypio, & saccharo fœcundior. Errisix & Maremmæ habitatores, Sahidicos vrbanitate superant : quòd duæ hæ partes mari vicinæ ab Europæis, Barbaricis & Assyriis amplius frequententur : verùm Sahidici in Mediterraneis vltra Alcairum habitantes exteros nullos vident, præter raros quosdam Æthiopes.

¶ *Ægyptiorum genus & origo.*

Ægyptij, vt scribit Moses, à Mesraim filio Chus, filij Cham, filij Noæ, originem ducunt. Hebrei regionem & incolas pari vocabulo Mesraim appellant. Arabes Mesre: verùm incolas Chibith nominant. Chibith verò aiunt primum Regionis dominium vsurpasse, ac domos cœpisse cõstruere. Incolæ autem seipfos huiusmodi vocabulo compellant: neque alij remanserunt veri Ægyptij, præter Christianos pauculos, qui hodie istic visuntur : reliqui Machumetano dogmati adhærètes, Arabibus & Africanis se commiscuere. Mansit huius regni principatus multis annis penes Ægyptios, nempe Pharaones, quos potētissimos extitisse, mirabilium ædificiorum vestigia testantur, præter luculenta Historicorum scripta, in quibus celeberrima fit Ptolemæorum regum mentio. Exinde in Romanorum potestatem redacta, post Christi natiuitatē Christianû dogma percepit. Romano

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

subdita imperio : à cuius declinatione, ad Constantinopolitanos imperatores translata est, quibus magna cura hoc Regnum tueri studentibus, à Machumetanis tandem occupatum est, Hamro duce Hasij filio exercitus Arabici Homar eius nominis secundi Pótificis summo præfecto: qui in sua religione quenq; dimittens, ab iis præter tributū nihil petiit. Is porro ad Nili ripam exiguum oppidulum Arabibus Fustato dictum cōdidit, quod eorum lingua tabernaculum significat: cum enim huic se expeditioni pararet, loca inuenit omnino inculta & habitatoribus vacua, adeo vt illi sub pellibus exercitum continere necessum fuerit. Vulgus Mesre Hatichi hoc est vetus oppidum appellare consuevit, quod ad Alcairum collatum, nouum dici potest. Plurimi nostra tempestate viri præcellentes, tam Christiani quàm Iudæi & Machumetani sua opinione falluntur. Mesre enim putāt eo loco situm, in quo Pharaonis oppidū ea in Africæ parte existimēt, qua Nilus ad Occidentem in Africam flectitur, vbi quoque visuntur Pyramides : quod & sacra scriptura innuere videtur in libro Geneseos, vbi Iudæos Fabricationi Apthun oppidi à Pharaone conditi, occupatos Mosis tempore fuisse meminit: ea nempe Africæ parte qua Nilus in Africam cursum flectit, ab Alcairo in Meridiem circiter. L. pass. milib., ad Nili alueum quem in Occidentē vergere suprā diximus. Aliud quoque proferūt iudicium, Pharaonis oppidum eo loco fuisse cōstructum, quod ad confluentiam Nili alueorum,

stru-

structura antiquissima sit, quæ Iosephi sepulchrum nominatur, in quo repositus fuerit Ioseph priusquam ab Hebræis ad Patrum sepulturam transferretur. Denique, nec Alcairum, nec vicina loca habent, quòd se Pharaonum regionem inhabitare contendant: hoc tamen loco sciendù est, nobilitatem priscorù Ægyptiorum, olim in Sahidica Regione supra Alcairum constitisse in oppidis Fium, Mansichmin, atque id genus cæteris celebrioribus. Verùm occupata à Romanis Ægypto, præstantiores in Errisiam se reduxere, nempe ad oram maritimam, vbi Alexandria, Rosetum, aliæq; celebres vrbes Latinam appellationem hæctenus retinentes, visuntur. Quin & Romano imperio in Græciam trãssato, nobilitas in maritima loca se recepit, Cæsaris oratore Alexandria residente: cæterum Machumetanis in Ægyptum perrumpentibus, in Mediterranea se redire, duplicem fructum eodem tempore parituros existimantes. Alterum regni vtrinque pacificandi: alterum se tuendi à Christianorum incursionibus, à quibus metuendum illis fuisset, si in maritimis diutius constitissent.

¶ *Ægypti temperies.*

Ægypti aër calidus est ac nociuus: neq; in ea regione vnquam vel raro admodum pluit. Pluuiæ autem causam frequentib. morbis præbent: alij nanq; catharro ac febribus obnexij sunt: aliis mirum in modù tument testiculi: cuius tumoris occasionem medici caseo salito & bubulæ, qua vesci consuevere, ascribunt. Æstate immenso feruore solum exuritur

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ritur, in cuius remedium per singula oppida excellentes tures construunt, quæ in superiori ac infima parte ostium ex aduerso ædium habent, per quarum fastigia dimissus ad infimam partem ventus, incolis nonnihil auræ exhibet: alioquin ob intolerabilem Solis æstum non liceret istic vitam agere. Sæuiente nonnunquam peste, ingenti hominum clade, præcipuè circa Alcairum afficiuntur, qua inualecente singulis diebus plerunque duodecim hominum milia occumbunt. Morbi verò Gallici nullam existimo regionem tanto æstam incommodo, & nusquam tot homines ea infectos lue datur cõspicere. Sub Aprilis initium segetes succidunt, succisas confestim triturant: neque spicam ad vigesimum Maij secundam relinquunt. Nili inundatio Idibus Iunij incipit, diebus excrescit quadraginta, totidemque decrescit: quo temporis interuallo, omnes Ægypti ciuitates & vici insulas representat, quas accedere non licet, præterquã nauigio. Cæterum nauibus onerariis ferendis Nilus tunc temporis est percommodus, quarum nonnullæ sex modiorum frumenti millia simul ac centum pecora capiunt: quibus ad hunc modum onustæ, secundo saltem flumine nauigant: aduerso siquidem vix redirēt vacuæ. Ægyptij iuxta Nili incrementum præuident eius anni caritatē: velut latius dicturi sumus, cum de Nili insula è regione Ciuitatis veteris in qua Nili mēsurā cernitur, sermo incidit. Famesi nostri non sit instituti omnes Ægypti ciuitates describere, quòd nostri scriptores inter seipso discrepent, alij siquidem Ægyptum Africæ

ca negant annumerandam, alij contrariam tuentur sententiam. Plurimi eam Ægypti partē, quæ ad Barbariæ, Numidiæ, ac Libyæ desertum tendit, Africæ esse contendunt. Nonnulli quicquid ad præcipuū Nili alueum excultum est, Africæ tribuunt: quod verò ad alium, velut Mans, Fium, Semmenud, Damanhore, Berelles, Tenesse, ac Damjata, minimè: quam quidem opinionem multis rationibus fuitus sustineo. quare præter ciuitates ad præcipuum Nili alueum sitas, nullas describam.

¶ *Bosiri ciuitas.*

BOsiri antiquissima ciuitas ab Ægyptiis ad mare Mediterraneum condita, distat ab Alexandria Occidentem versus viginti circiter passuum milibus. Fortissimis olim cincta mœnibus, pulcherrimisq; ædificiis exornata existit. Plurimis hodie cingitur dactylorum possessionibus: cæterum nullus eorum curam gerit: nam Alexandria à Christianis occupata, derelicta ciuitate, incolæ ad lacum Buchaira profugerunt.

¶ *Alexandria magna Ægypti ciuitas.*

Alexandria ampla Ægypti ciuitas, ab Alexandro Magno non absq; consilio nobilium & peritorum Architectorū, pulcherrimo loco ac situ in extremitate maris Mediterranei cõdita, distat à Nilo Occidentē versus quadraginta passuum milibus: quam ædificiorū structura & munitione nobilem existisse, donec in Machumetanorum potestatem venit, plurimorum Authorum testimonio constat: exinde multorum annorum spacio collapsa, vetusta ce-
le-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

lebritas intercidit, quòd nullus ferè vel Græciæ
 vel Europæ mercatorū in ea mercimonium ex-
 erceret, velut inculta remansit. Verūm astutus
 quidam Machumetanorum Pontifex ex Machu-
 metis vaticinio amplissimas indulgentias con-
 cessas rudi populo cōsinxit, iis qui ciuitatem in-
 colerēt, vel certis diebus præsidio firmarēt, quicq;
 eleemosynam in publicū vsum conferrent: quo
 stratagemate breui tempore ciuitatē exteris ho-
 minibus vndiquaque conuenientibus oppleuit:
 à quibus plurimę domus ad ciuitatis mœnia ex-
 structæ sunt, multaque studiosorum collegia, &
 monasteria, in gratiam peregrinorum isthic reli-
 gionis ergò confluentium. Sita est forma qua-
 drangulari. Portæ sunt quatuor: prima quæ O-
 rientem spectat ad Nilum cōstructa, altera quæ
 Meridiem ad lacum Buchiara, tertia versus Bar-
 cæ solitudinem ad Occidentem, quarta ad mare
 Mediterraneum, vbi est portus: cui adstant ex-
 ploratores, & ministri telonij, qui exactissimè
 viatores ad ipsas vsq; vestes perscrutātur: quan-
 doquidem non pro mercibus saltem, verūm pro
 nummis quoque quippiam in singulum cente-
 narium vectigalis loco persoluitur. Sunt & aliæ
 munitissimaq; arce distinctæ, quæ ad ripam por-
 tus Marfa el Borgi vulgò nuncupati, hoc est tur-
 ris portus, sita est. In hunc se nobiliores ac cele-
 brioris naues recipiunt, cuiusmodi sunt Vene-
 torum, Genuensium, Epidaurentium, ceteraque
 Europæorum naues. Eò namque Belgæ, Angli,
 Cantabri, Lusitani, omnisque generis Europæ
 ho-

homines mercaturæ gratia nauigare solent: verum maiori frequētia visuntur Appuliæ, Sicilia, & Græciæ, hoc est Turcica nauigia, quæ in hunc se recipiunt portum, à piratarum incurſionibus & auræ intemperie tutiorem. Est & alius portus quem Marſa Eſſil Sela vocât, hoc est, catenæ portum, in quo Barbariæ naues, veluti Tunetanorū & Geluiensium, ſtationem habent. Chriſtiani circiter decimâ pro mercibus quas vel inuehunt vel euehunt perſoluere coguntur, Machumetani viceſimam: tamen quicquid terreſtri itinere Alcairam deſertur, nullum pendit veſtigal. Hæc eſt noſtra tempeſtate ciuitatis pars celebrior, vtpote Alcairo vicina, ad quam omnis generis mercibus refertiſſimam, negociatores ex toto orbe conueniunt: reliquis partibus ciuilitatis expers, incolisq; deſtituta: nam excepto vico longiſſimo, quo ab Orientali porta ad Occidentalem itur, eaq; ciuitatis portione, iuxta maritimam portam mercatorum tabernis referta, atq; Chriſtianiſ inhabitata, reliquum vacuum eſt & euastaſtû. Quod per ea tempora accidit, cùm Ludouico eius nominis quarto Gallorum Rege à Sultano in libertatem reſtituto, Cypri Rex claſſe partim Veneta partim Gallica inſtructus, ex improuiſo Alexandria adortus, magna hominum edita ſtrage, cepiſſet ac depopulatus eſſet. Verùm Sultano adueniente, qui magnû exercitum recuperandæ Alexandria gratia conſcripſerat, Cyprii de tuitione deſperantes, domibus incendio abſumptis diſceſſere. Sultanus mœnia, vt potuit, reſtaurauit: arceq; ad portum ædificata, paulatim in eum quem

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

quæ videmus statum reduxit. Alexandriae mons, spectatur altissimus, ad similitudinē testacei, qui Romæ visitur, in quo, tametsi non habeat fitum naturalem, antiquissima vasa testacea reperiuntur. In montis fastigio turricula exstructa est, in qua perpetuò agit nauium aduentantium explorator, cui de singulis nauibus quarum telonij ministros admonuerit, certum præmium assignatur: & si forte fortuna dum vel dormit, vel vsquã inambulatur, nauis appulerit, cuius publicanos prius certiores non fecerit, duplum luit: quæ multa ad Sultani fiscum refertur. Cuiq; ferè ciuitatis domui, ingens cisterna concamerata, crassisque innitens columnis & fornicibus substructa est: in quas exundans Nilus per aquæductum in planicie magno artificio extra Alexandriam constructum deductus, sub eius mœnibus demittitur. Cisterne porro successu temporis turbidæ ac cœnosæ redditæ, plurimis æstiuo tempore languoribus occasionem præbent. Quod ad agri fertilitatem spectat, ciuitas in medio arenacei deserti condita, hortis caret ac vitibus, solum habens femini capiendò incòmodum. Frumentum à quadraginta passuum milib. inuehitur. Iuxta aquæductum tamen per quem Nilus in ciuitatem transmittitur, exigui visuntur horti, sed quorum fructus ad maturitatem peruenti, accolæ noxiis febribus, aliisq; morbis afficiunt. Sexto ferè ab Alexandria miliaribus ad Occidentem, inter vetusta ædificia columna visitur spectandæ altitudinis & crassitudinis, quã Arabes Hemadussaoar, hoc est, Arborum columnam, vocitant. De hac fabula recen

censetur, quendam ex Ptolemæis Alexandriæ Regibus, columnam in portus extremitate cõstruississe, qua ciuitatem ab hostium incurfionibus tutam, ac proinde inexpugnabilem redderet, atque in eius fastigio ingens ex chalybe speculum apposuisse, cuius abdita virtute quotquot relictõ speculo iuxta columnam præterueherentur naues, euestigio mirabiliter conflagraret: sed à Machumetanis vastato speculo, eius quoque virtutem euanuisse, atque illinc asportatam existississe. Ridicula profectõ narratio, & quæ infantibus persuaderi debeat. Sunt & hodie inter antiquos Alexandriæ habitatores, plurimi Christiani quos Iacobitas vocant, mochanici omnes, & mercatores: qui propriam habent ecclesiam, in qua D. Marci Euangelistæ corpus olim requieuit, à Venetis clam sublatum, & Venetias importatum. Iacobitæ porrò Alcari Principi tributum pendunt. Neque prætermittendum videtur, in medio Alexandriæ ruderum, ædiculam instar sacelli constructam adhuc superesse, insigne sepulchro, magno à Machumetanis honore affecto memorabilem, quo Alexandri Magni corpus summi Prophetæ ac Regis, velut in Alcarano legunt, asseruari contendunt. Concurrit autem ingens eò peregrinorum vulgus à longinquis etiam regionibus, colendi ac reuerendi sepulchri gratia, cui quoque magnas frequenter largiuntur eleemosynas. Alia præmitto notatu digna, ne in immensum excreseat volumẽ lectorum fastidio.

¶ *Bochyris.*

Enit

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

F Vit vetusta hæc & exigua ciuitas quondam ad maris Mediterranei oram edificata, octo ab Alexandria in Orientem passuum milibus: verum nostro seculo destructa, moenium saltim vestigia reseruat. Hodie dactylis fere confita est, quibus inopes coloni nutriuntur, exigua desertaque tuguriola inhabitantes. Ciuitati imminet turris in periculoso scopulo ædificata in quæ plurimæ Syriacæ naues noctu impingentes, naufragium faciunt, quod huc noctu appellentes, dum Alexandrinum portum capere nullo assequitur, prædicto scopulo illidat. Circum ciuitatem nihil agrorum videas, præter campos arenaceos ad Nilum vsque fluuium.

¶ Rasid quæ Rosetum Latinis.

R Osetum ciuitas ad Nili ripam à parte Asiæ tribus à Mediterraneo passuum milibus, vbi Nilus in Oceanum effunditur sita, edificata est à mancipio cuiusdam Pontificis Ægypti præfecti. Pulcherrimas ædes habet, & palatia ad Nilum exstructa, forumque amplissimum mechanicis operis & mercatoribus vndiquaque refertum: deinde & templum perelegans & amœnum, portis aliquot ad forum & Nilum, in quem pulcherrimis gradibus descenditur, ædificatis. Sub templo portus visitur in quem naues onerariæ merces Alcairum deuehentes se recipiunt: ciuitas enim nullis cincta mœnibus, vici potius quam ciuitatis formam representat. Ciuitatem cingunt plurimæ casulæ, in quibus oryzam certis ex ligno instrumētis triturare consueuerunt: cuius in singulos menses apparantur tria amplius mo-

modiorū millia. Paulo vltius est locus pagum referens, in quo frequens alitur mulorum aliorumq; copia in eorum vsum qui Alexandria ire cupiunt: viatoribus autem hos conducentibus, nihil reliquum est laboris, quā bestias iter suum prosequi desinere, quod ad eam vsq; domum vehantur in qua relinqui debent: perpetuoq; tam veloci ferantur gressu, vt à matutino tempore ad vesperam quadraginta passuum millia emetantur: semper oram obseruantes maritimam, adeo vt maris vnde nonnunquam animalis pedes feriant. Plurimæ sunt circum ciuitatem dactylorum possessiones. Solum oryzæ producendæ percommodum. Incolæ festiui sunt & comes erga exteros, eos præsertim qui genio libenter indulgent. Visitur isthic splendidi operis hypocaustū: diuersis fontibus tam calidis q̄ frigidis irriguum: quod sui elegantia & cōmoditate, reliqua totius Egypti facile antecellit: velut ego obseruaui, quum Selymus Turcarū Imperator, Alexandria rediens illac iter faceret: qui spectato cum priuis & familiarib. aliquot suis hypocausto, sui cōmoditate plurimum oblectari visus est.

¶ *Anthius ciuitas.*

Hanc Romanos ad Nili ripam ab Asiæ parte condidisse, argumēto sunt plurimæ Latinæ inscriptiones, quæ tabulis marmoris insculptæ in hodiernum vsque diem visuntur. Ciuitas est pulchra & vrbana, mœchanicisq; opificibus referta. Solum habet oryzæ & frumēto ferendo percommodum, multasq; dactylorū possessiones. Incolæ mirum in modum festiui sunt

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

sunt & comes, atque ex oryza quam Alcairum
deuehunt, opimum quæstum faciunt.

¶ *Barnabal.*

Cum primum Ægyptus Christianum do-
gma suscepit, ædificari cœpta est hæc ci-
uitas, ad Nili oram quæ Asiam spectat,
pulcherrimo & fœcundissimo loco sita. Oryza
hic tanta prouenit abundantia, vt quadringentæ
amplius in ea ciuitate sint domus, in quibus tri-
turetur. Qui hanc verò operâ incolis locant, ex-
teri sunt homines, potissimû Barbaria oriundi,
mollitiei & lasciuix adeò dediti, vt omnes ferè
Ægypti meretrices eò conueniant, quæ absque
forficibus & nouaculis crines illis incidunt, ra-
duntque ad ossa.

¶ *Thebæ Ægyptiæ.*

Quis Thebas vetustam ciuitatē ad Nilū
qua Barbariam spectat condiderit, di-
screpāt nostrates Chronographi. Aliqui
ab Ægyptiis, nonnulli à Romanis, reliqui à Græ-
cis ædificatā contendunt, quòd permulta in ho-
diernū etiam diem visentur antiquitatis monu-
mēta, partim Latinis, partim Græcis, Ægyptiisq;
incisa characteribus. Nostro tamen sæculo, non
amplius quàm trecentas familias numerat, pul-
cherrimis alioqui ornata edificiis. Frumento, o-
ryza & saccharo abundat, tum & fructibus quos
Musas vocant, absolutissimi saporis. Plurimi in
ea degunt mercatores ac mœchanici: ceterū pars
potissima ciuium solum excolit: & qui interdū
ciuitatem inambulat, nil ferè præter mulieres vi-
det, non minus festinas quàm forma venustas.

Eius

Eius territorium dactylis abundat, quorum frequentia adeò confita est, vt eminus donec prope mœnia quispiam sit, cōspici nequeat. Vvas producit, ficus, & persica, quæ magna copia isthinc Alcairum deferuntur. Multa apparent extra ciuitatem antiquitatis vestigia, columnæ, inscriptiones, & muri crassissimis atque elaboratis lapidibus constructi, tamque frequentia rudera, vt maximam olim vrbe[m] existisse appareat.

¶ *Fuoa ciuitas.*

Distat à Roseto quadragintaquinque plus minus passuum milibus, à priscis Ægyptiis ad Nilum qua parte Asiam spectat Meridiem versus condita. Angustos habet calles, urbana alioquin, & populo frequens, rerumque omnium copia referta. Pulcherrimæ mercatorum & artificum officinæ, tametsi incolæ quietis ac voluptatis sint studiosiores. Mulieribus tanta libertas permittitur, vt quò velint se interdium conferant, vesperi domum reuertētes absq; vlla maritorum contentione. Solum ferè dactylis vndiq; excuitum, cui planicies adiacet saccharo & frumento accommoda; calami tamen præstans non exhibent saccharum, cuius loco mellis genus ceusapam producūt, quo per vniuersam Ægyptū vti consueuerunt, quòd parū mellis in ea reperiatur.

¶ *Gezirat Eddeheb, hoc est, Insula aurea.*

Ex aduerso prædictæ ciuitatis, Insulam Nilus efficit, quæ eminentiori loco sita, omnis generis fructiferas arbores præter oliuas, profert. Frequentia sunt in ea palatia, ædesque pulcherrimæ, in quas tamen ob arborum densitatem

DESCRIPT. AFRICÆ

tatem nullus patet prospectus. Ager saccharo & oryzae accommodus, cui excolendo incolæ ferè oēs vacant, reliqui suis mercibus Alcairū detereendis.

¶ *Mechella.*

M Achumetani nostro sæculo hanc civitatem ad Nilum ab Asiae parte humili muro cinctam cōdiderunt. Civium in ea magnus numerus, sed quorum pars potior vel texturam, vel agriculturam exerceat, humanitatis & urbanitatis expers. Anserum ingentē alunt copiam, quos apud Alcairum diuendunt. Ager frumentum ac linum producit.

¶ *Derottis ciuitas.*

R Omanis Ægypto imperantibus, condita est hæc ad Nilum ab Asiae latere ciuitas: quæ ut bene excolta, ita pulchris quoque ædificiis, latis plateis, vtrinque mercatorū officinis refertis, exornata est. Templum habet elegantia conspicuum, ciues ditissimos: nam saccharum ager magna copia producit, cui apparando Respublica centum milia aureorum (Saraffios vocant) Sultano in singulos annos enumerat. Maximæ visuntur ædes ad arcis similitudinem, in quibus torcularia reponuntur & caldaria, saccharo tum excoquendo, tum præparando accommoda. Nusquam porrò tantam eius artis opificum vidi copiam, in quorum stipendium intellexi ex cōmunitatis ministro, per singulos dies ducetos Saraffios numerari. ¶ *Mechellat Chais.*

M Achumetani occupata Ægypto hanc civitatem in sublimi colle ad Nili ripam qua parte Africam alluit, condidere.

Hu

Huius agri cùm sint eminentiores, vitibus conferendis seruiunt, quas Nilus exundans nequit pertingere. Alcairo recentes vvas ferè dimidio anni tēporē suppeditat: vrbauitatis expers, cū incola potissima ex parte nauicularij sint.

¶ *Alcairi maximæ & admirandæ vrbis descriptio.*

Alcairum è maximis ac memorandis totius orbis ciuitatibus, cōstanti fama omnes asserunt: verū ego postpositis mendacijs quæ diuersis in locis sparguntur, minutim formam quam nostro tempore habet, exactè describam: atq; vt à nominis etymo exordiar, Alcairum vocem Arabicam vulgari Europæorum idiomate corruptam dico: quòd rectè el Chahira, quæ vox coactricem significat, nuncupetur. Fuit hæc porrò ciuitas retroactis seculis à Gehoaro Chetibo Dalmata cōditione seruo exstructa, prout in huius operis initio me dixisse existimo, affirmans Alcairi ciuitatem mœnibus cinctam familiarum octo millia nō excedere, in qua tum nobiles, tum mercatores, merces vndique conuectas diuendenres, resident. Celeberrimum Alcairi templum vulgò Gemih Hashare, hoc est, illustre templum patria voce nuncupatum, idem seruus à quo ciuitatem conditam dixi, ædificari iussit, cui cognomen erat Hashare, hoc est, illustris, nomine à Pōtifice suo Principe illi indito. Ciuitas in pulcherrimam planiciem Muceatim montis exposita, duobus à Nilo passuum milibus distici, perpetua mœnium serie, portisque ferreis cincta est: quarū quæ celebriores habentur, sunt

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Babe Nansre, hoc est, porta victoriæ, quæ Orientem marisq; Rubri desertum spectat: alterâ, quæ in veterem ciuitatem & Nilum vergit Beb Zuailam: tertiam, quæ in lacum & campos excurrit Bebel Futuli, hoc est, triumphorum portam cognominant. Quamuis Alcairum omnis generis alat tum mercatores, tum artifices, is præcipue tamen vicus qui à porta Nansre ad Zuailæ portam ducit, cæteris omnibus præstat, quod per eum structa sint admirandi operis palatia & collegia, templaque maxima & elegantissima, inter quæ templum est Gemith Elhecim Scismatici tertij Alcairi Pontificis. Sunt & alia insignis magnitudinis delubra, quæ sigillatim recensere superfluû duco. Plurima insunt hypocaula, summo architecturæ studio elaborata. Deinde vicus Beinel cafrain, in quo cibariorum tabernæ circiter sexaginta, vasis instructæ stanneis: tum aliæ in quibus omnis generis fructuum, aquæ venales, nobilium ob insignem earû præstantiam potus, quas elegantissimis vasis, partim vitreis, partim stanneis affabrè compositis, reconditas asservant: has alię insequantur, vbi varię ex melle & saccharo confectiones, diuersę ab iis quę in Europa distrahuntur, prostant: deinde fructuariorû tabernæ, qui exotics è Syria fructus aduehunt, cuiusmodi cydonia, mala Punica, atque id genus cætera, quę in Ægypto non proueniunt. His alię tabernæ cõmixtæ sunt, eorum qui oleo frictum panem, oua, & caseum venum exponunt. Has verò tabernas subsequitur vicus nobiliorum artificum officinis refertus. Vtterius collegium, recens

gens à Sultano Gaurio exstructum visitur, qui in bello contra Selymum Turcarum Imperatorem à se gesto periit. Huic succedunt pannariorum mercatorum diuersæ pergulae, quarum singula tabernas exhibet innumeras. Primo ordine præstantissima exoticarum telarum genera venundantur, cuiusmodi sunt exquisitissimæ gossypinae ex Balabach aduectæ, tum quas Molal vocat ex Ninonia, admirandæ vastitatis ac tenuitatis, è quibus nobiles indusia & sudaria, quæ dulipatis annectunt, sibi conficiunt. Sunt præter has & sericariorum pergulae, in quibus præstantiores Italiae panni, sericei, damascenum, gausapinum, holchrysum, atque id genus reliquos, diuendunt, quibus nec in Italia, vbi conficiuntur, me æquales vidisse memini. Hos subsequitur pergula lanearum pannorum qui ex Europa, cuiusmodi sunt Florentini, Veneti, Belgici, atque id genus ceteri, aduehuntur. Vtterius venundantur vndulata: hinc ad Zuailæ portam deflectitur, apud quam permagnus artificum degit numerus. Circa hunc vicum est insignis Canel Halili pergula, quam Persæ mercatores inhabitant. Est hæc quidem ad similitudinem regalis palatii constructa, ternisq; in sublime euecta cõtignationibus: inferius certæ sunt mansiones, ad quas mercatores magnis de rebus permutationes inituri, conueniunt: eò siquidem, qui opibus ac mercibus præpollent, se recipere consueuerunt: quorum merces sunt aromata, gemmæ, telæ Indicæ, resque consimiles. Est huic proximus omnis generis suffumentorum vicus, cuiusmodi sunt Indicæ felis excrementa,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Zibettum vocant, muschus, ambara: quæ tanta hic reperiuntur copia, vt si muschi libras vigin-
ti quinque petieris, centum tibi protinus exhibi-
turi sint. Subsequitur chartaceorum vicus, char-
ta pulcherrima egregieque læuigata refertus: in
quo rari valoris gemmæ venduntur, quas ex of-
ficina in aliam Proxenetæ auctiõnando deferunt.
Hinc ad aurifabrorum itur vicum, maxima ex
parte Iudæis constantem, qui maximarum opum
negotiationes ineunt. Vltierus Interpolatorum
vici spectantur, qui nobilium ac ciuium pannos
preciosamq; supellectilem reuendunt, non qui-
dem penulas, tunicas, aut lintea, sed res ingentis
valoris ac precij: inter quas me olim vidisse me-
mini insigne tabernaculum acu pictum, perpe-
tuaque margaritarum serie ad pondus librarum
quadraginta quinque intextum, absque marga-
ritis aureorum (Saraffios vocant) decem mili-
bus distrahi. Est quoque in ciuitate amplum
xenodochium, à Pistore primo Mamaluchorum
Sultano constructum: quorum redditus ducenta
supputant Saraffiorum milia. Huc liberum est
valetudinario cuiq; sese recipere, summa & Me-
dicorum, & rerum omnium agris conducetium
affluentia, quorum, si hic mori contingat, facul-
tates ad xenodochium redeunt.

¶ *Beb Zuaila suburbium.*

Permagnam hoc suburbium Alcairo adia-
cet, domuum habet circiter duodecim mi-
lia: initium capit à Zuailæ porta, & in Ocs-
cidentem ferè ad sesquimiliare protenditur: à Me-
ridie Sultani arcem contingit: à Septentrione ad
sub-

suburbium vsque Bebe Elloch vnus ferè miliaris spaciū patet. Tanta ferè hic procerū ac nobilium multitudo, atq; in vrbe agit: eius autem ciues & hic & in vrbe officinas intruunt, quemadmodum & plurimi hoc suburbium incolētes, familiam in vrbe alunt. Inter varias eius structuras, præcipuum obtinet locū celebre Hesen Sultani collegium, concamerationū altitudine, incœniumque vastitate adeò memorandum, vt rebellionem Sultano intentantes, se in eo contra urbem communire audeant, Sultaniq; arcem tormentis impetere, à qua saltem dimidio balistæ iactu distat.

¶ *Gemeb Tailon suburbium.*

Amplissimum hoc suburbium, superiori ab Oriente confine, versus Occidentem ad certas iuxta veterem ciuitatē ruinas protenditur. Ante cōditam Alcairum à quodam Tailone Pontificis Bagadedæ seruo Ægypti Præsidente, viro clarissimo ac prudētissimo, exstructum ferunt: qui ciuitate vetere derelicta, hoc suburbium incoluit, admirādīq; operis palatio ac templo amplissimo exornauit. Innumeri quoq; hic degunt mercatores & opifices, præcipue qui Barbaria oriundi in eo pedem fixere.

¶ *Beb Elloch suburbium.*

Spaciosum & hoc suburbium ab Alcairi mœnibus vno circiter miliari distās, ferè tria decem millia conficit, varij generis vt cætera, tum mercatoribus, tum opificibus refertum. Amplo isthic loco maximum palatium, operisq; memorandi collegium visitur, Mamaluchi Iaz-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

bach, cuiusdam Sultani consiliarij, à quo locum Iazbachiam vocât, ædificium. Huc absoluta concione & precibus conuenire solet in singulos Veneris dies Alcairi vulgus, veluti caupones & meretriculæ. Multi præterea histriones, præcipuè qui camelos, asinos, & canes, saltare docent: quæ quidem saltatio res cum primis visâ iucunda est. Plerunque enim histrionum quispiam, vbi non nihil præfultauerit, ad asinû conuersus alta voce Sultanum magni operis ædificium meditari ait, proinde opus illi fore omnibus Alcairi asinis, calce, lapidibus, cæterisq; id genus necessariis rebus deferendis. Tum asinus repente in solum prolapsus, pedes in aëra attollit, ventrem turgefacit, atque oculos non secus claudit quàm si exanimis esset. Interim astantibus histrio asini casum conqueritur, obnixèque rogat alio recuperando ipsum adiuuent. Coacta viritim qua potest pecunia, Ne existimetis, inquit, asinum mortuum: helluo enim paupertatis domini sui cõsciis, hoc dedita opera confingit, vt munusculis illi collatis, pabulum sibi emere queat. Deinde ad asinum conuersus, vt confestim exurgat monet: cæterum non se loco dimouens asinus, frequentib. fustuariis vapulat: quibus nec dum excitatus, fabulam repetit histrio, iterumque plebem adortus, Scitote, inquit, Sultanû edictum tulisse, vt luce crastina populus omnis triumphî spectandi causa ciuitatem exeat: forminaeque omnes venustæ ac nobiles pulcherrimos asinos inequent, atq; iis auenam & præstantè Nili aquam potandam exhibeant. Vix hæc verba absoluit histrio, quando
asinus

asinus in pedes erectus profilit fremēs & lætitia exultans; tum fabulam prosequens histrio, Vici, inquit, nostri præfectus, à me commodato petit elegantem hunc meum asinum, deformi ac vetulæ vxori suæ vtendum. Ad hæc verba asinus, tanquã humanę mentis compos, auriculas complicat, & altero pede claudicans luxatum se fingit. Tum histrio: tibi itaque arrident iuuenule? Asinus caput inclinans annuere videtur. Agè, igitur, hic plurimæ sunt iuuenulæ, indica quę tibi magis placeat? Asinus spectatorum coronam circundat, & fœminam honestiorē seligens, eò contendit, capiteque contingit: spectatores verò alta voce ridentes, exclamāt, Heus, inquiunt, asini fœmina. Posthac asino insiliens histrio, ad alium se locum confert. Aliud porrò genus est histrionū, qui exiguas auiculas capsulæ in abaci formã constructæ annexas ostentant, quæ rostro sortium chartulas tam dextri quàm sinistri ominis extrahunt. Qui sortem suam optat scire, obulum auiculæ obijcit: quem rostro excipiēs, in capsulam defert, deinde foras exiens eodem rostro respōsi chartulam profert. Mihi verò quondam sinistri ominis chartula obtigit, quam tametsi neglexerim, peius quàm inibi scriptum erat, euenit. Sūt & gladiatores, athletæ, & bellorum successus inter Arabes & Ægyptios gestorum incentores, qui que id genus consimiles fabulas & ineptias vulgo præcinant.

¶ *Bulacum suburbium.*

Bulacum spaciosum ac vetustissimum Alcairi suburbium, à ciuitate murata duobus

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

bus passuum milibus, ad ripam Nili situm, quatuor familiarum millia supputat. Iter quod suburbio ac ciuitati interiacet, frequentibus ædificiis, ac molis quas bestiarum ope agunt, constructum est. Varia in hoc suburbio exercentur tum artificia, tum mercimonia, præcipue, grani, olei, & sacchari. Quin & pulcherrimis templis, ædibus, & studiosorum collegiis refertum est: quæ vero ad Nilum constructæ sunt domus, cæteras elegancia antecellunt, quòd per eas latissimus pateat in flumen prospectus, nauesque se eò recipiant quæ Nilo ad Alcairi stationem vehuntur hoc in suburbio sitam: in qua plerunque naues amplius mille, messis præsertim tempore, cõspicias. Huc publicani mercibus Alexandria & Damiatina aduectis constituti, se recipiunt: quanquàm exiguum pro iisdem soluatur, vectigali prius in maritimo telonio exsoluto: tamen quæ ex Ægypto veniunt merces, integrum pendunt vectigal.

¶ *Carafa suburbium.*

Carafa suburbium ad oppiduli similitudinem exstructum à Muccatim monte lapidis iactu distat, à murata verò ciuitate circiter duobus passuum milibus, fereque bina domuum millia cõtinet. Hodie potiori ex parte destructa est. Visuntur plurimæ hominũ sepulturae, quas elegantissimis altissimisque fornicibus exstructas, interiusque variis tum emblematis, tum coloribus exornatas, plebs stolidam ceu sanctorum monumenta colit, muris ac pavemento sumptuosis tapetibus obducto. Huc plurimi singulis Veneris diebus ex Alcairo, reliquisque sub-

ur-

urbis matutina hora religionis ergò conueniunt, multasque eleemosynas largiuntur.

¶ *Ciuitas vetus quæ Misrulhetich.*

HAnc ciuitatū omnium in Ægypto Machumetanorū tempore conditarum, primam asserunt: quæ ab Homar præfecto, secundo Pontifice ad Nili ripam exstructa, nullis cincta mœnibus suburbij formā exhibet, atque familiarum quinque milia conficit. Celebrem reddunt frequentia palatia, nobiliumque structura, præcipuè quæ ad Nilum sunt expositæ: deinde nobile Hamri templum munitissimū, admirandæ tum amplitudinis, tum elegantia. Varij generis opificibus mediocriter instructa est. Hic celeberrimum visitur Nafissæ (hanc Machumetani colunt) sepulchrum, quæ Zenulhebidin filia Machumetem tertio affinitatis gradu contingebat. Hæc familiam suam Pontificatu destitutam percipiens, Cusa Arabiæ fœlicis ciuitate excessit, atque in hac ciuitate moram traxit, cui partim quòd ad Machumetē referret originem, partim quòd moribus esset inculpatis, post mortem populus diuinos honores exhibuit. Quamobrem rerum potentibus apud Ægyptios hereticis Pontificibus, qui cognatione hanc mulierem pertingebant, cœptum est Nafissæ fabricari pulcherrimum sepulchrum, quod etiamnum lampadibus argenteis, tapetibus sericeis, rebusque id genus preciosis adornatū visitur. Tanta vero est huius Nafissæ celebritas, vt nullus Machumetanus maritimo vel terrestri itinere Alcairum venturus huic sepulchro diuinos cultus non exhibeat, libationemque

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

nemq; offerat, quemadmodum & circumuicini omnes accolæ: adeò vt eleemosynas centum Saraffiorum millia supputare asserant, quæ tum in pauperum vsus Machumeticæ familiæ, tum in sacerdotes sepulchri curam gerentes distribuuntur: qui ementitis fictisque miraculis indies simplicium animos ad maiorem cultum, & liberatiorem in eorum cõmodum largitionem, accendunt. Deuicta à Selymo Turcarum imperatore Alcairo, sanizari quos vocant, hoc sepulchrũ depredati, aureorum Saraffiorum quingenta millia signatæ pecuniæ reppererunt, absque lampadibus argenteis, cathenis, & tapetibus: tametsi Selymus magnam illis partem abstulerit. Qui Machumetanarum vitæ sanctimonia illustrium vitas cõscripsere, raram huius Nafissæ mentionem facientes, dicunt ex Heli familia nobili loco ortam, vitæ honestate & castimonia illustrem extitisse: verùm simplex popellus, & qui execrandi illius sepulchri curam gerunt, tot miracula commenti sunt. In hoc suburbio iuxta Nilum telonium visitur mercium quæ ex prouincia Sahidica conuehantur. Extra muratam ciuitatem magnifica Sultanorum sepulchra ingentibus fornicibus extructa spectantur. Nostra verò memoria Sultanus quidam deambulacrum inter duos muros excelsos à ciuitatis porta adusque sepulchri locum construi iussit: inque muri vtriusq; terminis, geminas immensæ proceritatis speculas, in mercatorum gratiam qui ex portu montis Synai eò cõueniunt. Hinc sesqui plus minus miliario distat Amalthriæ solum, in quo vnice arboris

ris balsamum ferentis hortus (in vniuerso siqui-
 dem orbe præter hanc solam nulla alia eius arbo-
 ris planta existit) quæ in medio lati fontis insita,
 humilem truncum gerit, foliis vitem referens sed
 breuioribus: quam protinus exarituram ferunt,
 si fontis aquâ diminui contingeret. Hortus per-
 petuo muro septus, nemini aditum præbet, absq;
 præfecti licentia. E regione ciuitatis veteris in
 medio Nili Michias hoc est mensuræ videtur in-
 sula, ex qua pro ratione inundationis Nili, eius
 anni prouectum per totam Ægyptum certissima
 ratione à priscis Ægyptiis adiuuenta colligunt.
 Insula vtcunque habitata, mille circiter & quin-
 gentas domus continet: ad cuius finem, pulcher-
 rimi operis Palatium à Sultano quodam nostra
 memoria ædificatum cernitur, vnâ cum templo
 spaciofo atq; ob Nili irrigationem cum primis
 ameno. Alteram insule partem domus ab aliis
 seiuncta occupat, in cuius medio fossa quadran-
 gularis decem & octo cubitos profunda per aquæ-
 ductum subterraneum aquam ex Nilo porrigit.
 In fossæ meditullio columna totidem cubitis si-
 gnata & diuisa spectatur: cumq; Nilus ad. xvii.
 Iunij exundare incipit, subito per aquæductum
 aqua in fossam effunditur, plerunq; vno die duo-
 bus digitis, plerunque tribus, aut dimidio cubito
 excrescens. Huc singulis diebus concedunt certi
 homines Nili incrementis à Senatu constituti, &
 fluminis accretionem obseruantes nonnullis pue-
 ris indicant, qui capite linteis mantilibus obuol-
 luto, vicatim id ipsum tam in Alcairo quam eius
 vniuersis suburbis promulgat, ac donaria à mœ-
 cha

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

chanicis hominibus, mercatorib. & fœminis tantisper dum Nilus crescit, singulis diebus referūt. Nili porrò experimentum ita habet. Ad quintū decimum columnę cubitum vbi peruenerit, annum colligūt fertilissimum: si inter duodecimū & decimum quintū constiterit, mediocrem indicant eius anni prouentum: si inter decimum ac duodecimū, frumentum portendit aureis decem diuenditum iri in singula modia. Verūm si flumen in decimū octauum euadere contingat, cladem ex inundatione denunciat: si superare, periculum est ne tota absorbeatur Ægyptus. Præfetti igitur huiusmodi indicium declarant: pueri autem (vt dixi) vicatim populo Dei timorē inculcant, aquam aggerum summitatem transcendere diuulgantes. Populus prodigiola Nili accretione expauesctus orationi insistit & elemosynis. Hac ratione Nilus dieb. quadraginta crescit, totidemque decrescit, quo temporis interuallo ob aquarum copiam nonnulla sentitur annonæ caritas, quod inter fluminis augmentationem & diminutionem eam pro cuiusque arbitrio vendere liceat: verūm octuagesimo die transacto cibariorū præfectus annonæ precium indicit, præcipue frumento, quod varios regionis tractus iuxta fluminis incrementū, pro diuersitate altioris humiliorisq; soli parcè, mediocriter, & nimium irrigatos apprime dinoscāt: quibus rite peractis, maxima per totam Alcairū tanto tympanorū ac tubarū clangore celebritas initur, vt ciuitatē inuersam dixeris. Quæq; familia nauem exquisitis pannis ac tapetibus exornat, qua lautiss. cibariis,

con-

confectionib. & facibus instructa, populus oble-
ctatur. Quin & ipse Sultanus cū vniuerso purpu-
ratorū & satraparum cœtu ad aquæductū cogno-
mento Maiorem cōtinuo muro septum conten-
dit, & arrepta in manus securi murum perfrin-
git, purpuratis id ipsum quoq; facientibus: adeo
vt disiecta ea muri parte quæ aquam impedi-
bat, subito Nilus magno impetu per aquæductū
feratur, & per alios aquæductus tam ciuitatis q̄
suburbiorum effusus, Alcairum eo die Venetia-
rum ciuitati persimilē reddat, quod per singula
Ægypti loca eo die nauigio iter pateat. Septem
vero dierum spacio totidemque noctium durat
hæc Ægyptiorum festiuitas, qua hebdomada fa-
cile mercatores vel opifices quicquid integro an-
no lucrifecerunt, facibus, suffimentis, confectioni-
bus, musicisq; concentibus atque id genus cæ-
teris deliciis, priscorum Ægyptiorum ritu deco-
quunt ac profundunt. Extra Alcairum in con-
finio suburbij Beb Zuailæ, Sultani castrum in
montis dorso constructum visitur, quod eminens
tibus & vallis mœnibus cinctū, elegantissimisq;
palatiis exornatum, vix perfectè describi potest.
Pauimentatio marmorea tessellata, laquearia au-
ro intexta, pulcherrimis variegata coloribus, fe-
nestræ vitræ versicolores, cuiusmodi plerisque
locis in Europa vidimus: portæ ligno præstan-
tissimo incisæ, variis emblematis, tum aureis, tū
ceruleis exornatæ. Huiusmodi palatiorum non-
nulla Sultani, nonnulla vxoris familiæ destinata
erant: reliqua concubinis, eunuchis, & suæq; cu-
stodiæ. Publicis conuiujs aliam habebat Sulta-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

nus Regiam, aliam in qua exterarum gentium legatis & responsa dabat, & suas opes magna pompa ceremonisque ostentabat: aliam rursus aulae Regiæ satraparum domicilio constitutā: verum hæc omnia nostro tempore Selymus Ægypto deuicta ad nihilum redegit.

¶ *Alcairi ciuium ritus, ac mores.*

QVI Alcairū incolunt ciues, festiui cum primis sunt homines, iucūdi, genialem agentes vitā, multa promittentes, tamen pauca admodum præsent. Mercaturæ ac mœchanicis artibus dant operam, non tamen solo natali excedunt. Plurimi studio legū incumbunt, artium paucissimi. Quamuis collegia perpetuò studiosis referta sint, exigui tamen ad frugem perueniūt. Ciues hyeme laneis pannis gossypio suffultis vestiuntur: æstate interulis telæ subtilioris, cui pleriq; lineam vestem sericeis coloribus variegatam, pleriq; vndulatam superinduunt, magno caput Indici veli tegmine operientes. Fœminæ preciosas induunt vestes, frontem & collum sertis gemmeis ornantes superbæ prodeunt, caput magni precij calantica angusta & longa ceu tubo vnius palmi altitudine cōtegentes. Pallas gestant laneas segmentatas, perangustis manicis, artificiose acu insignitas, quibus obducunt linteola exquisitissimæ telæ gossypinæ Indicæ. Caput velant panniculo nigro ac subtili, atque nonnihil hirsuto, sub quo viros conspicientes, à viris ipsæ videri nequeant. Pedes oreis vrbans, pulcherrimisq; crepidis Turcicomore calceant. Tantū verò ambitionis & pompæ

præ hæ mulieres præ se ferunt, vt nulla vel nere,
 vel coquinari dignetur: quare maritum ab obso-
 læis cibaria cocta emere conuenit: paucissimi
 enim præter eos qui numerosam alunt familiam,
 culinariam domi exercent. Plurimum quoque
 vxoribus facultatis permittunt ac licentiæ: ma-
 rito enim in tabernam cõcesso, vxor sumptuoso
 vestium apparatu exornata, preciosisque suisita
 odoribus, ciuitatem animi gratia obambulat, cū
 parentibus vel amicis confabulatura. Afinis li-
 bentius quàm equis vtuntur, qui molliter ince-
 dere edocti, gradarios equos incessu facilè ante-
 cedunt. Hos pannis elegantissimis conuestiunt,
 ac mulieribus in vecturam locant, vnà cum pue-
 ro ductore & plerisque cursoribus. Hanc ciui-
 tatem, velut alias plerasq; magna hominum vi-
 catim res esculentas vænum portantium turba
 obambulat. Plurimi item aquam vænalem came-
 lorum dorsis vtribus superimpositam circumfe-
 runt: ciuitas enim (vt dixi) duobus passuum mi-
 libus à Nilo dissidet. Alij vtrem perelegantem
 cum æreo ad foramen calamo gestant, & manu
 pateram murthinam ferentes, aquam vænalem
 proclamant, quam potores in singulos haustus
 terücio exsoluunt. Alij pullos gallinaceos v-
 nales certis mensuris vicatim emetiuntur, quos
 admirando enasci procurât in hunc modum ar-
 tificio. Ingentem ouorum numerum certis im-
 ponunt furnis per diuersa solaria exstructis, qui-
 bus modico igne calefactis, post diem septimum
 magna copia pulli enascuntur. Mensuræ porrò
 fundis carent, quas in emptoris sporta positas,

DESCRIPT. AFRICÆ

pullisq; gallinaceis refertas, subleuant, pullis intra sportam remanentibus. Cæterum qui pullos emunt, vbi plusculis diebus aluerunt, pari modo vœnales circumferunt. Opsopæorum tabernæ in multam vsque noctem apertæ sunt: reliqui verò artifices officinas ante horam vigesimam tertiam ocludunt, atque ex suburbio in aliud animi gratia deambulant. Ciues vt plurimum in familiari colloquio verbis obscœnis ac fœdis gaudent: atq; vt cætera silentio præteream, nō raro euenit vxorem coram Iudice de raris mariti congressibus expostulare, vnde per sæpe & nasci diuortia, & aliis iungi maritis (quod Machumetano licet dogmate) vidimus. Inter manuarios artifices, si quis in suo opificio noui quidpiam & ingeniosi primus adinuenerit, casacco holochryseo vestitur, ac diuerso per singulas officinas tribicinum genere comitatus ceu triumphans deducitur, ab omnibus nō nihil pecuniæ gratis accipiens. Huiusmodi olim vidi magno instrumentorum musicorum apparatu ceu triumphantem deduci, quòd pulicem quem in charta demonstrabat, catena vinxisset. Cæteris in rebus ciues ignauiss. sunt: nullum enim armorū genus domi habent, imò nec vix cultellum quo caseum discicare queant. Quòd si plerunq; rixari contingat, mutuò se pugnis adoriuntur, numerosa hominū turba eò accurrente conflictus videndi gratia, nō discessura priusquam recōciliati fuerint. Bubali carne, magnaq; leguminum copia vt plurimum vescuntur: conuiuium apparatusi si familia sit exigua, mantile breue ac rotundum distendunt:

si copiosa, longum, veluti in Principum aulis.
 Inter varia quæ isthic profitentur dogmata, Mau-
 rorum secta viget, Chenesiam vocant: hi equina
 vescuntur, quorum lanij vbi equum claudican-
 tem aut luxatum rescuerint, confestim emunt,
 & saginatum mactant, magnoq; vulgi concursu
 carnes distrahunt. Huiusmodi sectam Turcæ,
 Mamaluchi, maiorq; Asiæ pars sustinet, & quan-
 uis eam ipsam rem Turcis impunè facere liceat,
 non tamen consueuerunt. Quatuor Ægyptus &
 Alcairum sectas ab inuicem tam in canonicis q̄
 politicis legibus differentes, fouet, tametsi ex
 Machumetano dogmate trahant principium.
 Quatuor enim quondam fuere eruditione ac do-
 ctrina præstantes viri, qui ingenij acumine mo-
 dum inuenerunt particularia determinandi sub
 vniuersalibus à Machumeto descriptis. Horum
 singulo pro arbitrio licuit Machumetanum do-
 gma interpretari, atque ad propria sensa pertra-
 here, quare opinionib. inter se meritò dissident;
 qui propter eorum canones plurimū apud ple-
 bem existimationis nacti, initium quatuor præ-
 dictis lectis dedere: quarum vnam quisque Ma-
 chumetanorum tuetur, quam postea deserere, a-
 lij; insistere nequit, nisi vir fuerit doctrina cum
 primis præcellens, quiq; rationes & causas dino-
 scat. Quatuor sunt item apud Alcairū Iudicum
 præfecti, qui de grauioribus saltem causis senten-
 tiam ferunt: his innumeri subsunt per omnes
 vrbes vicos Iudices, qui de leuiusculis conten-
 tionibus discernunt. Quòd si litigatores diuersæ
 religionis esse cōtingat, qui primus aduersarium

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

coram sui vici Iudice in ius vocauerit, eò cõten-
dunt: cæterum alteri de illius sententia ad quen-
dam supra quatuoruiros cõstitutum, prouocare
licet, Ellafichia (vt vocant) sectæ Prælidem: cui
quatuoruirorum & inferiorum Iudicum placita
pro sua in eos autoritate abolere permissum est.
Verùm si quispiam contra suæ religionis præce-
ptiones quidpiam intentare audeat, à suæ reli-
gionis Iudice grauius plectitur. Similiter & præ-
dictarum sectarû sacerdotes, cùm in orandi nor-
ma velut & in aliis ab inuicem differant, ob eam
rituum discrepantiam, mutuo se odio non pro-
sequuntur, nec fouet inimicitias incõdita vulgi
multitudo: ast homines scientia & ratione præ-
diti, quique studiis incubuere, persæpe sermones
inter se conferunt, & priuatis in rebus quisque
quam fouet sectam vt præstantiorem asserit, ita
solidis quoq; argumentis confirmare audet, ne-
mine quatuor præfatos doctores conuiciis lace-
rare, grauisissima multa constituta, præsumente:
tamen si eandem omnes fidem sustineant, nempe
Hashari Machumeticorum Theologorum cano-
nes, qui vniuersa Africa, potiori; Aliæ parte ob-
seruatur, præterquam in Sophi Persarum Regis
dominio, quem hos canones cõtemnentem hæ-
reticum scismaticumque reputant. Vnde porro
tanta opinionum differentia inter quatuor præ-
fatos doctores dimanarit, tædiosum ac prolixum
recensere esset: verùm qui his afficitur, mea legat
de Machumetis lege ac fide commentaria, iuxta
Malichi disciplinam, magnæ eruditionis virum,
Medina Talnabi, vbi Machumetis corpus visitur,
ori-

briundum: quam quidem disciplinam vniuersa
 Syria, Ægyptus, & Arabia sustinet: qua si quis
 oblectabitur, abundè sibi satisfactum in iis com-
 periet. Sceleratis hominib. graua & crudelia in-
 fligūt, præcipuè in curia Regis, supplicia. Furem
 damnāt suspendio. Homicidium proditoriè per-
 petratū, hunc in modum plectunt: Tortoris mi-
 nistri reum alter pedibus, alter capite cōprehen-
 dunt, tortor vibrato ense corpus in duas partes
 dissecat, & partem capiti annexam cōfestim foco
 calce viua referto superimponit: res verò admi-
 ratione digna ac relatu cumprimis horrenda est,
 huiusmodi truncum ad quartum horæ spacium
 singulis tū loquens, tum respōdens superuiuere.
 Grassatores verò ac seditiosos viuos excoriant, ac
 pellem furfure oppletam donec hominis formā
 referat consuunt, quam camelo impositam per
 singulos vrbis vicos flagitium ab eo commissum
 promulgantes circumducunt: quo supplicij ge-
 nere nusquā gentium vllum vidi crudelius, quod
 difficulter spiritum effundere possit reus: verūm
 si ferro carnifex vmbilicum tangit, cōfestim ex-
 halat animam: quod tamē absque præfecti iussu
 facere non potest. Qui in carcere ob æs alienum
 seruantur, si minus sint soluendo, carceris præ-
 fectus creditoribus pro illis dissoluit, ac miseros
 ergastulo reclusos, singulis dieb. catenis vincit. os,
 nonnullisq; pueris comitatos, eleemosynæ cor-
 rogādæ gratia vicatim deduci iubet, quæ ad præ-
 fectum redit, tantum iis relinquens quantū vitæ
 admodum tenuiter transigendæ vix sufficiat.

Urbem quoq; circumeunt nonnullæ vetulæ cla-
 mi-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

mitantes, quibus, tamen si intelligi non possint, cura incumbit, mulieres iuxta Machumetis præscriptum incidere: quem ritum in Ægypto salutem & Syria obseruant.

¶ *Sultanum creandi ritus, deque eius magistratuum ratione.*

Sultani dignitas & potētia mirabilem olim in modum excelluit, verum à Selymo Turcarum Imperatore anno, ni fallor. M. D. XVII. euerfa est, immutatis Sultani vniuersis institutis ac legibus: at quoniam statim ab ea rerum & fortunæ vicissitudine ter mihi Ægyptū peragrare contigit, non abs re facturus videor, si de Sultani aula quæ compertissima habui, non nihil dixerō. Ad hunc dignitatis gradum eligi solebat nobiliorum Mamaluchorum vnus. Mamaluchi porrō oēs ex Christianis constabāt, in pueritia apud Circassiam Ponti Euxini prouinciā à Tartaris furto sublatis, & Caphæ Tauricæ Chersonesi oppido diuēditis, vnde Alcairum à mercatoribus abducti, à Sultano emebātur, quos baptismo confestim abiurato, in Arabico ac Turcico idiomate militarique disciplina institui procurabat, vnde paulatim per singulos honori gradus euehebantur, donec ad Sultani dignitatem pertingerent. Huiusmodi verò consuetudo, quæ Sultanum & Mamaluchū & conditione seruum esse cauetur, semitrecentis ab hinc annis initium cepit, nempe cū potentissimi illius Saladini familia, cuius nomen Christianis adeo formidolosum extitit, ad paucos iam redacta intermoretetur. Cū vltimus Hierosolymorum Rex de Alcairo

cairo occupanda cogitaret, quæ propter Califæ aut Pontificis qui solus præ erat ignauiam, ei se tributariam facere medicaretur, Legisperiti ac Iudices Pontificis consensu Azedudin principem Asiaticum ex Cordis gentibus, qui vt Arabes in tentoriis habitabant, cum Saladino filio & .L. equitum milibus euocarunt. Saladinum verò tametsi ætate inferiorem ob insignem eius fortitudinem, atque in re militari præstantiam, exercitus imperatorem crearunt: facultate permissa, vt cuncta Ægypti vectigalia & reciperet, & pro suo arbitrio expenderet. Facta tandem in Christianos expeditione, incruentam de iis victoriam adeptus, Hierosolyma, totaque Syria exegit. Saladino autem Alcairum reuerso in mentem subiit, eius dominium vsurpare: quamobrem trucidatis Pontificiæ custodiæ præfectis, penes quos rerum summa apud Ægyptios versabatur, Califam seu Pontificem e medio sustulit, quod is præsidio destitutus, venenum illi propinandum curasset, seque confestim in Califæ Bagaded legitimi Pontificis clientelam dedit: quo tempore Alcairi Califæ principatus, qui Pontificatû annis. CCXXX. perpetua successorum serie protraxerat, intercidit, ac penes Bagadedæ Califam legitimum Pontificem remansit. Sublato hoc Califarû aut Pontificum schismate, exorta est inter Bagadedæ Sultanum & Saladinum discordia, qui Alcairi principatû inuaserat, quod Bagadedæ Sultanus olim Mazandranicæ & Euarizinicæ prouinciarum ad Gangem princeps, Asiatica quadam gente ortû trahens ius in Alcairi dominium referret, qui Sa-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ladino bellum inferre cogitans, à Tartaris in Co-
 rasana Regione excursions facientibus detine-
 batur. Saladinus vicissim veritus ne Christiani
 acceptam à se iniuriam ulturi, expeditionem in
 Syriam pararét, copias perpendens superiori bel-
 lo magna parte tum occisas, tum pestifera lue præ-
 ter nonnullos qui Regni gubernationi præerant
 sublatas, mancipiis in Circassia coemendis, quos
 Armeniæ Reges tum temporis rapiebant & Al-
 cairû vendendos mittebant, intentus esse cœpit:
 quos abiurata fide, militari disciplina, Turcicoq;
 idiomate, nempe Saladini proprio, imbui facie-
 bat: quæ quidè & fortitudine & numero in tan-
 tum excreuerunt, vt & strenui militis, & periti
 militiæ ductores, regniq; administri euaserint.
 Saladino in fata cōcesso, principatus penes suam
 familiam annis. CL. remansit, successoribus ean-
 dem emendorum mancipiorum cōsuetudinem
 obseruantibus: at collapsa Saladini familia, serui
 Piperem magnæ fortitudinis Mamaluchû con-
 sentientib. suffragiis in suum principem ac Sul-
 tanum cooptarunt: quam exinde consuetudinē
 adeò inuiolatè obseruarunt, vt nec Sultani filius
 nedum Mamaluchus eum dignitatis gradum cō-
 sequi potuerit, nisi olim Christianus & fidem ab-
 iurasset, & linguas Circassiam ac Turcicam ex-
 ctè loqui didicisset. Multi autem Sultani suos in
 pueritia filios in Circassiam morum rusticorum
 ac linguę perdiscendę gratia ablegarunt, vt prin-
 cipatui aliquādo forent accommodi, spe semper
 tamē sua Mamaluchis dissentientibus elusi. Hæc
 obiter de Mamaluchorum Regno, eorumq; prin-
 cipe

cipe Sultano patria voce ad hæc vsque tempora nuncupato, dicta sufficiant: de honorum ordinibus pauca compendiose dicturi.

¶ *Eddaguare.*

H Vius erat secunda post Sultanum dignitas, cuius partes erant Sultani vices gerere, & quemque in Magistratu vel intrudere, vel amovere. Familiam alebat ferè adeò numerosam, atque ipse Sultanus.

¶ *Amir Cabir.*

T Ertium à Sultano honoris locum obtinens, summi exercitus imperatoris officio fungebatur. Copias in hostes & vicinos Arabes conscribebat, arces ac ciuitates præsidio firmans, cui liberum erat Regios thesauros necessariis in rebus pro arbitrio expendere.

¶ *Nai Bessan.*

S Yriam quartus nomine Sultani administrabat, & Assyriæ vectigalia pro libito tum exigebat, tum necessariis in rebus impendebat, tametsi arcibus & propugnaculis ipse Sultanus præsidia imponeret. Hic Sultano singulis annis aureorum, quos Saraffios vocant, aliquot millia exoluere tenebatur.

¶ *Ostadar.*

Q Vintus erat Palatij magister, cui tum Sultano vestes curare, tum familiæ vniuersæ annonam resq; necessarias suppeditare incumbebat. Solebant porrò Sultani huic officio pro uectæ ætatis hominē ex magnificentiorib. suis virtuteq; excellentioribus præponere, sub cuius tutela ipse olim educatus fuisset.

Ami-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

¶ *Amiri Achor.*

Sextus curiæ tum equos & camelos, tum eorum phaleras & cōmeatum prouidebat: quos inter aulæ familias pro cuiusque dignitatis gradu partiebatur.

¶ *Amiralf.*

Septimus è certis cōstabat satrapis, cuiusmodi in Europa Tribunos, vulgo Colonellos vocamus. Quisq; mille Mamaluchis præficiēbatur, quibus tum acies cūm hostibus conflicturas dirigere, tum Sultani armis præesse incumbēbat.

¶ *Amirmia.*

Octauo honoris gradu cōstituebantur nonnulli Mamaluchorum Centuriones, qui Sultani tum equitantē, tum aliquo armorum genere se exercentem, perpetuò comitarentur.

¶ *Chazendare.*

Qvæstor nonum tenebat locum, qui vectigalium rationes ad calculū reuocabat, ac Sultano consignabat, & nummos in quotidianos sumptus necessarios, apud mensarios collocans, reliquum in Sultani arce reponebat.

¶ *Amirfileh.*

Præficiēbatur decimus armorū Sultani custodiæ, quæ magno inclusa atrio tum expolienda, tum renouanda curabat, cui multi ob id officium suberant Mamaluchi.

¶ *Testecana.*

Hvic Sultani vestibus à magistro palatii consignatis præesse iubebatur, quas pro voluntate principis distribuebat, quod quæ Sultanus dignitatis ornaret gradu, eum pariter

riter vestiret. Vestiméta porrò ex auro intextis
 gauſapinis vel ſericeis conſtabant: & quocunq;
 pedem ferret, magna Mamaluchorum turba comi-
 titatus incedebat. Amplior erat magiſtratum
 numerus: veluti què Serbedare nominabant, cui
 Sultani potus cura deferrebat, perpetuò aquas
 præſtantiffimas tum ſaccharo dilutas, tum ex a-
 romatibus compositas, apud ſe habès. Præterea
 Farrasini, hoc eſt, diuerſi cubicularij, qui Sultani
 Regiam non minus pannis ſericis ac tapetibus,
 quam neceſſariis ſacibus ac cereis exornatâ con-
 tinebat, qui ambra commixti tam odoriferis ſuf-
 fitibus q̄ lumini edendo deſeruiebant. Adhæc
 quos Sebeſathias, hoc eſt, præcuſſores, & Tabur-
 chianas, nempe ſtipitatores vocant, qui Sultano e-
 quitanti & in foro cauſas dicenti aſſiſtebant. Ad-
 dauia, quos dicunt, impedimentis ſicubi proſi-
 ciſceretur Sultanus, præerant: è quibus tortor e-
 ligebatur, & quoties de flagitioſis ſupplicium ſu-
 mendum eſſet, oēs tortorem artificij condiſcen-
 di gratia comitabântur, partim homines viuos ex-
 coriandi, partim torturam vt delictum faterètur
 admouendi gratia. Eſuhæ, literis Alcairo in Sy-
 riâ deferendis vacabant, ac pedes in ſingulos dies
 ſexaginta paſſuû millia conficiebânt, quòd inter
 Egyptum & Syriam, nec montuoſum, nec vli-
 ginoſum iter pateat, ſed ſabulo referta planicies:
 at qui ſeriis de rebus literas deferrebat, camelos
 inequitabant. ¶ *Sultani militia.*

Sultani porro militum quatuor erant ordi-
 nes. Primus ex equitibus viris bellica vir-
 tute præſtantibus conſtabat: è quibus ciui-
 tatum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tatum arciumque præfecti à Sultano creabatur. Stipendium plerisque ex Sultani arario in prompta pecunia, plerisque in vicorum & arcium vectigalibus assignabatur. Secundus erat pedestris militiæ ordo, nulla præter enses gerens arma, quibus pariter è Sultani fisco stipendium persoluebatur. Tertius ordo gratis militabat, nihil præter victum referens; verum concedente in fata Malucho quopiam, ex eorū munero quibus necessariis de rebus ad vitam prouisum esset, hi in eius locum succedebant. Ultimo ordini Mamaluchi tyrones inscribebantur, Turcici aut vernaculi idiomatis adhuc ignari, & qui nullū suæ dexteritatis adhuc specimen ediderant.

☞ *Magistratus præcipuis Regni curis constituti.*
 ☞ *Nadbeasse.*

H Vius erat ceu ararij præfecti dignitas: nam totius Regni vectigalibus ac teloniis redimendis præerat, & census questori consignabat. Quin & ipse apud Alcairum Publicani officioungebatur, ex quo ingentem sibi vim pecuniarum conlabat: tamen hanc nemini functionē administrare liceret, nisi Sultano centum prius aureorum Saraffiorum quos vocant milia persoluisset, quæ postea intra semestre recuperabat. ☞ *Chetebeeffere.*

P Ræterquã quòd Sultano hic à secretis foret, cuius partes erant Regis nomine literas dictare ac respondere, incumberat etiam censuum rationes omnium Ægypti agrorum subducere, eamque pecuniam à suis præfectis colligere. ☞ *Muachib.*

Erat

E Rat hic pariter Regi à secretis, sed inferioris conditionis, tamen si Sultano fidelior.

Huic onus imponebatur alterius scripta, tum recognoscere, tum si iuxta Sultani metem essent animaduertere, quib. Sultani nomine tandem subscribebat. Verum alter tot amanuenses scribendi vsu peritos habebat, vt raro Muachih quidpiam cancellandum contingeret.

¶ *Mubtesib.*

H Vic tum frumeto, tum annonæ precium designare committebatur: quod partim pro Nili incremento, partim pro ratione nauigiorum ex Errisia & Sahidica prouincia aduentatium aut deprimebat, aut extollebat, præuaricatores multis à Sultano constitutis afficiens. Cum Alcairi agerem, intellexi per singulos dies hunc exigere circiter mille Saraffios: non solum ex Alcairo verum ab omnibus Ægypti ciuitatibus & locis, quibus suos præficit administratos sibi tributarios.

¶ *Amir el Cheggi.*

H Vnc nõ minoris oneris quàm summæ dignitatis gradû, Sultanus in Mamaluchorum tum dextrimum, tum potentissimum collocabat: cui præfectura dabatur professionis, quæ singulis annis Alcairo Mecam fiebat, quam is absq; magno Rei familiaris dispendio peragere nequibat, quod Mamaluchorum cohorte stipatus, solenni pompa incedens genio indulgeret, & trimestris spacio grauissimos sumptus, absq; vlla Sultani & viatorum repelatione toleraret. Aliis alij ornabatur dignitatibus, quas
figil

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

figillatim recensere superuacaneum duxi.

¶ *Geza ciuitas.*

GEza ciuitas ad Nili ripam è regione Ciuitatis veteris exstructa, à qua per Nili Insulam separatur, populo tum frequētum urbano excolta est. Pulcherrimam reddunt crebra à Mamaluchis Alcairi turbam ac strepitū vitantibus fabricata palatia, artificum quoque & mercatorū copia, maximè pecoris ex Barcæ mōtib; acti, cuius ductores Arabes, ne flumen lintibus traiciant, mercatorib; & Alcairi laniis eam ob causam huc accurentibus, diuendunt. Ciuitatis delubrum & elegātiora ædificia ad Nili ripam constructa sunt. Circum horti patēt dactyliferi. Qui ex Alcairo mœchanici quæstus faciendi gratia matutino tempore adueniunt, sub vesperam domum reuertuntur. Hæc per desertum arenaceum itur ad Piramides, nempe ac prisorum Ægypti Regum sepulchra, quo in loco Memphin olim exitisse asserunt. Iter licet stagnis ac frequentibus puteis Nili incremento confectis sit permolestum, paruo tamen negotio experti ac fidi comitis auxilio superari potest.

¶ *Muhallaca.*

MVhallaca exigua ad Nilum ciuitas, prisorum Ægyptiorū sæculo constructa, tribus distat à Ciuitate veteri passuum milibus. Visitur in ea prope Nili ripā templum structuræ magnificæ, & varia pulchri operis ædificia. Dactylis abundat & ficibus quas vocant Ægyptiis. Incolæ verò eosdem ferè seruant ritus, quos Alcairi ciues.

¶ *Chancha.*

CHancha ciuitas ampla in deserti initio, quã ad Synai montem itur, sexto ab Alcairo miliari constructa, pulcherrimis ædificiis, delubris, & collegiis referta est. Quicquid agri inter hanc & Alcairum interiacet, creberrimis dactylorum possessionibus excultũ est: cæterum à Chancha ad montem Synai, centum & quadraginta miliarium intercapedine, nulla reperitur habitatio. Incolæ mediocriter opib. polent: cùm enim profectio in Syriam paratur, huic populi caterua ex Alcairo conuenit, res ad iter necessarias coemptura, quòd in eius agro præter dactylos nil proueniat. Dux hinc viæ patent publicæ, quarum altera in Arabiã, altera in Syriam ducit. Aquam nõ habet hæc ciuitas, præter eam quæ intra canales exundante Nilo remanet: qui si dirumpantur, aqua excurrès in planiciem exiguos lacus efficit, quæ per certos aquæductus in ciuitatem fluens in cisternas effunditur.

¶ *Muhaisira.*

EXigua hæc ad Orientem supra Nilum trigesimo circiter ab Alcairo miliari exstructa ciuitas, magnam sesamæ producit copiam plurimis referta molis, quib. è sesamæ granis oleum exprimunt. Incolæ potissimum agriculturam exercent, præter nonnullos qui mercaturæ dant operam.

¶ *Benisuaif.*

Benisuaif angusta ciuitas, altera Nili parte quæ Africam spectat ædificata, centum viginti distat ab Alcairo passuum millibus.

Pla-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Planiciem habet lino & cannabi cōserendo cū primis accommodam, quod isthic adeo præstans colligitur, vt Tunetum vsq; Barbariæ oppidum exportetur, Hęc ciuitas vniuersæ Ægypto linum suppeditat: ex quo telam exilem ac solidam cōficiunt. Huius agrum Nilus exundationis tempore continuo arrodit & imminuit, nostra præcipue tempestate, qua agros dactyliferos dimidia sui amplius parte auulsit. Incolæ vt plurimum variis lini operibus seipsos occupant. Vterius crocodili inueniuntur humanam carnem deuorantes, velut in nostra animalium historia tractabimus.

¶ *Munia.*

IN eadem Nili ripa spectatur Munia elegantissima ciuitas, Machumetanorum sæculo, à Chasib præfecto pontificis Bagadedæ domestico edito loco cōstructa. Vnis optimis omnique fructuum genere abundat, qui tametsi Alcairum deferantur, recentes tamen propter loci distantiam peruenire nequeunt, quod hæc ciuitas. CLXXX. passuum millibus ab Alcairo sit dissita. Pulcherimis abundat ædificiorum structuris ac delubris: Visuntur in ea crebræ priscorum Ægyptiorum ruinæ. Incolæ opibus valent, nam quæstus gratia Goagam, vsque Nigritarum Regnum proficiscuntur.

¶ *Bl Fijum.*

Hanc vetustam ciuitatem Pharaonum vnus ad exiguum Nili alueum sublimi loco condidit iis temporibus, quibus Hebræi Ægypto excessere, quos lapidibus expoliendis aliisque seruitutibus misere affligebat. In hac sepultum ferunt Ioseph Israelis filium, atq; à Mose

fu

gentib. deinde Hebræis effossam. Magnam fructuum & oliuarum producit abundantiam, quæ elui accommodæ, oleo exprimendo prorsus habentur inutiles. Ciuitas urbana est & populo referta: plurimi in ea artifices, præcipuè verò textores agunt.

¶ *Manf Loth.*

Amplissimam hanc & vetustissimam ciuitatem, Ægyptij condidere, à Romanis verò destructa Machumetanorum tempestate restaurari coepta est, verùm ea neutiquam qua prius magnificentia. Visuntur in ea nostro sæculo crassæ & eminentes columnæ ac porticus, insculptis Ægyptia lingua versib. Iuxta Nilum rudera sunt insignis cuiusdam ædificij, quod olim delubrum fuisse constat, è quibus ciues nonnunquã aurea, argentea, & plumbea numismata effodiunt, altera parte hieroglyphicis notis, altera priscorum Regum effigiibus insignita. Ager cum sit fertilis, vehementi Solis æstu aduritur, & à crocodilis plurimum infestatur, cuius rei occasione ciuitatè à Romanis derelictam coniciunt. Incolæ porro mediocris sunt fortunæ, mercaturam enim in regione Nigritarum exercent.

¶ *Afiath.*

Vetustam hanc ciuitatè, Ægyptij ad Nilum ripam ducētis & quinquaginta passuum milibus ab Alcairo construxere. Admirandam reddit eius vastitas, & antiquorum ædificiorum & epitaphiorum notis Ægyptiis inscriptorum varietas, licet potiori ex parte euastata. Quo tempore Machumetani ciuitatis dominiũ viurparunt, plurimi eam heroes incolebant, no-

N u

bili-

bilitate & diuitiis ad nostra vsque tempora illustris. Centum fere in ea superiunt Christianorū Ægyptiorum familiæ, templa tria aut quatuor: extra ciuitatem verò vnū vilitur monasterium, à centum amplius monachis inhabitatū, qui carne aut piscibus nequaquam vescuntur, sed oleis, panis, & oliuis. Adipe quamuis nō vtantur, cibaria tamen satis lauta conficiunt. Monasteriū verò opibus pollet, exterisque illac iter facientibus cibum & hospitium triduo suppeditat, magnam alens pro hospitibus columbarum, pullorum, animaliumque copiam.

¶ *Ichmin.*

IChmin vetustissimam totius Ægypti ciuitatem, Ichmin filius Misraim, qui à Chus filio Hen ortū duxit, ad Nilum qua parte Aliam irrigat, trecentis ad Orientē ab Alcairo passuum milibus condidit. Hanc Machumetani cum primum Ægypti dominium vsurpassent, propter causas in historia relatas adeo deuastarūt, vt præter fundamenta ac rudera nihil in ea reliquerint: nam columnis & præstantioribus lapidibus ad alteram Nili partē alportatis, Munfiam, vt statim dicemus, ex eius reliquiis ædificarunt.

¶ *Munfia.*

MUnfiam itaque ab altera Nili parte condidit cuiusdam Pontificis Præfectus, verum nulla nec venustate nec elegantia, nam vici omnes angusti sunt. Æstate verò tantum pulueris excitat solum, vt per eam ambulare non liceat. Frumento abundat & pecore. Huius dominium possidebat Princeps quidam
Afri

Africanus ex Barbaris gentibus, cui nomen fuit Haoara, cuius antecessores Haoaræ principatum obtinuerunt. Quam ciuitatem conlecutū ferunt ratione singularis beneficij, quod seruum Dalmatam Alcairi conditorem affecisset: non possum tamē adduci vt principatum credam penes eam familiam tam longo temporis spacio remansisse. Solimanus verò nonus Turcarū Imperator, nostra memoria ei hunc principatum eripuit.

¶ *Georgia.*

Georgia amplissimum olim fuit ac opulentissimum Christianorum monasterium, D. Georgij appellatione celebre, sexto à Munsiā miliario dissitum. Monachi inhabitabant amplius ducenti, qui innumeros agros & pascua possidentes, exteris pariter cibum præbebant, & quod è redditibus illis supererat, ad Alcairi Patriarchā transmittēbant, qui inter pauperes Christianos hæc distribui procurabat: verum anno abhinc circiter centesimo, pestifera quædam lues Ægyptū inuasit, eiusq; monasterii monachos omnes extinxit. Quamobrem Munsiæ Princeps monasterium perpetuo muro cinxit, domosq; fabricari instituit, quas diuersi generis tum artifices, tum mercatores inhabitauerunt. Ipse quoque pulcherrimorum hortorum collibus quibusdam adiacētium amœnitate tractus, eò habitaturus perrexit: verum Patriarcha Iacobitarum apud Sultanum querimoniam faciente, Sultanus aliud monasterium eò loco construi iussit, quo olim Ciuitas vetus ædificata fuerat, tantumque pensionis illi assignauit, qua facillimè

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

triginta posset alere monachos.

¶ *Cbian.*

CHian exiguam ad Nilum ciuitatem Machumetani olim condidere, quam tamē nullus eorum inhabitat, sed Christiani Iacobitæ, qui vel agriculturam exercent, vel pul-
lorum, anserum, & columbarum nutritioni in-
tenti sunt. Superfunt in ea pleraque monasteria
Christianorum, qui exteris pariter ministrat ali-
moniam. Ex Machumetanis verò præter præfe-
ctum, eiusq; familiam, nullum in ea reperire est.

¶ *Barbanda.*

BArbandam prisca Ægyptij supra Nilum
quadringentis circiter ab Alcairo passuum
milibus exstruxerunt. Hæc à Romanis va-
stata præter ruinas nihil exhibet, quæ potissimū
Asnā perlatæ sunt, de qua nobis sermo erit pau-
lò inferius. Inter ruinas plurima reperire licet
auri argentiq; numismata, multa item Sma-
ragdi fragmina,

¶ *Chana.*

CHana vetusta ciuitas ad Nili ripam ex
aduerso Barbandæ ab Ægyptiis condita,
mœnibus quidem cincta est, sed è crudo
lapide constructis. Incolæ vilis conditionis ho-
mines agriculturæ vacat; ciuitas autem frumen-
to abundat. Huc merces conuehuntur, quæ Al-
cairo Mecam aduerso Nilo feruntur: à mari enim
Rubro per desertum centum & viginti saltem
passuum milibus distat, qua locorum intercape-
dine nihil prorsus aquæ reperire licet. In maris
autem Rubri littore ad Chossir portum, frequen-
tia

tia sunt tuguria in quibus exonerantur merces: portus vero domunculæ storeis contactæ sunt. E regione Chossir ab Asiæ parte situs est Iambuh maris Rubri portus, ad quem viatoribus Medinâ sepulchro Machumetis nobilem iter faciētibus, conuenire oportet. Chana porrò frumentū supeditat Medinæ ac Mecæ, quibus in locis maximam perpetuò patiuntur inopiam.

¶ *Asna.*

Asnam antiquitus Senam vocitarūt: quæ nominis immutatio ab Arabibus dimanauit, quorū idiomate Sena rem foedam ac turpem significat. Asnam igitur appellarunt, hoc est, pulchram & elegantem, quod situ peramœno iuxta Nilum ab Africæ parte constructa sit: quæ tametsi à Romanis propemodū vastata exstiterit, Machumetanorum tamen sæculo ita restaurata est, vt eius incolæ tam frumenti & pecoris, quam nummorum ditissimi euaserint. In Regno liquidè Nubiæ partim aduerso Nilo, partim per deserta mercaturam exercent. In huius ciuitatis ambitu, maxima visuntur ædificia, operisque admirandi sepulturæ, cum epitaphiis tam Ægyptiis notis quàm Latinis characterib. insculptis.

¶ *Asuan.*

ASuan amplam, vetustam, populoque refertam ciuitatem, Ægyptij ad Nilum octuagesimo circiter ab Asna miliario orientem versus condidere. Solum habet frumētum cum primis accommodum. Ciues mercimoniis exercendis deditissimos facit Nubiæ Regni propinquitas, in cuius confinio hæc sita est ciuitas,

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ultra quam Nilus in exiguos lacus per subiectas planicies diffusus in nauigabilis fertur. Est quoque deserto cōfinis, quo ad Suachin Rubri maris portum itur, & in limitibus Æthiopiæ sita: in qua tempore æstiuo immenso Solis æstu torrent incolæ, fusci potissimum coloris, Nubiis hominib. & Æthiopibus commixti. Plurimas hic spectare liceat priscorum Ægyptiorum structuras, altissimas item turres, quas patrio nomine Barba vocitant. Vltterius nulla nec ciuitas, nec memoratu digna reperitur habitatio, præter exiguos aliquot hominum fuscorum vicos, quorum idioma Arabico, Ægyptio, ac Æthiopico permixtum est. Hi Bugis gentibus subditi, in campis ætatem degunt more Arabum, Sultani iugo liberi, apud quos eius finitur dominiũ. Hæ sunt præcipuæ vrbes ad magnum Nili alueum sitæ, quarũ nonnullas vidi, nonnullas ingressus sum, reliquas præterij: de quibus mihi semper ab incolis, & à nauis qui me Alcairo ad usq; Asuan cōuexere, facta exstitit certa narratio, quibuscum Chanam reuersus, per desertum ad mare Rubrum perueni, quod ad Iambuh & Ziddem Arabiæ desertæ portus traieci, de quibus cùm ad Asiam spectent, ne extra Africam nostram digrediar, loqui superse-
deo: si Numine tamé aspirante vita mihi largior obtigerit, Asiæ regiones à me perlustratas descri-
pturus sum, velut Arabiam Desertam, Fœlicem, ac Petream, Ægyptum Asiaticam, Babyloniam, Persiæ, Armeniæ, ac Tartariæ parté, quas in ætate iuuenili & vidi & percurri. Tum vltimam quoque meam à Fessa Constantinopolim profectionem,
hinc

hinc in Ægyptum, atque inde in Italiam, in qua plurimas conspexi Intulas: quas omnes meas peregrinationes ab Europa fauente Domino in patriam reuersus particulariter describam: operis initio præstantiores Europæ & Asiæ à me lustratas regiones collocans, quas Africa hæc mea subsequetur, vt studiosos qui rerum cognitione oblectantur, meis peregrinationibus adiuuem.

Ioannis Leonis Africani

descriptionum Africae, rerumque in ea memorabilium,

LIBER NONVS.

In quo de præcipuis Africae fluminibus, animalibus, ac fruticibus agitur.

¶ *Tensist flumen.*

Ensit fluius, vt à Barbaria occidua Africę Regione sumamus exordium, ex Atlantis montibus qua Hannimę ciuitati sunt proxime, hoc est in Marocci territorio versus Orientem exoritur, & in Septentrionem per planicies diffusus in Azafi Duccalę Regionis vico plurimis fluminibus auctior se in Oceanum effundit. In hunc Sifemel & Niffis magna flumina confluunt, quorũ alterum è Hanteta Marocci colle scaturit: alterum Atlante prope Maroccum exortum, per planiciem circum Maroccum fertur. Tensist autem licet profundum sit flumen, plerisque tamen in locis vado transiri potest,

Nn iij

quan

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

quanuis aqua stapedes superet: at qui pedes est, nudus oportet traiciat. Iuxta Maroccum pons cernitur à Rege Mansore cōstructus, & quindecim fornicibus distinctus: qui inter elegantiora totius Africæ ædificia recensetur. Tres porro arcus ab Abu Dubus vltimo Marocci Rege ac Pontifice, quò transitum Iacobo primo Marinæ stirpis Regi impediret, disrupti sunt: cuius tamè cōnatus inanes fuisse temporū successus ostendit.

¶ *Teseuhin.*

Teseuhin duo eiusdem nominis flumina, ex monte Gugigidemo scaturiunt ternis ab inuicem passuam milibus, & Halcoræ tractus planiciem irrigantes, in Lebich amnem se exonerant. Hæc flumina ex eodem monte, vt dixi, originem ducunt: quorum alterum singulari numero Teseut, vtrumque verò plurali Teseuhin appellitant.

¶ *Guadelhabit, hoc est seruorum fluiuis.*

Nascitur ex Atlante, inter excelsos ac gelidos montes, & per angustas ac scabras valles delabens Halcoræ ac Tedletis confinia præterfluit, deinde in planiciem versus Septentrionem extensus, in Ommirabih flumē collabitur. Mediocris est magnitudinis verno præsertim tempore, cum niues liquefieri solent.

¶ *Ommirabih.*

Ommirabih fluiuis maximus, ex Atlante inter altissimos montes qua Tedles provincia Fessano Regno confinis est, scaturiens, per certas planicies Adachfun dictas fluit, deinde in angustas valles coartatus, pontem ele-
gan

gantissimæ structure ab Ibulhasen quarto Marinorum stirpis Rege fabricatum alluit: hinc Meridiem versus planicies irrigat, quæ Regionibus Duccalæ ac Temesnæ interiacent, donec ad Azamuri mœnia in Oceanum se exoneret. Hyberno ac verno tempore transuadari non potest, verum adiacentium locorum incolæ, merces ac viatores quibusdam ceu rastris, vtribus ad vtranq; ripam superimpositis traiciunt. Sub Maij finem, magnam copiam piscium quos Itali laschas vocât, in eo piscantur, quibus Azamuro satiata, naues plurimas salitis piscibus onustas in Lusitaniam abducunt.

¶ *Buragragus.*

N Ascitur Buragragus ex vno montium ab Atlante procedentiũ. Plurimas tum valles, tum sylvas præterfluit, exinde certis è collibus prodiens, in quandam planiciem extenditur, atque ad oppida Salam & Rabatum Fessani Regni terminos se in Oceanum exonerat. Hæ porro ciuitates alium portum non habent, præterquã in eius fluminis faucibus, eumq; ingressu adeo difficilem, vt nisi loci qualitatem optimè sit edoctus nauta, facile in arena naufragium passurus sit: quod vtriusq; oppidi est vallum & munitio aduersus classès Christianorum.

¶ *Bat.*

B At fluuius ex Atlante scaturiens, in Septentrionem per sylvas & montes extenditur, tum certis collibus egrediens, in planiciem Azgaris provincie se dispergit, atque hinc in paludes, lacus & valles aquaticas desinit, in quibus anguillas innumeras, & maximas quas vocât laschas

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

chas piscantur. Accolę pecuariam exercentes ex pecore & piscatione victum quærunt, atque ex magna lactis, piscis, ac butyri, quibus vescuntur copia, morphææ morbo plurimū sunt obnoxij. Perpetuò hic fluuius vadari potest, præterquam dum imbrium frequentia & liquefacta niue turgidior grandescit.

¶ *Subu.*

S Vbu fluuius in Selilgo monte Cheuz prouinciæ Regni Fessani exoritur. Scaturit ex maximo fonte in horrida sylua, plurimosq; montes & colles præterfluit: hinc in planum extensus, sex à Fessâ miliaribus planiciem irrigans Habat & Azgar Regiones determinat, tandem iuxta Mahmoram locum Sakæ propinquum in Oceanum prouoluitur. In hunc plurimī fluuij se exonerant, inter quos Guarga & Ador ex Gu meræ montibus originē ducunt, reliqui ex montibus qui in Tezæ sunt principatu, proueniunt. Licet aquosus sit, multis tamen in locis vadari se permittit, verum Hyeme ac Vere transmitti nõ potest nisi periculosis quibusdam lintribus. Qui porrò Fessanam urbem fluuius præterfluit, hunc pariter ingreditur, patrio vocabulo Margaritarū flumen appellatum. Subu autem piscium maximam præbet copiam, præsertim lascharum, quæ isthic vilissimæ sunt. Quâ in Oceanū sese exonerat lato simul ac profundo ostio diffusus, magnas etiam naues admittit, vt à Lusitanis & Hispanis comprobatum est: posset quoq; nauigari si accolarum inscitia id perciperet, quin si Fessani mercatores grana quæ per Azgaram Regionē

vehunt, nauigio deferenda curarent, Fessæ dimi-
diò minoris vènirent.

¶ *Luccus.*

Luccus ex Gumeræ montibus originè du-
cens ad Occidentem per planicies Habatæ
& Azgaræ Regionum diffunditur, deinde
Casarum El cabirum præterfluens, iuxta Harai-
dem Azgaræ ciuitatem ad Habatæ confinia in
Oceanû labitur: in cuius ostio est ciuitatis por-
tus ingressu difficillimus.

¶ *Mullus.*

Mullus flumen ex Atlante inter limites
Tezæ ac Dubdu scaturiens, per plani-
cies Terrestam & Tafatâ asperas ac ste-
riles fluit, deinde in Muluam fluuium se exone-
rat.

¶ *Mlua.*

Mlua insignis fluuius, fontes habet in
Atlante, in Regione Cheuz, viginti quin-
que plus minus à Gerseluin oppido pas-
suum milibus, & asperas sterilesque planicies ir-
rigans, per medium deserti Angad & Gared la-
bitur, dein Beni Ieznatem môtis radices alluens,
in mare Mediterraneum non procul ab oppido
Chasasa sese effundit. Hic fluuius æstiuo tem-
pore semper transuadatur, in cuius ostio sele-
ctissimi capiuntur pisces.

¶ *Za.*

ZA fluuius in Atlante exortus, per cer-
tam planiciem in deserto Angad ad Fes-
sæ & Telensin Regnorum limites diffun-
ditur: què licet maximè profundum, nunquam
tamen turgidum vidi. Piscibus abundat, verùm

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

accolæ piscandi apparatus destituti, iis insidiari non possunt, aquis lucidis existentibus iisque piscationi incommodis.

¶ *Tefne.*

Tefne amniculus in montibus ad limites Numidiæ exortus per desertum Angud Septentrionem versus perpetuo cursu in Oceanum quindecim à Telenfino passuum milibus fertur, neque in eo quicquam præter exiguos pisciculos inuenitur.

¶ *Mina.*

Mina fluuius mediocris, ex vicinis Tegdent montibus labens, Bathæ ciuitatis campos irrigat, inde ad Septentrionem in Oceanum prouoluitur.

¶ *Selef.*

Selef magnus fluuius ex Guanferis montibus originein ducens, per incultas planicies ad confinia Regnorum Tenez ac Telenfin labitur, atque hinc Mezagranum à Mustugani distermians, mare Mediterraneum ingreditur, in cuius faucibus selecti omnis generis pisces capiuntur.

¶ *Sessaia.*

Sessaia amniculus ex Atlante proueniens ac Metegia planiciem Algeriæ vicinam alluens iuxta vetustum oppidum Temendefust in mare Mediterraneum fluit.

¶ *Flumen quod Magnum dicitur.*

NAscitur ex montibus prouinciam Zab attingentibus, & per montium præcipitia descendens, tertio à Bugia miliari
in

in Oceanum fertur. Non exundat præterquam imbrium ac niuium tempore: neq; solent in eo piscari Bugienses, mari licet proximi.

¶ *Sufmare.*

N Ascitur in montibus Auras montē contingentibus, & per steriles cāpos labens in territorio Constantinae ciuitatis egreditur, cuius ripam alluens, fluuiolum exiguum in se recipit, deinde Septentrionem versus, per colles & mōtes fertur in Oceanum, vbi rus Chollo oppidi à rure Gegel castri determinat.

¶ *Iadog.*

I Adog fluuiolus, ex montibus Constantinae proximis scaturit, & per eosdem montes Orientem versus prolabens, iuxta Hipponam in Oceanum effunditur.

¶ *Gnadilbarbar.*

I N montibus oritur, agrum Vrbs ciuitatis attingentibus, & per colles & montes labens, adeo flexuose fertur, vt iis qui Hippona Tunetum iter faciunt, amplius vigesies traiciendus sit, absque vlllo pontium aut lintrium adminiculo. Tandem in Oceanum sese iuxta desertum Tabraca portum, quindecim circiter à Bege ciuitate passuum milibus exonerat.

¶ *Megerada.*

M Egerada fluuius maximus in montibus Tebesse ciuitati vicinis, ad cōfinia provinciae Zeb oritur, ac Septentrionem versus perpetuo fertur cursu, donec ad Garil Meleh locum à Tuneto quadraginta passuum milibus distantem in Oceanum se exoneret. Imbrium tempore

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

pore adeò excrescit, vt viatoribus nonnunquam biduo aut triduo ad eius ripam donec decreuerit expectandum sit, quòd nec cymbarù, nec pontium vsum habeant, præcipuè sexto à Tuneto miliari. Perspice quantum & animi & ingenij vigore ab antiquis Afris degenerarint nostri, qui toties populo Romano tremorem & pauorem incusserunt.

¶ *Capis.*

IN Meridionali quodam deserto exoritur, ac per certas planicies arenaceas currens, iuxta eiusdem nominis oppidum in Oceanum labitur. Aquam habet salfam adeoque calidam, vt qui ex ea potare voluerit, horæ spacio donec tepescat sit abstinendù. Hæc sunt insigniora Barbariæ flumina, quare hinc ad Numidiæ descriptionem properandum est.

☞ FLUMINA NUMIDIÆ.

¶ *Sus.*

SVS magnum flumen ex Atlantis montibus qui Heha à Sus terminant, scaturit: & Meridiem versus inter eosdem montes labitur in prædictæ Regionis campos prodiens, deinde in Occidentem effusus, ad Gurtuessen locum Oceano proximum se exonerat. Hyeme exundans plurimum agri euertit, æstate alioquin exiguus.

¶ *Dara.*

DARA ad confinia Hascoræ in Atlante exortus, in Meridiem fluens Dara prouinciam alluit: hinc per desertum labens in certos campos & prata dispergitur, in quibus propter herbæ copiam Arabes suos camelos pabulantur. Æstate adeo exiccatur, vt neque calceos in eius

tran-

transitu in adfacias: hyeme autem ita excrescit, vt nec lintribus trajici possit: feruente vero Solis æstu, eius aqua gustu amara est.

¶ *Zis.*

ZIs in Atlantis montibus à Zanaga populo habitatis nascitur, ac per montes plurimos in Meridiem labens, Gerseluin ciuitatem præterfluit, deinde rura Chenegæ Metgaræ & Retebæ irrigans, territorium Segelmessæ ciuitatis ingreditur, cuius quoque possessiones aluit: hinc in desertum iuxta Sugahila castrum profluit, atq; exinde lacum in medio arenæ format omni habitatione vacuum, quæ tamen obire solent Arabes venatores, quod hoc in loco maximam prædam agant.

¶ *Gir.*

GIR flumen in Athlante pariter exortum per deserta aliquot Meridiem versus labitur, & Benigumi populos irrigans, in medio deserti lacum pariter efficit.

In principio nostri operis, cum de Nigro flumine in Africæ diuisione mentionem habuerimus, superfluum erit hic repetere: quare ad Nili descriptionem transeamus.

¶ *Nilus.*

Mirabilis est profectò Nili cursus, stupendis animalibus ac monstris refertus, cuiusmodi sunt equi & boues marini, crocodili, atque id genus aliæ crudeles feræ, vt inferius recensebimus, quæ nec Romanorū nec Ægyptiorum sæculo tam noxiæ erant vt hac tempestate; verum deteriores effectæ sunt, ex quò Machu-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Chumetani Ægyptum occuparunt. Scribit Mef-
 hudius in opusculo rerum memorabilium sui
 temporis, inuētam esse Humethi Thanlonis filij
 sæculo, qui Gisaris Mutanichil Bagadedæ Pon-
 tificis in Ægypto Suppræfectus Anno Hegiræ
 CCLXX. exititit, plumbeam statuam magnitu-
 dinis crocodili, in ruderibus delubri Ægyptiaci,
 notis hieroglyphicis insignitam, certisque con-
 stellationibus aduersus crocodilum obnoxiam,
 quam cum Suppræfectus dirumpi iussisset, cro-
 codilos hominib. insidiari cœpisse. Verùm qua
 ratione crocodilos ab Alcairo ad mare vsq; Medi-
 terraneum non esse perinde noxios eueniat, pe-
 nitus ignoro: cùm ij qui aduerso flumine ferun-
 tur, plurimos homines occidant ac deuorent.
 Sed vt ad Nilum reuertamur, quadraginta dieb.
 vt diximus, crescit, hoc est, ad decimumseptimū
 mensis Iunij: ac totidem decrescit. Nam in su-
 periori Æthiopia cùm in Maij initio densissimè
 pluat, aquę cursus per integrum Maium & Iunij
 partem priusquam Ægyptum perueniat, retar-
 datur. De origine verò huius fluuij variæ sunt
 opiniones, omnesq; incertæ. Nonnulli in Lunæ
 montibus ortum ducere affirmant, alij ex incul-
 tis planicieb. ad radices prædictorum montium,
 ex plurimis fontibus magno interuallo ab inui-
 cem diffitis scaturire. Cæterum priores affirmat
 Nilum maximo impetu ex montibus præcipi-
 tem in subterraneos meatus ferri, eosque fontes
 efficere. Vtraque harū opinionum falsa est: neq;
 enim quisquam vidit vnde Nilus trahat originē.
 Mercatores Æthiopes, qui in Dancala oppido

negotiantur, afferunt Nilum Meridiem versus in maximum lacum ita distendi, vt quâ eursum ferat, dinosci nequeat: atque hinc in plurimos ramos secari, qui per diuersos alueos discurrentes, ad Occidentem & Orientem extenduntur, & viatores ne varios flexus possint circumire, impediunt. Affirmant quoque multi Æthiopes planities pariter vt Arabes incolentes, eorum plerosque nonnunquam camelos quo tempore in Venerem feruntur amissos, Meridiem versus circiter mille passuum milib. quæsiisse, perpetuoq; eodem modo Nilum vidisse, hoc est, in frequêtes lacus ramosq; dispersum, atq; plurimos montes desertos ac steriles inuenisse, in quibus Meshudius reperiri smaragdos ait: quod mihi verisimilius habetur, quàm de syluestrib. hominibus, eodem teste, velut capreolis oberrantibus, atque in deserto herbis more ferarum vescentib. Quod si omnia referrem, quæ nostri Historici fabulosè de Nilo dictarunt, Lectori tædium incuterem.

 DE ANIMALIBVS.

DE animalibus tractaturus, singularum historiam quæ in Africa habetur me recensiturum non polliceor, sed eorum saltem quæ vel non fert Europa, vel ab iisdem vlla ratione differunt: ex ordine descripturus tam terrestria quàm aquatica & volatilia, multa à Plinio rara doctrinæ viro tradita prætermisurus, tametsi in minutulis Africæ rebus, Authorû qui ante eum scripsere vitio, nonnihil errauerit: verum exiguus næuus omnem pulchritudinē elegantis ac venusti corporis tollere non potest.

¶ *Elephas.*

Elephas animal docile ac syluaticum, magna copia in syluis Nigritarum regionis inuenitur. Solent magno numero confer-
tim incedere, & si quenquam obuium habuerint, vel deuitant, vel illi cedunt: at si quenquam iniuria afficere velit, proboscide sublato in terrā deiicit, pedibus deculeans donec mortuum reliquerit. Tametsi animal sit ingēs ac ferox, magno tamen numero à venatoribus Æthiopsis in hunc ferè modū capiuntur. Hi in densis syluis ubi animalia quiescere norūt, inter multas arbores septū frequentium ac robustarū frondium conficiunt, parum interualli ab altera parte vacuum relinquentes, cui portam quæ tunc leuari potest in plano instar rastro distensam affigunt, paruoque negotio passum occludunt. Elephas itaque sub frondib. quietem capturus, septum ingreditur, quem attracto fune constrictum, venatores ex arboribus descendentes sagittis confodiunt, dentesque extrahunt ac vendunt. Cæterum si elephantem septum euadere contingat, quotquot reperit homines, interficit. Alio modo in Æthiopia superiori & India elephantibus insidiantur, quem, ne lectori tædium ingeram, prætermitto.

¶ *Giraffa.*

Animal est adeò syluaticum, vt rarò videri possit, nam inter syluas ac deserta, ubi alia non sunt animalia, se recondit, atque homines videns in fugam fertur, tametsi non sit multæ velocitatis. Capite camelum refert, auribus bouem, pedibus

: neq; à venatoribus
vlla

vlla capiuntur, præterq̄ parua ac recens nata.

Camelus.

Camelus animal blandum ac domesticum maxima copia in Africa inuenitur, præsertim in desertis Libyæ, Numidiæ, & Barbariæ, ex quibus Arabes suas diuitias ac possessiones æstimant: & siquando de diuitiis Principis aut nobilis cuiusquam sermo fiat, possidere aiunt tot camelorum, non aureorum milia. Qui porrò camelos possident Arabes, heriliter viuunt ac liberè, vtpote cū quibus in desertis agere possint, ad quæ propter ariditatem nec Reges nec Principes peruenire valent. Huius generis animalia in omnib. orbis partibus visuntur, nempe in Asia, Africa, & Europa. Iis in Asia vtuntur Tartari, Cordi, Dalemij, & Turcomani. In Europa Turcici Principes, clitellis ac sarcinis deferendis, quemadmodum & in Africa vniuersi Arabes, tū qui deserta Libyæ inhabitant, Regesq; omnes camelis annonā & impedimenta vehenda curant: verū Africi cameli Asiaticos excellūt, in ædiam enim quadraginta vel quinquaginta diebus perferentes, pabulum serotino tempore non attingunt, verū exonerati in proximis campis herbam, vepretes, vel arborum frondes pabulantur, quod Asiatici præstare non valent, quos profectionem quandam auspiciaturos, obesos & saginatos esse conuenit. Experientia comprobatum est, camelos onustos iter quinquaginta dierum absque pabulo confecisse, quibus primò gibbi, deinde abdominis, postremò coxæ obesitate attrita, vix centum libris gestandis sunt accōmodi.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Asiaticis verò camelis mercatores pabulum porrigunt, & singulis singulum pabulo onustum circumducunt, turmatim onusti euntes & redeuntes: qua ratione & pingues conseruant, & questum conduplicant. Verùm Africani mercatores in Æthiopiam nundinarum gratia proficiscētes, de reditu, quòd vacui reuertantur, neque res magni ponderis isthinc reportent, parum solliciti, vt camelos macilentos dorliſque vulneribus faucios in Æthiopiam perduxerunt, vili precio desertorum incolis saginados diuendunt. At qui in Barbariam vel Numidiam reuertuntur, paucissimis egent camelis: vtpote quibus ad equitationem, annonam, aurum, resque saltem leuiores perferendas vtantur. Camelorum tres sunt species, quarum primi Hugiun nuncupati, crassi sunt, ac proceræ staturæ, clitellisque gerendis aptissimi, verùm ante quadriennium inutiles: quo exacto, mediocris quisque camelus mille libras Italicæ ponderis gestat. Cùm sarcinis operatur, genibus & collo virgula ictus in solum recubans, dum pondus sufficiens agnoscit, seipsum erigit. Solent porrò Africani castrare quos oneribus gestandis seruire cupiunt, decem foeminis masculum vnicum miscentes. Alterum camelorum genus (Bechetos vocant) duos habet gibbos, oneribus gestandis & equitationi pariter accommodos: cuiusmodi Asia saltem producit. Tertium genus, patria lingua Ragnabil dictum, gracilibus, exiguaque staturæ camelis constat, qui sarcinis gerendis inferiores, reliquos tanta sui pernecitate superant, vt diei vnus spacio amplius centum pas-

passuum milia conficiant, iter modico viatico ad dies octo vel decē per deserta perpetuantes, quibus nobiliores Numidiæ Arabes & Afri Libyci vti solent. Cūm Rex Tombuti magna celeritate alicuius momenti negotium Numidis mercatoribus indicare cupit, nuntius camelo istiusmodi infidens, Tombuto Daram vel Segelmessam nō-gentis passuum milib. distitam, octidui ad summum spacio procurrit: verūm ea negotia obeuntes, viros itineris per deserta expertos esse cōuenit, qui infra quingētos aureos in singulas projectiones non exigent. Sub Veris initium in Venere propensi, nō modō se mutuō offendunt, verūm homines à quibus iniuria olim affecti fuere, leniorum etiam ictuum reminiscentes, capitaliter insectantur: & si quenquam dentibus arripere possint, in aërem erigunt, ac humi deiectū pedibus proculcant, atque in hoc furore diebus quadraginta permanent. Famis patientes, adeō sitim tolerant, vt potu absque incommodo diebus quindecim abstinere possint: nociturus alioquin si camelarius triduo absoluto aquā illis porrigat, quōd singulis quinīs aut nouenis diebus consueto more potentur, vel vrgente necessitate quindenis. Sunt & cameli natura benigni, & humano sensui aliquatenus participant: nā si quando inter Æthiopiam & Barbariam diei iter solito diutius protrahatur, camelos defatigatos flagris incedere non vrgent, verūm certas cantilenas occinunt, quarū suauitate demulsi, iter tanta velocitate prosequuntur, vt nec illos cursu insequi valeant. Vidi ego in Alcairo camelum ad sonum

DESCRPTIONIS AFRICÆ

pani saltare, quã artem à magistro edoctus paucis referre libet. Camelus seligitur iuuenulus, quem per horæ dimidium in loco instar hypocausti præparato, cuius pauimentum igne calefactum sit, constituunt: tum pulsante quodam foris tympano, camelus nõ soni, sed ignis gratia, quo pedibus offenditur, tum crus vnum, tum alterum modo saltatorum erigit, cui exercitio per annum vel menses decem affuetus, in publicum deductus, audito tympano, temporis quo calorem sub pedibus sentiit reminiscens, confestim saltat, ac supra idem pauimentũ consistere existimans se in pedes erigit, & saltare videtur: atque ex vsu naturã formans, perpetuò hoc obseruat. Alia pleraq; de hoc animale narrare possem, quæ breuitatis gratia omitto.

¶ *Equus Barbaricus.*

Equis Barbaricis hæc appellatio per Italiam totamque Europam indita est, quòd ex Barbaria proueniant, sintq; cuiusdam equorum generis, qui in iis regionibus generantur: verùm qui eam opinionem sustinent, falluntur: equi enim Barbarici ab aliis nullatenus differunt: sed equi tam pernices & agiles, Arabico idiomate per Ægyptũ, Syriam, Asiam, Arabiam Desertam, ac Felicem, dicuntur equi Arabici: aiuntq; Historici hoc genus equorũ syluestrium, per Arabiæ deserta oberrantium, ab Ismaelis tempore ab Arabibus perdomitũ, tanto numero accreuisse, vt Africam ferè totam oppleuerint: quæ opinio vera dinoscitur, quum & nostro sæculo per plurimi syluestres equi in Africæ, & Arabiæ
de-

desertis reperiantur. Quin & ipse pullum equinum in deserto Numidię pili albi, crispisque supra collum crinibus vidi. Potissimum de eorum bonitate experimentũ capiunt, dum cursu Lantferam vel Struthium consequi valent: quo si superiores euaserint, mille aureis vel centum camelis æstimant. Paucissimos verò Barbaria producit, sed qui deserta incolunt Arabes, populiq; Libyci cum plurimos enutriant, non tamen ad iter vel militiam sed venationibus assuefaciunt, nec alium præter camelorum lac, noctu & interdiu binis vicibus cibum præbêt, quo agiles & elegantes, & potissimè macilentos conseruant, & graminis tempore herbam pascere sinunt: verum non inequitant. At quos alunt Barbariæ principes, non sunt eiusdem velocitatis, sed quod pabulo eibentur, elegantiores & corpulentiores, quibus vrgête periculo, cum hostium furorem euadere conuenit, vtuntur. ¶ *Equus Syluaticus.*

Habetur inter feras equus syluaticus, qui rarò se conspiciendum præbet. Ab Arabibus desertum incolentibus capitur & comeditur, asserentes istiusmodi carnem eò præstantioris esse saporis, quò magis iuuenula est: verum rarò equis vel canibus cõprehendi potest. In aquis vbi animal versatur, certos nectunt laqueos, quibus arena obductis pede super imposito innexus capitur & occiditur.

¶ *Lant siue Dant.*

Lant similitudine bouem refert, minor tamen cruribus & cornibus elegantius. Colorem albũ gerit, vnguibus nigerrimis, tan

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

tæq; velocitatis, vt à reliquis animalibus præterquam ab equo (vt diximus) Barbarico superari queat. Facilius æstate capitur, quòd arenæ æstus curfus velocitate vngues dimoueantur, quo dolore affectus cursum remittit, quemadmodum cerui & capreoli. Huius tergo clypei fortissimi conficiuntur, quos nulla ratione præterquam sphaerulæ ictu trajcere licet, verùm carò admodum distrahuntur.

¶ *Bos sylvaticus.*

Bouem refert domesticum tamen si statura minor, leucophæi coloris, ipseque velocissimus. In desertis saltem, vel desertorum confiniis reperitur. Carnem aiunt absoluti saporis esse.

¶ *Asinus sylvaticus.*

Reperiuntur in desertis vel desertorum confiniis maxima frequentia leucophæi pariter coloris. Velocitate equis tantum Barbaricis cedunt, atque hominem videntes, magnis clamoribus ululantes recalcitrant, firmique donec illis adeò proximus sit, vt manibus attingi possint, persistunt, tum in fugam se coniiciunt. Ab Arabibus deserta incolentibus, decipulis, aliisque huiusmodi machinationibus capiuntur. Confertim incedunt cum vel pabulantur vel potant. Carnes calidæ fœtent, sapiuntque sylvaticum: verùm refrigeratæ ac biduò elixæ, absoluti sunt saporis.

¶ *Boues Africæ montium.*

Boues domestici quotquot in Africæ montibus nascuntur, adeò sunt exigui, vt alius collati, vituli biennes appareant: monticolæ

colæ tamen illos aratro exercentes, tum robustos
tum laboris patientes asserunt.

¶ *Adimain.*

A Dimain animal domesticum, arietem for-
ma refert, statura asinû. Aures habet ob-
longas & pendulas. Libyci his animalibus
pecoris vice vtuntur, quorum lacte maximâ
casei & butyri copiam cõficiunt. Lanam tametsi
curtam gerant, habent mediocrem. Fœminæ sal-
tem cornua gestant. Ego quondam iuuenili fer-
uore ductus, horum animalium dorso insidens
ad quartam miliarij partem delatus fui. In deser-
tis Libyæ frequenter reperiuntur, alioquin rari:
licet plerunq; in agris Numidię videantur, quod
prodigij loco habent.

¶ *Aries.*

N Equè his arietibus vllum ab aliis disci-
men, præterquam in cauda, quam latissi-
mam circumferunt: quæ cuiq; quò opi-
mior est, eò crassior obrigit, adeò vt nonnullis li-
bras decem aut viginti pendeat, cum sua sponte
impinguantur: verùm in Ægypto plurimi far-
ciendis veruecibus intenti, furfure ordeoq; sagi-
nant: quibus adeò crassescit cauda, vt seiplos di-
mouere nõ possint: verum qui eorum curam ge-
runt, caudam exiguis vehiculis alligantes gradum
pmouere faciunt. Vidi in Ashota Ægypti ad Ni-
lum ciuitate, centum & quinquaginta passuum
milib. ab Alcairo sita, huiusmodi caudam libras
octuaginta ponderare, aliis se vidisse affirmanti-
bus quæ semiducentas libras expendissent. Oni-
nis itaque horum animalium pinguedo in cauda
con-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

cōsistit, nec vsquā nisi Tuneti & in Ægypto reperiuntur.

¶ *Leo.*

Leo animal syluaticam, cæterisque animalibus noxium, robore, animo, & crudelitate omnibus antecellit, nec feras tantum, sed homines etiam deuorat. Nonnulli autē plerisque in locis ducentos equites inuadere audent: Armentorum greges intrepide aggreditur, & quos capit in proximum nemus suis catulis defert: equites verò, vt dixi, est qui quinos aut senos interficiat. At qui mōtes frigidos incolunt leones, minus habent atrocitatis & ferociæ: cōtrā quanto plus æstui participant, tanto sunt rabidiores & audaciores, velut in Temesne & Fessæ Regnorum confiniis, Angad deserto iuxta Teleninum, quiq̄ue inter Hipponam & Tunetum degunt, quos inter celebriores, ac truculentiores totius Africæ Leones referunt. Vere dum in venerem propēsi sunt, cruentam inter se exercent pugnam, octo aut duodecim vnā leonem insequentes. Ex multis intellexi tum viris tum mulieribus, si femina in leonem incidat, eiq̄ verenda monstret, magno clamore edito demissis oculis discedere. Credat qui volet, quicquid leo tamen prendit etiam si camelus foret, rostro aufert. Parū absuit quin binis vicibus à leonibus deuoratus fuerim, Dei tamen bonitate ambabus euasi.

¶ *Leopardus.*

Degunt in syluis Barbariæ, neque homini cum robusti sint & crudeles, nocent, nisi (quod rarò contingit) in angusto calle obuij, illi aut cedere non possint, aut redarguantur,

tur, fastidioq; afficiantur: in quem irruentes vnguibus vultum comprehendunt, tantumq; carnis auferunt, quantum prendunt, & plerunque cerebrum homini perfringūt. Gregem inuadere non solent, canibus alioqui infestissimi quos occidunt ac deuorant. Monticolæ Constantinæ regionis equestrem venationem aduersus illos instruunt exitus viarum occludentes. Leopardus autem hac illac fugiēs dum via equitibus obsessa se nequaquam euasurum perspicit, in crebros flexus gyros confodiendum se præbet. At si leopardum effugere contingat, qui incautius eam partem obseruauit, conuiuium cæteris venatoribus recepta consuetudine præparare tenetur.

¶ *Dabuh.*

D Abuh Arabica appellatione Africanis Iesef dicitur: Animal & magnitudine, & forma lupum refert, pedes & crura homini similis. Reliquo bestiarum generi non est noxius, sed humana corpora sepulchris euellit ac deuorat, abiectum alioqui ac simplex animal. Venatores antrum in quo degit edocti, tympanum cantantes pulsant, cuius harmonia technas non animaduertens demulsus, solido fune crura constrictus extrahitur ac interficitur.

¶ *Felis excrementum emittens.*

S Vnt hi feles natura syluatici, atq; in Æthiopia syluis reperiuntur. Mercatores catulos saltem comparant, quos lacte, furfure & carne nutrientes in caueis alunt. Excrementū verò bis vel ter singulis diebus excipiunt, quod quidem animalculi sudor est: nam virgula crebris

icti-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

ictibus percussum frequenter per caueam agitur donec erumpat sudor, quem sub coxis, brachiis, collo & cauda excipiunt: quod quidem excrementum vulgo zibettum dicitur.

¶ *Simia.*

Simiarum variæ sunt species, quarum quæ caudam gerunt, Monæ dicuntur: aliæ verò Babuini. Reperiuntur in Mauritaniæ syluis, Bugiæ & Constâtinæ montibus. Humanam faciem non pedibus modò & manibus, sed vultu etiam referunt, admirando ingenio astutiæque à natura dotatæ. Herbis & grano nutriuntur, & spicas pasturæ magno comitatu incedunt, quarum vna ad limites campi excubans, si percepto agricola clamorem ediderit, reliquæ in fugam maximis saltibus in proximis arboribus insilientes, aguntur. Fœminæ catulos humeris gestant, cum quibus pariter ex arbore in aliam defiliunt. Quæ ex iis edoctæ sunt, res patrât incredibiles, verùm iracundæ sunt & crudeles, tametsi facile placetur.

¶ *Cuniculus.*

Cuniculorum syluestrium maxima est in Mauritania & Gumeræ montibus abundantia, qui licet syluestres habeantur, mea tamen sententia domesticorû speciem retinent: quod caro indicat, quæ neque sapore, neque colore differt à domesticis.

DE PISCIBVS.

¶ *Ambara piscis.*

Ambara piscis prodigiosæ formæ & magnitudinis, videri non potest, nisi cum emoritur è mari in littus eiectus: quorum

rum sunt qui cubitos viginti quinque in longitudinem expleant. Capitis duritie saxum refert. Qui Oceani ripam inhabitant, hunc piscem Ambram quam vocant effundere aiunt: cæterum an sperma vel excrementum sit, inter se dissident. Vtvt sese res habeat, piscis portentosa sui magnitudine Balænx appellationem meretur.

¶ *Hippopotamus.*

Niger ac Nilus flumina hisce beluis refera sunt. Quæ forma equum, magnitudine asinum, depiles tamen representat. In aquis perinde ac in terra degit, nocturno saltem tempore in terrâ enatans. Cymbis insidiatur quæ mercibus onustæ secundo Nigro feruntur, quas dorsi frequentibus gyris agitata demergit.

¶ *Bos marinus.*

Durissima pelle circûdatur Bos marinus, terrestri omnino similis: cæterum statura inferior, vitulum semestrem refert. Reperitur in utroque flumine Nilo ac Nigro, & à piscatoribus captus diu extra aquam viuus permanet. Vidi in Alcairo catena publice collo deductum, quem ad Asnam Nili ciuitatem quadringentis passuum milibus ab Alcairo distitam captum asserbant.

¶ *Tartaruca testudo.*

Poterat referri inter animalia terrestria, quòd in desertis vitam degat. Plurimè in desertis Libyæ reperiuntur, quæ ad magnitudinem dolij accedant. Tradit Biceris geographus in descriptionum Regionum & itinerum Africæ, hominem itineris tedio defatigatum, sub

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

vesperam eminens in deserto saxum, ne à venenosis animalibus infestaretur conscendisse, qui ad lucem grauiter dormiens, tribus ferè passuum milibus à quo reclinauerat loco traductus, intellexit quod subiisset saxum testudinē fuisse, quæ interdū firma, noctu rependo pabularetur, verū adeo lentè, vt vix præcipi posset. Huiusmodi testudines vidi quæ mediocris vasculi amplitudinem attingerent, nullas autem tam prodigiosæ magnitudinis. Carnes aiunt lepram curare, si septennium non excedant, quibus septem diebus continuo vescendum sit.

¶ *Crocodilus.*

Crocodilus animal malignum pariter ac noxium, abundè in Nigro ac Nilo præcipuè offenditur, longitudine duodecim cubitos & amplius excedit, cauda verò corporis residuum prolixitate adæquat, tametsi rari sint eius magnitudinis. Quatuor pedibus fertur lætæ persimilis, neq; altitudine sesquicubitum excedit. Cauda multis ceu nodulis implicata, pelle verò adeò dura circundatur, vt nec balista mediocri traici possit. Plerique piscibus saltem, nonnulli animalibus & hominibus vescuntur. Circum littora reconditi, magno astu homines vel propinqua animalia obseruant, quos subito cauda inuolutos in aquâ pertrahunt ac deuorât. Nonnulli tamen natura sunt mitiores: alioquin ad Nili vel Nigri ripam habitari non posset. Eddentes maxillam tantummodo superiorem mouent, inferiori cum pectoris ossè coniuncto. Superioribus annis ab Alcairo Ægypti superioris

Ca-

Canam quadringentis passuum milibus distantem, aduerso Nilo vectus, nocte quadam in medio itineris cursu, Luna nubibus obducta, nauis & viatoribus altum dormientibus, expansis velis nauigās, atq; in secretiori cubiculo ad lychnum studens, à probo sene vigiliis & orationib. incumbente vocatus, Excita, inquit, ex nostris aliquem, qui lignum annatans me in nauem trahere adiuet, quod cras coquinæ parandæ deseruiet. Libet ne, inquā, potius ipse veniam, quam ex nostris aliquē nocte intempesta expergiscam? Ad quæ senex: Tentabo, inquit, num solus possim extrahere. Naui ligno vt existimabat propinqua, manu distenta funiculum in aquam iaciendum explicans, subito longa cauda profiliit, qua cinctus momēto temporis sub Nilum pertractus fuit. Repentē ad meos clamores omnes qui nauigio ferebantur subsilierunt, & demissis velis gradum sistentes, circiter horæ spacium cōstitimus, multis interim hominem inuestigaturis in aquam frustra desilientibus; omnes hunc affirmabant crocodilum existisse. Vterius nauigantes, quāplurimos ad Insularum ripas in medio Nili ad Solem aperto rictu apricantes conspeximus, quos auiculę turdi ferē magnitudinis inuolantes, post breue temporis spacium euolabant. Mihi porrò eius rei occasionem inquirenti responsum fuit, faucib. ac dentibus crocodili ex continua animalium ac piscium voratione perpetuò remanere defixæ carnis reliquias, quæ putrefacta vermiculos creat, à quibus magno cruciatu afficitur. Auiculæ autē vt inter volandum

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

vermes conspiciunt, iis ventrem expleturæ rictū inuolitant. At crocodilus vt vermes exesos percipit, contracto rictu volucres absorbere nititur, sed acuta quam supra caput gerunt spina punctus, rictum diducit, simul ac dimittit. Crocodilus oua in ripam mittit, arenaq; cooperit: cactuli confestim in flumen insiliunt. Nonnulli, sed venenati, à flumine aberrantes in desertis agunt: at Nilum habitantes veneno carent. Plurimi in Ægypto Crocodili carne vescuntur, bonique saporis asserunt. Adeps magno apud Alcairum venditur, quem aiunt vetustis vulneribus & carcinomate infectis cōducere. Crocodilum hoc modo capiunt: Piscatores crassum & prolixum funem altera parte validæ arbori vel columnæ ad Nili ripam ea de causa structæ, firmiter alligant: altera hamum ferreum cubitalis longitudinis, ac digitalis crassitudinis, cui vel arietem, vel capram nectunt, cuius balatu crocodilus inescatus, in ripam profiliens, hamū cum ariete absorbet, quo internè tranfixus miris se modis agit, solumq; diuerberat, piscatoribus interim funem tum remittentibus, tum cōtrahentibus, donec tandem victus ceu exanimis concidat: tum certis hastis gula, lacertis, coxisque, qua pellem habet tenerriam perforatis, cōfodiunt. Dorsum habet adeo durum & crassum, vt minoris tormenti globo vix traici possit. Harum beluarum amplius trecenta capita Canæ mœnibus diducto rictu affixa vidi, adeo magnæ ac stupendæ amplitudinis, vt vaccam integram capere potuissent, dentibus acutis & prægrandibus. Solent autem Ægyptij
 pesca-

piscatores Crocodilo caput præscindere, oppidorumque mœnibus, quemadmodum venatores ferarum capita, affigere.

¶ *Draco.*

IN Atlantis specubus crassissimi plurimique dracones reperiuntur, qui corpore graues difficulter mouetur, quod media sui parte sint densissimi, cauda verò & collo gracili. Sunt virulenti admodum, & si casu quenquam vel contingant, vel mordeant, carnem emolliunt ac debilitant, neque est qui mortem possit euadere.

¶ *Hydra.*

HYdra serpens curtus, cauda tenui, & circa collum gracili, in Libyæ desertis agit. Virus habet perniciosissimum, neque aliud morsui remedium ferunt, quàm eam membri partem excindere, priusquam virus in reliqua membra penetret.

¶ *Dub.*

DVB animal in desertis agens, forma stellionem refert, aliquanto tamen densior, longitudine brachium, latitudine quatuor digitos explet. Aquam non potat, & si quis aquam in os infundat, euestigio moritur. Oua excludit ad modum testudinis, atq; veneno caret. Ab Arabibus in desertis capiuntur: Quin & ego à me comprehensum iugulaui, parum tamen emittit sanguinis. Assatus pelle detracta comeditur, saporem ac gustum ranunculæ exprimens. Lacertam velocitate representat, & si inter venandum, in specum subterraneum cauda foris remanente pellatur, nullis viribus ex-

trahi potest, verùm ligonibus dilatato foramine à venatoribus capitur. Triduo maceratus dum igni apponitur, non secus mouetur ac si recens necatus foret.

¶ *Guarat.*

A Nimal prædicto simile, verùm paulò grandius, in capite pariter & cauda venenum gerit, quibus partibus excisis Arabes eo vesci solent, alioquin deforme ac terti coloris, cuius carnem eam ob causam gustare semper inhorruui.

¶ *Chamæleon.*

C Hamæleon animal figura & magnitudine lacertæ, deforme, gibbosum ac macilentum, cauda prælonga & instar muris tenui, lentè progreditur. Aëris alimento ac Solis radiis nutritur, ad quorum exortum rictu diducto se voluit, corpusq; ad Solem girat ac flectit. Colorè pro loci quem videt varietate facile commutat, modò viridis, modò niger, quod & ipse vidi, effectus. Venenatis serpentibus admodum insidiatur, & si quem sub arbore dormientem conspiciat, eam subitò conscendit, & locum capiti serpentis aduersum dispiciens, ex oris rictu mucoris filum cuius extremitati guttula margaritæ similis appendet, vibrat, quem si oblique cadere animaduertat, loco pedes amouet, donec mucoris extremitas serpentis caput contingat, cuius virtute penetratus euestigio moritur. Nostri scriptores plurima de huius animalis proprietate occultisque virtutibus in scripta retulere, quæ memoria nobis exciderunt.

¶ *Struthiocamelus.*

DE auibus quoq; pauca dicturi, Struthiocamelus anserē forma refert, verū collo & cruribus adeò longis, vt nonnulli bicubitalem altitudinem excedant. Corpus habet densum, & in alis pennas grandes albi & nigri coloris, quibus volatu inutilis, ad cursum crebra alarum & caudæ agitatione iuuatur. Habitat in desertis inaquosis, atque oua numero decem aut duodecim in arena emittit, quarum singula tormentarij globi magnitudine plus minus quindecim libras pendent, ac breuissimæ cū sit memoriæ, loci confestim obliuiscitur. Quare fœmina in hæc oua incidens, siue propria, siue aliena, excubat & calefacit: pulli verò quamprimum nati sunt, per campum escam quæsituri vagantur: & priusquam illis nascantur pennæ, cursu adeò valent vt consequi vix possint. Struthiocamelus animal est simplex & surdum, & quidquid inuenit, absque vllō delectu ad ferrum vsque deuorat. Carnes habet præcipuè circa coxam viscosas ac fœtidas: quibus vescuntur Numidæ, nam iuuenulos capiunt & faginant. In aciem compositi deserta obambulant, quos qui eminus conspicit, totidem se equites videre existimat, quod per sepe fremitum ac timorem viatorum turbis incutit. Cū in Numidia degerem, eius carnibus vescebar, neque mihi harum gustus omnino displicuit.

¶ *Aquila.*

HArum diuersæ circa proprietatem, magnitudinem, & colorem, sunt species: maio-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

res Arabico idiomate Nesir vocantur. Aquilas docent Afri vulpibus ac lupis insidiari, quibus cum prælium ineunt: verùm edoctæ aquilæ vnguibus dorsum, & caput rostro comprehendunt, vt dentibus morderi nequeant. Cæterum si animal dorsum in terram voluat, aquila non desistit, donec vel interimat, vel oculos illi effodiat. Afferunt plurimi ex nostris Historicis masculum aquilam plerunque cum lupa coire, & gravidare, quo coitu mirum in modum tumefacta crepat, prædeunte hinc dracone, qui rostrum & alas volucris, caudam serpentis & pedes lupi, pellem verò serpentis versicolore gestat. Non potest supercilia erigere, atque in speluncis degit. Hoc monstrum tametsi non viderim, publica tamen fama certum est in Africa inueniri.

¶ *Nesir.*

Nesir maxima Africae volucrum, corpore gruem excedit, rostro tamen, collo, & cruribus breuior. Inter volandum adeò excelsè in aërem se attollit, vt conspici nequeat, & si quod animal mortuum videat, subito se demittit. Longissimam ducit vitam, plurimosque vidimus propter senium implumes: quare pennis decidentibus, ad nidum tanquam recens nati redeunt, & à iunioribus aluntur. Itali vulturis appellatione nuncupandum censent, cuius tamen diuersum sentio. Habitant in altissimis rupibus & summitatibus incultorum montium, præcipuè in Atlante: capiuntur tamen ab iis qui locorum notitiam habent.

¶ *Bezi, seu Accipiter.*

Bezi

BEzi qui Latinis Accipiter, in Africa magno numero reperitur. Cæterum præstantiores sunt candidi, quos in certis montibus deserti Numidici capiunt, quibus gruibus insidiantur. Horum diuersæ sunt species: nam aliis perdices & coturnices, aliis lepores præhendunt.

¶ *Vespertilio.*

FOEdas has volucres, lucisq̄ue osores per totum orbem inuenire licet: in certis tamen Atlantis specubus plurimos reperias ad columbæ & amplius magnitudinem accedentes, præcipuè in alis: quas licet ipse non viderim, audiui tamen ab innumeris isthic haberi.

¶ *Psittacus.*

IN Æthiopiæ syluis frequentes sunt Psittaci varij coloris: cæterum præstantiores & qui perfectius humanos accētus exprimūt, sunt virides. Qui columbæ magnitudinem referunt, diuersis coloribus vestiuntur: nempe rubro, nigro ac cinericio, sed ineptiores verbis exprimendis, licet vocem habeant suauem ac dulcem.

¶ *Locustæ.*

LOcustarum plerunq̄ue tanta conspicitur in Africa frequentia, vt volantes instar nebulae Solis radios operiant. Arbores ipsas pariter cum frondibus ac fructu esitant. Discessuræ oua relinquunt, quibus aliæ (tametsi non volent) pullulant, & quibus in locis offenduntur, omnia ad cortices arborum exedunt, magnamq̄ue annonæ caritatem præcipuè in Mauritania relinquunt. Verùm Arabiæ desertæ &

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Libyæ populi, locustarum aduentum pro fœlici habent omine: nam vel elixas, vel ad Solem deficcatas, in farinam tundunt atque comedunt.

Hæc habui quæ de auibus & animalibus in Europa non existentibus, aut ab iis aliquatenus differentibus, in scripta referrem: quare vbi nihil de mineralibus, nonnullisq; Africæ arboribus & fructibus attigero, operi colophonem imponam.

DE MINERALIBVS.

¶ *Sal.*

Africa potiori ex parte aliud sal nõ habet, præter id quod ex specuum salinis, velut marmor aut gessum, candidi, rubei, & cinerici coloris, effoditur. Barbaria sale abundat: Numidia mediocriter: Nigritarum autem regio, præcipuè Æthiopia interior, vbi dimidio aureo libra venditur, sale caret. Harum autem regionum populi, sal supra mensam imponere non consueuerunt: sed frustulum salis manu contingentes, in singulas panis buccellas, ne multum absumant, lingunt. In aliquot Barbariæ lacubus & paludibus æstiuo tempore sal congelatur, planum & candidum, velut in locis Fessanæ ciuitati vicinis.

¶ *Antimonium.*

Nascitur plerisq; in Africæ locis, in plumbi fodinis, & sulfure à plumbo separatur. Maxima porro copia ad radices Athlantis effoditur, iis præcipuè vbi Numidia regno Fessano confinis est. Sulfur quoque aliis in locis magna prouenit abundantia.

Eu-

¶ *Euphorbium.*

EVphorbium est cuiusdam herbæ liquor, quæ in modum capituli syluestris cardui nascitur, inter cuius ramos fructus quidam prodeunt, crassitudine viridis cucumeris: ad cuius etiam similitudinem grana quædam perparua emittunt, longitudine quidem alij vnam excedunt, alij paulo etiam amplius. Atque hi quidem fructus non oriuntur ex plantæ ramis, sed velut stipites ex humo procedunt, & ex vno cespite sæpe viginti, nonnunquam etiam triginta nascuntur. Agrestes eius regionis homines, vbi maturuerunt fructus cultello pungunt, vnde exit liquor lactis persimilis, qui sensim crasset & viscosus efficitur. Hinc cultello ita crassum liquorem tollunt, & in vtres mittunt, atq; sic efficcatur. Planta est vndique spinosa.

¶ *Pix.*

DVo sunt picis genera, alterum naturale, ex fontium aliquot lapidibus colligitur, quorum aqua plurimū fœtet, eundemq; gustum retinet. Alterum artificiale, ex iunipero vel pino eruitur, quam in Athlantis montibus vidi confici. Fornacem construunt profundam ac rotundam, quæ foramen ab inferiori parte in fossam ceu vasculum stillantem habet: in hac virides arborū ramos minutim concisos iniiciunt, & fornace occlusa tepidum ignem substruunt, cuius calore distillans lignum in fossam per foramen manat: atque in hunc modum colligitur & vtribus imponitur.

¶ *Musa fructus.*

Pp iiij

Nas-

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

N Ascitur ex planta exigua, foliis magnis, latis, & cubitalis longitudinis. Amœnitate & suauitate præter modum excellit, ad magnitudinem paruorum cucumerorum assurgens. Ferunt Machumetani doctores huius fructus comestionem Deum primis parentibus interdixisse, quod ubi comedissent, resecta uerenda eius fructus foliis, ei rei inter plantas reliquas aptissimis, operuere. Magna copia Selæ Fesani regni oppido proueniunt: uerum in Ægypto, maiori præcipuè Damiatæ.

¶ *Cassia.*

A Rbores Cassiam producentes sunt crassissimæ, habentq; folia Moro persimilia. Florem gestant latum & candidum, tantumque fructuum producant, ut plurimos ante maturitatem, ne disrumpantur, tollere oporteat. In Ægypto saltem proueniunt.

¶ *Terfez.*

T Erfez, radice potius quàm fructus appellatione dicenda uenit, tuber similitudine refert, ceterum aliquantò crassior. Album gestat corticem, calidis arenosisque in locis proueniens. Quo in loco iaceat, ex tumore soli aliquantum disrupti cognoscitur. Nonnulli magnitudine iuglandem, nonnulli malum citreum referunt. Medici, quibus camha nuncupatur, fructum refrigeratiuum affirmant. Prouenit abundè in desertis Numidiæ, quo Arabes æquè libenter vescuntur atque saccharo. Prunis assatam, deinde emundatam, pinguiq; iusculo decoctam, in deliciis ponunt. Arabes aqua aut lacte elixam

comedunt. Nascitur quoque vbertim in arena iuxta Selam oppidum. De dactylo cum affatim in Segelmessa Numidiæ dixerimus, nihil impræsentiarum tractaturi sumus.

Ficus Aegyptia, quæ Aegyptiis Giumeis.

Cæteras refert ficulneas tum arbore, tum foliis, verum sunt proceræ & altissimæ: fructus verò ramis inter folia non innascuntur, hoc est, in gemmarum extremitatibus, sed ipsius arboris trunco, vbi folia non nascuntur. Aliarum ficuum saporem retinent, multo crassiori cortice, & coloris puniceï.

¶ *Ettalches arbor.*

Arbor est excelsa & spinosa, foliis iuniperum referens, liquorem emittit mastichæ persimilem, quo Africani pharmacopolæ mastichæ adulterare solent, nam colorem eundem habet, & nonnihil odoris. Reperitur quoque similis in desertis Libyæ, & Numidiæ, & Nigritarum regione: verum Numidiæ arbores cum secantur in medio, ligni eundem candorem quem cæteræ arbores referunt Libyæ, puniceï: Nigritarum verò regionis arbores intus nigerrimæ sunt. Ea porro nigra medulla Italis Sangu appellatur, ex qua fiunt instrumenta Musica. Punicea Medici Africani in morbi Gallici curationibus vtuntur, vnde & Gallici morbi lignum vulgariter appellant.

¶ *Tauzarghenta radix.*

Reperitur ad Occidentalem ripam Oceani. Odorem emittit odoriferum. Eam Mauritani mercatores in regionem Nigrita

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

gritarum exportant, qua ceu præstantissimo fuf-
fimento vtuntur, quod nec deflagrare, nec igni
admouere conuenit: nam in ædibus afferuata,
spontaneum ex se ipsa reddit odorem. Eius ra-
dicis sarcinā apud Mauritanos sesquiauxuro ven-
dunt, quæ in regionem Nigritarum exportata,
octoginta aut centum aureis, & pluris nonnun-
quam venundatur.

¶ *Addad radix.*

Herba est amara, eiusque radix adeò vene-
nata, vt vnica eius aquæ distillatæ drach-
ma hominem intra horæ spacium necare
possit, quod fœminis ipsis in Africa notiss. est.

¶ *Surnag radix.*

Est quoque & hæc radicis genus in Athlan-
tis Occidentalib. locis proueniens, cui vi-
res inesse aiunt earum regionum incolæ,
membrum virile tum confortandi, tum qui ea
in electuario vtatur, coitum augendi. Affirmant
quoque si casu radici immeiere quenquam con-
tingat, subito membrum erigi. Non prætermis-
surus sum hoc loco, quæ communi sententia o-
mnes Athlantis incolæ asserunt, plurimas puel-
las ex earum numero, quæ animalia per eos mō-
tes pascunt, virginitatem alia occasione non a-
misisse, quàm quòd vrinam supra hanc radicem
emisissent: quibus ego ioco respondebam, me
probare quicquid de eius radicis occulta virtute
euentus comprobasset. Aiebant quoq; inueniri
nonnullas, quæ adeò infectæ essent, vt nō modò
virginitatis florem amittere facerent, sed corpus
vniuersum quoque turgere.

HÆC SVNT QVÆ MEMO-
 randa & cognitione digna, ego Ioannes Leo in
 vniuersa Africa tum vidi, tum obseruauī, quam
 penitus omni ex parte circundedi : & quicquid
 in ea memoratu dignum obtigit, vt vidi, ita di-
 ligenter continuò in scripta retuli : & quæ non
 vidi, à viris fide dignissimis, qui ea con-
 spexerant, mihi ad plenum declaran-
 da procurauī, ac deinde occasio-
 nem nactus, has meas vigi-
 lias in vnum volu-
 men redegī.

Romæ, Anno restitutæ salutis

M. D. XXVI. V. Idus Mart.

DESCRIPTIONIS AFRICÆ

Ioannis Leonis Granata oriundi,

& in Barbaria educati,

FINIS.

1010269

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

STATIONERS' HALL
LONDON
PRINTED

